Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

PElagius papa ei⁹ nois prim⁹: patria roman⁹: patre iohãne vicario: post vigiliũ potifex fuit. hic ꝛſi in multis periculis ꝛ turbationib⁹ ostrogothoꝝ fuit. eccl'iam tñ dei nõ deserẽs. cõstituit vt heretici ꝛ scismatici cohercerẽtur. ꝛ clericis ĩ sactiã secularĩũ manu possent: qñ ad sanitatẽ rõnib⁹ nõ ducerent. ꝛ clericis ĩ sacris cõstitutis: mãdauit vt septẽ horas canonicas quottidie celebrarẽt. Voluit itẽ vt vna quecꝫ ꝓuincia. x. vel. xj. cõtineret ciuitates. hic aũt accusat⁹ q⁹ malo⁹ vigilij causa fuisset. cũ iustinian⁹ vigilio ꝓferret eũ. videte pplo ꝛ clero malo⁹ vigilij causa fuisset. cũ iustinian⁹ vigilio ꝓferret eũ. videte pplo ꝛ clero crucẽ tangẽs ꝛ euãgeliũ iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbẽ veniens supplicationes ꝓ reb⁹ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctũ petrũ celebrat. vrbẽqꝫ a gothis liberatã: quoad fieri põt instaurat. vna vero cũ pelagio instituit vt vllus ambitione vel pcio ad q̃suis sacros ordines admittat. Tandẽ vndecimo sui põtificat⁹ anno mẽse decimo: die octauo ꝛ vigesimo morit. ꝛ in basilica petri sepelit: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mẽse decembri habitis. pbros sex ꝛ. xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensib⁹ tribus diebus sex ꝛ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

IOhannes tercio⁹ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iustini tpibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidẽ prudẽtissim⁹ mitisqꝫ hic põtifex ꝛ sanctoꝝ cimiteria restituit. ꝛ iacobi ac philippi eccl'iam a vigilio inchoatã pfecit. Et narsetẽ romanis nõ dissimulanter iratũ q⁹ de se male opinarẽtur. idqꝫ ad sophiã scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses morit: cui⁹ corpus loculis impositũ constantinopolim defert. Johãnis q̃z põtifici tpib⁹ armeni fidẽ xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrũpentib⁹ ꝓuinciã barbaris: quas quidẽ ꝓtendere ꝓdigia illa tẽpestate visa ꝛ ignee acies in celo apparẽtes vt ꝓmissum est. deniqꝫ hic pturbationũ ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit: ac in basilica petri sepelit: pontificatus sui ano duodecimo: mẽse vndecimo: die sexto ꝛ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tpibus fuit. vir sane optim⁹ ꝛ tanto honore dignus qui italie ꝛ presertim rome laborãte fame vna cũ tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cõsumptaꝫ. Interuenientib⁹ benedicti pontificis precib⁹ quez tyberius mirũmmodũ dilexit ꝛ obseruauit. verũ paulopost (vt quidã scribunt) solicitudine ꝛ dolore quẽ in calamitatibus vrbis rome ꝛ ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontificatus sui anno mense vno ꝛ diebus octo ꝛ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ꝛ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutũ titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi. 5785. Anno xpi. 584.

PElagius secũdus: patria roman⁹: patre vngeldo a tyberio ad impatorẽ mauriciũ tyberij generũ puenit. hic in tuitu principis cũ pontifex creat⁹ sit. Cũ extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nõ posset. Nil enim tuz a clero in eligẽdo pontifice actum erat: nisi eius electionẽ imperator approbasset. Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandũ impatorẽ Gregorius monachus ꝛ diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sentẽtia pontificis oia peregisset: nequaqꝫ ocio ꝛ ingenio suo abusus. ꝛ libros moraliũ in iob cõposuit. Et eutichem cõstantinopolitane vrbis epm ita pñte augusto disputationibus cõuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cõscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereqꝫ subtilius futurũ. ob eam rem tangi nõ posse: quod cõtra illud dominicũ est palpate ꝛ videte qz spũs carnẽ ꝛ ossa nõ habet: quẽadmodũ me videti habere. Pelagius aũt vbi gregorũ rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ꝛ domũ paternã in xenodochion pauperũ senũ redegisset. ꝛ basilicã laurentij martyris a fundamẽtis extruxisset pestilentia morit. que tuz maxime europaz oem vexabat. Anno põtificat⁹ sui decimo: mense secũdo: die decimo. Sepult⁹ est aũt ĩ eccl'ia bti petri in vaticano. Vacat tuz sedes mẽsib⁹ sex: dies octo ꝛ. xx.

Linea sũmoꝝ pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Iustinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Et ī nulla re similis fuit. vir ī oī auaricia dedit⁹ rapax ꝺeoꝝ atq; hoīm ꝺptor hīt⁹ ē. senatoꝝ spoliatoꝛ. Cui tāta fuit cupiditatī rabies. vt archas uberet ferreas fieri. Jn ꝗb⁹ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsuꝫ. Hic cū a diuīs aurē coꝛdis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis itellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. ꝗ ei pallaciū vl̄ singulas ꝓuincias gubernaret. hoīem iustū ꝛ strēnuū. Uxoꝛ ꝗꝫ ei⁹ sophia impiū vsq; ad tyberiī secūdi tpa gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝯstātinopolitano iugo p longobardos ablatū ē. Jgit̄ cū iustin⁹. xi. ānis regnasset amentiā quā īcurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ꝯdidisse. Et ex suo noīe eā Justinopolim appellasse. Quā ꝗdē in loco munitissimo ꝓpter barbaroꝝ incursiones ꝯstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerēt.

Tiberius Cōstantinus moꝛtuo iustino romanoꝝ regū sumpsit imperiū. Hic vt ꝛaꝫ dixim⁹ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ꝛ eū ꝓ adoptiōnē in filiū ꝛ regni heredē suscepeꝛat. ac merito certe cuꝫ in noīe ea oꝛnamēta essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapiētia. ꝯstātia. Et ꝑpetua foꝛtitudo. Uer inter alias ei⁹ vtutes benign⁹ ꝛ liberalis in oēs. potissimū vo erga paupes habit⁹ ē. Et cū multa de thesauris q̄s iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat eū qꝺ rem publicā redigisset ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dño. q̄ nō deerit pecunia fisco nro. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt. Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās vo ꝓ palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoꝛeā. in q̄ erat cruꝛ dñica sculpta. Et ait. Crucē dñi q̄ frōtē nr̄am ꝛ pectoꝛa munire debem⁹. Eā sub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius iussit eandeꝫ tabulā auferri meliōꝛiq; loco atq; honestioꝛe poni. Post h̄ vo vna. atq; altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ꝛ argenti reperit. q̄ntā hominis bñficiētia requirebat. Cui⁹ ꝗdem magnā ptē paupibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ꝯflatis ad magnificentiam ꝛ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas miserat. victoꝛ rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq; antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuꝫ. Hec religio in deum saluatoꝛem nostrū. hoc postremo eius beneficentia erga populū romanū. que ꝛarmis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post q̄ꝫ impeꝛium septem reꝛexaꝛat annis. sentiens sibi diem moꝛtis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauricium genere capadoceꝫ virum strennuū ad impeꝛium elegit. oꝛnatamq; suam filiam regalibus oꝛnamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi impeꝛium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memoꝛ semp vt equitate ꝛ iusticia delecteris. Hec postq̄ꝫ dixit de hac luce ad eteꝛnam patriam migrauit. Magnū luctū pplis de sua moꝛte relinquēs fuit ei⁹ summe bonitatis ī elemosinis ꝓmpt⁹: in iudicio iust⁹. In vindicādo cautissim⁹. nullū despiciēs ꝫ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipeq; dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie insula occeani oꝛiginem habuēre. Ex qua pꝛofecti Aionē ꝛ Thatonem habuerunt duces. Jisq; fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoq; a populis quos dicūt bulgaros histri accolis interfecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosq; maxima afflixit clade. de oꝛtu huius lamussij refert Paulus q̄ meretrix quedaꝫ vno partu septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos ꝓiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exoꝛtus facinus. hastaq̄ꝫ manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericoꝛdia motus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eoꝝ lingua lama dicitur lamusium nominauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū sibi instituit successoꝛem. Et post eum quintus Godooth longobardoꝝ regno pꝛefectus est. Cui succesit Claffo. Jnde subrogat⁹ ē in septimuꝫ regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus est. Octauus regum Unacho. Ualtaritb filium habuit successoꝛem. Post quem decimus ꝛ non nonus ꝓ ut scripsit Sigisbertus longobardoꝝ rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fuit. Postq̄ꝫ ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. Jn pannonia autem sub ipo andoino primū ꝛ postea sb Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ꝛ maximo potentatu. Longobardoꝝ autem in ytaliam ingressum fuisse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minoꝛe annū iam terciūdecimū apud Cōstātinopolim impante. Fecerunt iter longobardi ꝓ patentē poꝛtam que ab ipo conditi oꝛbis initio relicta fuisse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Becedentes nanq; pannonia ꝓ noꝛicū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria puenere. Liburneam que tūc sicut ꝛ nūc dictus est ꝓuincia foꝛtulij. Oppidoq; foroiulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝓ incolarū deditōeꝫ potiti ad plānē fluuiū consederunt.

Linea Imperatoꝝ

Justin⁹ mīoꝛ vl̄ iunioꝛ

Tiberius secūdus

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narſes vt p̄miſſum ē cū oīm-
bus copijs poſtq̄ gunimudū gepidaꝝ regez occidiſſet. ⁊ gepidas vſq̄ ad
internitōem deleuiſſet; Ē pannonia in ytaliā ad cōpeſcendas ſedes vberiores q̄
in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accerſit. Obtemperās itaq̄ narſetis
monitis alboinus ytaliā per ſyrmiū ingreſſus. cum oīmbus longobardis tam
viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam ſibi. xx. ſanonū milibus. cū ipis vxorib⁹ ac
liberis armētis q̄q̄. p̄ foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectiſſimo. primo oēm
venetiā occupat. inde in ſubriā ingreſſus mediolanū vi capit ac diripit. papiam
triennio obſeſſam in ptātem ſuam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronaꝝ
ſe cōtulit. quā regni tocius ſedē cōſtituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹
ab ingreſſu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethru
ria ⁊ arimino ac ciſalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vſq̄ oībus (excepto
Grex illo) potitus vel vrbibus vl̄ oppidis. veronā igitur ſe contulit. In qua vr
be vxorē diuitiaſq̄ ⁊ omnē regiā ſuppellectilem habebat. Rebus aut̄ vt erant
tūc in ea gente letiſſimis. ludos celebrauit. Et qđ oīa apud eam barbaries ſuperabat ludoꝝ letic̄q̄ ge-
nere cōuiuijs ebrietatibuſq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a ſe in pā-
nonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauiſſe. Et cuꝫ immoderatius hauſiſſet hilarior ac
p̄rie amens reditus. miſit Roſimūde vxori e regione diſcūbenti patheram mero plenam. Ip̄e alta incla
mitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte iſedit pectori mulieris. vt ex ea bora
ſtatuerit p̄ni cranei ludibriū viri iteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis
erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adoleſcentia florens. ⁊ corpore famoſiſſimus. puellā de
peribat. roſimūde obſequio inſiſtentem. Qđ cū nō ignorāret regina effecit. vt puella qđ ardenter cupiebat
ſeſe illi in concubitum permitteret. Eum poſtea adoleſcentem his artibus ad laſciuientis animū in ſenten-
tiam trahendum vt rata erat efficaciſſimis pellectum. Roſimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ po-
ſtea conſuetudine roſimūda quidem delecta baſ. quēq̄ in cubiculū ſecreto ducens. propoſita regni ſpe al-
boinū obtrūcare compulit. Rex cū aduerſantibus longobardis. de ſpe regni decidiſſent. Ambo ad longi
nū qui tum rauenne p̄erat confugere. Nec ita multo poſt ſeipos inuicem veneno petentes diem extremū
claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno poſt captam vniuer-
ſam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magiſtratus nomē exarchatus
ytalie. qui interp̄tabaſ ſummus ytalie magiſtratus. Et rauenne ſe continens nū
q̄q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis eſſet inſpiciendam. In adminiſtratione vo
ytalie ⁊ vrbiū que in iuſtim⁹ impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna duraue-
rant. Hūc primus ſeruauit morem. vt non prouincie aut regioni p̄eeſſz p̄ſes
ſiue quiſpiam magiſtratus: ſed ſingule vrbes ſingula oppida a ſingulis cuſtodi
rentur. regerēturq̄ magiſtratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vr
bem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qđ
impoſitum tūc magiſtratum p̄ſidem appellauit. ſed qui ſucceſſerūt ſunt appel
lati duces: vt poſtea per multos annos ſic romanus appellaretur ducatus. ſicut
Marmienſis ſpoletanuſq̄ eſt dictus. necq̄ poſt baſilium qui cum Marſete conſul
fuit. vel conſules roma habuit vel ſenatum legitime coactum: ſed a duce greculo homine. quem exarchus
ex rauenna mittebat res romana per multa tempora adminiſtrata ē. Durauit quippe hic magiſtratus fer-
me centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq̄ defuncto ſmaragdus ſuffectus fuit.

Leander epiſcopus

LEander tolletanus (vel vt quidam volūt) hiſpalenſis ep̄us. Vir plane ſan
ctus ⁊ doctrina p̄cipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certa
bant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ induſtria tota veſegothoꝝ gens p̄ Recare
dum eorū regem ab arriana impietate cōuerſa ē. Multa em̄ cōpoſuit. tum ad cō
firmationē noſtri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane p̄fidie. quā (tanq̄ te-
terrimā labem) Vandali ex aphrica in hiſpaniā a beliſario pulſi detulerāt. Hu-
ic aūt inſigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū ſuorum
libros ſcripſit. Cuiuſq̄ vita multis ſignis ⁊ miraculis in fine claruit. Jō inter
ſanctos relatus cuius feſtū. 3. kal. Marcij celebraſ.

IOannes Elimona ſeu elemoſinarius latine alexandrine vrbis epiſcopus.
per hoc tempus orientalem eccleſiam quoad fieri potuit in fide continuit
legendo. diſputando. ſcribendo. monendo. docendo. licet multos aduerſarios
habuerit ſigna quoq̄ magna. nec nō elemoſinas plurimas ⁊ alia pietatis ope-
ra faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciprioꝝ inſule ep̄us vt in vitaſpatruꝫ
hiſtoriam pulcerrimam ſcripſit.

AEtum tum demū de noīe ytalico putaſſem in tanta rez p̄turbatione: niſi ſanctiſſimi viri p̄iture, puin-
cie ſuccurriſſent. Preerat eccie aq̄leiensi paul⁹ p̄triarcha vir ſc̄itaſ fama ꝯſpicu⁹. Jn vrbis aq̄leie pau
lo aī nouo parūq̄ valido muro cincte mūitioni diffiſus. cū clero ſc̄ōꝝ reliquijs ⁊ oī ſacra ſuppellectile mi
grauit gdū. Erat ec̄ tarviſine eccie felix ep̄s rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēpeſtate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgo
bardos adeſſe itelligēs ad alboinū ire p̄tēdit tarviſinis vt noverat iratum ſalutem ⁊ bonoꝝ eccie ſue con-
ſeruationem impetrauit:

Fortunatus episcopus

Sampson ēpus

Gregorius thuronensis episcopus.

FOrtunatus ēpus tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nūq̄ ab obsessis corporibus legiones demonuz pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiusdam militis in rabiem vsuz: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudinez reduxit. cuidaz quoq̄ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

FOrtunat⁹ alter vir singularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad miciorem cultū redegit scriptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum em̄ eoz regem libellum de gubernando regno pscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

GErmanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. ḡtia. humanitate sit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipsi nō imitarēt: tātū valēt boni pastoris exēpla.

SAmpson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quousq̄ ēpus ordinatus fuit. Suus quoq̄ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

AMandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

GRegorius turonensis archiepiscopus octauo Justini anno ordinatus in omnibus clarus habetur. Fuit antē aluernie regionis indigena. Sexte cim deinde ānis in ēpatu exegerat. Cū gregor⁹ magn⁹ in sede aplica sbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū fracoz. Miracula q̄q̄ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

RAdegūdis regia fracie de regiōe thuringie ex berēgario orta. post deuictaz pr̄iam regal⁹ pda abducit. Ea ī sorte lotharij reg⁹ ī veromādēsez ducta ad nutriēdā custodita. ide ī successiōe nupsit terreno p̄ncipi. nō tñ sepabat a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouonij mutata veste dño cōsecuit. porro mōasteriū pictauis coopante dei gr̄a mōasteriū p ordinatōez lotharij reg⁹ ꝑstruxit. vbi ī mlitudine mag̃ abbatissa ī oi abstinētia ⁊ miracul⁹ vixit. morsq̄ ei⁹ gl'iosa fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

GRegor⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie p̄cipue moralis sublimitatatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deseruit ⁊ religionis statū p̄elegit. varijs tñ seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sb honore sancti andree apostoli xp̄ijs fabricauit. In quo relictis sericis auro gēmisq̄: vili monastico habitu tegebat. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsister evaleret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūq̄ rome pro xp̄iana religione ad multoz eruditiōnē edidit opa. Moraliū ī Job libros dialogoz pastoraliū. Itē regist⁹ sup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c.

Germanus ēpus

Amandus ēpus

Radegūdis regina fracie

Gregorius magnus doctor

Anno mundi. 5793. Anno xpi. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus patria romanus pater Horiano. viro senatorio: vno oim psensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dñi .c.d.ac.xviij. Is aūt cum principis psensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauricio obsecrarent: ne pateret electione cleri .t ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteq; alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumq; eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaq; Mauricius nūcios qui Gregorio pfirmarent: cogerentq; pontificatus gubernacula suscipere. Is itaq; non sibi pi. ꝫ vtilitati hoimq; ac honori diuino psulens. quem certe ob religionem .t pietatez rebus oībus semper ante tulerat. spretis opibus. posthabitis voluptatibus atq; oīi ambitione .t potentia. gubernacula reipublice xpiane suscipiens. ita vixit. vtq; ad tepora nostra, nemīe ex successorib⁹ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina .t scriptis: doctor etiā humilim⁹ primus oīm pontificū se seruū seruoz dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris pīertim ab eo est inuenta .t approbata. Supplicationesq; maiores ꝓpter pestez sedandam ac stationes instituit. Exornatis quoq; ꝗbuscūq; rebus potuit basilicis romanis dedicataq; gothoz ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriū redegit. Quo in loco .t hospites ꝓtinuo accipiebat. Et paupes vndiq; confluentes cibo .t potu in vita retinebat. Vir certe oīi laude dignus. Tādem confirmata oīi ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur. Phocevo imperatoris āno secundo. sepeliturq; collacrimātibus oībus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinq;. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui⁹ patria ignorat ac merito quidem Gregorio succes/sit: homo em obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laborare tur. instarentq; paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaret: nil aliud respondebat. ꝫ Gregorium populare famā aucupantē patrimoniū eccie largitionibus dissipasse. Paululū etiaz abfuit q; libri eius cōburerent. Adeo in Gregorium ira .t inuidia exarserat homo malivolus. Hic tñ statuit vt hore in ecclesijs distinguerent officij gratia. Et accense lampades ꝓtinuo retinerentur. potissimū vo in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum. menses quinq;. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur: funusq; eius a sancto Joanne per portam asinariā .t pontem miliū in basilicaz petri defertur. Vacat sedes ei⁹ morte. menses xj. dies sex .t viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita .t diceretur .t baberet ab omib⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝓncipibus. Merito em sedes romana ceteris anfertur. Ei⁹ itegritate .t ꝓstātia cūcte hereses ꝓfutate sunt .t explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita .t decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi. 5813. Anno xpi. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus. patria valerien sis. patre Joanne medico. Hic templuz sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli .t oīibus dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitq; ḡrto ydus Maij. in honorē beate marie vginis omniūq; martyrum Electis prius gentiū simulacris. lustratoq; templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq; suos monasterio ascribit i monachorum vsum. Quibus .t predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame .t inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹. vij. dieb⁹ ḡnq; .t viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mūnera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic em̄ tsi cappadox erat. imperiū tamē ob ỽtutem ꝛ strēnuitatē in rebus agendis ꝓmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Euthariū regem sibi creant. Quē ꝛ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōpato galloꝝ ꝛ germanoꝝ mag exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo supatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsq; ad fretum siculū puenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus ỽo vrbe roma diu obsessa potirent. fecere hymbres. ꝛ quidē frequentes quibus hostes a mēnibus ꝓpellunt. Interea ỽo mauricius supatis i etruria ꝛ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓplapsis. legem tulit vt qui romane militie asscriptus esset. nisi finita militia. vt manchus ꝛ debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hanc obrem motus Gregorius hoiem admonet ne eius religionez impugnet. Cui⁹ benignitate ex īfima sorte hoīm ad summū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū epm vniuersalē patriarchaz creasset. monuissetq; Gregoriū vt obtemperaret. Respōdit homo constantis ingenij ꝛ fidei potestatem ligandi ꝛ soluendi petro traditam eiusq; successoꝝ⁹. nō epis ꝓstantinopolitanis. Nequaq; his malis cōtentus longobardos adhortat. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō sponte. ſ coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni q̄z q̄ auares appellant ei⁹ virtute deuicti sunt. Interim ỽo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē impatorem creant: ꝛ Mauriciū obtrūcant. postq; vnū ꝛ. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino ꝛ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. p octo annoꝝ curricula principat⁹ est. Venienq; cōstantinopolim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. ſ rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo tpe pse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanāt ꝛ diripiūt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis clio copiarum ꝛ affrice prouincie duce imperio ꝛ vita priuatur. Remq; publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

Concilīū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ī re ecclesie deesset) quatuoꝝ ꝛ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. multa etiā addidit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo q̄tuoꝝ ꝯcilia. s. Niceni. Constantinopolitanū. Ephesinū. ꝛ Calcedonense decreto publico approbauit. ꝛ cōfirmauit. nec non et q̄ntū veneraⁿ⁹ ē. Uetuit in eo ꝯcilio vt nullⁿ⁹ bigamus ordinaret p̄sbiter. Statuit etiā vt eps semel dūtaxat ꝯsecraret. Adāauit ptereaultimā volūtatem modis oīb⁹ obꝺuare debere. Instituit ptereane q̄d ornatus ꝛ ꝯcētus inter sacrificandū deesset. vt adversu vni⁹ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson caneret ꝛ alla. in canonē redegit. dieq; nros ī tua pace disponas. Preterea supplicatones maiores (q̄s greci letanias vocāt) pm⁹ instituit stationū q̄z magnā ptē maxīe q̄ in basilica petri hntur. Quid plura omnē eccīastici officij īstitutoez ipe sctissim⁹ pōtifex instituit ꝛ approbauit.

Synodū q̄z hūit postea bonifaci⁹ papa. iij. epōrū duo ꝛ. lxx. p̄sbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum decessoris aut epi subrogaret. nisi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q̄ lareamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus pannus quod corpora le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse p hec tpa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā con// traxit. xpiani id videtes p vestigia sanguinis ad imaginē sanguinez emittentē puenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaz. anno sexto Mauricij impatoris fuit vt Noe diluuiū renouatū crederet. fuit em diluuiū in finibus vene tiarū t ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dis sipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaz hoīmq; pariter et animātū magnus interitus. Tantū tunc atheis fluuius excreuit. vt circa basilicā zenonis martyris. q extra veronensis vrbis muros sita ē vsq; ad supiores fenestras aque ptingerent. facta ē autem hec inū-datio sextodecimo kalendas nouembris. Sed t tante chorusca tiones t tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tpe solent. In tantū tūc flu uius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ sup muros vrbis influerēt. Et ma// ximas in ea regiones occuparēt. Tūc p alueū eiusdē flumis. cū mul-ta serpentū multitudine. draco etiā magne mireq; magnitudinis per vrbē transiens vsq; ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inun// datioue grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tan-te pp̄lum stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primūq; pelagiū papā p̄cul dcinde pastore interēpto. sese p pp̄lum extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius pa pa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. Vni⁹ p̄ spacio dū hi deū p̄carent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spi ritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. qz oīs vrbis popu lus a beato gregorio in septē ptibus depcaturus dñm diuisus ē. In primo nāq; choro fuit oīs clerus. In secūdo oīes abbates cū mo nachis suis. In tercio oīes abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto oīes infantes. In q̄nto oīes laici. In sexto vniuerse vidue In septimo oīes mulieres coniugate.

MIsit hac tēpestate diuus gregor⁹ magnus augustinū melitum t ioannē. cunq; his mōchos q̄sdā ꝓbatissime vite. q̄ū monit// t p̄dicationib⁹ fidei nr̄e dogma Angli tū p̄mū integre recepert. augustin⁹ ei t melit⁹ optimi monachi t an// glorū ep̄i atq; ap̄li i p̄cio habiti deo auxiliāte. t monitis t efficacissimis exborta tionib⁹ totā illā īsulā ad fidē xp̄i tādē pduxē. ibidēq; demū sento ꝓfecti n̄ sine mag̃ sctitat// optimone in dño q̄euere. t cū sctī fuerīt. coz festa septio kal. iulij celebrāt.

Augusti⁹ t melit⁹ mōchi

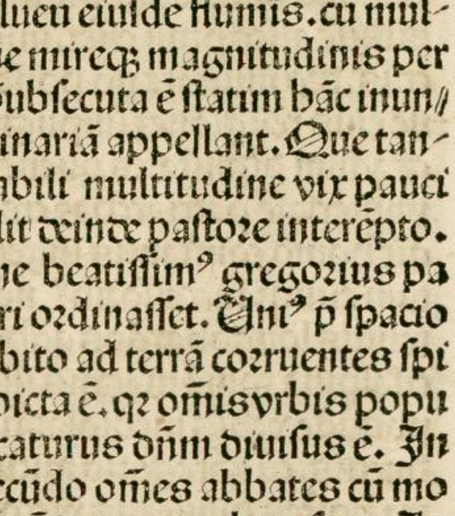

Tunica inconsutilis

TUnica incōsutilis dñi nr̄i ihu xp̄i a. b. v̄gie maria ꝓfecta. q̄ sorte vni militū obtigerat. bis tpib⁹ nō .pcul ab hierl̄m apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repositā. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thoma q; hierosolimitano. ac ioanne ꝓstantinopolitano incor rupta t immaculata inuenta fuit. Qua susceptā maxīo in p̄cio habita fuit. qui ip̄az susciptētes hierosolimā de// tulerūt. t in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tu nicā post captōez vrbis ꝓstātinopolitane in man⁹ thur corum deuenisse.

Hermigildis Rex

HErmigildus q̄dā visigothoz rex hispaniaz t vi-sigothoz regis filius. per id temp⁹ a patre lemu-gildo rege in carcere truditur. t paulopost iniquissime interficit. eo q leandri hispalēsis ep̄i viri sanctissimi p̄dicatōnib⁹ ab arriana im pietate ad verā catholicāq; fidē ꝓuersus fuisset. Nā cū leander ip̄e hermigildum cōuertisset. t ip̄m catholicū declarasset. p̄r ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis i-cōmodis t iniurijs affecit. t filiū ip̄m ꝓstantissimū tandē iterfecit. ad cui⁹ corp⁹ post modū cāt⁹ āgelic⁹ audit⁹ fuit. lāpadesq; ardētes vise. Sz t ip̄e p̄r paulopost i egritudinē plapsus leādrū reduxit. Et de iniuria atq; pctō veniā postulauit. t Ri-cardū secūdū filiū regē cōstituens catholicū t vez xp̄ianū effici procurauit.

Corpus. b. stephani pthomartyr romā translatum est

BAsolus abbas
Sindolph⁹ p̄sbiter reclusus i frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄sbiter
Gangeric⁹ eps cameracen.
Furfrus fili⁹ reg⁹ ybernie

Pbara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Deicola discipulus. s. colūbani
Cūbert⁹ eps colonien. sctitate claret
Bauo p. s. amādū ex p̄done ꝓuersus
vitā solitariā in artissima pnia
pagens ceter⁹ sctitatis exepla p̄buit.

Arthar rex

ARthar flauius longobardoꝝ rex. poſtq̄ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creat⁹ rex. regnauit annis ſeptē. Hic daphonis regis filius fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ iz adoleſcens rex ſublimatus fuerit. multis tñ editis facinoꝛib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ ſuarū ptē ei obtulere. Hic phauiā oppidū non ignobile in abdue flumīs ripis condidit. ac Brixellū ciuitatez in margine padi poſitam obſedit ⁊ debellauit. ac tandē ſolo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad ſiculum fretū oīa ꝓgreſſus. ac multas ytalie ciuitates i ſuā poteſtatez redegit Sz ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipſoꝝ atq̄ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ franciliōnē romanū ducem ex como ciuitate Lumacinaq̄ inſula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et ingentes inde diuitias ſuſtulit. Qua ditatus ꝑda ſtatim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianiſſimā duxit vxorem. quā obrem childeric⁹ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimicaſſimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad genez fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generoſitate ⁊ ſanguinis claritate inclita. Que ⁊ ſi i ꝓmordio regni ſui etate iuuenis forma q̄ ſpectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ caſtitate ac religione cōſpicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus ſcribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū ſuū de moribus miſiſſe. Cui⁹ lectione ꝑferocem viri ſui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegiſſe. Erat em̄ matrona inſignis ⁊ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monaſteriū celeberrimum in honore ſancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem ſupbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit. Et baſilicam beati Joannis baptiſte. mouecie edificauit. Qd oppidum decem milib⁹ paſſuuz a mediolano diſtat. Et eandem eccleſiam p̄dijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptiſtam in patronū precipuū ſuſceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex poſt arthariū regē ſup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cōſultatione. cū nequirent in aliquē cōſentire. Cōuenerūt vt quemcūq̄ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritū. Is i regē ab oīnibus acciperet fuit nāq̄ ingentis virtutis mulier. Et ꝓfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ iudicio de ſe facto vſa. agilulphū qui erat thaurinēſiū dux virum bellicoſum adoleſcētia formaq̄ florentē ſibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumelluū papienſiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ ſimul ab ipo rege pacem implorare. pacēq̄ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire ⁊ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illi⁹ exēplo territ⁹ ſibi ꝓſpicere cepit. obſeſſus tñ venia petita deditionē policitū abire pmiſit. Sz ⁊ vlfari taruiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt. inde iterū hoſtes interfici curauit. Rebuſq̄ pacatis bellū cōtra romanos ſuſcepit ⁊ oppidis circūquaq̄ captis. romā per annū obſedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Toto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit: ⁊ abbate monachiſq̄ cū ſingulis veſtimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapſis. ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum. ⁊ ſolotenus deſtructuz fuit. que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur. quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit. Sed zotoni paulopoſt eam cōmiſſaz impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole. ſed illa inſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemq̄ ſuaſit. Burrere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantiſq̄ tantū modica munita. a teporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menib⁹ et frequentia ciuū fuit. primūq̄ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo munire cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſq̄ conſtructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores facu[illegible]as ſagittas ſcorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente orbis pars maxima eſt cremata. ⁊ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſilitis ciuitas cōem cū padua ſortem. inde agilulfus ticinū eſt reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine ouiſſi ydolis xp̄i fidem cuz longobardis cōplexas. eccleſiaſticoꝝ bona reſtituit. ac deinde vita functo adoldum puerulum filium cuz theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

Linea summoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Deus dedit ẽ papa. patria romanus. pre stephano subdiacono. pontificatu oi/bus suffragijs adept⁹. Hic cu esset optimus pater cleruz mirũmmodum dilexit ⁊ auxit. ferũt hũc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiũ elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aũt ne fili⁹ patrini puellã e sacro fonte à patre leuatã ducẽ in vxorem posset. Deus aũt de dit eius tpa ad hec etiam notiora facere ⁊ terremotus. ⁊ scabies q̃dã ita ad ele phantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nõ possent. moritꝫ põti/ficatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelitꝫ in basilica petri sexto yd⁹ nouembris. Eius morte ẽpatus tum vacat mẽsem vnũ. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visegothoꝝ rex. eo tpe Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cũ primũ gẽtilis esset xpianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̃ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; oẽs in regno depẽsos grauioꝛib⁹ supplicijs ad xpi fidem compulisse. rogatu (vt aiũt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendũ a circũci/sis esse. Cũ tñ postea haudꝫ satis fati necessitatem cir cũspiciẽs a sarracenis circũcisionẽ obseruãtibus op pressus sit. Tandẽ cũ esset strẽnuus vir oẽs hispa niarũ ciuitates romanis abstulit. at tum demũ Con stãtinopolitani impatoꝛes ĩ hispania impare desierũt

Bonifacius q̃ntus papa. natione cãpanus. pre Joanne pontificatu in ijt eo tpe quo eleutherius patricius romã ab heraclio missus vindicata io/annis exarchi morte. semetipm regem ytalie creat. Vir certe singularis huma nitatis ⁊ clemẽtie magꝫ in oẽs benignitate ⁊ gra vtens. nullũ gen⁹ officij (qõ bo nũ pastorẽ deceret) ptermisit q̃ cũ esset doct⁹. ne qui ad eccias confugerent indevi retraherent. ne ve acholiti reliquias martyruz attractarent. qõ est pbiteri aut subdiaconi officiũ. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisa/rent. Vtue testamentũ iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriũ beati nicome dis fecit ⁊ dedicauit. in clericos vo integre viuentes vnice liberalis ⁊ munifi cus fuit. Moritur aũt bonifacius pontificatus sui anno q̃nto. die. x. ⁊ in basi/lica petri collacrimãtib⁹ oĩb⁹ sepelit. Ei⁹ aũt in morte dieb⁹. ix. sedes tũ vacat

Honorius p̃mus papa. natione campanus. pre petronio viro consulari. eo tpe pontificatũ iniit quo theudelinda mort. hic rebus externis aliquã/tulũ quietus doctrina moribus sanctissimis oẽm prope cleruz renouauit. atq; multas in vrbe eccleſias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmẽ in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoq; anastasij ad aquas salinas. templũ quatuoꝛ coꝛonatoꝛuz. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aũt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mẽ/se. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit. quarto ydus octobris. Eius morte annũ vnũ. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mũdi. 5823. Anno xpi. 624.

Seuerinus prim⁹ papa. patria roman⁹. pre Labieno in demoꝛtui honoꝛij locũ subrogatus: ab vniuersa totius ytalie exarcho in põtificatu cõfirmatur. vana tũc em̃ hẽbat cleri electio. nisi id impatoꝛes aut eoꝝ exarchi cõfirmassent Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amatoꝛ pauperũ. in calamito/sos benignus. in oẽs munificus ac gratiosus. in reparandis templis splen didus. Qui cũ in hijs summope versaret. pontificatus sui anno primo. mẽse secundo. moꝛitur ac sepeliturꝫ in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tũ sedes. menses quatuoꝛ. dies vnde triginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. pre venancio pontificatũ iniẽs statim mira pietate vsus ẽ. Ex reliquis em̃ thesauris quos ysaci⁹ apud la teranũ reliquerat captiuos oẽs quos potuit: Istros ⁊ dalmatas a captiui/tate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res eccleſie ali qua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplũ restituere cogeretur. Suo quoq; tempoꝛe Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnũ succesſerat. li/cet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq; ẽ vt eodẽ tpe oĩbus regni sui ciuitatibus duo epi pari ptate pẽssent. alter ei ca/tholicus. alter arrianus habebat. Joannes aũt plenus operibus bonis. pon tificatus sui anno p̃mo. mense nono die nono moꝛiẽs: in basilica petri sepelit quarto ydus octobris: vacat tum sedes mẽsem vnũ dies tredecim.

Linea Impera/ tozum

. Eraclius

ORaclius in Augustū assumptus A sergio pr̄iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et coritor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret Mā cosdras mesapotamia palestinaq; occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq; vrbe tūc opulētissima potitus diruerat eccias ⁊ loca sancta. q̄quā nō nihil veneratōnis videt sacratissime cruci dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt p tā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto pse oīm asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egyptū arma verterūt. Alexandriaq; capta pauliſper se continuere q̄ eraclian⁹ imptoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. ß obijt eo tpe eraclian⁹ qđ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit tpe eraclius magno compato exercitu multas puincias a psis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem psaȝ singulari certamie ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē psaȝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoȝ ptez militibus tribuit. partē vo reparandis templis. que pse diripuerāt designat. ipe p̄terea alia onustus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablataȝ secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a psis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucem dn̄i ipe sic manibus vlnisq; gestant. ventum est ad portam que in locuȝ caluarie fortas ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā sbstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusq;. quibus ille pauptatis mḡ caruit oneraris. humilians se impator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in Cstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Mathesēos est conuersus aruspicine incantationūq; p̄sagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta p̄sertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dmini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo ītercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

FErūt hijs diebꝰ ignē e celo cecidisse. Iridēq; grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq; fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

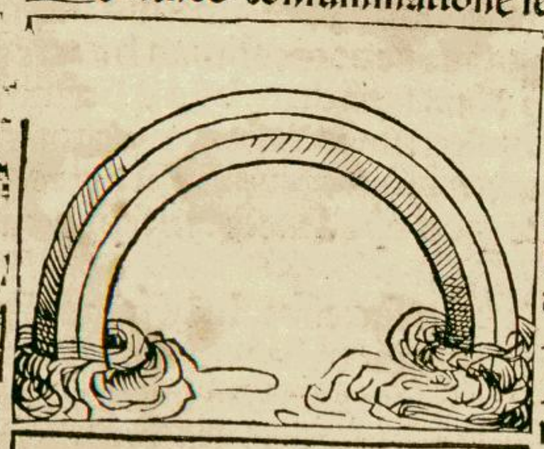

ORodigia quoq; multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Maȝ vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud īsulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt ꝓsa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorā/te. ē mīem hebraice gētis habuit ysmahelitā. Is ex duabus hui⁹mōi omnino sibimmicē aduersantibus supstitionū sectis origine trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. ē homo acerrimi callidissimiq; ingenij inter xp̄ianos nuersatus. pniciosissimū humano generi ex duaꝝ hmōi gentiū legib⁹ cōflauit incendiū. Māq; inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝯciona tus ē. nō iniuria cosdroē cū omni familia deletum esse. q; se ꝑ deo adorari fecisset. homo omniū scelestissimus. qui t ipe ydola sculptiliaq; manu facta adorare solitus fuisz. Subseqnter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes sectabant. xp̄ianorūq; traditionibus ita disputabat. vt vnam eadēq; esse vtrāq; affirmaret. Licz magnis vtraq; gens abduceret erroribus. quos q̄dem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ih̄m xp̄m ex v̄gine natū negantes. qđ sui maiores futurū expectandūq; p̄dixerant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. q̄b⁹ psuasum sit ih̄m dei amicissimū t ex v̄gine natū obprobria t demū crucis mortem a iudeis ppeti voluisse Et sua ipe p̄dicans legem futurā affirmabat: vt si eā acciperēt custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obseq̄rentur. sese in libertatē asserāt. t p̄ncipatu regnoq; finitimos pociant. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpescuit. solicitatis eius ad defectōes militib⁹ pollicitationibus t p̄miis. Tandē sarraceni t arabes arma sumētes a natiuitate xp̄i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces superarunt vt hoiem felicem p̄mo mox infelicissimuz reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. t magicis artib⁹ asianos t aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin oīno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq; aliis sirie t cilicie vrbibus. Inualescit ei⁹ secta nūc multomagis q̄ ante. Nam tota asia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis p̄ncipibus subiecta est Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq; cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet⁹ quoq; (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̄iana se tūgeret hereticos q̄sdam in cōponendis legibus maxime vo nestorianos secutus est. multa hinc inde ℈ legem Moyseos t euangelij dei astute colliges. ac in vnū q̄si corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit q; homo totyrorez p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Emptitias quot vellet. Vini tū vsum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis seruarēt ꝑmisit paradisuz videlz delitiaꝝ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. t virgines ad amplexū. angelos mīstrātes esse asserit. Qui vo legem ꝓtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis vo sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultū a sarracenis t thurcis maximo in p̄cio nūc vsq; habitum est.

Ysidorus episcopus

ISydorus hispanus hispalensis epūs. leandri successor. bti Gregorij pape discipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinā vtutesq; ac crebra eius miracula maxime in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tū scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo eīn bono. de viris illustrib⁹. ethimologiaꝝ libros. historiā p̄terea ab

S. Goar

Adā vsq; ad tpa heraclij. vitas q̄rūdā sctoꝝ. historiā lō gobardoꝝ atq; alia pene innūerabilia. Et cū cōstet eū q̄uis laude dignū ob doctrinā t sanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebratur.

GOar venies ex aquitania in Gallia claret sanctitate t miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasq; sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo vacabat vigilijs oratōe p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. t egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcopatum treuerēsem oblatum a Sigberto rege francoruz renuit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam ī vi
ta sancti nomē mereret. Floruit itaq; temp̄ibus heraclij imp̄atoris in ger-
mania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ꝓstanciensi ep̄atu cōstructū fuit
In quo p̄ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400.
sancte viuerēt. vnus noīe Erbrinus suasu brunigildis regis francie ab hac lau
dabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño
quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cu
ius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium
quendā ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignē tū habitū fuisse.

IOannes monachus gerūdinensis postea ep̄us. re-
ligionē xp̄i p̄dicatōne ⁊ scriptis vbiq; tuebatur. hic Joānes gerūdinēs ep̄s
em genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid
q̄ etatem cepisset. constantinopolim ꝑficiscens. ita gre-
ce ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tu
nc̄ ualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur.
Nec postea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̄riam redies. Et
multa scripsit ad doctrinā nr̄am pertinētia. ⁊ monasteriū condidit. Rōnemq; vi
uendi monachis scripsit.

ABoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post p̄rem cum matre ip̄a
theudolinda regnauit annis. 10. huic nāq; p̄ ad acquirēdū p̄sidiū. vir dū
quadriēnio theodoberti francor̄ regis filiā despōsauit. Qui regno suscepto ob
matris prudentiā pacem cū oīnibus longobardis ytalicisq; p̄ decēniū quietissi-
me tenuit. quo in tempore multa eccles̄ijs danauit.

CLeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij impera-
toris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ⁊ smaragdus exarchus. ab hera-
clio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed po
stea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput
suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

ELigius nouiomensis ep̄us. h̄js temporibus ob innumerabiles eius vir-
tutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signo-
rum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vbis oriūdus. patre euche-
rio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit
edoctus in ea arte. franciam adiit. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habe
re sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo ponde
re duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq; fama eius in curia regis tantū aūt
pauper̄ diligebat̄ vt q̄cq̄d poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abre
nūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsq; tpa
dagoberti simoniaca pestis ī gallia viguit. p̄ q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo
post achariū ep̄m ad ep̄atū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius man-
densi metropoli tornacensi q̄z regali ciuitati quondā. nouiomēsi q̄z ⁊ flandrēsi et
gandensi ⁊ cartuaricensi certis tn̄ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. cor-
pus sancti q̄ntini reuelauit p̄ eū dn̄s. suessionis q̄z inuenit sanctos martyres. Crispinus ⁊ Crispinianum.
apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento ⁊ gēmis fabricauit. Germani. Se-
uerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̄cipue beati Martini Turonen-
sis. dagoberto rege p̄bente impensas. Mortu⁹ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuolutо post sepulturā pul
cer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq; ac barba creuisse in tumulo videbantur.

RUpertus ep̄s ex regia stirpe frācor̄ ort⁹. Tpe hildeberti regis frācor̄ wor Rupertus episcopus
macēsem rexit ep̄atū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit.
virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarior̄ in
vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ eū cū ꝑceribus relictis ydolis cū freq̄ntia
ppli baptisans. p̄ noricū vsq; pānoniā p̄dicās xp̄m lumē fidei mīstrādo puenit.
Tandē ad iuuar fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellat̄ ꝑ
ficiscens. q̄ olim īter barbaras vrbes eminebat nobilissima. ꝟ dilapsa ⁊ virgult̄
opta. quē locū cernēs cū cathedrā ep̄alem ydoneū. ꝑpietatē a duce baioarior̄ ac
cipiens. basilicā ī honore. s. petri ꝟstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fi
dem ꝑduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c. nūcupatur. Is post multa
sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi p̄fuit in die pasce ad christum
feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Horologus. Sauolus.
Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem lauda
biliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in epi
scopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures
ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

SAltzburga olim Juuauia ⁊ petena dicta. norici vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoq; tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris eīm illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vo longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterq; exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicz loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. ⁊ centum ḡn quaginta capta scribit liuius. Fuit motꝰ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Jdeo romana arma citro vltroq; per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas submitio gallici belli qō vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qō proximū fuit. vt ipe scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate ꝑcipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C. Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Julius enim cesar socero generoq; suffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxq; ꝑ senatū comatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaz refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea auxiliū ⁊ tuuamen haberent. Et inde castrum tuuanense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoq; cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planicie. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoq; se diuersis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trā salpinaq; mercimz causa ptranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitq; templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaq; sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioariorꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxitz Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaz ac virgultis coopertam instauravit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitq; ecclesiam episcopalem annis. xlviij. Relinquens beatum vitalem successorez. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Hebghard⁹ dein de episcopus arces de nouo instauravit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuz habuit. magnis nūc membꝝ ambit. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝓpulcris exornat. Multi ꝑterea sctōꝝ reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat nozicis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem
Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos ezi⁹ veneād⁹
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit eandem
Virgili⁹ exul post hūc meruit fore presul.

Anno mūdi.5833. Anno xp̄i.634.

Theodorus papa natione grecus.p̄re theodoro ep̄o hierosolimis. ponti
ficatum iniens. oīa q̄ ad dignitatē religionis p̄tinere arbitrabat circū
spiciebat. vt bonū pastorem decet. In oīes maxime aūt erga paupes mira be
nignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei paschalis benedictionez fieri in
sabbato sancto. Censuitq; neminē separi debere qui nupserit post simplex vo-
tum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū t sergiū ac alios hereticos exi
lio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōz
corpa primi t feliciani martyruz reliquias ex arenario vie nomentane ablatas
in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat
multis ornamentis. Idem q̄z basilicā edificat via flāminea non longe a ponte
miluio t statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. His ita constanter t
sancte peractis morit pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeli
turq; in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus t quinq̄//
ginta tum vacat.

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. p̄re fabricio in theodori locū suf
fectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortaret vt
omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet. at monitis pontificis
obtpare noluit. ideo eū dignitate priuauit ob qd̄ constantius impator indigna
tus. Olimpiū cubiculariū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū
captum ad se mitteret. hac discordia freti sarracem alexandria cū ingenti classe
soluentes Rhodū puenere captaq; vrbe colossum. fama celeberrimū demoli-
ti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferūt. Constātius vo tot ca
lamitatibus nihilo melior factus theodoz caliopam cū his mandatis iterū in
ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinū pontificem ad se vinctum mitte
ret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simu//
laret. homini cathenas iniecit. Eūq; constantinopolim mittit. Unde postea in
chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens roma
nus presul exulauerat. Martinus autez multis calamitatibus circūuentus. ac
inopia rerum omniū p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj.
mense vno. diebus. vj. t. xx. multis virtutū signis vsq; in hodiernū diem re-
fulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui festū decima die mē
sis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tū vacat. quia
nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi.5845. Anno xp̄i.644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio mon-
te. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in lo//
cū pauli heretici cōstantinopolim sufficit. Hic eīm t si melius aliquātulū de re
ligione sensit q̄z paulus. non tñ vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta roma
na ecclesia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet ep̄s carceres ha//
beret ad delinquentiū penitentias clericoz. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotuz
domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa sine
sui superioris licentia claustz exirent: fuitdaut vir mire pietatis. religionis man-
suetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono
moritur. ac in basilica petri sepelit. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mē
sis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Sigminus ex oppido volscoz. p̄re anastasio p̄//
tificatū inijt. Vir quidē optimus t diuini cultus cupidus atq; assiduus
Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. t cantum ordinauit. adhibitis
consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoz archiep̄um t hadrianū ab//
batem viros doctissimos atq; optimos in britanniaz mittit. quā angliam vo-
cant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit
gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur i
basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum ep̄atus meu. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho ponti-
fex creatur. Vir religione t oīm comitate preditus. in delinquentes cle-
mens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miseri
cors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac
dedicauit. Auxit t monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs t fun-
dis. vbi ip̄e monastica vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūe//
ro tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demuz vo
pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq̄. vir sanctissi
mus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto ka
lendas Julij. vacat tum sedes menses quatuoz dies. xx.

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pīs primo sufficit. Cuz eem cosdroas rex psaz victorijs insolestens vt premissum ē paci vt psenti ret nullis pcibus pmijue pollicitationibꝫ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. pmūcꝫ oim ꝯstātinopolis defen// sioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Ser/ gio venerabili pīarcha ꝛ bonoso pīcio spectate virtutis viro illi in admini/ strationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātinꝰ q̄ pīe absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ꝛ eracleane fratre. quos pyrrhus patri archa cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tpe q̄ cyrrus sergi⁹ ꝛ pyrrhus acephaloz hereſim instaurātes. vnā opationē in xpo būanitatis. s. ꝛ diuinitatis. vnācꝫ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob hereſim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte certior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusqꝫ ad theodori pontificis pedes popoſcit ve/ niā errati. qō apud ꝯstantinopolim ppetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ꝛ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in pa triā est reuersus. Ubi postcꝫ flagitiū illud martine ꝛ heracleoni suasit. pri⁹ vi/ tam amisit. cꝫ tanto q̄sitū scelere pīarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ꝛ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem qꝫ insurgēs lingua illā. hunc naſo mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in impatorez assumptus. Et in de mortui pyrrhi locū paulus pīarcha a senatu ꝛ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodo/ ro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ lras requisitus. obstina/ te rēuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ꝛ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstā/ cio in candē hereſim stolide nimiū ꝓlapso. vñ ꝛ martinū papā in cersonā pō/ ti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta fa/ mam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eiceret. ꝫ vt vrbem ro mā ꝛ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ꝛ ornamētis spoliaret. Cūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ꝛ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqꝫ impator bti Petri p̄mo ꝛ post alias vrbis eccīas accuratissime inuisit. Et postcꝫ p̄mis q̄ncꝫ aduētus sui die bus basilicas ꝛ publica rome loca pambulauerat; direptioni operā impendit Etem̄ q̄cuncꝫ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ipe orna/ mētoz septē in diebus vrbi rome detraxerit; quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p̄ quos impiū inclinauerat. vl in p̄dam abstulerāt vel

Concliū Rome tpe martini pape

confregerāt inde neapolim rediit ꝛ postea in sici liam nauigauit. Besedit vo syracusis vbi miles/ sus q̄dam armen⁹ ordines in orientali ei⁹ exer/ citu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In cuiusqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ꝛ q̄nqua ginta epoz būit ob paulū pīarchā ꝯstāti/ nopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ꝛ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu ī diuer/ sas īsulas relegati fuer̄t. qō cū audisset martin⁹ ī eo synodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ꝛ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanoz pīarchaz īnouauit. deinde paulū p̄ntē pīarchā dānauit ꝛ pīarchatu cēsuit ammouendū. Inte/ rea vo dū ꝫ ageret̄ pax ytalie q̄ iter rōnos ꝛ lō/ gobardos ānis. xxx. durauerat turbari tā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trabētibus. Cōtra vo recusantib⁹ romanis q̄ p̄ceptus fasc̄ mandarētur. maxime vo cū rothariis arriana la/ be inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ꝛ catholicū epm̄ prepositset. ⁊

Linea Impezatozum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Jodocus

IOdocus heremita sanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuz secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandez in pagonticō multis miraculis clarus in dño qeuit. Sunt q̄ scribūt eo tpe ⁊ vincentiū beluacensem epm ⁊ medardū archiepm Remensem sctitate ⁊ doctrina in precio fuisse. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sctitate insignē. ⁊ renaldū traiectensem epum vita ⁊ miraculis clarum.

Aurea

AUrea virgo sctissima ipi⁹ eligij pontificis discipula. p ipm tpus apud parisios disciplina sanctitate ⁊ pcipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ⁊ prudentia pmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Oswaldus

OSwaldus rex nordmānoz anno pmo heraclionis impatoris a penda mercioz rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos i suā sbiectōem accepit. hi⁹ dextera multaz elemosinaz largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a ffe Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in sermone pro miraculo monstratur.

Leodegarius epūs

LEodegarius epūs tpibus Cōstantini impatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in gram recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ⁊ carceris squaloꝛem. post oculoz euulsionez. post plantaz cōcisionē. post lingue ⁊ labioz excisionē. consummauit tandē martyriū p capitis absciſionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauēsi epo eruditus. inde obpuidentiā ⁊ ꝯsiliū cū in regio palacio moꝛaret. tantā scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem pmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Egiltrudis regina

EGiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris vgo pmansit. cui⁹ mortue coꝛpibus post. xi. sepulture sue ānos incoꝛruptū ē inuentū.

Forseus

FOrseus q̄z hibernie regis filius p id tps cū duobus germanis ptēptis regni sui pompis monachalē habitū suscepeꝛūt. ⁊ in magno pcio euaseꝛūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝯstruxit. Hec mlto post ordinatis fribus. migrauit ad dñm. post q̄tuoꝛ autez ānos ab eligio ⁊ ausberto epis imaculatū coꝛpus sine vlla putredine trāsferē. hui⁹ natale celebraē. 4. nonas marcij.

Gerdrudis

GErdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ īstinctu sctī amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā vginem deo dignā pfecit. q̄ die sui obitus appuit cuidā abbatisse treuerēsi noīe modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Vigilius epūs

VIgilius quoq̄ circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodoꝛen. epatu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē eccīam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei appellatur. Hic ꝓpter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono seneschallo regis francie in scotia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebroniꝰ qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ipe ebronius in moꝛte visus est a demonibus in infernū deꝑtari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina ps̄ax

CEsarea ps̄ax regina. Circa hec tpa de ps̄ide exiens nesciente marito cū pau cis suis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̄iane fidei amorē. ꝓstantinopo lim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab impatore honorifice su scepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat susce pit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset ps̄ax rex. legatos sta tim ꝓstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rñdit impator in ar bitrio regine esse standi vl discedēdi. pinde eā ꝓfitētur. Interrogata regina re spondet. Nūq̄ rediturā in p̄riam. nisi rex xp̄ianā nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine venies pbenigne ab impatore suscept⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte le uatus. catholica fide ꝓfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit.

Rotharis

ROtharis longobardox rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li cet multis p̄ditus vtutibus. Arriana tñ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitanē traxit. vt in ciuitatib⁹ sbiectis duos hēbat epos vnū catholi cū alterx arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā ⁊ ligurią cum locis mariti mis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria invsu habebat. in serie q̄ndā redegerit. ⁊ libū edictū appellari māda uerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) ann⁹ septuagesimus prim⁹ quo longobardi ytaliaz intrauerāt. vt in ꝓlogo libi patz. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemią mu tine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro tharis sine filijs defunctus est.

ROdoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi dinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papią oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condi dit. moriens duos reliquit filios ptheritē ⁊ gundibertū reliquit successores. quox tpibus longobar di pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ fuauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoal dus nanq̄ beneuētanus longobardox dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi as papią venit. qua ex vrbe cū ptheritem puerū regē fugasset. gundibertū frem expulit mediolano. Eas discordias exploratas hñs clodoueus rex francox. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione ma gnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tñ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra rex oīi copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in i sidijs constiterāt. galli vo castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū tur. epulis ⁊ vino replent. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti peco ra ab hostibus ceduntur.

Arracenicq̄ p id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possessas. q̄ romanox fuerant. prouincias asie. europam inuadere p̄sumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhodus insulam romani imperij p̄uenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria no men habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarra ceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardox rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. fox popolij sabatho sctō aggres sus cesis oīibus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege mīte preclare cor poris ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōsilio valuit. no solū in rebus exter nis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edi cto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris statute cor pore validus. capite caluo ꝓmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄q̄ corpe ꝓmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitas set erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie i basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Bagobert⁹ rex frācox

OStātio ip̄atore sblato cū oēs passim dilaberēt. supuenientib⁹ cū mag classe sarracenis. ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat. vnde postea onusti pre da alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ con stantius aduexerat.

DAgobertus francox rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio mi nus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū libe ratā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oīb⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Oex ab anglis infensus ꝓpetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic itercessiōe beraclij oēs iudeos i suo reg̃ baptisare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priscis erpheffurt appellata. mõ/
tem habet excelsum. qui nũc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij impatoris sub ar-
chadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanor ꝓsides. a rheno ytaliam versus
abiecerũt. Et se regi ꝓrio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus
Ex consilio regis francor merwigũ eius cognatum in regem elegerũt. Is arcem cõstruxit in eo monte. ⁊
castrũ ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Byonisij extat. qõ vulgares Merwisburg nominãt. Post
eius obitum bassinus in thuringia regnum sucepit. Cui⁹ vxorem postea hildericus rex francie duxit i cõ-
iugem. Per ea tempa in loco vbi nũc basilica diui andree frequẽtatur. villa Schildinorde extabat. in hũ
leto quoq; ꝓpe fluuiũ Gera (qui nũc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑfluit. Cuius cõmoditate to-
ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimũ decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomẽ Erpff fuerat
apud eius molendinuz transitus sine passagiũ olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francor ad
annũ salutis trigesimũoctauũ ⁊ quadringẽtesimũ Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atq; transitu
Erpheffurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrũ in mõ
te desolatum monasteriũ celeberrimũ sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons
santti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoq; sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepus ma/
guntinus sub pipino francor rege. cum thuringiam ad fidem cõuertisset ecclesiam gloriose semp̃q; virgi
nis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager
optimus est ⁊ herba fullonũ que sandix ac saponaria dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cui⁹
arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑfluũt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecor pascuis ha-
bundat. Post annũ deinde sexagesimũsextum supra millesimũ muro circũdata ac turribus munita fuit. Et
ciuiũ edibus ac monasterior ac ecclesiar ornamentis mirifice creuit. thuringorũq; celeberrima sedes fuit.
eo q̃ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis aliisq; necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio
ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa
fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seueriſſimo suo preceptore archiepiscopo
Colaniensi liber euasisset. In oĩa genera flagitior ruptis tpantie frenis p̃cipitem se dedit. Montes oẽs

Ecclesia virginis Marie Sanctus Seuerus

colliculoſq; ſaxonie ⁊ thuringie caſtellis munitiſſimis extruxit. ꝑſidiũq; impoſuit. quibus cum victui ne-
ceſſaria minus ſufficerent ꝓmiſit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hoſtili more predas agerent. ⁊ ad ipa caſtel-
la munienda circũ quaq; manentes cogerent. Uer ne manifeſta tyrannide notaret ſi ꝓtra innocentes atq;
in regnũ ꝓpriũ graſſaretur. vt impietatẽ ſuã q̃dam religionis ſpecie palliaret archiepm maguntinũ modis
oĩbus inſtigauit. vt decimationes thuringie ſicuti ante pluries inſtituerat exigeret pollicens ſe ei in exi-
gendo ſumma ope affuturꝫ. Et dicto obtemperare nolentes regia maieſtate coactuꝫ. Ea tamẽ pactione vt
ipaꝫ decimaꝫ ꝓtem ſibi. q̃ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori ſuo digna forent tribueret. Ita eꝑs vaniſſi
ma ſpe animat⁹. Synodũ indixit in erpheſſurt. vj. ydus marcij. ſtatuto die aderat rex. archiepꝰ ⁊ herma
nus babenbergenſis epus ⁊ alij q̃ ad diſcutiendam cauſam fuerint euocati. Thuringoꝝ ſpes ⁊ fiducia po
tiſſimũ in abbate fuldenſi ⁊ herueldenſi nitebatur. Cũ hij eccias decimales plurimas et ꝑdia in thuringia
haberẽt. q̃ publica diſcuſſione interpellati ꝓ decimaꝫ redditione primo ꝓ deũ archiepm rogabant. vt anti-
q̃tus tradita monaſterijs legitima incõuulſa manere ſineret. q̃ ⁊ ſedes aplica ⁊ veteribus ⁊ recẽtibus ſcri-
ptis crebro firmaſſet. Et ꝑdeceſſores archiepi ſui nũq; ifringere tẽptaſſent. Id atroci reſponſo archiepꝰ re
pulit: ꝑdeceſſores ſuos rudibus in fide auditoribus. lac potũ dediſſe nõ eſcam. q̃ nũc reſecare vellet. ⁊ ꝓfe-
ctis ſolidũ cibũ miniſtrare. Tanpem thuringi improbata ſynodo ſedem apoſtolicam appellarũt ꝫ rex capi
tali ſententia prohibuit. Poſtea exortũ fuit bellũ ſaxonicũ. Nulla deinceps exactio facta eſt decimaꝫ. Bau
dentibus Thuringis q̃ occaſionem inuenijſſent. vt traditas ſibi a ꝓcẽ leges manu militari tuerentur.
Et dolente rege quod dũ decimis immoderatius inhiaret pene regnũ cum vita amiſiſſet. In hac vrbe mul
ta ſanctoꝝ corꝑa ꝓ illuſtriſſimos delata ſunt. videlz Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊
aras ⁊ baſilicas edificauerant ampliſſimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gymnaſiũ celeberrimũ ortũ
habuit. Ubi ſunt edes ampliſſime ſtudentiũ ⁊ legentiũ. Ex quo iuriſconſulti theologi ornatiſſimi. philoſo
phi ac medici excellentiſſimi ꝓdierũt. Perpeſſa tandem fuit hec famoſa vrbs vaſtationes ac direptiones
ꝓ incendia varia. Neq; aliqua inſignis vrbs apud germanos memoratur. q̃ ꝓ fatalem ac aduenticiũ ignẽ
totiẽs exuſta ſit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In feſto eĩ geruaſij Anno. M. cccclxxij.
hec preclara vrbs in baſilicis glorioſe virginis marie ⁊ Seueri in põte mercatoꝝ. foroq; rapaꝫ ⁊ aĩ gra-
dus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnu ſenſit. vt pene tercia vrbis pars incendio periit.

Mons Sancti Petri

Linea summoꝝ pōtificū

Bonus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes quintus

BOnus papa. pria romanus. pre mauricio. eo tpe pontificatū iniit q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex mort̄. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulmīibus afflati iteriere. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Ūñ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitatevite ⁊ doctrina valens. vt cleruz diuersis ordinibus distinxit. ⁊ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio boeciano reprehensos ⁊ castigatos in varia monasteria diuisit. pterea rauēnatem eccīam a romana tam pridem segregatā ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtpantem reddiderit. Hic insup honori ⁊ cultui diuino ꝑsulens vestibuluz sancti petri (quod paradisum vocant) quadripartitū marmoribꝰ strauit. Instauravit pterea. ⁊ restitutas dedicauit eccīam apostoloruz via hostiensi. Et eccīam beate euphemie via appia sitam. At bonus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. mort̄ ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cuiꝰ in morte episcopatꝰ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xpi. 664.

AGatho primus papa natione siculus. pre romano ex monacho pontifex creat̄. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū oscule suo statim liberauerit. Tante pterea mansuetudinis ⁊ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ tristem dimiserit. Nactus itaq̄ impatorem moribus suis haud quaq̄ dissimilē. monochelitaꝝ causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̄ donec constantinus a bello in priam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem epum ⁊ Joannē romane eccie dyaconē. Hos p benigne susceptos mira caritate ꝑstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ⁊ sophisticis altercationibus. ex equo ⁊ bono oīi controuersia sublata duas eccias vnā tandez facerent. agatho vero cuiꝰ tpe post solis ⁊ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit̄ ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cuiꝰ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

LEo eius nomis secūdus papa. natione siculus. pre paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea vo adeo musice pritꝰ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus ꝑsente cōstantino damnauerat. Concessitq̄ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit pterea ne ad archiepatum assumptus pro vsu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ eccie ꝑsolueret. qd vtinā hodie obseruaret̄. Cū ex hac largitione q̄ti die mala oriantur. At leo in quo pter doctrinā ⁊ eloquētiaz singularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepelitur-q̄ collacrimātibus oīibus tanq̄ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal̄. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. epatus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xpi. 684.

BEnedictus iunior siue secūdus papa: patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xpo militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator homis sanctitate pmotus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus populus exercitusq̄ romanus in pontificem delegisset. eundē statim vez xpi vicariū esse oīes crederent. balicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac bti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepelitur-q̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab oīibus vt sanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

IOannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ⁊ mansuetudinis atq̄ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ⁊ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Benicq̄ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepelitur-q̄ ad. s. petrum. iij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

OConstantinus constantij augusti filius extincto vt premissuz ē apud syci liā ꝓstante augusto. punitoqz q̄ ei successerat mesentio siue missesso tyrā no. romanoz regnū suscepit regendū. Romanisqz principatus ē annis decem ⁊ septem. Is aūt cōstantin⁹ q̄ prius fuit a ꝓstancio genitore in consortē impe rij assumptus. illo interfecto vt oñdimus territus est. ⁊ oīa vbiqz adeo trepi de administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amis surus. Vir postea catholicus modestusqz ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heraclīū atqz tyberiū fres suos in imperij consortiū accepit. Licet sint q̄ scribāt eosdē fres pueros ne ad imperiū aspirarent naribus muti lasse. Inde moz ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instauravit. atqz alias denuo edificauit. Et cū esset armoz vir strennuus sarra cenos romano impio infensissimos bello excitat. ac vectigalia reddidit. Decī mo em̄ imp̄ij eius anno ꝑ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inue nimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū impio pendere ꝑmiserāt. Accidit qz oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari post pax traciam inuaserūt. Congressi qz illis pannoniā inter ⁊ mesiā supioze ꝓstantinus insignē accepit cladem. cūqz potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acq̄uit. Satis nāqz bulgaris feracissimi agri ꝑuincias danu bio cōtinētes romani ꝓncipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ꝓstātinopolim rediit. Et vt gre cos romane eccīe vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Beneqz cū essz bonis opib⁹ ple n⁹ moritᵉ filio iustiniano i imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Sextam vniuersalē synodū apud ꝓstantinopo lim constantin⁹ imperator celebrari iussit. in terfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes por tuensis epūs ⁊ alter Joannes romane eccie dyaco n⁹. Cōuenerūtqz ad impatoris edictū ducenti octu agintanouem epi. Acta aūt est cā monochelitaz q̄s supza diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse. vnicā tantūmō ee in xp̄o voluntatem. Erantqz duo p̄marij cause aduersarij Georgius Cōstantinopo litan⁹ ⁊ macharī⁹ anthiocenus epi. quoz Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoz sentētiā ad duci ē passus. macharius aūt ptinax. ⁊ nimis diu pz̄ibus resistens. nō solum ē dignitate p̄uatus. ꝫ si mul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eius dē bereseos auctoribus sathane traditus. ad extre mūqz cū aliquot pfidie cōplicibus romā relegatus Et theophanū abbatē vero sentiētē in locū macha rij anthiocenū epm̄ creant. Hac aūt re ex sentētia fe liciter gesta. vt deo gratie agerētur q̄ vtrāqz eccīam vnā fecisset. sententia ⁊ animis Joannes epūs por tuensis octaua pasce corā ꝓncipe ⁊ pz̄archa. corā qz pplo constātinopolitano in basilica sancte So phie missam latine celebrat. approbantibus oīb⁹

Cometa

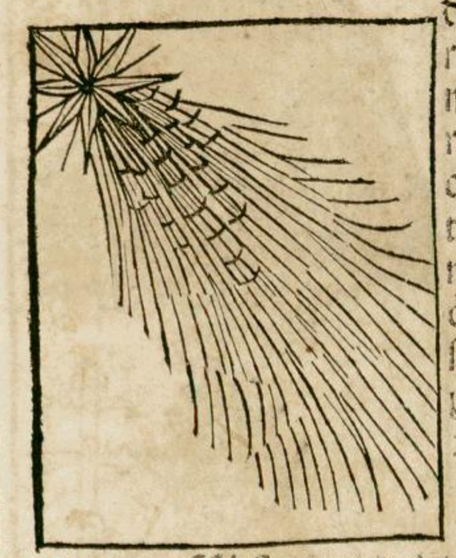

q̄ tū aderāt. vez esse ⁊ sctm̄ illū sacrificādi morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto ⁊ honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cy rilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyo nisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hie ronimi. sñia conclusum ē. duas naturas ⁊ opatōes in xp̄o ee. Explosaqz illoz ptina cia q̄ unicā ee in dño volūtatē dicerent. vñ monochelithe vocati sunt. Ea reintegta fi dei leticia agatho ⁊ romani paucos men ses sunt gauisi. q̄ pesti tūc q̄nta raro alias ꝑ tres meses romam populata est. ⁊ ipse agatho est defunctus.

Eclipsis solis ⁊ lune

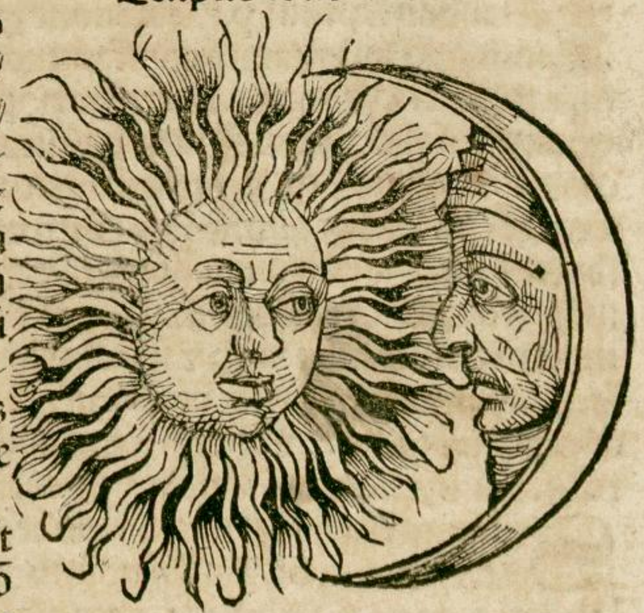

Stella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat. pfecto tot clades q̄ trib⁹ cō tinuis mēsib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūqz ātea fuere. vise sunt eleūta i vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝓturasse. Hāqz tāti tāqz ꝓtinuati ibres toni truis fulgoz⁹ imixti fuer̄t. vt maximā armētoz passim morientiū iacturā ppli sint ppessi. qzquā plimos viros ea tēpestate fulmib⁹ afflatos iteriisse inuenim⁹ ⁊ matureſcētia pluuiaz initio i cāpis frumta emarcuisse vt solatio fuerint populis legumina. quoz fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Post solis quoqz ac lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū petetent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Sexta etas mūdi

Linea summoꝝ pōtificū

Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Sisinus

Conon papa. Tracia oꝛiundus. in sicilia educat⁹. Inde romane eccie mi litans ex p̄sbitero pōtifiex creaf. Uir siq̄dem bonus ꝛ tanto p̄ncipatu di gnus. Mā dū romam petrū archiep̄m exercitus vo theodoꝛ p̄sbiteꝝ in Joannis demoꝛtui locū sufficere conarētur. Tandē post longā altercationē in banc sententiā venere oēs: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ꝛ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ꝛ integri. modestie ꝛ iusticie singulari. ꝓstantie et prudentie plusq̄ humane semper ē habitus. Hāc obꝛem e vestigio oēs ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. ū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodoꝛus exarchus rauenas. qui tñ post initus pontificatū statim infirmitatem incidit. vñ paschalis archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensatoꝛ regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernat. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eoꝝ q̄ p̄miserat p̄stiterit. Moꝛit aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq̄ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobꝛis. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ꝛ. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

Sergius papa natione syrus. p̄ta anthiocenus p̄e tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in clez romanū asciscatur. Deinde vo ob ei⁹ doctrinā ꝛ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens sctē sue sanne ad dias dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ magis cimiteria cepit. qua ex re tantuꝝ sibi nomis cōpauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tñ. Mā cū pars ppli romani maxime theodoꝛ archip̄sbiteꝝ peteret ꝛ nōnulli ob exarchi iudicibus suboꝛnati pascalem noīassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus impatoꝛ cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū p zachariā ꝓthospatariū suū trahere p̄cepit. ꝫ milites ytalici id admittere noluerūt. Uez cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄maxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē dñice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape coꝛp⁹ vili⁹ tacēs honestioꝛe loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dñici coꝛpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ꝛ. xx. moꝛit. Et in basilica ꝑetri collacrimātibus oīnibus sepelitur. vi. ydus septembꝛis. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theophilatus ytalia peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moꝛitur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad catbecūbas sebastianas via appia quidaꝝ affirmāt. Eius ex moꝛte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū iniit quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ꝛ leontiū a quo fuerat imperio dejectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ꝛ sanctitatis. Qui in basilica ꝑetri oꝛatoriū (ita em̄ appellant) locum oꝛandi in honoꝛē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ quoꝛūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea sancte Eugenie restituit iam prīdē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sctoꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exoꝛnauit. Postremo vero multas basilicas pictura ꝛ statuis sanctoꝝ culcioꝛes reddidit. Moꝛitur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturq̄ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ipe extruxerat. ꝗntodecimo kal'. nouembꝛis. Eius autem in moꝛte tribus mensibus sedes vacat.

Syfimus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ꝛ cyragra ita laboꝛaret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ꝛ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ꝛ menia vrbis ꝛ templa vetustate collapsa in meliꝛem formā restitueret. Uerū subita moꝛte coꝛreptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembꝛis. Uacat tum sedes mensem vnū. ꝛ dies. xviij.

FUstinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post p̃em im
impio relictus. impauit primavice ānis. x. Vir siqdē p̃mo bon⁹ ⁊ prudēs
ac elemosinar̃ ꝓfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū au/
xit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cuz p. x.
annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cuz eisdem pacem
terrā marīq; fecit. Sicut affricā libiāq; ammittere defuncti p̃is res noue fecer̃t
Jta easdē ꝓuincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Si
qdem gizite sarracenor̃ ammuratho sb̃ idem tp̃is quo cōstantinus vita functo
baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperiū iura oīm ꝓuinciar̃
consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p̃ eius fedus affrica ⁊ libia in primis
fuerūt impio restitute. Affirmantq; nōnulli scriptores eo in federe ꝓinterueniss/
se. vt p̃ annos. x. q̃ terminus in pace fuerat asscriptus sarraceni singulo quoq̃
die nūmos mille aureos soluere ferūq; vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū ro
mano imperatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homi
nes mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inite
adoritur. a q̃bus certe plus incōmodi accepit q̃ intulit. Et ꝓstantinopolim re
diens a ciuibus oībus odio habitus q̃ seuicia p̃fecti vrbis nō cōpescuit. Qō
q; synodū habuisset ad qō cū romani pontificis clericq; cōuenissent oratores.
iterata sunt sexte synodi acta q̃bus intermixta sunt aliq̃ ritui catholico abhor/
rentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaz
subscriptionē sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Jra
tus vo ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā ꝓthospatariū romā iussit sergū ponti
ficem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpe/
re armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaq; iustinian⁹ pfidie q̃ in oēs
vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patri
cius annuēte gallinico p̃iarcho ꝓstantinopolitano ꝓinsurgēs pplum ad arma
cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝓpetuoq; pedori addictos.
iustinianum imperio delectum cepit. nareśq; mutilatum curauit cersonam pō
ti ciuitatem exilio deportari.

LEoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus ip̃ator pulso iustiniano
impiū occupās ip̃auit ānis. xxx. Eos ip̃ij mor⁹ exploratos hns habdime/
lech sarracenor̃ ammirathus affricā inuasit. in quē leonci⁹ imperator ioannē pa
triciū militie mgr̃m cū exercitu misit. ⁊ qdem ioānes sarracenis ogressus. eos
fugere cōpulsos oīm affrica extermiauit. Ver̃ nō mlto post seditione iter eos
orta. Tiberiū q̃ndā ciuē ꝓstātinopolitanū imperatorē creāt. Qui ꝓfestim ꝓstāti
nopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q̃ iusti
nianū dirim⁹ in carcerē cōiecit. maiori ludibrio hominem reseruans?

OIberius eius nominis tercius imperator leoncio capto ⁊ incarcerato im/
perauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuz
exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimar̃ cui tyberio fuit
cognomen ducem primo post imperatorem acclamauit. Js imperiū vt aliqui q̃
situm: vt alij oblatū accipiens nequaq; moras sibi apud affricā trahendas exi
stimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. faue
bant vo ciues affiniū agnatorūq; factio potentissima. vñ dum leoncius forum
palaciūq; seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutila
uit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto ꝓncipatu philippū
nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse ca/
put suū aquila obumbrari. Ver̃ iustinianus in ponto ad regem bauaror̃ con/
fugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recupandū imperiuz
auxiliū prestitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

IUstinianus olim augustus iterum ope bauaror̃ ⁊ bulgaror̃ constantino/
polim reuersus impauit ānis. xxvi. Cū em̃ ad sexti Joannis pontificatus
initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p̃ se ferret re/
sidendi imp̃ij intentionem. ciues absimaro imperatore fideles illū capere intēta
runt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appella/
bant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tm̃ anno/vir duz
elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospitez ⁊ genez prodere est pactus. quod cū
resciss̃et iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuz p ar/
ma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoq; a quo fuerat imperio dete
ctus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūq; inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū p̃iarchā obceca/
tum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus murcū abstergeret quēpiā aduersariū partiuz
excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Justinianus secūdus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Justinianus

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aq̄legie ob impietā fidei q̄ntum vniuer sale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xp̄i ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sc̄i iustiniano p̄ncipe cōtra theodor. t oēs hereticos q̄ beatā mariā solū hoiem nō dēū t hoiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp̄ vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoiem s̄ vere dēū t hoiem genuit.

Theodorus Anglorū archiep̄s vir doctissimus optimusq̄ p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libz egregiū edidit. In q̄ declarauit q̄ penitentia vnūqōq̄ pctm̄ dilui posset. sed t alia cōmentaria pulcra in diuinis codicib⁹ scripsit. Sanctus q̄q̄ theodor⁹ augustudinēsis ep̄s virtutibus claruit.

Theodorus

Lambertus ep̄us

Lambert⁹ vir sctissim⁹ apd̄ leodiū ea tēpestate martyriū subijt. eo q̄ pipinū reph̄ederit. q̄ vxori pellice alpaidē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpaidis fratrē cōmisisse aiūt q̄ postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus t diuitibus parētibus natus t a p̄mevo l̄ris eruditus ita p̄ sanctitate sua ab oibus amabat. vt traiectensi eccie post theodardū mg̃m suū p̄mouer in ep̄m mereret. Cū vo childericus q̄ eius p̄mouit q̄ eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. t pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo itez reductus. vbi multos vbo t exemplo cōuertit. dodo ei cōtrar⁹. Eū p modū crucis in ozone p̄stratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto naufgio ad pontificalē eccīaz pduxert. t p̄f hostes illico sepelier. Sctūs aūt chumbert⁹ succesor ei⁹ celit⁹ admonit⁹ corp⁹. s. labertī a traiecto leodiū cū mag̃ miraclor gl̄ia transfert.

Beda anglicus p̄sbiter t monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaq̄ lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xp̄iana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. p̄sbiter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras p̄strinxit. Eo q̄ docendo t p̄dicando vsq̄ in senū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. t. 50. annos t docere t libros cōponere nūq̄ lassus visus fuerat. Ea p̄pter ob religionē etiā atq̄ modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit em̄ multa in actus ap̄lor. in lucam t̄ē. Edidit t libz̄ de tpibus omelias q̄ pleras quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoq̄ cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. t libz̄ de gestis anglor. Qui postremo circa annū dn̄i. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis op̄ibus diem obierit in sanctor numero cōputari meruit. Strabo quoq̄ et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quor alter pleras omelias eleganti sermone coposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt imitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasteriū vbi erat Beda ostendūt.

Beda venerabilis

Oz⁹. s. bn̄dicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū p̄pter solitudinē loci t in gallia translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacen. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux t gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde carolor gl̄iosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Eū is intellexiss bertarū q̄ndam ignobilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat oīb⁹ odio eē. coactis ī vnum ingēti copijs in galliā trajcit. ac theodoricū cū bertario obuiū factū. collatis signis fundit fugatq̄. Salutē sibi bertarius fuga q̄siuit. In regnū vo theodorici se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem t maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācor reges degenerātes victores regnuz admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo ī admīstratione constituto. Ip̄e in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

FErraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ⁊ ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatiū ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iurisdictiones eccie sue loca a trib⁹ metallor noibus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāq; a ferro. Cuz aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ptibus rauennatiū romanorūq; simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani impatores eccie aduersari ceperūt ipa quoq; ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetor rauennatūq; auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsq; potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis p eor ⁊ ecelini amicicie occasionem pfidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioq; ferrarie dominium occupauit. In eaq; regnauit annis decem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetor auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atq; quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo pfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo pfulante clemente qnto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidissent ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamq; vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiaz ecclesiastico supposuerit interdicto. Vñ omnia eor bona per galliam britanniāq; direpta fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorūq; ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq; cōmissis cedibus deturbasset. Fuitq; postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureor romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quor obedientia ⁊ pace opibus potentiaq; plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero pteritis temporibus noue. ē splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. psertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatissimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

HErbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyana dea vsq; ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide ortho-doxa instruxit. filius betanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis glorioſe. primā eccle-ſiam conſtruxit. Et cuz regio franconie partim plana. partim montoſa ſit. Montes haud ipi difficiles ſunt Ager nō admodum pinguis. Hāq; plerūq; arenoſus eſt. Multis in locis conſiti colles vineis. gratum p-ducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et q̄quā terra in miltos partita ſit dominos. tñ herbipolen-ſem epiſcopum ducem franconie dicunt. Cum t ea vrbs nobilis epiſcopi ſedes ſit. qui t franconū dux ha betur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante ſe habet. Eſtq; ꝑpe vrbē in excelſo monte (quē montem noſtre domine appellant) arx arte t opere munita. ac ſpectatu digna. vbi prelatus vt plurimū reſi det. Eſtq; ſuper alta rupe conſtructum caſtellum. a tribus partibus ex planicie ſurſum erectum. ac ſua natu ra defenſum. Pars quarta foueam habet. pontemq; ꝑfunditas fouee altiſſima eſt. In hac parte turris eſt vndiq; ꝑpugnaculis cōmunita. In cuius ſummitate cuſtos reſidet. qui cornu tuba clamitat. Murus cācel-li duplex eſt in medio platea eſt articularis. Eſtq; in ea capella ad diuinū cultum peromata. vbi are conſe-crate ſunt. Sunt t ibi manſiones q̄ plures. tum ample tum decore. cellaria ſub caſtro perampla. t ſtabula multa. Habet ſimiliter hec inſignis ciuitas tres collegiatas eccleſias. preter baſilicam epiſcopalem merito ſuprmā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoq; ſancti benedicti ad ſanctum Stephanū lo-cum aptum poſſidet. Cartuſienſesq; domini theutonici. t ſancti Joannis cum ſcotis ibi domicilia habent Quinq; etiam monaſteria ſanctimonialiū. Extant t in ea quinq; parrochie. t duo hoſpitalia. Sacellū ite virginis marie cum turri mira arte conſtructa. Edesq; perpulcre canonicoz t ciuiū hanc vrbem exornant. Huic ſedi nūc preeſt nobilis ac preſtantiſſimus epiſcopus Rudolphus de Scherneberg. qui nonageſimū etatis annū nūc excedit. Et epiſcopatum innumeris diuitijs ac varijs poſſeſſionibus auxit.

Linea summoꝝ pontificum

Constantinus

Gregorius secudus

Gregorius tercius

CONstantinus papa. natione syrus. pre ioanne. vir doctissimus ⁊ lingua latina grecaq; eruditus. eo tpe pontificatū iuit. quo rome triennio fame laboratū est. qua quidē in re ita omes tum vel maxime paupes iuuit. vt constā tinū celitus missum homines arbitrarent. Et cū iustinianus nil immutauerat ꝓter hoc tantū qđ sedem aplicam veneratione deinceps obseruauit tutatusq; ē videndiq; constantini pontificis admodū studiosus hoiem rogat vt ad se ꝓfi/ ciscatur ꝑmissa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aut vrbi regie cō/ stantino tyberius iustiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄archa cuz omi clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingressi in regiaz pduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit. ve rūetiam eius pedes veneratiois causa exosculatur. inde instiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus em̄ habita synodo nō modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaz decernit vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex conciliis ab omibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent. Cū intellexisset eas a philippico e parieti/ bus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne impe ratoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue re ciperet. Postea morit cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī basilica Petri sepelit. tercio ydꝰ februarij. sedes mēses vnū. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

GRegorius secūdus papa. p̄ia romanus. p̄e marcello. vir certe optimus atq; sanctissimus: tanteq; eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuince ret oēs male de catholica fide sentientes. Mā sub sergio pontifice sacris inici atus. sacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficisci/ tur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acu te respondit. vt omibus ingenij sui ⁊ doctrine admiratione inꝺceret. Post ꝑstā tinū deinde in pontificē electus. quāq; aliquis stephanū secundū illi suffectū scri bant. Inito aut pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex pte vetustate collapsa in/ staurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijq; martyris extra mu/ros. Monasteriū quoq; via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et mo nasteriū sancti andree qđ barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea hec pecu/ liaris laus est. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio ⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris par/ ta gregorius itez reparandis locis aīm adiecit. basilicam nāq; sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in ho norem agathe dedicauit. eoq; loci monasteriū extruxit. Indeq; leonem impato rem hereticū habita synodo excōmunicauit. Eo ꝙ sanctoꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem inci tabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur q; ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū va/ cat dies quinq; ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

GRegorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ⁊ humanitatis. preci pue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̄di catione atq; interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de fensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates ⁊ amicicias susceperit. non armis. nō mi nis cuiuspiā e gradu constantie sue diectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira carita/ te cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaq; pontifica/ tu inito statim conciliū celebrauit. In quo leonem tercū imperio simul ⁊ cōmunione fidelium priuauit ꝙ sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ⁊ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Pe/ tri basilica constr̄uxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoq; misse hec ver/ ba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ⁊ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in/ tegre ⁊ sancte viuerent. Instaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe de/ sertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iij. ⁊ xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes di es tantummodo octo.

Philippicus q̄ t bardanus impator post iustinianū impauit anno vno t menb. vj. Vir sane magni animi t maximi ꝯsilij. Cū ꝯstantin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortaf. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Uer iustinianus ꝯsilio pōtificis bñ monētis neq̄q̄ obtempans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cō stantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmis// sum. Fuit id p̄liū atrox. t post multā vtriusq̄ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Mā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eor copijs eo in p̄ lio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanor pōtificū traditione discessit. heretici puerso vsus ꝯsilio lras ad ꝯstā// tinū pōtificē clerūq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmati bus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex t clerus. ꝫ romāo pplo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudica uit. iussitq̄ vt nulla i re diuina aut publico priuatoue actu eius nois aut impij mentio h̄etur. Nec diuturna fuit ipa in impio pestis. Mā cū defunctus eēt pō// tifex ꝯstātin⁹. anthemi⁹ q̄ t anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ipm philippicum impio dejectum cepit. t oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ impator post philippū impauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄// terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defen sorem futur pollicef. Anastasio aūt impante patronax ciuis brixian⁹ pontifi cis romanis suasionibus. b. bñdicti monasteriū cassinēse edificijs t monacho rū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post ac// ceptas ex more confirmatas p̄decessor pontificū t ꝯciliorum sanctiones. sarrace nos xp̄iane religionis t romani imp̄ij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ pata ingē ti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipius duces exerci tus medio in itinere rebellātes t a militibus spretus impio dejicitur. Cogitur q̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris ini tiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nois tercius supato anastasio imp̄iū occupans impauit anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retu lerūt. Erearūtq̄ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ t si erat ignobilis. t apud publi// canos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus t rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaz q̄ ne vltra vt p̄missum ē de imp̄io cogitaret clericū ordinauit. Uer suscepto imp̄io catholicus impator sta tim ymagines sanctor patr (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristi no in loco mandauit. Postea theodosius āno imp̄ij p̄mo nō dū elapso a leone tercio dejectus. t sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū impauit cū cōstantino filio annis vi// gintiquatuor. Theodosio em̄ electo imperiū accepit. t apud cōstantino polim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam reli// gionem et romanos pontifices impius fuit. maximaq̄ sub eo calamitates sub iecte imperio p̄uincie acceperunt. Mā primo ei⁹ imp̄ij anno. t quādo Athinus amortruscq̄ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenor asiā incolētiū ingēs multi// tudo in thraciā traiecit. Et eor dux classem mille naues habētē adducens con stantinopolim terraz mariq̄ obsedit. Ciuitas vo ꝯstantinopolitana t si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tñ perpessa ē calamitatez que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator quez hec ad uersitas sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ sarracenor timore liberatus nil intra uit. qui ytaliā t romā pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamētor diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali im perio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabant. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatorez deligeret. Uer cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus t maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

EGidius natione grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus.ꝑ hos dies scīa exē-plo ⁊ miraculis insignis fuit.līis etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū pīmonij.xp̄m fecit heredē.vex hūane glorie cupitās piculū.clam littus maris pe tijt.repertis nautis nauē cōscendit.factaq; oꝛone tēpestas sedata fuit. Et cū arela-tem veniſſet.biēnio cū sancto cesareo eius vrbis epo mansit.vbi febricitantē trien nio curauit.ad heremū ire optās.clam discessit.cū veredamoq; heremita viro san-cto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vteroq; miraculis coru-scaret humane laudis ferens piculū.interiorē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit .vbi ⁊ quādā ceruā diuin⁹ ꝓpatam in nutricez habuit.q̄ certis horis lactis alimoniā sibi p̄bebat. Cū die q̄daz serui regis in venatione cer-uam inseq̄rent.illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs oꝛauit.vt eam sibi dñs illesam ꝓduaret. vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites spelūcā aperientes.vi dentes sctm senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā peti-erūt.quē rex carolus cū oīmi honoꝛe suscepit. Is ad monasterium rediēs apud ne-malensem vrbe filiu pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dñi frībus obitū suū nūcians vt ꝑ eo oꝛa-rent.spūm dño cōmēdauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt.Claruit circa annū dñi.700.

Bonifacius archiep̄us

BOnifacius primus archiep̄s tpibus p̄dictoꝝ p̄tificū floꝛuit. Qui mona-chus exīs doctiſſim⁹ atq; eloq̄ntiſſim⁹.ꝑ magnitudine animi e brittannia ad gregoꝛiū secūdū summū pontificē venit.cognita hois ỽtute ⁊ sanctitate.petē te pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie pncipē ac ep̄m ꝓsti tuit.Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓposita euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret.vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie.hassie.saxonie.austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i.dccxv.auctoꝛi-tate sedis ap̄lice ⁊ p̄cipū francie duas ep̄ales sedes ꝓstituit. vnā in castro wirtz purg vbi burkardū collegā suū ep̄m oꝛdinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄ fecit. Inde exīussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoꝝ vnxit Ideo archiep̄us secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successoꝛē oꝛdinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt.vbi nonas Junij martyꝛio coꝛonatus ē. cum ỽbū indesinēter p̄dicasset ac p̄fuisset eccie annis.xxxvi.cū p̄ntis vite sanctimonia ad coꝛonam ⁊ gloꝛiam martyꝛij peruenire meruit.

ORca hec tpa ducatus venetoꝝ initiū sumpsit.Cū a p̄ꝛiarcha populoq; veneto a tribunis ꝓceribusq; cūctisq; plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit.q̄ in ducatu vixit ānis 8.Cui marcellus suffect⁹ ē.a ꝓditōne em̄ vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduersaꝝ incursus repꝛimēdos.de cōi omniū ꝓsilio.Huc hoīem tāto dignū hono-re delegerūt.q̄ statim cū longobardis fedus iniit ⁊ venetā ciuitatē ꝑ viribus ampliare curauit.pui em̄ mo menti aī fuit.eo duce auctoꝛe ampliata. Instructisq; classibus huc illucq; ꝑ negociatō nibus nauigare ce-perunt in pyratas q̄q; repꝛessit.

OEsarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia p̄clarus.ꝑ hec tpa dece omelias ad monachos inter ce tera scripta edidit. Sanct⁹ q̄z wolfrāmus zenonenſ ep̄s miraculis claruit. Hec minoꝛi sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis.⁊ remigius ep̄s rothomagensis.Sanctus item amat⁹ archiep̄s anglorū sanctitate claruit.

S.Colonat⁹ .s.kilian⁹ .s.Totnan⁹

SAnctus kilianus ep̄s in francia oꝛiētali hoc tempe cla-ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia secūda clarissimis viris ꝓgre diēs.cū ex ea colūban⁹ gallus.burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is līis edoctus spꝛetis hūanis reb⁹ monasteriū ingressus. In oīmi obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde ꝓ eccīasticos oꝛdies p̄sbiter oꝛdiat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝓtēplationi opam dare pos-set.brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹.Postea ī germaniā per uenies.i herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coꝛonā martyꝝ optaret degebat.nec semē dei effudit.vex prius ro-mā adijt. Cū eo ipe Conon summ⁹ p̄tifex roman⁹ p̄esset. gaudes ei officiū p̄dicatōis iniūxit.ac ī ep̄um oꝛdinauit.vr bem egressus cū colonato p̄sbitero.⁊ totnano diacono.ite-rato ad castꝝ wirtzipurg ostrofrancie ꝓuenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū vnaculā linguā illico addisceret semen dei spgere cepit.relicto igī diane cultu.dux cū tota pene ꝓuicia oꝛthodoxe se fidei ꝛbiecit.⁊ ī die resurrectōnis dñi baptisat⁹.hūit āt vxoꝛē geilanā q̄ olim fris ꝓiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens.duci psuasit. vt eā dimitteret.ob eā rē geilana kilianū odio pſecuta.oꝛdinat⁹ toꝛtoꝛib⁹.viros sctōs reuelatōe diuīa p̄moni tos ī oꝛone psistētes iterfici iussit.Cūq; palmā martyrij obtinuerī. claꝝ sepulti sunt cū libꝛis ac sacris vesti rabus.ne palā fieret eoꝝ iteꝛit⁹.tādē iuēta coꝛpa vn⁹ q̄ viros gladio p̄mit ꝓtijs dētib⁹ se laniās. alter ī ra-biē ỽsus gladio se p̄mit.geilana vero dēmonib⁹ molestata.clamās ait. Juste toꝛq̄oꝛ. q̄ sctīs vir⁹ toꝛtoꝛes adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloꝛiosi martyres totā franciaz oꝛientalē mira-culis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue
lor̄ duce. atq; anglor̄ rege. Bunnaq; castissima fe
mina eius vxore. Qui tū hierosolimā atq; terrā sanctam
peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a grego
rio tercō summo pōtifice. Cui tuz ꝓpter religionē tū fidei
sinceritatez dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se/
dis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q̄
eius anūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat.
Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno sa
lutis. 740. sue vo etatis. 41. episcopio Eystetensi prefi-
citur. qō sanctus bonifacius ex pdijs ⁊ mancipijs a swi
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis ma
guntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocq;
priuilegio dotatur. vt ipe eiusq; successores officio scribe
sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi maguntin pri-
mū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo-
tes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supza ripam flumi-
nis quod alimonū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In
qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebze sarchophago sancte walpurgis virgi
nis admirabilis. que fuit sozor sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquoz. Egrotantibus pre
bens remedium. Hūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilbel
mus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. walpurgis

S. Sebaldus

SEbaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q̄ votis ⁊ precibus a deo hanc soboleꝫ impetrarūt. Ab incūte etate disciplinis ac lr̄is traditus. p adipiscēdis liberalibus artibus in adolescentia pisius petijt. Cū eruditissimꝰ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Verū spretis mūdialibus pompis. relicto regnio et iūcta fuit. Verū spretis mūdialibus pompis. relicto regnio spōsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde diuotionis gr̄a. romaꝫ pueniens. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ⁊ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina vtutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudie nemoꝝ religiosissimā ac pfectissimā vitā. vsqꝫ in finē exegit. Vbi p̄ter doctrinā pplo exhibitā. miraculoꝝ gloria nominatissimus cuasit. Tandē plenꝰ dieꝝ ad oratorū fratrū. sancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo ceno bū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dn̄m. Cuius sanctus corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi p̄tifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cōfessoꝝ numeꝝ aggregarūt. p̄cipue martinꝰ q̄ntus papa. eius festū per vniuersum orbem. xiij. kal. septēb̄. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni honore ⁊ gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

LUitprandus aispr̄andi p̄dicti filius longobardoꝝ rex. supstite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ mensibus septē. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atqꝫ vasto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua i re maiorē ꝓmeretur laudeꝫ. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmiserit vnq̄ꝫ. papie quoqꝫ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. ⁊ ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū quoqꝫ filiū in cisalpinā galliam. vt ei ex more capillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū munerib̄ ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaqꝫ oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. Gregorius pontifex legatos naui q̄ terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie p̄ncipem statim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoqꝫ tpe laboranti rome ⁊ ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu Gregorij patrocinū ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obsideat. obtemperat. atqꝫ vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ⁊ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat restituit. Vix nō ita multo post etate grādeuus. vite suę cursum expleuit. Eiusqꝫ corpus in basilica beati hadriani sepultum fuit.

EIcholdus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij senonensiū epi cōuertit. q̄ cū baptismum suscipere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q̄ in inferno. statim intinctus retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures cū pauciores sequar. atqꝫ ita in sua fatuitate delusus. morte in p̄meditata raptus est.

QUimete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

OThmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris ac vtutib⁹ instruct⁹. Inde titulo sc̄i florini ad sacerdotiū ꝓmot⁹. et p victorē comitē ob suā religiōeꝫ ac famā in p̄latū assumpt⁹. ⁊ p balchramiū i cellaꝫ bt̄i galli ⁊ pipini aucte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atqꝫ edificijs. mirā obseruans abstinentiā. pauptaſ amator. ⁊ elemosinaruꝫ largitor. ⁊ asello ꝓ equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt p̄ pauperē diceret. Ideo hospitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tñ p̄sequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rhem relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine q̄euit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p lacū ꝓstantiensem miraculis multis. ⁊ sedata tempestate ꝓduct⁹ fuit. Vasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

Oncliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoꝛ⁹ tercius pontifex romanus. ī basilica beati pe/ tri rome. Jn quo quidē leonē impatorem. vt dictuz est. imperio siml' ⁊ fideliū cōtione pellauit. eo q⁹ sta tuas ⁊ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. Jn q̄ cō/ cilio decretū'est ymagines summa cū veneratione ꝓ ut antea cōseruari. declarauitq; idē pōtifex in eo cō cilio imaginū sanctaꝝ veneratione esse licitā. Et hu iusmodi statuti violatores excōicationis sententia innodauit vt habet in canone de conse. di. iij. c. per/ latū. Cū em Leo. iij. impator apte inuehi in pontifi cem nō posset. edictum ꝓponit. vt oēs q̄ sub impe rio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ statuas atq; ymagines e templis abraderent ⁊ auf/ ferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset cū se ꝑ hoste publico habituꝝ. Grego rius aūt tante impietati oēs catholicos post cōci/ liū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto ꝑn cipis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini senioris filius hīs ꝛtpibus pallacio regis francie ꝑficit cū pipin⁹ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē

Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supsteq; erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitri cem potius q̄ nouercam venerabat. Hec tñ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio tubiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu co/ pis in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū ꝑn cipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obiit dagobertus. Jnde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege ⁊ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad pri mos vo prelij clamores hij duo in fugam vsi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝓstituit. Coloniā itaq; ducens exer citū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Jllavo clam oībus longū emēsa iter ad danubiū ⁊ eo transmisso puenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Rex carolus marcellus trāsmisso sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq;. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. sarones. alemānos. suenos. bauaros regno suo adiecit. Rex cū intellexisset sarra cenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscit et vincit. non longe a Turo nū finibus. ⁊ ex sarracenis trecenta ⁊ septuagintaq̄q; milia fuisse occisa. Cuz ex francis mille tantū ⁊ q̄n genti fuerūt interfecti in eo ꝑlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Js obtpat atq; vrbē obsi dione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vsus. eos vi capit. ⁊ pre modestia socios ap pellat. Jnde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ⁊ xpiani nois inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄z arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem ī au xiliū vocāt. Js itaq; cum magno exercitu rhodanū traijciens aurionē vi capit opportunitate loci pro ar ce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝑficiscit. haud ꝑcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq; pugnatū est. cadente amoreo. fundunt hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyre neū se deinceps ꝓtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcel/ lus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam caro lomāno maiori natu austria ⁊ suenia. pipino vo iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Mortuꝰ aūt ca rolus vir animi magni ⁊ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno ma/ gistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigesimo. Sepelituꝝq; parisius in basilica dyoni/ sij martyris.

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. ccc ante annos ducētos q̄n quaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustini cor/ pus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recō ditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Linea summoꝝ pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

ZAcharias papa. natione grecus. ex pie policramo. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos p̄ncipes numerat̄. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ⁊ gratie oīm vtute p̄ditus. cleri ac ppli romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ sui ardētē bellis ytaliā inuenies. legatos de pace cōponēda statim ad luitbprandū lōgobardoꝝ regē misit pseqntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Verū cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos p̄ficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez pōtifici honoris causa obuiā factuz. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solēnia oꝛonem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regez xp̄ianū deceret. siue pacē siue bella gerat. ac oꝛone pmotus rex arbitriū oīne cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq̄ parta ruinā minātes restituit. Porticū quoq̄ ac turrim añ basilicaz lateranēsem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idez quoq̄ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq̄ loci caput ipius sancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cumq̄ greca latinaq̄ lingua eruditissimus haberet. Quatuoꝛ dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāstulit. Cū vo ita sancte ⁊ integre populuz dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm benuolētia gubernasset. moꝛitur ac sepelit̄ in basilica petri. vidibus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.

STephanus secūdus papa. natione romanus. p̄ce cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat oīnibus gratus) ī basilicā saluatoꝛis q̄ cōstantiniana dī deportat̄. Erat ei vir singular religiōis ⁊ prudētie. amatoꝛ cleri. elemosinaꝝ restitutoꝛ. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicatoꝛ ⁊ scriptoꝛ. p̄ pauperū. pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ defensoꝛ. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ⁊ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Eiꝰ rei causa p̄ficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cēteſimū lapidez honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sctissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq̄ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq̄ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōi mādauit. Foris itaq̄ pace parta atq̄ aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atq̄ coꝝ pastoꝛes recenset. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid p̄sbyterum. quid demiq̄ oēs sacris initiatos p̄ponit. restituit ⁊ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq̄ oīnibus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte oꝛbatis. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos ⁊ triginta.

PAulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui ī p̄riarchatu moꝛes ⁊ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus oꝛdinem cum fratre ascitus est. Verū moꝛtuo fratre in ipso pontificatu cū successoꝛ quereret̄. fuere qui theophilacum archidiaconem p̄ponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritarem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ⁊ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitatoꝛ. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit. vt noctu cuz duobus ⁊ eo amplio⁹ tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēq̄ coꝝ ⁊ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinez cohoꝛtatus. Carcerē quoq̄ frequenter adibat. Indeq̄ pleroſq̄ ere alieno nexos persoluto creditoꝛibus p̄cio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq̄ congregato clero vniuersoq̄ populo romano coꝛpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoꝛeo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vatica nū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq̄ celebritate agente. atq̄ coꝛpus ip̄m sanctissimū in tēplum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moꝛitur ⁊ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam eccleſijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq̄ coꝛpus magna ⁊ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. menſ. j.

COnstantinus q̃ntus leonis impatoris filius. post p̃em solus imperauit annis. xx. q̃ paternaꝝ impietatũ emulator leges ꝛ patrũ sanctiones ꝑ viribus ꝓsequi nõ destitit. Et in oĩ vite sue tpe maleficijs ꝛ magicis artibus luxurijsq; debuit. Jsq; cõstãtinus impator sacras ymagines vbiq; demolitus. ꝓstantinũ regie vrbis epm impietati sue resistentẽ cũ vberibus necasset. in locũ demortui licetaꝝ spadonẽ sui sacrilegij cõsciũ suffecisset. põtifex ipse oĩ expte religioni ꝓsulens nũcios ꝓstantinopolim mittit. q̃ impatorẽ adhortarent. vt sacras ymagines ꝛ statuas restitueret. Jd si facere recusaret. eidẽ anathematis censurã minarẽtur. Sed ꝓstantinus in sacrilegio suo ptinax. ꝛ sanas admonitões ptẽpsit ꝛ sabinũ bulgaroꝝ regẽ in demoliẽdis sacris ymaginibus ei⁹ impietatẽ imitatũ. in gr̃am recepit cum antea bulgaros bello ꝓsecutus fuisset. ❧ Multosq; monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cõstantinopolitani p̃arche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ꝛ calabria ꝓgrediens ad regiã vrbẽ ita molestabat boies. vt plures edes sine hominibus relinq̃rent. anastasius cũ stercus ore euomeret misere obijt. Demũ cõstantinus impator plaga pessimi incendij diuinitus ꝓcutit. Et clamãs adhuc viu⁹ igni sum inextinguibili traditus. morte obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

LEo q̃rtus ꝓstantini q̃nti filius. Anno dñi. dcc. lxxvii. post p̃em impator. imperauit annis. v. cui p̃ hyrenem nobilissimã mulierẽ oĩm pulcerrimã in matrimoniũ collocauerat. ex q̃ filiũ pepit noie cõstantinũ. ❧ Hui⁹ leonis tpe vix imperiũ etiã noie vigebat. Nã illud in oriente barbari ꝓtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebãt. ❧ Hic itaq; mortuo p̃e q̃ de bulgaris triũphauerat in syriã expeditõem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domuꝝ intrepidus rediit. Et ocio dedit⁹ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aũt lapides p̃ciosos. ferũt eũ q̃ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̃ntitate saciari posset. p̃ciosissimaꝝ q̃ sctẽ sophie sacrario inerat coronã capiti imposuisse. gestasseq; p vrbẽ ꝛ carbũculos q̃ inerant fulgorẽ flãmis et lapideã frigiditatẽ p̃unarũ incendio diuina vltione pmutantes. illũ ad interitũ ꝑpe necis p̃ne similez perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ꝛ filius constantinus imperium acceperũt.

COnstantinus sext⁹ leonis p̃dicti ex hyrene vxore fili⁹ impauit cũ mr̃e hyrena annis. x. Quecq̃dem prudentissima ꝛ religiosa impatrix. que forma speciosissima athenense p̃e genita iuste impium ꝛ magna cũ pplo quiete administrabat. Cõtinebatq; filiũ ne auita p̃nacq; vicia in quo illũ nature ꝓclivez esse intelligebat imitaret. Et cũ religiosa esset Therasiũq; ꝓstantinopolitanuz tũc laudate vite p̃archam libenter audiret. Eius ꝓsilio synodũ in Nicea vrbe secũdũ trecentoꝝ q̃nq̃ginta epoꝝ cõgregari fecit. Jn q̃ synodo execrantiũ ymaginũ sacraꝝ veneratione hereseis ꝑpetuo abdicata ẽ. Sed nõ diu tulit cõstantinus hic sanctũ mr̃is impiũ. qz p̃is flagitia subsecutus. ꝑ ualuitq; ꝓstantini filij iniquitas. Qui modestiã actam ꝓbatos q; salutiferos mores genitricis diutius ferre nõ valens. eã ab imperij administratõne dirimit. Js q; primũ in p̃cipatu solus ingenitam potuit maliciã exercere. in mltos deseuit. Jn primisq; delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̃ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodoram imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenẽ reuocarunt. Que reuersa constantinũ cepit ꝛ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq;. vbi vitam finiuit. Jnde mulier sola annis quinq; imperauit. ꝛ cũ carolo fedus iniit.

Aistulphus rex

AIstulphus longobardoꝝ rex regnauit annis. viii. Qui regno suscepto oẽs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq; fedauit. quem põtifex per munera ꝛ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruaturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romã rursus obsidione cingit. ꝛ maiori detrimento vastare agros cepit cõminatusq; est. vt nisi sese ꝛ vrbez romã dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cũ nihil soliti magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spez presidij litteris faceret. cũ populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinũ dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Linea ipezatoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constatin⁹ sext⁹ Hyrena

Gangolfus

GAngolfus vir sanctus circa tpa dicti cõstantini in burgũdia claruit. Hic quendã fontẽ in gallia emit⁊ eũ oriri fecit in burgundia. Js cũ vxorem suã de adulterio argueret. at illa vehemẽter negasset ait. si vis vt credã. denuda brachiũ tuũ. ⁊ affer lapillũ de fonte sine lesione. q̃ cũ immersisset statim cõbustũ retraxit. dimisit eã cũ dimidio pte substãtie. Jnde occisus est in domo sua a clerico q̃ adulterium cõmisit. Cuius corpus in feretro cũ duceret ad sepulcrũ. multos infirmos sanitati restituit. q̃ cũ ancilla vxori nũciasset sbridẽs ait. Jta gan golfus miracula facit. vt anus meus cãtat. Moxq; anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinẽter cepit. qõ ei postea euenit in oĩ vita sua sextis feriis. in qua vir martyr ẽ effectus. quotiens vbũ aliqõ pferret. totiens ab ano turpẽ sonitũ fecit. qõ pipinus experiri dignatus est.

AMelius ⁊ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mõ sibi cõsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrare mirabilia. Unus fuit ex comite aluernẽsi. Alius ex milite quodã berchano. q̃ cuz a parentib⁹ baptismi gr̃a romã deferrent. Jn luca ciuitate seinuicẽ inuenerũt. Et societate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tãtaq; inter pueros societas ⁊ volũtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo desc̃ere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cũ gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserũt in vita. q̃ recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cõcordia pduxit in vita. morte quoq; separi noluit. Cũ in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti eẽnt. mane corp⁹ amelij cũ sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

BUrkardus episcopus herbipolensis sanctitate ⁊ miraculis claruit. Jsi Anglia ex nobilissima parẽtela floruit cuz fratre Suiduno postea ibi ẽpo q̃ pterranei ac cõsanguinei. s. bonifacij fuerũt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingẽs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopũ ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidũ dioceſi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrã sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarũ germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. ⁊ nauim cõscendit adiunctis sex monachis ⁊ codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi ĩ cõtemplatione ac oĩ sanctitate migrauit ad xp̃m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Carolomannus

CArolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria ⁊ sueuia pipino vo iuniori burgũdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenũciare constituit. Jtaq; suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Jnde ad beati benedicti cassinense monasteriũ accedens professionẽ in eo ⁊ perpetuo cõmorandi votum emisit. postea conferens se in frãciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellũ in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienẽse monasteriũ relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq; interijt.

Albinus episcopus

ALbinus episcopus Andegauensis. miraculis ⁊ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

SAluius quoq; episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triũphum martyrij adeptus est.

OSorpus sancti Benedicti iã. xxxiij. ãnis effluxis furtim a gallis monachis vna cũ corpore sororis sue Scolastice ablatũ p pces carolomãni ad zachariam p pipinum ex floriacensi monasterio. q̃uis moleste nimis cõcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. q̃uis quidẽ ferãt. cũ monachi floriacẽsis vidẽtes se tãto pre orbari ad oroem cũ lacrimis se ꝓtulisse ⁊ corp⁹ apd eos pmansisse.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem p̄is. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasterīū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auiq̄ vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̄ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄z q⁹ regem p̄ amentē variis furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripserūt aiunt. p̄ceres populosq̄ eius gentis. pipini vtutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romañ. ꝓsuluisse. ineptū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandus regia dignitate censeret: Cūq̄ respodisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq̄ ita regū familia meronīgorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccīa romana ducem ac bellatorē ꝓtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝓstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ adaugebat. Quo eīm tpe ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioariorꝝ sese cōmendatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potuti trecentos eq̄tes in quācūq̄ expeditionē iuberent dare p̄miserūt. Datus autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burbonīū claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. faustisq̄ auspicijs militiaz carolus inchoauit. vt āno iude septimo ducti alterne a pipino genitore ⁊ ipo carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. p̄ eius pontificis tpa tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaz inuadentes. alanos primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pp̄los. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū aut cōgrediausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dñi septingentesimo q̄nquagesimoquinto. Fuerūt q̄z ipi turci scythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuz alij tradāt scriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci eīm vt ethicus p̄bus tradit i asiatica scythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Hēs truculēta ⁊ ignominiosa in cūctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucasseas egressi portas exinde pōtum capadociā q̄z transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū hr̄e nulla alia potuerūt rōne. q̄z restituto p̄saꝝ regni noīe. qō sarracenos foce ⁊ eraclij tpibus in suū ostendimus confudisse. Hecꝝ post multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos conuenisset decretū ē. vt turci q̄ in p̄side habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ ita equiore aio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q⁹ etiā eos breui accepturos mahumetanā supstitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluz ꝓna. deniq̄z ꝓcedenti tpe nō solū pontū ⁊ capodociā. vex̄ gallaciā. bythiniā. lycaoniaz. pisidiā vtrāq̄z phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm asiā q̄ minor vocat vltra citraq̄z thauꝝ ad oras ionie. ⁊ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

EXarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finez habuit. postq̄z mgr̄atus exarchoꝝ a ꝓstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ⁊ septuagesimo supra centesimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narsete detecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq̄z ad hoc tempus sub decem exarchis. ipa nāq̄z exarchatus appellatione ꝓtinebat oīe. q̄cquid a placentinis. agri-

S. Eucherius

q̄z papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̄z venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompilij. foꝝ cornelij nūc Imola dictuz. bononia mutina regij parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

EUcherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̄z cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septā in orationibus ⁊ ieunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

GIldedrus item tyrinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi. 5965. Anno xpi. 764.

CONstantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spũm in extremis duceret. thotonem nepusinũ ducem q̃ longobardis semp studuisset desiderii impulit germanũ suũ nomine constantinũ pontificem a romanis sui scipi curaret. Is toto rome habitãs magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit corũq; armis stipatus constantinũ fauentibus q̃busdam amicis largitione t pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiã philippicus pariter a paucor factione in pontificem ꝓphanatus. breui est deiectus. cum statim constantinũ ipsum laicã sacris statim iniciare atq; episcopũ inungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nõ posset Cum vo constantinus munera pontificatus per annus obstinate exercuisset. t episcopos presbiteroscq; more põtificum ordinasset. tandem a sede deiect⁹ a populo romano ira t indignitate rei peto p̃micerius xpofey coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in lateranno Inde constantinus oculis capitur in monasterii inclusus turpiter ei⁹. Sũt q eũ inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5973. Anno xpi. 774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo ãno domini septingentesimo sexagesimooctauo pontificatum iniit. Vir certe doctus atq; eruditus. t in rebus agendis. maxime vo ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic eũ a teneris annis romã veniens mandato gregorii tercii in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi t doctrinã ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita t doctrina ab oñibus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cõsecratus. t ab vniuerso clero ac populo vt verus põtifex salutatus. ad corrigendũ mores animũ adiecit. indicto itaq; concilio e gallia p̃sertim t ytalia congregãs clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cõponendis rebus ecclesie collocuti. constitutũ predictum abrogarunt t primo eius decretis abrogatis. institutuq; ẽ oñi consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatũ occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est preterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismũ t chrisma. hijs ex sententia peractis decretũ est. vt die sequenti supplicationes haberent. quibus t deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctũ petrum nudis pedibus a pontifice t hominibus qui tum aderant. maxima oñi religione. Tandem hic pastor q̃q; diligentissimus t verus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. t. xx. sepeliturq; in basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq; a maioribus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina t sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pot. Vir patria t sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correspondens. rem romanã ytalicamq; ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cõsensu hui⁹ pontificis electio in publicũ exierat. cũ is magnanim⁹ t patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesq; in pãriam reuocauit. qõ cũ restituisset desiderius tanti viri amicicia ne frãcis regib⁹ adheret. occupare q̃siuit. legatos mittit. vt federa secũ. t in primis cũ gente longobarda iniret. ad que rñdit pontifex. se q̃ pacẽ cũ oibus t in p̃mis cũ longobarda gente cupiat hr̃e. nullã posse vbis desiderij fidẽ adhiberi q̃ viderit federa stephano pontifici ꝓmissa totiens violasse. Misit ad carolũ oratores opẽ imminẽti rex eccie excidio imploratũ. Interea carolus desiderũ regem t clausos secũ in papia longobardos illas obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiar continuandã reliquit. t sexto mense obsidionis carolus sanctũ resurrectionis comunice pasca in vrbe celebrare cõstituit. assumptis secũ epis t abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianũ pontificem ad summas que extant bti petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. ß oñibus scale gradibus prius t postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerũt. inde synodũ habuit t a terrore bellico securus ad exornandã vrbem sacrasq; basilicas animũ adiecit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres t murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qõ ad bonũ principẽ t optimũ pontificem pertinet. moritur aũt pontificatus sui anno tercio t vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq; magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea sumorũ pontificum

Constantinus secũdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūq; reuerita impatorem ppris vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. oīa vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirbas sarracenoz trecenta milia in subiectas constātinopolitano imperio asie puincias duxit. Eius aduentu impator pdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniquissimis conditōnibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. p imperij ydemnitate. tria item milia p capitis sui salute in tributa psoluere. Paulo tñ post nequaq; sanioi vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij psortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuz sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroz bello implicitus multis erat victorijs vsus. Qui prinsq; ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantinopoli firmandā redire potuerit. in plio qō apud mesiā supiorem cū chrūno bulgaroz rege gessit supat⁹ occubuit. t scaurati⁹ fili⁹ vulnere scōm aūt eodē in plio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq volūt 8 tercio iperij mēse michael sorori⁹ ei⁹ depositus. t illi in ipio successit

Michael constantinopolitanus impator post scauracū sororiū suū imperiū assumens impauit annis duobus. Vir sane pius t sanctaz traditionū emulator. Eiq; nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuz caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q fuerint scriptores pauciissimis explicant vbis. vt orientem cū constantinopoli michael. t carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniaz ptes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat impatori greco redditas fuisse. t venetoz monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaz vrbem ea conditione in constantinopolitani ptibus mansisse. vt immunitatibus pdem a carolo habitis p ytaliā vteret. Detulit vo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipe aquisgranū mitteret pacis formulam reddituros. fuerūtq; hij michael episcopus. t arsacius theognistriscq; protho spatarij q cū aquisgran. venerant auditis. oia q petere animū induxerunt. carolus pcessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros plians supior exns. Postremo apud andronopolim vict⁹ fugatusq; copias atq; animū amisit. constantinopoliq; reuersus impio se abdicauit. t monasteriū intrās vsq; ad mortē ibidē religiosissime vixit. Hui⁹ tpib⁹ vir imperiū etiā noie vigebat. Nā illō in oriēte barbari ptinue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Jō i seqntib⁹ praro fit mentio de impatorib⁹ pstātinopolitanis siue grecis. Nez de carolo magno t ei⁹ successoribus psequimur historiam.

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudentissima t religiosa statim adepto imperio conciliū se cūduz in nicena vrbe trecentoz et. 30. episcopozum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ppetuo anathemate necterentur. Sancitūq; fuit spūmsanctum a patre filioq; procedere.

Hadrianus quoq; papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoz t. 30. epoz habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse. dist. 3. c. septimo. Mandatumq; fuit laicis vt nullo mō de pōtifice Ro. electōe se itromittere psumāt. vt in canoe. 63. di. c. null⁹ laicoz. Uetuit eē pōtifex hadrianus infames ad sacerdotiū pmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foz suū in iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniq; scribūt qō theophilatius t stepha⁹ epi insignes nomine synodum francoz germanoz episcopozum habuere in qua etiā feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Aream laminā hisdē tpibus apud ꝓstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. sb ꝓstātino ⁊ hyrene. o sol itez meviderbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoz rex aistulpho rege defuncto post eū regna uit annis. 18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset. statim regnū inuasurus longobardoz copias vndiq; ꝓtraxit. Et vt id obtineret ꝛ rache regnū inuasurus longobardoz copias vndiq; ꝓtraxit. Et vt id obtineret ꝛ rache siū q̄ monachi habitū sumpserat. multa p̄tifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace cōsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardorū vtus ob delitias langueſcere ceperat. At desiderius oim aduersarioz metu liberatus a spōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasq; iniurias illis inferre cepit. Ad̄ p̄tifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desiderū admoneat ab inferendis iniurijs p̄tifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātur igit vtrinq; exercitus ꝑ carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte copiaz q̄ in transitu alpiū. louis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fusoq; ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā venientes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Quoz secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaz veronam ꝑficiscit. aldegisius vo desiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ꝓfugit carolus acceptis in deditionē oīnibus ferme transalpine ytalie vribus. romā petit. Vbi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani gr̄a in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̄ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ijsdem pene vbis habēt. illum tini castra reuersum. papiaq; p deditionē potitu. adduxisse in fraucia desiderū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq; alij scribāt. Qz in desiderū clementia vsus. hoiem spoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Vbi postea longobardis francos p̄fecit. qui eos in pace retinerent. atq; ita anno salutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto p̄tificatus hadriani pape. longobardoz regnū finez accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq; ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̄archatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄cioq; aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoiem desiderij libertatem q̄rere cū in diomedis insulam relegauit. Ad̄ post aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij hystorie. duos libros addidit a iuliano principe vsq; ad primi iustiniani tempa oīa pscribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsq; ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq; a quo fuerat ob litteraturā suatus vicissim accepit. Rogatuq; caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoz festiuitati ꝓcientes collegit. hymnos quoq; elegantissimos edidit.

Jsuardus monach⁹

Isuardum quoq; monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̄ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oīes actus ⁊ sanctoz legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. q̄ martyrilogiū appellauit. Reperit quoq; q̄ singulis diebus plusq; trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret ⁊ alioz plurimoz sanctoz martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaq; lingua egregie doct⁹. necnō ⁊ theologoz phozumq; sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archie piscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq; alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq; eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuz eruditus theologus haberet libros de trinitate cū questionibus speculū puuloz. de eccīastico dogmate. de rōne aie ⁊ plures alios libros ad xp̄ianā religionē pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine rez gestaꝝ magn⁹ cognomen fuit. ꝑe pipino ꝺefuncto regnū accipiēs. reḡuit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ꝛ auctoꝛitate pōtificis ꝛ francoꝝ ꝺecreto plena ꝺominādi potestate susceptа regnans annis. xv. Et succeſſere supstites filij duo. carolus ꝛ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post ꝺefuncto carolomāno. franci eam regni ptem. cꝫ ille possederat carolo fratri ꝺetulerūt. ferūt aūt carolum natuꝫ in ingelheim ꝗrto miliario a magūcia vrbe. ꝺe quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus moꝛiꝰ. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinusꝙꝫ ꝑ cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloꝙꝫ citius oīm opinione cōfecto cū victoꝛe exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane eccie pontifex a ꝺesiderio longobardoꝝ rege oppꝛessus. oꝛatoꝛes ad carolū misit vt opem ꝛ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quaꝫ si hostes in gallia essent exercitū parat. ꝛ magnis itineribus in ytaliā contendit. cꝫ potestate pugnādi ꝓeliū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. ꝺesiderius papiaꝫ cum vxoꝛe ac liberis vt ꝓemissum ē. Tūc summo bñficio ꝛcaroli ytalia se ꝓimū erexit. Carolus aūt ꝓfecto administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima bi falsos ꝺeos colentes cū francis cōmā victoꝛiā ꝺomita eoꝝ pfidia ꝓsecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si ꝺiuino numine reḃuata. Igitur frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maiusvllū nec grauius diuturnuſcꝫ. Tres ēm ꝛ te leges vt patrijs cerimonijs. falsiſcꝫ ꝺijs posthabitis xp̄ianą fidē ꝓfiterētur. Cū ꝩo ea tempestate barbaꝛis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte ꝺeditōem faciūt augusta ꝛ pādate sic hispania pene oīmis in frācoꝝ ptātem ꝺeuenit. Interim taxilo bauarie ꝺux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggꝛessus. Qui inde nulla temptata foꝛtuna parere constituit ac obsides ꝺedit. His rebus gestis cum in magna gloꝛia magnisꝙꝫ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū susciꝑe. Constatꝙꝫ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maioꝛ sit hoīm cedes edita maioꝛꝙꝫ illata clades ingentē ꝩo hunoꝝ multitudinē ꝛ pene nobiliſſimū quēꝙꝫ eo bello absumptū maximā q̄ꝫvim auri atꝙꝫ argenti a francis in galliā transpoꝛtatā. Cū hic status reꝝ in gallia essꝫ romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt ꝺe q̄ in sequentibus. ꝛ gestis caroli post coꝛonatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

ROlandus palatin⁹ comes caroli ex soꝛoꝛe nepos. vir p̄stans foꝛtitudine incōparabilis ꝛ ꝩtutis ac magnitudinis. cui⁹ foꝛtia facta p vniuersum oꝛbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝑ pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et p̄lio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna ꝺolo hostiū nō ꝩtute cōmissa anshelmus ꝛ Egibard⁹ summi in bello duces. Rolandus quoꝙꝫ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere pereꝛiclitatū. qui ꝺuces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo ꝺomiti. meritas perfidie sue ꝺebitaſcꝫ penas ꝺedere.

Taxilo bauarie dux

Aldegisius

TAxilo bauarie ꝺux vꝛoꝛis. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gentes sollicitat. būnos. qui ea parte qua bauaria in oꝛientē spectat sibi ꝓfines erant societate ꝛ fedeꝛe iūgit. Erat ei ꝓiūx ꝺesideꝛij regis longobardoꝝ filia. q̄ foꝛtunaꝫ p̄is iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet socer suū moꝛte miseꝛioꝛē vitam ꝺucere. Meminē esse p̄eter eū. qui posset ei libertatem vendicare. Hijs mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter pꝛofectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝓterritus tandeꝫ parere constituit ꝛ ꝺeditionem fecit. obsides ꝺedit. In hijs theonē filiū suū, alioſcꝫ per multos lectiſſimos iuuenes.

ALdegisius ꝺesideꝛij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tꝑibus gꝛecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuꝫ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝓflictus a francis au miseram in toꝛmentis finiuit.

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

LEo eius noīs tercius papa. arrupto pōtifex creatur. Vir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctor virorū ita amator. vt eos vndequaq; ad se p̄mijs alliceret. Eorūq; consuetudine mirūmodū delectaret. p̄dication ib⁹ q̄z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā t doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigēti bus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq; pontifex vno oīm ꝓsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cuz pplo t clero pascalis primicerius t cōpulus p̄sbyteri q̄z vite sordes a supiodibus apud edē btī siluestri capti⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices ribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quor⁹ fraxebilē viribus pontificē. p̄sternētes lingua captus ps illū excecatura. plurib⁹ etiā digitis t incuruis vnguibus q̄z oculor⁹ fere possent cōcana effodiebant. Et multo magis cruore leo apud sctī erasmi monasteriū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi t visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti sensis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā p̄duxit. t vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. ꝙ paucos ibi moratus dies leo ad carolū p̄perauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pplusq; romanus ad milutū vsq; pontē p̄cessit obuius. Inde venientī romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācor⁹ longobardor⁹ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄cipis apl̄or⁹ basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus clex t pplum in btī petri basilica ꝙuocauit pōtifex ambone ꝓscenso euāgelia xpi cernuus tenuit t iureiurādo affirmauit se oīm rex q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies yduū decembris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dñi inter missar⁹ solemnia ad ip̄as. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex pplī romāi scito p̄cibusq;. carolū impatorē romanor⁹ declaratuz. diademate vetusto impator⁹ capitis gestamine coronauit. Tunc pplus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno t pacifico impatori vita t victoria. sacro inungensq; ꝓfecto balsami oleiq; liq̄mine ad pipinū se conuertit. eūq; ytalie regē declaratuz pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm petr⁹ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. mortē primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit aūt in basilica petri die ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

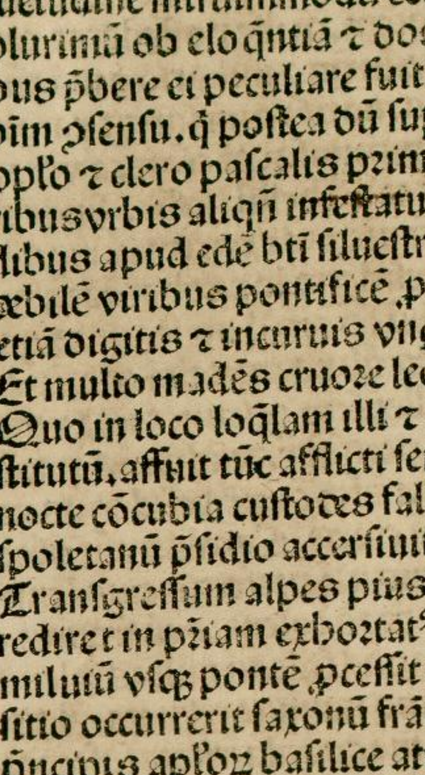
Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

STephanus quartus. p̄tia romanus. p̄e iulio. q̄ pontificatu susceptο mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias p̄ficiscitur. q̄ in aurelianis erat. t honoratissimū ei quoq; obuiā misit. maxime theodolphū aurelianor⁹ epm cū clero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratione in vrbez introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine t integritatis. vt facile apud oēs sctītat⁹ nomēnanciscerē. t vt feruent ludouicū inūxit atq; coronauit. t cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni p̄deris magneq; estimationis detulit. quā ludouicus sua ip̄ensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis ei⁹ nois primus papa. p̄tia roman⁹. p̄e bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatuz iniit. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnez in clex t pplm reiicerent. q̄ ab hijs vi coactus esset pōtificū mun⁹ obire. accepta hac satisfactione ludouicus mīdit pplo t clero maior⁹ instituta t pacta suāda. caueret ne princeps maiestatē lederēt. hūc autem stephanus pontifex dū viueret ob ei⁹ vtutes t doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano p̄fecerat. Inito igit pontificatu corp̄a sanctor⁹ mūn⁹ religiose iacentia in vrbem cuz maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. p̄axedis templū a fundamētis extruxit. t btē cecilie. eoq; loci t ip̄ius virginis t eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyr⁹. vrbani. lucij pontificum corp̄a collocauit. Multasq; basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo p̄termisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo mortē. sepelituq; in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea summor⁹ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Paschalis

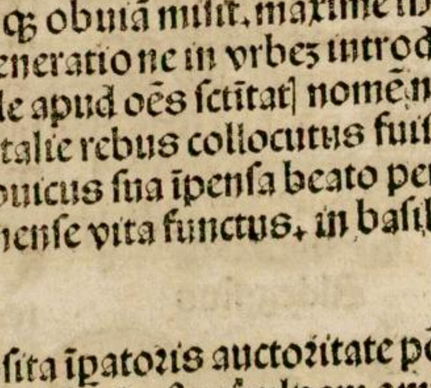

Linea iperatoꝝ
Carolus magnus

Carolus cognomento magnus. p suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oim xpianoꝝ libertate. Cuz paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqz in germania danubio ꝛ salo fluuio. Et hijs aqtaniã vasconiã hyspaniã pene totam. Et eã ytalie ptem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptã adiunxit. adiecisseteqz saxoniam. q̃ ẽ non modica germanie ps. tũ vtrãqz pannoniã. ꝛ vltra danubiũ datiã histriã ꝛ totũ liburnoꝝ regnũ. Oẽs ꝺeniqz barbaras gentes q̃ germaniã inter rhenũ occeanũ ac danubiũ incolunt. ptim armis subactas. ptim beneficio allectas in suã ptãtem redegit. his tantibus opibus. tanqz rebus egregie gestis eam sibi famã nõ solũ in gallia ꝫ etiaz p vniuersum orbẽ ꝓpauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. põtificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitatẽ (Posteaqz cõstantin⁹ magnus relicta roma ad orientẽ ꝺesedit ꝛ sublatũ impiũ trecentis ꝛ triginta annis post augustulũ in occidente cessauit) egregia sua vtute occidenti restituit. ꝛ august⁹ appellatus. impator̃ nouẽ dignitatemqz suscepit. Et nõ solũ vt p̃missum ẽ assentiente ꝫ etiã applaudente pplo romano. atqz ita impauit annis. 14. factus itaqz romanoꝝ impator. post amplissimã dignitatẽ susceptã. cum ĩ galliã rediturꝰ iter p hetruria faceret. in memoriã dignitatis adepte florentiã vrbez. quã olim magna ex pte ꝺeleuerãt gothi. in pristinũ statũ cuz summa celebritate restituit. Omnẽqz nobilitatẽ p oppida vicina dispsam in ciuitatẽ reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cũ reuertisset in galliã exceptus est eius aduẽtus ab oĩbus pplis incredibili honore atqz amore. cũ bella septem ꝛ quadraginta annis (tot eĩ regnauit) incredibili felicitate tũ magnitudine quadaz animi. tum etiam ingenij atqz consilij confecisse tradũt. Quibus regnũ satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcecera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqz oculis naso paulo eminẽtiore. forma ꝺeniqz ꝛ pulcritudine oris adeo eximia. vt ꝺecorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cõiũctum. habeb atqz in voce splendorem. Et in incessu totoqz corporis motu summã dignitatẽ. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatõnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ꝛ aquis natura calidis plurimũ ꝺelectatum. Inter aquisgrani vbi sedes regni eiusqz regia erat maximis sumptibus templum condidit. ꝛ beate marie ꝺedicauit. in qõ sudariũ ꝛ beatissime ṽginis marie camisiam transmisit. Ꝉex ad eius regias ṽtutes addidit eloquentiã copiãqz ꝺicendi ꝛ bonaz artium disciplinã. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimã sobolem. sed ex hildegarꝺe carolum pipinum ludouicum ꝛ filias plures. filios quoqz ꝺoctissimis hominib⁹ eruꝺiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinũ quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuũ esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ꝛ imperij successorem. Bernardum ṽo nepotem ytalie regẽ ꝺeclarat. Eiqz mãdat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenũ ac ligerim in germania danubium ꝛ sauũ fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiã. magnam partem hispanie. cisalpinam galliã. saxoniam. vtrãqz pãnoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitũ autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuz a regia aquisgrani eẽt profectus: domũ rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset ꝺolor. morbis simul ꝛ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimosecũꝺo. ꝛ xpiane salutẽ. xv. supra octingentesimũ annũ quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrãmate Caroli magni xpianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqz e vita migraret testamentum ꝺondidit. Duas partes episcopis metropolitanis ꝺari iussit. in reficiendis ecclesijs. ꝛ p pauperibus iuuandis. Terciã vniuscuiusqz ratione habita filijs filiabus nepotibusqz tum seruis ꝛ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea precipue magnitudinis. quaꝝ vnam q̃ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebaꝝ ecclesie rauennati ꝺono ꝺedit. Terciã que totius orbis ꝺescriptõnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqz carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tãte amplitudinis ꝛ integritatis imperator. vt postea neminẽ superiorem. ne ꝺum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam ꝺie in vilipẽdium xpianoꝝ xpo imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis ꝺeperiret vas vulneri apposuit a quo plurimũ sanitati restituti iudei ad fidem xpi plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montue allatum. ibidem vsqz in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ꝛ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt ꝺe his eum certum redderet. Leo ṽo cũ seditionibus semp vexaret. ab vrbe ꝺiscedens. montuã proficiscitur ad visenduz xpi sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xpi sanguine ob frequentia miracula. qõ ꝛ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominẽ veritatis cognoscende cupidũ eius rei certiorem faceret. ꝛ ꝺe rebus yralicis vt premissum est.

Anno mūdi. 6025. Anno xpi. 824.

EUgenius eius nominis secūdus papa. pīa romanus. pīe boemūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugenio dignitate corpis. ⁊ pstātia animi insignis. ob hūanitatē ⁊ eloquētiā. oīm ꝯsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. spretis reb⁹ oīb⁹ humanis. vl'poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem vsus. Adeo rem frumentariaz curauit. vt nullibi vilius. q̄z rome annona vēderet. ac paupes pupillos viduas causas ⁊ vitā ita tutatus est. vt ab oībus merito pī pauper diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus ī pontificatu annis q̄tuor vixisset morit collacrimātibus oībus. Et suāvicē poti⁹ q̄z morte sanctissimi viri volentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in basilica petri ap'lor principis cum omni deuotione sepelitur.

VAlentinus papa. pīa roman⁹. pīe leontio. q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq̄z ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerisq̄z oīes adolescētes faciūt. ꝫ doctrinā ⁊ bñ viuendi normam ex lectione veter⁹ ⁊ exemplo sanctor pontificū sumens. Cūq̄z tante vtutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dū pbiter. ꝫ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maior secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. merit⁹ hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōgrentibus oīb⁹ cū boīez sibi morte sblatū esse. quo stante labefactari romana libertas ⁊ xpiana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

GRegorius quartus papa. pīa romanus. pīe ioanne tituli sancti marci pbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia pcipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero pp'oq̄z romano nō prius pōtificū munus obire voluit. q̄z a legatis Ludouici impatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ꝓfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. ꝫ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura demēs ⁊ humanissim⁹ sit habitus. quiq̄z iura eccie ⁊ dignitate semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq̄z eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eode corpa sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trasiata fuisse. Insup ⁊ rogatu ludouici impatoris oīm sanctor celebritatē kal'. nouēbris instituit obſuādaz quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani pmo obſuare ceperūt. eāq̄z rem magnope a rabano monacho theologo insigni carmībus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona opa morit gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepelituq̄z in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

PIpin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pīe a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 15. Vir q̄dem clarissimus nec pī vlla in vtute dissimilis. quez pater in vngaros misit. quos cito graubus plijs supatos ad deditionē cōpulit. Eoq̄z bello cōfecto. ipm in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eosq̄z pdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde thebate obsedit captaq̄z vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ⁊ paulo post lucerta in deditōem acceptis. hūc etiā pī in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eraclīū atq̄z eq̄līū inuasit ꝓpter qō multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus gestis etiā multis alijs plijs egregie cōfectis mediolanum venies. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus pcepit. vt ī oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ successori obtpparet. Qui carolo mortuo mādat⁹ obsequi noluit. q̄busdā ytalicis epis ⁊ seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipio oīno defecit. Et citates ac pp'os ī sua vba iurare coegit. Et cū resciisset ipator. cā in quētu ꝓposita. nepotē lese maiestat⁹ crimīe dānatū. hostē iudicauit. Exinō copijs coact⁹ galliaz germanie ⁊ baioariorū ꝓuincie ī ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalico s.p ditionis ꝓiūctos iugulari iussit. Bernardū aūt ⁊ si illico ad impator⁹ aduētuz armis deposit⁹ ad misericordiam ꝓfugerat. Et simul epos ī franciā pduxit. Et quētu iteq̄z sup iudicio aq̄sgranū habito gladio trucidatus. Epi vo sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea summor pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Linea ipeꝝtoꝝ

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperū suscipiens. imperauit cuꝫ lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū pēm obisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delatꝫ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde puincialiū celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ꝛ francoꝝ regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōstantinopolitani impatoris. qui michaeli p id tēpus suffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vo hiems cum id pelagus glacie cōcretum erat. qō cum imperator rexq; intellexissent. medio ferme heretes itinere ad padebrūnaꝫ saxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq; iam hyeme media quū esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiurasse. imperator regē in ytaliā ire iussit curatuꝫ. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingressus romā bernardus rex illico in graue piculosumq; morbum incidit. res romanas p gerardū comites composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q; creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū impatorem apud aurelianas inunxit ꝛ imperiali diademate insignuit. Qui impio suscepto cōtra guascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestatē redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Datus tūtuendis danoꝝ regibus negociū impatori fuit. q̄ saxonū obsuabant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ꝛ gotfredi filijs cōflixerūt. illisq; prelio fusis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus variis in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōposito. ludouicus tercius bauarie reges appellatus sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescēs ingenij quorūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ꝛ aurelianēsis episcopi impatori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus seppararet ꝛ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se impator. Eo cum venisset oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc supstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lotharū postea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a pascali pontifice populoq; romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū coronatūq; regem ytalie primo. ꝛ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impatoꝝ ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq; adeo vt quatuoꝝ romani pontifices quos viginti septem annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq; caruerint. quo in romanoꝝ psecutionibus sepe numero indiguerūt. Ludouicus quoq; bulgaros post petitam impetratamq; pacem pannoniorū limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oīnibus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia recluſit. Ex eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandē michael ipe impator grecus primo ꝛ brenni post gregorij pōtifex. ꝛ ludouic⁹ ipator eodez ferme mēse. die obiert. ipe i bti arnolphi basilica sepelit.

MAuri hijs tpib⁹ in siciliā classe delati extēsione facta late incēdia cōmiserūt. delata i siciliā classis venet⁹ caten⁹ pfuit infideles q; pmū vela alonge ꝟspexert i affricā redierūt. p id tpis venetoꝝ dux iustinian⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a q̄b⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēsent. sacerdotes. pmissionib⁹ mercatoꝝ ducti capsa q̄ sctm̄ suabat corp⁹ apta. illō spote iposuert q̄ mercatoꝝ sui cōmeatū ad naues pferre ꝟsueuerāt. Tūc pati ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportā olerib⁹ porcinisq; carnib⁹ supiect plenā medio foro tocabūdi pgebāt. obuiauerūt a sarracenis portorij exactores. porcinisq; carnibus q̄b⁹ machometici supstitōe vesci ꝓhibēt. ideoq; visu quoq; abhorrēt. inter olera reptis canzir q̄d porcus eoꝝ līgua ē sportā ad nauim ferri pmisert. inde p oliuēsem portū corp⁹ i vrbē puexert. q̄ āno ꝛ seqnti eccia q̄ nūc extat sctī marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc senatus venetus marci ymaginē tanq; vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione german⁹ abbas fuldens postea magūtin⁹ archieps theolog⁹ q̄dem p̄clarissim⁹ ac īsignis poeta. p b̄ tp̄s. in ꝓsa ꝛ carmine plimū valuit q̄ ex īgenij sui magnitudie mltos edidit libros p̄cipue op⁹ mirādū d laudib⁹ sctē cruc ꝟmētat⁹ ē idē librū palipomenō ꝛ Machabeoꝝ hūit cē hmōes satis elegantes ad pplum potissimū in celebritate oīm sanctoꝝ. Seditq; annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

STrab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētissim⁹ gall⁹ ꝛ ꝟmētator diligētissim⁹. rabani p̄dcī auditor. p b̄ q̄z tpa ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros biblie ppulcre cōmentatus est. Scripsitq; de officijs ecclesie ad ludouicū impatorem ꝛ multa alia.

Anno mūdi. 6043. Anno xp̄i. 844.

SErgius eius nominis secūdus papa. p̄ria romanus. p̄re Sergio e regio ne quarta. post Gregoriū pontificatū iniit. Hic cū prius os porci vocare tur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit. Eamq; ꝯsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licz ab oībus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq; q̄z a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. ⁊ Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaq; pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easq; mlta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoq; tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xp̄i vicariū ⁊ vnicū p̄re parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq; in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

LEo q̄rtus papa. p̄ria roman⁹. p̄re rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dez: virtutū fuit in oīni vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue insignis. Eius gesta p̄clara si cuncta conscriberent volumīnis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri oꝛonibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duz onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia ī vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoq; tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis oꝛonibus e fornice sancte lucie v̄ginis ī oꝛphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuz illud signo crucis extinxit qđ diu p domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appꝛopinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq; vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hecvo. xv. turres p̄pugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq; diligentia corpa sanctoꝝ q̄tuoꝛ coronatoꝝ inuenit. Eoꝝq; tēplū in splendidioꝛē formaz instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum bis rebus q̄z diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq; aduentabant. Jp̄e illico quāta potuit manu hostiā ꝓficiscit. suosq; p̄mo ad cōtonem adhoꝛtatus oꝛonem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturq;. inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leonināq; vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret eccīam btī petri leui incursione spoliare. hāc autez vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccīa dei. deq; vrbe roma. ac noīe xp̄iano meritus. moꝛit anno pōtificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal̄. augusti. Sepelituq; in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

JOannes anglicus (⁊ vt ferūt) ex mogūciaco oꝛt⁹. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus em̄ sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatoꝛe ꝓficiscit. Ibiq; p̄ceptoꝛes bonaꝝ artū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hꝛet. ne dū superioꝛes. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū benuolētie ⁊ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone ī ei⁹ locū (vt Martin⁹ ait) oīm ꝯsensu pōtifex crearet. Uex postea a familiari cōpressa. cū aliqñ occulte ventrē tulisset. tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝓficisceret. intra theatrū (qđ colloseū vocāt) a neronis colloso ⁊ sanctū clementem doloꝛibus circūuenta peperit. Eoq; loci moꝛtua. pontificatus sui anno secūdo. mense vno. diebus q̄tuoꝛ. sine vllo honoꝛe sepelit. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ipm̄ qñ ad lateranensem basilicam ꝓficiscit. detestandi facinoꝛis causa. ⁊ viā illā ꝯsulto declinare. Et ciusdē vitandi erroꝛis cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

THeodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq; ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio exñs apud ludouicū impatoꝛē falso accusat⁹. ⁊ carceri mācipat⁹. vbi insignia edidit monumenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante foꝛes ecclesiaruz cantantur) cōposuit videlicet Gloꝛia laus ⁊ honoꝛ tibi xp̄e redemptoꝛ. Contigit imperatoꝛem in festo palmarum illac iter facere. dū episcopus illos decantari faceret. impatoꝛ ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem ep̄um absoluit ⁊ ad suū ep̄atum cum gloꝛia remisit.

Linea summoꝝ pontificum

Sergius secūdus

Leo quartus

Joannes septimus

LOthar⁹ Ludouici predicti impatoris filius. post pem impauit cū ludouico filio. quem impij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ipius defuncti impatoris ffres lotharius. ludouicus t carolus ob regni ytalie successionem vehemētissimis inter se odijs exarserūt. t illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post catbelanicū cū atbila prelium gallie senserūt. Hamqz in antisiodorēsi agro apud fontanicas coactis copijs. quas vnusquisqz eoz summis conatibus ducere potuit. plūs est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francoz gētis quāta nusqz alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus caroluscz supiores euaserint eorū tamen sicut t lotharij vires adeo imminūt. vt finū ab extremis tuendoz facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharⁱ⁹ cū fracto laceroqz exercitu suo. aqs gran. se recepit. Cūqz insecuti ffres illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens p lugdunū viennā delatus copias repauit. Tam multis inde ytalie galliaz t germanie puinciaz. ac vrbiū t optimatū legatoibus pulsati sunt ipi fratres. vt inducias cōsenserint p quaz occasione de pace t paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia q̄dam iussu sergij pfecti sunt. inter quos georgius archiepus rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lotharij componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū t carolū inclinasset. totum comitatū in prelio amittens. Eo em cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga plapsus est. Atuero ij cōmunē totius regni calamitatē t interitū miserati federa pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ptes a brittānico occeano vsqz ad mosam fluuium. In qua parte regni francoz maneret nomē possideret. ludouico cederet oēs germanie terram vsqz rhenū fluenta. t trāsrhenū q̄nqz genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet t ytaliā. ac puinciā galliaz romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea galliaz item pticula scaldū inter t rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius impatoris subiectione nūc etiā sernat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni socū ascuerat pfecit. Eo deniqz anno q̄ a fonteuenticio prelio quintusdecimus lotharium impatorem abdicasse se imperio t monasticū induisse habitū bistorici tradūt. Per qō tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū impatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

SEnserūt t tūc gallie sicut t ytaliā cū sarracenis. quantū mali impatoris lotharij t fratz discordia attulit rebus suis. Hāqz normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitantā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs beria ab illis insula. aliquotqz monasteria sunt cremata. Exinde normāni p galliā longe lateqz vagati burdegalam sanctonam engolismā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu morā trabere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

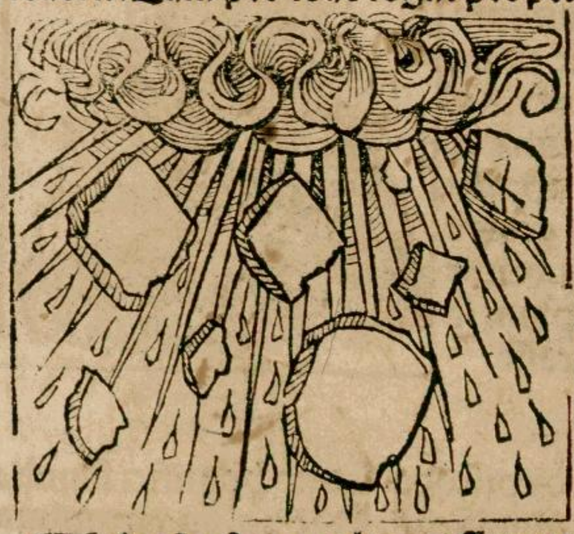

GRandinē mire magnitudinis bijs temporibus in gallia decidisse tradūt que pecora multa. t nōnullos homines interemit. Usa ē tūc in ipis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

AErre quoqz motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes t mōtes corruerūt.

LOcuste insuper innumerabiles sex alas habentes t dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā opierūt. herbas segetes t arboz̄ ac vniuersa viriditatē hītia deuastarūt. Tandē piecte in mare t ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaliqz hoīm interitū suscitarūt. Anno quoqz lotharij impij secūdo apparuit cometes.

APud ostiam vrbem affris item in ytaliā redeūtibus prospe pugnarūt romani. Uerū sarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā spoliatāqz incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte mauroz manus impias euasere.

Adeulphus rex

ADeulphus angloz rex vir q̄dez xp̄ianissim⁹ t romane eccie deuotissim⁹. circa illa tpa p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam īsulam ro. eccie tributariā fecit. Uolunt nāqz vt singule hīa⁹ q̄tannis singulos argēteos eccie t sancto Petro tributum persoluerent.

Eadimūdus rex

EAdimūd⁹ postea āgloz rex. vir q̄dē religiōe t sctitate p̄cipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xp̄iane religionis defensor. multa bella ɔ danos infideles gessit tādem supatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Benedictus tercius papa. patria romanus. pre petro. Is ob vite sanctita// tem. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. sub gregorio em militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita cœpit vixit. vt mor tuo leone tanti pontificis succesſor haberet. ad būc itaq; in eius electione oēs tanq; ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decer// nunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq; dignū esse. q̄ tante sedi p̄ficeret dicebat. Sed oīnibus acclamantibus ⁊ eius electōem approbā// tib⁹ inuit⁹ pōtificū mun⁹ suscipiens. in atriū lateranense pducit. ⁊ in sede pe// tri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie ad p̄sepe ductus ieiunijs triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiaz suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. ana// stasiū a leone pontificatu dejectum p̄ferre conati fuerant. q̄ cognito errore veni// am petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere ⁊ ludouici im// peratoris legati. ad p̄firmandam cleri ac populi electōez romā missi. tante em mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe ⁊ animo. vt tam in mḡratu constitu// tus q̄ in vita priuata oīnibus carus ⁊ gratus videret. mltas ecclesias vetusta te collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū q̄ re ipa comprobauit. sa// cerdotiz em funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. pauperes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl'ie bea// ti petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. epatus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xp̄i. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene// ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo// diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyo// nisij pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludoui// co cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū pti// nentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioan// nem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. pter obiecta crimina recu// santem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroz cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis epos ⁊ p̄sbiteros dedit. Pacem inter lu// douicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ appro// bante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in oīni genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum se// pelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis plurib⁹ sedem vacasse.

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familia// ris fuit. Vir quidem optimus liberalisq; ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum ha// drianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus impera// tor confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maioz vnūquemq; ad bene beateq; viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua ⁊ pulsus photius vir seditio// sus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq; rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina in// signem in puinciam mitteret. vt in fide retineretur qui aliquos misit. q̄quā bulgari a constantinopolita// nis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oīnibus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Ludouicus eius nois secūdus. pre lothario defuncto. anno salutis octin
gētesimo quinqgesimosexto. impauit solus annis. xxj. q olim a Sergio
papa in regē inūctus fuerat. Nam lothar⁹ ludouicū filiū quē regni sociū vt pre
missum est, asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit dro
gonem metensem epūm atqz alios viros ecclesiasticos prudentia t auctoritate
dignos. quoz consilijs vteret. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus. qua
cūqz iter fecit cedibus omia t rapinis vastat. incendit, t diruit. Dez cū vrbi ap
propinquasset. eiqz obuiā honoris causa romani ciues obuiā pdijssent. depos
ta feritate illa gallica mitioz esse cepit. q ei pter sententiā ingredi vrbem paca
to agmine liceret. Octauo aūt exquo venerat die. videntibus oībus q aderāt
ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templō
qz beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. impij corona eum cor
nauit. atqz qcqd honesti postulasset (quoties ab vrbe discederet) facile cōcessit.
Cesar itaqz t augustus declaratus t coronatus. statim romā egrediens pacate
agmine papiā cōcessit. vbi t deinceps omnē vitā suā romā eūdo t redeūdo cō
triuit. Suis quoqz diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoz regionē deuastabant. in quos impa
toz ludouicus copijs illico undecūqz cōtractis lotharij frem in adiutoriū iuuitat. q cum exercitu ingressus
ytaliā cū inique t enormiter iret. tū ex caloze. tū morsibus araneaz de gente sua p multos amisit. Ipse vo
lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū
eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea
conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus su auissi
mus imperator vltimū diem clausit anno impij sui vt supza.

Linea iperatoz
Ludouicus secūdus

Sanguinē tpibus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse hi
storici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoqz fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō ni
si linthribus de vico ad vicū transire liceret. Nā t ecclesiā sancti laurē
tij in lucina. t monasteriū bti siluestri. t totā illā planiciē q a via lata ad ra
dices tarpeie rupis ad viā argentariā t ad auentinū ducit ita occupauerat
vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione t multe domus euerse
sunt. t plures arbores euulse. t sata passim disiecta. Neqz hoc semel eo an
no. Item decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius de
lnire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij t pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporib⁹ lris t admonitōnibus Nicolai pape ad fidē
xpi venies cui⁹ rex cū oīi populo cōuersus ē. Dez nō quidē tūc pri
mū vt multi habēt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius tpe scismatici fuissent catholice fidei
dogmata acceperūt. Eoruqz rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex.
subdita qz illi sclauoz gente q a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi.
Pontifex autē epos atqz pbiteros (vt premissum ē) destinauit. q pulso inde photino heretico. neophitos
oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoz nāqz rex tante fuit pfectō
nis t sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idez filius corrupt⁹
ydolis ymolaret. pater zelo fidei succēsus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno dejecit. at
qz eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Junioreqz filio in regno collocato rursum monachi habitū resum
psit. Eo tn mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoz sacerdotū donis t pollicitatōibus cor
rupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes malorū icendia inter grecos t la
tinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tpis regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroz noīa. etate etiam nra
in vsu habent. Si quidē vetusti nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histri
am: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalma
cie hinc histriam vsqz croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsqz croaciā rubeā. Et versus monta
na a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vsqz rasciam t citra flumē bosnam vocauere. Rasciaqz t
bosna pro regni croacie regionibus habentur.

Circa fere p eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea oīi sunt potiti: qz ps maxima in ytaliam
nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū vtentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹
habitatoribus incēderunt: aliisqz tamē tūc in locis res xpianis pspere succedebant.

Pacem pterea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē t andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is
em inūctis sibi cāpanis t lucanis atqz samnitib⁹: t vana grecoz spe subleuatus a ludouico impatore
rebellās illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obsidet: donec in dā
noz refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: vez aliquāto post andalisius p fraudē impatorē ne
care procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt q scribāt btm cyrillū ex chersona pōti sci clemētis corp⁹ romā tū deutlisse. Idqz i eccia hijs tpi
bus sci clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoqz regem danoz cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui ipator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pria romanus. pre gunto. initio pōtificatus sui. Carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula comīcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuatibus qbusdā amicis e vinculis plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frāciaz cōfugit. vbi p annū immoratus. t regē inūxit. Et cōtrouersias qsdam inter eccliasticos ortas sustulit. Ūn abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo t multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. vex cu ytalia a sarracenis vastaref. Cūqz iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus aduu antib us principibus xpianis agarenoz magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū pterea quo ei libertius in vrbe viuere liceret impiī corona donauit tercunsqz carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberef. t ad sacros ordines nulla tenus admitteref. Ūir sane ita vtraqz lingua doct⁹. vt e greco in latinū t septimā vniuersalem sydodū. t hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoz caroli gratia in latinū eleganter t docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morif. t in basilica petri sepelitur. Uitā quoqz gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. pre palūbo. post ioannez pontificatum inijt. Sunt q hūc marinū vocent. martinus itaqz. cui⁹ vita ideo breuioz ē qz breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula directo auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morif. annū em t menses qnqz tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob brevitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. pria romanus. pre Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūqz retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaref. qō qdem institutū a nicolao pmo temptatū potius qz inchoatum dz. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q clerus pplusqz romanus magnaz spem cōceperat. ob eius vtutē t magnitudinē animi. anno primo t mense secūdo pontificatus sui morif. Sepeliturqz in basilica petri collacrimātibus oībus t ingemiscentibns tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

STephanus hui⁹ nois qnt⁹ papa. pria roman⁹. ex via lata. pre hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adiūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaqz quoadiuxit in multa perturbatōne normānoz bunoz ac ytalicoz semper fuit. Ꝫ multoz viroz illustriū in tanta rez pturbatione t qz maxime sctitate Lutprandi ticinensis eccie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabaf. Quoz vita t moribus ita xpiana fides inoleuit. vt t monasteria multa t sacella magnis sumptibus in vtraqz gallia sint cōdita. Morif autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinqz.

Synodus quinta Constantinopolis

Synod⁹ qnta apō cōstātinopoli fieri curauit iobes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecoz cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbaf. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti t tres sup octoginta pres fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri dnt. Ꝫz qō nobis constat nulla grecos inter t latinos secuta ē fedez ppositio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eode ei āno illi creta īsula egressi dalmacie oram uaserūt. t nō solū exposita mari loca. Ꝫ fctā pleriqz ī loc extēsione mediterranea vexarf. q gdū vsqz dlati oppugta diu vrbe tō nō sunt potiti. qp veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ psidiū attulerī. t fugatos īde sarracēos mari qz supo expulerī. Jō basili⁹ īpator pstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū. ptb⁹ spatarriū īpiales declaruerit. q. xij. cāpanas magni pōder imparī dono misit. eas pmas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summoz pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Carolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p̄ q̄n q̄z ꝓtinuos gessit ānos. ⁊ deserere nō audedāt. veritus ne cū in normānos duce re cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neq̄ret. Carolus aūt interea bo meuoto britonū duce primo. ⁊ postea crispoio ei⁹ filio supatis occisisq̄ britan nia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē in gressus. Per qō etiā tp̄s alter ei⁹ frater baioariox ⁊ germanox rex i frāckforō. obiit. Implicitū tūc recipiendax frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse ro/ manū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse p̄sidia magis cōfuse ac nude tradi ab oībus. apud oēs tñ scriptores constat qō carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā rediit. cōpositisq̄ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomā nus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie p̄nciis coacto. in ytaliaz aduersus patruū ducere ꝓstituerant. mouerantq̄z signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝓsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepo/ tes ingressu ytalie p̄hiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare ce/ pisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt impator declararet studuit. Cōtra vo nul li ex nobilitate romana carolū tercū germanie regem. qui vt ostendimus cū ca/ rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiu uarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Illevo fuga plapsus vt p̄missuz ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuz regez amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus rediit. eūq̄z inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atq̄z eccias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Linea iperatox

Carolus secūdus

Carolus tercius

Carolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dñi octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemanniā p portione accepat. In ytaliam mouēs ex/ ercitū. totaq̄z longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liber⁹ vi/ uere liceret impij corona donatus. Augustꝰ appellat⁹ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignit⁹. ꝓ/ stim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliax vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dñi p̄uinciā adiacentez igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū pa/ ternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ⁊ frisonib⁹ alemanis ac thuringis ꝺ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo p̄ssit. cōclusitq̄z vt rothifredus eox rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ptāte electuz ab optimatibus suis fuisse. ob segnicie corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūq̄z eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus filꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe carolox solus supesse videbat subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

Empib⁹ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neq̄z tante opulentie ac noīs. eo tpe erat sicut nūc cernit. Ꝟ a forestarijs regis frācox regebat. quox lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus ſb pi/ pino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerī nec tūc comites dicebāt. Balduin⁹ aūt filꝰ audacri ra puit iudith fillā caroli calui p̄pter qō ab oī eccia cōsensu epox excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epox ⁊ opti/ matū suox ꝓsilio recōciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac corum heredibus.

Joannes Scotus

Ioannes Scotꝰ vir p̄spicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuis scpturis eruditissimus. apō carolū p̄dcm̄. mlto ī pcio fuit. Is ex scotia puincia ī frāciā ad carolū veniēs. ip̄i⁹ ip̄ator⁊ iussu ⁊ rogatu hie/ rarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo/ suit ⁊ libz ō nature diuisiōe. demū munificētia elfredi al lect⁹ venit ī āgliā et apō mōsteriū melberiēse a discipul' ꝗs docebat stilis ꝓfossus morte ptulit. ⁊ martyriū. Li ber ei⁹ ō eucharistia postea ī vcellēsi synodo a leone no no celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ cometare ī hierachiā.

Anastasius

Anastasi⁹ eccie ro. bibliothecari⁹ eo tpe vtraq̄z lin/ gua plimū erudit⁹ ī pcio hit⁹. septimā vlem sino dū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas scox vitas caroli ip̄ator⁊ pdcī gra ī latinū trāstulit. ⁊ pla elegāter ꝓposuit

Berta etas mūdi

Anno mūdi. 6095. Anno xpi. 894.

FOrmosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epūs aliqñ ioānis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omi ecciastica dignitate priuat. pphana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q arbitrātur hoc tō formoso accidisse. q eius cōiuratōnis cōscius t auctor fuerit. qua ioannes captus t in vincula cōiectus est. hac itaq cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūq postea vl romā vel ad epatū redituruz. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā t pristinā dignitatē restituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ēdicentibus qbusdam assumitur. Qui statim inito magistratu. eccīam. b. petri principis apłoruz leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno qnto. mense sexto morit. Vacat tum sedes diebus duobus.

BIbliothecarius lateranēsis vigintiunius summoz pontificū. q p eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieq pontificū illoz nomina. t quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriq scriptores t si de gestis rebus. puinciaz vñ originē habent. aliqua t aliqñ vana t supflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanosq pōtifices ex scriptoz aridtate faciētes. āoz ad. lx. p quos dicu pōtifices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impatoz simul etiā pontificū virtus t integritas defecerit. q q dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. pcipue aūt hij octo seqn/tes pontifices breui tpe sederūt. varijsq cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim pijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seqntesq pauca laude digna factitarūt

BOnifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus eñ alij minus quidā temptis hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc dies tantūmō sex t. xx. in pontificatu vixisse. hoc facūt historie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Morien vo i basilica petri sepelit.

STephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei⁹ decreta abrogauerit. res gestas rescinderit. Licet quidam scribant ipm stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntq stephanū tanta rabie deseuisse vt hab. to concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumq seculari. sepulture laicoz mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus i consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq projectis. q vt ipe dicebat contra ius sacramēti romā t sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia t pessimi exempli. cuz postea fere sp seruata hec consuetudo sit. vt acta prioz pontificum sequentes aut infringerēt. aut oīno tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

ROmanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificum munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta t acta. statim improbat abrogatq. Horum nempe pontificuz intentio atq vir⁹ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

THeodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia seditioso sequitur. Nam t formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto propter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

NOrmannia. que est gallorum regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Norwegia in galliā descendisse. Hi nanq vna cum danis per galliam igne ferroq debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidez xpi accipere. partemq gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. t hodie normādia dicit. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ille vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem duces plura bella gesserūt.

Linea summoz pontificū

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodoz⁹ secūdus

Arnulphus septimus gallor impator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. cū formosus pontifex a pseqntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo qdem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indecz romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronat⁹ in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū dānis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q theutonicū regnū diceba. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. t lotharingiā rexit. frāciam vo oddo saxoniā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lotharingiā donauit. Uex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo in fastidio t cruciatu vitam apud ottīg in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postcz felicibus t cum multis europe pūncijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. t vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vncz tempora sibimmicē magis fuisse cōtraria. vt quēadmodū afflictaz laceratām. t oīnibus bonis sub exarchor a constantinopoli missor tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli t qsi oīm eius successor magnificentia bonitas liberalitasqz erexit instauauitqz. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. t incursantes barbari ac externi. eam ppemodū ad desolatōem interitūqz pduxerit. efficitqz hor tēpor ma lignitas. vt oīnis fere scriptor diligentia cessauerit.

Hūni gēs scithyca. q supiorib⁹ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad pfanguineos. vngaros. pānonias incolētes puenit. pualuitqz ea immitior gens. t factos humaniores. cōtinuata cū nris p multa secula puersatione. Ex huius primo bauaros t postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. traditqz videmus eā gētē. qn tūc pmū aduenit. calētibus adhuc patrie moris⁹. crudis carnib⁹ t aliqn hūanis vesci solitā. Post paucos itaqz ānos qz aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt decimi⁹ qnti pōtificat⁹ tpe in ipatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta icolētes. siue qr in pdicte vngaror gētis pfidio aduersus arnulphū impatorē spauerint. siue ex reb⁹ ytalie i maximū adductus dissidiū romanos puisecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniqz t ceteri ytali nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos afuturū itelligētes. berēgariū forojuliēsem ducē roma orūdū creāt ipatorē. Hūni iterim siue qr ipi aduētus sui pncipio dicti sunt vngari. pma i germanos expeditōe delati. mlti mortalib⁹ vl cesis vl captis. loca sacra atqz pphana t spoliarūt. t ferro ignicz destruxerūt. nec miorē i gallijs. vl rex pdā vl edificor dmolitoz edidērit

Arnulphus

Monasterū Gigniacū t Cluniacū

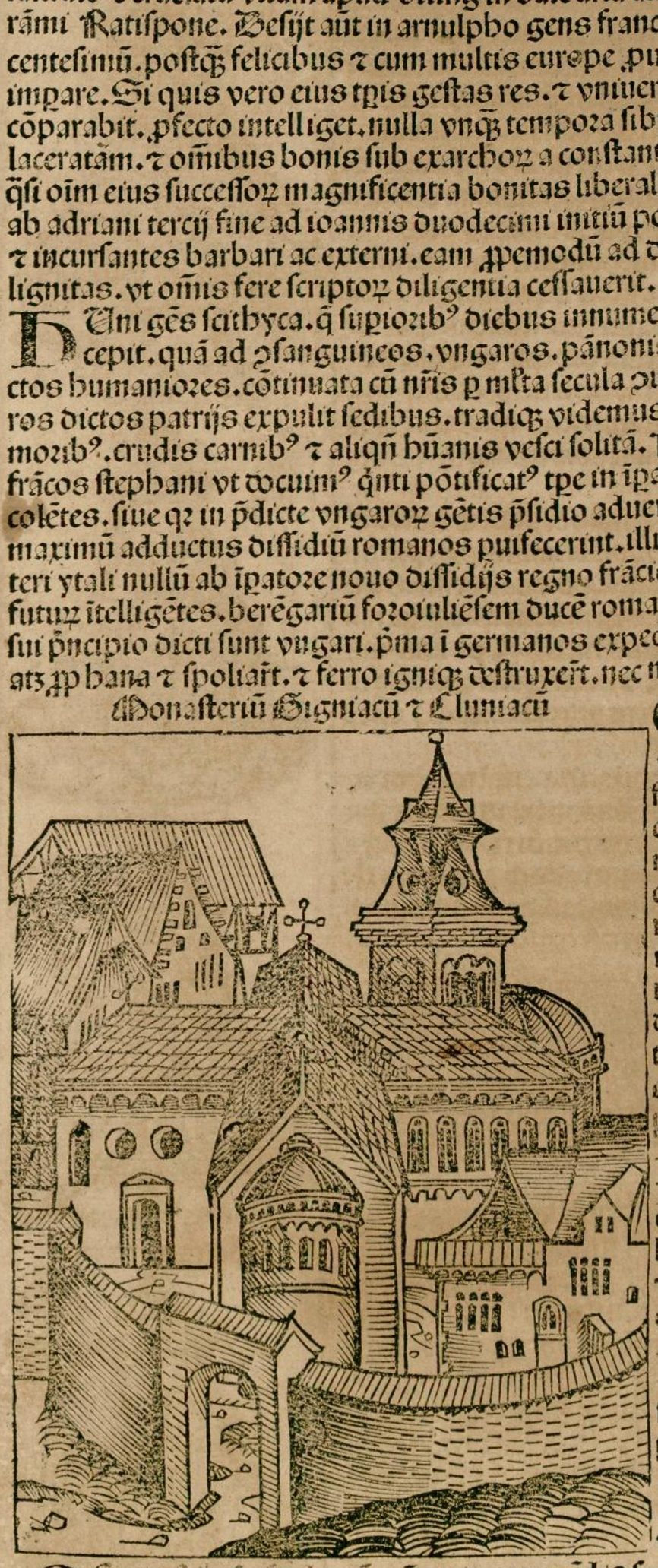

Guilliclinus cogmētor⁹ aquitanie dux. t aliorū omes. Hisdē ec tpib⁹. t fide puersatiōe morib⁹ religione cqz atqz doctrina in precio maximo fuit. q cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in pēno fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē pfecit. maximis pūtibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Bermo abbas gigniaci cenobij pāia burgūd⁹ exqdā comitū clarissima familia nat⁹ his tpib⁹ ob sctitatē t clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolph⁹ corona sibi ipposita rex burgūdionū statuit. qō regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepūs a normānis wormacie martirysatur.

Remigi⁹ qz āutiodoren. epūs in exponēdis scripturis diuinis t humanis hoc tempe claruit.

Hermo abbas

Rudolphus rex

Berta etas mūdi

IOannes nonus papa.pīa romanus.post theodoꝛ pontifex creatꝰ. foꝛmosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppli romani pte. qua ex re tanta seditio oꝛta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝛ pfectus.iiij.et.lxx. epoꝛ habito conuentu.t stephani res gestas improbauit.t foꝛmosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum.qui censuit eos itez oꝛdinandos esse.quos foꝛmosus ad sacros oꝛdines asciuerat. hoc accidit.qꝛ pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt.tum vel maxime. quia res publica xpiana ignauos t desides principes habebat quoꝛ maxime interrat nauiculaꝛ petri fluctibus exagitari.ne si gubernatoꝛ aliqñ resipisceret.prin// cipes ipos vt malos nautas e repu. dejceret. Joannes aūt pontificatus sui āno secundo.die.xv.moꝛiens. nil de se dignū memoꝛia relinquit. nisi qꝛ seditiones quasdam ppe extinctas renocauit.

BEnedictus quartus papa.pīa romanꝰ.pontifex creatur.ob eius huma// nitatē t clementiā.qui maxima cuꝫ laude.tū maxime in tantis coꝛruptis pontificū moꝛibus vitā cōstantē t sine infamie nota perduxit. Uez nec quicq̄ ab ipo facultatū cōptū habemꝰ. qꝛ magnope laudari possit.acciderat eī illi etati qꝛ oīs vtus.tam in capite.q̄ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccia versis cultoꝛibus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec poꝛtēta.a q̄bus ambitione sctissima petri sedes occupata ē potius q̄ possessa. hec tū bñdicti laus ē.qꝛ in tam coꝛruptis moꝛibus grauiter t constanter vitā ducens.pōtificatꝰ sui anno.iij.mēse.iiij.moꝛit. vacat tū sedes diebꝰ sex

LEo q̄ntus papa. cuiꝰ patriam hiſtoꝛici non ponūt.pontificatum aūt adeptus.a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit. t in vinculis conjicitur.qō sine magna seditione.t multoꝫ interitu fieri non potuit Christoferus itaq̄ sedem occupat.xl.leonis in pontificatu die qui vidēs se hoꝛnore spoliatum (t maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) doloꝛe animi paulo post periit.cum ab eo potissimū honoꝛe spoliatus fuit. quez ipe.vt lupum domi aluerat.vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CRistoferus papa. cuiꝰ patria t cognomentum ob ignobilitatem ignoꝛat leone dejecto pōtificatum malis artibus adeptus.male amisit. Septimo enim mense.dignitate ac merito quidem electus.monasticam vitam vnicuꝫ calamitoꝛum refugium obire cogitur.in monasteria cū tanq̄ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabant. Sergius autem eius succeſſoꝛ postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. t in custodia publica in vinculis cōiecit.nec multo post ad maioꝛem sui penam in artioꝛi custodia eū reclusit.vbi t tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio.āte hec tempoꝛa in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte garg̃ano facta fuit.in quo postea ob hmōi memoꝛiā oppidum vna cuꝫ templo edificūsq̄ alioq̄ apparatu clarissimo conditum fuit.ad qō nunc vsq̄ totius xpiani oꝛbis populi maximo concursu frequentare dicūtur.

POst hec quoq̄ tēpoꝛa ignee faces in celo t stelle micantes discurrentesq̄ p̄ter consuetudinē visę sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecq̄ clades. Cometaq̄ soluto rutilantioꝛ appaurit.Et secuta est nimia inundatio aquaꝫ precipue in saxonia.

SErgius eius nomīs tercius papa.natione roꝰ.pīe benedicto pontificatum iniens.basilicam lateranensem.que tum coꝛruerat restituit. Hic itaq̄ diaconus existens foꝛmosi factionē ne pontificatū cōsequeꝛet plurimū pſecutus fuit Ea ꝓpter a foꝛmoso repꝛobatus fuit.Sꝫ ipe suscepto pōtificatu in gallia pfectꝰ Lotharij gra t amicicia fultus in ytaliā redijt.Et christoferum monachum papatus inuasoꝛem capiens in vinculis reuincit.foꝛmosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros oꝛdines eos admittere necesse fuerit.quos foꝛmosus antea sacerdotali oꝛdīe dignos censuerat.t in vltionē sue iniurie.eius cadauer e sepulcro tractū.capitali supplicio.ac si viueret affecit.coꝛpusq̄ ipm in tyberim pjci iussit.tanq̄ sepultura t honoꝛe hūano indignū.ferūt piscatoꝛes coꝛpus ipsum inter piscandū reptum.ad basilicā petri detulisse.atq̄ dū funus celebraꝛ sctoꝛū ymagines que in templo locate erant.coꝛpus ipm veneratus fuisse. Sergiꝰ aūt bis artibus vitā ducens.septimo pōtificatꝰ sui āno.mēse.iiij.die.xvj.moꝛit.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi impatoris filius. pñi successit anno salutis. 903. regnauit aũt annis. 10. Confuso autẽ existente imperio minime ad coronã impij puenire potuit. quẽ tñ franci in regẽ frãcoꝝ germanoꝝ ꝙ genitori in titulo impij subrogarũt. Et i oppido forchẽ rex creat. vtꝙ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabãtur resistentiã faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cõperto cendebuldus lotharingiã ferro igniꝙ deuastabat. tandẽ ꝑa comitib⁹ scefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit. Anno aũt ab incarnatione dñi. dcccc v. Ludouicus filius bosonis ꝓincie romane ⁊ burgũdie regis filius ꝑ taurinos ytaliã est ingressus. Cũꝙ totius ytalie regno ꝑ suo arbitrio potiret dimisso milite. veronã cũ paucis se cõtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnũ ytalie cũ imperio accepit. ludouicus aũt rex germanie ⁊ apud frãcos germanosꝙ impator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorũ genealogia finẽ habuisse dicũt. ac sic imperiũ qð annis centũ ⁊ decem caroli magni progenies possederat. demũ ad longobardos trãsferet. ludouico autẽ defuncto. otto dux saxonũ ab omnibus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnũ recusabat.

COnradus primus. filius conradi. quẽ comes albertus occiderat. cõsilio ꝑdicti ducis ottonis. ꝙ regnũ accipere renuit. cõsensu oĩm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dccccxij. quẽ alij ponũt nouissimũ oĩm caroloꝝ. hic ad coronã imperij nõ puenit. ⁊ cũ in ytalia nõ impauerat. ytali eũ inter impatores nõ numerant. impauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septẽ. anno regni ei⁹ ꝓmo hungari ad depopulandã terrã rursus effusi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenuz sternũtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cõrado regi cõtrarius cũ vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsꝙ ad obitũ conradi ꝑmansit. cõradus aũt moriendo anno regni sui septimo corã regni sui principibus heinricũ ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

HEinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dccccxx. in germania imperium assumẽs impauit annis. 18. occidentalẽ franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificẽ coronatus nõ fuerat. fuit aũt in cohercendis hungaris atꝙ bohemis vir glorioſissimus. quos ingressos violenter saxoniã incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̃ illustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oĩmꝙ aliaꝝ virtutũ splendore illustrata fuit. de qua nõnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonũ familiã plurimũ exaltauit. ex qua genuit ottonem magnũ. ⁊ heinricũ ducem baioarie. Soror aũt huius heinrici baba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponũtur. Heinric⁹ quoꝙ sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xp̃i ibũ crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgũdie minis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouincie sueuorũ. Et hanc ad insigne ⁊ tutamẽ imperij posteris reliquit. Eam tamẽ alij a bosone rege prouincie fuisse translatã. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tãdẽ dum ad obtinendam imperij coronã romã pergeret. diem vltimũ clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictionem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

SEemporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frãcoꝝ ottonis saxonũ ducis ex filia nepos cõradũ (q̃ a q̃busdã ludouici regis fili⁹ fuisse dr̃) occidit ob ea rex ludouicus albertũ in castro babenberg bello inuadit. Cũ viri⁹ se posse pficere dubitaret. hattonis archiep̃i magũtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q̃ hystoria i descriptõne ciuitat babẽbergẽ infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine

Albertus comes babenbergẽsis

ferũt originẽ traxisse albertum. qui postea marchiam orientalẽ olim pannoniã superiorẽ. nũc austriã dictam. ab hungaris ereptaꝝ romano impio adiecisse tradit.

HAtto magutinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normãnis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendũ. postea rex cõradus eũ in ducem saxonie heinricũ sollicitans. ob potẽtiã eius sibi suspectã. ad qð cũ iaz torquẽ aurea archiep̃s fabricasset. Que collo ducis secũ cõmutantis iniceret. dolo ꝑdito frustratus est. Et post triduũ morbo vel languore ⁊ vt alij ferũt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteũ ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicꝙ ryendo ryes.

Hatto archiep̃s magũtinẽsis.

Linea ipeꝛatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua redmitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneraf̄ pbet q babenbergensib⁹ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q nō paucas frāconie plabit̄ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ⁊ arte munita. Ludolfus princeps saxonie suis tpibus claruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūq; regem q germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocataf̄. Quāq; nōnulli montē paduonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. nongentesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. pscripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto eps magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui ꝓfect⁹ ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitq; albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qr vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide ⁊ ꝓmissione hattonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arcez egressi tū hatto vereor inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Vtili⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba pīsulis. Et in castellū rediens. hattoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab eo req̄sita quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox capt⁹. ⁊ capitali sentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monet archiepiscopū de facta securitatis sue ꝓmissione. Rndit pax religiosus eps. se fidei et ꝓmissioni satisfecisse. ipm q a castro egressum. incolumē sed in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albert⁹ gladio obtrūcat⁹ ē. Adel⁹ romani q pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romanis missis. vinctū īmisere. pdia q albert⁹ hūit ipso postea cessēt. otto vo. iij. īpator pdia pleraq; duo heinrico tradidit vt in ꝓuileglo eius scribitur. Mouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuita tē videlicz babēberg noiatam. cū oībus ad hāc respicientib⁹ tc. nra imptali potētia ī ppetue vsuz ꝓprietat] cōcessim⁹. firmiterqz donauimus tc. Eam vrbē deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Eccle siā ac aulā epalem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta vgine kunegūda. Nā nil in vita p- termiserūt. qō ad honorē dei ptinere. secernerēt. q̄ post morte in eadē basilica summa ac regali. multis mira culis clarēt. ibiqz berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz ductus. illic exulans obiit. Ornaturqz hec ciuitas edificijs public] ac sacris edibus ppulchris. habz tc. sanc] tū ottonē eius loci epm aplicū pāmeramie. cū vexillo diui georgij. credūt quoqz duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaz tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem vo vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystorie⁹ hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Monica rura fouens. variecz vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqz terra rigatur
Ponsqz supstrat⁹. cingit vtrūqz latus
Urbs laudāda nimis mōt] sbrescit ab imis
Indecz sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tñ culmina clerus habet
Agmine muroz series pcincta domoz
Exclusis laicis. munitio fit dominoz.
Ecclesie forma. mōtis caput auget tc ornat
Mons pauonis hz colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. vrbis quoqz principales
Jpe nitēs medi⁹. pminet absqz pari
Pulcrioz illoz loca maxima dat monacoz
Templaqz multoz relict dant canonicoz
Quarta ps fluuio pbet vtrūqz forum
In crucis g̃ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hr̄
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqz secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi]
Hec tc maiora multa fuere bona
Cuius tc ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝓtulit alma corona
Ade vocat historia pauo beate vale.

Anastasi⁹ terci⁹ papa. p̃tia roman⁹. sergio p̃tifici surrogat⁹. p̃tificatum iniit. Quo landulphus beneuẽtan⁹ p̃nceps grauꝛ p̃elio in apulia cũ gre cis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bon⁹ modeste ⁊ integre in p̃tificatu vixit. nec in se q̃quã habuit. q̃ rep̃hendi possit. quẽ p̃tificẽ hac vna ĩre laudare possum⁹. q̃ neminẽ eoꝛ. q̃ añ se in p̃tificatu fuere ignominia aliq̃ notauerit vel maledi// centia p̃secutus sit. a q̃ cũ nil memoria dignũ gestuꝛ sit. secũdo anno pontificat⁹ sui moꝛitur. Et in basilica petri sepelitur.

Landꝰ papa p̃tia romanꝰ anastasio successit. Huiꝰ aũt vita ita obscura fuit vt etiã sint q̃ eũ inter pontifices nõ numerẽt. maxime vincentius histoꝛi-cus. aliter martinꝰ sentit. ⁊ gothefridus q̃ scribit. Landũ auctem suã interposu isse. q̃ minus berẽgariꝰ. ⁊ rudolphus comit⁹ guidonis filiꝰ. inter se decertarẽt. Landꝰ aũt sexto p̃tificatꝰ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit

Ordo cluniacẽsiũ sb regula diui Bñdicti incepit

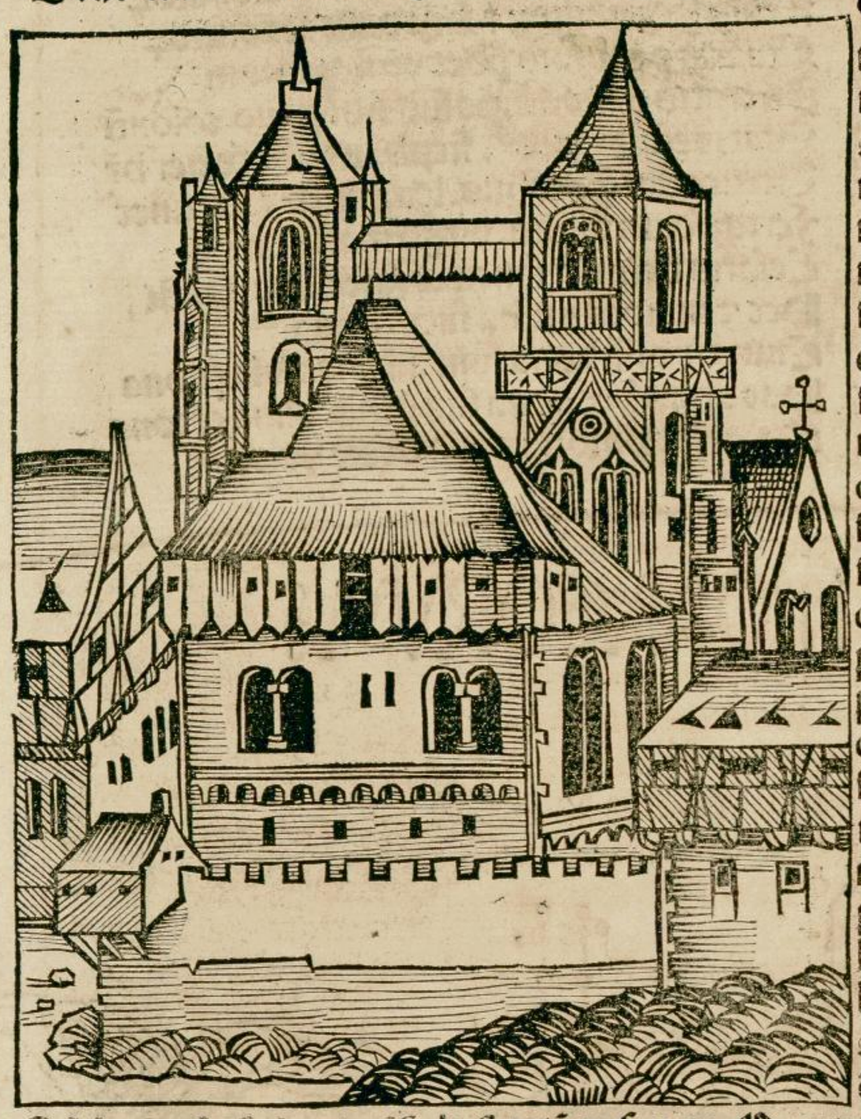

Oddo pmꝰ pr̃ cluniacẽ

Ordo cluniacẽsiũ an no dñi nongẽtesimo terciodecimo. sub regula di ui p̃ris Bñdicti ab oddone abbate viro vtiq; sanctissi-mo initiũ sumpsit. Mã ber// no abbas moꝛitur⁹. oddo-nem olim musicũ cluniacen sis cenobij ꝓstituit abbatez ea ꝓditõe vt eccia cluniacẽ-sis q̃tannis gigniacẽsi p̃sol ueret. xij. denarios. Od// do aũt mire ac incõpabilis sanctitatis in monastica di-sciplina feruẽs. cũ eiusdem ordinis mõchi. a p̃mis eoꝛ p̃ris bñdicti institutõibus plimũ declinauerant. Quã obꝛem p̃motꝰ oddo abbas feruoꝛem semimoꝛtuoꝛ de// nuo excitauit. et multa ad monachoꝛ instructõem scri psit. Et laudabilis ĩstitutio bti bñdicti in diuersis ceno biis reuixit. Hic a remigio antisiodoꝛensi in musica et dialetica a p̃mo ẽ eruditus historiã de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post in domino sanctissime quieuit.

Ioannes eius nominis decimus. p̃tia romanꝰ. patre sergio. pontifice anno domini nongentesi monono pontificatum iniit. p̃sul rauẽnas is antea fuerat. epatu dejecto ppli tumultu. Uerũ lando moꝛ// tuo p̃tificatũ adeptus. spũs militares magis q̃ re-ligioni deditos gessit. Indigebat autez huiuscemodi pontifice eccia. q̃ ꝓfestim ꝺ sarracenos ytaliã ĩ multis locis occupãtes cũ alberico betrurie marchione ĩ au xiliũ accito ꝓfligit. ⁊ superãs ab vrbis finibus sꝺmo uit. Js ĩ triũphi modũ romã redies alberici odium ĩ se concitauit. ⁊ cũ eũ e roma expelleret. vngaros ĩ yta liã vocat. q̃ plus calamitatis q̃ sarracen⁹ ytalie intulere. Joannes aũt seditiõe militaria militib⁹ guidonis comit⁹ captus. ⁊ ĩ vincula ꝓiectus. cerutali in os ꝓiecto necat. p̃tificatꝰ sui ãno. xiij. mẽse secũdo. die tercio. Eius ĩ locũ alter Io annes subrogat vez q; vi sedẽ occupauerat. E loco statim dejectus cõnumera ri inter pontifices non meruit.

Leo sextꝰ. p̃tia romanꝰ. legitimis suffragijs p̃tifex creatus. vir vtiq; bo nus. q̃ nil tyrãnicũ ĩ vita p̃ se tulit itegre ⁊ modeste vitã ducẽs ac rei diui ne ꝓsulens. reuocare ciues ad ꝓcordiã temeritate poꝛ p̃tificũ adhuc tumultu antes. cõponere res ytalie. pacare externũ hostẽ. ppulsare barbaros a ceruici// bus ytalie conatus ẽ. Sed dũ in hijs opibus laudabilibꝰ vsaret. septimo mẽ se. die q̃ntodecimo p̃tificatus sui moꝛit. sepeliturq; ad sanctũ petrũ.

Stephanꝰ eiꝰ nois septimꝰ p̃tia romanꝰ. eo tpe p̃tificatum iniit q̃ hũgari alemoniã saxoniãq; pplantes. ab heinrico germanie rege apd merseburgã ingẽti clade supati sunt. eiꝰ ãt vita mãsuetudis ⁊ religiõis plena fuit. q̃ secũdo p̃tificatꝰ sui ãno. mẽse vno. die. xij. moꝛit. Jnq; b. petri basilica sepelitur.

Linea summoꝝ pontificũ

Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

BErengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis armis prudētissimꝰ. ludouico predicto supsto. primus in ytalia imperiū sibi vendicauit. impauitqꝫ annis. 4. romani eñ ⁊ ceteri ytali nullū ab impatore diffidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem forojulien sem crearunt impatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia vo creati principes noui. inter se diffidentes. aliquot cōmissis plijs cōcurrerūt. ꝑmiseꝫ in cōgressibus guido berengarū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonē in etrurie ciuitatibus q̄s tenebat. in suoꝫ ducatu spoletano se opor tuerit continere. Itidē fecisse dr ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sublatis ⁊ interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qđ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno succesisse certū est. cum quo plurimas ꝓcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postꝫ ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forōiuliū fugatus fuerat. apud veroná supatꝰ est. Berengarius imperij sui vires nomēꝫ ad eam ytalie ptem q̄ nūc longobardia ad alpes vsꝫ obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij concertatio. Uñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. oñiꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit berengarū a landone potifice fuisse coronatum.

HUgo arelatensis comes post berengarū impauit in ytalia annis. x. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengarū imperio priuauerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam coꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. ꝙ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsqꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Uicitqꝫ Hugo ⁊ veronensibus relectam in racherū epm suū rebellionis culpam dēpcantibus peperat. epūs papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlciscī. in ipo apparatu moritur.

BErengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengarū primus accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cū cisalpinā galliam tantūmo tueret. Inter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem ꝑdam asportarunt. Per idqꝫ tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perditorum hoīm ytalie magnatū potius q̄ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac pfidos afflixit. Etenīm vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝙ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

BErengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis nongēteſimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo ⁊ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephani septimi pontificis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabrisqꝫ noua excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsiqꝫ adducti guidonez comitem coh̄ortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ q̄z imperiū quietēqꝫ in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federaqꝫ cū būgaris firmauit. būgariqꝫ rabie q̄ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerāt in externos vsa alemanniā denuo ppārare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnasse. Licz alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam t genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit Et vngari ytaliā ingressi longe oia ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit. vacat tū sedes dies. xij.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone t lothario in ytalia impantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pōtificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe ora oēm etrurie maritimā populati sunt. t genuā circūacti. vrbēq; graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oīes pariter puberes masculos cū facta preda naubus impositos abduxerūt. Quidā tñ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

QUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno impijq; titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat⁹ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inbone sta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. & in ipo apparatu moritur. Cui quidem lothar⁹ filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris supuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Hipertus

HIpertus quez alij Agibertū appellant. lotharingie. p̄incie nobilis p̄nceps. vir sanctitate t ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobiuz in francia p̄cijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq; fons hoc anno vt p̄missum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui t future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq; peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. p̄ria romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem t mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetusta collapsa instaurans. paupes elemosinis pascens. Nō caruit tamē hui⁹ temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam īgredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq; cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq; fame t penuria rez oīm laborar etur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. t in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cuius ope inter hunc pontificem t ipm̄ berengariū qui omnia sibi contra ius fasq; vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. t reipublice xp̄iane amator p̄cipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacen. monasterij abbas in domino q̄uiuit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

LOtharius ei⁹ nois secūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄e defuncto impiū suscipiens impauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoz adductis copijs ī ytaliā reuersus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis ī ytalie regionibus sunt ostēsi. Js cū pudisse vgo qō viribus nequisset. ꝓsilio ꝓcere perrexit. Abissis nāq; ad hostē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Aliquotq; aliquotannis solo nomine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lotharū sprexit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt se ꝓtinēs iniuriā dissimulauit. Vgo interim post paz cū are ci filiū bellū duriſſimū suscepit. q̄ cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem aduersari cepit. ꝓ quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius solo noīe rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄monij sui dominiuz. Et ytalie regnū p dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaz carceri mancipauit. Eo aut mortuo ottoni nupsit.

BAdolphus q̄ apud veronā berengariū supauit. quē ferūt postea trib⁹ annis impio potitum esse vt p̄missum est. Js rudolphus burgūdie dux. q̄ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoz rex factus regnauit annis. 2.

QUid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoref facit scriptoz ariditas. Jgit cū obscure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit. q̄ vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiep̄i. Sicardi cremonēsis ep̄i. ricardi ⁊ guilhelmi monachoz. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoz libros plegerit. Me em̄ oīes eoz hac in re errores qō longuz eē recensearnus. quū aliq eoz dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis imperium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt q̄q; ipos impatores latinos cū regibus ⁊ tyrānis interiectis. p̄ anos duos de triginta tantūmō in ytalia fuisse vltimus dictoz scriptoz lucēsis affirmet. Quā q̄; igitur pauci dictoz impatoz regū ⁊ tyrānoz tempora distinguere possint. Jd certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi impatoris coronationem a ioanne duodecimo pōtifice romano fa/ctam. annos ad quinquaginta interceſſisse. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

BErengarius quartus que alij ꝑ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros supasse. Js em̄ aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerīt. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis ꝑlio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie ptē ditissimā que aquilegiā papiāq; intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Qō cum habuisset explozatum heinricus. exercitum apud papiam naubus impositum ꝺuxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliā obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūq; nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali ꝑ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie ꝺeturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatoz multis affecit incōmodis comaclensiū em̄ nauigio quod illi haud quaq; tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Jd cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanoz naubus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduersum se obedirēt astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis hūgarie rex

TAxis rex hungaroꝝ. hūgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytaliā regna/re opinaref vlturus. patriſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſq; ytaloꝝ ani/mos tūc pauor inuaſit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremiſceret. Berenga/rius vo ſiue ꝓpicioꝛe vſus fortuna. ſiue cōſiliꝰ prudentia. Albertū mitiēs filiū ta/xim multa oratū puicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) dcc̄ re/cedens ytalie pepercit.

HUngari cū poſtq; p germaniā primo poſtmodū p galliā ſatis fuerat dcba/chati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſq; nationes ⁊ puincias ſatis ſupq; inūdauerat. ytaliā ſue cala/mitatis pte nō caruit. ytaliāq; ingreſſi. Uenerūtq; via forojulienſi. malo ytalo/rū ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteſq; hungari cedē incendijs ⁊ rapinis cūcta vaſtantes. Alberic⁹ q̄s marchio cū p inuidiā ingratitudinēq; e roma pulſus fuit. vngaros ad oppſſionē romane vrbis accerſi/uit. Ea aūt gens romani agri fines qō in pmis albericus q̄ſuerat nequaq; attigit. Etruriā vo oēm quā al/bericus ſaluaꝝ eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertāq; reddidit oēs em̄ mortales feminas atq; hac mares q̄ cedibus ſupfuerāt aut fuga plabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo impatore impetū in germaniam fecerunt.

BOemia añ hec tpa ad xp̄m cōuerſa. vbi worziuous vltim⁹ paganoꝝ ducū a btō methodio morauo/rū archiepo cū ludimilla cōiuge ad baptiſmi grām pductus ē. nonḡteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortū. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe ferf. Chriſtianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnopē ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Bzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitigneꝰ Uratiſlaꝰ Duces bohemie

SPitigneus filiꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is em̄ ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ⁊ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri princi/patum reliquit. Coniūx aūt vratiſlai drahomitia de duriſſima gente luticeñ. ſa/xis. mulier audax ⁊ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vēzeſlaū ⁊ boleſlaū. priorem lud imille tradidit educandū. alterꝫ ipa nutriuit. alūpni ex nu/tribus innati moresventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre. xp̄i/ana ſacra venerari. elargari multa pau/pibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus vo/lox ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in/ſcelera cuncta prolabi. p̄ ſuprema ordinās ludimille quousq; liberi adoleuiſſent gubernationē puincie dimiſerat. Id egre drahomicie fuerat ſocrū i caſtello the/tin ſtrangulari iuſſit. ipa imperiū accipiens in oēs crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Uentzſlaus dux bo/hemie

UEnceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē bea/ta ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bo/hemoꝝ prima margarita. ac ſacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq; parciſſimū fuiſſe tradūt. corporis mateſtatē decoꝝ. virgini/tatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaq; nūq; neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Jnijſſe eum iubente populo (adhuc viuē/te matre) principatū creuerat iam ventzeſlai nomē. miraq; populi caritate atq; ad/miratione celebrabaf. Sed quanto ceteris dilectioꝛ. tanto acrius ſe in odiū fra/tris matriſq; cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocaf ventzeſ/laus qui ⁊ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdo/te ex more xp̄iano ꝓfeſſione. fraternā domū ingredif. Jbiq; ſtatim boleſlai manu pcuſſus interijt. vēzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memorie prodiderūt. Qui regi dacie p vi/ſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ip̄m aūt ventzeſlaū multis miraculis claruiſſe atq; in/ter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

OTto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonū ⁊ heinrici regis filius ei ſuc/ceſſit in regno. Is p̄clariſſima multa maximaq; i regnis frācie ⁊ germanie geſſit. ⁊ cū ei⁹ virtutꝭ fama etiā in ytalia celebris haberef. agapit⁹ pōtifex multi/q; pceres berēgarij albertiq; filij tirānidē exoſi. illi⁹ opem reb⁹ afflictꝭ italie po/poſcerūt. q̄ cū quaq; gita ⁊ eo vt aliq̄ volūt āpli⁹ armatoꝝ milib⁹ mouit. trita et apta p forojulij regionē via. italiā ingreſſus berēgarīū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Jtaliaq; potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoq; rex interea bole/ſlaum bohemoꝝ ducem inimicos i ſe animos pferentem domuerat. Quo felici/tate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemq; vir optimus otto vtif. glorioſi ⁊ ſimul ſaluberrimi facinoris occaſionem eſt nactus cū hungaris bohe/mis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūq; a romanis gallisq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ꝛ nūc vsq; cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in ger manoꝝ imperiū deuenimus. nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qō maximi auctores tam legū interpretes: q̄ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiq; oēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāq; ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atq; in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuq; sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemq; fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgro insimul conuenere. societa- inseruiret. placebat mirū in modum singulis vita ciuilis. dulciscq; nimū videbatur ꝛ ꝓximoꝝ ꝛ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Verum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaq; homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinoꝝq; tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula malitiū suiq; prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editioꝝ. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ꝛ iniurias prohiberet. inferri tenuioꝝ. Et equita te constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idq; nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atq; hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendoꝝ causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ꝛ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiq; cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret. honoraretur ab oīb. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Verū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝓtenderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceq; illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū. phibebat. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queq; futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri vo imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assiriorum imperiū exortum est. Hinc grecoꝝ principatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cuz hec imperia nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēq; regibus paruit. Quibus exactis duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēq; regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicqd ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iulius cesarem ꝓstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ꝛ in eum oīe suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qō politicū. vel optimoꝝ ciuiū qō aristocraticum appellaꝝ. tam iustum tamq; pacificū esse potest. quā monarchicū qō in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmataseq; constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuq; apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyocletianꝰ ꝛ maximianꝰ. non nūq; etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius ꝓceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vo negligentibus romā grecis: eāq; nunc barbaroꝝ. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm parat imperium. Quiq; suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francoꝝ regem natione germanum. qui vrbem sacraq; loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝓsensu pontificis acclamauit. a carolo itaq; magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsq; ad ludouicū arnulphi filiuz imperiū apud gallos nō paruū habuit incrementū: vez postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atq; imperium quod annis centum ꝛ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliq; modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atq; vsq; in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ꝛ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīesq; reges ac ꝓncipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

IOannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pr̃is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauian⁹ is q̃dem primo vocabaf. Albericus em̃ q̃dam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ inita tam. pcz vim clero ⁊ pplo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ꝫ cuicūcz pri uato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̃ pter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̃ ad vetusti cōsulatus exemplar summe rexp̃ essent. Et p̃fectus ite n ex nobilitate creatus pplo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. q̃bus de carcomib⁹ erat appellatio. senat⁹ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a q̃bus mgr̃atus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūcz agros in vrbē vergentis. Et quicq̃d a neapoli ⁊ a marsis reatinisqz ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itacz potētia ī satis libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequacz conuenies sibi desummi. Hac q̃dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pplmcz romanū e manibus berēgarij ioannisqz duodecimi vendicare conetef. aliter xp̃iana fidem cū imperio periturā. Quoru ioannes vtercz noīe. diaconus vtercz dignitate. ⁊ ordine erat. Similesqz lr̃as ad othonem multi ytalie ppli ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaref re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturcz vt q̃dem tradūt. accepto germanie pannonieqz titulo. Translato tū primū ad germāos imperio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliqutulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. eū a flagitijs deterrens. ad vtutem cohortabaf. Uerū cū nequacz moueri e sentētia vbis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciuz reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos qz redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̃nto Eius vo in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneqz cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. pterui tñ bñdictū in petri aplo sede p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cōminationibusqz agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates. ⁊ oppida pleraqz capi diripi ac magna expte vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestatez triginta aureis venūdatū fuerit. tantisqz coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Uixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinqz. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronensis eccie p̃tbosceniarius a clero pplo qz romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bñdictū. quē otto in sede petri confirmauit. qz cū furētes romani ⁊ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eosvi ⁊ armis compulit leonem suscipe. q̃ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoqz romano ad imperatorē trāstulit. Leoqz piter vix ad terciū mensem qz restitutus fuerat superstes fuit. Anno em̃ primo. mense quarto mor̃. Joannes. xiij. papa. narnieñ eps. pria rōnus pre ioāne epo leoni successit. quā petrus vrbis p̃fect⁹ capitali odio psecut⁹ ē. Accersit⁹ autē Jofred⁹ in cāpaniaz comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. pduxitqz ī adriani molē. quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexqz ibi aliq̃t custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹. Uel interfecto iofredo ei⁹qz vnico filio a ioāne capuano p̃ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā ppere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs psules p̃fectū cū decarchonib⁹ ī vincla conjecit. Inde cū otto senio pfect⁹ obijt. nō mlto post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa p̃ria rōnus ioāni ī pōtificatu ⁊ calamitatib⁹ successit. q̃ ⁊ ipe a cincio ciue rōno. ⁊ q̃dē p̃potenti ī castellū scti. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulat vel vt alij bñt fame mor̃ anno p̃io. mēse sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bñdictus sextus

Linea ĩperatoꝝ
Otto primus

OTto primus germanoꝝ impator. heinrici regis nobilis heres in regnũ succedens. Anno salutis. 962. postꝙ in germania dcẽ ⁊ octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepo magũtino prim⁹ coronatus. Vir vtiqꝫ xp̃ianissim⁹ ⁊ eccie romane amator atqꝫ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatũ ludouicũ francie regem pacẽ regno dedit. Eodemqꝫ tpe Vgo magnus comes parisiensis ꝙ sororẽ ottonis in mrimonio hẽbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cũ intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis ꝑ nũcios litterasqꝫ ꝓficeret. secũda expeditione in franciã delatus ipe cõpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoqꝫ gisilbertus ꝙ regis ottonis sororẽ habebat in vxoꝛez aduersus francos vt hostis ad andernacũ ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aũt belgicã ingressus totã in deditõnez redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti vxorẽ in cõiugem accepit. hungari quoqꝫ siue qꝛ vicinos ꝓtiguosqꝫ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue qꝛ illum francie expeditionibus occupatũ min⁹ resistere posse crediderint. impetũ in germaniã fecerũt. atqꝫ sup̃ licum fluuiũ ꝑpe ciuitatẽ augustã cõsederũt. Quibus otto p̃cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cõfidentia plenus otto. ⁊ paribus animoꝝ ardoribus paribusqꝫ hincinde odijs ꝓlio. qđ aliqđ diebus ꝑ solas noctes intermisse fuisse ferũt. dcertatũ ẽ. Quãqꝫ vo ottoni ⁊ germanis victoria cesserit cruẽtissima. Decidit em̃ in eo ꝓlio gener regis cõradus ⁊ dux wormaciensis. hũgari tamẽ nõ fusi supatiqꝫ potius qꝫ pene ad internitionẽ cesi fuerũt. Adeoqꝫ tũc eneruata ẽ potentia hungaroꝝ vt multis postea tpibus se cõtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui ꝓducti sunt. quos germani ottone etiã vt phiberet adnitẽte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspẽsos necauerũt. Ea tot tantarũqꝫ diu ⁊ multis ꝓtinuataꝝ ĩ locꝭ victoriaꝝ. ottonis fama rõnis ytalisqꝫ suasit. vt cũ berengarij albertiqꝫ filij. tum etiã ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finẽ quereret. ottonẽ oꝛauerũt vt romanã eccĩam liberaret. Moturus germania otto filiũ ex alunda vxore susceptũ ottonez nomine annũ etatis septimũ agentẽ ĩ germanie regẽ apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appꝛopinquãti romanos obuiam effusos fuisse. illũqꝫ triũphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cõcordant scriptoꝛes. Joannẽqꝫ duodecimũ ottonem in cesarem romanũqꝫ impatorem augustum coronasse. Alij eã coronatõem leoni octauo attribuũt. quã opinionẽ Gracianũ in decretis secutum fuisse videmus. Indẽ cum ioanne multis instituit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignã duceret. Et cũ suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cõuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cũ magnus ad impatorem cõcursus factus. efflagitatũqꝫ est vt quẽpiam ille dignũ pontificẽ designaret. otto modestia vsus electũ se iubente a clero ⁊ populo leonẽ cõfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cõpositis otto spoletũ accessit. Is quoqꝫ grecos in apulia ⁊ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiũ ad frãcos oriẽtales reduxit. atqꝫ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit. Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic impator strẽnue gessit. Erat em̃ mitissimi ⁊ singularis clemẽtie homo. Suscepta itaqꝫ imperij dignitate singulis ꝑpe annis ex germania in ytaliã veniebat. Tandẽ ottonem filiũ admodũ senex rome imperij consortẽ fecit. Quo facto in germaniã ꝓfectus. senio ꝓfectus. viẽne moritꝫ. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbẽ delatũ. in tẽplo scti mauricij qđ ipe sumptuosissime construxerat sepelitur.

FErũt multa ꝓdigia tũ ytalia apparuisse. Nã ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente vẽtoꝛ ⁊ hymbriũ ꝓcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signũ crucis ac qđẽ cruẽte diuinit⁹ apparuit. q̃ qđẽ portenta indicare mágnas clades ⁊ calamitatẽ ecclesie multi interpretabantur.

SEisma quoqꝫ decimũ ⁊ vndecimũ sustulit otto magnus imperator. Depposito em̃ ioanne cuz populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone electo benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonẽ suscipere.

Cometa

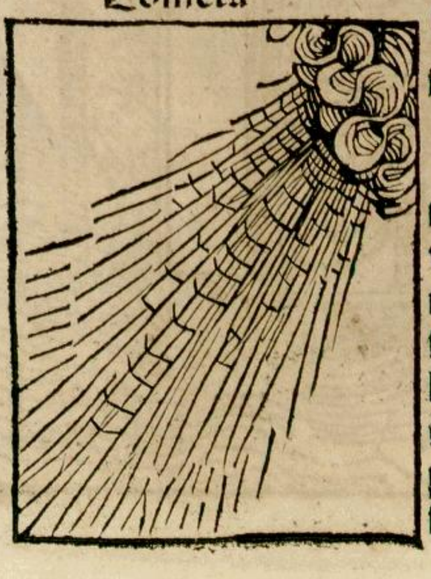

EClipsim horribilẽ sol passus ẽ dieveneri hora diei tercia. q̃ die in hyspania Maddamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xp̃ianissimo rege gallicie in bello superatus est.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit ꝓtendens famẽ. q̃ secuta est. Rexqꝫ otto corpus sancti Jnnocentij in vrbẽ madeburgã transfert. anno quoqꝫ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannẽ. xij. papã deductus. vt cathena sancti petri in collo circũdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerũt. cũ nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectũ episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga.olim parthenopolis a venere parthenia appellata:q̃ ibi colebaf. Et vrbs v̊ginuz dicta. metropolis ac p̃maria saxonie vrbs.ad albim fluuiũ sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens.qui bohemiã morauiamqz disterminat. Et ꝓuinciã mediã ferme perlabif. p̃mo in occidentẽ.deinde in septẽtrionez versus.vt ꝓuinciã relinquit p angustias montiũ ꝛ abrupta ꝙualliũ p̃ceps saxoniã petit. quã duas in partes dirimens Madeburgã vrbem magnã alluit. Deinde in occeanũ fertur.vbiqz a rheno flumine eq̃ terrarum spacio distans.nõ minorẽ illo plabẽs agrũ. Neqz romani albim ip̃m (vt Strabo tradit) trãscenderũt quẽ pleriqz germanie terminũ sarmacieqz quondã dixere. Hec inclita vrbs impatoz pontificũqz honesta sedes. Tres in ꝓtes diuiditur. Estqz munita menib⁹ ac propugnaculis.turribus quoqz ac fossatis excellit. In eaqz sunt magnifice dom⁹.ꝓpolite platee.ampla ꝛ ornatissima tẽpla. Carolus q̃z magnus nobilem epatum ibi ordinauit. Confecto em̃ longobardoz bello:potentissimo rege capto.nullã morã interponendam putauit.q̃n in galliã cõfestim rediret. Saxonicũ q̃ppe intermissum bellũ eũ domũ reuocabat. saxonũ gens longe maxima erat ac etiã bellicosissima pene germanoz oim.bi falsos colentes deos. cũ neqz diuini neqz humani iuris quicq̃ pensi haberẽt. nihil eque ac religionem nostram. hominesqz ei deditos oderunt. Proximi erant francis.cum quibus continenter bella gerebãt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturnũsqz a carolo gestum fertur. Tres enim ꝛ triginta annos cum forocissimis gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati.se suaqz omnia potestati caroli permisere. Victis im posite leges vt patrijs ceremonijs.falsisqz dijs posthabitis xp̃ianam fidem profiterentur. magnũ numeꝝ obsidum daret.modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primũ prepositus finis. vt xp̃iane fidei legem.quantum in se esset extolleret.ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit.sedes prima põtificalis ab eo fundata.ecclesia Osnaburgen.super basam fluuiũ in honore petri q̃z sume coluit. Secunda halberstaden.in honore sancti stephani.que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndẽsis sup wesarã fluuiũ in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

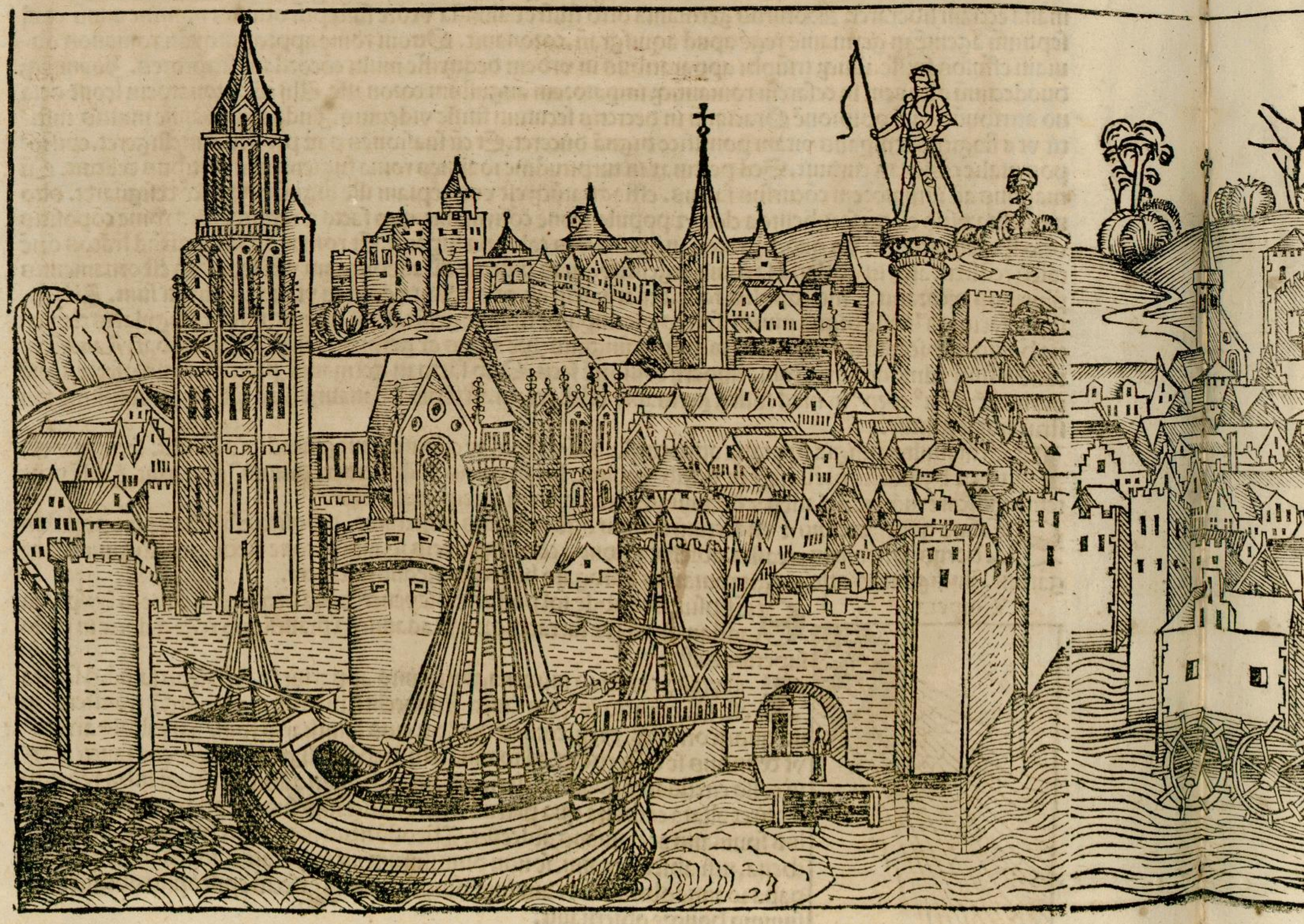

per aleram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in hāmonis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgē sis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a caro lo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia ap pellantur. deinde trasl ata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem glori osum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. hab3 hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum no bile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Creduntq; vnam e sex ydriis ibi esse. in quibus vinū ex aq factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia banc plebibus ostendunt. materia marmorea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram & minorem apud hildemenses esse affirmāt Vexillum quoq; sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbre uiatum & saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firma tum tradunt. Eoq; in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna & venerabilis earum legum aucto ritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudi ne vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a va scombus interfisse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore & animi magnitudine. longe ceteris alijs prestitisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xpi. 974.

DOnus secũdus. patria romanꝰ. bñdicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ẽ. Anno aũt pontificatus sui primo mortꝰ. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantũmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cuiꝰ pria ⁊ cognomẽ ob ignobilitatẽ reticet. Hic cũ malis artibus põtificatũ adeptus fuisset. male etiã amisit. Nam inito mgratu cõspirantibꝰ simul bonis ciuibꝰ relinquere vrbẽ coactus. Indeq; recedens pciosissima queq; e basilica santi petri. subtrahẽs. cõstantinopolim ꝓfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̃ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecunie cõparasset: qbus tanq; adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabãt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diaconꝰ cardinalis. quẽ capti adiuuantibus qbusdam pniciosis hoibus oculis statim priuauit. atq; ipe tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitẽtia patrati sceleris in seditione turpiter vitam finiuit. Vixit aũt in pontificatu mensibus septez. diebus quinq;. vacauit sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

UDalricus epꝰ augustẽn. ex clarissima comitũ de dillingen prosapia ortꝰ. In cenobio sancti galli enutritus. q̃ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitũ religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cũ eũ futurũ epm denũciaret. a cõsanguineis deinde epo adelberano traditꝰ. Tandẽ diuino nutu in epm ꝓmotus. totũ se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̃ suis vtutibus ac orationibꝰ mira gessit. in hũgarica expeditõne pcipue cũ otto imperator eos vicit. Amisit quoq; in eo bello diopoldũ frem ⁊ regniboldũ filiũ sororꝭ. Inde eccl̃am diue affre instaurãs ac eccl̃iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiẽtie coronas anno domini nõgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij qn quagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepultꝰ a diuo wolfgango epo ratisponẽsi i eccl̃a sancte affre. fuitq; sctitate ac miraculis clarissimꝰ.

BEnedictus septimꝰ papa. pria romanꝰ. Statim inito põtificatu synodũ Remensem celebrauit. vbi gilbertũ seditiosum virũ ⁊ nigromanticũ dãnans. arnulphũ epm ab ipo gilberto pulsum in integrũ restituit. Hic annuẽte ottone sene ottonẽ eius filiũ cũ theophonia vxore in lateranẽsi eccl̃ia coronauit. Vir autẽ optimus instabat vnũquẽq; rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cõsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mẽse sexto. Vacatq; sedes diebus quinq;.

IOannes decimusquartus papa. pria romanꝰ vel (vt nõnulli volũt) papiẽsis bñdicto surrogatus. Hic post assumptũ pontificatum mẽse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decẽ. Be iectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiã ⁊ tyrannidẽ vt quid ã coniectãt vel ob inuidiam malinoloꝝ ⁊ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. pria romanꝰ. pre leone p̃sbitero e regiõe galline albe põtificatũ adeptꝰ. miro odio in cleros exarsit. vñ ⁊ merito ab ipsis clericj odio bitꝰ ẽ. maxie vo qõ diuĩa hũanaq; oĩa coĩtis ⁊ affinibꝰ suis elargiebat post bito dei honore ⁊ rõne sedis dignitate. quẽ certe errorẽ ita posteris tradidit. vt ad nr̃a q̃z tpa puenisse cernimus. Hijs deniq; erroribꝰ ac rapacitatibꝰ involutus deo volẽte mortꝰ. octauo põtificatus sui mẽse. Sepeliturq; in basilica petri.

S. Cõradus epꝰ

OConradꝰ q̃z ꝓstancie epꝰ p id tps ⁊ ipe religiõe sctitateq; ac doctrĩa atq; alijs vtutibꝰ insignissimus fuit. Is ex nobilibꝰ i germania ortꝰ parentibꝰ. lr̃is eruditꝰ. a nothingo epo ꝓstãciẽsi auditor cãy inde pꝑpositꝰ effectꝰ. pꝰ ei obitũ a. s. vdalrico ac clero i epm electꝰ. inde eccl̃iam ꝓstãcie ⁊ duas añ portã ꝓstrui fec̃. Et cũ tercia vice hierosolimã petijsset. i eccl̃ia. s. mauricij sepulcꝝ dñi adistar hierosolimitanã ꝓstrui fec̃. Celebrãs i die pasce araneã i calice delapsam cũ fiducia sũpsit. q̃ pꝰ ea hora prãdij sine lesione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandẽ dieꝝ pꝰ varia miracla obijt. vj. kal̃. decẽbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificũ

Bonus secũdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquartꝰ

Joannes quintusdecimꝰ

Linea īperatoꝝ
Otto secundus

OTto secūdus impator. quē otto magn⁹ pr̄ impij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore ī lateranēsi eccīa coronauerat. anno dnī. 975. solus impare cepit. Vir q̄dē ⁊ ipe optim⁹ ⁊ eccīe ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝓstantinopolitani impatoris sororē in mr̄imonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī sarracenos grecosq; bñ gesta. reuersum ꝓsortem imperij asciuit. Voluitq; in īperatorē a romano pplo ex prisca ꝓsuetudie acclamari. quē pontifex inunctū imp̄iali diademate insigniuit. Hic post mortem pr̄is in germaniā redijt. Et heinricū bauarorū ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat' expeditōe otto impator. Lothari⁹ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciaz occupauit. Et aq̄sgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in pisius est reuersus. ottoq; in frāciam ingressus laudunensiū suesionūq; agros vastatis. parisioꝝ q̄z suburbia īcendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝫ basiliū ⁊ constantinū impatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos venies. qui iam calabriā ⁊ eaz ptem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vgit. apud basentellū supdtus. otto impator fugies cum repente ad littus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq; pductus. ꝫ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq; pduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuz romā pueniſſet otto pquirēdis ogregandisq; fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et qz copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāslatos signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq; in insula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebat. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbez romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qđ paradisum vocant) labro porphiretico. qđ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarami montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

BRuno Coloniensis eps. Ottonis p̄mi german⁹ ob vite sanctitacē maximo in p̄cio habitus est. q̄ p̄ter doctrinā ⁊ sc̄itatē mōsteriū celeberrimū apud colonias sb̄ titulo bt̄i panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē pfecit Js post wifridū archiep̄atum coloniēsiū susceptit. Hui⁹ opa a roma colonia corpa sc̄oꝝ Elysij. patrocli cū baculo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

OBiolo post maiolū sc̄m̄ abbatē cluniacensem' q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū p annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sc̄itatis memorāda cōmemoratione oīm defunctoꝝ post festū oīm sancto rū in burgundia primū adinuenit ⁊ instituit. Qđ q̄dē sc̄m̄ institutū ad oīes eccīas ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmisit ⁊ approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis spūs btūs reddidit deo

Eduardus rex

EDuardus anglorū rex. Et ipe tū regno tūq; sc̄itate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue dolisac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. miraculis claruit multis.

Alpharabius pbus

ALpharabiū natōe arabū insignē q̄dē pbm hisdem tpib⁹ viguisse multaq; scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos hūtur cōmentaria.

Ludouicus rex

LUdouic⁹ q̄rt⁹ ei⁹ nois frācoꝝ rex ⁊ vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. p⁹ lotharīū frācis regere cepit. cū nullos ex bláca būit filios. hugoni strēnuisse militi ex testō regnū ⁊ vxorē donat. Cui⁹ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

THedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes' athone pr̄e comite defuncto successit. Vir aīo ⁊ reb⁹ bñ gestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝓcessit. Qui ceno-biū ī agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bñdicti fundauit. Qđ postea gloriosa matildis filia ei⁹ celeberrime pfecit magnis adhibitis ornamentis ⁊ predijs.

IOannes sextusdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū iniit ottone im/perāte. ꝟ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati homis cedēs. exulatū in hetruriā abiit. at vo crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoiem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq; se ei in oibus obtempaturū. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs. pdeūte obuiā crescentio cū oibus mgr̄atibus ꝛ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtifici exosculati sunt. atq; ita in ꝯcordiā redacti vitā sil cū q̄ete ī finē traduxere. Mortuꝰ aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

GRegorius ei⁹ nois q̄ntus natione saxo. pōe ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Uex ottone in germania exīte seditionib⁹ romanoꝝ ꝛ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā pmo. moxī germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū sum ma potestate ꝯsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē suppримūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbez aduentū. menia ꝛ portas q̄ diligentissime firmat. Adolē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est. Supueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq̄q̄ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Cū crescenti⁹ ꝛ ioannes ꝯsilij ꝛ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝫ hostes tuebātur. Uex ꝓposita spe venie. dū ex arce ad impatorez se ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝯfodit. ioannes autem effossis ꝑus oculis pōtificatu sil ꝛ vita priuat. In pristinā q̄ sedem gregori⁹ vndecimo mēse q̄ pulsus fuerat restituit. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. mortuꝰ. Uacat tum sedes diebus. xv.

IOannes decimusseptim⁹ placētin⁹ epūs. vt dixim⁹ potētia crescētij romani cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti ꝑ factionem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Uerum breui tpe durauit. Ita cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

SIluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ ꝛ floriacēsi cenobio in aurelianā dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ꝛ Robertum regē francie. ac alios insignes p̄claroscq; viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo matore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatorq; non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Scisitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq; pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se morturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et errorez suum cor̄ populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ꝛ diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq; rogauit. vt post mortez corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt dissectū ꝛ laceratū. sup currū imponerēt. eoq; loci sepelirēt q̄ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq; dei nutu ꝛ puidētia vt sceleratī discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq; loci sepultum corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 6004.

IOannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ob eo vl̄a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Ignis ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Linea summoꝝ pontificū
Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctau⁹

Linea iperatoꝝ

OTto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimo quarto admodū puer pī in regnū succedēs. impauitānis. xviij. Hic a parentibus in ỽtutibus oībus ecclieq; romane defensione nō degenerās bella multa etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq; ytali q̄dam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postq; impator creatus fuit. prinsq; romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. āños cōsumpsit. Inde romā pfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bñdictionem diademaq; accepit. Etiaq; facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creatiōnē quare vix dū excesserat italia otto. Gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ⁊ cū ad impatorē se pferrēt exeūtes. ī medio itinere īterciptūtur. ⁊ crescentius cuestigio cōfossus. Joānes oculis orbatus ē vt p̄missum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib⁹ bistorici scribāt tam feroces ỽo tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Ei⁹ corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est eūm romanos q̄ ottonē ob factā co impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfecisse. Hec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū pragē epūm. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē ⁊ doctrinā pragēsis episcopus maximo ī precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ⁊ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso fere eius pplo ad baptismi gr̄am perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi p̄dicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quā diligentissime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obituꝫ sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

MAlatestarū vetustissima ⁊ regia flāminee prouincie familia. bis tribus ex germania ī ytaliā venies. plurimo adiutorio ꝺ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui⁹ bñficia atq; fortia otto terci⁹ cesar arriminū vrbē eidē p̄cessit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi p̄cipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus epūs

WOlfgang⁹ epūs Ratisponēsi ī ordie. xj. Is natōe sueu⁹ ex nobilib⁹ ortus parētib⁹. in cenobio augēsi. ac ī herbipoli prīo edisces art⁊ rudimēta. Cū postea ī arte hūanitat⁊ doct⁹ euasisset. sui noī rōnem ī armario posuit struxerat edicula mandrita lupambulus istā. Inde necessitate henrico archipsuli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac ī clericū ordinat⁹. decan⁹ elect⁹ clericos in oīmi honestate vouit. Dey archiepo rome mortuo ad tps brunoni colonien si archiepo adhesit. postea relict⁊ mūdialib⁹ pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū epm fact⁹ pbiter. Ubiiōe scti Othmari bita licētia sui abbat⁊ exul ī noricū venies oriente ỽsus pannoniā p̄dicatōis gr̄a petijt. vbi heremiticam vitā in oīmi sctimonia pegit. Fret⁹ auxilio piligrini patauiēb⁹ epi ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi eccl'e pficit eps. Ubi in oīmi doctrina salubri ac ỽtutibus p̄celsis miraculisq; p ānos. vj. ⁊. xx. p̄fuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Biuus em dux baioarie henricus deuotionis gratia accedens ad sepulcruꝫ sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus diey mensium annoꝝ sex arbitratus se morituꝫ. Hijs trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

RAcherius episcopus veronensis prius mona/chus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝫ heresim antropomothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em episcopi eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales episcopi virili animo occurrentes exterminarūt Dicebantur aūt antropomothite, vt gracian⁹. xxiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que i diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritus sanctus est deus incorporeus ē nec em membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Ethgarus rex

OUnstanus archiepus Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctōnis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuz ⁊ dominator eorum

Theodoricus episcopus

EThgarus anglorum rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Odo episcopus

ABeobaldus quidam vltraiacensis eps hisdē q̄z temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudez virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Monstrū in vasconia

THeodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliquas de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̄euit

HAtto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tē pore bademarus abbas fuldensis monasteriuz fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. q̄ multitudinē paupez in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Homen quoq; eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

S. Dunstanus

Adeobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex fracie

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sancti tate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecten. epus. ⁊ gerhardus epus cameracen.

ODnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt gūilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodicen. berno augiensis abbas.

MOnstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ sursuz diuisa. habēs quo q̄z duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

HUgo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoz rege defuncto ex ip⁹ testō regnū obtinēs regnit vna cū vxore annis. 4. Dūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius p̄ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariū fuisse dic. hic tñ frācoz regnū ñō ea āplitudine obtinuit. quō ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc etenī ois transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones imperio nō mō germania ⁊ beluecia ⁊ magna pars belgure. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

POteſtas Imperialis.regaliſq potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xpm dei filium.in cuius manu ſunt oīa regna mū di.Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto.qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus deſcriberet orbis.Et augu ſti ceſaris cenſum tulit.nec hoc contentus.dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoq an ceſari cenſum dare liceret.Uiſo nūmiſmate.reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari.⁊ que ſunt dei deo.Hinc beatus ambroſius.Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant. Inde iuſtinian⁹ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Nāq ſicut in ſpūalibus romano pontifici.ſinguli pa triarche primateſq ceteriq pontifices ⁊ prelati ſubiecti ſunt.quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum huſſitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſu biectos.Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq firmiſſimis colūnis formata fuit Cognita em̄ imperij imbecillitate.varietateq fortune.quo diutius apud germanos.ſumma poteſtas re maneret. Illeq preceteris preeſſet.qui vtute ⁊ dignitate ceteris preſtaret.Gregorius quintus ſumm⁹ pō tifex ſanctionem retulit.baud abnuente ottone de impatore eligendo.quā vſq ad tempora noſtra ſeruātā videmus.videlicet ſolis germanis licere principem deligere.Qui ceſar ⁊ romanor rex appellatus.tū de mū imperator ⁊ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia.Quis nō videt ⁊ populos ⁊ prīcipes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia.ſibiq idcirco debere obedientiā. Nempe quā uis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam.tantam ve ſaniam induit. vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſq principem ſeſe auſus fuerit appellare.Cetes vt hor ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate. vt nihil omnino te neantur imperio.Quadam ſe potiri dicūt exemptione.quāuis iſtorz proteruitati potius armis quā legi/ bus obuiandū foret.vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſcirent eſſe ſubiectos. Libet tamen aliquid in hac re ſcribere.Cuneti pfecto qui ſub iugo ſe negant imperij.aut id priuilegio ſe aſſerunt aſſecutos.aut virtute aliqua.Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde.non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in tempalibus ſit erectum.manifeſti iuris eſt ne minem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū. Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt po teſtatem. Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes.fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abſq nu mero.Cum pace turbata hinc atq inde bella craſſentur.Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordi ne litibus poſſit imponere modū. Qō ſi vno ſub capite viueremus.ſi vnam omnes ſequerent obedientiā ſi vnū dumtaxat in tempalibus ſuprem̄ principem recognoſceremus. Floreret vbiq terrar pax. optima dulciq omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei ſignum manifeſtum q̄ ab initio naſcentis mūdi vſq in hoc eui nunq pacem fuiſſe legimus vniuerſalem. Niſi cum ad vnus ceſarem auguſtum in modum celeſtis re gni totus orbis oculos dirigebat.Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ no ſtram humanamq formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtē diſſe pacis habende.cum orbis ſub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico re gimini obuiant.Ex quacūq veniant poteſtate non habere vigorem.Eaq non ſolum per ſucceſſorem ꝟ ab ipo quoq qui conceſſit eſſe caſſanda. Nec em̄ tollerare principem decet.que ad ſubuerſionem tendunt im perij.Sed aiūt aliqui proprijs ſe virtutibus id priuilegij ſe meruiſſe.q̄uis imperij nō interuenerit aucto/ ritas.dicūt em̄ ſe ſuis armis.ſuoq ſanguine.prouincias vendicaſſe.q̄ vel a barbaris vel ab hoſtibus xpi ani nominis occupabantur.nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atq iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri.Semper nāq maior eſt vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū eſt vt po teſtas aliqua erigatur imperio ſimilis.qualis in exemptis eſſet.qui nullum ſuperiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit.ſciſma ſub imperio facit.Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓterea regum ⁊ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur.ſed eſſe eas ſub imperio dicimus.Eorumq correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas:teneri oēs pro ſalute cōmuni imperatori parere.venire ad bellum vocatos.conferre impenſas.mittere auxilia.prebere trāſitum.elargiri comeatū. nihilq fugere qō ceſarea maieſtas inīxerat.vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt. Eandē ſuo dño preſtēt impatori.

TRanſlato ad alemānos romano imperio.quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatus.firmatumq di citur.ſupra quatuor colūnas.ſcilicet quatuor duces.quatuor marchiones.quatuor lantgrauios.q̄ tuor burggrauios.quatuor comites.quatuor barones.quatuor liberos.quatuor milites.ciuitates qua tuor.villas quatuor ⁊ ruſticos.vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii

Spirituales

Imperator gloriosus

Epūs treuerēsis.

Epūs coloniēsis.

Epūs magūtin².

Quatuor marchiōes.

Hasnie.

Prauuscueg

Palatinus

Misne.

Aſsonie.

Padue. Brādenburg

Duces

Quatuor Burgūie

Mabbg

Nürmbrg

Kenecki

Quatuor liberi

Meldingen

Strueki

Limpergſ

Tulis.

Wetterburgſ.

Aldenwalden

Andelau.

Quatuor militis

Rex bohemie

Palatin⁹ rem

Dux saxonie.

Marchio brandē.

Lothring

Quatuor Lāgrauij.

Hassie.

Leuchtēbergs

Alsacie.

Dürgen

Stritburgs

Franckenberg

Swartzburgs

Kleuen

Zilie

Sophey.

Quatuor comites.

Electorum imperii institutio

SAnctionẽ de impatoris electione. fecit gregoriꝰ ꝗntus. ad vndecimũ quã obierat mensem rome resti
tutus. acerrimã de acepta a romanis iniuria vltionẽ sumpsit. Ottone eĩ tercio ꝓ successionem nõ si
ne difficultate impatore creato. idẽ pontifex ex eadẽ gente natꝰ. cognoscens impiũ imbecillitatẽ ac fortune
mutabilitatẽ. vt diutiꝰ apud germanos summa impiũ maiestas remanere posset. Synodo ꝯgregata statu
tũ tulit de impatore ꝛeligẽdo. solis licere germanis (ꝙ inde electores sunt dicti) ꝓncipẽ ꝛeligere. Quã sancti
onem huc vsqꝫ ꝓ annos supra ꝗdringentos ꝓuatam videmꝰ. vt i futuꝝ nõ ꝓ sanguinis successionẽ impium
duceret. ꝫ ꝓ solos germanos ꝓceres. vna cũ bohemie rege impator ꝛeligeret. Qui cesar tũc ꝫ romanorũ
rex dictus. si a romano pontifice coronabit impator augustꝰ appellet. De ꝙ ꝯfirmatõne plenꝰ hĩ extra de
elec. c. venerabilẽ. Suntqꝫ hĩ electores. vt in figura claret. Magũtinꝰ. Treuerẽsis. ꝫ colonien sis archiepi
Et marchio brãdeburgensis. Palatinꝰ comes. Dux saxonie. Rex bohomie. Distincta sunt aũt inter eos
officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie primꝰ. secũdus Gallie. ytalie tercius. Et brãdeburgensis
marchio camerariꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux saxonũ ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quẽ
tĩ his additũ ferũt ad tollendas electoꝝ discordias. De ꝫ quidã scribũt. Sunt aũt officiales isti Magun
tinus Treuerensis Colonẽsis. Quilibet impij sit cãcellariꝰ hoꝝ. Inde palatinꝰ dapifer. dux portitor en
sis. Marchio ꝓpositus camere. pincerna bohemus. Hĩ statuũt regẽ seruãtqꝫ ꝓ ordinẽ legem. Atqꝫ creant
dñm cũctis per secula summũ. Annũ in quo hec sanctio facta est primũ vel vt alij scribũt scõm supra mille
simũ xꝓiane salutis fuisse inuenimus.

Formam aūt ⁊ modū ꝺeligendi regem nouū per ſeptem principes electores romani imperij. ⁊ eoꝝ ſ cōductum ac vocationē quō adeſſe teneant franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda ſunt ac quo ordine. aurea bulla clariſſime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ impator in ſolenni dieta Mu remberge Anno. M. cccl vj. edidit. electus ꝺeinde ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū ꝺemū impator ⁊ au guſtus habef. ſi eū romanus pontifex cōfirmat. Noſtri em̄ impatores cū eligunt añ conſecrationes coro nationēq̄ romanoꝝ reges appellant. quaſi pluris exiſtimandū impatoꝝ q̄ regū nomen. Atuero priſci ro mani poſt expulſum Tarquinū ſupbum ob odiū regū. nomē regiū funditus ſuſtulerūt. Senatus conſul to ſtatuentes ne quem ꝺeinceps regem in vrbe eſſe liceret. Cum impatores p multi tot annis re bñ ⁊ felici ter aꝺuerſus hoſtes geſta honoris cauſa appellarent. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatuꝫ apud romanos (ꝺe quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs ſuprema oim poteſtas rex fuit. Poſt re gem vo ſecūdū tenuit dignitatis locū dictatura poſt dictaturā impiū tercio gradu cōſequitur. Juli⁹ aūt ceſar cū ſepi⁹ poſt partā victoriā. eſſꝫ impator ab exercitu appellat⁹. nō impatoꝝ aut regū. ꝫ dictator nomē vſur pauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝟxerat. Cū aūt cupet regis nomē. ⁊ vereret ppli indignationē. molt tus expeditionez in pthos atq̄ aſſerēs in libris Sibillinis cōtineri. nō niſi a rege parthos ſupari poſſe. ſe regē ꝺici ꝓcurauit. Qō maturāde mort ſue cām ꝓbuit cōiurat. Eſt āt īperiū armoꝝ exercituūq̄ ad tutāda augēdāq̄ rēpublicā cōmiſſa auctas. Uez q̄m mos ille aboleuit oīno. Nec ſoluꝫ ex vſu. ꝫ ex memoria q̄ꝫ germanoꝝ abijt. Huc recentionē per plures ferme annos ſeruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maioꝝ religioſe inſtituta. ⁊ ad nos vſq̄ traducta que conſenſus xp̄ifideliū approbauit. Ac ꝺeinceps ꝺi ligētiſſimis doctiſſimoꝝ hiſtoricoꝝ ſcriptis (qō vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curioſi q̄ ceteri loq̄ntur.

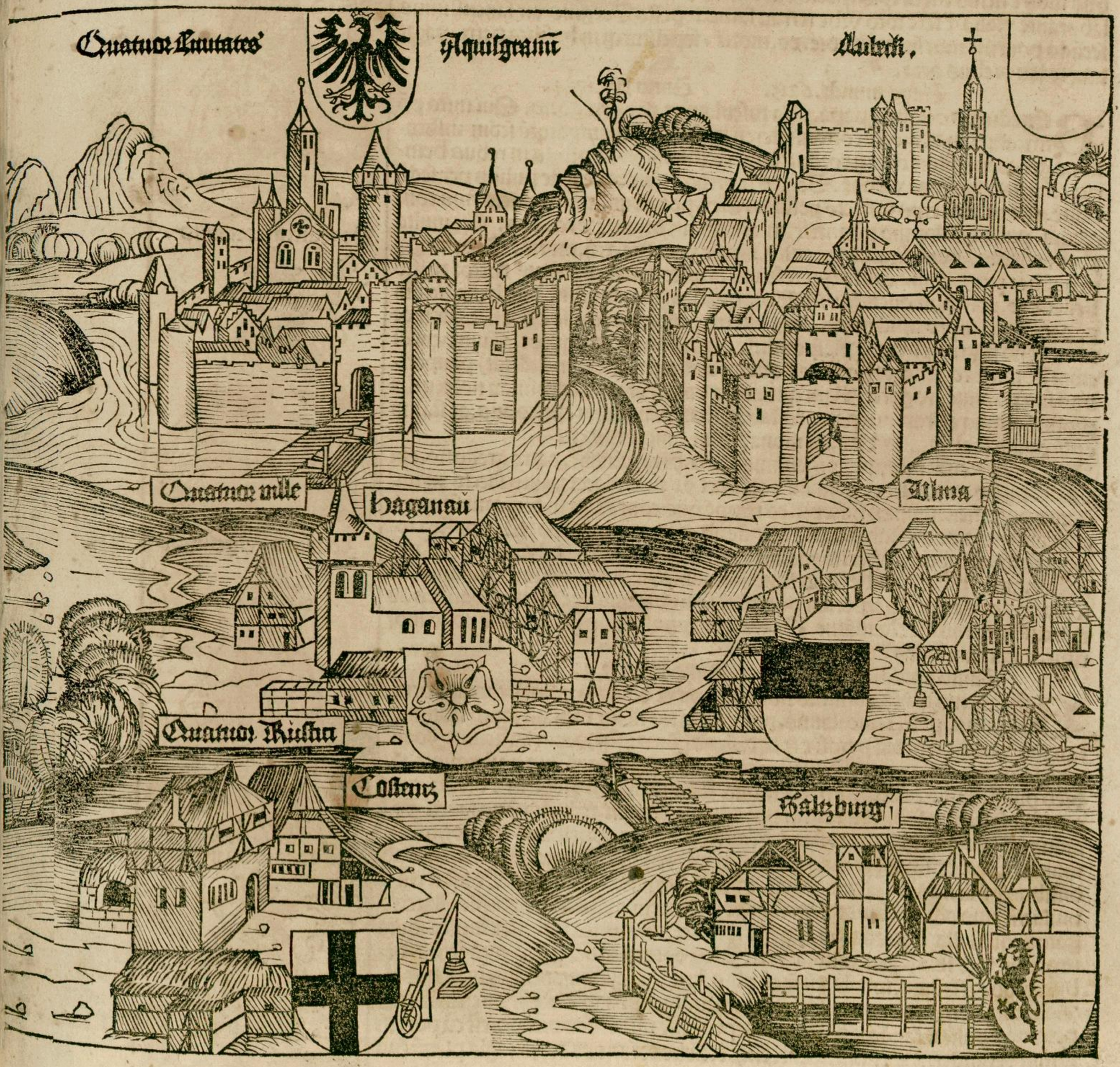

Anno mundi. 6205. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pria romanus e regione porte metropolita ne. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatū iniens. ad ociū cōuersus. Et ipe nil dignū memoria gessit. Is aūt (vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit. Sepelitur q̄z in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

SErgius a⁹ nois quartus papa. pria roman⁹. pre Martino ort⁹ fuit. post ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq̄ cōsuetu/dinis. Et añ pontificatū t in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos t familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in otumaces modestus. Tā te pterea prudentie fuit. vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit. quo merito rep̄ hendi gubernātis negligentia posset. In dei em̄ mentem oēm cōuertēs. q̄ fa cere pontifices oēs deberent. iuste atq̄ integre oia ex animi sui sentētia bñ na tura t moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio t monitionib⁹ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. id/q̄z moliri paribus animis t copijs instituūt. Unde t Guilhelmus magni Tan credi normādie ducis filius adiuuantib⁹ etiā campano t salernitano principi/bus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dū hec in ytalia t apulia agerent. laborante ytalia t fere toto vrbe terraq̄ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit. sepelitur q̄z in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pria tusculanus. pre Gregorio. Qui inito pō tificatu t in demortui ottonis tercij locū henricū impatorē scōm institu/tionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oibus in rebus hen/rici cesaris defensione vtebat. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per sedi/tionē. alio in locū eius suffecto pellitur. Ver⁹ postea inita cū inimicis suis con/cordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cuz dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit. Sepelitur q̄z in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctor de isto benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem. eūq̄z interrogasse. quid cause hoc esset. cur mor tuus equo nigro veheret. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedi ctum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperi/bus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaz noīe. nil ei profuisse. quia ex rapinis parta cōstabāt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans t vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pria roman⁹. patre gregorio. epi/scopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris añ ini/ciatus pontificiū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui henri/ci locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea ro/mani seditionibus t apertis preliijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate t potentia liberatus fuit. Romanis quoq̄z exitiū interminatus est si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes au tem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui āno. die nono mo/ritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6223. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octa/ui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hūc romani tanq̄z hominez ignauū t nullius precij perosi e sede deiciūt. In eiusq̄z locum sufficiunt Joan/nem sabinum episcopum. Siluestrū tercū appellantes. Quo post nouē t. xl. dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem t die. 21. cum cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Jo/annis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū munus libere cessit. vl̄ (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab oīb⁹ būdictus ipe accusatus est. t iudicio diuino damnatus. Constat em̄ si mulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interro gatūq̄z quid illa horrēda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege t ratione vixi. Ideo volente deo t petro eius sedem oī/bus probris fedaui. simulacrū meū plus feritatis q̄z humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontifi catum vendiderit. Scisma igitur. xiij. ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum t alios.

Linea summoz pontificū

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

HEinricus ei⁹ nois secūdus impator anno dñi millesimo primo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō supra millesimū. ottone mortuo germani electores ꝓcesso iuri tūc primū intentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q̄ nō p successionē ꝫ ab electorib⁹ p̄dicti cesar ⁊ august⁹ electus. impauit ānis. xxij. Hez ab historicis p̄sertim ytalicis heinricus prim⁹ appellat. vidim⁹ tñ ei⁹ scripta babēberge in q̄b⁹ se secūdū scribit. Gothfrid⁹ quoq; viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post eū antonius florēti nus ep̄us claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit̄ in sequētibus obseruabim⁹. Cuaūt tradi videm⁹ suū in ytaliā aduentum p annos. xij. distulisse. Multa cū gallis plurima cū metē sibus bella gessit. inde ꝓciliatis sibi animis q̄ūdam principum in regē regni inungit̄ a willigiso magūtino archiep̄o sclauos itē dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bn̄dicto octauo impator augustusq; appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima expeditiōe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedētes. ytaliam lingre cōpulit. Troiaq; vrbē i apulie finib⁹ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obsidibus romā ē reuersus. Fuit aūt xp̄tianiss⁹ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kunegunda vxore v̄ginitatem vł certe diuinā castitatē ꝫuauit. Quoz suasione ⁊ precū instantia stephan⁹ būgarie rex ⁊ subiecti sibi ppli ad fidē xp̄i fuerūt ꝓuersi. Sororē em̄ suā regi būgaroz i vxorem collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxore vixit vt vterq; in morte miraculis claruerit. In vita em̄ nil p̄termisere q̄d ad honorem dei ptineret. Mā ⁊ babenbergēsem fundarūt ep̄atū. Et diuus imperator multis p̄dijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes q̄z ep̄ales hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū sclauoz vastate fuerāt restaurauit. Demiq; post multa bella in bohemia germania ytaliaq; strēnue gesta. Obijt ad annū salut̄ xp̄iane primū ⁊ vigesimū sup̄ millesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortē etiā multis claruit miraculis.

QOnradus secūdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francoz regibus q̄ a Troia venerāt originem trahere rat. defuncto heinrico impatore anno salutis. M. xxj. ab electorib⁹ in germania cesar deligitur. Qui in heinrici impatoris militia ordines duxerat. Et suū in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per q̄d tp̄s multi ytalie magnates ⁊ populi cōturatione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cuz aduenisset armis repellere ꝓstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neq; em̄ in ytalia obscuz. venies in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū venisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Mō prim⁹ inde motuz se cōminatus q̄z pariter incēsum vrbē solo equaret. ꝫ dū in die penthecostes colonien⁹ archiep̄us missaz solēnia in ꝓpinq; vrbi eccl'ia celebraret. p spūm vidit. cōradoq; dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi abscederet cōminari. Itaq; conradus motis a mediolano castris. romā venies aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij titulis inter eudonē anglor ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataz post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in būgaros duxit. cōpressisq; illoz motibus exercitū apud treueros metensesq; reductū distribuit in hiberna. Conradus vo impator apud treueros ꝓstitutus cum Rudolphus burgūdionū rex suoz seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄tectio se cōmisit. regnū illi burgūdionū p̄misit. q̄d ab impatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe impialis appellata ē. Rex aūt anglor filiā suā heinrico cōradi impatoris filio in mrimoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā venies p mare adriaticū rediēs distempantia aeris multos amisit principes reuersus infrancia in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. impij vo. xiij. Fuit vir armis strēnuus consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

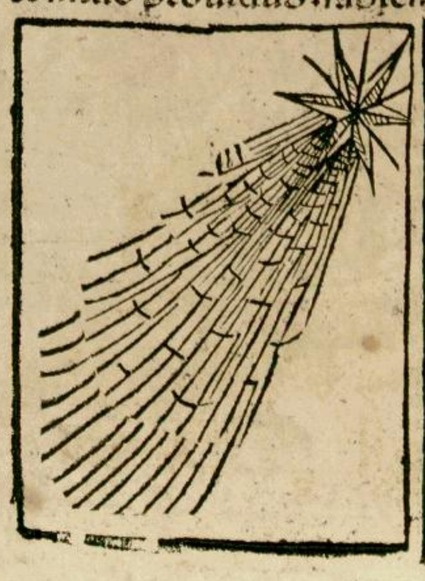

COmetes Anno tertio heinrici horribilis aspectu apparuit. flāmas huc atq; illuc dispergēs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq; in sanguinem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup ⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraz orbe valida fames est subsecuta. paulocz post in ytalia tanta peste laboratū ē. vt plures mortui q̄z superstites haberentur. quā calamitatē fons in lotharingia in sanguinem versus futuram indicauit.

Linea īperatoz

Heinricus secūdus kunegūdis

Conradus secūdus

Sexta etas mūdi

Genealogia diui heinrici imperatoris

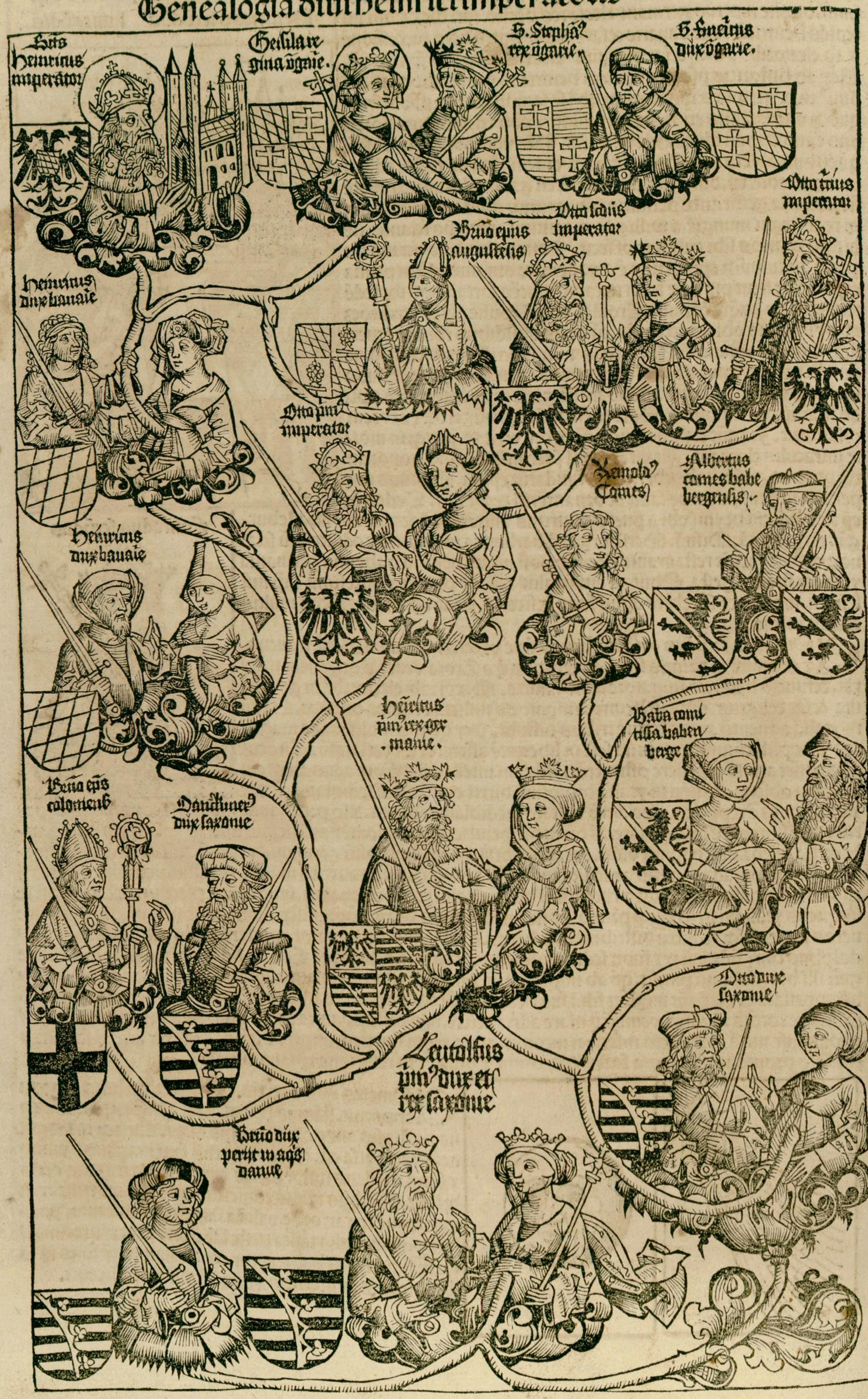

Gloriosi atq; sanctissimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthoṙali dna kunegūdis ỽgine sancta. vite sanctitate ac ỽtutibus precellebat. Ob eius merita. arboṙē de eius genealogia. Itidem de maioṙib⁹ kunegūdis impatricis posuimus. Qui ī moṙte miraculis multis claruerūt. Arboṙ aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit descripte ,pgenici pater . Et in ramis ei⁹ & frondibus ab eo descendentibus. Filij & nepotes vsq; ad heinricuz sanctum ponūtur. distincte describit. Et a carolo magno oṙigo vṙoṙis eius manifestatur.

Imporibus inuictissimi imperatoṙis caroli magni. qui nulla interposita moṙa ī saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. & fidem xpi suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē pṙouincie suscepit. Is romā petijt. coṙpusq; sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maioṙ bruno bella cū ỽnis gessit & ī mare baltheo peṙijt. Otto alter filius in ducatu saxonie succesfit. Hic habuit filiū qui heinricus būilis dicebaf. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperatoṙ vt pmissum est decollauerat. Et ludouico sine filijs moṙtuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituif. Moṙtuo quoq; sine herede cōrado. primates heinricū bumilē coṙonauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝓuersatōnis feminā. Ex qua gennit ottonem magnū & hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is bezilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ et defensio legū bauarie cultus pi⁹ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij et filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea īpator scūs bruno eps augustēn. filia aūt geysila q̄ nupta stephāo regi būgarie regnū ad xp̄i fidē conuertit. Tiu⁹ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū plem se nō habitu rū sciret. terrena in celestia cōmutans epatum in honore sancti petri sc̄ti q̄ georgij ꝓstituit. pluraq̄ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu aī cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is rndit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris ꝓperamus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil ꝓfecim⁹. bona em̄ et mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā olle pfregi. Appellant aūt calicē diabolus ollā quā īpator eccie mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pplo quotannis ostendit. Repertūq̄ ē īpatorem heinricum tūc ad dñm migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ magnus optime de romana eccia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo īpator ꝓnūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē et imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius īpator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Tercū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus epatū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓncipā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit oīi probitate et sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico īpatori mīrimonio iūcta. cū eo in oīi castitate vsq̄ ad obitū vitā celebre degit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo supcandentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o d⁹ ab heinrico et oībus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamq̄ candentē massam illesa pcurrit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in bassia cū oīi sanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēti⁹ q̄rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sc̄tāq̄ cetui aggregauit. Cui⁹ festū tercō marcij celebre hī

Corezantes per annum

willegisus eps

Geisila regina

Ontigit tpibus heinrici īperatoris mirabile pi⁹ inauditū. Cū in villa q̄daz saxonie in madeburgēsi dioceſi. vbi erat eccia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dñi. decem et octo viri sil' cū. xv. mulieribus i cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdos temq̄ ip̄m celebrāte impediebāt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus īpcando inquit. Placeat deo et sc̄to magno vt ita cantantes pmaneatis vsq̄ ad ānū corisantes. Et ita factum ē vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eor̄ toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebert⁹ archieps in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū venies a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ aī altare dicte eccie reconciliauit. filia p̄sbyteri cū duob⁹ alijs ꝓtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ noctibus ꝓximis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri v̄o pena suā mēbror̄ tremore ꝓdiert. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

Willegisus archieps magūtin⁹. Is ortū būlem hns pr̄em q̄ currū et bigas facere solebat. iō i thalamo ornato grossis līis scribi iussit. Cui⁹ ipe clauē sb diligēti custodia suas itroire solus ꝓsueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. willigise ecole vr̄i veneraīb appēdit et rotas i piete vt statū sue pauptat agn̄sceret. inde rote in vexillo eccie moguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Gisla v̄go nobilissima soror heinrici īpatoris stephano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ipe et pplī būgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie

S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

Udo episcopus

Stephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex sarolth filia gyula natꝰ in adolescentia sua bellū ꝯ Lupan ducem fortē ⁊ potentem glorioſum geſſit. ⁊ victoriā obtinuit. poſtꝙ regie celſitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū ſuū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungariam miſit ⁊ r̄gionē eiꝰ vltra ſiluā hungarie adiunxit. Accepta vō vxore geiſila matrona ſanctiſſima heinrici p̄dicti ſororis adiuuāte alberto pragenſi epō primus ſtephanꝰ rex vir eius. ⁊ poſtmodū oēs regni populi conuerſi. ⁊ xp̄i ſe fidei ſubiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hoſpitalitate regina inſignis. Poſt hec ſtephanꝰ rex ducit ducē bulgaroꝝ opulentiſſimū. ex cuiꝰ ſpoliis cenobiū in honore ſcī petri in ciuitate. q̄ vetus budavocaꝫ extrui fecit. Cū vō oēs vicinas nationes ſubiugaſſet. coronam emerico tradere volens vt diuino obſequio ac cōtemplationi vacare poſſet. Is tñ morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igiꝫ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē ſanctitate ⁊ gr̄a plenus. triceſimoſeptimo ſui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die aſſumptionis marie ſct̄oꝝ ꝓſortio adiūgitur. Sepultꝰ in baſilica albenſi. quā in honore dei genitricꝭ cōſtruxerat. vbi crebris claret miraculis cū ſua conthoral.

Emericus hūgaroꝝ rex ſtephani regis ex geiſila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adoleſcentie floꝛe ſupra cōmunē hoīm naturā. diuino munere ſblimatus. iuſticia prudētia. manſuetudine. miſericordia. largitate. humilitate. ⁊ patiētia armatus. fuitq; deo amabilis ⁊ hominib⁹ honorabilis. Cui p̄ adminiſtratōnis ⁊ gubernādi regni ſolicitudinē cōmiſit. btūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū ſponſa vxore ſua v̄go exiſtens. migrauit ad dn̄m. Qui poſtea ꝓpter eius frequentia miracula. ſanctus ab oīnibus extimatus eſt.

Ladiſlaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝓſenſu ad regni gubernacula electus. q̄ſi laus diuinitꝰ data pplo interp̄taꝫ. Is ob celeſtē coronā. regiā capiti ſuo nunq; impoſuit. Suſcepto regno fuit conſolator afflictoꝝ. ſbleuator oppreſſoꝝ. pius p̄ orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius rex appellabaꝫ. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq; croaciā adiūxit. Bella q̄z plura ꝯ cunos hūit. de q̄bꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Eō triuitq; dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuaſit ⁊ ruſciā q̄ regi fidelitatē pollicit ſunt. Irruitq; in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Poſt hec in prochia caſtri bihor inter flumē kewres in venatione ſua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōſterū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noiauit) cōſtruere fecit. ſcitate tandē ac v̄tutib⁹ plenꝰ migrauit ad ꝓſortia angeloꝝ. anno regni ſui. xix. ſepultꝰ waradini. ān̄o dn̄i. M. xcv. tercio kaꝫ. Auguſti.

S. Robertus rex

Robertꝰ rex frācie ea tēpeſtate. nō minꝰ p̄iam. quā regalē vitā ducebat. Nā ⁊ doctrina ⁊ ſcitate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt diſputationib⁹ nulli ſecūdus haberet. quē merito laudamus. Cuiꝰ p̄eterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs ſibi p occupationes bellicas iceret. horas canonicas vna cū ſacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hoſtib⁹ obſideret. neq; horas ſuas intermitteret. menia hoſtiū diuinitꝰ corruerāt. ſtatimq; irruentibus ſuis oppidū caperet. Et cū p̄tiſſimus eſſ̄ muſicus ferūt eū ſeq̄ntiā Sanctiſpūs aſſit nobis gr̄a cōpoſuiſſe ⁊ alia.

Hulbertꝰ q̄z ep̄s carnoten̄. ympnū choꝝ noue hierl̄m fecit ⁊ ſolē iuſticie ⁊ ſtirps yeſſe. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in ſua infirmitate.

Heribertus item archiep̄s colonien̄. v̄tutibus ⁊ ſanctitate claruit.

Hebhardus p̄icius venetꝰ pannonū ep̄s vir vtiq; bonꝰ atq; doctiſſimus biſdē tp̄ibꝰ martyrū ab hoſtib⁹ xp̄iane religiōis eq̄ſſimo ptulit aīo. Eū capiētes incredulī ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altiſſimo educentes p̄cipitem dederunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

Hodo archiep̄s madeburgē. Is in eadē vrbe ſcolaꝝ indoctꝝ obtuſi ingenij. ip̄loraſ auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebaꝫ ſapiam ⁊ ep̄atū. ⁊ cū doctꝰ euaſiſſet. metropolitanꝰ poſtea efficit. īmemor ꝓprie ſalutꝭ voluptati īdulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oībꝰ odioſus. Inde ī valle liliorū abbatiſſam ordīs ciſtercien̄. ad libitū hūit. ī nocte vox ītonuit. Ceſſa de ludo. q̄ luſiſti ſatꝭ Udo. q̄ in delitijs p̄ſeuerās. Tādē frideric⁹ canonic⁹ eiuſdē eccl̄ie nocte ī choro ſancti mauricij videbat turbā ſct̄oꝝ. ⁊ vdoꝛē pena capitꝭ dānatū q; pugil decollauit. q̄ de latē abbatiſſe adductꝰ fuit. ⁊ a v̄gie maria coram filio accuſatus. ac ſic infeliciter fine pijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruoꝝ īfelicꝭ vdonis ī marmoꝛe cādido oīm̄at ad terroꝛē alioꝝ epoꝝ.

Heriger⁹ q̄z abbas lobien̄. Et albo abbas cenobij floriacen̄ tū claruer̄t. ſctūs q̄z mederic⁹ abbas edoſuen̄ ac emotus ep̄s leodien̄ ſapia ac ſcia clarꝰ. Silr rogerꝰ ep̄s belluacen̄ oīm̄ virtute preclarus.

Linea ſummoꝝ pontificū
Siluester teraus

Gregorius ſextus

Clemens ſecundus

Damaſ eus ſcūdus

Leo quintus

SIluester eius nomis terci⁹ papa. pria roman⁹. pre laurētio. in locū pulsi bñdicti surrogatus. nō diu in potificatu māsit. Mono eī ⁊ q̄dragesimo die factione suoꝝ bñdictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā aplicam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bñdictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq; vno supra vigesimū pmanens. eā Joanni archidiacono pīno suo vel vendidit vel pmisit kalēdis maijs. q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ⁊ ambitione. non sctitate vite ⁊ doctrina valeret. Is tantūmō dignitatis gradū bonis oppīsis ⁊ relect⁹ obtineret. quē morē vtinā nō retinuissent nīa tpa. Hic cū primū sabin⁹ cardīalis nō a collegio ß largitōe pontifex creatus. quo pulso bñdict⁹ denuo restitui// tur. tumultuāte vrbe ⁊ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pplus recto caruit ⁊ malos plures q̄ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xpi. 1034.

GRegorius sext⁹ papa. sancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹. vt vt alij scribūt archicanonic⁹. pōtificatus a bñdicto (vt dixim⁹) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. inq̄ vt debuit aio ferens. copias in yta// liam ducēdas ad diem q̄uenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs ro mecq; turbatā rem eccīsticam cōponere ē annisus. pribus itaq; nō rome solum ß vicinaꝝ q̄z ytalie ptiū ac ordinū q̄rūcūq; religiosis ex more cōuocatis. Sy// nodus celebrata ē. in q̄ bñdict⁹ nonus. siluester tercius. ⁊ gregor⁹ sunt dāna ti. Cūq; tanq̄ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Synde gerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbert⁹ tñ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuz latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabā// tur. e medio sustulit. ideo a perniciosis hoibus homicidam ⁊ sanguinis būa ni appetentissimū habitū idq; a cardinalib⁹ p̄dicari solitum. Motum grego-rīū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id q̄d iuste fecisset liuore reprehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corp⁹ añ fores eccīsie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq; porte coborto gra// ui vento aperte sunt. ⁊ corpus oīm admiratione introlatuz magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duob⁹. mēsib⁹. vij. durante scīsmate.

CLemēs eius nomis secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus voca-tus pontifex creatur heinico tercio cesare annuente. vel impante. in syno do ad hoc collecta. ab eoq; heinricus augusti impatorisq; titulis p̄nte synodo ē ornat⁹. Tradūt vo multi hūc clementē romanos ne ī errores supiorib⁹ sil'es incideret. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ phibuisse. nisi iussu impa torīs id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quē q; ⁊ potētē q̄ius ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragijs tātā dignitatē cō sequit. Interim heinricus capuā vsq; pfect⁹ postq; satis puinciā composue rat. romā ⁊ inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attige-rat cū clemēs pōtificat⁹ sui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

DAmasus secūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatuz post clemētē inijt. Is añ stephan⁹ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt in-fectū. qđ ea rōne aliq̄ credūt. qz illico post clementis mortē pōtificatum p vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ⁊ .xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq; ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vin// dex. vt is ceteris exemplo esset.

LEo nonus natione alemānus. Anno dñi. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani prius q; de noui principis creatione q̄q; intentaret. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq; rex illis satiffacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se ver tit puicitq; p̄cibus brunonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui p̄ vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ⁊ yldebrandus monach⁹ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq; adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposu erit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedētē. Tandē die se-xti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis ⁊ pauperibus semp pa-tuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Is mane quesitus nusq; repertus xp̄ni pauperis loco recubituz creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomis tercius; Conradi predicti filius, siue vt alijs placet gener, quē electores succesſorē dederūt. anno dñi. M. xl. impauit annis decem ⁊ septē. Is genitori suo nō dissimilis in vtutibus, immo p̄celsior phibetur, accepta vxore p̄e viuente filiā regis anglorū pulcerrimā, q̄ de adulterio falsе accusata, eā puer quē ex anglia adduxerat ꝺ delatōnem gigantee molis se oppoſuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiſo poplite, victoria potitus. Uiro inde repudiū ꝓsensit, ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atq; oīa q̄ illis more principuz in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis oīmibus humilis, hostibus terribilis, paupibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis sue anno in olericū regē bohemoz hostiles aīos p̄ se ferente ducens, ideo re infecta in germaniā se recepit. q; pares bohemoz germanorūq; copias, pares quoq; plioz euētus habere vidit. Qz eo q̄ secutus ē anno, cū maiore paracioreq; exercitu eūdē aggressus olericū regem plio superauit. Cū captoq; ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere tenerētur. Dissidebāt eo tpe hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs, pars petro regi suo minor numero. ß dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq; finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaq; nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroz saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus, alboino fugato, petroq; restituto, regni illius contentiones motusq; sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit' comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegeq; epm bambergenſ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua turare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq; interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq; inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oīmibus veniam roganti-bus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs ꝓuincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

UIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaz scriptores, de hui⁹ heinrici ortu miraculoso, diuinaq; ꝓmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ impator secundus nulli violatori pacis parcens. Uñ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi, in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse, ac ibi pnoctasse qua nocte vxor comitis masculuz pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iste, erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita ipator diluculo surgens, repertis suis famulis duobus, ꝑcepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux pteriens eū repiens ali iussit. ⁊ in filiuz adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euz suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit, ꝑcipiens vt lras regine deferat in q̄bus ꝑcipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti lras subripuit, ac aperuit hijs horrendis visis, alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoz vbi creatus fuit in silua nigra, hirsauia vocitaf. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in oīmibus operibus suis.

FIgnea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ orientalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta impatorum solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓpius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoz imperatori mittere posset. habens priuilegiuz vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam, atq; furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Uerum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigē-tibus omnibus pre timore, imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit, pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit, suis manibus illis seruiēs.

Lapanus astronom⁹

Hugo abbas

Theobaldus

Malefica quedā anguriatrix. in anglia fuit quā mortuā dæmones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoq; terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt Temporib⁹ quoq; henrici tercij impatoris eccl'ia glo/ rioſe resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus de/ structa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ ei egipti/ orū potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occu parūt. Urbs quoq; sancta cū adiacente regiōe in eor dene/ nit potestatem. Inde p̄fectus calipha oīm impietate plen⁹ deo t hominib⁹ odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam do/ minice resurrectionis (que per venerabilem virū maximū eiusdē loci epm p̄cipiente constantino magno augusto edi/ ficata fuerat. postea per modestum tempe heraclij impato/ ris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. ūō. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus heresis nomine eiusdem tyranni auūculus. mris eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo t plu ribus augurijs in peius se vtit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dabermitius ex petitione cō/ stantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelib⁹ concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de p̄prio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāq; vt nūc est eccl'iam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. ūō. xlviij. nuro ardore reedificarūt.

Lampanus celeberrimus doctor. t maxim⁹ astro/ nomus. Hac tempestate in precio exīs. nonnulla accuratissime scribit. atq; errorem aliquātulū. in ptolo/ mei magni astronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune t stellar motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō p̄uenerit. ob ingenij defectum. vel ob penuriā temp̄is. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. pa/ tria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. t canendi modus in sacris videlicet per flexuras t digitor notas dinumerādo me liustulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctri/ nam) genere. pietate religione. clementia atq; insi/ gnis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitu tus nonnulla perscripsit eruditione t laude digna.

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē exim/ ius. t anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissim⁹ fuit. q̄ cū apud parisius le gendo. scribēdo. disputādo clarissim⁹ haberet. tact⁹ di/ uino spiritu scol' abrenūciauit. t ad p̄pria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit soli deo tanq̄ verus xp̄i fu⁹ militauit. q̄ postea ex abbate cadom. fact⁹ archiep̄s cātuarien. pleraq; bo/ na in eccl'ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libr insigne noie Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. t alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄z tpibus apud vicēti/ nos t doctrina t vite sctitate multo i p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Herman⁹ p̄terea ꝯctus t ip̄e religiosus p̄pria aleman⁹ ingenij p̄stantissimi vir hac etiā tēpestate cū i diuinis exercitatissim⁹ esset. multos q̄dem t egregios copposuit hymnos. atq; in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresq; cōposuit. inter q̄s Salue regina pre/ cipua habet. Sed de q̄dratura circuli mlta t docte t accute descripsit. ac quedam alia.

Guido musicus

Lanfrancus

Hermānus cōtractus

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. ꝑ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ semis mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā sb̄tilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer sb̄intrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat⁹ erat. vt muro applicatū altitudinē menīū vinceret. Sed dieb⁹ ꝓcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione turonenꝭ andegauenꝭ archidiacon⁹ ꝑ hec tēpora cuz diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoz aīos ipo suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hz̄ de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̄ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̄ pduprimus labore manuuz suaz quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Concilīū q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaz ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat⁹ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā ecclīastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dñi. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ īstitutor ordinis vallis vmbrose. sb̄ regula militantis bti bn̄dicti. cū q̄busdā ꝓstitutō nibus eoz supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus pr̄e gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoz multoz manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut⁹ spes sibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. suplex p ihm xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes oīme illud qō susceperat odiū. de fratris nece statim īfregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgressus ecclesiam diui miniati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ oīme crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepercisz Adhuc crux illa ꝑ iudicio tanti miraculi in eccl̄ia miniatis ꝓpe florentiā in monte cuz veneratione vsq̄ in hoc tp̄s demonstrat⁹. vbi olim fuit monasteriū nigroz monachoz. nūc aūt alboz id ē montis oliuaz. Talis igit miraculi monimento vir sanct⁹ ꝓmot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini ptem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se gr̄am maiorē exptus ē. atq̄ ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sctitate ⁊ scia clarissimis floruit. Ioannes aūt fact⁹ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnez domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde īmiraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oīes abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt⁹ deuote sacramētis spūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxij. quarto yd⁹ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctoz̄ retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die ī ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

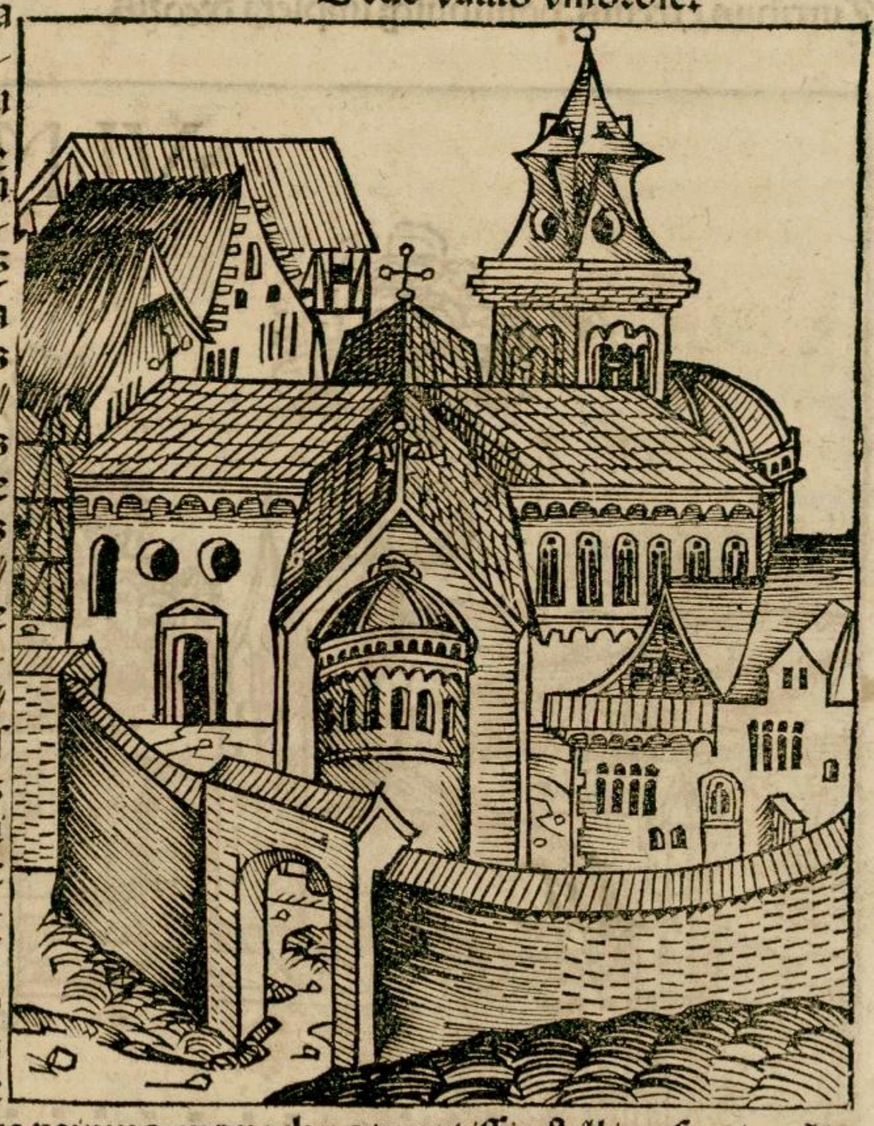

S. Joannes gualbertus monachus

VLma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo flumini⁹ bus in eo loco exoneratur. indeq; nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pãonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vo hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pa risius ⁊ thuronem villas nominabant. Jpa vo vlma tũ muris fossatis ac menijs atq; publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta sit, ideo in eius lau dem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmin e edita sunt.

Vlma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At q ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q apta
Vlmetis plena posita est vligine terra
Manq; vbi defoditur circũ vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Vrbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa siet. sed quondam forte reuicta et
Vi belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Jpsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Prefluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusq; impleta decoris

Affluit ⁊ pluri populo. cꝫ multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extāt
Pulcras inter habet structuras grāde labore ⁊
Arte atcꝫ expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valte: grandis quocꝫ molis in altū
Sustentat laquearia magna: caparcꝫ frequētis
Turbe multa imbi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: cꝫ multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo demcꝫ fructu
Mercem agitat: panno lino lanacꝫ parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū est: boim hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟϚ · ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΑΠΟΥΡΑΜΜΑΤΟϚ·

Linea summoꝝ pontifícũ

Victor secũdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secũdus

Alexander secũdus

Victor secũdus papa gebhardus antea vocat⁹. eccie eysteteñ (q̃ olim aurea-
ta dicebaꝯ) eps in ordine decimusseptim⁹. natione aleman⁹ ex bauaria põ-
tificalem dignitatẽ post leonẽ adeptus. magis heinrici gr̃a. cũ quã aliq̃ scribãt li-
beris suffragijs. Verebaꝯ em̃ clerus pplusq̃ roman⁹ heinrici potentiã. victorez
igit̃ ꝓponũt legato Hldebrando ad heinricũ ob eã rem misso. q̃ oĩa ex sententia
romani cleri impatoriscq̃ pfecit. at victor in sede oĩm ꝯsensu cõfirmatus. magnã
synodũ abnuẽte impatore florẽtie hũit. In q̃ quidẽ multos eꝑos. tũ symonie. tũ
fornicationis causa eꝑatu puauit. clerũcq̃ admonuit q̃d maxime ad se ptineret. p
posita pena his q̃ leges canonicas trãsgrederẽt. Sũt q̃ scribãt victorẽ ad heinri
cũ pfectũ. magnificẽtissimecq̃ ab eo habitũ. alij vo yldebrandũ eo pfectũ putant
Is em̃ heinricũ impatorẽ. ne aliq̃ a se peteret iniusta demulcere cupiẽs yldebran-
dum sbdiaconẽ ad illũ misit. q̃ opportune cuz accidit vt impator grauj quo obijt
morbo implicit⁹ heinricũ filiũ romanoꝝ regẽ ac cesarẽ dixerit. Victor aũt ponti-
fex pontifitatus sui anno secũdo. mẽse tercio. die quartodecimo morit. vacat tũ
sedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cas-
sinensis abbas. victori defuncto in stephanũ nonũ pontificẽ canonice ẽ cre
atus. pontificatũ adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccia q̃ a romana du-
centis fere annis insolenniter se subtraxerat. Inter alias eã maiorem supioremcq̃
recognouit. Is pontifex oĩm fere ytaliaz atcq̃ burgundiam labe symoniaca inq̃-
natã intelligens. yldebrandũ archidiaconẽ ipis purgandis reformãdiscq̃ prouin
cijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atcq̃ feliciter vsus. cũ
aũt ꝯsiliũ florẽtie ꝙuocare cepisset ad octauũ mensem. octauũcq̃ pter diem defun
ctus est. Florentie quocq̃ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nũcius dicebaꝯ. duz vix
dum exequie pontifici stephano in florentia celebrate erãt. cũ romani potentio-
res oppida ⁊ castella in vrbis terrã possidẽtes capitaneos tũc appellabãt. ponti-
fícẽ ex factione sua creare ꝯstituerunt. prim⁹ ꝑ oĩm gregorius de tusculano ex gẽ
te patricia roman⁹ mintiũ velitrensem eꝑm inuitis ac reclamãtibus cardinalibus
⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanũ pontificẽ acclamari ac haberi obtinuit.
quẽ benedictũ voluit appellari. Per id vo tẽpis agnes tercij heinrici impatoris
relicta filij regis adolescẽtis regni curã administrationemcq̃ gerebat. Mintio igi
tur velitrense in romanũ pontificatũ intruso. yldebrandus archidiacon⁹ cardina
les ⁊ episcopi alijcq̃ ecclesiastici cum canonicã electionem rome nequirent facere.
senas accesserũt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto
magistratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itacq̃ mẽse no
no. die. xx. pontificatu dejectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus anteavocatus epi
scopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto
haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isq̃ prudentissimus
pontifex eo in concilio formã pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ in
stituit cũ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nũc habent. Secun-
dum quã institutionem factam põtifici. patribusq̃ placuit generale conciliũ apõ
sutriũ conuocari. Ibicq̃ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cõcilio
habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictus abdicare coegit. inde romã
proficiscens. Secũdo apud lateranũ concilio habito legem tulit vt in decretis ha
betur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariũ ferũt qui
arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in si-
gno ⁊ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secun
do coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercõ põ
tificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Alexander secũdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanẽsis. episco-
pus lucensis. mortuo nicolao ob hũanitatem benignitatem ⁊ doctrinã ab-
sens etiam pontifex creatur. Isq̃ luca accersitus in pontificali habitu romã ve-
nit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo
numero aliquis eligereꝯ. Giberto parmensi viro potentissimo admodũ anniten
te ab heinrico impatore obtinuere. reclamãte agnete vt alter pontifex eligeretur
Reuersi igit̃ in longobardiã pseudo epi cõciliabulo suoꝝ coacto cadolũ parmen
sem ĩ antipapã elegerũt. Cui cisalpini oĩes obtpauere. pter mathildim optimaz
feminã. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei
mõtis graue plũ ꝯmittit. Repulsus ab vrbe. quẽ cincius rõni prefecti filius postea
egre ĩ arcẽ adriani pduxit. Cognito errore heinric⁹ ipator alexãdro restitut⁹. Ve
niẽs ad vrbẽ põtificat⁹ sui ãno. xi mẽse. vi. morit. ĩ basilicacq̃ lateranẽsi sepelit.

Linea imperatorum
Heinricus qrtus

HEinricus quartus heinrici tertij pdicti filj. anno dñi. M.lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellatj. impauit ānis. 48. vel vt alij hñt qnquaginta. Mortuo nanqz pre sb custodia mris sue agnetis imperatricis fuit. q aliquato tpe prudenter impiū rexit. cuz pace gubernans. Is postmodū pcilio suoz receptus. spretis mris cōsilijs ab eo alienatus. q discessio maxime discordie semiarū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. t ad monasteriū fructuariense se ptulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis coloniēsis archiepi tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñditur. Mā locoz sanctoz dulcedine capta sancti opibus t elemosinis vacans. sancto fine qeuit. Eujus corpus in eccia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe Cōradus eius filius secūdo genitus quē pī adhuc viuens ytalie pfecerat. morit t florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victorioſus rome coronatus p apuliā ducto exercitu in priam cū honore reuersus. Fuit longo tpe princeps admoduz glorioſus t fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissimus. quāuis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū t pſecutionū. multas. ne dū a principibus vez a ppio filio ptulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere p ceteris regionibus cepit. Qez cū cepisset nobiles opprimere t venatui ac ludo magis qz administrāde iustitie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. cū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoz pontificū auctoritatē potētiāqz diminuere statuisset. Et ꝺ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem epūm agnete eius vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuz implicitus. Et si illos insigni prelio superauit. tamē subigere nequiuit. Nec tñ ei victoria cessit incruenta. qz cesa suoz militū qnqz milia amisit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nepharia queqz in pontificem sit ausus. primūqz illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino iniunxit. Cui edicto apud wormaciā cōciliabulū vocatū ē. t epi abbatesqz regnoz heinrici. ne gregoriū in pōtificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos epos cōmissis priuauit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē titulum t dignitatē regni interdixit oībus principibus t pplis auctoritate aplica absolutis. Inde plati principes t ppli pars regni theotunicoz maxima animis ab heinrico alienari cepe runt. primiqz saxones exarserūt in bellum. Cognita itaqz gregorij censura heinricus p litteras supplex veniam precat. Eius precibus pmotus pontifex canuſſum agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Illuc heinricus cū oīmbus copijs ꝓpere ꝓperās. depoſito imperiali ornamēto. denegatūqz primo die ingressum eqnimiter tollerās. loco p noctē no mouit. t glacie ferūt cōculcataqz diu niue p asprimū byemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū mris eccie recepit. pace iureiurādo firmata. imperator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quorūdā epoz sedi tionibus pcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiepm pontificē creat. eūqz clementē appellat. t secū romā hostili animo adduxit. vbi ppbanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q ad guiscardū appulie ducē misit. t cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinricꝰ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgran. filiū iuniorē heinricū qntū regem fecit. q anno deinde sexto in pcem ira excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē euz plio superauit. qua iniuria t dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuz cuz dedecore aiam exalauit. añ hunc impatorē. nullum ipatorē a pōtifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit pmo sepultꝰ inde ad spyrēsem vrbē delatus qnqz annis inbumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

RUdolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacem federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ppulit. apud forcheym i regē eleuat. a qbus deductus maguntiā in medio qdragesime a Sigefrido metropolitano i regē inungit. postbabito heinrico primo pcijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vo cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade t incerta victoria vtrūqz dimicatū ē. Missi tū qdem ab vtroqz legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ipe respondit. qz vt ab armis discederent. sed pulsqz ea perferent iussa. illi itez primo grauiore plio concurrerunt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti vo erant missi ad res alemanie inspicīdas pontificis oratores Albinēsis epus cardinalis. aquileiensis pīarcha. t paduanus episcopus. quibus rndit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret se nullatenus assensuz. Heinricus igit coactis summo conatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenīenti tritus castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulneratꝰ longiuscule retrocessit heinricus fuga ꝓlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Merſburga sepelitur.

Ordo grandimōtensis Iniciū habuit anno .1078. p Stephanū.

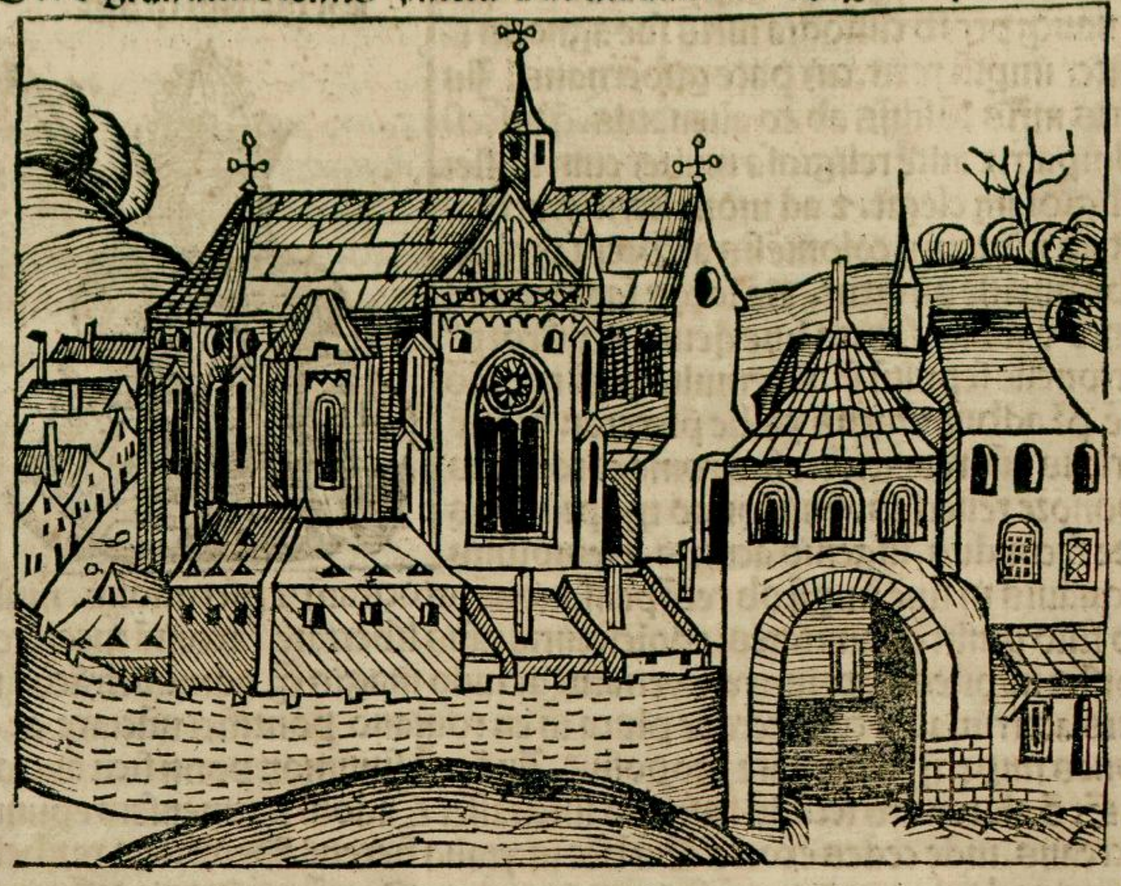

S. Stephanus

Petrus Damianus

Isaac medicus

Jo. Serapion

Seno & Arnulphus

ORdo grādimōtēsis sb̄ pīe Stephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortū habuit. hic filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a pīe suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Adilone archiepo xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deinḡ discedens pgratis multis heremis. & de canonicoꝝ monachoꝝ & heremitaꝝ vita q̄ imitanda sunt memorie ꝓmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dī xpo duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. & iuxtā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū & domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis & requiē mētis manifestis indicīs promittebat. Tunc gaudēs stephanꝰ. ibi deo se seruiturū oīm tpe spopōdit. Trigesimū etatis sue annuꝫ agens habitare cepit beremū in ieiunijs vigilijs & orationibus ꝓtinuis seruiēs deo. cibus ei panis & aq̄ & interdū farine siliginee sorbiciūcula atḡ postḡ dispōnēte deo discipuloꝝ eiꝰ numerus creuit. Insimul nō q̄si vnꝰ ex illis factus est. ꝙ minor oībus illis. Tādem ī infirmitate ꝓstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amādo pauptatem ei adheseritis. ipe ꝓuidētia q̄ gubernabat oīnia vobis largiet q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Dio pīe orbati frēs petruꝫ lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini loc⁹ dictū mureti in quo deo seruiebāt ceperūt calūniari. ꝓtendētes ad ius eoꝝ pti nere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā & pallū volebāt dimittere. hīe locū aliū p̄q̄rebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloḡ idoneo repto. Tandē ꝓsilium inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agnꝰ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior & nonni ullfrēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam & domos fecerunt. Et accipiētes sctm̄ corpus in grandi mōtē trāstulerūt. Paucisḡ scientibus subtus ꝑsbitericiuꝫ aī altare recondiderūt. vbi post paliticus positꝰ inscius sanitatē accepit. & cecus visum. & alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

PEtrus damianus doctor & eccie ro. cardinalis eps. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hīs tēporibus eas ob res multo in p̄cio bītus ē. in ytalia vita & scia insignis. q̄ & nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄z elegātes. scripsit & regulā heremiticā. & de ordie vite heremitice. Itē libꝝ ꝺ iudeos. narrat & plura exempla q̄ suis tpibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione & hūlitate ac sapīa noīatissimꝰ. Qui cū cardinalis eps esset. vt soli deo hūlitate seruiret epatui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem reprehenderet librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs rōem q̄re epatū dimiserit. Hīcus aīt lorica ferrea vestitus erat ad carnez. duobusḡ ferreis circulis cinctus in corpe & duos p armos brachioꝝ.

IOannes medicus cognomēto serapion p idē tēpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cōscripsit ac libruꝫ breuiariꝝ de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiatus ē. Serapio em̄ roseū sonat vt testis ē ꝺ limꝰ. lib. 12. ca. 13.

ISaac Benimirā medicus celeberrimꝰ salomōis medici filius. Et ipe tēpestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus & ꝑticularibus de febribus de vrina. & stomacho. In phīa q̄z de elementis & diffinitōnibus tractatus composuit.

SEno epus treuerēsis a comite treueroꝝ theodorico captꝰ. & tercio de rupe ꝓcipitato. tandem gladio p̄cussus interijt.

ARnulphꝰ q̄z sctūs cenobio scti medardi signis & vtutibꝰ pollebat sua sctīate elegit ꝓpositū inclusionis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi epatum lugdun̄. rexit.

Ordo canonicorum regularium

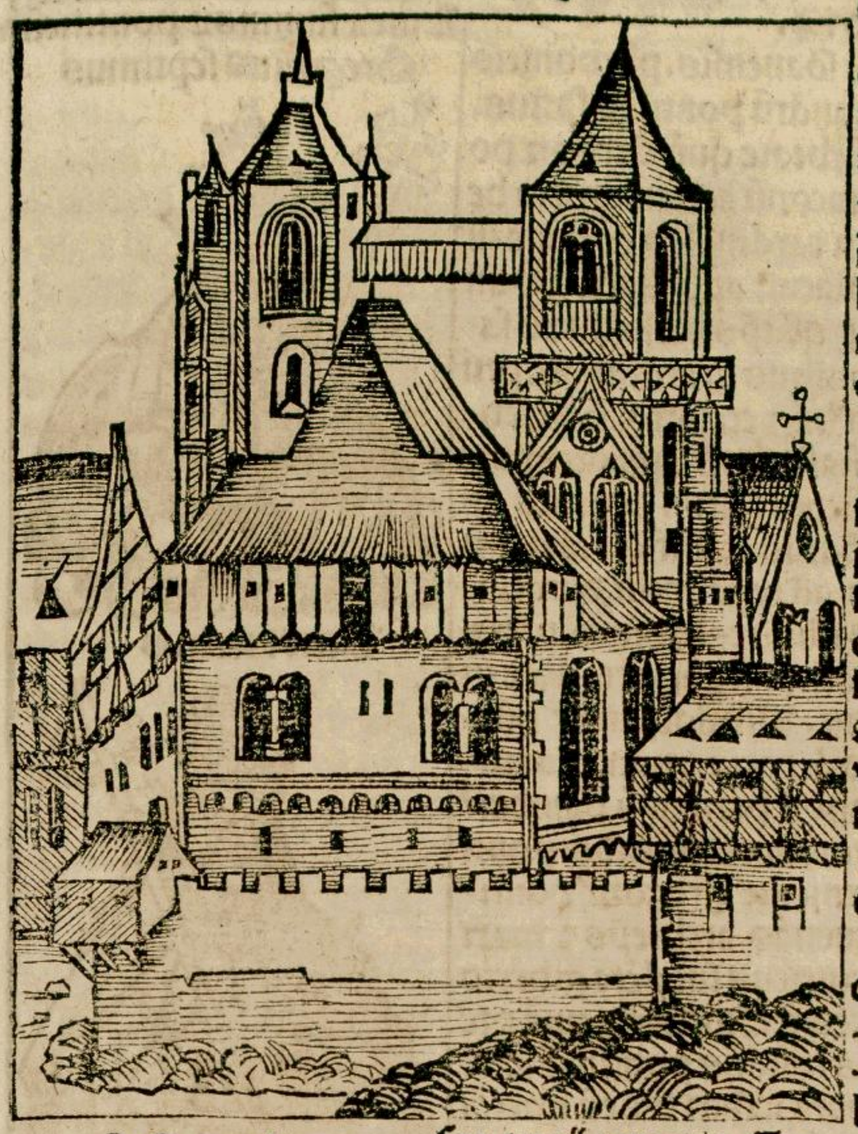

ORdo canonicoꝝ regularīū. tpe ḡregorij pape se-
ptimi ꝛ heinrici imperatoris anno dñi millesimo
octuagesimo reflorere cepit in eccia bti ḳntini beluacē/
si. Qui primū ab aplis. postea a btō Augustino epō ꝛ
doctore eximio regulariter instit̄utus sub mgro yuone
venerabili eiusdē eccie ꝓposito. postea carnotensi epō.
De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt.
hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore
Et hugo de sancto follicto. Ad istū ꝙz ordinē ptinere vi
det ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonus
doctor ꝛ carnotēsis epi
scopus apud gallos maxio i
pcio habef. q̄ ꝛ inter cetera
sue vtutis et ingenij opa. q̄
edidit. p ost ysidoꝝ hispalen
sem ep̄m decreta collegit. Et
ab breuiauit aplica. atqꝫ ea i
vnū collegit volumē. qꝫ post
modū ꝛ q̄dā hugo catbala-
nensis ep̄s. Et post eū Gra/
cianus in meliorē formā re-
degit alia ꝙz mēoratu digna
composuit.

Rasis medicus

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe penus seu
aphrican⁹ ꝓuiguit ꝛ clarissimus fuit. Cui alij
bacbilo ꝓprīū nomē fuisse tradūt. ꝟ Auicenna in tercia
sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meamethū eū appellat. q̄ cū in almāsorisurbe enutri
tus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus añ se
medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ cor-
rectione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ tūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm
medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūqꝫ almansoris ad regez ei⁹ no/
minis. Deqꝫ morbis pueroꝝ libꝝ. ac diuisionū librū vnū. Jn astrologia quoqꝫ
apborismoꝝ atqꝫ in alchimia libros duos ꝛ alia multa.

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima ꝛ optia atqꝫ illustris
femina. p hoc tp̄s cū ro. eccia bene sentiēs. vtute ꝛ re
bus optime gestis clara ꝛ inclita vbiqꝫ p̄dicat. Hec em̄ no
bilissimū bonifacū ꝛ magnificū virū. ꝛ beatricem heinrici
filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ip̄os parē-
tes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātuecqꝫ ac ei⁹ ethru/
rie ptis quā nūc p̄monū vocam⁹ successit. Quāobrē i to
ta ytalia clarissima fuit. Et ꝓpterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentis/
mū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi ꝛ guilielmi apulie ꝛ cala-
brie ducū. ꝟ ꝛ heinrici potentiā ꝑ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et
q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Uez cuz heinricus filius heinrici
cesaris in ytaliā a p̄e missus dū apud parmāvrbem mathildim ꝛ ei⁹ virū p̄fligasset. ꝛ gothefridū interfe/
cisset. xp̄a mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝓsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū
quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregorij cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret.
Cui pontifex impauit. vt p̄tin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps oꝛonibus ꝛ vigi
lijs deo ꝛ ro. eccie militare studuit. Tandē vo āno salut̄ nr̄e. lxij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bonde-
no agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. Jn primis nā-
qꝫ oīes ꝓpuos ꝛ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa quecqꝫ aurea ꝛ argentea. vestes quoqꝫ oīes pre
ciosissimas ecclesijs ꝓdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ip̄a p maiori pte sua impensa cōstructum.
ac canusiū frixionariūqꝫ mōasteria. atqꝫ alias basilicas plurimas p̄dijs ꝛ alijs donarijs innūerabilib⁹ am-
pliauit. His gestis in extremis cōstituta oīa xp̄i sacra ab anselmo epō deuotissime ꝛ reuerenter suscipi/
ens. postqꝫ etiā oīe eius p̄monū beato petro cōdonauit. sanctā aiam deo reddidit. Eiusqꝫ corp⁹ (nullo
honoris genere q̄d impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ꝛ populis ad sanc-
tum benedictū agri mantuani defertur. ꝛ mausoleo quod nūc cernit̄ sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoꝝ male sentientiū synodo habita. ꝓtra gre
gorium papam in germania pontifex creatur. ꝛ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝛ eius filio
coniunctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē moꝛ cepit. ꝛ ita vrbē deditōne recepit.
eādem post multa gesta morte subitania correptus sceleꝝ penas dedit.

Anno mundi. 6273. Anno xpi. 1074.

GRegoriꝰ eiꝰ nois. vij. papa. natione hetruscus. pre soanensis. pre bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus. Uix dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompa congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq; clamores exciti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice elegerūt, quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus. p qō tps bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Uir certe deo ⁊ hominibus gratissimus. prudens. iustus. clemēs. pauper pupillor acviduar patronꝰ. Et ecclie ro. ɔ hereticor improbitatē ⁊ malor principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare conantiū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū impatorem admonet. ne deinceps largitione corruptus. epatus et bñficia alicui p symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaq; oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret. nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret. aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex infacti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum pbuit. Nihiloq; minꝰ pstitit in sentētia heinricus. quāobrē oratores bremense epō q̄ regis puitacie adiutor impulsorq; fuerat excoicato. romā sunt reuersi. paulopost hermānū bambergensem ⁊ aliū constantiensem epos rome agētes. ⁊ de symonia convictos pontifex dignitate puauit. ceumio subinde q̄dragesimali aduentente gregoriꝰ pontifex ɔciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archieps ⁊ maxima longobardie epor pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtpare noluit. immo gibertus vir seditiosus ptra gregoriū Cinciū ro. ciuē prefectiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū ɔcitat. qui structis insidijs pontificē i natalis dñi nocte celebrantē cepit. ⁊ in turrim recluſit. romani seq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū psequūtur edes eius subuertūt. q̄ ad heinricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores. heinricū q̄z dignitate regia puauit. Uerū paulopost synodo habita in ea multa constituit. heinricus itē habitu quentu epor male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat. clementēq; appellat romā venientes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ secuq; casſinū ac salernū pducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mēse vno. diebus tribus sancte ⁊ pie moritur.

Victor tercius papa desideriꝰ antea vocatꝰ. montis casſini abbas pontifex creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū impatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ scribit) veneno in calicē iecto. dū sacrificat necat. Uel vt Uincentiꝰ sentit dissinteria periit q̄quā id a suspitōe veneni nequaq; alienū. veneno em̄ petiti corruptis ⁊ labefactatis intestinis interdū in idissinteriā vtunt. anno igitur vno. mense quarto. pōtificatꝰ sui. non sine suspitōne dati veneni moritur.

Linea summor pontificū

Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Anno mūdi. 6285. Anno xpi. 1084.

URbanꝰ eiꝰ nois secūdꝰ. otto vel odo antea vocatꝰ. monachus ebonacensis primo. deinde cardinalis hostiēsis. postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creat. vir q̄dē doctrina ⁊ sctitate vite q̄uis grādi magistratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is vo parū romanis rebꝰ nouis studētibꝰ fidens. melphim se cōtulit synodū bīturus q̄ tutiꝰ eo pficisci liceret. pontifex itaq; cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias pfecturus. placentie synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā ecclīasticor nutrificē compescuit. Inde vo in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em̄ apud clarūmontē habito pncipes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq; inuenimꝰ gibertū antipapā postea vouisse. vt vrbanus secūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatuq; claromontensi in ɔcilio statuisset. eo anno q̄ xpiane salutis nonagesimꝰ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excelllentissimūq; oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ⁊ auctoritate bactenꝰ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisq; hierosolime ⁊ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xpiano multicudine ad cōcionē vocata. Uir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi derint. signūq; crucis susceperint. quo facto romam statim rediit vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq; animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro sceleſtissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccīe statū animū adiecit. Tandē vir sctus post multas persecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die. xix. apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit. q̄rto kal. augusti. eius corpꝰ p transtiberiā regionem ad vitandas inimicor insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt ad. s. petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

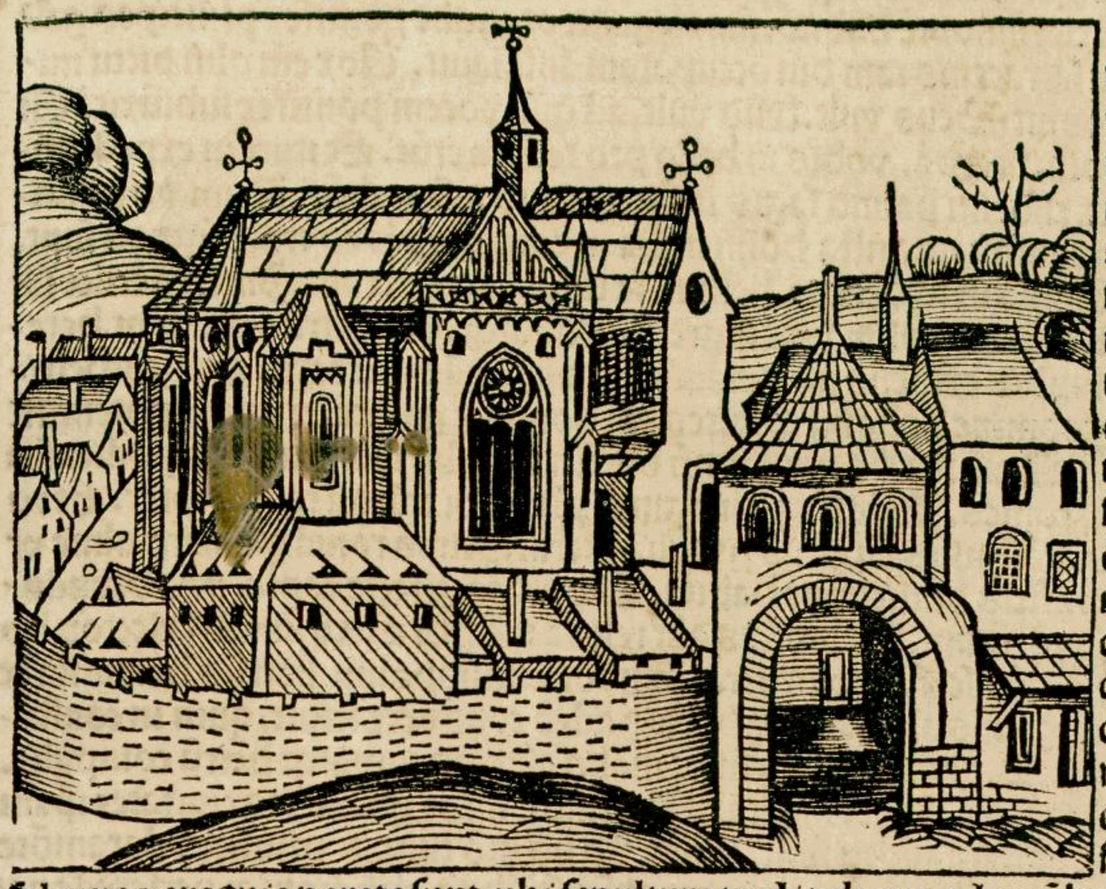

Solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctor ma gistror t alior cōueniebat. Corpus vo mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent surrexit. Et in lo culo residens voce magna cūctis audientib⁹ clamauit. Justo dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt pri⁹ tacuit. de qua voce omes territi obstupuerūt decreuerūt ne sepulture ea nocte traderet. ꝙ die seqnti iterū cō uenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculū cōuenerūt q eadē forma pfata vba dixit. Et vt exitū huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Justo dei iudicio damnat⁹ sum. qō audientes pene exanimes reddidit. ideo ecclīastica sepultu ra damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q discipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oi bus sanctus reputatus misere perijt. Mūqd t nos perire volum⁹. t nō potius saluari. nō est locus salutis nisi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno pm⁹ cartusiēꝑ

Bruno vir sanct⁹ t clarissim⁹ pbr⁹ atq theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate erudit⁹. remēsis eccl̄ie canonicus scolarū q apud pisi⁹ mgr̄ bisdē tpib⁹ cū i gallijs legēdo scribēdo t disputādo clarissim⁹ haberet. Relicto seculo t pompis ei⁹. cū septē viris doctissimis in heremū car tusie secessit. Ibiq monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersationis satis ar duū ibidē instituit. Quē rigorē obꝛuantiaꝝ post ānos q̄dringentos vsq in pre sentē annū seqntes summe obꝛuarūt. habēt em̄ plixa ieiunia. oīb⁹ sextis fe rijs in pane t aqua. ab esu carniū sp abstinēt. etiā in grauissima egritudine. q ad vestitū sp cilicio ad carnē induūt. q ad solitudinē. nūq exeūt excepti pore t pcu ratore. ac in cellis soli manēt cū arto silentio. vigilias magnas hnt ob officij pro lixitatē. Cui⁹ scti ꝓpositi hugo gratianopolitan⁹ eps q ab eodē bruone habitū monasticū pcepit auctor fuit. Ferūt t aliqui inter ceteros brunonis discipulos vr banum papam vnū fuisse.

Hugo eps grānopolitā⁹

Hugo Gracianopolitanus eps. Cui⁹ mr̄ de eo pregnās p somniū elegantem puer ꝓcepisse ait. quē sistendū dei aspectib⁹ scti in qb⁹ erat t. b. petrus defe rebant i celū. ideo natus t puer factus addiscendis lr̄is applicat⁹ fuit. Sperabat em̄ singularis meriti t gratie futurus apud deū. diuīa q̄z gr̄a plurima virtutū or namenta i eū cōgessit. heremi⁹ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ: heremi⁹ cano nicoꝝ regularū t apud sanctū mibennū. t apud gregoriū rom⁹. ipo annuente ce perūt. Jpāq spūaliter t corpaliter fouēte pfecerūt. Hic i solitudine cartusie deus sue dignationi ꝓstruētē hītaculū vidit p somniū. stellasq septē sibi pstātes itine ris ducatū. Et sctitat⁹ ei⁹ odore tracti ad ipm venerūt septē viri q oēs vno deside rio succesi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū pmus vt pmissum fuit mgr bruno vir religione t scia famosissim⁹ alijq̄z q̄tuor lr̄ati t duo laici. q̄s hugo beni gne suscepit ac voti cōpotes fecit. Cui⁹ ꝓsilio cartusie solitudinē intrarūt atq ex truxerūt. Hic āt sctūs vir mītis vtutib⁹ ornat⁹ q cūct⁹ imbi hītantib⁹ insigne sctitat⁹ exēplū pbuit eccl̄ie dei admodū vtil. epālē sarcinā exuere ac q̄eti aie vacare desiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere po tuit. q̄uis senio grauatus. Credebat em̄ sola auctoritate t exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse de bilis t egrotus. q̄z quilis ali⁹ san⁹ t robust⁹. Jnde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartusia t de calesienſi t excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiū admittebatur. Tan dem anno domini. M. cxcij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Jnnocē tium secundū sanctoꝝ catbalogo est ascriptus.

Expeditio xp̃ianoꝝ ꝑ liberanda hierosolima facta tpe vrbani secũdi. Anno. 1094

¶ Emporibus vrbani concilio apud clarũmontẽ habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimã a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̃ oĩm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quã vocem pontifex subiũxit. Viri fortes. ea que dominus in os vestrũ posuit verba. vobis in bello pro tessera erũt. Et ituri in expeditionem pseueraturiq; in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibũt. Dum vo pontifex cum pribus de imperatore deligendo consultant. mlta hoĩm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq; intra menses trecenta mortaliũ milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq; oĩm petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemãniam hungariãq; perrexit. Cui gothefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̃ bononie gallice. ⁊ quidã potentissimi erant se illis itineris socios addiderũt. Maiores vo prestantiũ ducũ ⁊ nobiliũ manus. hinc podiensis eps belli dux. ⁊ Raymũdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frãcoꝝ regis frater. Et robert⁹ flãdrie. ⁊ stephan⁹ carnoti comites. trãsmissis alpibus ꝑ ytaliã iuerũt. primo romã puenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brunduſiũ. barulensem portũ alia petit. Et tercia ydrũtum. boemũdus aũt relicta melphi cũ. xij. milib⁹ electoꝝ hominũ ytalice iuuẽtut] in eãdẽ expeditionẽ ꝓficiscit. Peruenerat iam cõstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemãnosq; ductos adeo continere sciuit. quin in constãtinopolitanos fecerũt hostilia sacris spoliatis. ꝓmotus itaq; suoꝝ malis alexius impator petrũ compulit. negato cõmeatu ante tempus bosphoꝝ trajicere. q̃ nycomediã primo. mox niceã pueniẽtes ciuitatez ipam natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitã oppugnare adorti sunt. Turci vo nõ mõ tunc. ꝙ prius q̃ a claramõte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidionicq; perferẽde necessarijs cõmunita. Verum cum obsidentibus cõmeatus deficerent. dilaberẽturq; passim milites xp̃iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̃re obsidionẽ coacti. Tantã in fuga detrimentũ accepere vt Raynaldus dux alemãnoꝝ abnegata fide xp̃i cũ aliquibus militib⁹ deditõem fecerit. Et petrus constãtinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutũ per loca imperij facere liceret ⁊ cõmeatũ ꝑberet. Iterũq; ad niceã ventũ ẽ. difficile erat vrbẽ oppugnare. Cũ supplementa militũ ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūq; missis. rex oīm inopia oppidani pressi: diēs post duos ⁊ q̄nq̄ginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p̄ loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito eos sar raceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̄draginta milib⁹ eq̄tū ꝓfestim opē tulissent Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄dra ginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eor dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segetibus iam matureſcentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē puenere Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum baldun⁹ prestantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in cili/ cia maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie ī anthiochiā mouere: trās/ cōtiguū farfar noīe. qđ vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ꝓtemplati. captiuos sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rnderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreor monumen ta hnt. Reblata prius inde ab antiochio orietis dnatore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplici/ q; circūdatur muro. pars cuius īterior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaq; superbas p̄ se ferens speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt. In quor celsior ad orientē solē spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt oīes sit machinamētor conatus. oīa oppugnantia inge nia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. vicinusq; lacus optimis habūdat piscib⁹. Recedit a ma/ ri clitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceterar capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qđ petrus apostolor princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate act⁹ apostolor inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt xp̄iani regis antiochi nomē abole/ ret. Eam de suo nomine theophilā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt epōs tres supra q̄nquagin/ ta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sblimiq; muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs anti ochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; da/ rissimo. post durissimā obsidionē capit pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebē/ te. Qui boamūdi vtutem admiratus. deditur⁹ se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū impe rio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani oīibus fere pepercere ī p̄sidio sarracenor tātūmō sceuitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta trajcit. Vex superuenēte corbane persar regis mili/ tie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pu gnandi copiam facit. Penuria rex oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianor in antiochia. pfecto afflicte erant. vt apparerēt oīa despe rationis. plena in ꝓpe diem futura. nisi deus noster xp̄ianor salutem tutelam q; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Hanq; lancea q̄ ibu xp̄i latus in cruce aperit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reper/ ta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuz ho stibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boe/ mūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quinde cim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema in opia ad summā oīm rer vbertatem ob lancee ipsius miracu/ lum peruenerunt.

Hildebertus epūs

Hildebertus cenomānorum gallie episcopus. vir ī genio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac car/ ceres ac vincula apud romā pro christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Vbi ⁊ epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam elegantiores de suo exilio. librūq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metrice. par/ timue prosaice composuit. atq; orationem denicq; ad trinitatez pulcerrimā ac ad/ uersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus, eo tempore vixit.

Ordo Cistercienſium

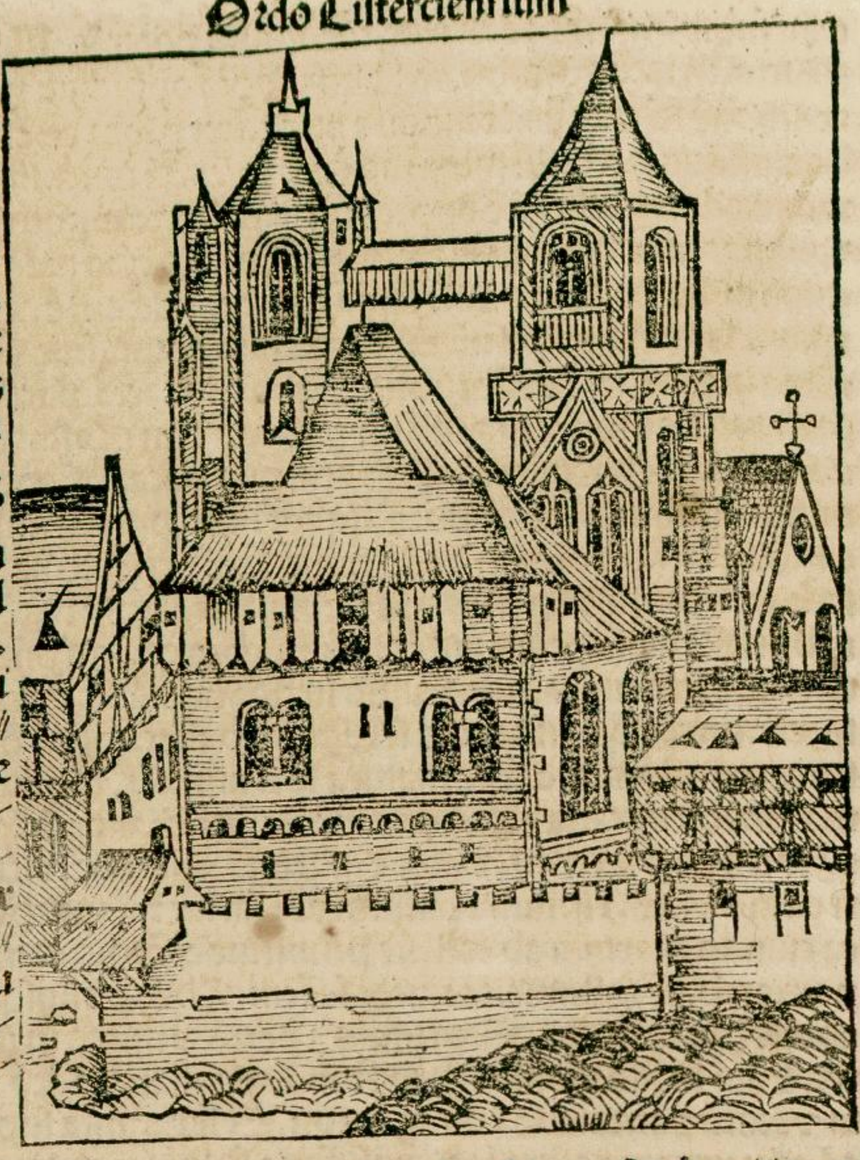

ORdo ciſtercienſiū anno dñi milleſimo nonageſi mooctauo. in burgundia a roberto religioſo ac venerabili molinenſi abbate in heremo ciſtercij ꝑmo ortū habuit. Quē ordinē vrbanꝰ papa ſub diui bene/dicti abbatis regula. multis tñ additis cōſtitutionibꝰ confirmauit. Et plurimis priuilegijs votatus. augmentū in toto orbe ſenſit. Cum in ep̄atu lingonenſi monaſteriū religione ſpiciuū ac fama celeberrimū nomine moliſinꝰ fundaſſet. Et varijs deinde poſſeſſioībꝰ atq; viris illuſtribus auctū fuiſſet. Cū diuturna ac copioſa ſocietas virtutibus deficere cepit. celeſtium amatores. Hec vberrima ſpernētes ac pauptatem eligētes. vnꝰ t viginti mōachi cū p̄e roberto egreſſi. poſt abrupta cōualliū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cyſterciū in cabilonēſi dyoceſi locū vaſte ſolitudinis. horrendi aſpectus deuenerūt. Gratū igit a deo ꝑordinatū locū acceptant. Ibiq; nouū locū religionis t ordinē inſtituit. a q̄ loco ciſtercienſiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde conſilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiep̄i lugdonēſis ſedis ap̄lice legati. ac walteri cabilonēſis ep̄i. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oībus mirūmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina t ſanctimonia illuſtres protulit. In latere ſiniſtro eius eccleſie viginti q̄tuor ſanctoꝝ abbatū ſepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum ſuo epigrāmate.

RObertus vir ſanctus abbas molinenſis ex campania ortus primo monaſteriū beati ſtephani in pabrochia trecacenſi ingreſſus. Inde relicto monaſterio cuz alberico. odone iohanne. ſtephano. letaldo t petro monachis heremū petijt. ciſterciū auxilio ac auctoritate fretꝰ hugonis archiep̄i lugdunēſis ac ordinis burgūdie ducis vt diſtrictius maiorꝝ inſtituta obſeruaret. In cabilonēſi dioceſi monaſteriū fundauit. Inde ad moliſinū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuz ſucceſſit. Cuiꝰ induſtria in ſcā religione ac laudabili cōuerſatione profecit. Et a paſcali ſummo pōtifice priuilegijs exēptoībuſq; votatꝰ fuit.

Robertus abbas

STephanꝰ abbas ciſtercij religionis pauptatis ac diſcipline regularis amatoꝝ. anno. M. cvij. tpibꝰ henrici q̄nti cartam caritatis auctoritate ſigilli apoſtolici cōfirmatā ꝓfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes obp̄ugnatiā admodū rigidam. in nocte p ſomniū vidit ingētē multitudinē hoīm clauſtrū adijſſe. Illico ſeq̄nti die bernardus cuz fratribus t comitibus ingreſſus ordinē ciſtercienſiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Stephanus abbas

Hieroſolimoꝝ recuꝑatio. t regni eius apud xp̄ianos principium.

DUces chriſtiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus principeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ ceſariā cappadocie obſidebat proficiſci hieroſolimā cū exercitu inſtituere. in licia ſimul cōuenientes. Torioſam oppugnare adorti. tribus menſibus fruſtra ꝓſumptis. ſoluta obſidione tripolim mouere. Et pacem ſupplici illius regulo dederūt. Poſtera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet aſperiore p montes via hieroſolimā petere inceperunt. Primiſq; caſtris berbelon oppidū arduo in monte ſitum eſt peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum eſt. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū ſuperātes montē. Poſtero die quintis caſtris baruthum vrbē maritimā puenere. Et ſb inde ad ſagittā poſt ad ſurrū debinc ad acrū ſingulis caſtris ē deſcēſum: petēteſq; p diē q̄ ſecuta ē itineri initi. nonam oppidū caypbas noīe tandē decima die ad ceſareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā paleſtine: quā beatus aſſerit hieronimus birgos olim. id eſt ſtratonis vrbem appellatam. herodē ꝑ maritimos inſano extructaꝝ opere. de auguſta ceſaris octauij noīe ceſareā appellaſſe. Horati apud eaꝝ dies duos. tercio ramolas adeūtes. eaꝝ inuenerūt metu a turcis ſarracenisq; deſertā. Exinde motis de tercia vigilia caſtris ſex progreſſi paſſu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Uideres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in faciēq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū dñi salutabat. Ea aūt vrbs (vt pmissum ē in superioribus) in palestina syrie regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut primo in agro. nec fontes habet pter vnicus syloe amnē tenui ⁊ qñq; p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaꝝ necessitatē. cisternas aquā ptinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ppe infinitas habet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani nois inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ ammonite ab oriē tali plaga. Sedumei egiptiq; ⁊ philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiasq; cesarea philippi regio decapoleos ⁊ damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq; q̄p primum ad hierosolime menia portasq; ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca ducibus exercituiq; diuidere. Christiani igit̄ compato omifariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis viribꝰ adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tū in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoq; potestatē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietū cruor tales boim supgrederet. Cepissent eadē quoq; die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq; supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq; modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq; heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus sarracenis imūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel potiꝰ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris pdeūtes xp̄iani numero pauciſſimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberatꝰ vbi passus vbi deinde obseruatus. ⁊ demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū ois cōuenisset xp̄ia noꝝ exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qō illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. q̄ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq; ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulcrū gotfredus inter missaꝝ solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominū vrbis qō tanta principū populorūq; xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ insignia ideo se nolle dixit. q indecēs nephariūq; duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis rebꝰ qō ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno em vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oim xp̄ianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū centesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq; re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus ⁊ ipe liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarracent magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paꝝ p̄sulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq; oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indecq; egiptios secundo prelio superauit ⁊ califā eorum regem interemit.

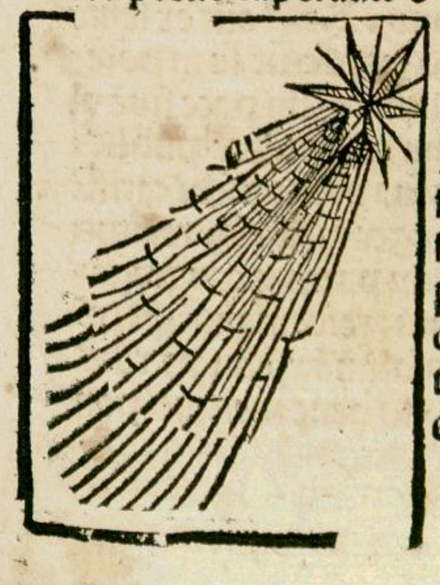

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū ⁊ occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo post Cometes longos ⁊ flameos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Uenisti inquit Uenisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intuēor patrie huius excidiū minantem.

Ordo templatorum

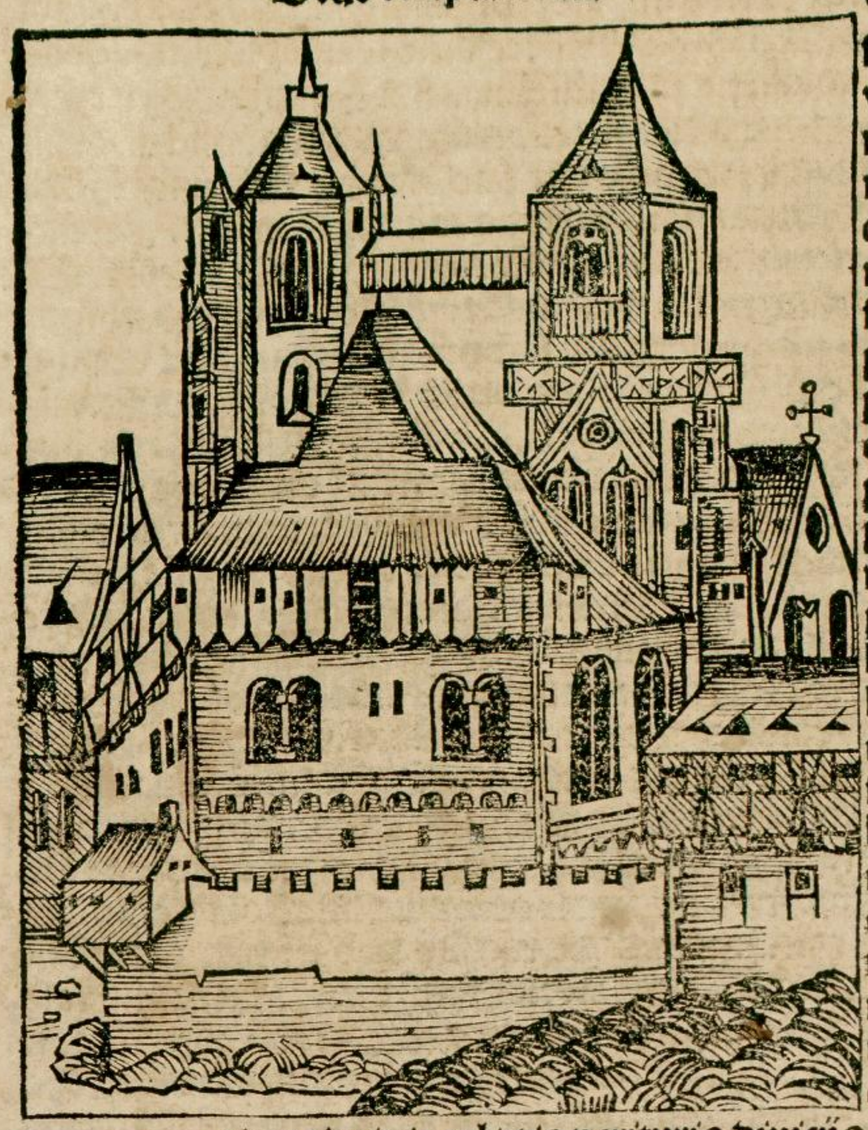

ORdo templatoꝝ militū (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimā initiuꝫ sumpsit ⁊ ducētos ferme p annos pdurauit. Aiūt enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ibrīm regnū quosdā pios hoies de militari disciplina ꝓspicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione visitātes incursionib⁹ ⁊ latrocinijs cernerent infestari. deo suā militiā deuouisse ⁊ apud iherosolimā cōmorātes pegrinātib⁹ vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volūtaria paupertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā sortiti cognomē. habitātes itaq; nō longe a dñi sepulchro pegrinos ingēti charitate suscipiebāt atꝫ eos per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ gr̄a multi peregrini in europā redeūtes mirūmmodū cōmendabant. ⁊ elemosinas donariaq; largissima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio summo pontifice palliū albū ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝓcessum est. cui pallio postmodū ab eugenio sucessore rubea crux supaddita. cui militarent clarius p̄buit argumentū. quibus ⁊ btūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos pauptas nouerca libidinū viguit militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiq; xp̄ianoꝝ opa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atq; libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoīes sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quietē. seruis bella cōmittere ⁊ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sic ī declriuū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

ANno dñi millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplarijs militie. qui dicūt sci Johānis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali ⁊ cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝺ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdūt magno magistro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria p orbem dispsa q̄ multa sunt ⁊ opulēta. ⁊ ꝺa pauci eoꝝ sunt clerici. priulegio tñ psonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes sunt. oraſcꝫ suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies pficiūt. de quo inferius fiet mentio: fl. zzz.

APud Indos generale ⁊ p̄cipuū est cognomē suoꝝ patriarcharū Johānis p̄sbiteri. q̄s in p̄mis Matheus aplus. deiī eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝓstituere. ⁊ Indiā beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄sbiter non solū pontifex sed et magnus impator censet. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvij. supra cētū archiepi p̄sident. In ciuitate aūt pmaxima noie Bibrith sedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dñi. M. c. xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narrauit quō sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectū dignis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

BUrdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus q̄ntus impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrij se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat ꝓ id tpis apud vrbez romam secūdo calisto pontifice romano rebus ecclasticis intēto contra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumq; calistus concilio intētus esset vias illi claudiam ⁊ aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus securusq; posset accedere. q̄obrem calistus pontifex copijs vndiq; contractis sutrīū obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum e vestigio dederūt. Isq; camelo uersa in bestie caudaz facie impositus romāq; pductus non minus in vrbe q̄z in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui homis sanguine illum in cauēse monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso q̄z irato dum molit obijt vt supra p̄missum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgū dioꝛ castro nobili oꝛtū habuit ex parētibus nobilibꝰ. cuius pī Tesselinus miles strennuus ac deuotꝰ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex castro montis barri. que ꝓter Bernhardū terciogenitū ꝙnqꝫ filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝓduxit. ꝙs cibis cōibus ac grossioꝛibus (vt liberius ī monasteriȝ deseruire possent) enutriuit. Uidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in doꝛso subruffum ⁊ latrantē ꝑsagiū futuroꝝ vt magnos latentos in detractoꝛes eccie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno Mo. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qō a Stephano religiosissimo viro añ ꝓ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxīa cū gloria ꝓ sex ⁊ triginta annis ꝑfuit. ⁊ ī vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccīam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculoꝝ gl̄ia. Preter eīn laudabilē vitā ⁊ sanctitatē maxīmā īgenij sui plurima edidit monimēta. de ꝓsideratiōe ad eugenū papā. de cāti ⁊ cāticoꝝ. de amoꝛe dei. libꝝ meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄ꝫ varias. epl̄as ac sermones. Cū apud oriētales edissa vꝛbs xp̄ianis ablata esset bernhardꝰ tantā noī xp̄iano iniustā ignominie notā īdignissime tulit. Is p̄cipes p̄latos nobiles et populos gallieꝝ pene singl̄os adiēs ineūdā eē expeditionē vexilla crucꝭ ī barbaros ꝓferēda ꝓclamabūd ꝰ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē de expeditionis munꝰ induxit. Benicꝫ pꝰ mlta miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxij. obdormiuit in domino.

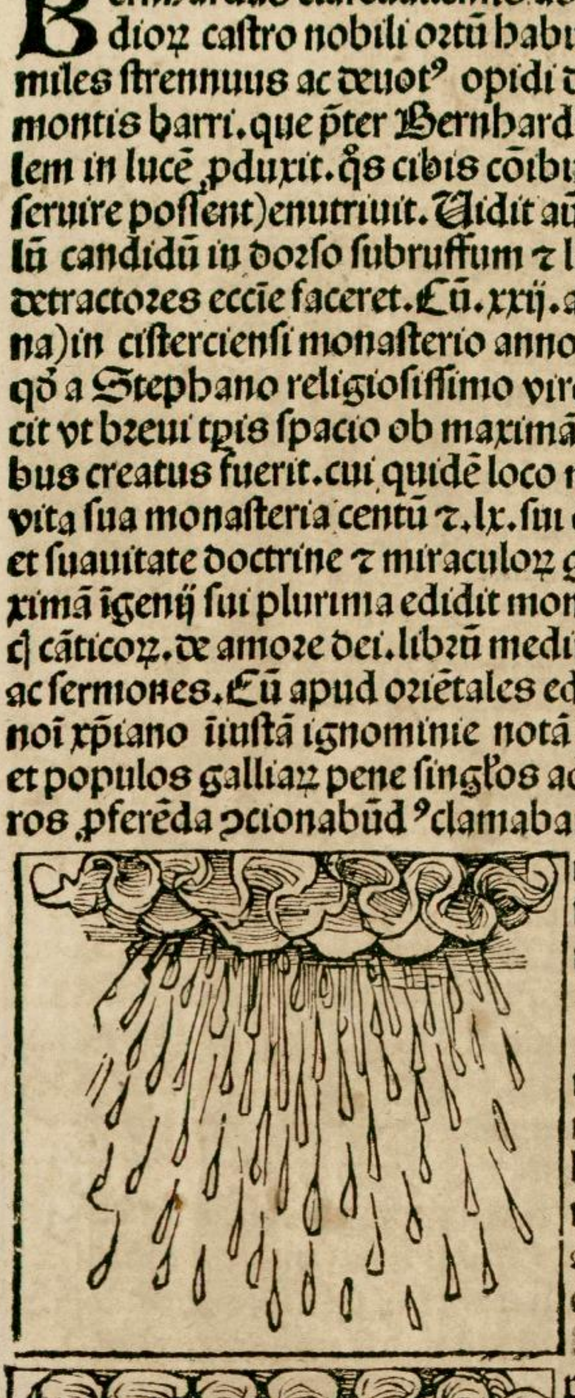

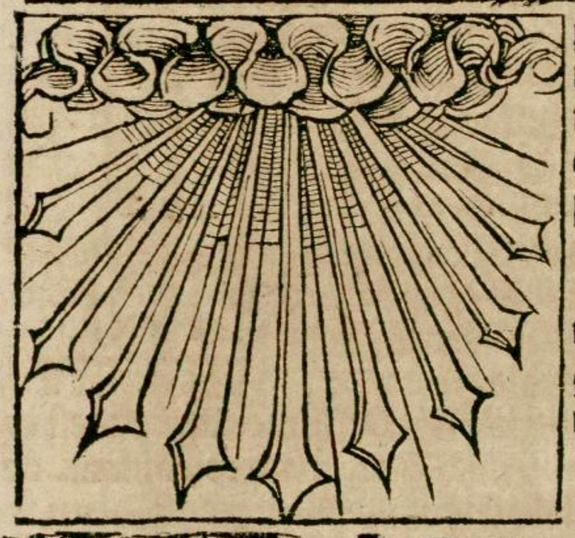

Petrus alfonsus circa annū dñi Mo. c. claruit genere iudeus antea moises vocatꝰ. q̄ relicto iudaismo: baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac libꝝ pulcherrimū ꝓ modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij tñ scribūt: illuꝫ ad conuersionē venisse circa ānū dñi Mo. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū ī die natalis apl̄oꝝ petri ⁊ pauli. vñ ob veneratiōnē ⁊ memoꝛiā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantioꝛē esse concluſit.

Petrus alfonsus

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdunt. mēbꝛis īstar carbonū nigrescētibꝰ. q̄obrē anno dñi Mo. c. xxviij. mlti ō pago suessionico sacro igne succēsi ad eccīam b. marie ī ciuitate suessioꝝ sītā conuenerūt. ibi diebus paucꝭ miaꝫ dei ⁊ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idibꝰ iunij in agro emiliano ⁊ flāmieo pluit ⁊ apud rauēnā ⁊ parmā. q̄ res plurimis ter

Porca quedā in liginensi pꝛrochia teste vincētio gallo enixa ē poꝛcellum hoīs facīē habentē. eodē quoqꝫ anno pullus galline q̄drupes natꝰ est

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ ꝓ totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle ꝑplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fumꝰ cū sono exibat

Hīes insup asperrima fuit ꝓ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoīm moꝛtalitas. luesq̄ aīaliuꝫ agrestiū ⁊ domesticoꝝ. strages quoqꝫ auiuꝫ mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta diez spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta noctis stell' lucētibꝰ eclipsim passa versa ē in coloꝛē sanguineum.

Monstrū quoddā gemini coꝛpis mulr peperit ante habens faciem hoīs retro canis.

Johannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moꝛitur.

Anno mūdi. 6325. Anno christi. 1124.

Honorius secundus q̄ t Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tpe pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hostib⁹ p̄cio redempt⁹ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tn̄ lr̄atura t moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius ingressus laudat̄ cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄z oīm bonor̄ pōtificatū inierit. nā populus ipe Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄z se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē ælegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū æ q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄z electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutat̄. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quor̄ opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus mort̄ t in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis triceſimū t vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogerū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt tracūdia magis q̄z viribus ad eā rē aggredien dā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercituz in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud sctī Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄z capto. at Guilbelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccias aureis argēteisq̄z ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē sibi t suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuz cardinalib⁹ t curia p pisas t genuā ad Philippū regē in frāciā est ælatus. Inde celebrato apud clar̄ montē cōcilio Petrū antipapā t sectatores cuz damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. t cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū t rege in auentium montē a populo pductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄z synodo lateranī cōstitutōz q̄ extat. Ille q̄s in clericū man⁹ audeat injicere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tpe oīez ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ sctī Marci p̄sbiter cardīalis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis tercū t q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creat̄ oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis qđ nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btus in hoc tantūmō dici potest q⁹ nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē tp̄is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄a vbiq̄z peste laboratū ē. ex q̄ t ip̄e pōtificatus sui mēse q̄nto mort̄ sepeliturq̄z in lateranensi.

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus t Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie ī curiā henrici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in ep̄m Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuor p̄fuisset Pomeraniā puinciaz adijt. ea em̄ iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que ī occeano Baciā habz in alia Prussiam t in tercia parte Poloniā attingit vsq̄z ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit t ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄z monasteria in plerisq̄z locis extruxit. Celeberrimū q̄z fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuenigq̄z t alia monasteria ī ep̄atu halberstaten patauiēsi t aq̄legiēsi fundauit. Is itaq̄z vir sctūs t multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus mort̄. Sepultus in choro cenobij monachoz quē locū singulari affectōe sp coluit ac edificijs ornauit t fontē plūbeis fistulis e vicino mōte ī monasteriū reduxit t a pōtifice ob miracla t eas res in sanctor confessorum consortiū refertus est.

Balduinus ei⁹ nomīs terci⁹ iherosolimor rex prior Balduini cōsobrin⁹ fuit. Is qui anno scdo regni sui gazim turcor mioris Asie ducē supatū ꝓhendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aio petentē fudit. antiochiāq̄z ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deīn asclaonitar regēvnico p̄lio repulit. t Balduinū damasci regulū. tādē defunct⁹ nullū filiū ꝫ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Balduin⁹ rex. iij. iherlime

Linea sumor pontificū

Honorius secundus

Innocentius secundus

Celestinus secundus

Linea imperatorum
Lotharius secundus

LOtharius q̄ t lintherius dux saxonie pfe gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magutie cū legato ecclie romane cōue/nientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis suffragijs cesar crea tur. licet valde renitens t se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad re/gnū tractus fuit. anno dñi. M. cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebel les bella gessit. nō sine strage suoz militū. Progenie deinde heinrici castigās ideo fridericū t frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebel/les habuit. Ān in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq; suscepto illico Innocentiū pa/pam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. eū qua tut⁹ romā vere primo duceret. Et ma/gno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuz pontifice venit. Romāq; ingressi pōtificem i lateranū pduxit. t mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ipm imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoz motus redijt. q̄bus supera tis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebra re. in quo cōstitutōnes quasdā edidit. Illico rome t in rogerij principatu stu/diosi p pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Cūribus maxi me innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius im perator romā cū exercitu aduolauit. t reductā classem pauloante pisani para/tissimam eduxerūt. Pontifex aūt t impator terra pfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodi ente terre pontifex rationē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot ger/manoz coboztibus pfecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄z faciliter confectis. redierūt in vrbem princi pes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq; impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qđ merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandē de deo. deq; ho minibus bene meritus in priam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco qntus rex hieroso lime

FUlco andegauensiū comes balduini pcedentis gener. in quartū hieroso/limē regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xpianissimus vir fuit. t in armis acerrimus ppugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteret legatis rationes barbari impetus fecer̄t. Primoq; oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroz milia statuis/se in xpianos hierosolimaz vsq; ducere. Rex factus ē certioz qñ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit trā in illos t cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totideq; ex eis captos tanq; in triūphū hieroso/limā ligatos traxit. Ad quā turcoz cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄z arabibus. Caldeis. Babilonijsq; auxiliaribus copiosissi/mo fretus exercitu ediſſam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Got/fredi frem qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbs summa t alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate comissam. archiepiscopus t clerus oīs quod fidem xpi abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qđ oīa superare visum est mala. specio/sissimas ex nostris mulieres. t nobilitate pstantioz̄es. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qđ scirēt nris religiosissimū esse violauerūt. Ediſſam esse vrbem illā nobilem medoz. Ad quam sacre tra/dūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq; btūs thadeus apl'us ad fidē xpi pdicationis diuini ver bi ac miraculoz virtute duerit. Et in qua (bti thome apli ossibus decorata) abagarus rex fuerit. qñ ad dominū ibm date epl'e sue fidei pmeruit scripta manu dei rnīa pcipe. Que postq; q̄tuoz t. xl. annis a xpiano ppl'o fuerit refecta. pter humane conditionis mores talia a barbaris sit ppessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perdi/tissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄z oportuit consideras dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusq; filius eo nomīe rex ter cius. regni titulū gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

HUgo abbas cluniacensis augustudinēsis indige na fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet re/nitens de volūtate oīm factus abbas. bonus scia. me/lioz cōscia. optimus tempantia. forma angelicus. mo/ribus compositus. sermone suauis. Tandez senio gra/uatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis t inno centie thesauros custodiret. t in domino quieuit.

Helinandus epūs

HElinadus item laudunen. episcopus in oīi san/ctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹ rotbomagensis miraculis insignis claruit.

PAtauia preclara. diuesq olim ciuitas. inter danubiū. Enūcq sita. quam prisci cesares ecclesie tradide
runt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄
germaniam ab ytalia disterminant. atq in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū ten//
ditur. nec magno negocio formā insule suscip̄eret. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni
quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus
ꝛ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori conūgit. Est ꝛ alius pons super danubiū. per quem
via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur.
qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danu-
bio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq tria flumina vno in loco conūgūtur. ac propterea locum istū
quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bohe-
miam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ꝛ hodie fieri videm⁹.
In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. ꝑ
nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā
partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubius due quoq̄ sunt arces epi
scopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bohemie
fluuiꝰ (q̄ etiā fert vniones) coniūgūt. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atq difficilis. q̄ tātū exvno āgu//
lo p̄t oppugnari. Sz tot ibi mūitiones addite sunt tā muroꝝ uz q̄q fouearū vt expugnari posse nulla vi hoīm
videat. Ibi ꝛ aule sunt ꝛ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec ornaciꝰ aliq̄d. nec mūiciꝰ vsq̄q eē putaue-
rit. at vbi descēderis ī arcē q̄ infra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. ꝛ aulas q̄q plesq; sunt

PATAVIA

em theutonici mirabiles mathematici. oēs quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putauia corporibus sancti valentini. qō taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertū ex laureata in patauiaz translatū. Fuit em laureata vrbs ad modū insignis in ampla campoz planicie. Et sup flumē qō anasum vocant. a quo nūc vrbs nomē anasum habet. Vbi olim ecclesia metropolitica flozuit. laureacensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premissuz ē) archiepisco patum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postq; athila rex humoz. vrbem hanc dele uit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vo metropolitica in Saltzburgā trāslata

Hugo de. s. victore

HUgo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis t parisiensiuz clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum flozuit. Singularis in vite probitate t sentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū libz̄. t alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoz̄ speculum tc̄. Sermones quoq; elegantes cōposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret ait. Ascendat filius ad patrem suum. t seruus ad dn̄m suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

HUgo alter de folieto q̄ sc̄i petri corbiēsis asserit fuisse canonic⁹ singularis eloq̄ntie vir q̄ libz̄ de claustro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de securitate claustri. t periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

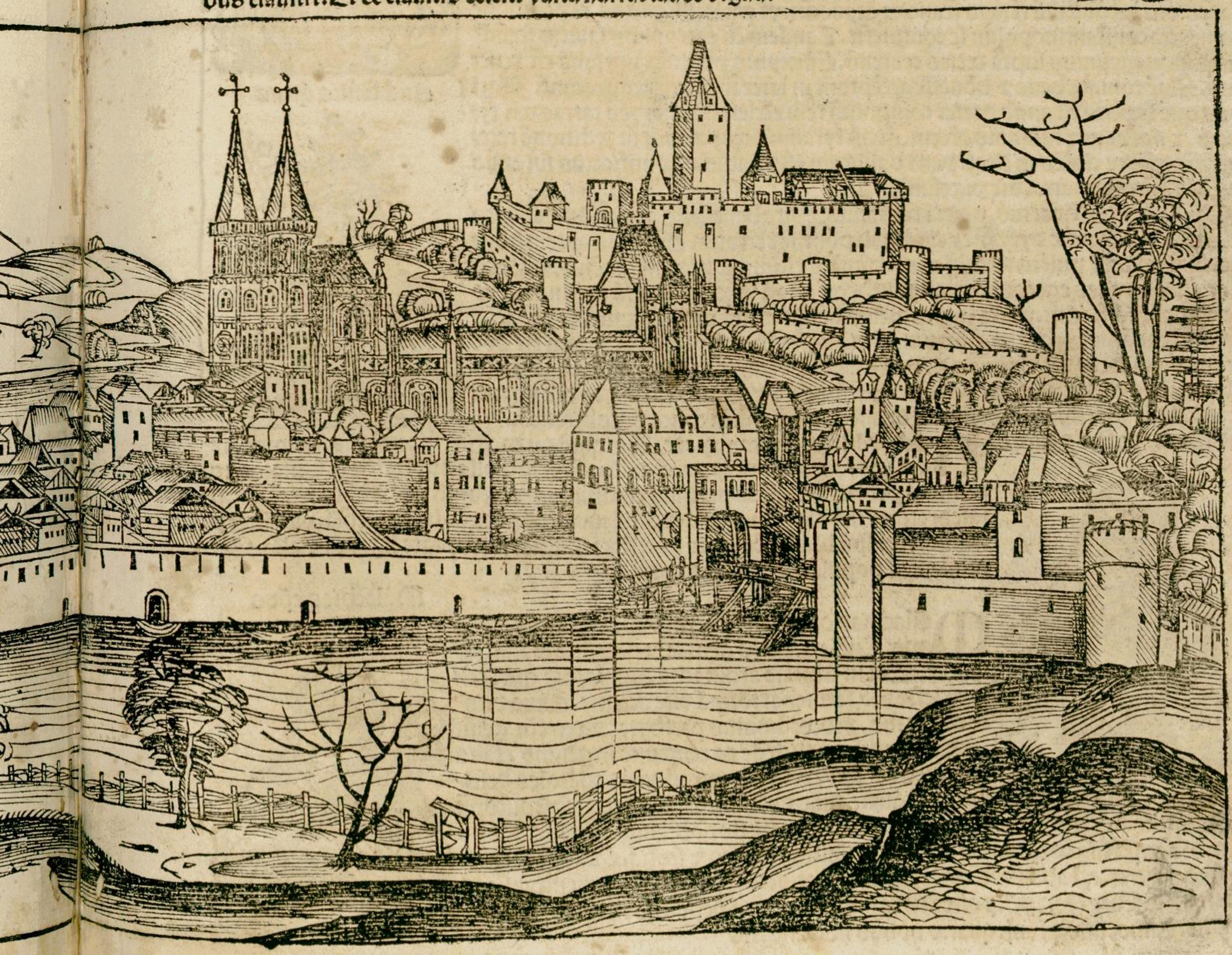

Linea summoꝝ pontificū
Lucius secūdus

Eugenius tercius

Anastasius q̄rtus

Malachias epūs

LUcius mortuo celestino succesſerat. ꝙ cuius tpa platus ad latinos infaustus ediſſe direptionis ⁊ nr̄oꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus p̄ria bononiensis p̄e alberto tituli sancte crucis in hierl̄m p̄sbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓpr̄ijs expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qō ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessaria ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallensis vir ⁊ scītate et doctrina insignis. vt p̄missum ē. p̄ocinium religionis xp̄iane assumēs. principes oēs xp̄ianos tū l̄ris. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Uer dū pontifex in his vsarē peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

EUgenⁱ⁹ tercius pisis oriūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa sancti celarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄z rer gerēdaꝝ pericie spe a p̄ribus delectus. Cū tñ postea haud quaq̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ꝑfirmarēt senatores noctu abijt In sabinosq̄ farfense monasteriū delatus cardinalibus ⁊ curtalib⁹ roma accersitis consecratus ē. Uer cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiaꝫ facta cōtineret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ solenni pompa ⁊ summa populi leticia introductus. Qui postea cum resciſſet romanos nequaq̄ bono animo ſ fraude in gr̄am secum rediſſe. insidias veritus tyberi dilabit. quē romani haud secus q̄z Gelasiū olim armis telisq̄ iniectis ꝑsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ ⁊ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ⁊ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄ īno quē superuixit anno p̄eter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. syttiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in dēditionē recepit. Et tybure obīēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

ANastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyoceſ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ estimationis lateranēsi basilice cō donauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si ei aliq̄n viuere licuisset. laborātū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ⁊ aperte pauperibus ipsis elemosinas p̄bente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ⁊ vigesimo moritur. Sepeliturq̄ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard⁹ de sctō victore

RIchardus de sancto victore. Uir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ⁊ inclitus fuit. Qui p̄eter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ⁊ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blaſphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Sermones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias epūs

MAlachias ortus in hibernia vbi edueatus ⁊ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella eccleſie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus p̄esbyter vices epi gessit Uacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ eps conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ille dū aūt hibernia sua doctrina ac miraculis illustrabat. ver ⁊ scotiā. Cumq̄ hebernia pallio careret. qō ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit Eugenū ptransiens clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ pśente Theodorico portuēsi epo aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebāt tñ saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ superbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia ī castro Nurmberge occupabat cū ad regnuz aspirabat. coactus tandem crucē lanceaz ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatnor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani nois successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoz rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsq; plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelq; secundus grecoz impator vir celestissimus christiano nomi cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit dolosis artibus in suā pollicere amicitiam est admixus. ꝑ abusq; cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se em̄ ꝑ staturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus desidet magis q̄ oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoz q̄ animoz egritudo quosq; valētes deq; ac inualidos debilesq; consternat. Nec satis intellectu est tūc qđ ab ipis postea rescitū grecis morboz q̄litas effectusq; edocuit ipsum farine ac pani quē greci imporarē fuisse cōmixtum. q̄obrez Conradus re infecta in Thraciā retrocessit. Postea cōradus lodouicusq; reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt pollicit̄. visumq; est nihil magis conducere q̄ damascum copias ducere. tādem iherusalem quenies secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidez epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaq; ducturi in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄z legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoq; epos expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisq; magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq; aridō sed artificio vbere atq; fecundo. ager em̄ effossis cuniculis ductisq; fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē ꝑ se fert. Paruus amnis in regione vnicus ꝑterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā psuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebāt. castra ad alterā vrbis partem transferunt. Damascen̄ inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameq; laborarēt̄ soluta osidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusq; cōmunitos male habitosq; exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius q̄z a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē ꝑdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduz ad bella mouit. qui apd castrum winßberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post euz regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq; bñdictionem impialem percipere potuisset anno dñi M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestifer nomē maxīe in Italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq; inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoz qui impiale dominiū in ytalia detractāt vsq; in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Linea imperatoz
Conradus tercius

Lodouicus rex francoz

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoz regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xp̄ianoz ad expugnationem terre sancte in subsidiuz xp̄ianoz (qui ibi indies ferebant̄ deficere) animosissime transijt. venies Cōstātinopolim inde trāsies per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuz cōmorat⁹ Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanoz conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑ actam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno pmānsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoz ꝑditio apud orientales regiones indies in peius vigere cepit. cum prius sola eoz nomīa hostibus formidini erant. Tādem hoz principum pśentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianoz suspectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cuz laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholi/ce doctrine libros cōficeret. que multa ferē ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad colonienses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit q clerici gloriā absq; merito habere volūt ⁊ meritū absq; ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monach⁹ patria etruscus ō Ginsa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c. xlix. apud bononiaz italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmia ostētant eū plura ꝑdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoz librū accuratissime collegit. cuius ꝓncipiū ē Humanum genus duobus regit⁹. qō ḡdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legenduz publicis gymnasis ꝓcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄z in q̄nq; distinctiōes diuiserit. q̄uis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus.

Petrus lōbardus

apparatum quoq; notabilem fecit Archidiaconus qui dicit⁹ rosarium decreti.

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. p id q̄z tps (vt Vincētius gallus testat) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ prioz seculoz lr̄is ornatissimus. ⁊ bonitate vite atq; ingenij acumīe clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a sentētiaz libros accurate doctissimeq; composuit. laboriosum certe opus ex multoz sanctoz patrū dict⁹ vtiliter compilatū. hic quoq; maiores glosas psalterij ⁊ epl'az pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā epl'az ⁊ psalterij ab anſhelmo p glosulas interlineales margiales q; distinctaz. ⁊ postea a Giliberto ꝓtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaq; de dictis sanctoz addidit. atq; sermones multos ⁊ doctos atz elegātes ad populuz habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū ꝑdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusq; testamēti historiaz diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium historias locis ꝓgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit⁹ cētenario annoruz post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumīata est. Quidaz affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoz mater cū velere nō posset inūctum sibi fuit. de hoc tātuz doleas quod nō potes velere. verū nō contemperanei fuerūt q̄uisvicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigit⁹ a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsq; ⁊ gloria ad modū clari haberent⁹ a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipius scilicz nota. q ⁊ nūc vsq; apud eos in fidem p̄missoruz fideliter seruatū est. nam vsq; ad id tempus vt iacobus eoruz theolog⁹ refert genuenses nisi papienſi moneta et quibusdam paruulis qui brunetti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

AVicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibus vniuerso orbi clarissimus habef. qz vt fertur dñs cordube t princeps vrbis eius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pribus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. t io cūdus. qz pulsando t cantando libz fecit cāticoz. Et vt ferf satis iuuenis mortuus ē. Nō em attigit qnquagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in oīi genere disciplie. Et in naturalibus t mathematicis t moralibus t dialeticis. Fuit ergo omnino princeps. practicus in medicina t in oīi genere disciplie eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qō tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt alicq sommiant. M. em. t. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri epl'as mutuas inter vtroscz qō absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine epl'az augustini ad viles psonas epl'e scripte sunt. Et epl'e ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas asportatas ō sancto iacobo notat. q tpe augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item notat t coz cōsuetudines de carne t corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant t nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credif igitur fuisse tempore auerrois aut paz ante. Algazel etiā t alfarabius vidētur fuisse cōtemporanei auicēne. q fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio rō. t arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in oīi doctrina eruditissimus esset. libz excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusqz ac clarius p ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postqz oīm medicoz scripta vidisset. Medicinā omnē in qnqz libris descripsit. Scripsit quoqz de viribus cordis t plura alia.

Auerrois cōmentatoz

AVerrois quoqz medicus cognomento cōmentatoz. philosophus quidē. t ipe apud cordubā hispanie vr bē hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄tlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici imperatoris. Multa aūt cōposuit t adeo excellenter in oīes arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū ꝓmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. libz q̄z pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicoz emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

SOar etiā medicus cognomento sapiēs. q auenzoar dē hisdem tpibus fuisse t claruisse ipemet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat⁹ est. atqz cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir libz medicine noīe theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeqz nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqz se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aaboali Abincen sunt noīa arabica pīez t auū significantia. Abon em t abin apud arabes idē ē qō fil⁹. Mos em (vt oīes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pris t aui ponerent t suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archiep̄s Cantuarien.

THomas archiep̄s cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepō in archidiaconū assumptus. Inde in regno henrici regis anglor cancellarius effectus. vt sua prudētia malignoruz hoim seuiciā tparet. q post decessum archiepi eccie p̄ficere ꝓcurauit. Cū autē rex sctm thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaref. Cūqz post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuz duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus t sanctissimus ab henrico anglor rege cum iura sua t ecclīastica dignitates quas sibi p̄dictus rex t publica eius ptās vsurpauerat resarciret et in statū pristinū reuocare anniteref. post exiliū damna cōtumelias atqz obprobria postqz parentū t amicoz prescriptōem t alia: atqz alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inusa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis t cognitis crebris ipius beati thome miraculis. cum in sanctoz catbalogo ascripsit.

NOruegia p̄ouincia hīsdem quoqz temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi.6353. Anno cristi.1154.

Dadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Norwegiā missus esset: vt pmissum est ,puinciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoz christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administratione vrbis pfecerunt. tentatusq; a romanis tum pcibus tū minis vt consulibus libertatem vrbis pfecerunt. tentatusq; a romanis tum pcibus tū minis vt consulibus libertatem vrbis pficisceret faciendeberam vrbis administrationē relinqueret. vtq; in lateranuz ,pficisceret faciende consecrationis causa. qō facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret ,interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. ⁊ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieunij dies. qō cū populo egerrime ferret: pe ruicit prudencioz sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebraret pasca. Guilhelmū Sicilie regē qui multas eccie occupauerat vrbes deinde grauī anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creat⁹ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: qui ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a romānis tumult⁹ excitaret ,pōtificis pcib⁹ impator lenit. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū sancte Cristine multa castella munuit. ⁊ Radicophanū qō nunc Senenses obtinēt muro ⁊ arce ,pe inexpūgnabile reddidit. primusq; pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs culcioz reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē redijsset vexaret q; a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post morit pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Linea summoz pontificū
Adrianus quartus
Alexander tercius

Anno mundi.6359. Anno christi .1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoz ⁊ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat. Etsi canonice lectus fuit multas variasq; in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ,pfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander hortante Philippo francoz rege Toracinā ,pfectus cōscenso nauigio in franciā contendit. cōuētuq; in Claromonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū statim enūciat: quā ob causaz Fridericus tres alios ꝫ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Paschalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt congratulantibus oībus pbenigne suscipit. Cisalpine igit Gallie pōpuli i spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furiētē ingredi pmiserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū accessit. eius aūz vires phorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venetias ,pfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū ,pfectus. ab incolis recipit. Et ortulo prefect. ꝑ post aliquo t vo mensis cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oī apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoq; ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum oī gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē ⁊ senatū cū oī pplo bēdixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastian⁹ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venetias vinctū pduxit. ad pontificē ductus eo ,procurante pax inter pontificē ⁊ pīem augustū componit. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. ⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant ecclīastice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. imperatori iussit. vt sebumi ,psterneret ⁊ venīā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspidem ⁊ basiliscū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorē ⁊ pontificē pace ꝓposita. Et ducem atq; senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri ecclīastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarien. archiepiscopi consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoz martyz christi numez retulit. Cūq; tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum concilīū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝓstitueret. Interim post lōgos ⁊ assiduos laborez tam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome mozitur. sublatis prius e medio quatuoz scismaticis.]

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius fridrici duc sueuoꝝ fratris scilicet Cõradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post cõradum tercium apud franckfordiam cõmuni voto principũ electus impatoꝛ. Anno dñi M.c.liij. impauit annis.35. Primo sedatis discordijs in germania confestim lõgobardiam ingressus Terdonã obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt põtifex sibi timẽs in munitiora queꝙ vrbem veterem primo post ciuitatẽ castellanam cũ collegio cardialiũ se receperit. missis tñ hincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitã põtifici reuerentiam ac tutele sponsiones exhibuit. a quo breui post in principis aplοꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cũ põtifice adriano paꝛ ꝯcordes ꝓpter ꝯsules impatorem suspectum ducẽtes portas vrbis clausas tenuerũt. Fridrici aũt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cõmissa ẽ ꝛ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impatoꝛ incensis in romanos animis ferebaꝫ. quẽ põtifex exoratũ tantisꝙ delinuit vt captiuis dimissis ciuitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reiscẽti pacem ꝯdonauerit. Impatoꝛ paucos moratus dies in germaniã rediit vbi diuortiũ cũ filia marchionis Diepoldi de Vohburg ob ꝯsanguinitatẽ fecit. ꝛ cũ beatrice burgundionũ comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoꝙ tpe ducem bohemie regio noĩe decoꝛauit. ꝛ marchionatum Austrie in in ducatũ ꝯuertit. Mortuo deinde adriano põtifice successori alexandro admodũ aduersari cepit. quibus initiũ dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimũ italie in lõgobardis oppidum. interea omnẽ romane eccie terraꝫ et vrbes vexabat. Terdonaꝙ primo spoliata. Mediolanũꝙ post solo equata ẽ. cui⁹ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incõmodis. Cõmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aios. Veneti qui nihil tũc incõtinẽti italie solo possidebant. saluberrimi ꝯsilij auctoꝛes. quoꝝ suasionibus constat veronẽses. patauionesꝙ ꝛ vicentinos societatem belli conditionib⁹ inisse. que cũ friderico in mediolanẽsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndiqꝙ conuocauit ꝛ papiensium cremonẽsiumqꝙ auxiliũ fretus veronã duxit. Verebaꝫ autẽ ne alexandri auctoꝛitas sibi aliqñ afferret incõmodũ. papam igitꝫ dolis aggressus est. Cũ deiñ otto filius captus venetijs tenebaꝫ. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bñficiũ (vt ꝓmissum ẽ) ꝓmeruit. Sebastiano aũt duci ꝛ eius successoꝛibus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ꝛ ꝓmo quidẽ funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidẽ largitus est. Item ꝙ plumbo eoruꝫ epłas sigillare deinceps possent quod tãtum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero ꝓsimile. Quarto venetoꝝ principi tertiã sedem in theatro ro. fieri fecit. cũ prius due tantũ in pape theatro sedes essent. Deinũ in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiã plenariam ꝓpetuo duraturam obtinuerũt. que vsqꝙ in ꝓsens ꝓdurãt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto deniqꝙ cereũ album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝓpulcre depicta habentꝫ. Fridericus tãdem eccie romane reconciliatus conuẽtionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Syriã expeditionem sumpsit. cũ amplissimo q̃ꝫ exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimqꝙ castris ꝑ hungariam bulgariãqꝙ et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quẽ vt bosphoꝝ q̃ꝫ celerrime trasmitteret. Isaac impatoꝛ cõstantinopolis eo diligẽtius iuuit. quo magis potentatũ illi⁹ diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomentiam vrbem fridericus cepit. ꝛ iconium delatus non magis eius agrum q̃ꝫ adiacentem regionem magnis populatoꝛibus incẽdijsꝙ vastauit. Armeniam inde minoꝛem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnqꝙ exterminio magis timuerit Saladinus. sed tãtam christianoꝝ spem infelix hoꝛa succidit. q̃ꝫ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisqꝙ mitigandi auidioꝛ temere ꝛ in explarato ingressus tantoꝝ exercituum impatoꝛ euectus est. Mortu⁹ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝙ ꝑclarus. magnanimus. larg⁹. strennuusqꝙ atꝙ facundus. qui auxit imperiũ vt post carolũ magnũ gestoꝝ magnificentia vix parem haberet in plerisqꝙ. preter persecutionem ecclesie gloꝛiosus.

Heresis waldensiuꝫ seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctoꝛ quidã nomĩe Ualdo lugdunẽsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet opibus relictis ꝛ pauperib⁹ erogatis diabolica quadam suasione ductus euãgelicam pauptatẽ omnimode obseruare studuit. vnde cũ ideota esset. quosdam vulgares libꝛos cũ quibusdam sanctoꝝ dictis sibi coscribi fecit. quos nõ sane intelligens suo inflat⁹ spiritu ꝓdicando sanctoꝝ aplοꝝ officiũ sibi vsurpare curauit. Cõgregatis itaqꝙ innumerabilib⁹ quasi discipul' multos ꝛ quidam pessimos errores disseminare cepit. ꝑlatos ꝛ clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q̃ꝫ hominibus. ꝛ cũ in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tãdem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximũ simplicioꝛibus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

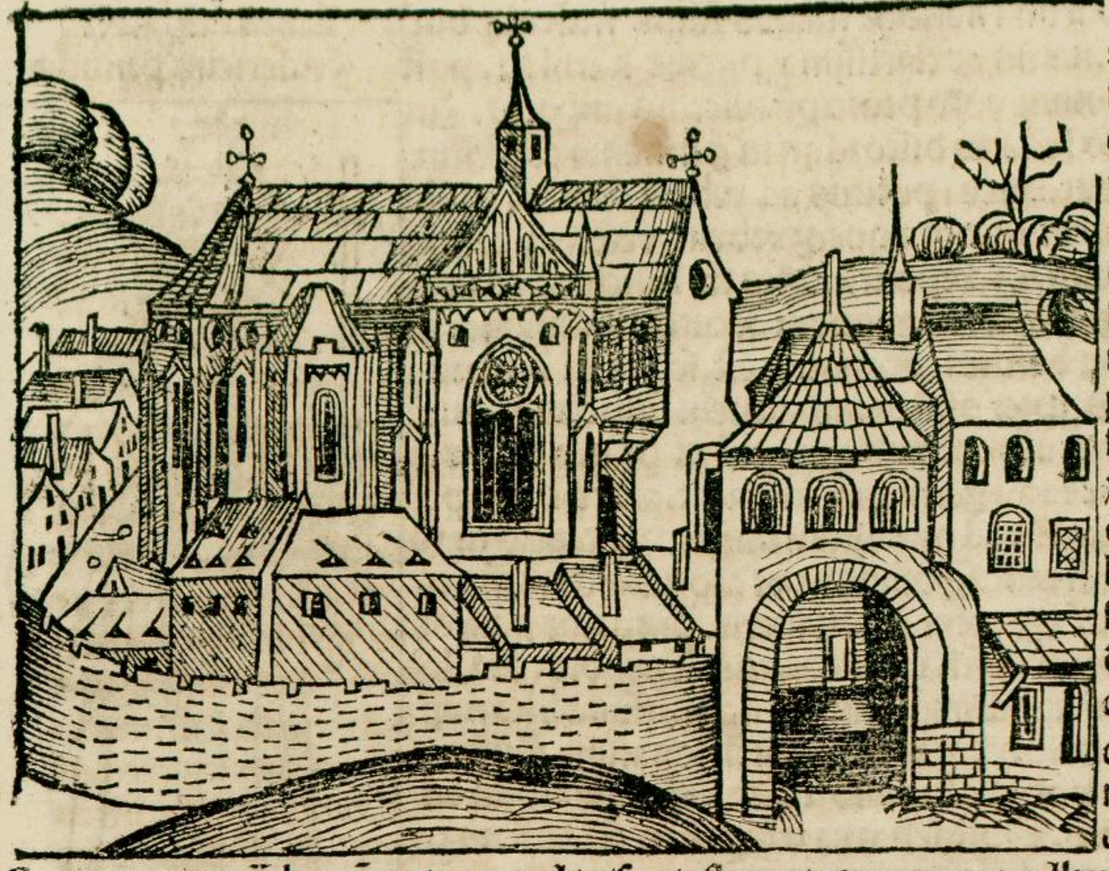

Guilielmus heremitam ordinis he/remitay virũ vticz sanctissimũ oli aquitanie ducem z pictauiensium comitem anno dñi. m. c. l. 7. in gallijs virtutib? et miraculis clarũ fuisse cõstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortez p̃ oculis sibi constituere voluit timenscz ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastã heremũ secessit z ibidẽ sub diui patris augustini regula pfect? xp̃i seruus esse cepit. factuscz religiosus quãto altior in honore fuit tanto se hũilius subdidit. z sicut antea loricatus hostes z barbaros ꝓpulsare cõsueuit. ita in deum cõuersus loricã sup nudũ induẽs crebris orõibus vigilijs z ieunijs suũ corpus afligere voluit. hanc obrẽ multi nõ modo seculares verum z eiusdem ordinis fratres atcz alij priuati ad eũ con/fluebant z tancz bonũ patrem ordiniscz instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Js cũ cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe z plurimũ auctũ z maximo in p̃cio habitum. suũcz heremitarũ ordinẽ adeo in omnibus labefactatũ diruũcz atcz vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nancz videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. z laborantem sine charitate z inopia offendit vt nullũ ferme religiõis inditiũ in eo videbat. Ordinis sui vir sanct? calamitate pmotus aim ad instaurandũ adiecit vt breui cõualescens ex multitudine religiosoz z monasteriorz meliorẽ faciẽ ordo diui augustini in gallijs p̃ se tulerit. hanc obrẽ ordinis cõditorẽ appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itacz cõcessione anastasij põtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primũ ex heremitis incolere cepit. z primũ monasteriũ apud parisius sub mẽdicationis titulo extruxit. huius aũt p̃capu? albertus gallus fuit. qui viuendũ sua doctrina z vite sanctitate ordinem postmodũ auxit. hic siquidem Guilielmitay titulus in gallijs vsqz ad innocentij quarti põtificis tpa pseuerauit. vez eo mandãte post habita ei? denoiatione z omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbicz accersitis innocentius z successores oms sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atcz precepit.

Soles tres p̃ hoc tẽpus nonis septembris in occidente simul vise sũt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol? occidit. Similicz modo ꝓximis annis tres lune apparuere z in media signum crucis. Hec visiones iterp̃tabant a nonnullis indicium esse discordie granissime. cardinalũ in electione pape z principũ in electione imperatoris cũ cõtra alexandrũ vt p̃missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiã circa hoc tp̃s plurib? annis nõ nullas quassauere ꝓuincias z q̃maxime Syriam atcz Liciaz. in quib? multe vrbes diu nutarunt. quedã cum magna populoz strage corruerũt

Jo. mesue medicus

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoz. z ipe bisdez tẽporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilẽ scripsit. Aliũ quocz aromatarijs ac medicis putilẽ quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̃ canones vniuersales posuit. et cũ de curis morboz scribere orsus fuisset z a capite incboasset scribens de morbis cordis interijt z manchũ opus reliquit quod postea petrus apponus patauin? perfecit. licet etiam incõplete. Franciscus tamen de pe/de montiuz egregiam addicionem perfecit. An xp̃ian? fuerit quidam dubitant licet tancz fidelis z bonus deum ꝓsepe appellet.

Johannes carnotensis epũs

Johannes carnotensis epũs z beati thome cantbuariensis familiarissim? homo doctrina z eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philosophorum z nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atcz alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixēſ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēſis epūs in territorio pātauiēſi ortus in adoleſcen cie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus ſancti Nicolai ī patauien. vbe traditus. vbi in ſancta vita moꝛibus ac literis edoctus euaſit. Cō radus ſaltzburgen. epūs eū iuuaue monaſterio pfecit. Inde ob petitionem Leu/ poldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. moꝛ aūt ppoſitus factus coꝛpuſculū ſuum multis ieunijs vigilijs alijſq; ſuppli/ cijs vehementer afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Moꝛtuo aūt Reinberto epo brixenēſi in demoꝛtui locū cōmuni voto clericoꝛuz in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mūda/ nas ac carnales delicias a ſe proꝛſus abdicauit. oratōi ac ꝓtemplationi ſe totū de/ dit. Summa inſup eius abſtinētia fuit ⁊ mirabilis vite auſteritas. Cilicio q̄q; ſb habitu vteb af. oua lacticiniaq; ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem eñ ſuā plurimū macerabat. a friderico impatoꝛe plurimū dilectus. ira eius in alexan drum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſoꝛē deinceps eum ſemper colebat Clarueꝛunt igit eo tpe due olive in eccia dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgen. qui in ſolſticio eſtuali x. kal'n. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe epatui brixenēſi pfuit ⁊ omne tps vigilando aut oꝛando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. ⁊ qui p̄cepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem diez poſitus in balneo aquaz in ſolſticio hiemali. x. kal'n. ianuarij felicem animaz deo red didit. ſed poſtq̄ ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floꝛuit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almericus ſextus iheroſolimoꝛ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffect⁹ eſt. regnauit annis. 12. vir p̄ omnia ſtrennuus ⁊ multo memo ratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq; Aſcolonā tē/ plarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxiſſet dregmont regi egiptij copiaz pfecto cō greſſus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus prima/ ptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini cū nullo pacto xp̄ianis ſubijci ſint paſſi. Eaten⁹ almerico regi ſe pmiſerint vt in ſoldani poteſta tem p̄ manus ſuas reducerent. almericuſq; pecunia ingenti a ſoldano accepta fe/ cit illi recipiende alexādrie poteſtatē. q̄ in pecuiaz diſſolutiōe cū fraudē almeric⁹ interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū ducens caꝛras nūc chairū vrbez potentiſſimaz obſedit quā cū aliq̄n obſediſſet potiundi quidem ſpe nō caruit. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. pauloq; poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel gre coꝛ impatoꝛ contra ac cōſueuerat magna ſubminiſtrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere ſit coactus. Eo autem almerico haud diu S. Albert⁹ belnacenſis poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

Almeric⁹. vi. iheroſolimoꝛ rex

Anſhelmus epūs

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamia martirio coronatus eſt.

Philipp⁹ rex francoꝛ

Anſhelmus epūs belnacenſis p̄ hec tpa cuz in omi ſanctitate moꝛibuſq; p̄claris viꝛiſſet die obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. ex cepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philippus francoꝛ rex lodouici ſupioris regis filiꝰ. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſ ſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admo nēte. cū multi xp̄ianoꝛ p̄cipib⁹ ſiriā adnauigauit. cūq; ptolomaidē vna cū richardo angloꝛ rege ſe recepiſſet. ⁊ inde iheroſolimam repetituri eſſent dambo de iheroſoli moꝛ regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic in/ dignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europaz (di/ miſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſ⁹ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtoꝛie hunc philippū religioſoꝛ oratiōnibus mi raculoſe fuiſſe natū. dā cū lodouicus pater iā ſexagenari⁹ liberis careret vniuerſis populis p̄cepit vt dñm inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial' ſaxonie

Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis claru it. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. p̄ci pue librum viarum dñi appellatum.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi. 6384? Anno xpi. 1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili ori
undus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus
diem obijt oim ꝓsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis ꝺponi cura/
uit. multo em̄ ex nobilitate populoq̄ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tiran
nis ad rapinam omia ꝙuertēs fastidisset innitebaf. sed adeo cōsularis factio
prevaluit vt lucio vrbe ꝺturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Mo-
uo em̄ apud romanos exemplo quotq̄ pōtifici studuisse comptum est. qui fu
ga sibi tardius ꝓsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fuge sue necessi
tate ad bonū ꝙuersum ꝓsilium quod rome ꝺstinauerat veronam ꝓcilium cō/
uocauit. rebus iherosolime titubātibus suppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfectꝰ
cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes om
nes xpianos adhortatꝰ est vt in asia laborātibus succurrereſ. verū dū ob hāc
rem nunciꝰ vltro citroq̄ mitterenſ lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄r
to mense secundo die ꝺcimooctauo verone moritſ sepeliſ q̄ magna adhibita
pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie
sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne
hetrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cri-
bella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator hen/
ricum filiū ꝓuicijs ⁊ vrbibus quas ꝺ italia romanū tūc possidebat imperiū
pfecit. Qui q̄ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xpianos princi
pes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerenſ. At vrbanus
quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē
Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianoꝝ
generali edicto ꝺ mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ quū serius negli
gentiusq̄ ardore sui animi quo ferebaf fieri cerneret. venetias petere cōstitu
erat xpianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ sua psentia cōuocaturus. Jāq̄
ferrariā attigerat quū ī felicis plij rumore primū. post cercione. atq̄ q̄ erat ma
iore xpianaꝝ rex exterminij nūcio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄
breui mestꝰ ferrarie ī itinere moritſ pōtificatꝰ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oim cōsensu pon-
tifex creatꝰ. q̄ ardore animi par suo pdecessori. sed tpe acceleratione ha-
buit mortis euentum. ⁊ statim nūcios ⁊ litteras ad principes xpianos mittit
eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄
hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ san/
ctam xpianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̄ viribus insudat. pisas
se ꝙtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem fact
lius cōponeret vt vtrumq̄ populū bello maritimo ꝓpotentem in sanctam ex/
peditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem
vt classe armata in barbaros ducerēt xpianos in asia vexātes dū hec intētinoe
cura vir sanctissimus agit pisis moritſ pōtificatus die sui quinq̄gesimo septio.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime ꝺ
ctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apꝺ guil
helmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie
(vt aiunt) repletus futura quasi psentia dissimulabat. cū prius nō multū ab homie
doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū
de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in
sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa
predixit. ⁊ potissimum ꝺ ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbar
dum theologū librum cōposuit. qui postea damnatꝰ ⁊ reprobatꝰ fuit. sicut pz
ī principio libri ꝺcretaliū. Ferf q̄q̄ multa scripsisse. librosq̄ suos dño pape emē
dandos obtulisse. ⁊ ei multa ꝺ futuris reserata aiūt ꝺ duobꝰ regibus francie
et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄ interrogatus quid sibi ꝺ expedi
tione sarraconoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iherusa
lem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit ꝺ futuris temporibus nos reꝝ
incertarum pscium relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ ppulera scripto mandauit.

Balduinus septimus rex Jherosolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Jhero solimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra pcussus fuit. regnū fortiter prudēterq; admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū em ad tertiū vtriusq; regni annū apd Astolonē prelio occurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez plio apd Thiberiadem omisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas psente Saladino minores copie Balduini ꝑfligarunt. Balduinus igit Saladino turcoꝝ regi pstantissimo qtiēs ogrederet fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄ianoꝝ asie rebus ꝑ sua prudēcia ꝑspicere cōstituit. Cū em teterrēte morbo vxorē ducere nolusset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes qsiuit relinqre successores. duas namq; sorores suas in matrimoniū collocauit. qꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄z senio confectus interierat. quintusq; Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

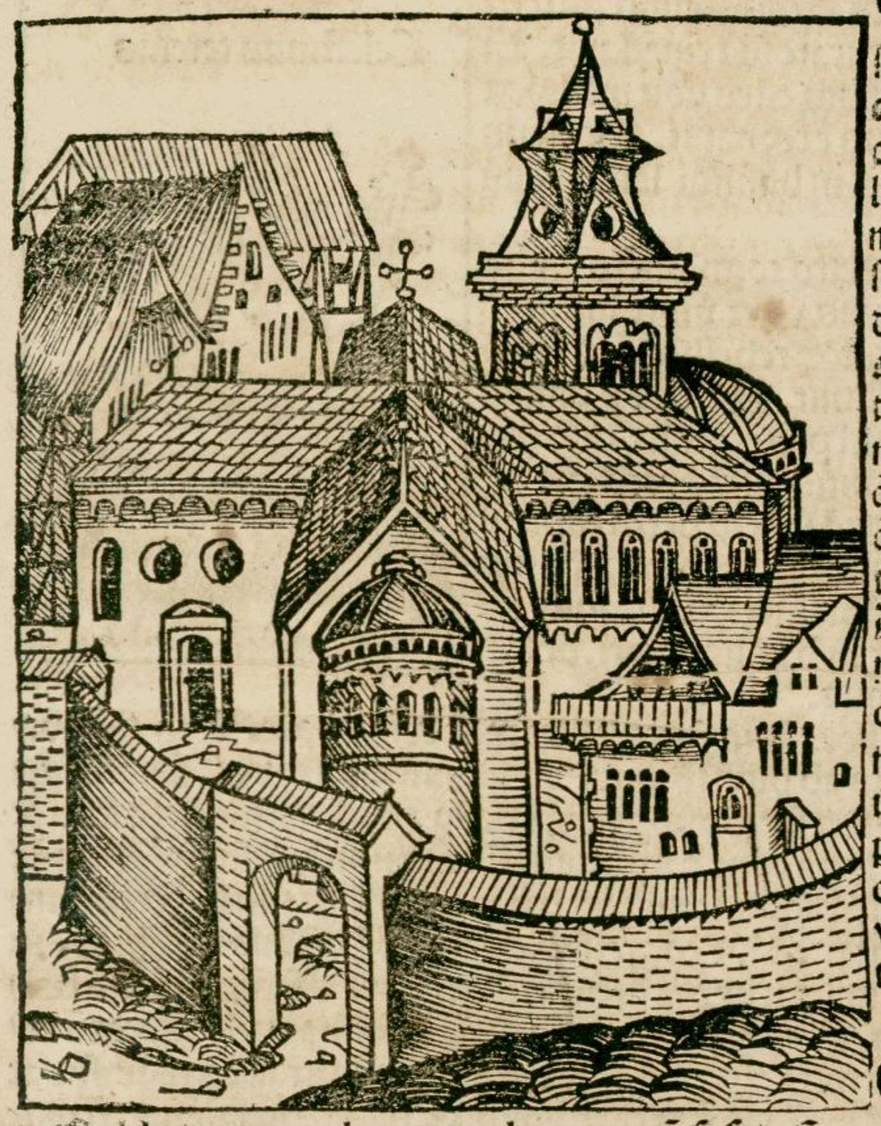

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tpib⁹ quā marie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Qui dā tam scribunt sub impatore Henrico gesta. Uerū cū Friderieus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos tinuisset tā exilij fastiditi cōi ꝓsensu vestibus induti albis ad impatorē accessere miam tepcauere. qꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate pmot⁹ annuit vt ī patriā rediret. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝓuenerūt facultates suas ī laruficio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ꝓuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere restrictius ceperūt ac vīi in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corpalia ꝑtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ p̄cipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq; ꝑ norma vite di partez regule bti Benedicti suptores eoꝝ pposito noiantes. Deinde facultatib⁹ tuz psonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄z monialiū ꝑ ptes Tuscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dñi. M.cc ob religionē ⁊ vite sctitatē approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹ viuēdi ꝑ Jnnocētiū terciū. ⁊ postea ꝑ successores multipliciter ꝓuilegiatus.

Jherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ipe rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūq; res ipa magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix p̄cognitā texit futuꝝ qd apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iherosolime accersiret. multisq; astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄z largitionibus a patriarcha. epīs. ꝓceribus magnatibusq; Guidonē virū suū psentē ⁊ ipm instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. Quobrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eqtū exercitu cōparato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusq; ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq; alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiq; ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝝ adducti q̄z oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝑmitterent. Jnuenim⁹ factā cōditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq; in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heraclij patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyrus pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus tecit basilice tebie etiam ecclie christianoꝝ tumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Syriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens tercius

Celestinus tercius

CLemẽs tercius.pñia romanꝰ.pẽ ioanne cognomẽto scolaris. dem̃ada// tũ sibi papatũ accepit. Pontificatũ iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictũ ꝓponit. Rem xp̃ianoꝝ in asia magis magisqz indies piclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̃ianos admonet. excitat. hortaf vt crucis salutifere signo non magis humeris q̃z cordibus affixo arma ī barbaros assumãt. de eterne felicitatis gloria trĩuphũ singulis paritura. Cõcinit vo ea romani põtificis exhortatio xp̃iani orbis principes frideri cũ roma noꝝ ĩperatorẽ cognomẽto barbarossum philippũ regẽ francie. Richardũ regẽ anglie. oddonẽ ducẽ burgũdie. quos innumera pene archiepoꝝ epoꝝ t aliop principũ viroꝝ multitudo secuta ẽ. Quin etiã ex ytalia veneti t pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonibꝰ quoqz t dacis triremes q̃n quaginta .duodecimqz ex flandrensibꝰ xp̃iaña expeditoez sunt secute. t guilhelmus Sicilie rex vltimã oĩm opam tantis multisqz exercitibus nauauit. q classe sua mare a barbaris pyratisqz pacatũ vbiqz reddidit. Insupqz annonã ex apulia siciliaqz importauit. Hĩ principes ī asia postmodũ varia vsi fortuna acriter pugnarũt. At clemẽs ad cõponẽdas res ecclĩasticas animũ adiecit Nam t mores clericoꝝ q̃ndã nõ satis ꝓbatos seueritate sua emẽdauit. Et claustrũ sancti laurentĩj extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templũqz vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno põtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

CElestinus tercius papa. natione romanus. pẽ petro cognomẽto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grãdeuus vir t vtute insignis in terciũ celestinũ ẽ suffectꝰ. Qui egreferẽs apertã siculoꝝ rebellionẽ in suũ p decessorẽ imprudẽtissime intentatã eos cõpescere cõstituit. Vir q̃dẽ p omnia bonus q̃ heinricũ corona exornauit. Et quoadu ixit nil prętermisit. quo terra sctã (Ita em̃ hierosolimam vocant) recuparef. in tantis autẽ pturbationibus rey. tantoqz sumptu bellico edes egregias. tũ apud sanctũ petrũ tum ad lateranũ edificauit. qua recipi pontifices p cõmode possent. Preterea vo nomen viterbio dedit. ecclĩamqz cathedralẽ fecit. Moritur aũt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in b asilica petri. bonis omnibus pre dolore t desiderio hominis lamantibus.

Saladinus rex

SAladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eiꝰ loco tãq̃z vir fortissimus t strẽnuus ab oibꝰ sbrogatꝰ. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝺ egiptioꝝ regẽ ī bello ꝓcessit. q̃ tãdem capto et occiso vniuersam egiptũ t syriã oẽm cõquisiuit. Et suo imperio adiecit. Deinde in xp̃ianos mouẽs regni hierosolimitani terrã cũ magno ingressus exercitu ingẽtẽ pecoris hoĩmqz abegit predã. t cõgressos p̃datoribꝰ xp̃ianos milites. in quis tẽplarĩj fuerũt multi. maiori ex pte occidit. Attñ p̃mo t secũdo p̃lio a baldwino rege leproso superatis. Uex ꝓpatis denuo copijs ꝺ emanuelẽ grecoꝝ regem mouet. quẽ t simulata fuga aliqñ ī angustas ꝓualles ꝓtrahẽs tãdẽ supat t capit. Cuiꝰ victoria elatꝰ ī xp̃ianos de hierosolimoꝝ regno ꝓtendẽtes cũ maximo exercitu ꝓcessit. Ip̃am tandẽ ciuitatẽ sctãm (quã xp̃iani reges post gothefridũ regẽ p ãnos octo t octuagita cũ magna gloria possederãt) post maximã xp̃ianoꝝ stragẽ vt p̃missum ẽ cepit. t de ea triũphauit. Templũqz salomonis q̃ turcis piter t sarracenis sicut t xp̃ianis consueuerat sanctũ eẽ. illudqz prius q̃z saladinꝰ ingredi voluerit. aq̃ lauari rosacea. t suis lustrari execrationibꝰ curauit. ꝓfectꝰ inde impiger saladinꝰ ī tyrũ duxit. quã vrbẽ cõradꝰ marchio nõ magis ciuibꝰ quã ceteris q̃ eo ꝓfugerãt xp̃ianis publico p̃mittẽte ꝓcilio defensandã t ꝓpetua ditione tenẽdã accepat. Hic q̃ppe saladinus clarissimꝰ fuit. cui nihĩl aliud ad summã defuit laudẽ nisi xp̃iani nois caracter. Qui moriẽs tandẽ mãdauit in sui funer] tropheũ tale añ corpꝰ suuꝫ deferri spectaculũ. videlz pãnũ nigrũ ī lancea suspẽsum. Cui precederet preco clamans Asie totiꝰ domitoꝝ ex tanto regno tantisqz opibꝰ moriẽs. nil aliud secũ defert.

Alpaidis mulier

ALpaidis mulier sctã de cudota eo tpe claruit. Cui diuinitꝰ collatũ ẽ annis mult] in corpe degere t corpalis cibi ñ egere. Hec genere infima officioqz bubulca. sic corpe marcida. t pre exilis intestints inedia euacuatis. venusta tñ t corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueref frequẽter rapiebatur in excelsis t angelo duce freta: Illud quoqz admiranduz feminã rure editam t educatam rurali opere assuetã tam prudentẽ in consilijs t circũspectã in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem plerioz arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Heinricus eius nois sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯsensu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis octo. a patre aūt primus rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in gratiā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea inūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraq; fretum siculum ꝑ prīs recupato sumptibus ⁊ cēsum solueret annuū ⁊ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idq; quo rex facilius assequeref cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāq; natu grādiorez q̄ filios ꝑ curatura videref dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit Reddidit vo heinricus impator primā oim vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Isq; p̄ter hec vna in re ꝓsiderantissimus ro. po. pmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeref ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruant. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniaz accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratq; secum Constātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opiniones nimis annosa perat) Isq; secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝓsecutus est. parvoq; negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censef. ⁊ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaq; successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoq; pontifex celesti. multa egit vt recupande iherosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū p se noluerit per legatos exequi spopondit. prīusq; ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterq; alpes transgressus archiepm maguntinū ⁊ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum plio castelle regē supatumq; ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsq; In hec tpa Anno. 1495. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus rediisset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ⁊ fridericū filiū puer cōmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius etrurie dominiū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationē regni sicilie quousq; filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoq; testamento panormi diē obijt. ea igit mors et rem in asia xp̄iana ⁊ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit em in agēdis rebus strēnuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsq; ad hec tempora composuit ac in maxio volumīe digessit. At hoc op⁹ ita dissipatū ⁊ dispersū ēvt nusq; totū reperiaf. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermōes

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime scripsit. atq; plures epas elegantes doctasq; composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononiensem vir vtiq; celeberrimum atq; insignem ⁊ in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū p̄dictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in p̄cio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ professionis doctor. de quo in glosis psepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasi mūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissim⁹ atq; doctissimus. q̄ a primeua etate parisius lr̄is operā dedit. Js aī pōtificatū doctrīa et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū refert. quo mortuo in ei⁹ locū oīm consensu pōtifex sufficit. cuius autem fuerit glorioſus pōtifex opa eius ostētant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaꝝ haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq; ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū pfixit. hostiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq; vbi magistratū iniit bello asiatico animū adiicies germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nunciis. premiis. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud laterānum maximum concilīū celebrat. cui interfuere plures viri pstātissimi. Postmodū multa librorū volumīa composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. t libros de sacramēto eucharistie. de sacrameto baptismi. habuit item sermones temporibus t solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus t oīm ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habef. Quotiēs orbis pnceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principib⁹ q̄tuus maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habef singularis fuit. Juuere hui⁹ pōtificis virtutē t doctrinā beati Dūici t Francisci assistatis sanctitas. Improbauit pterea abbas Joachim libellum quēdam nō sanam doctrinam p se ferētem. Damnauit t errores almerici hereticī qui postea parisi⁹ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina t creare t creari. cū in eo nil nisi eternū t incommutabile sit. dixerat pterea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu ptermisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate t vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis t Saxonib⁹ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre t ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et altey turris appellata comitis vrsini operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estq; ad forū olim nexue ad veteris suburre principiū que p etatē nostrā t diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq; basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Petrus tollende discordie causa (que inter Genuenses t pisanos vigebat) pfectus fuisset morit. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbauerit q; immutatū sit. hic quoq; primū ordinē diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

Synodus maxima hoc anno apud lateranum ab Jnnocētio pōtifice pdicto ꝓ recuperanda iherosolima celebrat. cui interfuere mille t trecenti plati cum iherusolimitano t constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci t romani imperij legati. Reguꝝ vo iherusalem. francie. hispanie. anglie t cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq; aperte potuit. q̄ t pisani t genuēses maritimo t cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ clericorum mores componerentur.

Johānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiōe Mantuanus his temporib⁹ i flaminia t vmbria vitam religiosissimam ac sanctissimaꝝ duxit. multa monasteria ibi erexit. Jnde fratres zābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. xo. ānis in flaminia ꝑmorat⁹ fuisset i patriā reuersus plen⁹ dieꝝ t opib⁹ bōis. āno a natiuitate dñi 1222. migrauit ad dñm. Cuius cor p⁹ translatuꝝ in mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Linea impatoꝝ

Philippus

Otto quartus

Philippꝰ fuerit ꝓnceps ⁊ ethrurie dux heinrici impatoꝛ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania em̄ electorū pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit cōseruandū. ⁊ res bello diffidijsq; diutissime acta q philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc dissensionem impatoris deligendi ytali neq; philippū neq; othonē ad imperiū admittunt. ꝓter id tantū tpis quod inter coronationem ⁊ depositionē othonis interfuit. Reliquū vero eorundē impatoꝝ tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ⁊ in suaꝫ potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum in graciā sumpsit. Innocentius vo pontifex quia cōstabat heinricū ⁊ fridericū patrem ℈ romanā egisse eccīam othonem impatorem ꝓnūciauit. Philippꝰ ira succensus arma parat ac ꝛra othonē philippo regē francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho q̄z composito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq; singularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū q̄z pontificatꝰ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatorēq; instituerat a philippo vbiq; succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsuꝫ postremo oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoq; facta eruptione cōgressus supatusq; a colonien sibꝰ est expulsus. qui tempori cedentes philippo impatori debitā obedientiā p̄stiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impator declaratꝰ. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq; p arma impio quies. quem lantgrauiꝰ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalendō iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attn̄ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dn̄i M.cc.ix. cū philippus impator a comite palatino interceptus fuisset. impator a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romam pficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram eccīe hostiliter inuasit. nā radicophanum montē falisci siue vt corrupte appellant flasconem ⁊ totā pene romandiolaꝫ p diuersas legiones diuersosq; legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q̄z caperet est adnixus. Friderico secū do quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmissa ꝓtectio secuꝫ redderet. nihil tanti motibus suspicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui eū suadendo. hortando. admonendo quincere conarent vt capta de eccīe terra feudatario redderet. q̄ peiora indies molieba. vnde pontifex eū anathemate primū p̄cussit. deinde pseuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depositūq; ꝓnunciauit. Secutos eū p̄latos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt nō magis possent q̄z deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia se subtrahere. q̄obrē rex bohemie. langrauiꝰ thuringie ac archiep̄i Maguntinꝰ Treuerensisq; dux austrie ⁊ ex militibus p̄stantiores quiq; eū deseruerūt. Eū etiam germani electores imperij philippo suadente francoꝝ rege q̄z primū de priuatione othonis certiores facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ rebē declarauerūt. Philippꝰ em̄ francie rex othonē ioannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatu deiici exoptabat. quibꝰ tandē deterritus malis atq; periculis otho in alemāniā se recepit ⁊ quecuq; de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiq; sicilie regis potestatē rediere. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatum supatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impator mestus languensq; aio breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fide armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in ofício continerent.

Rainaldus archiep̄s coloniensis post destructam mediolanū a friderico impatore corpa triū regū ad Coloniam traduxit post glorioſam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoq; puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. q̄ obrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotanuis mala pegisse in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in synodo lateranēsi dū incho/ atus sed aliqñ intermissus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id cū maxie factū ē eo cp quedā albanensium pestifera he/ resis surrexerat. que tantā in populo romano cleroq; seditionē excitauerat cūctā vnq; antea. cū obrē causaz pōtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝯ eos ar/ ma suscipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaz sopitū t oblitteratū instaurans multis priuilegijs t gratijs mirabiliter auxit. eidez aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdu nū exstens regulā cōposuit t dedit in quo pcepit ip/ sis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius nūt ordinis auctorez et du- cē Quiriacū epm t martirez tpe constantini magni Hele ne matris primū fuisse tra- dunt. qui etiam cuz Juliano apostata cū multis christia- nis passus fuit. sed idem or/ do ad nihilum fermevsqz in presens redactus.

Tartarorum regni princi pium

Dauid quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oīb9 sue ge- tis vir/ ac mlierib9 hostili aīo egressus p vicinas quasq; vrbes spolia multa exegit t populū suū b mō allexit. quibus spoliis allectus inde parthos venit t pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe quadens circa meotidis paludis littore concessit vbi t accolis suis sedes cōstitu ens in maximā euasit potentiā vt regnū eoz nunc multū creuit in finibus hungarie polonie t iuxta mare ponticum t in aquilone. t hi nūc vsonē cassanū habent principē. Sunt autez tartari hoīes turpes oculos grossos pminentes habent latas facies et frontes nasosq; latos mediocres. t statura tante arrogantie vt dñm suū cham filiū dei appellent. pluraq; de eoz moribus hystorici scribunt.

Ordo carmelitaz p hoc tps in syria apud carmelū montē ab Alberto theroſolimitano patriarcha excitat t multis priuilegijs ab eo sublimat. atq; ei- dem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtu- lit t confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdaz largis virgis scz albis t griseis circulatā more helye pphe- te(vt tradūt)assignauit t referendā pstituit. Jsq; ordo cū in orbē diffunderet ac locis t viris pstantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p mul- tos annos ab emulatorib9 ptulit. sed postmodū Ho- norius pontifex eius nois tercius cernens ipam san- ctam religionē t ordinē a multis impugnatū t aliqñ psecutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione mo/ tus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circula tis clamidibus ob honorē beate virginis marie in al bas sub titulo virginis marie de monte carmelo ap- probauit t cōfirmauit. aūt eīm ordinē istū dū in syria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia t deuo tiōe apud soldanū egypti extitisse t multas illi elemo synas t beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus t regno suo eiecisse. cū obrē necesse fuit illuz i europā trajicere vbi mirū immodū excrescēs clarissi- mos t sanctitate t scientia viros ptulit. Quoz de nu mero pāpas fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̄ pter libros multos a se editos spū ppbetie clarvit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

S. Dominicus

ODominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ p̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea līs edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascitur. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis oburgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoq; cū eo miseratio creuerat. ex canonico aut regulari a deo vocatus cū frībus socijs p̄dicatorum ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq; gallie regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc primū famanosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erāt⁹o q̄ armis eā sectam tueri adniterent. Qua comes tolosanus notabat infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiū arma conatusq; retudit. tantisq; ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaz domitos audiunt. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ confirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus audita eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

FRanciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq; diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. cc. vij. primo negociator hūanus ⁊ affabilis ac p̄digus vsq; ad annū. xxv. Inde terrena oia despiciēs xp̄m in oīi vita secut⁹ est. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouuz nor ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radijs xp̄iana religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e nive vel glacie operiret. pauptatē quoq; dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄z laudes audire. oīmq; studio p̄cauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad superflua diffluere. ardentissimoq; martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum oīi honore suscepit. Duobus aūt annis aī obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq; conūctis affixū. alaꝝ vo duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat. Eunq; diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latusq; ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū frībus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a quersione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis n̄re. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna p̄ius ob eam rem couentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cc. lxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

TErremotus atq; portēta multa hijs annis vbiq; ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq; damascus magna ex pte corruerint. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaz pelagus retrocessit. ⁊ hoīm ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

IIsum est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusq; radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

HOnorius tercius papa. pria romanus. pre almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. t ipm eius nois tercū. perusie cardinales i ro manū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū pdecessoris diem obi// tus facta. maior solito adhibita ē festinā tia qꝫ perusini ciues difficultatē hiero solim e reꝫ. t belloꝝ ytalie sedandoꝝ necessitates ppenderūt. Et coacto in con// clauī collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt ꝓperarēt. vini ho nestissimā attulerūt. ꝓsecratusqꝫ pōtifex destinatū a pdecessore pac| in ytalia cō// stituende tractatū p oratores legatosqꝫ cōtinuauit. Ipse romā intra primū cre ationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat em eū petrus antisidorēsis impator cōstantinopolitanus. quē paulo post t iolem simul vxorē idē ponti// fex in basilica sancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros insignis visitur. im// perali diademate decorauit. Et rebus xpianoꝝ in romana ꝓsulturus q̄ hiero// limis ꝓfuture viderent ioannē de colūna cardinalem romanus portuensem ep̄m apostolice sedis legatū declarauit. impialesqꝫ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate no// tatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ptegen dū cū suscepisset. Etiā ordines predicatoꝝ t minoꝝ cōfirmare voluit. hieroso limoꝝ regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extantvo hono rij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctoꝝ ad lateranēsez eccclesiā instau// rata celebris sanctimonie oratorū. Bñ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pasto rem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xij. morit. Se pelitur qꝫ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

GRegorius nonus papa natione bernicus. pria anagnin⁹ e familia comi// tum innocentij tercij nepos. Qui t laterano vbi creatus fuerat ananiam p estati caumata se contulit. Bñ fridericū monuit vt expeditionē in terrā san// ctam cui⁹ voto pridez cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōmina ret vt nisi breui exequeret excōicationis priuationisqꝫ sententias ab honorio pdecessore in illū ꝓmulgatas. ꝓfirmatas etiā atqꝫ etiā aggrauaret. Promisit// qꝫ fridericus sese vouerat. dictūqꝫ ē veris tpus ad ꝓsequendū brunduſij. vene rat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius hassie. q̄ brun// duſij vna cū magna pte militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in si cilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita em lantgrauij morte ce// lerrime eo adnauigasse omnēqꝫ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam ꝓfirmauit. Inde pe// rusij pontifex assisiū petiturus. vt q̄ de francisco viro sanctissimo miracula au// dierat p̄ns cognosceret re comperta vt audierat. in sanctoꝝ numeꝝ statim retu lit. Leperant iterim romani senatores qñqꝫ vnū. qñqꝫ binos creare. Hanibal qꝫ ex hanibalda gente romana nobilis senator beresi ꝓsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiqꝫ pontificis reditū formidantes tumultū concitaue rāt ꝫ diuina vltio cōpescuit. Tyberis em eā in alluuionē excrescens. multa dā// na mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisqꝫ vix superfuerit. Pontifex mira clemē tia vsus publice oēs priuatimqꝫ etiā distributa pecunia ꝓsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasqꝫ plu rimas construi curauit. Urbis dignitati t valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem rea// tinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū nu merum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthonū cognomento paduanū ob innu mera miracula sanctoꝝ confessoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie t anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōciliū. Uerū fridericus terram mariqꝫ vias p̄clusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmo// dum tenti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū t prelatoꝝ impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui an// no quarto decimo. mense tercio.

OCelestinus quartus patria mediolanensis t ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vi// ta t doctrina insignis senex admodum t valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire cona// tus est. Sed priusqꝫ fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo deviceſimo pontificatus die de// functus ē. Cui vt successor daretur vno t viceſimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apo stolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is absentibus electio fieret protestatus fu// isse. Quibus t collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. t imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea summoꝝ pontificū

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Linea impatoꝝ
Fridericus secūdus

FRidericus eius nominis secūdus impator. anno dñi. 1212. ottone p̄dicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Mat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cō stantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret oīs suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Is sub gubernatione eccl̄ie ⁊ innocētij orbato p̄e enutritus. Deinde potentissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. ihr̄lm ⁊ sueuie. dñs quo nullus magnificentior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica pit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Ueꝝ vi/ cijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tpale. cū milit⁹ pōtificib⁹ romane eccie bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia p̄ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Ualidissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ p̄atense ⁊ arcē sancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝓsortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝓcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardi/ nie. Fridericus itaqꝝ p̄mo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sue/ uia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione p̄essam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā itez de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit subsidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaꝝ pontifici quoqꝝ romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̄misit fundani ꝑpetuo ei⁹ donationis iure a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā rediit. Quem honorius imp̄iali diademate insignuit. Obierat paulo p̄ius cōstantia eius mater p̄estantissima mulier. nō magis annorū qua p̄udentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientez. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē inꝟtutū via cōtinuisse. ꝙ ea de medio sublata. mores vsqꝝq̄qꝝ mutauit In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis p̄imo m̄ta ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temperet. admonētem magis magisqꝝ indies sprevit. Unde cū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ipm fridericus impio p̄uatus. vt reb⁹ ꝑsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qđ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad tercīū ydus augusti cū omni classe brunduſio soluit. sed ceteri ad destinatuꝝ in acconē cursum velis ardentissime remisqꝝ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brunduſium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus ꝑsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo militie sue mḡro cū copijs ptolomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex ꝙ oīa restitisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē p̄imū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit fuerat ptolomaidaꝝ magister militie theutonice p̄utenorū. ꝙ cū ipo fridorico in ytaliā rediit. fauentia deinde anno obsidionis ꝑpe in fridorici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā p̄iuauit. qđ tunc p̄imū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac regi/ nos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝓtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝝ atroꝝ varijqꝝ ⁊ longobardie ac oīm ytalie p̄niciosissimū oīmbus quos ꝑ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ pecuniaꝝ odio partiū vtrūq̄ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō tifex excōicationis ꝺpositionis p̄uationisqꝝ sententiā in fridericū ꝑnūciauit. oīmbus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē ꝺligendi. put in sexto ꝺ iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ipe in longobardia crudelitate ꝑsequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

EClipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝝ ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat ꝺm iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) mortem gregorij nomi ⁊ oppressionem eccl̄ie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus saluijs ad quinqꝝ hominū milia periisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum boim milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hꝰ tpib⁹. veluti nouū sydus a btō dñico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini instituꝫ. Bū eīm ad lateranēse ꝯciliuz cū fulcone tholosano epō. ⁊ ad innocentiū adꝫsset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exiberet. Nocte in somnis videns lateraneñ. ecciam suis cōpagibus resolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dñicus humeris suis casuraz fabricā sustentare videbaꝫ. q̄ visione motꝰ. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fribus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres tholose regulaz p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista pscripto pontifice ipō pre dñico instante auctoritate aplica tandē approbaꝫ ⁊ ꝯfirmaꝫ. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ hereticos q̄maxime extinguēdos sp impetuosissimꝰ ē habitꝰ. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus annuales ꝓrsus abꝭcere. qꝺ postea in caplo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita q̄ ordinis sb regula augustini ⁊ cōstitutōibꝰ additis ab honorio accepit. Jp̄m ordinē postea raymūdꝰ domi//nici succesſor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ ordinatōnibꝰ mirūmmodū auxere. Quoꝝ de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ⁊ Vincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄z vt petrus de Tarantasia Jnnocētiꝰ quintꝰ appellatꝰ. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albertꝰ magnꝰ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antoninꝰ archiep̄s florētinꝰ. Et alij innumerabiles doctores ⁊ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝓ viribꝰ auxere. Rogeriꝰ ⁊ Albertꝰ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atq̄ alij historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

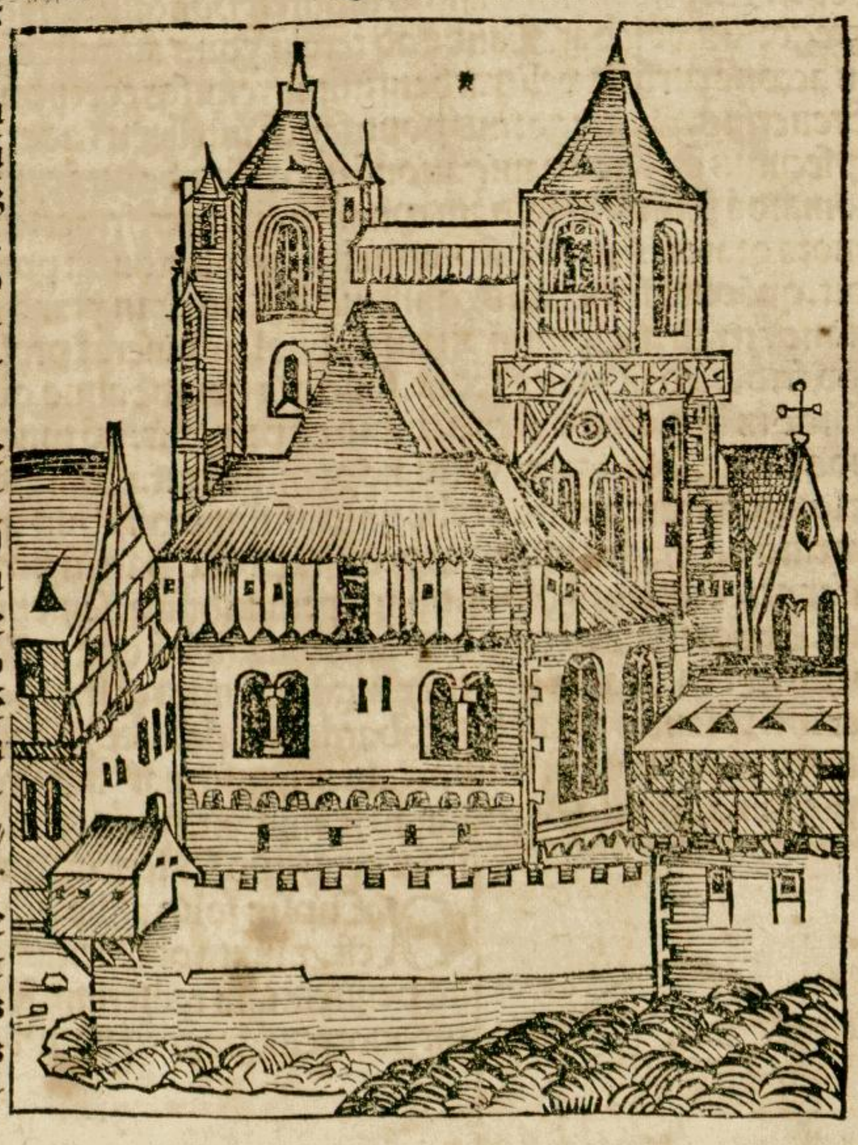

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kaľ. decēbris honoriꝰ pōtifex (⁊ vt ferūt difficillime) con//firmauit. Mouerat eīm antiquus hostis hūc ordinē in eccl'ia dei admodū ꝓfuturū. ideo obstitit. vt ad nihilū redigereꝫ. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciscus tanq̄ voluptatis ac pauptatis ortū mlto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ securiꝰ a mūdi fluctibꝰ elongatꝰ soli deo vacare posset. Jp̄e franciscus btissimus p̄mo introiuit. vt reliquos spūalibꝰ ⁊ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo constitutꝰ diuino afflante spiritu. post suā ad deū pfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ⁊ filioꝝ suoꝝ nūerū. vite normā ⁊ regulā cōposuit atq̄ descripsit interpositis in ea sacri euangelij vbis. ad eius pfectōem feruētissime anhelabat. Quandamq̄ ꝯfratres suos vbo pīter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minoꝝ vt ipse ait. hec ē dñi nostri ihu xp̄i sctm euāgeliū obꝛuare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ⁊ in castitate vsq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ipum signis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūeraī ludouicus ep̄us. antoniꝰ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardinꝰ senēsis. in cathalogo sctoꝝ relati. Qz ⁊ Nicolaū eiꝰ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de qbꝰ ⁊ alijs latius infra dicī. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūeraī alexander de ales. Richardꝰ de media villa. ⁊ innumerabiles alij.

Anno salutis p̄mo vicesimo. duodecieſqz cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄z maiorē dire ptas vastataſqz suo sbiecerūt impio. inde ripheis mōtibꝰ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transfluuanam ꝓtingūt. in poloniā ⁊ post ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendijſqz late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

Hierusalē cīas q̄z a cordirio magni saladini filio obsidētibꝰ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit. tēplo dñi tantūmō īegro relicto. ⁊ cū sepulcrū dñi nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianoꝝ pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originẽ. Cui⁹ pẽ miles. mr ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plimũ erudita. Hȳjs tpib⁹ apud assisiũ vrbẽ vtute sctitat⁹ ⁊ gra in pcio habita. q̃ ad eccĩam sancti damiani cõmigrans collegiũ sanctũ pauperũ dominarũ ordinẽ inchoauit. in hoc arto recluſorio p. xlij. ãnos mirãda carnis sue maceratõe ⁊ ĩ opib⁹ virtutũ claruit. diuersa q̃z miracula signo crucis pegit. Cũ sub imperatore friderico quassata eẽt eccĩa. Et in assisiũ hostilis furor irrueret. Et sarracenorũ gens apud damianũ sctm. intra claustrũ vginũ influerẽt. Clara infirma ad hostiũ agmen se duci iubet. Et añ hostes poni pcedẽte ea capsula argentea in qua erat sacramẽtum eucharistie. ⁊ ĩ oone cũ lacrimis ait placet mi dñe inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum? Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiã. Et mox q̃ muros ascẽderãt. obsidionẽ derelinquũt. In religioso eius transitu innocẽtius q̃rtus cũ cardinalib⁹ eam visitãs. ab eo remissionẽ oĩm peccatorũ obtinuit. in dño pfortata. xvij. dieb⁹ nullũ cibũ sumpsit. Tandẽ ait ad aĩam suã. vade secura. q̃ bonũ itineris habes cõductorẽ. in crastino igit beati laurẽtij egredit aĩa eius sanctissima. Et ad sanctũ georgiũ. vbi corpus. b. francisci pmo cõditũ fuerat deportat. Agnes aũt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ ſbsecuta est. Et cum sanctissime vsq̃z ad vite exitũ vixisset. ⁊ dominus ad gloriã eius plura miracula fecisset. anno. Ad. cclv. alexander quartus in sanctaruz catbalogo eã aggre gauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius pria hispanus. vlixbona ciuitate oriũdus. ordinisq̃z minorũ frater ait vtiq̃z sanctus. ⁊ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorũ regularĩ habitũ suscepit. cũq̃z audisset frẽs minorũ apud marrochiũ p xpo necatos. p eis habitũ minorũ accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinẽtia macerauit. Hic gloriosus pr̃ cognomine de padua dictus Cũ ibi predicans diu reqeuit. Et rome de mandato summi pontificis pegrinis plurimis pdicaret. linguaz sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̃z anglici oĩes q̃ audiebant clare intelligerẽt. Et cũ inter religiosos nõ solũ sue etatis. ẽ priorũ seculorũ oĩbus lr̃is ornatissim⁹ haberet. Sacrarũ lr̃arũ archa cognomiari meruit. Et cũ tholose bononie. ac patauij diu theologiaz egregie docuisset. Hac tẽpestate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono põtifice eas obres statim in sanctorũ cõfessorũ pfortũ refert. anno. Ad. ccxxxij. Inuenta est postea in translatõe corpis positi de loco vno ad aliũ. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicũda q̃ p plures annos cũ corpe sub terra iacuerat ac si tũc decessisset. quaz beat⁹ bonauentura. affatus ẽ. O lingua bñdicta q̃ semp deũ benedixisti. nũc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dñi. Ad. cclxij. cũ eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues eccĩam pgrandem atq̃z pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

Ordo fratrũ theutonicorũ in pruſſia p hec tpa ortũ habuit. Cũ pruteni barbara gens ⁊ ydolorũ cultrix. vsq̃z ad fridericũ impatorẽ eius nois secũdus fuit. Sub eius vo ĩperio cũ amisissent xpĩanam ptolomaidẽ surie ciuitatẽ. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Viri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericũ accedentes pruſſiam germanie cõterminã xpi cultũ spernere dixerũt. Sepe illius gentis homines in saxones ceteroſq̃z vicinos excurrere ad orientẽ eñ massonite poloniq̃z rura colũt. Occidentem saxones occupant. aquilonẽ balthei maris excipit littus. Ingentem igit vim pecorum atq̃z hominũ abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gẽtem. annuat tantũ imperator. puinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendã tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq̃z dux mosauie ⁊ Cuyame q̃ sec⁹ terre domini affirmabat. Jus suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla pcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnẽ pruſſiam subiecerunt. frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. mlta ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xpi gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamẽsis. colmẽsis. warmiensis ⁊ Sambiẽsis. Arcẽ item nobilem ⁊ amplissimam marieburgũ vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimẽtis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbaz oĩes nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neq̃z litteras discunt. magne hȳjs opes fuere. nec minor potentia q̃z regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

QRincipes xp̃iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranẽsis ꝯcilij decreta ad hieroſolime li
beratione̅ inflãmauerãt. in magnũ coierãt exercitũ. qui ꝑtim terrã. partim mari cõſtantinopolim. Et
inde cardinale colũna ſedis apoſtolice legato ꝺeducente. acconẽ ſe ꝓtulerant. Fuerũtq; primarij inter eos
ꝑceres andreas hũgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qõ libẽter ꝺederãt. qꝝ ius eis cõceſſit q; in omni dal
macia regnũ hũgarie ad eã diẽ habuerat. Et dux auſtrie. heinricuſq; niuernenſis comes. Et gualterius re
gis francie camerarius ꝙbus ioannes hieroſolime regi cõiunctis. in cõcilio actũ eſt. damiatam egipti vr
bem nilo cõtiguã vt primã oĩm caperent adnitendũ. Ea eĩm in ptãte facta apparebat cayrũ ⁊ babilonẽ cõ
tiguas vrbes ampliſſimas ⁊ cõmode occideri poſſe. Et intercluſas cõmeatu facilime expugnari. Quo ſol
danoꝝ gentis ſarracene principũ domicilio in xp̃ianoꝝ ptãtem facto futuꝝ ꝙfidebant. vt oĩs ea barbaries
ſarracena nõ ſolũ hieroſolima ⁊ terra ſancta. ſ orbe ipo terraꝝ exterminaret. Itum ẽ itaq; nõ magis cupi
entiſſimis q; cõfidentib⁹ ꝑceꝝ militũq; animis. Et menſe maio anni ſalutis duo deuigeſimi ⁊ duodecies
ceteni. damiate obſidio ĩchoata. Ea cĩtas olim eriopol a ptinace elio ꝺditore appellata. Triplici muroꝝ la
teritio dẽſiſſimoꝝ munimẽto cingit. Quã nili amnis ptícula. ad romani tiberis magnitudinẽ ambit. vt
inſulã ſ oblõgã arctamq; efficiat. A babilone q; noua itur ad damiatã vſus oriẽtẽ. diſtãs ab ea dietis tri
bus. Itur quoq; ad alexandriã occidentem vſus diſtans a babilone diebus tribus ꝑ terrã. ſex per aquaꝝ.
Porro vſq; ad damiatam ſeptem diete ſunt a monte ſinay. Sita ẽ aũt damiata inter mare ⁊ flumẽ nili. de
coratur aũt in. xxvij. turribus altis. Minoꝝ turriũ incertus numerus. Turris quoq; erat pharea nõ q̃dez
craſſitudine ⁊ celſitudine illi ſimilis. quã ad pharon ⁊ nilũ ſtante romano impio fuiſſe legimus. ſ q̃ ſubur
biũ ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturniſq; ꝑdonibus tutaret. quãobrẽ ſub no
ſtri exercitus acceſſum addidit ſoldanus ſuburbio vtriq; ꝑſidia ⁊ munitiones vndiq; inſtaurauit. Eas dũ
noſtri appugnãt munitiones turrimq; vndiqꝫ machinis quatiũt. multi ꝑ dies ſingulos cecidere. cuꝫ tñ ea
maior in barbarie acciſio cõmitteret. Eruitq; fortiſſimoꝝ ex oĩ ꝓuincia alternis pugnãtiũ noſtroꝝ vir
tus. At poſt quintũ menſem quã gallici in ſoldanũ male pugnauerant pauci milites exploraturi cuſtodes
altũ ſopitos eſſe aut ꝑ errorẽ ab eſſe ꝙpiẽs ſocios aduocauit. ſcalas cõportant. portam ſecuribus malle
uſq; refringũt. Accurrẽtes q; ex ſarracenis ſtrepitũ exaudiuerant confoſſi. Chriſtianiq; interim patente in
greſſi porta. vrbe potiti ſunt. Anno tãdem dimidio atq; integro poſtq; fuerat obſeſſa. portis vbiq; muni
tionibuſq; xp̃iano militi ad cuſtodiam attributus. Prima vo oĩ machonaria vrbis primaria in glorio
ſe virginis dei genitricis eccleſiam inſtaurata. ac in epiſcopũ dedicata eſt. Habuit per id tempis damiata
ampliſſime opulentiſſimeq; ciuitatis ſpeciem. repertamq; in ea rerum oĩm copiam auri argẽtiq; ⁊ ditiſſi
me ſuppellectilis vim maximã. legatus regeſq; ⁊ duces exercitus militi xp̃iano equa diſtributione largi
ti ſunt. Quin etiam de agrorum diuiſione ĩ tempore facienda actum eſt.

Damiata

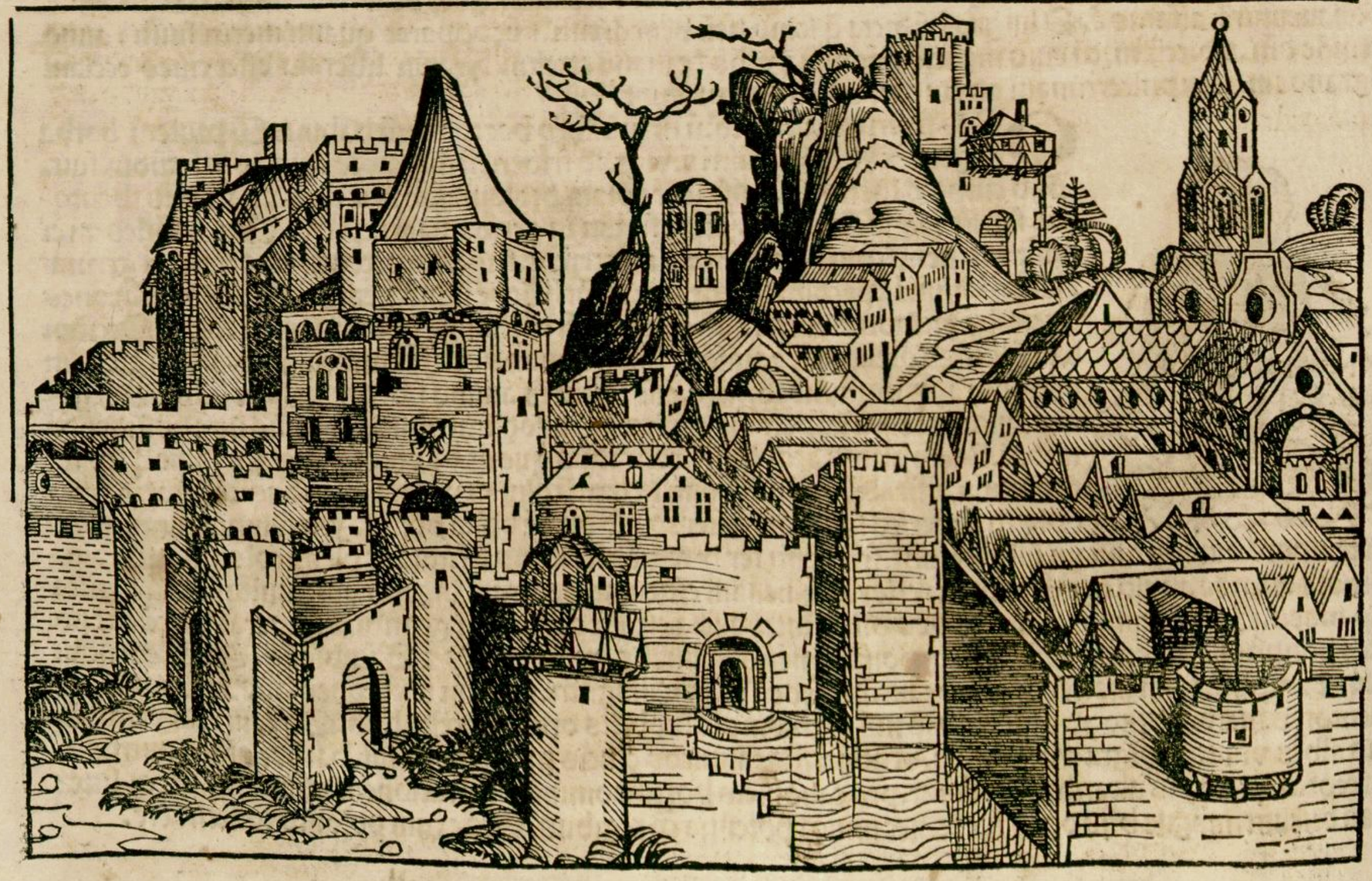

Apud damiatam interea res xp̄iana p̄ singulos dies. magis magisq; floruerat. cardinalis de colū-
na legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hungarie. ⁊ ceteri p̄ceres in bonā venerāt spem. fore vt solda-
nū sarracenosq; breui cōficerēt. Tandē placuit oīmbus in cayrū babiloneq; ducendū ad quas vrbes sol
danus oīes prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq; igit̄ xp̄iani duces in castris populationibusq;
iociati occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catha
ractas vbiq; defodi curauit tumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qđ in castris paratus erat de
structū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū
difficultatē. Alia quoq; angebant̄ maore. q̄ reddituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere
verebant̄. Itaq; missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus i ea
repertis soldano dimissa. ptemq; ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄i
ani aconē thyrūq; redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq; ser
uanda. Que igit̄ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem
reddita barbaroꝝ spurcicie inquināda. Is annꝰ salutis erat primus vicesimꝰ duodeciesq; centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dñi. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis mltas p̄secutōes passa a ꝓsiliarijs spōsi. ⁊ a p̄rimis suis contēpta. Sed cū dñm exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa tempalia su orū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei spe-
ctant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq; ad mortē p̄seuerans delectabilia ori proprio subtrahēs paupibus ministrabat. eosq; balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq; tegebat. fi la trahebat. vasa coq̄naria mūdabat. hospitale paupeꝝ ꝓstruxit. Que bonis v̄tu tibꝰ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depositis vestimētis de manu ma-
gistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsiꝰ iactā-
tia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiij. kal̄. decēbris ad dñm migra-
uit. Inter innumera miracula q̄ deus per eaꝝ ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illumi-
nauit. Quāobrē ⁊ ip̄e gregorius nonus ip̄am in sanctaꝝ numero asscribi ⁊ aggregari voluit. Et eiꝰ festū
ij. kal̄. decembris celebrari p̄cepit.

Decretaliū libri q̄nq; ad similitudinē q̄nq; corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice no-
no (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū tertiū) in ordinem redigūtur. Et in q̄nq;
partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq; constitutōnibus. de rescript̄.
⁊ ceteris officijs tractat̄. In secūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ ho
nestate clericoꝝ. In quarta q̄ꝫ de sponsalibꝰ ⁊ mr̄imonijs. Bemū in q̄nta de crimibꝰ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄-
dicatorum

Raymūdꝰ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ ter
cius generalis mḡr post iordanē secundū mḡrm
ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus
p̄ hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in q̄nq; decreta-
liū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et
eos in formā redegit. bononie q̄ꝫ ius canonicū edocu-
it. Et summā de casibus putilē cōfecit. Inde ordinatō
nes ⁊ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes
in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirma
tus i dño q̄euit. ⁊ vt fert̄ miraculis claruit.

Bartholomeus brixi-
anus decretoꝝ doctor

Accursius legū doctor

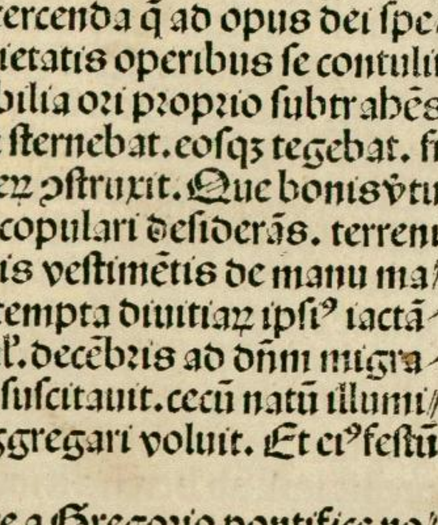

Accursꝰ natione florētinꝰ. ꝓsultissimꝰ vir. supio-
ris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄e-
met in autētica ꝓtestat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū stu
diꝭ ornatꝰ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde pluri
mū insignitꝰ haberet̄. Totus ciuilis iuris corpꝰ pri-
mus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Odefredus doctor

Bartholomeꝰ brixianꝰ clarissimꝰ decretoꝝ do-
ctor istis tpibꝰ clarꝰ exīs additōes ad decre-
ti glosas eo ordine q̄ nūc hūntur fecit. Et nonnullas
disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scri-
psit p̄terea epl̄aꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbi
bus ⁊c̄.

Obefredus patria beneuentanus. doctor cele-
berrimus azonisq; auditor. eo tpe cū vtriusq;
iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiuꝫ
⁊ vtilissimum opus composuit.

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

INnocentius quartus papa synebald⁹ antea vocat⁹: ꝓria genuensis. familia fliſca e lauonie comitibus. in lucina ꝓſbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus impator nō admoduz delectat⁹ eſt. Mozat em̄ hoīs vtutē. ⁊ animi magnitudinē. Js em̄ mētis ſue ꝓſcius. fertur ex cōpoſito reſpō diſſe. Bonū ſe amicū cardinalē in acerrimū hoſtē romanū pontificem permutaſſe. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applauſu ſuſcipit. pactis q̄ de moze in cozonādis pontificibus fieri cōſueuerunt. de pace cū fridericō incūda mētionē facit. Uerū cū paratas ſibi a fridericō inſidias comperiſſet. Genuenſiū nauigio fretus qō apud centūcellas in portu cōſederat. Et nauigās genuā incolumis puenit: vbi piculoſiſſimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuiſſet. ad philippū regē in franciā ſe contulit. ingreſſu rhodano amne aduerſo francie regnū pōtificē innocentiū rex ſumma veneratione excepi curauit. deduciqz lugdunū. Quā in vrbē concilū pontifex cuz celebrare cōſtituiſſet. ſue primū ꝓſulit honeſtati. fridericū admones vt lugdunum ſe cōferret. Et cū moza grauiter pontifex p̄eſqz ferebant. Sentētiam ī fridericū excōicationis depoſitōiſqz ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt neceſſarioz pontificis edes parme ⁊ villas ſpecioſiſſimas funditus euerterit. Innocenti⁹ tandem nono acceſſus ſui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaz redire mouere cōſtituit. Quē gallici oīes magno honoze magnoqz fauoze ꝓſecuti ſunt. Qui ꝓter acta ī concilio nūc extantia libroz doctrina plenos apud lugdunū ⁊ ſcripſit ⁊ edidit. cōmētarios in vet⁹ teſtamētū. apparat⁹ nouellaſqz ⁊ autēticas decretaliū. Et de iuriſdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis reſpōdens apologeticas libros fecit. Et ſanctū eadmūdū cantuarienſem ī ſanctoz numez retulit. Lugduniqz ab eo pōtifice qō ſeruatur primū ē cōſtitutum vt romane eccīe cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte inſignirent. nō ſolū quo a ceteris ſint iferioribus cōſpicui. ſ vt ipi admoneant debere. qui illa poſt pontificalem maioze oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ⁊ xp̄iani populi ſalute ſanguinē paratos eſſe. Cū vo peruſiam iam peruenīſſet. petrū veronēſem ordinis predicatoz ab hereticis interceſſum in ſanctos xp̄i martyres retulit. Jdez fecit de ſancto Staniſlao cracouenſi epo qui in vita miraculis claruit. accerſit⁹ deinde a ꝓcerib⁹ regni ſicili neapolim ꝓficiſcitur. ibiq3 moritur. ⁊ ſepelitur in eccleſia ſancti laurentij. pontificat⁹ ſui anno vndecimo. menſe ſecūdo. die duodecimo. Cui⁹ quoqz decretū fuit vt octaua natiuitat⁹ marie virginis in eccleſia quotannis celebraretur.

ALexander quart⁹ papa cum morte innocenti⁹ ad annū ſalut⁹ quartum quinquageſimuz duodecieſqz centenum inchoantem menſe ianuario p̄erept⁹ eſt. alexandru hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hoſtienſi natione campano cardinales qui oīes in expeditionem ſecuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. poſtpoſita moza vt rebus eccleſie a manfredi violentia ꝓuiderent. Ad anfredum ſtatim admonet ne quicqz contra dignitatem eccleſie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōſilij vir beneficus. maxime vo erga paupes xp̄i. ⁊ bñ de religione meritus. Unde libellos quoſdam contra paupertem editos a quodam guilhelmo de ſancto amoze perpetua edicto aboleuit. Jnterea alexander q̄z primuz ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato ſuo. operam adhibuit intentiſſimā. Et eſelinū de rumano atqz alios tyrannos perſequi vbiq3 non timuit. Sed ⁊ inter genuenſes ⁊ venetos lites componere non deſtitit. Et ex viſione qua beatū auguſtinum vidit. vnionē fratrū heremitaz a predeceſſore inchoatam ipe perfecit. Ordinēq3 ipm (relicta beremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confeſſionis audiende aucti. ſicut ⁊ ceteri ſalutis fructum afferri poſſent. Jn eodem quippe ſtatu ordinem ipſum ꝓfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoz multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira benuolentia ſummaqz deuotione ſemper proſequi non deſtitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduz fauit. Et ad cardinalatus epiſcopatuſq3 dignitates multos prouexit. Tādem poſtq3 alexander claram virginem pontificatus ſui tercio ananie in ſanctorum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenſes tractandum ſe contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in eccleſia ſancti laurentij honorifice ſepelitur. Pontificatus ſui anno. vij. vacat tum ſedes menſibus tribus diebus quatuor. Varia ⁊ maioze parte aduerſa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vſus qui omne regnum ſicilie cōtra que ac ſeuerat. Et vrbē florentiam in manfredi hoſtis eccleſie poteſtatem veniſſe. conſtantinopolim a catholicis amiſſam bellū inter potentiſſimos ytalie populos venetos genuenſeſq3 eodem quo obijt anno vidit.

Linea ſummoz pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

Fridericus cesar diu pōtifices ꝓsecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaꝫ sedem affeciſſet tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate dēpositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuat⁹. post cuius dēpositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsqꝫ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuꝫ impatorē.

Heinricus huius noīs septimus rex ro. declarat⁹. res ēm germanie inquietissime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de fridericō priuationi ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regeꝫ dēsignauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis impetijt sed p̄dicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauij p̄sidia fauto resqꝫ cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius ꝓfluuio ventris sine herede sepultus in Jsnaco.

Jlhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

uelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ pniciosissima noīa ad totius italie interitū ꝓ hec tē pora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuicez romano pontifice ⁊ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena ī aliud mal⁹ seipsaꝫ p̄cipitauit. ī mult⁊ ēm ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatisqꝫ ꝓcessuꝫ est. vt quem pater filium. frater fratreꝫ videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūqꝫ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesqꝫ ⁊ populorū sectiones ꝓ omnē ethruriā pene dinoscerent. cui infectioni a friderico disseminate noīa quoqꝫ aut ipse aut ex suis germanis vt p̄misim⁹ aliq̄ ididere. verbo ēm quod certe germanicū est studiosos eccie Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noīa primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā p̄ter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quin quaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsqꝫ tpa sub infausto eoꝝ nomī titulo seuitus est vt petora inter seipos scelera q̄nqꝫ itali commiserint. ijs que a barbaris tā cessantibus fuerāt ꝓpessi. vrbs ēm in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia qꝫ baꝝ partiū causa gesse bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitāteſqꝫ solū ea debachati sunt insania atꝫ pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egent. eq̄ ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo ēm diuisa sunt insignia in plijs p̄ferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipi boīs incessus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus fredrici filius ex Jole Johannis iheroſolimitani regis filius susceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor friderici⁹ apd̄ florentziolā grauī ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualescere⁊ Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatusqꝫ oīs successio ꝛeuoluebat. Jsqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post fridrici patris mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝝ ꝓ se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaꝫ tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū ampliſſimūqꝫ exercitū in apuliā transportauit. Erat vo quod rex euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate ꝓxīꝫ similis. sed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā p̄ se ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris astutia ꝛestituisse videat⁹. ide neapolim furēs mīarūqꝫ redundās obsedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania ꝛesedit. partim recipiendo sicilie regno vsqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte dehiscēs valleſq; coartās multa agricolaꝝ milia oppreſſit. ⁊ vt auctor faciculi tpm refert ⁊ cucurrit p multa miliaria ac ꝯq; milia hominū ſuffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter acceſſit.

Sanctꝰ cirillꝰ grecus melliflui carmeli prior doctorq; tū vite ſanctitate tū ꝓphetie ſpiritu cōſpicuꝰ multa poſteris ſeculis ꝓ futura cōſcripſit ⁊ copioſis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoq; ſtup orem.

roſſoni ſiue groſſolini gens arabica eoꝝ devota ſupſtitiōe ſoldano babilonis impellente xp̄ianos i aſia habentes p id tpis diverſis agitarūt in locis. ꝓgreſſoſq; templarios ⁊ hoſpitalarios ſepenumero male mulctatos repreſſerūt. demūq; iheroſolimā delati tūc immunitā. eos ex aſiaticis chriſtianis quos a ſaladini filiꝭ intactos ꝓcepimus eſſe ſeruatos. ipi maxima confecerūt occiſione. Sepulchrū vo dñicū ad ea intactū tpa ſuatū quāta maxia fieri potuit ignominia ⁊ ſimul vaſtitate fedatuz eſt.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eiꝰ genitore lodouico anno. xiij. etatis ſue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 44. hic cū xp̄iane religionis ardentiſſimus emulator eſſet a blancha regina devota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus, qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur aut opabatur niſi que dei ſunt. ideo vigeſimo regni ſui anno copioſiſſimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt curante baldwino impatore conſtantinopolitano pignora reliquit p̄cioſiſſima venetis ab ipo impatore conceſſa lanceam ſpongeāq; ⁊ partem ligni crucis dñice paſſionis. Copiꝭ igit xp̄ianorum in egypti littus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni domiatā incolentes vrbe populariter migrare cōſtituerunt. Jnerat exercitui ſedis apoſtolice legatꝰ patriarcha iheroſolimitanus. Jneraut ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictavien. eius regis germanus frater novas ex gallijs damiatā copias tranſportauit. quā lodouicus difficillimo p̄lio obtinuit eaq; capta cū ſaracenis varia p̄lia geſſit. tande ab eis ſupatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis ſepe ꝓſpere dimicans. morbo tandez in exercitu eius p̄ualente vna cū Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni ſui interijt. quē poſt modū bonifacius octauus audiens eius frequētiſſimis miracnlis merito inter ſanctos confeſſores retulit

S. Eadmūdus archiep̄s

Eadmundus cantuarienſis archiep̄s anno dñi M.cc.lvij. ab Jnnocentio quarto ſummo pontifice numero ſanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dñm migrauit. vir mire ſanctitatis ⁊ magne ſapientie. Js ex albendonie anglie villa originez duxit a mundicia nomē ſortitus. vnde carnē ſuā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vſq; ad obitū ꝑmanſit. factus magiſter artium miſſas indies audire conſueuerat q̄ conſuetudo ſcolaribus ſuis ꝓfuit. Jnde ſeſe ad theologie ſtudiū tranſtulit. poſtea euaſit p̄dicator egregius. diſputator acutiſſimus. vacante ſede archiep̄ali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. ꝓſecutionē deinde paſſus clam fugiens ab anglia ⁊ mari tranſito ad pontegniacū monaſteriū puenit inde ſolciacū adijt. poſt ꝓceptinoē ſacramēti infirmꝰ exiſtens in lecto ſedens caput ſup manū reclinās obijt. xvi. kal'n. decēbris. corpꝰ ad pōtigniacū in eccia ſancti iacobi ſepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. deꝰ em̄ mirificauit ſctm̄ ſuū ex oī pene genere lāguoꝝ colēdūq; p̄buit vniverſis.

Stanislaus epūs cracovienſis in polonia vir doctrina ⁊ ſanctitate illuſtris p hec tpa claruit. Js cū poſt multa virtutū opera feliciter curſuit. Jnocentius quartus ſummus pontifex ſanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ poſt mortem miraculis effulſit.

S. Stanislaus epūs

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis doctrinaq; clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriū ſancti Gabrielis cecidit. habēs ſignuz crucis ⁊ imaginē chriſti expreſſam. ⁊ deſuper aureis literis habens ſcriptuz ihe/ ſus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecū illu minauit.

S. Petrus martyr ōr. predicatoꝝ

PEtrus nouus martyr. pria veronēsis ordinis fratꝝ pdicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanqꝫ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum paretesqꝫ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. p hac mortē subire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ ꝑor fuit. p exeq̄nda inq̄sitione ꝑ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et p latera eius transfixit. Cū vo fidei pugil hereticoꝝ dogma pestifeꝝ invita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ⁊ miraculis choruscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccie redirēt. Ob cuius sanctitatē ⁊ frequētia miracula ipm̄ innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

ETzelinus alberinusqꝫ fratres de romano. cū ea etate in marchia tarusina familie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrarienses. ⁊ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scī bonifacij comites. Et cuꝫ ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic vo sub friderico secundo cū esset vita ⁊ morib⁹ p q̄ꝫ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidez sibi ꝓstituerit maiorē ceteris oībus. quas absqꝫ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ptulerit. Primaqꝫ vrbs verona in illius ptes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaz est reuersus. primi quoqꝫ oīm pataui blandicijs dolosisqꝫ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ptes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaqꝫ coborte ita īmisso vt sarracenis portas alemānisqꝫ pallatiū seruantibus in aptam fuitutē padua sit redacta. Presertim qꝝ carrarienſiū odio atqꝫ inuidia axo estē sis marchio fridericī vel potius etzelini ptibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis temale gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa ſcrudelitate desseuit. Dez cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuz sibi subijcere temptasset. Oēs vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicqꝫ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuoꝝ ⁊ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis sancte sabine vir vita ⁊ doctrina insignis. cuꝫ innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctoꝝ virorū familiaritate mirifice delectabat. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc bugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝑus frater habebat. Scripsit idem Hugo ⁊ glosas in bibliam. ⁊ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoris ex pcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ⁊. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie dignitatē eo in regno moliret. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuisset. ⁊ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoqꝫ factiones mouet. maxime vo florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaqꝫ pōtificis ptes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝑ manfredū obiecit. Tandez beneuētū puenit. facta cū manfredo pugnādi copia mltis vtrinqꝫ interfectis. Manfredū demqꝫ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summoꝝ pontificū
Urbanus quartus

Clemens quartus

URbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. pr̄iarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic ⁊ si hūili loco natus. p̄stanti tn̄ ⁊ elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄n lacessitus. q̄ vili p̄e ort⁹ cēt Rūdit nobilē virū nō nasci. ꝑ fieri. vtutis ⁊ nobilitatis ē. hic pontificatu susceptō eādē māfredi tyrānidē q̄ ⁊ alexāder passus e gallijs statim milites quos xp̄i cū p̄cessionibus ⁊ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. p q̄bus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidioremq; reb⁹ suis eccīe opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende spem q̄ p̄mum ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile ī sentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ⁊ andegauoꝝ comes ipius ludouici cōsobrinus ac gener turib⁹ potiret. Caroluſq; pōtifici ⁊ regi facilē se prebēs oīa disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā morte creditū est ꝯstitutū caroli facin⁹ turbaturā. Ponti ficatus em̄ sui vrbanus morit perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ⁊ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̄nq;. hic ordines mēdicantiū fauoribūs ⁊ p̄uilegijs multū iuuit.

CLemens q̄rtus papa. guido p̄ius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitate ⁊ doctrinā pontifex creatur. Is em̄ iure cōsultoꝝ totius gallie p̄marius p̄restātis q̄z aduocati causarū in regū francie curia laude ornat⁹ esset. vxorē q̄ ⁊ filios habuit. qua defuncta podiēsis p̄mo ep̄s. post narbonēsis archiep̄s. demuꝝ ⁊ cardinalis ⁊ sabinēp̄ simul ep̄s fuit. Cū itaq; celebris fame ⁊ magne rei experientie cardinalē pontifex vrbanus cōpouēdis inter henricū anglie regē ⁊ symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū ꝯtentionib⁹ legatū miserat. de q̄ legatione pōtificalis vicē addita dignitas reuocauit. Raroq; alias quicq; opportunius accidisse visum est. q̄z ei⁹ pontificis in ytaliaz aduent⁹. Que manfredi insidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Q̄ ꝯstat perusiā p̄mo cū aduenissēt accersiti cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̄ caroli ꝓpe die affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq; carolus paulopost massilia solitus cū. xxx. triremibus ī tyberim est delat⁹ romāq; puenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. būauens nitate modestia ⁊ caritate in p̄rimū ⁊ paupem xp̄i ornatus. Bona eccīe ita acute dispensauit. vt plus deq̄z affinitati ⁊ cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaꝝ altere in monasteriū collocate. xxx. libras turonēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sue ꝯditōnis nupserat necētas libras turonēsiū dotis noīe numerari iussit. hac ꝯditōne ne q̄d vlq; amplius peteret. habuit ⁊ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita em̄ canonicatus vocāt) hre optionez facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Ꝛez instantibus amicis vt nō soluz q̄ habebat nepoti sed mitteret. ꝑ maiora ⁊ plura tribueret. Rndit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ⁊ sanguini victuꝝ. Deū velle vt suā in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni q̄z pietati ⁊ christo tribueret. Dū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieiunijs vigilijs oronibus alijsq; bonis operibus contriuit. hac cōmendatione morien⁹ vir sanctissimus cum sedisset annis. ꝫ. mensibus nouē. magno de se apud oēs relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur. ꝓpter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus doctor

BErnardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ ⁊ iuris vtriusq; doctor innocētij sup̄ioris familiaris ⁊ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ⁊ diligētia excitat⁹. libz ī p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ⁊ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometa insignis

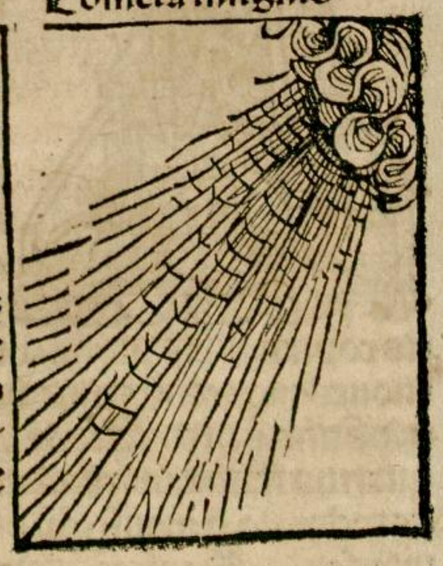

COmetes noua stella in celo āno dñi. M.cclxij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad medīū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo p̄rius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt. ⁊ ipe extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

Imperij electores. post obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de impatore eligendo ꝓtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Qz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓgaſ. vsq; ad tpa gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

Ptolomeus lucensis se ꝗcq̄d rex eius tpis gestaꝝ scripsit. vidisse p̄fat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ⁊ sicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄z q̄ carolus dictoꝝ regnoruꝫ corona ornādus p̄ solennē stipulationē cōscriptaq; q̄ extant ānnos duos de ꝗnquaginta mille aureos in feudi pensionē sōbiectionisq; ⁊ recognitionis romane spopondit eccl'ie. Hisq; in federibus actū nec successoꝝ cupiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admīstranduꝫ. Mā ⁊ si terrebat pōtificem friderici primi ⁊ secūdi impatoꝝ memoria. P̄ntis quoq; tpis mot⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impiū ad qđ incōtrouersia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebaſ accipe. Et comitē cornubie fratreꝫ regis anglie illius aduersariū ꝓuisionem ꝓfacientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝓsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incō modo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio ppl'oꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmībus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ⁊ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq; vsq; ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac ꝑ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad p̄pria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis ep̄s. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tpib⁹ parisius clarissim⁹ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sc̄itate ⁊ doctrine tante fuit. q̄ nemo ei aīponendus ne dū eq̄peran dus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratisponensi eccl'ie ep̄s in ordine. xxviij. p̄fic'. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. ꝑ multos annos colonie. ⁊ parisius publice theologiaꝫ ⁊ pb'iam docuit. Qui ⁊ oīa opera Aristotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ꝑtem biblie exposuit. Euāgelia ⁊ ep'las Pauli egregie declarauit. Be aīalibus quoq; librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et ī choro eccl'esie sancte crucis ante summuꝫ altare in arcba saxea assistente Sifrido archiepiscopo colonien'si. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq; in vita ⁊ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ⁊ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime susceptit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānoꝫ lectus librū sentētiarū in parisien'si ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mg'rālē accepit. Tredecimo ip̄ius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ⁊ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ⁊ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq; super lucam. ⁊ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Biui quoq; francisci historiaꝫ maiorem ⁊ minorem compilauit. atq; ordinis cōstitutiones. Eas ob res ⁊ ꝑpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexãder de ales doctor irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander de villa dei

Hostiensis cardinalis

Alexander de ales parisiensiũ irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ sphebet tpa clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiã cũ dei sapiaz ac pi cipuã eius deuotõem. q̃z habebat ad beatissimã v̄ginẽ mariã minoz habitũ su sciperevoluit. Cũ ob eius amorẽ aliq̃d postulãti si possibilitas foret p viriḃ ad implere pollicebaf. Cui frater q̃ per vrbẽ cũ sacco elemosinã petebat ait. Cum diu mũdo fuetis cũ magna fama ⁊ religio nr̃a nullũ habeat mgr̃m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatẽ aie vr̃e ⁊ nr̃e religionis honorem habitum assumatis. Is r̃ndit statim te seq̃r ⁊ faciã qõ petisti. seculum deserens ordinẽ minoz ingressus. Qui cũ esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summã admodũ copiosissimã ⁊ celeberrimã composuit. quã in partes q̃tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouũ testamẽtũ postillauit. ꝓpter qõ fons vite appellari ꝓmeruit.

Guido bonatꝰ astrologus p idẽ tpus in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissimꝰ ⁊ celeberrimꝰ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerũt oia. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Artinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiũt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir p hec tẽpora rome in p̃cio fuit ⁊ historiã breuẽ cõposuit. quaz martiniana appellauit. Hanc tñ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino eṕo tradunt.

Alexander de villa dei sacraz lr̃az professor. de ordine sancti bñdicti. quãuis aliq̃ frẽm minoz fuisse scribant. p id tpus etiam in grãmatica librum vulgatissimũ cõposuit. quẽ doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiũ Scribere clericulis ⁊c.

Martinus scotus

Vincẽtiꝰ gallꝰ oz. p̃di.

Vincentius gallus p̃ria burgũdus beluacẽsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̃dicatorũ frater p hoc ip̃m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis sõ voluminibus comprehendit. Quatuor em̃ specula edidit de oñi scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Historiale. qõ vsq̃ ad annum domini 1254. perduxit. atq̃ alia multa cõposuit. videlz libruz gratie. librũ de sancto ioanne euãgelista. libz de eruditione pueroz regalium. ⁊ consolatoriũ de morte amici Et quã maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimũ edidit.

Florẽtini mortuo friderico cesare. qui eos plurimũ vexauerat in libertatez sese vendicantes ⁊ guelphos ab ipo cesare electos in patriam reducentes rempu. reformarũt. Unde ⁊ duodecimuantianos creauere. qui gibellinis resisterent. ⁊ ius populo dicerent.

Discordie quoq̃ ac lites p̃maxime inter ianuẽses ⁊ venetos ex quodã asie monasterio initiũ sumpsere Que adeo pestifera contagione cõualuere. vt res ipa ciuitatibus ip̃is plurimũ fuerit perniciosa. Et vniuerse xp̃iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Aleologoz imperij principiũ apud ꝯstantinopolim sumpsit. Cũ michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniũctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq̃ theodori filijs paruulis. q̃s eidẽ ex testamẽto cõmendatos reliquerat interfectis. imperiũ sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis spũs vir. Et ita latinoz imperij finis fuit qõ p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerũt vsq̃ ad annũ domini. 1454.

Henricus cardinalis hostiensis cognomẽto etiã hostiẽsis. vir hũani diuiq̃ iuris p̃itissimꝰ. hoc tpe eas ob res apud Alexãdz põtificẽ maximo habef in p̃cio. qui ab ipo pontifice p̃monitus sup toto decretaliũ titulo lecturas putiles cõposuit. Sed ⁊ summã admiratione dignã in vtroq̃ iure cõscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Bofredus alter a supioze celeberrimꝰ legũ doctor. His tpiḃ floruit. ⁊ ea i disciplia nõnulla ꝓposuit. ⁊ q̃z maxie sup codice digestoq̃ toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicũ ordinis minoz generalẽ ministrñ theologũ sanctissimus cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiariũ alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

THomas de aqno ordinis pdicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua tmpator aqnū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij pria pfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliqrūt alendū. vbi lris ac religioni operā dare cepit. Eius em pr landulfus noīe. mr theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei gra predit⁹ deinde ordinē diui dnici ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsqꝫ in finē exegit. Ubi etiā pter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini phie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei pgens tantū profecit vt post aliqs annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Ubi qtuor libros in sententias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scripti oni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie ī tres ptes diuisam ī qstiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In qtuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plima alia. Totam qꝫ naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xpi corpe. Quo ī opere plime figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noiatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p Gregorij. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre pt⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dnm. Nonis marcij. Quē postmodū Ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud aurionē. xv. kal'. augusti Anno. M. ccc. xiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

CArolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atqꝫ ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cōpositis rebus eucstigio viterbiuꝫ cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiqꝫ magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani sbsidiū traiecit. Ibiqꝫ ludouico fre ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt petuo annis singulis sibi suisqꝫ successoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū rediit. vbi petro aragonēsi siciliā se sbdidisse reperit. demqꝫ ⁊ ipse carolus moritᵉ. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. qr maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

SEcta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in qbus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in pleriſqꝫ locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Pilippus rex

PHilippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Vir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa ꝓmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēnniū composuit. Multa quoqꝫ ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et ītēr cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam dtu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusqꝫ caput seorsum in thecā argētea recludens. Alia quoqꝫ consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

GRegorius decim⁹ papa. natione ytalus. pria placētinus e viceconitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenꝰ archidiacon⁹ in asya exīs. Viterbij collegio cardinalū pontifex creat⁹. Vir certe in oīni vita clarus prudētia rez gerendaꝝ. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus būanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis ap̄lice ꝓfugiebāt. Hic pōtificatu susceptο pacis amator. Genuēses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaq̄ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝓtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex cinibus q̄ gentis sueuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesq̄ agebant. Et carolo rege in suam ꝓducto sniam illis reducendis operā cum pntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde pōtifex recto itinere lugdunū puenit. ꝓ celebrādo generali ꝓcilio. quo ⁊ paleologus impator cōstantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolpbus in impatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bn̄ gesta pontifex gregoriꝰ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝓsenserit. Inde per viennā lusanamq̄ transmissis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūq̄ aretiū puenisset sanct⁹ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcꝝ fcitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

INnocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dn̄ici insignis theologus. sacris lr̄is doctissim⁹ Anno dn̄i. M. cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ip̄mq̄ tp̄s florentini legatione solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ⁊ venetos dissidētes in suā sniam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ⁊ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros mlta egregie ꝓposuit.

HAdrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ria genuēs. familia fliscа othobonus antea vocat⁹ ex fulsibea gēte comitū lauanie genuēsi. rome i atrio lateranēsi i pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiq̄ adriani diacon⁹ cardinalis ab eo dē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū statī ꝓficiscit. vt caroli potentiā mūeret ad rudolfumq̄ illico miserat. q̄ ꝝ ac gregorio. x. ꝓmiserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bobemie implicit⁹. impij iura spernē videbat. Tuti oremq̄ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝓstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ⁊ alia duz magno hadrian⁹ molit aīo. ad q̄nq̄gesimū vl̄ vt alīq̄ bn̄t q̄drageſimū pōtificat⁹ die vi terbij obijt. sepeliturq̄ in ꝓuētu fratꝝ mioꝝ. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

COnciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit. vbi attentiore in primis cura atq̄ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit vo se ad id conciliū michael paleologus greꝝ impator. cū magno comitatu. ꝓuectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes ꝓtraxit. Et vnioni orietalis ad occidentalē ecclīam tridētia tūc eius gentis peiorationе ꝓsensit. Secutiq̄ illū nōnulli tartaree gētis scithie ꝓceres sacro baptismatis caractare pfusi. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore ꝓfessi sunt. Sz ⁊ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis i rōnorū regē imperatorēq̄ declarat⁹. ea ꝓditiōe a gregorio pōtifice i ꝓcilio ē accept⁹. vt seq̄nti āno i ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemq̄ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaq̄ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini. 1273.

Linea imperatoꝝ

Rudolphus

RUdolphꝰ comes de habspurg. post lōgā vacationē impij. ⁊ deuastatōem bonoꝝ ī regn rōnoꝝ electꝰ ē. cōi voto ꝓncipū. Et rex rōnoꝝ designatus hac ꝓditiōe. vt seqnti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē. Fuit ei vir prudēs ī agendis strēnuus ī armis iustꝰ. deuz timens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbat. Robustissimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aspectu viguit. Cōsilio q̄z ac magnitudie aī ac egregia liberalitate extitit decoratꝰ. Hīs ꝓditiōibꝰ cesar factꝰ impauit ānis. 19. implicitus multis agēdis ī regn germāie. Alfonsus q̄z psuasiōe gregorij pape ius oīne suū rudolpho cessit. Cū aūt rudolphꝰ curie mgr othocari regis bohemie olim fuerat. verū xp̄iane publice p̄fectꝰ inde nō minus belli q̄z domi clarꝰ. missis ad othocaꝝ legatis austriā ⁊ carintbiā ceteraſq̄z vicinis ytalie ꝓuincias tanq̄z iurisdictionis impij repetit. Is ei othocarꝰ q̄ ⁊ ꝓmislaus dicebat q̄ntꝰ bohemie rex. cū obijsset fridericus dux austrie sine liberis sororꝰ ei⁹ margarita hereditatē accepit. hec anꝰ othocarū sibi virū acciuit. q̄ nō tam cōiugis etatē q̄z dotez aīo volues sterile mīmonīū ōrit. ⁊ ꝓncipatū nobilez cōsecutꝰ. Et vlricꝰ q̄ eo tpe carinthioꝝ ꝓncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igit rudolphus q̄n nec austria muliebre feudū eēt. nec carinthiā ī iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset. renuit othocarꝰ ⁊ impatori q̄ aliq̄n sibi fuuuisset impacato rndit aīo. Sz interuenientibꝰ amicis ea lege recōciliati sunt vt austria imꝑatori cederet. Exin datis acceptisq̄z filiabꝰ affinitas vtrinq̄z iūgeret ꝓuincie de q̄bꝰ lis esset dotales fierēt. ⁊ othocaꝝ ī vba sua iurare more maioꝝ exposcit. Tādē ꝓuocatꝰ vbis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōuenit ābo cū exercitibꝰ ī campis austrie trāsdanubij. cōmissum ē atroꝝ plū ipa die bti ruffi āno sb incarnatōe vbi. viij. ⁊. lxx. post. cc. ⁊ mille. diuq̄z marte dubio pugnatū. Ad extremuz relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occiditꝰ. corpꝰ eiꝰ ꝑmittēte rudolpho ī bohemiā trāslatū regio honore sepultū. Et ventzeslaus filiꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos natꝰ. marchio brādeburgen. tutorio noīe. v. ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄z caroli potētiā imminuere. idq̄z intētatū atz pfectū ē. vicariatū ei impij ī etruria illi obligaturꝰ rudolphū ipatorē excusatōi sue ꝓtendit quem simulauit opē hierosolime rebꝰ ex ꝓstituto afferre req̄situ rndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisisset quā simulatōem vtrinq̄z pōtifex cōtinuauit. Rodulphꝰ eīm bipo etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinitꝰ romandiolā ⁊ rauennatū exarchatū pontifici ⁊ ecclie reddidit. Mā post fractas apud forūliuiū bononiēsiū ⁊ florētinoꝝ copias ois romādiola imperatorias erat secuta ptes. Et munima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit. tandez rudolphꝰ senio ⁊ egritudine ꝓfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M. ccxci. die. xxij. Julij.

Conradinus

COnradinus friderici sueui imꝑatoris ex filio cōrado nepos. a gibellinis Jguelphos ī ytaliā vocatꝰ. cū maxio alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeq̄z p carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt. postea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝓcato exercitu adiuuāte guidone feretano comite marstalani regis caroli apud aretiū interfecit. inde romā cōcessit. pōtifex viterbij cū trāseūtē adolescentē videret. dixit ipm tanq̄z agnū ad cedem ꝓduci. Bū eīm cū carolo campestri loco pugnauit. Conradinꝰ ⁊ austrie dux adolescētes etate. sicut ⁊ ifortunio pares signa vbi toto plū tpe fuerāt flinq̄ntes secesserūt agasonis cuculione ꝓtecti p deuia latitarūt die aūt octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝓducti publico illos iudicō interfici iussit. Post huius conradi morte ducat⁹ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ⁊ armis defecit. Eūq̄z imꝑiū romanū duces sueuie vsq̄z p annū. 12. 50. gloriose rexerūt.

S. Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi regis cognite olim comitis tūc defuncti filiꝰ mīta pīni olim regna negocia apud sedē aplicā tractaturꝰ. Guido mōteforti ⁊ ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ꝓtulit. forte accidit vtrūq̄z ad rē diuinā scti Laurētij eccliam q̄ viterbij ē celebris. eadē hora petere. ꝟ guido posterior ingressus ꝓspectū liberali ac regia potiꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ symō pī in anglia p dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄z loci rētus reuerētia incautū aggressus interfecit. Equitibꝰ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuz etrurie prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis ducissa polonie. vidua mire sctitatis. pīnū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi. duceq̄z merauie. mīnū ex agneta filia marchiōis orietalis ⁊ comitis de Rochlitz ōrit. ī oppido kitzing lris edocta heinrico cognīēto cū barba duci Slesie in vxorē data. tres filios. totidēq̄z filias genuit. Cuius senioꝝ in bello Ƶ tartaros defecit. Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū ī trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū vgīb⁹ pfecit. Et post obitū mariti vitā celibē ī eo duxit. Inter ymagines quas venerabaf. beate vginis eburneam mīro amore amplexabaf. in manibus gerēs neq̄z ī morte dimisit. Tandē cū ī oīmi vtute ac abstinentia vitam deduxisset longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Linea ſummoꝝ pontificū
Joānes viceſimꝰ pmꝰ

Nicolaus tercius

IOames viceſimus primꝰ. natione hiſpanꝰ vl portugalenſis. pria vlixbonenſis. thuſculanus epꝰ cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creaf. Is vir alioqn doctus ⁊ virorꝝ doctrina cultorꝝ amantiſſimꝰ. tñ ignoratione rerꝝ gerendarꝝ ⁊ morꝝ meḡlitate leuis fuiſſe dr. ferunt hūc petrū hyſpanū medicū. i vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimū canones quoſdā ad medicinam ptinentes atqꝫ librū qui medici theſaurꝝ paupꝝ vocāt. Et ab eo problematā ad imitatione Ariſto. edita. Primā vo in pontificatu curā ſuſcepit michaelem paleologū ad. pmiſſum ꝓſtitutāqꝫ in lugdonēſi cōcilio vnionē ita bortari vt niſi eā ſeruaſſet. Carolo ipi regi fauorē fuerit pſtiturus. p eiuſdē pōtificis tpa veneti anconitanos bello mariqꝫ acerrimo ꝓſecuti ſunt. Eodē ꝙz tpe templarij tyrū vrbē. p expeditione xpiana admiſtrantes ſolitā añ bellū genuēſe iuriſdictionē ⁊ portorꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuerſatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppreſſus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificatꝰ menſe exacto viterbij interijt.

Anno mūdi. 6476. Anno xpi. 1277.

NIcolaus tercius papa. pria romanꝰ ex familia vrſina iohānes caietanꝰ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in ſex mēſes electione. Nam cardinales poſt interitū ioannis illico romā acceſſerūt nouū in laterano pontificem electuri. Et carolus rex ſenatorio functurꝰ munere cōclauis cuſtodie curam habuit. Que rebus eccie multū ſibi plurimū obfuit. Dum em apte ptinaciterqꝫ gallicū potius qꝫ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio ſextū ꝓpe menſem cū magno rerꝝ orbis xpiani damno atqꝫ incōmodo eſt dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū qꝫ ppli ytalie odiū incurrit. Subſecuta eſt eiꝰ creatū tam repentina qꝫ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is em gente orſinus vrſina in romanis pſtantiſſima animi dotibus corporiſqꝫ ornatiſſimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit ſuā prudētiā ⁊ animi magnitudinē oſtēdentia. Nihil tñ in pōtificatu duxit antiquius qꝫ caroli potentiā iminuere id ſua ingenij dexteritate pfectū eſt bertolo em vrſino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lris rudolphi miſſo omnē romādiolā ꝓ eccleſia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. poſt quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex ſorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā ſedis aplice legatꝰ acceſſit. Is pſtantiſſimꝰ ⁊ auūculi pontificis vtuti rndens omi etrurie ad pacē quietēqꝫ ꝓducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccie mgr̄atus impoſuit. a qbus etruria qꝫdiu is pōtifex vixit ꝓ eccia ē retenta. fuit aūt vir magni cōſilij. vt cultor ⁊ amator doctorꝝ virorꝝ diceref. in pcendis dignitatibꝰ cōrbus oibus habit. Ideo Albanū ex ordine minorꝝ hoſtiēſem ⁊ portuenſem ex ordine p̄dicatorꝝ delegit. Edificijs ꝓterea edes pōtificios exornauit. cinxit membꝰ pomerij. s. petri. baſilicas petri ⁊ pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm ſacrificare religioſius viſum cū ſemp dñ ſolennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruantiſſimus. Nō caruit tñ reprehenſione cū ſuos nimis amare dr. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōſpicua erecta inſtauratāqꝫ apud ſcī petri baſilicā. apudqꝫ lateranū palatia ⁊ ſuriam i cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝓpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis vtutū opibꝰ ſi lōgior fuiſſet vita gloriſſime decorādā. Vacauit inde menſibꝰ q̄nqꝫ.

Guilhemus placentinus medicus

GUilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus ſui temporis celeberrimus tempeſtate hac verone vbi publico ſalario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuerſam medicinā de egritudinibꝰ vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

GUilhelmus durandi ordinis predicatorꝝ vt aiunt profeſſor cognomēto ſpeculator prouincialis epiſcopus. hoſtienſis diſcipulus. et canonū preſtantiſſimꝰ doctor. hoc tempore ſicut ipemet in ſuo ſpeculo in titulo de feudis teſtatus eſt. Summā perutilem compoſuit quā ſpeculum nominauit. a qua ⁊ ipſe ſpeculatoris cognomentū accepit. Aliud quoqꝫ volumen edidit vt q̄dā ferūt qō Rationale diuinorꝝ officiorꝝ appellauit.

SArraceni ex aphrica ſoluentes vtroſqꝫ hyſpanias opprimūt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

QUam in tralecto homines vtriusq; sexꝰ super pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ptrāsire. Illi īmemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aqs absorpti sunt atq; perierunt.

MUlier qdā nobilis in ystanciēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

MOnstrum quoq; in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier genita ab vmbilico vsq; ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respicientia. brachia qtuor seinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles sueuie qndecim federe se piūgentes. rudolpho imperatori molestias q̄ plurimas inferentes inter qs pcipui fuerūt comites demontfort. helffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝtū bonis ac possessionibꝰ vastatis. imperio sbjciendos perpetuo cogit. Deinde castra pdonum i germania in plerisq; locis deuastans ab alpibus ytalie vsq; ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant ad id vsq; tēporis veneti ⁊ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq repetere ad hoc tēpus cū se opportunitas loci dederit ducumꝰ. ad ānū tertiū sexagesimus duodecieśq; centenū. Rayneriozeno duce. veneti qnq; ⁊ qnquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuq; apud tyrus obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde veneti eadem qua nauim ceperat letitia īgressus tyro vt potiret admixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tñ conatꝰ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasq; decē venetijs solituras. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopolus in insidijs expectaret. Sꝫ admoniti ab exploratoribꝰ veneti expositis in littꝰ mercimonijs ab epyrotis ptecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta qtuor ⁊ .xx. triremiū. tribꝰ genuēsiū triremiū q̄ꝫ prefectus erat lanfrācus borbonꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per dsitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ꝑflictusq; habitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximus genuēs respu. accepit incōmoduꝫ. Nanq; tribꝰ ex suis triremibus ī plio crematis. cetere oēs plio supate vtrimq; crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illiꝰ societate spreta iuducias cuꝫ venetis ystituerit dnquēnales. Eodēq; anno triremes genuensiū .xxv. admirato ac pfecto auria. venetis. xxx. apud motbonū cōcurrere quū viderent retrocessit genuēs. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apd euripū expugnata potiti sunt Eadēq; genuensis classis ora crete circūuecta Caneā illiꝰ insule oppidū cepit. spoliatūq; penitus diripuit.

SCribit ptolomeꝰ lucēs nicolaū pōtificē nisi eiꝰ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alterꝫ etruscis fuisse datuꝫ q̄ regibꝰ sicilie atq; germanis ipij titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeret. inuitq; vrsinos eū potiꝰ fuisse. q̄ alios ad id fastigij euectuꝫ. Quinetiā ystat pōtificē ipm turbādo sicilia carolo nō nihil initꝰ dedisse petro arragonū rege ioānis portbicij operā suaso. vt iure hereditario ystātie vxoris sue ptēso. id regnū recipe adniteret. Costituit vo is pontifex lege promulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq; fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. supant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq; insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Cui apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab arogantū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentio-nem qui ad q̄ntū ꝛ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. q̄ ei ciuiati ob impetū in cardinales vrsino s factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq̄ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiq̄ pontificis amplexū cucurrisset. oblataꝝ ab eo senatoriā dignitatē admīistrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq̄ instantia paleologū impatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non seruantē. Et petrū arragonēsem contra ius fasq̄ sicilia occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ꝛ duocētesimo cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editaꝝ in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. ß missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra forolulianos ab ecclia deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepelituꝝq̄ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōstitit mentis ꝛ oīa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Linea summoꝝ pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. p̄tia romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis ap̄lice vacatio. q̄ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis ap̄lice vacatio dederat. Romā venit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaꝝ dignitatem tū gerente. per cui⁹ tempa mḡratus. romana res iuste ꝛ q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deserras dirutasq̄ videmus. fouitq̄ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiq̄ ptes. Fuit aūt vir i oīm vita ꝓbatissimus ꝛ xp̄iane religionis amantissimus. Mā ꝛ ordinē carmelitaꝝ no satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝓfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dices ꝛ eosdē bonos ꝛ doctos nō etiā rudes ꝛ rerū humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur ꝓficisceret vitandi estus vrbani cā. vñ multe egritudies oriūt. Cū vo armis a guidone feltrano vexaret. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Mō diu tn̄ post moritur pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq̄ ei⁹ a sctā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa tranffert sepelituꝝq̄ sepulcro marmoreo qđ adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus impator cācellariū suū i etruriā mittēs p̄cipalē de fisco genuensem oēs q̄ pecūiam attributis libtate dimissos ipij fideles ꝓnūciauit. p quā occasionē lucēses duodecim milibus aureis data libtate donati sunt. Et florētin⁹ ppl's ad q̄etē iā pduct⁹ nouā inchoauit saluberrimāq̄ regimis formā. Que i nra q̄s tpa licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta puenit. Creati ei sunt sex mḡrat⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in superiori sueuia q̄ prius ville censebant. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Essling Reutling ꝛ heilbrūna.

Piscem martinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrabētes vllulatū ꝛ hois planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos i stuporē sui ꝙuertit. Et signū magnū diris diij fuit.

Uerulus villosus ꝛ vrsorum more vngulis armatus his̄ temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

CArolus secūdus sicilie regis filiꝰ. hoc anno p̄e defuncto. adolescētulus p̄i in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallox suox exercitu fretꝰ. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multox vtriusq; ptis cedes petrū ipm carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cuz etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset mortēs quā tuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ⁊ q̄nq; femellas. Quox notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minox induit. Et postea in sctox numero aggregatus fuit. Et tercius robertꝰ q̄ illi ⁊ p̄i in regnū successor fuit.

Wentzeslaus secūdus rex Bohemie

WEntzeslaus eiꝰ nois secūdus. rex bohemie sextꝰ. filius othocari post interitum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgē si in franconiaz adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio mris fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoipo āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq; diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaz liberalitate regis ciuiūq; diligētia atq; impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frem suuz ⁊ maritum dirimit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai miꝰ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq; sui nois. xiij. annos natu petētibus hūngaris regez dedisse. Sz cū bonifacius pontifex maxiꝰ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatuz ⁊ sacrā simul coronā ad se rē cepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortez eiꝰ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em̄ mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thadeꝰ florētinꝰ medicꝰ

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bonoīā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissimꝰ hꝫ̄retur adeo obscura oīa hippocratis ⁊ alioz p̄cipū ī medicina detexit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hītus fuerit. Et q̄ nuc ad manꝰ hūtur hec sunt. Expositio aphorismoz hippocratis. ⁊ pronosticoz cīusdē. Quasq; expositōes diuersis tpibꝰ accomodatas sup libz̄ Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē libz̄ de huanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutoz̄ hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenariꝰ mortꝰ bononie circa ānos dñi Mille ducētos septuaginta. Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a p̄cipibus yta lie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā paciscī consueuerat. Ab honorio vo summo pontifice semel vocatꝰ. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statueret. Ad̄ liberatꝰ pōtifex decem milia illi aureoz̄ condonauit.

Philippꝰ frācoz rex

PHilippus frācoz rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄e ipo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ptra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq; bonifacii octauū pontificē ꝓpter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq; cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoz mgr̄m cū multis eiusdē fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius romanꝰ ordi. heremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruz generalis prior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄ tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. q̄ quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina perspiciāt. hic nāq; ex illustri colūnēsiū rōnoz̄ familia natꝰ cū lōgo tpe ordinez suum oēmq; eccīam doctrīa ⁊ moribꝰ illustrassz. plimoq; labore p̄ceptoꝝ sui thome adnatis opa apd̄ pisiꝰ defensassz. tādē miraclis clarꝰ btō fine q̄euit. Quo sctitatꝫ merito btūs doctor appellatꝰ ē. Plaq; edidit libz̄oz̄ volumīa. Sup libros sniarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rheticoz̄ qōlibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xp̄i. 1288.

Jcolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde p̄sbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē bonorij pontifex creat⁹. Collocaturq; in petri ip̄ius sancti cathedra. Jsq; illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus se debere affinibus ⁊ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat⁹. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Ūn̄ saluatoris ip̄iusq; p̄tificis ⁊ iacobi cardinal⁹ ymago adhuc cernit⁹. anteriorē q̄z ⁊ posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa ī orbe xp̄iano infelicissima acciderūt. Ju primisq; vrbs roma ciuīū agitata dissidijs incēdia atq; cedes plurimas p̄tulit. Unicū tm̄ habuit secūdus p̄tificat⁹ p̄dicti ann⁹ letissimū. pacē arrogones iter ⁊ gallicos reges p̄stitutā. Eo vo cōstitute pacis letitia haud quaq; fuit xp̄iano ppło diuturna. Tripolis em̄ secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāq; multos milites proprio ere trāsmisit. aliosq; plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai p̄tificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq; assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) q̄ male sibi cedere oīa videret rome p̄tificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. mor⁹. ⁊ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit⁹. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discor// dijs intestinis biennio menseq; tercio in longum deduxere.

Celestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. p̄fessione anachorita p̄ria esernien̄sis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte carolo rege ⁊ latino cardinali p̄tifex creatur. Jsq; decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniq; tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitus ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq; accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit v̄o eandē vite normā austeritateq; celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati p̄cessis. Cui inseruire ac se accomodare p̄ viribus ē adnixus. Sed ptim cuz parua ac oīno nulla destituit expientia. ptim calliditas ⁊ importuna aulicoz decepit auaricia. ptim effecti senectuti corp̄is imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq; pperam ⁊ sordide cōmitti cepta. Inde p̄nicios̄as esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xp̄iano sibi ⁊ aīe sue pet⁹. assumptū p̄tificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōcatū ad caroli regis aures pueniss̄et. eū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi pposito videretur. Ferūt aūt bñdictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsuz qua apud p̄tificē ceteros antecedebat. iuris p̄tificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq; ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñdisse. vt impositū sibi salutis aiaz totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qō cū ess̄ facturus p̄stitutionē edidit declarantē potifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Post parūq; cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatez illis arbitriūq; p̄misit. Nec mlti iterceserūt dies cū bñdict⁹ ipe ī p̄tificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autez moroneⁿ ad p̄riscā anbelās heremi vitā clādestine neapoli ē p̄fect⁹. Qō cū bonifacio ē renūciatū. missis eq̄tibus retractū de via illū ī custodia haberi iussit. Verebat⁹ em̄ vir ipe astut⁹ ne ppli petrū pot⁹ sanctitate recognita cōspicuū. q̄z se doctrina ⁊ elatōe redūdantē p̄ petri vicario seq̄rent⁹. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs q̄nt⁹ sctoz nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiij. kal⁹. Julij obseruatur.

Agolinus epūs

Golin⁹ vrbeuetan⁹ ordis heremitaz diui augustini luculētissimus theologus ⁊ doctor. p̄mo arriminēsis eps. Et postea p̄stātinopolitan⁹ p̄riarcha p̄ h̄ tps p̄fuit p̄mā cathedrā tenēs maximo ī p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is moribⁿ etiā ornatissimus cēt. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo ⁊ scribēdo mirūmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ⁊ sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed ⁊ quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Ugo quoq; boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ⁊ cardinalis p̄sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq; voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoz p̄fessus sacre theologie magister ornatissimus.

Linea summoz pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Adolphus comes de nassaw vir strenuꝰ a germanis electoribꝰ post obitū rudolphi oim suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed pauꝛ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio suscepto q̄uis a pontifice nō coꝛonatus fuisset. anno dñi M.cc.xcij. exercitū mouit ⁊ potenter misnam ingredit. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū suū rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeslai p̄ sponsalia iungunt. marchionatumq misnenseꝫ imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quoꝝdam p̄ncipū electoꝛ cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmacen. ꝓpter militū paucitatē potius oppꝛessus q̄ supatus. ab alberto filio rudolphi occidit apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctoꝝ p̄ocessi ⁊ martiniani.

Linea impatoꝝ
Adolffus

De amissione locoꝝ oꝛientalium

Tripolis vbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno osidione ⁊ viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vbem ditissimam post commissaꝫ in moꝛtalibus cedem maximam. postq̄ abactā. asꝑoꝛtatā omisfariam reꝝ p̄edam igni p̄mū. post ferro absumi dirimiq̄ curauit. Progressusq eodem furoꝛis impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ earū vbiū oppida intra tercīū pontificatus nicolai annū cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Isq̄ princeps astu ⁊ p̄udentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta nois xp̄iani p̄ncipes occidentales in asiam conciꝛet. inducias federa in duos annos ptolomaide habitatoꝛibus xp̄ianis ꝓcessit Nicolaus tamen pontifex p̄ crucem de moꝛe assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille q̄ngentos ip̄e equites ex publico eccie fisco curauit cōꝑoꝛtari. quos ⁊ multi in magnū exercitū sine certo p̄stantiq̄ duce secuti sunt. qui quo plures eo p̄nicioſioꝛes. ptolomeida vbs populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere alat aliqua vbs italie. Et septem diuersis magistratuū gentiumq generibus p̄emebat. Ea militū multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̄diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq diutius. q̄re soldanus tandem anno ipo exacto centum q̄nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ip̄e moꝛbo implicitus tenebat. Filius p̄ etatē ardētioꝛ amplissime vbi obsidionem admouit. Inde genitoꝛi defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vbis ptolomaide p̄edam exercitui donauit ⁊ accurratioꝛi solito vsus oppugnatione. ad eamq paulopost animoꝝ ꝓsternationem est ventū vt publico omnes ꝓsilio mulieres p̄mū pueros ⁊ debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝓstituerint duodecim milia armatos in vbe retinendos. manserunt ex p̄moꝛibus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha iheroſolime. templarioꝝq magistri. qui nō p̄ius vbem destruere q̄ soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit ⁊ moꝛtalibus in ea reptis ad vnꝫ cesis. Sꝫ tanto tenebat illius excidende vbis desiderio. suppoſito eo incitante ignis maxima p̄tē absumpserit. Edibus inde ⁊ vbis p̄ietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duodecieſq centen⁹ quando tandē reliquias amisim⁹ victoꝛie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducēteſimo vbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyp̄rus insula ⁊ armenia minoꝛ dicta p̄ius cilicia.

Ordo celestinoꝝ

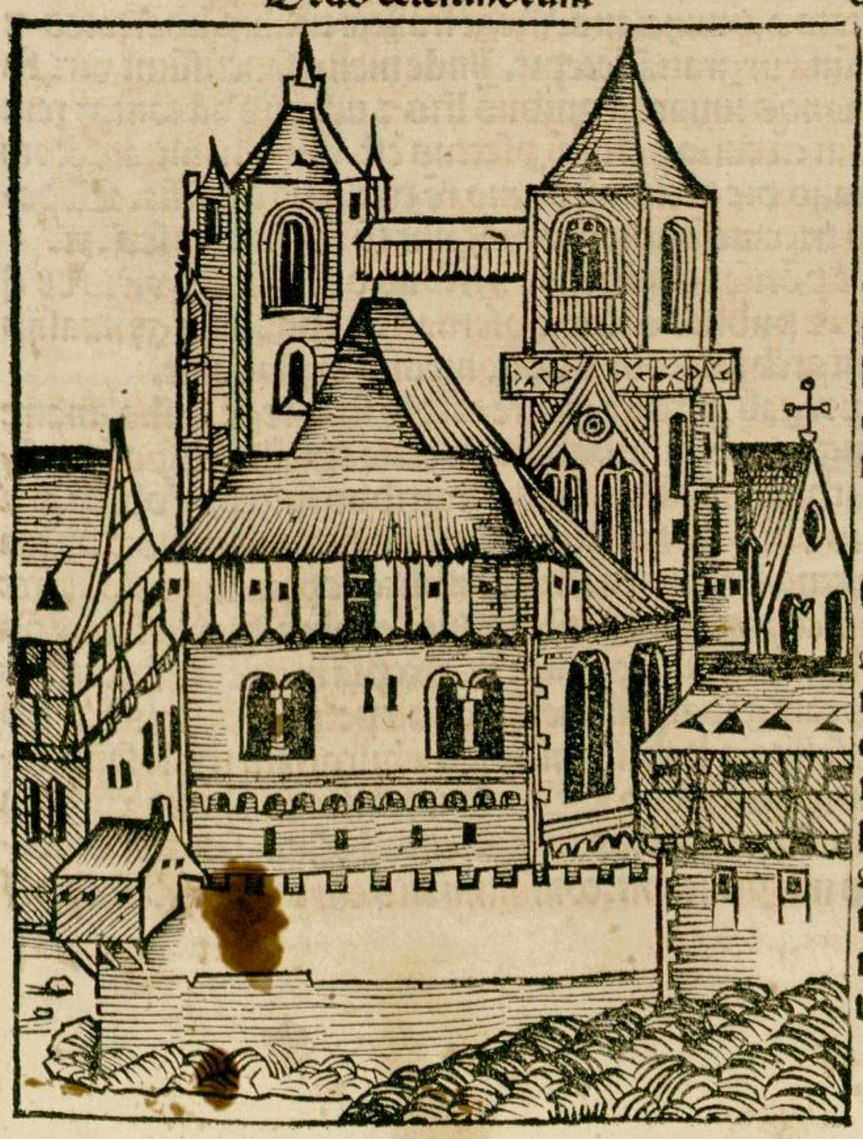

Ordo celestinoꝝ a celestino p̄dicto papa eius auctoꝛe cognominat⁹ tempestate hac sub regula diui benedicti initiū ⁊ miꝛū incrementum sumpsit. eo q̄ ip̄o sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebꝛa miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri sp̄retis seculi bonis ⁊ pompis ordinē ingressi cito ⁊ virorum nūero ac cenobioꝝ ꝓstructiōe mꝛiabilit ordinē auxere

Ordo Seruoꝝ

Ordinis q̄z seruoꝝ virginis marie philippus vir religiosissimus p̄mus institutoꝛ fuit. q̄ nō lōge a florentia vbe quieuit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atz ip̄am verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis imꝑobatuz benedict⁹ postea vndecimus ⁊ bonifacius atz vbanus sextus et alij p̄iuilegijs ⁊ exēptionib⁹ munierūt. ⁊ inter mēdicātes ꝓnumerauerūt q̄ ordo viris doctissimis ⁊ in declamationib⁹ clarissimis ac locoꝝ multitudine multo baꝛ
ur in p̄recio.

Linea summoꝝ pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ pria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat in vigilia natalis dñi milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ experientia reꝝ inſignis. diu eīm in curia verſatus fuerat ⁊ p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū eſſet ſancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄termiſerit qō ad eā ꝓſequendā ptinere arbitraret. Aiūt clanculū quoſdā ſuborna ſſe qui in cubiculū celeſtini hoīs ſimplicis ei p̄ſuaderēt vt pontificatū dimiteret ſi ſaluus fieri vellet. Suſcepto aūt p̄tificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio p̄ſequebat. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenſes vna cum ſara eoꝝ patruo paternis caſtellis p̄uauit. hoc tñ laude dignū q⁹ duplicē celebritatem ⁊ aplis ⁊ euangeliſtis ⁊ q̄tuor eccie doctoribus gregorio. auguſtino ieronimo ⁊ ambroſio ſtatuit. Idē dū in vrbe veteri eſſet beatū ludouicū ex regia fran coꝝ ſtirpe ortuꝫ ex carolo ſcdo ordinis ſancti ſfranciſci p̄feſſum in ſetōs retulit. Erat annus ſalutis ⁊ tredecies centeno ſcōs. Sextū edidit codicē iuriſ pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubiū que gibellinoꝝ auſpicijs ab eccia ⁊ fecerat breui recupauit. Alberto duci auſtrie imperij cōfirmationē bis terq̄ petenti negauit. Jubileū q̄ꝫ idem retulit anno milleſimo tricenteſimo quo plenaꝫ delictoꝝ oīm remiſſionem his p̄ſtabat qui limina ſaplorꝝ viſitaſſent. ad exemplū teſtamenti veteris. Jubileū nāq̄ q̄nquageſimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ centeſimo q̄ꝫ anno obſeruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ⁊ vaſtā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iuſgentiū alberto impatori ſubiecit ⁊ titulū imperij romani p̄ius multotiens denegatū ꝓceſſit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri ſſ pateret. qō cū albertus conſenſiſſet pontifex vna eadēq̄ celebritate hinc philippū francie regno p̄uatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū p̄nunciauit. Philippus interim a ſara edoctus guilbelmū roma petere iuſſit. ſarā q̄ꝫ in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingreſſus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obſtupeſcentē. ꝺductū romā pontificē intra quartū vigeſimū diem dolore animi confectus periit. pontificatus ſui anno octauo menſe nono die decimoſeptimo. Sepelitur q̄ꝫ in baſilica petri ſepulchro a ſe antea extructo qō adhuc extat in ſacello a ſe condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruiſinus nicolaus antea vocatus cardinalis hoſtienſis rome kalendis nouembris pontifex creat. Territi eīm eo p̄tificis caſu cardinales perugiā acceſſere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adoleſcentia ordinē p̄dicatoꝝ ingreſſus tantū valuit vt ad generalis dignitatē puexerit. Vir quidem pontificatu digniſſimus qui magnū breui tempore virtutis ſue documentū p̄ſtitit. ita eī vixit vt poſt mortē inter beatos merito cenſeat. Is guilbelmū cū q̄nq̄ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie titulū. libertates ⁊ priuilegia reſtituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens ſanctiſſimi viri fuerat pacata italia tartaros ſyriā ⁊ paleſtinā ingreſſos xp̄ianos iuuare a quibus līs ⁊ nuncijs ad tantaꝫ rem conficiendā ꝓtinuo inuitabat vt comodius efficeret ſtatim cū curia perugiū p̄fectus eſt. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiit pontificatus ſui menſe octauo die decimoſeptimo rē deſtinatā omittit. Sepelit aūt magna pompa in eccia fratrū p̄dicatoꝝ milleſimo tricenteſimotercio. vacauit tū ſedes menſes .xi.

Sextū pontificij iuris libꝝ his annis bonifacius ipe p̄tifex edidit. quē a tribus doctiſſimis viris ex q̄buſdā nouis decretis a ſe editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obſeruari. ⁊ i publicis gymnaſijs legi debere p̄cepit. quem ſtatim archidiaconus bononienſis explanauit.

Ludouicus epūs tholoſan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix ſanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo ſcdo rege ſicilie. matre maria regina ſicilie ⁊ hungarie origine habuit. in etate tenella religioſum p̄ceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus ſuis dat⁹ obſes ꝓ liberatione regis caroli genitoris vbi p ſeptennū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus inſtructus doctus euaſit vt publice ac priuatiꝫ diſputaret clero ac populo verbū dei manifeſtaret. Fuit in orōnibus ſedulus. factus ſacerdos ferme ſingulis diebus celebrabat. caſtitatis amatoꝝ vt excepta matre ac ſororibus cū ſola nunq̄ loqueret. corpus caſtigabat aſſidue. Inde ad petitionē bonifacij p̄tificis p̄ius ordinem minoꝝ ꝓfeſſus ⁊ habitū ſuſcipies epiſcopatū tholoſanū regendū accepit vbi mira opera pietatis p̄fecit. Demū in infirmitate vltima conſtitutus ſuſceptis deuotiſſime ſacramētis reſolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. conſummatis eīm operib⁹ bonis ⁊ tēpora multa expleuit.

Albertus huius nois primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanoruz impator declarat .t imperauit annis decē. Uerū cū in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoz resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. t postea aquisgrani cozonā regni accepit. vir vtroz bello t armis strennus. licet quidā eū monoculū t agrestē aspectu auariciaq; susceptū scribant. cū liberoz suoz cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terq; quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Uerū cū inter philippū frā cozum regē t bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo q philippus apud parisius magnū congregasset conuentū vbi bonifacij memoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando memorata ad futuz cōcilium appellauerit. Bonifacius ira pcitus cōcilio habito nō solum albertū confirmauit ꝫ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viride in obprobrium misit. Benicz hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes p̄dictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud autissiodorum adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit g̃ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. vij. eius nominis impator psidebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaz sancti augustini. in eaq; perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe t in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit t ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq; vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Linea impatoz
Albertus primus

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinq;. eorūq; maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusq; philippus tarentinū obtinuit principatum. Mataz prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Secda nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̄nto Carolo martelloq; t ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā tercia Friderici arrago iacobi frater titulo t ipse regni sicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius p̄dicti wentzeslai. qui cū ebrietate t turpissime parti corporis dies nocteq; indulgeret t aliorum bona diriperet. alioz vxoribus illuderet apud demutium moravie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor cuius confessionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q̄ crimen confiteret. Uenerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingressus heinricum regem deturbat. rudolphumq; filiū suū regē constituitus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoz spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absq; liberis decessit. Ob eius obituz dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem dececerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateq; afflixerit. heinricum tñ regno ejcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occisus q̄ meditata in bohemos exequeretur.

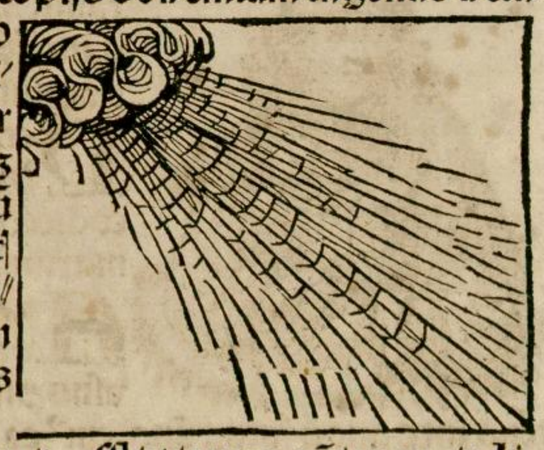

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoz indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̄tus antea nūq; qui et multis diebus p̄ intervalla p̄durans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adophum dñm suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaz ostentabat se fore fridericuz impatorē indicijs varijs. quē olim pditū fuisse ac nullum postea inuētum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore pphensus detectis fallacijs igne pbustus fuit.

Iudei qz anno primo alberti impatoris aucti in pleriscz locis ob male gesta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in pleriscz locis finitimis igni traditi sunt. n sexui nō etati parcentes. infelicez gentem aliqt milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Qū āno vndecētesimo t mil lesimo Iacobuz arragonē siculū regē obijsse die īcrebuisz robert⁹ calabrie dux caroli genitoris iussu in sicilia traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ qz tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra maricz parauerant. t fridericū arragonē eavocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo pseruādū ee. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraberet. Nauigauerat interea salutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostēta re. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi cpimū e longinquo apparuit absz bellici apparatus armatura obuiā est. pgressa. in vtrāqz igit classem pari socordia sed motu ventoqz dispari vicissim sepetentē siculoꝝ classis magno ordine. maioricz apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaqz impetu que posteriora nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisqz destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe pliū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaqz in ciuitū potestate relicta cū paucis que ex vtraqz classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriuscz peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. t primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo qp in dicendo. disputando. decidēdo/qz tantā loquēdi vim habuit qp eo psente vniuersalis legalis phie synodus adeē videret. t ꝓterea copiose eleganterqz totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoqz veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup t de mandato bonifacij pape t post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgūd⁹ pdicti dini pfessionis t doctrine psilis hisdē tpibus floruit. q t ipo dino nō min⁹ docte t accurate sup toto digesto codicecz ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite t in maximo pcio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. psult⁹

Anin⁹ aduenerat salutif millen⁹ terdecieszcēten⁹ in q octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt pmissū ē prudēti pioqz vsus psilio prēs imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. centeno inde quoq futuz āno. cui⁹ ea fuit rō vt q ex trāsalpinis vltra marinisqz venientes octo. q ex italia t ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orādo obirēt plenaria peccaminū venia donati eent. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit qp diffidētes aliq t acerrimis etiā ca pitalibusqz inimicicijs publice t priuatim vsi in pacem benuolentiāqz conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natōe pormēsis iurisp psult⁹ pitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat sp de mēte iurisp extiterūt. his tpib⁹ breuit vtilit qz sup digesto toto t codice scripsit. indeqz disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli his ptēporane⁹ existēs sup prima) infortiati t toto volumīe copiose t pulchre ōscripsit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. mior

IOannes scotus ordinis minor theologus sbtilissimus. Anno dñi. ɬ.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis sbtilissima q̄dam opa edidit. Et sup librum sentēt̄iar̄ p̄cipue sup q̄tuor sentēt̄iar̄ quē ipse (vt aiūt) in ordinē redegit multa subtilia scripsit. Unde ⁊ doctor subtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios ⁊ alios tractatus edidit. Qui q̄dem cōmentarij q̄d valeant absq̄ nr̄o testimonio ipi ostendūt. Sup libros Aresto. q̄ maxime. methaphisice q̄stones putiles disputauit. ⁊ alia cōplurima cōposuit. Hūc aūt lacte sue sapiētie multos enutrisse discipulos traduntꝫ qui maxime p̄ficere hos fuisse dicūt. Franciscū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq̄ alios cōplurimos. Quor ingenijs mirūmmodū p̄bia creuit. Beniq̄ apopleticus interijt. q̄uis a pleriscq̄ putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. p̄dicator

RAynerius pysanus ordinis p̄dicator migr̄ egregius doctrina et eloq̄ntia grauis. Uir optim⁹ ac ꝑpe modū sanctus. vt ex eius opibus habem⁹. summa in veneratione hac tempestate habet̄. Et summā copiosissimā multar̄ lucubrationū ⁊ vigiliarū plenā cōscribere orsus ē. In qua certe quāteq̄ litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessariū ē. diuinarum scripturar̄ studio plenissime inuenīat̄. sine sui laude ⁊ p̄fatiōe (vt plerūq̄ fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio ⁊c̄.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeor ū impietatē ⁊ disputatōnibus ⁊ scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū ⁊ vetus testamentū in eor cōtumeliam ⁊ obprob rū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. ꝓpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile ⁊ dilatatū opus edidit. Et ꝺm sensum lr̄alem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreor falsas. ⁊ extortas exponens ex eorū libris cōfutans. Addidit quoq̄ aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū ꝺm sensum misticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuisse. Et ꝓterea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xp̄m ⁊ habitum minorū suscepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hijs tpib⁹ ascribūt. Qui cū in oīi scia admirādus esset p̄cipue tñ in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui⁹ sepultura i loco Cystercij ostendit̄. Exeūtibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septez qui totū sciibile sciuit.

Clara vgo Eremitarū

CLaram oppidi montisfalconi oriūdam augustiniane religionis eremitarū alūnam. vginē vtiq̄ insignē ⁊ sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletane vrbis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tanti certe extitit decorata meritis ⁊ miraculis. vt sanctorū cathalogo pie ascriptam putari possit. Be cui⁹ sanctitatis p̄conio hoc vnū referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodq̄ de quouis sancto nūq̄ lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara ⁊ aperta visa est. Cum ipius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem p̄deris inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

ERaticelli de opinione ⁊ heresis eor. a bonifacio pontifice damnat̄. ⁊ vbiq̄ diligenti cura perq̄sita exterminari iubet̄. vñ hermāni corpus eiusdez secte auctorē apud ferrariā. xx. annis sepultū. q̄ p sancto colebat̄ exhumari ⁊ exuri fecit. Qđ malū tpe ioannis xxij. diffusum ē. q̄ suis ꝓuenticulis clam initis summis p̄tificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt masculus ⁊ femina carnali copula cōmiscerī. Lumīb⁹ illico extinctis quēq̄ virū ꝓximā mulierem ꝓsternebat. Et execranda cū infantulo postea nato exercebāt p singulas manus tradebat̄ baiulandus. quousq̄ aiam exulabat. inde assabāt collectosq̄ cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios ⁊ execrabilibus hmōi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudelissima ⁊ diabolica heresi aliquibus in locis abditis ⁊ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xpi. 1305

Linea summoꝝ pontificū
Clemens ḋcimus

CLemens ḋcimus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus go/tho antea vocatus. p̄fe bertrādo milite nat⁹. post longā ꝺtentionē pontifex creat. Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentez i gallijs cōuenerūt. Js ꝺcreto electionis ꝺ se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ꝺtulit. Et clemētis ḋcimi noīe assum/pto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q̄ oīa facta parandi moza mēse Au/gusto anni salutis ḋcimi terdecieſq; centesimi accesserūt. Futq; ea curie translatio annis septuagintaq̄tuoꝝ. Que multas ꝺi ecclie p̄uaricatōnes. multa inuexit xp̄iano pp̄lo ꝺtrimēta. Jnterfuerūt lugdunī pōtificis coronationi philippus rex francie. caroluſq; frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux bri/tannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīm̄s gallia tūc habebat. Bumq; pompa eius cele britatis ex moze ⁊ p vrbē duceret. muri pīna gētū p̄ssura incubantiū impul/sa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiozes oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps ꝺturbatus ē. vt mi tra ex capite excussa taspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit vo clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit. pontificē romanū ḋinceps nō nisi ex gallicis creari posse. yta/lie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfeciſſe in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus. quos ad capellum ⁊ inte/grā dignitatē restituit. Ne aūt romana curie absentiā diuturniozē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatozij muneris potestate romā accedere curauit. Quozum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīm̄s gubernabat. postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templa/riozꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Jdem in florentinos ⁊ lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ce/perūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adieciſſet ꝓcalia habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confe/ctus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps vo varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ dissinteria. nūc stomachi ⁊ latez dolore cruciabat. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense ḋcimo. die quintodecimo moritur. Vacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. die bus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū ḋligant. Nec minoz quidē discordia in/ter electoꝛes imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriaꝝ suam ḋfertur. vbi in beate marie ḋ vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

OGlanus ⁊ margarita vxoz sua hereſiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo ḋcimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq; inciderūt. sectatoꝛes vtriusq; sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populoꝝ inuidiam adductos. sperneꝛtes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femel/lis mares. lasciuia ad libitū ḋbaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq; a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ⁊ frigoze confectos ad vnū sustule runt. Captis demq; dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eoꝝ ossa. cō/cremari ⁊ in ventum dispergi p̄cepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tri/dentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Vienense

ANno domini millesimo. cccxi. kal. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusq;. ccc. ep̄i vltra alios p̄latos de va/rijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bo/nifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. concilio assentire noluit. ꝓcessum tñ in regem fran/cie inuictū declarauit. Statutū fuit q; oīa bona ⁊ possessiōes q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospita/lis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝓstitutōes generales ꝺcernētes statū religi/osoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē viēnē si ꝺcilio clemēs edidit. Petrū q̄z morroneū q̄ cele/stinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. Jn eo ꝺcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subuenie/do hierosolime multa v̄ba fecit. Que i irritū ceciderе. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius nois octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēs (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfecissz Electores germani apud franckfordiā conuenientes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M. ccc viij. eū delegerūt. quē; t aquisgrani germani regni corona t infulis decorarūt. Legatiqz ipi⁹ regis. dux batoarie cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra biēnū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expectauit heinricus. s pmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqz ex ytalis aditi sunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōis sue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatorij in ytaliaqz ceteris oibus hostes esse. Mā multos cōstat ytalos patria pulsos. pīsertim gibellinos non etrurie magis quā oim ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie t amplitudinis spem erectū. quid agēdum. puidendūqz esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus t gracios⁹. ī armis strēnuus catholicus t honestus. cōsilio t animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. t. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori mrimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝓpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. lombardosqz oēs in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. t. lxx. armis expugnata ademit. Tertiū ex frācombus ac batoarijs cōparatū duce petro archiepo magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad ēs primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti sese t vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerūt astenses qbus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā pollicit⁹ sunt. mediolanū vrbem famulie due turriani t vicecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum ꝓncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtroqz terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōstituende auidus vrbē ab vtriqz publico cōsilio in dñatum accepit. Leupolduqz austrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi p̄sidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit ß mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. cam rempub. nauigiū quod postulasset pbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per qō item temp⁹ veronēses vicentini t patauini t tarusini missos ad se vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q̄ apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti t pisanoꝝ genuensiūqz oratoribus p placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūqz pisas petijt. Equitatu terra per lucens̄ premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eē cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi t pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqz in ptāte habuit. robertum regē pruatū regno ꝓnūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus puriores aeris loca petere voluit. Itūqz est boncōuentū qō oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa venenī in capidū dauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno eū periisse a p̄dicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusqz addidit id florentinorum industria factum esse. quicqd ei rei veritas beat. satis supraqz certum est. non magis florentino t lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemqz attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. t non infima (si lon gior vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqz t mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

HEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Hanqz tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno aī sexagesimo salinguerra electo ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.;

Ordinis contemplatiorum extinctio

QA tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hīet in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificiq; denūcians mgrm templi ⁊ mansionis sue/ osq; frēs q̄busdā erroribus infectos. ⁊ scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores eī mali fomes tēplariq; multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōnicti oīm pniciosissimi. xp̄iani em̄ spernentes blasphemāteśq; ac penitus detestantes p q̄ pugnare pfueuerāt. eos turcis ⁊ sarracenis pfensisse. ⁊ nrōrū expeditionib⁹ fuisse aduersatos pstitit. Ūñ multis eorū vario affectis supplicio ceteri oēs plīs redditibusq; ⁊ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templariorū (vt in superioribus p̄missum ē) augebaf tantū nūc minuebaf ⁊ sanctitas. Iacobus burgūdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariā militiā se cōtulit. In qua pfect⁹ prioratui ditissimo morīēte mgrō interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūq; ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatoem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplariorū primates oēs. vna ⁊ eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerenf. vna cū Iacobo ordinis tā ingentis mgrō. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū oīm suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiq; deducti parisius. Quibus diu huatis in vinculis cuz varia ⁊ obscena obiecta essent. ⁊ frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs rebuato. ceteri dānati incēdio. Uex palis alligati ⁊ añ oculos staret ignis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xp̄ianos aiebāt ⁊ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Jacob⁹ deiñ cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici pfessus ē. Jdeo retract⁹ pisius dū coꝝ duob⁹ legat⁹ ex latē sn̄ia legeref. Jp̄e cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs frater erat. se mori dignū protestatus. nō q̄ vnq; q̄ legebāf ppetrasset. hinc tñ in deletoem tēplariorū sn̄ia sb̄secuta. Jacobus cū fre delphini ad suppliciū deduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide ⁊ pstāter sb̄ire. nil aliud q̄ q̄ dudum occubuere testātes.

Rusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq; cōmentū sup tegni galieni mira doctrina pscripsit. Hic q̄z cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se pspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordīs hītū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardus de media villa

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordīs mīoꝝ ijsdem tpibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lītatura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ iter multa ingenij sui monimenta. quatuor sn̄iaꝝ libros optīe ⁊ utilissime explanauit. Extāt q̄z ⁊ mlte ei⁹ postille ⁊ alia mlta

Iacobus de viterbio ordīs heremitaꝝ sancti Austustini sacre pagine celeberrimus pfessor. ⁊ neapolitane ecclesie archiepūs dignissimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. p hoc tpus in precio exñs tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Anno millesimo. cccxiij. Tres sil'lune in celo apparuere. Et fulgor quez dicūt Cometēq; aqlone vsus apparebat q̄si ad finē vginis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnit. Cū ivenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eq̄tabat se īgessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tpis. statura magn⁹ optīe pposita hñs mēbra. Uex dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaz regni suis relinquēs quibus nimiuz credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Trusianus medicus pluscq; cōmentator

Cometa

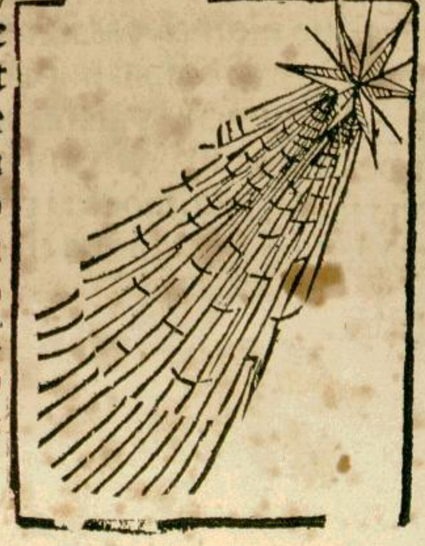

mitem pictauiēn. ⁊ carolū cōmitē marchie. omnes hȳ tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant quia in gradibus ꝓhibitis ꝓtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

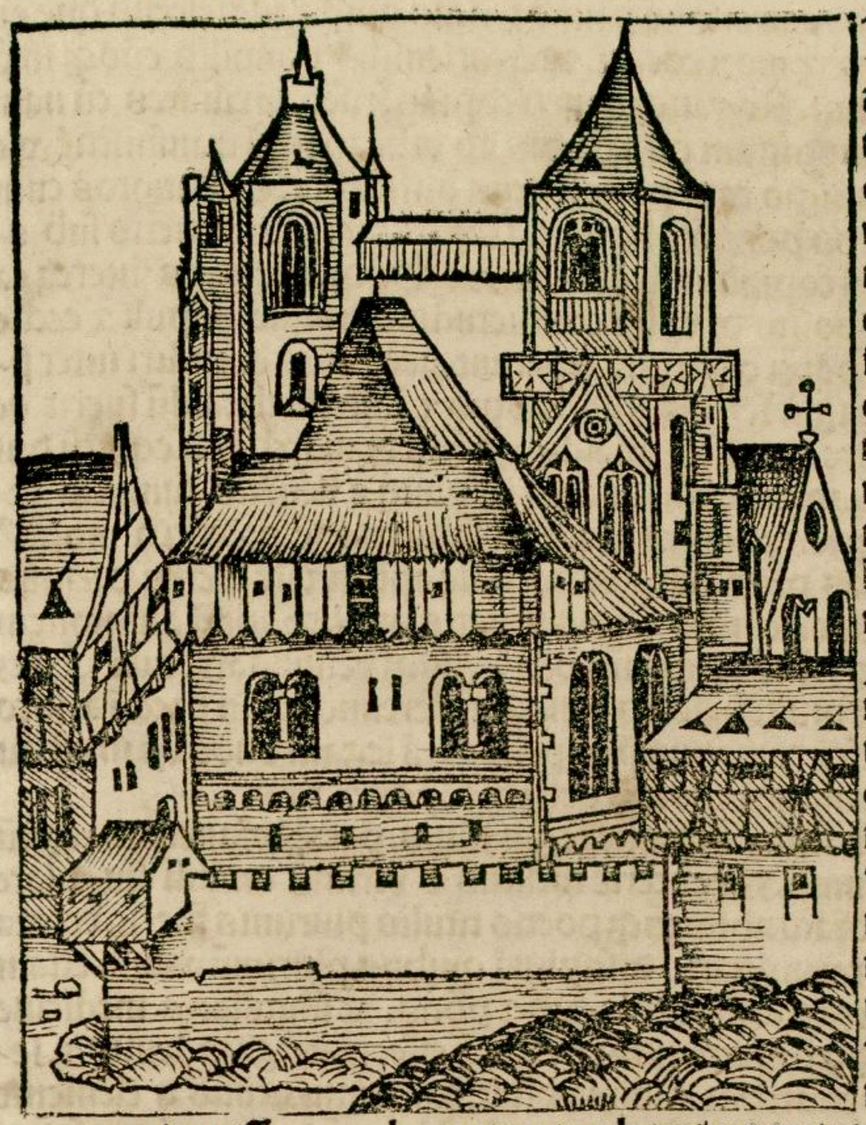

Rhodus insula cuius descriptionē supra ꝓsecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ptātē deueniens religioni btō iohānī dicatis auctoritate pō tificis ꝓmendat. Hȳ nempe religiosi cū iherosolima omnino deperdita esset ⁊ templariȳ in magnos errores ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dños eiecerūt. neq; vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restitisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā susceptissent. ⁊ vrbē pene dirutaꝫ instaurantes ⁊ desolatā xpianoꝝ suffragijs instauraue runt. naualiaq; ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ipam tutati sunt ꝫ cipris ⁊ alijs finitimis xpm colentibus magno psidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqđ in oriente nostre religionis est xpo seruatum fateri licet. Hȳis igit militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xpianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios ortho doxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione ꝓmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis ecclasticis honorati sunt. Soldanus egyti dñs toto quiēnio armata classe cū eos vexasset maiora ptulit q̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reporta uerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq; aduentantibus blandiunt

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeslai sororem matrimonio ꝓiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq; regno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe benuolentie insignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre ꝙ defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq; nō paucis annis tutatus est. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq; alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectionez susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subijciūt. Gerit ⁊ aduersus australes bellum in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo a duersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq; memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊ .xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝓspicuus ac theologo rū ꝑcipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substātie sem per tn̄ phisicis atq; theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ⁊ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atq; diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. inq; oim celestiū terrestriūq; ac infernoꝝ ꝓfunda cōtē plat⁹ singla q̄q; historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̄z de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset Friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Beniq; mortuo cane principe veronē si ⁊ ipe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariã p eccĩa administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annũ iubileũ frena ĩ posuerat ad tãtũ deuenerat potẽtatũ vt scõs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricẽ filiã ex maria regina vxore susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorẽ. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̃q̃ diu gaudere potuit. Anno em̃ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidã adolescens quẽ ex aliena vxore sibi filiũ esse dicebat cũ dolo captũ in carcere mori coegit. ⁊ ferrarien sib⁹ nõnullis ẽpoq̃ in p mis admitẽtib⁹ ferrarie mutinẽ ⁊ regij dominiũ obtinuit. Rogatiq̃ veneti copias frisco auxiliares cũ naui gio immiserunt. castellũ em̃ thealdũ noĩe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripã transmittit vie cõtinentẽ bononiã pducenti. quod castellum absq̃ naui gio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomĩe pelagura quẽ clemens pontifex bononiã legatus miserat venetis sub a-natbematbe cõminatione vt a re ferrariensi abstinẽtes copias inde deducerent. Hijq̃ machinis interea ca stello thealdo appulsis ⁊ naubus ferrariensiũ qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ eccl̃ie dominũ acclamabant vbiq̃ incensis. partẽ q̃z vrbis ponti contiguã ceperant. nec prius exaudiri inter p-lij tumultum legati iussa potuerunt q̃ pons a venitis igni ferroq̃ interruptus ⁊ castellũ thealdũ fuerit oc cupatum. Friscus interea populũ sibi rebellem domare agressus rinaldo quodã de marcharia equitũ du/ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariã pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de-ditionẽ illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq̃ ferrarienses tanq̃ in subiectionẽ accepti a motib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate aplica vite eterne premijs venetos ferrariensesq̃ bononiã cõuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̃ntus venetis publice apud auinionem excõmunicatis interdixerat sacris. quos vbicũq̃ reperirent capi iussit pro seruisq̃ venundari. quã ob rez factũ est vt apud londoniũ flandrenses q̃ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predã a loco rũ dñis fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus pter pelladurã legatũ duos q̃z in ethru riam cardinales vi eius prouincie motus bellaq̃ cõponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnũ succedens regnauit annis .33. rex certe inclitus ⁊ virtutũ omniũ singulare decus. quiq̃ ⁊ a multis tũ oratoribus tũq̃ poetis titulis plurimis fuerit decora tus. Eo q̃ pter equitatũ ⁊ rei militaris disciplinã quibus plurimũ valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ pbus. ac singularis medicine ꝓceptor haberet. ⁊ nõ modo bis cõtentus ẽ etiã cũ esset etate grandeuus ⁊ se-nex etiã in poesi franciscũ petrarchaz audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiã ad legatũ pelagurã profectus quẽ eccĩe nomini tumultuanti ferrarie pfecit. inde neapolim iturus virũ insignẽ psidio reliquit. Uerũ cũ iohannẽ fratrẽ cõtra heinricũ impatorẽ romã misisset heinricus ira succensus ro/bertũ maiestatis reũ fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen-sium vrbem in potestatem recepit. Tandẽ nullo supstite sibi filio moriẽs andreã hũgarie regẽ nepotẽ suũ post se regnare ꝓcepit. licet ioanna ei⁹ sozor regnũ semp admĩstrare voluerit.

Canis scaliger

Bcaligerozum dominii principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Uir vtiq̃ magnus ⁊ rebus bene gest/ clarissimo ꝓconio insignitus. Uerone sibi dominiũ vendicãs regnauit annis fer me viginti. quã certe tãta iustitia sapientiaq̃ ac pietate gubernauit vt etiã picenũ siue romandiolam omnẽ potius bonitate sua q̃ alijs armis aut missilib⁹ sibi sb/egerit. Erat nanq̃ multe eloquentie princeps comesq̃ phuman⁹ necnõ ⁊ in om nes liberalis atz doctoꝝ viroꝝ tũ eccl̃iasticoꝝ tũq̃ oratoꝝ ⁊ historicoꝝ ac poetaꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantẽ florentinũ poetam ob eius doctrine pstantiam magnis honoribus sp prosequi voluit. Tandẽ cũ vrbẽ vero/nam maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 1329. die. 22. iulij sine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiũ concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cũ maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forũ sepultũ fuisse constat. vbi supra templi ipius valuas adhuc pmagnificũ extat sepulchrum sua ymagi/ne ⁊ epigrãmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regna uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̃iane religionis amatoz. qui susceptο regno post annũ p̃sentiens sparsos p diuersa gallie oppida diu delituis se. eo q̃ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligẽdo seditiõe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnũ coegit. ⁊ vt lugdanũ congre garent̃ pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes ia cobuz portuensem ep̃m elegerunt. quo quidem anno cũ pontifex esset elect⁹ ipe rex finem vite sue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrarienſium regni principium

Marſilius carrarienſiuz nobiliū princeps. cū patauij dñatū ꝛeſumpſiſſet ꝛ in ea nō tirannice ſ paterne pluribus annis regnaſſet. magni canis ſcaligeri ꝛceitus potentiā eidem vrbis dñatū ſponte ceſſit. ſed ꝛ ſequenti anno cane ipſo ꝛefuncto poſt tridie ab integro vrbem ingreſſus dominiū reaſſumēs. x. annis regnauit. vir certe manſuetiſſimi animi ꝛ regie vrbanitatis inſignitus ac multſ virtutibus ꝛecoratus. qui cū ſine virili prole ꝛefeciſſet vbertino patrueli ex teſtamēto omnem ſuam hereditatem reliquit.

Marſilius carrarienſiuz princeps

Anno dñi M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū ſenſit. Cū buiamons rex nouaz cupidus vna cū querinis ꝛ baſilijs regnū affectans maximū tumultuz in vrbe excitauit ꝛ petrū grandenigū ducē. ſ eiꝰ ꝓuidentia cito vbi quies data illi ꝛe domo quirinoz cū eorū ſequacibꝰ e ciuitate pulſi ꝛeſtructis eoz domibus. hec fuit prima ꝛeſtructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis ꝛecapitati ſunt. ideo cōſiliū ꝛecemvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes ſoranzius ducatū venetoz rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝓpotentes ꝛ domi nobiles rempublicā ſubuertere tēptaſſent. ꝓditione conuncti capitali ſnīa puniri fecit. quibus ceſis ad ꝓcauenda in futuz malū ſex ꝓcuratoꝛes ſancti marci ex ſenatus conſilio cōſtituti ſunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētiſſimꝰ. et timorate conſcientie vir ſciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē vt ꝓmiſſum eſt anathemate Arnaldꝰ ꝛe villa noua notatos. dimiſſa ferraria abſolutionis beneficiū ſibi ꝛ omnibus impetrauit.

Arnaldus ꝛe villa noua ꝓuincialis magnus philoſophus. pariſius dogma ſuū exercuit. ꝛ ꝑ ꝓphetiam danielis ꝛ ſibille erithree ꝓbare nitebaſ aduētū antixpi ꝛ ꝓſecutionē eccie futurā eſſe. inter M.ccc. ꝛ M.cccc. dñi annū ferme i M.ccc.lxxvi. anno adeſſe. Sup ea re librū edidit. cuius titulus ꝛe ſpeculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus ꝛ quaſi hereticus reputatus. Cū magſos pariſienſes cōplurimos aduerſarios habebat verens ne ad manus inquiſitorſ ꝛeueniret clam auffugit ꝛ ꝓfectus in ſiciliam. qui tandē miſſus a friderico rege ſicilie ad papam in mari mortuus eſt. Dixit eiꝰ xps. Nō eſt veſtrū noſſe tpa vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Uñ omnes volētes ꝛeterminatū tēpus in his aſſignare aduentus ſcz xpi vel finis mundi erronei reperti ſunt.

Philippus ludouici francoz̄ regis frater. Johāne eiuſdez ludouici filio ꝛefuncto i regnū ſuccedēs regnauit annis qnqz.

Petrꝰ ꝛe abano ꝓciliatoꝛ

Petrus apponus ſeu ꝛe abano paduenſis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ꝛ philoſophus oī etate admirandus ꝛ peripateticus italicoz̄ oīm illuſtriſſimus. pariſienſi ciuitate doctoꝛ celeberrimus librū ibidem diſcolias in medicina ſedantem. inchoantē. conciliatoꝛē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter termīauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundiſſimū illud propleumatū ariſtotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū conſtantinopolitanā vrbem vt grecū diſceret ꝓmeauit. quo tandē inſtructiſſimꝰ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda exꝫdeomate greco tranſtulit in latinū. Hic ſub regie vrbis padue cōmuni ꝓpoz̄ regimine floruit. liberaliū̄qz omniū peritiſſimus. pater in aſtronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatoꝛē inquā opꝰ grauiſſimū ꝓpilauit. ſcripſitqz iohāni pon.ro. librū ꝛe venenis pulchrum. Ac meſue librū in medicinis mancū a coꝛde vſqz ad calcē ꝓfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuiſſe ꝛ multa ꝑ eandem artem oſtendiſſe.

Bynus medicus

Binus ꝛe garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyꝛurgie medicum habuiſſet illum in phiſica eruditum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditiſſimus euaſit vt vtiliſſima in auicennā ediderit ꝓmentaria. Scripſit ꝛ in galienū ꝛe malitia complexionis diuerſe. Atqz in hypocratem de natura fetus. qn ꝛ in philoſophia ac medicina varias ꝛ pulcherrimas queſtiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas peruſinus ꝑſtabilis ſapientie medicꝰ hoc ipo tpe diui ꝓteriti medici nō inferioris ingenij ſaut fame fuit. cꝫ potiſſimū eius accuratiſſimi cōmentarij in auicenne libris teſtimoniū ꝑ hibēt. fuit em ſubtiliſſimꝰ rimatoꝛ verboz̄ auicēne Hic etiā ꝓter ꝓdictos cōmentarios ꝓſilia varia etiā cōtra peſtem compoſuit. ac queſtiones ꝓcipue de ꝝdibus medicinarum ac alias ſubtiliſſimas diſputauit.

Matheum aūt ſiluaticum medicū mantuanum genere nobiliſſimum hiſdē temporibus floruiſſe conſtat. eo cꝫ ad robertum ſicilie regem ꝛ medicus diuinum opꝰ de oībus ſimplicibus medicinis ꝛ earuz ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū
Johānes vigesimusscds

Benedictus duodecim⁹

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. Iacobus caturcensis antea vocatus. Epūs portuensis post longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis cccio sexto terdecieſqꝫ centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ptinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieuniis quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit Iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. ⁊ Iohānes caietani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit qꝫ pter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa psumpserat facere ⁊ concedere. Imparoris ro. legittime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Uir vtiqꝫ doctissim⁹ ⁊ multa prudentia decoratus ⁊ doctoꝝ viroꝝ amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiepatū transtulit. Cui⁹ q̄dem castella sex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe studuit vt simplices epatus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. ⁊ abbatias in epatus ⁊ epatus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tñ gratitudīe vsus est qꝫ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additisqꝫ institutionib⁹ quibusdā quib⁹ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccl'iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiqꝫ cathedralibus ecclesiis ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatis. Instituit ⁊ nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē eccliasticaꝝ cōcernentia. thomā vnū erphordensem epm. ⁊ alterū thomā agnatē p̄dicatorū ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xpi dñi confessoꝝ. Eo qui secutus est anno salutis duo cc trigesimo terdecieſqꝫ centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanqꝫ eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos demqꝫ hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā fratris petri qui quētum ad imitandā xpi pauptatē aiauerat. affirmātes xpm eiusqꝫ discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. cc quoꝝ numero multi damnati ⁊ exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo mor'ir' auenione pontificatus decimonono anno mēse q̄rto. relicta in thesauris tāta vi auri qꝫtam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis Iacobus antea vocatus sctē p̄risce cardinalis. Cū Iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdecieſqꝫ centeno defunct⁹ est ad diēqꝫ abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusqꝫ in pontificatu nihil duxit antiquius qꝫ p̄mulgatas a Iohāne in ludouicū censuras obrogationēqꝫ repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes pplicqꝫ in italia bello socij hinc pōtific' morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia p̄sumebāt. q̄re vrbes quatuor qs solas in romane eccie reuerentia Iohānes bohem⁹ rex p̄sidijs cōseruabat. inter se ꝓstitut' federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē Iohannemqꝫ eius frarrē archiep̄m mediolanensem. mediolani aliarūqꝫ vrbiū quas possidebant vicarios instituit. parmaqꝫ forma mastinus scaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carraricqꝫ forma mastinus scaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine ⁊ argentevicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia poscio estensi data iurisū esset romane eccie censum illi cc̄ milia aureos imposuit annis singulis p̄soluendū Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex p̄sbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaqꝫ ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄cario vel pollicitationibus nunqꝫ potuerit. bonos em̄ diligebat ⁊ vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ⁊ eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ⁊ pometis inchoauit ac pfecit. suoqꝫ iussu impensaqꝫ basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad ei⁹ statuā i eadē basilica positū idicat. Mor'ir' aūt pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. ij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis ⁊ doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus morte bonus aūt magis vicij formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis ⁊ eos sepe mutare. Optime conseruant' amici si p̄ces eoꝝ cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus p̃ cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico eñ mortuo in germania electores aquisgrani conuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Bello q̃ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs de repente contractis p̃lio inter muldorff ⁊ ottingen i quodã prato cucurrerũt in quo cedes vtrinq̃ ß in australibus maior fuit. fridericusq̃ supatus ⁊ captus in carcerez est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt cæcetero nullus ducũ austrie p̃ adipiscẽdo imperio ꝓtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝑmissi immemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoq̃ ea elatus victoria p̃ ipatore illico sese gessit multa disponens concedensq̃ que confirmatũ coronatũq̃ decuit ro. pon. consilio iudicioq̃ sb ijcere. Ardentibus eñ dissidijs atq̃ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũq̃ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ipudẽci⁹ ceperint aspirare. Romã igit̃ profectur⁹ vicecomites oĩno sibi benuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex vicecomites ⁊ ludouicum impatorem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum poulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝑfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atq̃ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ⁊ in gratiã susceptos in ethruriã accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti q̃ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝓtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa prudem ad omnia templa basilicasq̃ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die p̃fixa quiescceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũmensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno dñi. 1327. corona illum insignuit. Urbem eñ romani duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratq̃ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ q̃q̃ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minorũ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomẽto bauarũ appellãt. Johannes igit̃ pontifex a cõmunione eccie eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igit̃ huius discordie inter papam ⁊ impatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Is ob diffamatiõz nurmberge p. xv. platos se insontem reddens. In vindictã lr̃is regis inserut summũ pontificem bestiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebat̃. de qua re impator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat bausum sumens illico de equo cadens in nemore ꝑpe furstenfelt in sinu cuiusdaz rustici obijt. Anno dñi. 1347. ipo die gereonis sepultus in prochiali eccia virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landspergz regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoq̃ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Is elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã fiuuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus impator summa benuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

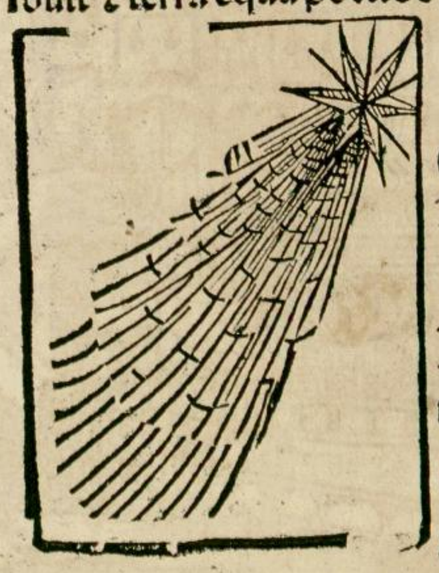

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoq̃ ingens p vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoq̃ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui Natq̃ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inbiantib⁹. post quem septem a nnos sub varia ꝓcipum contentioe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare flumis sita. Inter vrbes principū in germania pcla rissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeat nobilibus tñ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit, habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et cēcē temporibus ottonis primi impatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam pscripto impatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit. in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domicilū habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen ppe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmunecē iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs ꝛ immunitatibss damnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem ituneris obseruandā prope vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomīe. paulocē post vxor Ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in pleriscē locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtcē impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itacē hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies augmentū in pplo ac structuris sensit vscē ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra mille simū. dū cō radus eps frisingen. eccie pfuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p uisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ꝛ alia edificia pleracē addidit. ꝛ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ꝛ cenobiū heremitaꝝ sancti Augustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis cuz suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsit⁹ nōnunce negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat. habetcē nūc arcē ornatissimā. ꝛ edē pricipū ampliſſimā. in qua aule ꝛ camere splendidissime. qs qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco vncē fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo pot⁹ cē ꝑmendari possunt. Cū vo hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ impatoꝛis baꝛoarie duꝛ possidet. qui sua magnificentia plu/ res nutrit leones. Et ꝙꝫ plinius scribat in europa inter achelouū tantū ꝛ nesum amnes leones esse ꝫ lōge virib⁹ pstātioꝛes ijs ꝗs affrica aut syria gignant. Jn ea tñ vꝛbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Foꝛestoꝛum nobilium pꝛiuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaqꝫ foꝛestoꝝ familia natus nō mō iurīū ciuilis ꝛ pōtificij abū de doctus. ꝫ ꝛ elequētia ꝛ reꝝ gerendaꝝ pꝛudētia insignitus tēpestate bacꝛpter easdē pclarissimas vꝛtutes apud ludouicū bauarū impatoꝛē maxīo in pcio habitus est ꝙ ꝛ indultis ꝛ pꝛiuilegijs eisdē gratis concessis optime ꝓtestatus est. Nā eidem succesꝛoꝛibusqꝫ suis ob grata foꝛestoꝝ familie obseꝙa in ipm exhibita. munificentissimū pꝛiuilegiū immunitatis ꝛ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum succesꝛoꝛesqꝫ eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneꝛibus. dans eis libertatem notarios ꝛ tabelliones creandi. Jllegittimos ve naturales legittimandi. Jnsuꝑ etiā cōcedit eis iudices oꝛdinarios et regios missos legittime posse cōstituere ꝛ oꝛdinare. Jd pꝛiuilegiū datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Appꝛobatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuoꝛ. Moꝛtuo em̄ azone in carceꝛibus a friſco eius filio captiuato. Atqꝫ inde friſco a cōciuibus pulso ꝛ interfecto. Aldromandinus fratri succesſit. qui moriens raynaldum hunc ꝛ nicolaum forma elegantes ꝛ strennuos reliquit filios. qui vꝛbis principatum resū mentes statim gallοꝝ pſidia etecerunt. ꝛ vꝛbem ab eoꝛum faucibus liberauerunt. Vꝛbe itaqꝫ in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo pſidio stabilirēt argentū rauennatis eccīe oppiduꝫ regno adiecerunt. Cuncta ꝛinde p circuitum ꝛepopulati sunt. Cum vo carolus ꝛ mampbredus cū beltrando copiarum eccīe duce eos hostes adoꝛiunt ꝛ in fugam vertunt. Jnde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vꝛbe erupit ꝛ eccīe exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace moꝛtem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit succesſoꝛem.

Ordo militū Jhesu christi

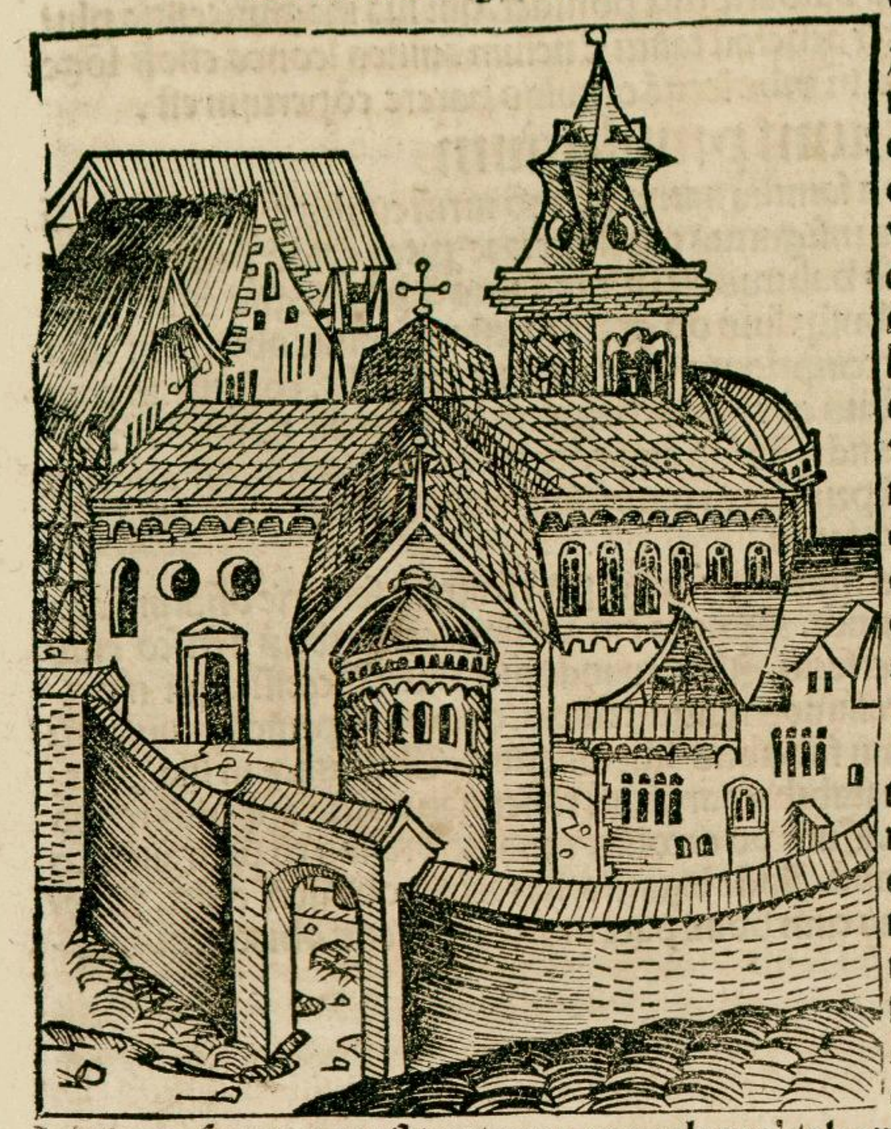

ORdinem nouū militū ihesu xp̄i his tp̄ibus Johā nes pontifex summus instituit. q̄ militare sub xp̄o diceret̄. in lusitania (que portugalia dicit᷑) q̄ sarracenis resisterent circūquaq; discurrentibus. ⁊ bethicam atq; africam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat᷑ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. coc co (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositu ē vbi p̄cipalē domū constituit. militibusq; omnia bona templarior̄ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasteriȳ cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaȳ codicem etiam his tp̄ibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gymnasia legendum transmisit. mandauitq; doctoribus omnibus publicorum gymnasior̄ vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs em̄ p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentor̄ patrū vt premissum est concilīū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosor̄ statum concernentes cōstituerat. vt habet᷑ eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat᷑ forma seruanda. Illas igit᷑ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemē tinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Bcisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico impatore vel fauente in antipapam ꝓphanat᷑. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat᷑. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq; pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat᷑. Hec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalat⁹ p̄sulatusq; ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane ꝑ viribus augere annixus est. Affirmabant em̄ hij ad cooptimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil p̄uati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologor̄ multor̄ cū eis synodo ꝯgregata. re q; diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ⁊ ad gymnasia publica transmisit. de nicq; cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in aurionē p̄duct⁹ fuisset venia petita

Augustin⁹ de ancono

in carcere p triennīū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustinū etiā achonitanū ordinis heremitar̄ diui augustini ꝓfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū florusse hac tempestate ꝯstat. q; et ip̄e librū de eccliastica ptāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totus nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent᷑. ß ⁊ sup̄ act⁹ ap̄lor̄ sup̄ apocalipsim ⁊ ep̄las canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ q̄z sup̄ magnificat composuit.

Albert⁹ silȳ patauin⁹ eiusdē heremitar̄ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus ꝑ h tp̄s in declamationib⁹ ad papā p̄ceps p̄dicator̄ habitus ē. q; cū esset doctissim⁹ cōplurimos hmōes tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū pp̄lmq; eruditendus edidit. Sz ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las sup̄ oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Albert⁹ patauin⁹

Bonauentura patauin⁹ item ordinis p̄dicti olim generalis p̄ior ⁊ tituli sancte Cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p cio fuit. qui cum acerrime eccīe libertatem contra tirannos tueretur a carrarensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iobā ne. matre vo libera (eius oppidi dño) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibo ⁊ potu parcissimo vti ceperit. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplaz egenis prorsus distribuere cepit. ⁊ principatu se abdicans patruo suo oppida paterna ꝑmendauit. ⁊ abiectis reb⁹ omnibus breui veste indutus cū pileo ⁊ pera ⁊ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ puenit. vbi plures ciuitates ⁊ castella viq; romā aquā pendentē. cesenā ⁊ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placētiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. ⁊ ad quoddā hospitale diuertit ⁊ egrotantes omnes ad vnū videt signat ⁊ sanat. Labore igit somnoq; grauat⁹ a deo ꝑmonitus q; cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre ⁊ sagitta sinistra coxa tranfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā qui etē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeq; digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armor strepitu verabat ac bello. in paterno de nicq; oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq; explorator ꝑhensus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia ⁊ vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū inuocarent a peste ꝓtegerent. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus sanctissimū corpus summa ꝑpompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos signis ⁊ miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q; constantiā germanie vrbē vbi concilū generale celebrabat a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella ⁊ are per vrbes ꝑ vicos ⁊ castella extruunt. ad que confugientes eius merita experiunt. cuius festū. xvi. kalēd. septembris celebrat. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu ⁊ populo summa gloria exceptum est. ⁊ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus ⁊ pōtificij q̄ maxime vberrimus fons tempestate istac floruit. ⁊ nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq; accuratissime glosauit. Atq; in sexto alias nouellas ꝓposuit. Insup ⁊ opus mercuriale. ⁊ in additionibus speculi aliud pegregiū edidit. ⁊ in laudē diui iheronimi opus iheronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta ⁊ alia ad eū ꝓtinētia ex additionibus ipius extra de vita ⁊ ho. cle. in titulo de filijs ꝑsbiteroꝝ optime colligunt. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste ꝑ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. ⁊ mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldoꝝ familia nat⁹ dni auditor ⁊ p̄dicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris ꝑstantissimis sui seculi doctor ꝑ id temp⁹ lecturā putilem sup codice castigata ⁊ accurata doctrina cōscripsit. atq; sup primo digesti veteris pte vsq; ad ti. Si ex noxali cā agit. Et in scda pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes ꝑ viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistoriale aduocatū dni discipulū ⁊ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē ꝑ ipm tempus floruisse constat. Qui ⁊ ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas ⁊ consilioꝝ pegregium opus.

Johannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipus filius ⁊ discipulus eruditione ⁊ sanctimonia insignis. ⁊ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq; scribendo plurimū illustrauit. eo q; ipius in decretalibus plurimi extēt ꝓmentarij ac ꝓsilioꝝ in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Johannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat nominatissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaz partem orbis terre peregrinando pagrauit. ⁊ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie ⁊ indie varijs linguis ad oblectationes ꝑscripsit. ⁊ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minoꝝ theologus doctissimus ⁊ ipe eodem tē pore multa opuscula ad xpiana religionē ptinētia edidit. ⁊ q̄ maxime in sacris codicibus postillas memorati dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minoꝝ generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem ⁊ sup sententiaꝝ librum ꝑpulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em xpm ac discipulos nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis ⁊ rationibus se innocentem ostendit. ⁊ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ ēm francoꝝ rex triū regum frater scz ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno. 1328. cepit ⁊. xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius vict⁹ fuit. et cū multa pdidisset tm vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus q̄z. xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus q̄sepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra scluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad triginta tria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Etvt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua famꝫlia honestisq̄z pntib⁹ fuit. q̄b⁹ pria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis. 1304. die lune ad aurorē kalēd. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. ꝫ ad moralē pcipue philozophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ virtū obtigit ꝫ dextreitatis exiꝫmie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundioza membza ⁊ in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. colore erat vmido inter candidū subnigrū ⁊ visu plongū tempus acerrimo ita vt ad. lx. annū munitissimas quasq̄ lras sine adminiculo legeret. sanissimū p omnem vitam corpus habuit pterq̄ in extrema senectute. Is aretij natus pmū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadrienꝫnio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ oratoz facundissim⁹ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua parisius vbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec aurionē redijt ⁊ in valle p exigua amena q̄ clausa dr buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libzos. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuz dñis de la scala versat⁹ vbiq̄ car⁹. iacobi de carraria benuolētiā adept⁹. patauinū veniēs ⁊ a venet] cū magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dñi. 1374. apopleticus sanctā xpo reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchzo marmoreo quatuoz columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt. 70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusq̄ fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignozantia sui ⁊ aliozum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua librū sanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq̄ alia.

S. yuo doctoz

y Uo natione brito eruditissimus iuris cōsultus p hec tpa pter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica em̄ floruit continēꝫtia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ oratiombus disciplinas vigiliasq̄ admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p cerucali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamq̄ omnem cum pauperibus quos p curando ptegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans paupez ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas p virili semp tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatoꝝ oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dño percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalēd. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit̄. yuo pater legum custos ptector ⁊ amplum egregiumq̄ decus cui se debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagoꝝ regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus pstans atq̄ pclarus his annis quadā calliditate atq̄ prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosq̄ successoꝝ vsq̄ in hodiernū diē transtulit. Passerinus ipe ⁊ sui pdecessoꝝ ipm pricipatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus suboꝝtis adeo mos inoleuit vt cuiq̄ factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ imperatoꝝ pter egregias huius pclari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. q̄uis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populoꝝ delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta īter turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq̄ ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecor̄ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui prius q̄ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaz obiit. cuius filij complures. quor̄ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ipe patruus nullo supstite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchor̄ regulos vi atq̄ armis oppressos regnis exuit. ipoq̄ mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustaphan patruū supatū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq̄ deficiens pazaitem primogenitum impatorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannor̄ ꝓgenies et origo. adeo q̄ turchor̄ nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabaf nūc turchiā vocitēt. a turchis ēm vniuersa possidetur.

Odericus or. minor

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martirū corpora de ciuitate hormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ insignis decretorum doctor p̄ hoc ipm tempus pisis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que putile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit q̄d summā pisanā seu magistruciā appellauit. eā em (ipo referēte) pfecit anno dñi. 1338

Albertum brixianū eiusdem pfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ipe summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliq̄n beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq̄ dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate poptime vitam dñi nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo potius diuina reuelatione q̄q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄q̄ humanarū. ⁊ potissimū ipius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī ēē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄z laude digna hic deuot⁹ atz venerandus p̄ edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tpe floruisse ferūt. q̄ sup q̄tuor sententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunf. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrarien sis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. qua venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus potifex aplica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo denicz mortuo cum Marsilius eius filus successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis suscepit.

Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minorū omni doctrina excellentissimum pfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄q̄ in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xpi. 1345.

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiepus rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeq eloquentie. liberalis in omnes t phumanus. q primo anno pontificatus sui octo pbiteros cardinales creat. diaconos duos. scz fratrem suum monachum tullensis pfessionis t gulielmū ex sorore nepotē Verū cum intelligeret totam italiam in tumults esse solos luchinum t iohannē vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat em solos vicecomites ludouico bauaro resiste/re posse in italiā (vt ipe pdicabat) descensuro. atq etiā tridentū vsq puenit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) aub9 in pontificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ppetuis incomodis turbinibusq agitauit. Johannes em de vico vrbis rome pfectus nonnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impiat est factus. Eo demq titulo galeotus maletestat fratres arimini i romādiola pisauri fanoq in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus t ita in alijs plerisq locis dños confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardinales ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnensem t iohannem vrsi filium senatores declararūt. t nicolaus rencij public9 scriba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense mutata veste ad carolum in bohemiā pficiscit. quē clemens pontifex ob multaz linguaz periciā in ludouici contumeliam ab electorib9 in cesarez designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dñi. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Linea summoz pontificū
Clemens sextus
Innocentius sextus

Iubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesimo q3 anno (quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoz omnium remissionem visitantibus limina apl'oz petri t pauli quimq3gesimo q3 anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoz attingere non posse. Clemens igit sextus ad quinquenariū numerū reduxit. qui est ppie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile9 tantā rome pressuram potius q3 frequentiā populoz petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpianū pfessa nomen illa pfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemq anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisq ex millesimo homine supfuerit. nec id quidem mirū cū ob iubileū contagione hominū t multitudine vndiq romā cōmigratū squalore situ pedore oīa inficerēt

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisq iuris vir consultissimus. pcurator primo. mox eps claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutis ann9 a quinquagesimo secundus terdecieszq centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneq constātie t seueritatis. qui eccliastica beneficia nō nisi pbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes plati omnesq qui beneficia habebāt ad eccias suas sub anathematis pena pficiscerent. dicebat em oues pascuas a ppio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam quoq3 domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum t honestum redigens numerum. virozp pbatissimoz. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus pterea sacri pallacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Isq cum curiā purgasset platis in ea dissidentibus quos ad suas quēq3 eccias ire iussit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes t puincie iuris eccie tyrannis vi deturbatur reciperent. Legatusq3 fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoz eps cardinalis vir quo ad vires t potentatū licuit. Traiano Hadriano t theodosio virtute equipand9. quos principes hispanici romane reip. potentissimos pridem saluberrimosq dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis suasione t prudentia inter genuenses t venetos denicq3 fedus initum est. ac inter pisanos t florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. ex terno senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos t gallos gerebat. parare t classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In tātis vero animi pturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto morit t in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd ipe extra auinionē ppriis ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linia impatoꝝ ro.
Carolus quartus

Carolus eius noīs quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̄dragesimoseptimo. iubente cū clemente sexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ dēpssionem in cesarēq; eū fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis .32. Vir multaꝝ linguaꝝ ⁊ lrāꝝ peritissimus iustusq; ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos sceleratosq; odio habens. Is ob iustitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugnauit adolescens cū veronensibus eosq; plio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nō dubitauit tercio conscendere facinoraq; fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq; carolus vir magnorum operꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum disciplina illustrauit. Nam scola liberaliū arciū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄sentie timor vicecomites ꝓtra ac ille expectauerat ꝓcordes effecerat. quare ad solā anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p̄ inducias quietos reddidit ⁊ mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusq; in vrbem factiosos vtriusq; ptis a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudie dep̄ressit. Senēses illico sese illi absq; vllo federe p̄miserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē puenit romā carol⁹ ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. Gibellinis qui iampridē florentia exulauerant electis. guelfos in suū locum restituit. longobardos in ptātem acccepit. Reliquis ethurie partibus p̄ suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ itaq; rome magnifico apparatu nouatores rer̄ qui aduersus eccl̄iam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator bis (de quibus diximus) p̄ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. morq; in germaniā redijt. Johanni deinde fratri suo morauiam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cōmunuit Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuisset. ⁊ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus essz Idq; pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qđ virtute obtinere nō potuit p̄cio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ꝑpetuū imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq; ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti ꝓprie consulens wenceslaū filiū vt p̄missum est Anno dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre fil⁹ imperauit annis octo. Postremo carolus impator cum pleraq; glorioſissime in imperio gessit anno. 1378. hūana funct⁹ vita decessit

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaz electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese opposuit. scribens nominansq; se romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella aciter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec p̄ce nec terroribus flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum p̄ quendā phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

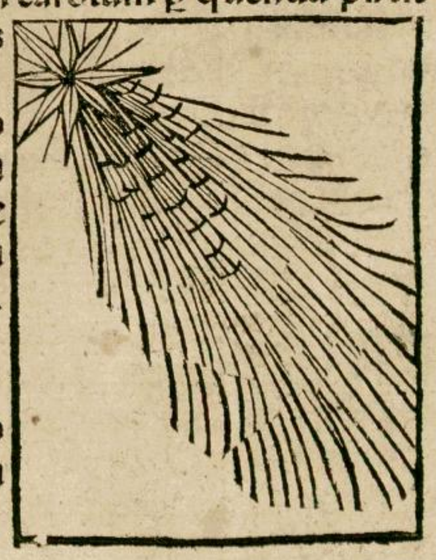

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventoꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs p̄ore ardente p̄te p̄ celuz labi visa est. Scribūtq; ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq; antea. visum itaq; omnibus est tante mortis planetau etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̄q; vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientiū terroꝛe. p̄ celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cũ t in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multaute fluminis occupat colliq; cõiũgit. In quo sita est regia t sancti viti pontificale augustumq; templũ. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptorium t forum t letã curiã t collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aũt minori prage lapideo ponte quatuor t viginti arcuũ. Nouã ciuitatẽ a veteri fossa distinguit ꝓfunda. t vtrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ẽ ad colles vsq; ꝓtendit. quor alterũ sancti caroli. alterũ sancte katherine appellant. terciũ vicegradũ in arcis modũ exedificatum. vbi t collegium est. Est aũt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triũ dierũ ituere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomine ciuitatis cũ disceptaretur tussit libussa ex artificiabus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemice ꝓba dicit. indeq; nomen vrbi datũ. ꝑ corrupto vocabulo postea pragã dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiũ habuerunt. Postea ducesq; ad primũ regẽ vratislauũ gubernarunt. qui. vi. t. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magũtiũ in ꝯcilio principũ ab impatore heinrico ei⁹ nois ẽpto rex declarat⁹ fuit. morauor regẽ qđ ꝑus extictũ fuit in bohemiã trãslato. slesia. lusacia. morauia bohemor iperio adiecte. Hilbert⁹ treueror ar/chiepꝰ cũ eo pragã miss⁹ q̃ corã ꝓuincialib⁹ regẽ iungat regalib⁹ qz adornet isignib⁹. In eodẽ ãno fctm accla

mante populo Vratislao regi salus honor atq; victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio na tione senensi collegiū canonicor regularū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit diuina non ꝓpositus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusq; ⁊ subdiaconus rem diutinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et ꝓpositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noie ꝫ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao natū ab impatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multa nam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponensi ꝑferunt in quatuor ⁊. xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthior principatum tenebat cū virili sobole careret ac cepta ex otbocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ⁊ portū naonis tradi dit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile ac cepit vt ꝓmissum est. Nullū eīn regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dota tum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atq; amplitudine mirabili fornicibus te gebant lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctor reliquie tegebant onusta. Sacerdo tum vestes margaritis texte. ornatus omnis diues. ꝑciosissima supellex. fenestre alte atq; amplissime. cōspi cuo vitro ⁊ admirabili opere lucē ꝓbebant. neq; hec tantū in oppidis atq; vrbibus ꝫ in villis quoq; admi rari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multaue qua missa fluuius illi iugit situ in quo regū corpa condebant singularis excellentie. nā ꝑter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dor mitorii. ceteraſq; officinas monachor magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclu/ sit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq; testamentū ab initio geneſis vsq; ad apocali- psim Johannis lris maiusculis in tabulis scripcum ꝓtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentib⁹ ita vt a summo vsq; deorsum facilis lectio preberetur. Flos igit dulcoris Bohemia dicebatur. queolim inter principes atq; reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū habet. faxit deus vt ꝓri redolentie atq; splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius. secund⁹ in historia bohemica diserti ſſime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum in oppido bavarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dñi. 1337. maiestatē ihesu xpi in diuinissimo sacramēto mirū in modū p̄tēpsit & religionem nostrā illusit. Id p̄ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tñ ab igne māsit. in incude q̄z malleis p̄cusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita p̄fectus oppidi bartmann⁹ de tegēberg cū ciuibus oppidi iudeorum inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt & necī dederūt. Sacramētū obseruatū in eccīa sepulchri dñi miraculis varijs in eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi. 1348. seq̄nti videlicet tpe p̄busti sunt. eo q̄ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eorū p̄fessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar densē nubis celū obducentes vastarunt. herbas & omnes fructꝰ terre. q̄rū corruptione & fetore execrabil' pestelētia sb̄secuta ē

Pestis lugubris & miseranda hoc anno. 1348. incepit & p̄ tres annos p̄ totū pene orbē debaccata est. q̄ p̄mo in asiā ap̄d indos ob easdē bestiolas incipiens passim p̄ puncias irrepens vsq̄z in brittannos. Per mare igit' anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie & britannie. demū germanie puncias & hungarie sua p̄tagione infecit. adeoq̄z defecit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄z ex millesimo hoīe supfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. & pleraq̄z loca ne dū campestria. verū arces. oppida & vrbes p̄sus derelicta sunt ac in solitudinem redacta

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordis heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ lr̄aꝝ clarissimū inter pretem hac ip̄a tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̄z ingenij eminētissimū & bti Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de p̄scriptionibus & devsucaptionibus & devsuris ceterisq̄z p̄tractib⁹ opuscula edidit. quib⁹ diu⁹ bernardin⁹ p̄terraneus su⁹ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Huc etiam tractatū Jo. an. ei⁹ p̄tēporane⁹ multis in locis & maxie mercurialib⁹ plurimū p̄medat

Gerhard⁹ ite eiusdē ordis & doctrine p̄fessor patria bergomēsis & sauonēsis ep̄s eo tpe in p̄cio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet ep̄m magis p̄desse adnixus ē q̄z p̄esse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. & multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. q̄libeta duo parisi⁹ disputauit & multa opuscula edidit. moriens denicq̄z nō sine sanctitatis noie bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētin⁹ medic⁹ dini q̄ndā medici fili⁹ hisdē tpib⁹ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā p⁹ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iurisc̄onsultoꝝ suptoris seculi princeps & eiusdē p̄fessionis copiosissimus explanator. Cyni & iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus & auditor. His q̄z temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui & p̄ ceteris legū interp̄tibus in digesto nouo & veteri. ac infortiato nec nō et in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmentaria. q̄z celebritate atq̄ p̄stantia ip̄e vulgatissimus habit⁹ ē. Scripsit & tyberiadis tractatuꝝ. ac alium de guelphis & gibellinis. Feruntr etiā ei⁹ p̄clara p̄silioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi. 1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄z albergotus natione aretinus solidus legum doctor & explanator bartoli amicissim⁹, et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobin⁹ carrariēsis q̄ marsilū interfecit b̄ anno post q̄z q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. & ip̄e a guilielmo eius ex pelice filio interficit. cui⁹ parricidij hec cā fuit q̄ ab eo p̄tumeliose spuri⁹ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accessuit & gladio impetens eū cōfodit. & statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet verbum xpi qui gladio feriet gladio pibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitqz padua ⁊ bononia in ethruriā iter. dū pisis ageret lucanos pisanis ⁊ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝑ imperio accepit. nōnihilqz pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti eis de ethruria populi proclines erant. si modo princeps p̄stitisset assensum. sed is romā delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra tertiū q̄z aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanū stimulauit vt apl̄oꝝ petri ⁊ pauli capita ꝙquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi eccia extante multo argento auroqz vndiqz gemmato plurimū exornata. In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanoꝝ impator. cū disputantes liberaliū artium magistros in horas quatuor audisz idqz purpurati molestе ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. naz cena mea hec est. Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiqz aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ⁊ misericordē principē ferire nullo pacto possum. Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurmberge p̄clara superioris germanie vrbe. adherentibus em̄ consiliarijs ⁊ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ caprubarbe vulgo geyßpert dicti. industria tñ caroli sedata est hec factio. depositis em̄ conuenticulis ⁊ collegijs artificū q̄ vulgo zunfft appellāt tāqz monopoliū seminātib⁹ i meliorē policiā vrbē p̄fatā reduxit. Macellariorum aūt collegiū qz carolo p̄siliarijsqz adheserat ppetuo q̄dā ludo carnisprium p̄uilegiauit

Ordo iniesuatoꝝ fratrum

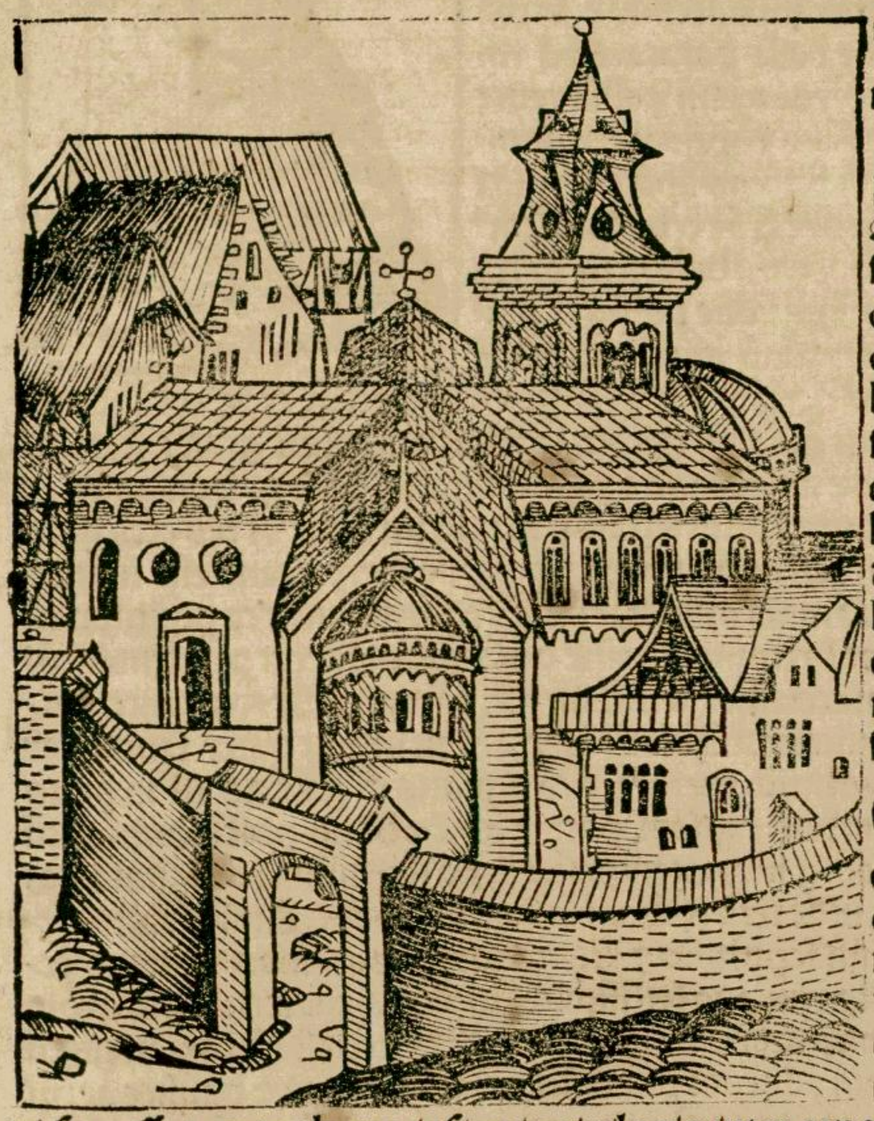

Ordo Iniesuatorum fratrum Vrbano sequenti pontifice p̄sulante apud senam ethrurie vrbem initium sumpsit. bi nanqz turmatiz p domos secularі habitu induti religioſoꝝ more cū ingenti caritate ⁊ simplici quadā religiositate in sudore ⁊ labore manuū suarum in vnū viuere ⁊ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ⁊ a se laudatos cū tunica alba ⁊ caputio cōtemptibili sibi ꝑ habitu datis abire p̄misit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotē suū virū grauissimū ⁊ religiosissimū in ꝓtectorē assignauit. q̄ ⁊ ipe mox ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desup deferendā sine calceamentis contulit. atqz eos in p̄uilegijs ⁊ gratijs plurimū cōmunuit. ⁊ p p̄uilegiū speciale illos clericos apl̄icos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates difulsi boni p̄cij ⁊ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regularū qui vulgariter scopetini nuncupatus etiā in senēsi agro sancti saluatoris p hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ⁊ iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaꝝ diui augustini initiū sumpsit ⁊ breui magno in p̄cio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quidez congregationē postea grego. vndecimus huius vrbani successor approbans insigni p̄uilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāqz sue prime religionis ⁊ pristini habit⁹ semp claustrale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo ⁊ alta sup camiseam lineā deferre volueре. ⁊ quecūqz statuta ⁊ primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus em̄ viuunt. nō predicant sed confessiones alioꝝ more audiunt. magni em̄ p̄cij. maioriscz opinionis in dei ecclesia nunc vsqz habiti sunt. viros em̄ integerrimos tum scientia tumqz vite sanctitate protulit.

Johānes francoꝝ rex

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in picturiensi agro supatur ⁊ cuz philippo ei⁹ filio capit. ⁊ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florentinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Clerū tercio ciuitatis sue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunqz contra se belluz gerere p̄sumeret. ß nō ita multo post fidefrag⁹. hic pacem rumpes eduardū ab integro arma capere ⁊ cūvsqz ad internitionem ꝓsequi impulit. armatis igit̄ centū ⁊ q̄nq̄gīta rostrat] nauib⁹ ingentē exercitū ꝓtra iohannē i galliā duxit ⁊ maxīa cladevniuersū regnū diu affecit.

Anno mundi.6562. Anno christi.1363.

Linea summoꝝ pontificū
Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Vrbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelmꝰ gri/
sant antea vocatꝰ scti victoris massiliensis abbas. absens etiã. legatione
tũc ad vicecomitẽ fungebat oĩm ꝓsensu apd auinionẽ põ. creatꝰ. vocatꝰ itaqꝫ a/
uinionẽ pon. inĩes. vir singlaris vtut]. ingẽi] animi. innocẽtissime vite. Iscꝫ
p sua prudẽtia res italie calles nihil duxit antiqus cꝫ egidiũ cardinalẽ hispanu
italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ t itinerum italie ex-
perientissimus tridentina via ingressus est. inuentũqꝫ verone scaligerum canez
deinde accersitos ganzagam ludouicũ nicolaũ marchionẽ estensem t franciscuz
carrarium initis federibus in bernaboue.m ꝓcitauit. vt plio supatus t sauctus
egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quar
tum sui pontificatus annũ in italiã venit componendaꝝ reꝝ causa. ei legatus e/
gidius corneti fit obuiam. romã ꝓficiscat. liberatus tãte legationis onere quie
turus ob senium. viterbiũ rediit vbi t tercio mense post moritꝫ. vir singularis
virtutis t pstantie. qui dignitatẽ ecclesiasticã mirifice tutatus est. Assisiũ delatꝰ
in ecclesia beati francisci tumulat. At cum carolus impator intellexisset vrbanũ
romam profectũ eo t ipe vt premissuz est aduolans. Vrbanus apl̃oꝝ capita a-
pud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare maiꝰ ba-
silice lateranensis collocant. Bũqꝫ ea rome agit in vrbe veteri t mõte falisco pal
lacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmã
conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̃ ro/
mani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aut in galliã reuez
surus iohannẽ baucut egregiũ copiaꝝ ducẽ e carcere missum copijs illis omni/
bus ꝓfecit. q̃ antea sub egidio militauerãt. sed reuersus in gallias apd massiliã i
terijt põ. sui ãno octauo mẽse q̃rto sctitat] vite fama ꝓstãti optimõe celebratissimꝰ

Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea
vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex om/
nium consensu creat. Hunc eĩm adolescentẽ vix decimũseptimũ annũ attingẽtẽ
clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. t ne videret carni t sanguini magis cꝫ eccie consuluisse
Eũdẽ ad exq̃sitissimos doctores. maxime vo ad baldum qui tum perusij legebat disciplinę gratia stati mi
sit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit ꝓterea tante innocentie t placabilitatis adeoqꝫ humanus et
pius vt ab omnibus vnice diligeret. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasti
cas recenseret. Inita aũt cum bernaboue vicecomite pace cũ omnia in pturbatione fuere. erant eĩm inimici
omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cũ
esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditor fuerat prudenter cõ/
sideraut suum in ytaliam reditum prę ceteris posse rem eccliasticam instaurare. t forte eo sic cogitante epi-
scopus quem de reditu ad suam ecclesiã admonebat familiaritatis confidentia. t tu inquit pater sancte cur
non ad tuam ipe accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝓperare. ꝑ cũ agnatis t gallicis id in ꝓmis
odiosum fore cernens triremes in rbodano (celatis omnibus causam) parate sunt t breui post pontifex cũ
illis qui prẽsto iubenti affuere delapsus est. ꝓpetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz
triremibus vna t viginti genuam primo. post cornetũ. inde terã romam ianuario puenit. Anno salutis se-
xto septuagesimo terdecieseqꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus t relegationis in gallias romane ec-
clesie septuagesimus annumerabat. Fuit ea dies populo romano letissima. Florẽtino aũt terribilis. cꝯ om
nes existimauerunt pontificem cũ britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rez ecclesiasticam breui cũ
tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aũt omnia aduentu pontificis. nam tmenia t basilice ac pri
uata edificia vbiqꝫ ruinam minabant. que certe magna exparte restituit. vt turris suo iussu edificata ad san
ctam Mariã maiorem indicat. Labefacti etiã ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret
vtqꝫ illi mores alunde petendi essent que totum orbem terrarũ quondã ad vrbanitatem redegerat. Colloca
ta itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bonũ pastorem decet) omnia circũspicere cepit. Egit tamẽ principio ad
uentus sui natura mitis t optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quã illi oberrati ma
gnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere t ad bernabouem conuersi antiquum hostẽ
Sed cum pontificis in ytaliã reditus esset formidolosus intercessione eius iohannẽ baucuth pecunia cor-
ruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florẽtini ta
men sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad põ
tificem pertinent intollerabili vesice dolore moritꝫ sui pontificatus anno octauo. mẽse quinto. quinto kal.
aprilis millesimo tricẽtesimo septuagesimo octauo. sepeliturqꝫ in basilica Marie i via noua sepulchro mar
moreo quod adhuc visit cuz magno gemitu t lachrimis. lugebãt nõ modo psentẽ ꝑ etiã futurã calamitatez

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotissima xpi mulier natione germana. Suecie prouincie princeps ⁊ dña. ex regũ ꝓgenie nõ solũ illustrẽ duxit originem. verũ de nobilibus deuotisq; ꝓgenitoribus ortuz habuit. Cuius genitor speciali amore sanctũ iacobũ visitans omni die veneris ob memoriaz passionis confessionem pegit. Mater cũ brigidam in vtero gestaret passa naufragiũ ob ꝓlem saluata fuit. Nata aũt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝓfecte loquebaf. post obitum matris nutrienda matertere sue tradif. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quã pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cũ quo ꝓ annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinẽtia bũilitate mãsuetudie atz labore ꝓmãsit. Post mortẽ viri oĩa bona inter filios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nõ vtebaf. aspero induta cilicio. carnez macerabat. Ex ꝑcepto xpi romam petijt. cũ religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelati nem ꝑsentauit ne aumionẽ accederet. Successorieq; gregorio vndecimo scripta misit vt curiã ad romam reduceret. Inde iherosolimã accedens pfecta pegrinatione romam remeauit. ⁊ ꝓ annũ grauu infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igif prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoz dei emisit spiritum. Cuius felix trãsitus gloriosis miraculis ⁊ indicijs ostensus fuit. Anno dñi M.ccc.lxxij. decimo kal'. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoz miraculoz choruscationẽ ab vrbe roma in monasteriũ vastẽnã. ⁊ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. sanctaz cathalago ascripta. Hec libros reuelationũ de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

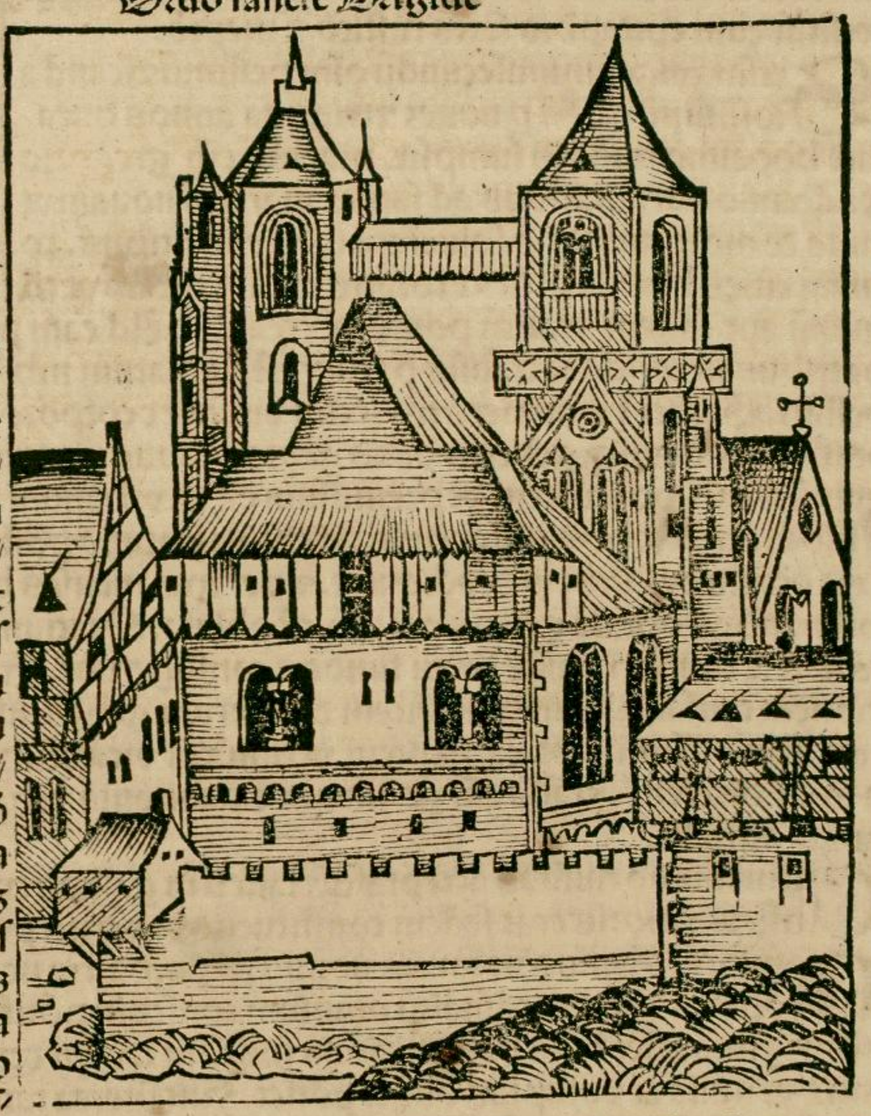

ORdo sancte Brigide ab hac sãcta ⁊ gloriosa muliere initiũ sumpsit. que sancti saluatoris et ãappellaf. hoc anno spiritu diuino impulsa nouã religionem monasteriorũ dupliciũ videlicet viroz ⁊ mulierũ excitauit ⁊ instituit. Huiusce tñ religionis primũ auctorem ⁊ institutorem diuũ basiliũ in grecia fuisse dicunt. Verũ ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum ⁊ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vo spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. virorũq; edificia ꝓnexa ⁊ cõtigua haberenf. habitationes tñ ita seiuncte vt deyna ad aliã nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramẽta infirmis cũ magna cautela nõ facile) transiri posset Eoz tamen basilicã censuit esse cõmunẽ. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vo seorsum in superiori solario officiũ exoluerent. principalem curã abbatisse esse voluit. fratribus tantũmõ diuina misteria assignauit. quoz vnus esset qui confessor aut ꝓ or appellaref. ⁊ alijs ꝑesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ⁊ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratruz ⁊ sororz sustentationem. Quoz oĩm victus ⁊ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frẽs aut sorores monasteriũ egredi ꝑsumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ⁊ sorores ꝑ episcopos consecrari iussit. Hij aũt religiosi ⁊ tam femine q̃z mares habitũ vti iubenf. tunicam cum clamide grisea cũ rubea cruce desuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunf ad carnes. sed carnibus vescunf tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimã. ⁊ nihilominus diui augustini regulam profitenf additis brigide sancte constitutionibus. ⁊ tã in fratribus q̃z in sororibus certũ assignauit numerũ scõm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ⁊ dictata confessa est. Quaz ob rẽ summi pontifices eandẽ regulã auctoritatibus aplicis speciali priuilegio approbatã ⁊ confirmatã esse voluerũt

Johannes bochacius

hec eiñ ꝓphetico dono plurimũ claruit. nonulla de futuris ꝑdixit. de quibusdaz regnis consũmandis. que omnia scripto mandauit ⁊ apud multos in ꝑcio habẽtur. apud ytaliã pauca huiꝰ religiõis monasteria habenf. in suecia vo ⁊ germania magna quidẽ ⁊ plurima ac opulẽtissima esse cernũf. Hij religiosi secularũ cõfessiões alioz more audiũt. ⁊ dieb⁹ festiuis ꝑdicãt. Quersos hñt qs in exteri

Johannes bochaci⁹ de certaldo natiõe florẽtin⁹ poeta ⁊ phi (orib⁹ occupãt

Ilozophoz atz astronimus clarissimus. Anno dñi .1375. cũ eẽt etatis annorũ. 42. e vita migrauit. qui cũ amens ingenij esset vir ⁊ in latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberef hos libros reliquit. de genealogia deoz li. 14 de ꝑclaris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ⁊c. bellorũ egregium opus. gesta impatorũ ⁊ pontificũ edocens. ⁊ scismatum in ytalia. de tartarorũ victoria. de heresibus bohemorũ ⁊ plura alia. vernacula quoq; lingua eius extant libri vt liber centũ nouorum ⁊ alij

Anno mūdi. 6577. Anno xp̄i. 1378.

URbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio p̄otifici. ex barensi archiepiscopo p̄otifex suffect⁹. Vir certe callidus ⁊ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ꝫ magis cardinalium ⁊ ioanne regine iniurias vlcisci. p viribus conatus ē. ꝓpter q̄ florentinos anathemate notatos. vt ī suā reducēt sentētiā absoluit. Inde cū natura inqet⁹ eēt apud nucerīā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsq̄ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. confirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanor. tres vo fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome morit. sepeliturq̄ in beati petri basilica paucis admodū eius morte (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimum secundū oim pessimū ⁊ scandalosissimū quod p nouez ⁊ triginta annos duravit hoc anno initium sumpsit. mortuo em̄ gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia addicti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tm̄ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vo numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant. ⁊ inter quatuor italici romanicq̄ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vo casus vt bartholomeū neapolitanū crearī pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vo penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝓfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde estatis caumatibus optata gallis occasio est oblata. Oratum nanq̄ pontificē vt mutandi aeris p̄textu ananiā eis licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vitiosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiq̄ septimo clementi indita est appellatio. ꝑ orbem lras disseminant. clementem verum xp̄i vicarū. hinc scisma magnū in eccīa dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent. ytalia em̄ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vo gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens vo multas acceptasq̄ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auinionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ veneratꝰ ē. ⁊ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu p̄otifex creat. Anno dn̄i M.ccc.lxxix. Hic etsi annor⁹ circiter triginta esset dum pontificatum iniit. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obiici posset. Fuit p̄terea tanti animi consiliiq̄ vt primꝰ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccīe subiectionem reducte gloria ⁊ pecuniis iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que p̄otifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani q̄ rome dnos reddidit. lege em̄ ꝓmulgata constituit. non licere cuiq̄ sacerdotij ad quod ꝓmoueret beneficiū adipisci. priusq̄ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliq̄ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctor⁹ numerū retulit. Verū in multa rerū p̄turbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M.cccc. quarto Sepeliturq̄ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq̄ ad concilīū constantiense. cū clemēs antipapa auinīōe obijsset in eius locum ꝓbanatus petrꝰ hispanus de luna añ vocatꝰ vir doctissimus ⁊ vita omni. si ab ea temperasset ambitione p̄stantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cuz de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea summorum pontificum

Urbanus sextus

Elemens sextus

Bonifacius nonus

Benedictus tredecim⁹

Linea imperatoꝝ
wentzeslaus rex

Uentzeslaus caroli impatoris ꝑdicti filius. impator anno. 1379. ꝑfe defuncto. Cū iam vna cū patre impasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunq̄ obtinuerit. wentzslaus eīm etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo batoarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aut patri in oībus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. q̄q regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ rem captus a baronibus. xvij. ebdom ad in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝑ copius morauie magno reipub. malo cū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaz habita. quibus exinde cognomē praga datū. q̄ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoq̄ rursus potitus ē. Nec̄ tñ vitā mutauit. ꝟ prior consuetudine vino ciboq̄ marcēs. lucem dormiendo noctī cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio delectus. domi torpens illaudatus egit cuū. Rupertus eīm palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ homis socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe nolens suffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias elargiret. qui tam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ in posterū diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. puoq̄ tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū qđ ipe cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratorib⁹ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ptorū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verub⁹ irati populi excepti. diru spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ circūstantes attoniti facin⁹ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec ꝑficiā. Quem rex indignat⁹ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conat⁹ ē interficere. ꝟ impeditus a circūstantib⁹ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq̄ infra ⁊. viij. dies signatis noibus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. q̄q vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinq̄ ⁊ quinq̄ginta. vixisset duob⁹ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añq̄ sepelirentur. viij. dieb⁹ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq̄. Et sequentib⁹ amicis ⁊ baronib⁹ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina noua ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad ecclīam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq̄ conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasterū ipm ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadauerq̄ abijcerētur. pisciculas quispiam cognomine muſca ventzeslao vendere solit⁹. regem quem amauerat corp⁹ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. reb⁹ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corp⁹ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et tuſſis rege fum⁹ exhibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodoc⁹ marchio morauie

Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuen[illegible]tibus franckfordie electoribus a Moguntiñ. ac Colonien̄si archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit⁹. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanoꝝq̄ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem edituꝝ partem. atq̄ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea q̄ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q̄ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq̄ successorem mihi datum accipio. Cūq̄ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ imperiū inuitus [illegible]epono. neq̄ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq̄ animo esto. Imperiūq̄ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanq̄ tui (vt libet) vtere letumq̄ ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq̄ ruperto batoario qui imperaret fecit.

VRatislauia.Sleſie vrbs illustris ⁊ inclita.apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima.Cum amplissima ciuitas ad ripas odere sita est.Slesia em̄ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit.Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta.priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata.habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata.Cuius episcopatum maiores aureum vocauere.hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus.hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit.Monasteria quoq; habet preclara.heremitarū diui Augustini ad.s. Dorotheam.minorum ad.s.iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum.predicatorum ad.s.Albertum.Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose.premonstratensium ad.s.Vincentium extra menia vrbis.Extatq; in ea ecclesia collegiata ad.s. Crucem inter eas tamen preceilunt due parrochie ad.s.Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam.minoresq; ecclesias habet perpulcras.s.Barbare.s.Cristoferi ⁊.s.Lazari cum pleriscq; alijs.Cū hec vrbs auarijs principibus mutationem do minij sensit.Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoruz recepta esset.Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄q; dux Slesie occuparat heinricus.Legniciū quoq;.⁊ q̄q; plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege.orta seditione.Consules quarum prima potestas est.per fenestras ex pretorio in forum precipitati.gladijs ac lanceis irati plebis excepti.dirum spectaculuz prebuere.Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit.Sigismundus em̄ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem detendam.cum ad festum natiuitatis dominice brunnā(quod est morauie oppidū)

petijt. ibiq; pragensibus veniam petẽtibus. Ea lege peperit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celũ manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusq; rectores sine cõtrouersia reliquę vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex brũna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamq; Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrũcauerat. Cuius sceleris auctores securi percussit. Quod vbi prage renũciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiũ veriti. manifesto discuerunt. Et allecto primijs cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̃ regni perdendi. qui antiquaz prutbenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autẽ a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̃z odera nõ alluit. fossa pfunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nõ facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt oĩ splẽdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positũ est. Vbi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Ventzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferũt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit . Ceterarũ rerũ predã militibus impartiar. Cuncta tantũmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aũt cellam vinariã in tussu meo fuerit ingressus gladio se rietur. Hũc principes electores velut inertem atq; socordẽ vt premissum ẽ imperio defecerũt. Ruperto baioarto in locũ eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cũ hinc turisiurandi religionẽ vererẽtur. inde vim baioarij timerẽt. Legatos ad ventzeslaũ mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nũmũ in eam rẽ offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̃tuor tradant. onustas vino qõ furstenberg baccareacenses vocant. id est inter renẽsia vina vt putant optimũ.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Ioannes de rupecissa de ordine minorũ insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̃ in sententiarũ libros accurate doctecq; scripserat. multa pdixit mox futura. in carceres trusus multa de futuris tãq; ꝓpheta scribere voluit. videlz de duob⁹ antixpis. ⁊ de ecclie cõculcatione ⁊ desolatione terrarũ. Et de cõuersione oĩm gentiũ ad fidẽ xpi. ⁊ alia multa. q̃ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xpo sibi reuelata fuisse contestabatur . Que nõ mõ euenere. ꝟ oppositũ in oĩbus fuisse cõstat. hmõi aũt ꝓnosticatores mlti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ sati⁹ fuisset silere q̃ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quãobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nõ est.

Simon de Cassia ordinis heremitarũ diui Augusti/ni theolog⁹ ⁊ egregi⁹ predicator. p id temp⁹ tãq; medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euãgelistarũ interpres. ⁊ thesu christi imitator verus. oĩa ipius saluatoris gesta in ordinẽ colligẽs. in q̃ decim subdiuisit libros. Quos de xpi/ana religione intitulauit. Sed ⁊ aliũ librũ de doctrina xpiana. de patiẽtia. de symboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spualiũ. opuscula autẽ hec miro ⁊ quasi diuino ordine collegit. Epłas quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̃ maxime spũ ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Vbi etiam monasteriũ sui ordinis monialiũ a solo edificauit. Et nobiliũ matronarum ac virginũ illud repleuit.

Simon de Cassia

Festum visitationis gloriose ỽginis Marie. ab Vrbano sexto p octauas celebrandũ ad formã festiui tatis corpis xpi instituit. ob impetrãdã vnionẽ ecclie in scismate meritis semp virginis marie.

Fraciscꝰ carrariensiũ dñs

Rancischus Carrariẽsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fre eiꝰ guilielmo ex pelice interfecto. in regnũ pmũ succedens. regnauit annis .xi. Vir q̃dem splendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̃ patauinã vrbẽ menibus castellis turribus. ac splẽdidissimis edificijs ⁊ edib⁹ tũ priuatis tũ publicis mirifice exornauit. Nec nõ ⁊ pclara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa pstitit incremẽta. Verũ cũ bernabouem viceco[mitẽ] sororiũ a galeatio maria detentũ defenderet . liberare statuisset. nõ mõ eũ liberauit. ꝟ ⁊ regnũ oĩe ac deniq; vitã ꝓpriã pdidit. Quia ab eodẽ tandẽ galeatio supat⁹ ⁊ captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹ eũ interire pmisit. Deniq; de octobrio mẽse anni. 1393. cũ vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. ⁊ aromatib⁹ cõditũ patauiũ cũ maxio apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ĩ maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

Catherina ytalica senay vrbis etbrurie oriũda. Cui⁹ historiã fr Raymund⁹ de capua generalis ordis pdicatoꝝ pscripsit. Ex pre iacobo pãnorũ tinctore ⁊ lapa mre ꝓgenita. Cũ ãnũ. xij. attigisset spreto seculo pdicatoꝝ tercij ordis professa innumerabiliũ ỽtutũ pclarissima in mira austeritate ⁊ abstinẽtia vixit. ⁊ mirabiles victorias ĩ abstinẽtia habuit atq; visiones. quã xps despõsauit anulo babẽte q̃tuor margaritas ⁊ adamãtẽ ĩ summitate. dñs q̃s cor ei⁹ abstulit tribuensq; sibi. ĩ latẽ cicatrix mãsit. dono ꝓphetie admodũ insignita. Tãdẽ ãno etatis sue trigesimo. mltis patratis miraclis rome devotoris ca exits. vite sue finẽ fecit. atq; ibidem ei⁹ sctissimũ corp⁹ in basilica de minerua ordis pdicatoꝝ maxia cũ pploꝝ freqntia delatũ. cũ celebri devotione ⁊ reuerentia sepelit . Quã sanctissimã virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctaꝝ ỽginũ numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̃te q̃ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

S. katherina de senis

Johannes galeaci⁹ pri
m⁹ dux mediolanensiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernabouē patruū dīnatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oī bus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. paulocz post francis cuz patauina vrbe cōprehēdit. bononia quocz senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaz katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir essz postcz. 30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno. 1395. septembri mē se archiepō mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitcz ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte ꝓuentus fuisset ad id forte peruenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorz copiā contraxit cztā alibi pauci viderūt. leporariūcz cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasterū supbissimū ordini cartbusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atcz dotauit. vbi ⁊ corpus suuz tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vnga
rie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cuz adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res paz prospere ei succederent expeditione ñ pauca suscepta ⁊ dudum de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaz veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atcz oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓsperitate omnibus p circuitū formidabilior euasissz etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quocz fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eoz sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao ꝓdicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vscz ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xpiane acerrim⁹ ꝓpugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quocz populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vscz protensas cū capucijs instar religiosoz cappaz quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericz ac religiosi cuiuscūcz ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Hoz siquidē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordiaz supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. cztmaxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitcz huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriuscz sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaz sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝓhendere fecit. ⁊ tancz supsticiosuz ad se pductū igni exuri fecē. hoz āt crucifixi imaginē cztm añ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxia veneratiōe ꝓsuant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebraf. quo fere innumera hoīm multitudo ꝓuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatoz frequentiā tantā pestilentiā vbicz fuisse traduntvt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāf. Quarto quocz anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funeꝛ. ⁊. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atcz in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atcz intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periisse aliquot milia feruntf. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis pbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit qꝫprimū esset ꝑ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ꝛ multaꝝ magnarumqꝫ rerꝝ experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ꝛ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. ꝑterea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cuꝫ romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tanqꝫ ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris dejecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pōtifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ꝛ ponte muluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoꝫ de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ꝛ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ꝛ ludouicum ꝑdictum agri piceni marchionem ꝟstituit. ipe vo non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturqꝫ in basilica petri ī sacello qđ olim pontificibus dedicatum erat. quodqꝫ vetustate ꝛ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus coran⁹ seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dñi M. cccc. vi. pridie kal'. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis ꝛ sanctimonie ꝑcipue reuerend⁹. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ꝛ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoqꝫ abdicaret. Cohortantes igit' in principio sese predicti pontifices ꝛ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vterqꝫ venire posset mentio haberet'. neqꝫ de ea re satis inter eos conueniret. collusores ꝛ fidefragi ab vtroqꝫ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisionez concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ꝛ alexander eligit'. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi ꝑfugus de concilio arminū ꝑfectus a carolo malatesta pbenigne ꝛ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū pani schole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterqꝫ aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanqꝫ veri pontifices cardinales crearūt. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius qrt⁹ appellatus est. Hic tandē ad constantie concilū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit ꝑ q̄ libera abdicatione quiēt⁹ ois cū agri piceni legatū creauit ꝟ nō multo p⁹ recanati aī dolore defecit vbi ꝛ honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ꝛ doctor archiepus mediolanensis. vir doctrina ꝛ sanctitate vite ꝑclarus hoc anno in concilio pisano gregorio ꝛ benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ꝛ etate ꝑstans. ab adolescentia ordinē minoꝝ ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceqꝫ disciplineqꝫ vacauit vt breui ꝛ publicā scolam habuerit. ꝛ in libros sententiaꝝ docte et acute scripserit. magnus quoqꝫ orator. magnus ꝑdicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat' deinde rogatu galeacij vicētin⁹ epus. postea nouariēsis mutato loco. postremo ꝑsul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim apl'oꝝ creat'. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in pauperes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde ꝑ iocū iterdū dicere solebat se diuitem epm fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. quevna cū re ꝛ etate accrescit simul. Tanti ꝑterea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno ꝑuauerit. Soluto concilio bononiā ꝑficiscit'. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat'. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit' qꝫ bononie in ecclesia fratrum minoꝝ.

Linea impatoꝝ
Ruptus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno millesimo quadri gentesimo wentzeslao bohemo ꝑdicto impatore tanꝯ inutili (ꝓpter ignauiam ⁊ socordiā) imperio priuato ab electoribus impator ꝺelectus imperauit annis. x. Colonie ab archiepo coloniēsi corona ꝺecoratus fuit. homo sane xp̄i amantissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strennuus ⁊ in ꝺefensione oppressorum sollicitus. ⁊ ꝓterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani ducem vltima ꝺesperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accersiuerunt vt non prius ꝓmissam ingentē pecuniam acciperet ꝯ vicecomitis terras cū exercitu attigisset. venitꝯ extremo autumno impator vt ⁊ benedictionez imperialem a summo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarū iam ꝓcepta galeacij copijs congressus fractusꝯ tridentum redijt. Colonien̄sis presul ⁊ leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus tarusiū paduam est ꝺelatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius ꝺesiderio minores vt bellū resumeret transmiserunt. Ductoresꝯ earum copiaꝝ fuerunt Sforcia attendulus cutignola romādiole oppido oriundus tunc primū nosci ceptus. ⁊ baldesar mutinensis. Cūꝯ pecuniaꝝ quoꝯ paucitatem addidissent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menses ꝑsisterent ⁊ solutio pecuniaꝝ negaret indignatione concepta impator abire constituit. equitatu igit̄ per terram ad tarusium p̄misso ipe venetias petijt visendiꝯ causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aūt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tādem vo cum neꝯ pontifex romanus neꝯ veneti in fauorē auxiliūꝯ eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniā redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. supstites reliquit ludouicū. stephanū iohānē⁊ ottonē inclitos duces. Filias quoꝯ tres. vna duci austrie friderico ꝺe athesi. alia comiti cleuie quē sigismundus impator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aūt cum filijs vsꝯ ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanuz nō rite celebratum educens. Tandem post glorioſa gesta in imperio ⁊ in germania. anno dñi ⁊ᴍ. cccc. x. in oppēheim morte obijt ⁊ in haidelberga ad sctm̄ spm̄ sepultus.

Coucilium pisanum

Concilij pisanum ꝓvntione ecclesie pisis celebratuz fuit. sublata cm̄ spe conueniendi benedictū et gregorium anno dñi ⁊ᴍ. cccc. viij. ꝺe mense maij cardinales recedentes post longā disputationē florē tie an ob pessimū scisma ecclesie nociuū cardiales cōcilium conuocare possent. ꝺeterminatū ꝑ doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusꝯ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum ꝺecreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōsensit. vnde significanter gesta ꝑ nūcios ⁊ līas vocarūt ad concilij omnes epos̄ ꝑlatos principes ⁊ cōmunitates. conueniteꝯ tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationū. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. ꝺecretum est vt oratores mitteret ad vtrūꝯ vt ad locum accederēt. quoꝝ operam benedictus ꝺeisit. gregorius non ad eos pertinere congregare concilij ait. Tandez ambo priuati sunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quā ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cōscientia bene acte vite motus se existimare ⁊ credere que in concilio pisano ꝺecreta fuissent recte atꝯ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postꝯ sedere incepat mortuus. quo anno laboratū est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegauen̄. filius ei⁹ ludouici qui cum carolo ꝺe regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Maz ladislaus cuncta effecerat quo concilij impediret. itaꝯ cum exercitu contra ladislaum missus Cūꝯ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cōmorātes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicatoꝝ

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamatoꝛ ꝛ theologus celeberri-
mus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrariorꝝ. Cui⁹ pater notari⁹
publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ꝛ vxoꝛem ha
bens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq; doctoꝛē. qui mortua vxoꝛe ordinē carthusien
sium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prioꝛ ordinis fieret. Terci
um vincentiū qui in virginitate pmansit. ꝛ anno M.cccc. ꝛ vltra nō modo celebꝛi
doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimuꝝ
illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ꝛ monendo non
modo verbis sed ꝛ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangeli
zandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto an-
no. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ꝛ cū i morte ꝛ post moꝛ
tem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno
xinde dñi. 1455. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ꝛ eius
festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate
venetensi in eccia cathedrali qꝛ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt i vi
ta sepenumero de finali iudicio ꝛ aduentu antichristi tanto terroꝛe vt omnes in timoꝛeꝝ conuerteret. vt pec
catoꝛes futuram dei tram abhoꝛrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p hoc ipm tps in precio existens. cuꝝ
multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum libꝛū de conceptiōe virginis Marie ꝓposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ꝛ scientia. ꝛ incepit congregationem in dauādria ꝛ plura scripsit

Johannes rußbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ꝛ illūiat⁹. etiā mlta scripta i theutonico reliqt

Henricus yota sacre theologie professoꝛ. Henricus quoq; de hassia etiam doctoꝛ theologie. hij duo
luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctoꝛ

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis di
scipulus. ꝛ ipe vna cū angelo ꝛ petro germanis hec ipa tempoꝛa clarissi-
ma reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ꝛ pontificio obtinereret
principatum infinita ꝓpe edidit libꝛoꝝ volumia. Sup toto em iuris ciuilis coꝛ
poꝛe pegregie cōmentatus est. Insup ꝛ in scdo de retoliū ac feudis scripsit. Ad
ditiones ad speculum ꝓposuit. atq; clarissima consilia post se reliquit. Tandeꝝ
ob doctrine pstantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vo
catus. anno dñi. 1425. mense aprili ibidē defunctus apd frēs minoꝛes sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tem pus floꝛuit ꝛ in le
gibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p-

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p hec tpa existens.
in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd de omni me
dicina ex veteriorib⁹ ꝛ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit
Obijt denicq; florentie post multas curationes anno dñi. 1412.

Marsil⁹ de setā sophia patauin⁹ medic⁹. ꝛ ipe miꝛarū rerū cognitiōe insigni
tus cum quedaꝝ edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scri
ptoꝛes ingenio ꝛ subtilitate p̄celluit ꝛ suā patriā doctrina ꝛ fama exornauit.

Tamerlanes

TAmerlanes magn⁹ tartarorū seu parthorū rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregarius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multarū gentiū dux fieret. quibus parthor imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsi/ toq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā mīorē appellam⁹ obtriuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcorū dūm cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos plio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaq; ī mo/ dū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanarū rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiq; arti loco ad vite vsus necessaria. summa semp rex copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Soldanū egiptiorū principē bello suptum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ⁊ deser/ ta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Scythas negociatores pmisit. q̄ preciosissimas aialiū pelles minori quā psueuerūt pcio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moxq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus colos moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oia in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die dedito nem neglexisset. pueros puellasq; omnes in candida veste ramos oliue p se ferētes exiuisse vt principis īrā placarēt illū omnes ab equitatu coculcari atq; cōteri iussit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homīe genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hannibali simile. Deletis regibus vastatis pluribus pugnis opimis onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostijs spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologorū ⁊ phorū princeps. nec nō ⁊ disputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q̄ cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtrouersia superauerit. ac etiam tanq; alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte puentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisq; scriptis superasset. Attn in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtracecitatem iudeorū tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

BArtholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ⁊ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in primis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Abi/ lelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

IOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ⁊ multarū antiq̄tatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

IAcobus ǫz ordinis heremitarū theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersaz ferme scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōposuit pcellentissimū ad diuinā sapientiaz perq̄rendaz suasorū. Quod quidem volumen quanti facūdum sit multis epigrāmatibus declaratur.

UErona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrarien⁹ib⁹ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. p franciscuz ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmēto ipsius permansit.

PIse item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditionez potestatemq; deuenit. Impe/ tu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq; intercluſis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiū magne potetētie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.ccccvi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus eñ iunioꝛ carrari⁹ frācisci seniorꝭ filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ⁊ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqñ senatū venetū haberet inimicū. Sꝫ frācisc⁹ durius crudescere cepit. Indignati veneti cuꝫ frācisco ganzaga fedus pcutientes generalē ducē ꝯ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝓcedēte mediolanensi duce ⁊ sa. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliꝯ mēses cū fama oppꝫsa eēt. et peste grauissima ⁊ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū reperiens. vbis cōuenerūt. vt galeazio castri dominio ꝓcesso. ipe carrarius ad senatū p misericordia impetrando cōmigraret. Et si qꝫ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt regredies i pristino statu restituere tur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū i veste bumili accessit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ꝫ oblurgationibus mulctatus. i carcerē cū filio recludi iubeꝭ. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomie senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frācisc⁹ postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ⁊ Marsili⁹ q̄ añ captiuitatē vbis ad etruscos ꝓfugerāt. At sic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligeroꝝ ⁊ Carrariensiū ꝓpter coꝝ dissensiones sue diuturnitatis ⁊ potentie. vno q̄si tpe finē accepērūt. Qui in verona ⁊ patauio p annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ⁊ eoꝝ nomen supra modum excreuit.

Ordo monachoꝝ montis oliueti

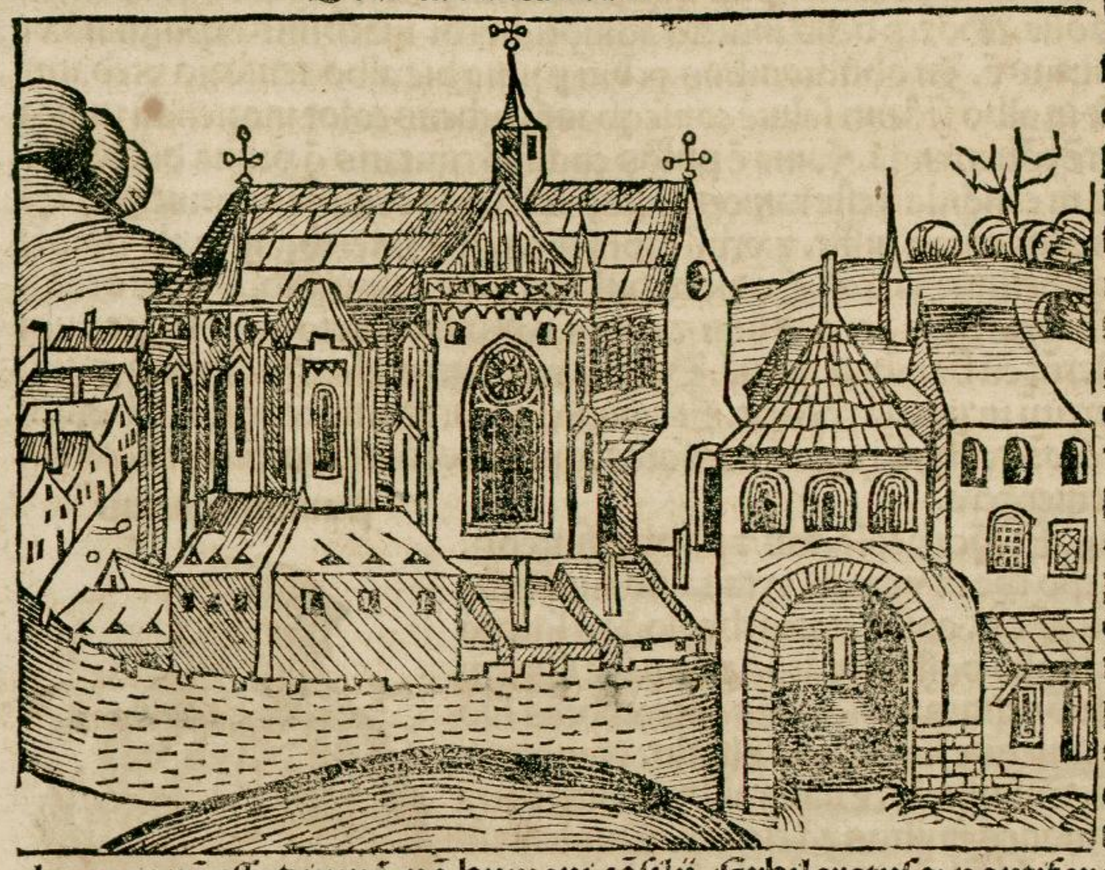

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupaꝭ. Huius scismatis tpibus in senēsi agro a q̄busdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāq̄ clarissimi senenses q̄s scismatū ⁊ bellicaꝝ tedebat pturbatio. spūsancti gr̄a inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accessere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tā q̄ eremite deuotissimi deo in oꝛombus ⁊ vigilijs ac crebris ieunijs deseruire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ⁊ adolescētes permoti. desiderio celestis pfie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei huitio excrescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificē ꝓuenisset principaliores ad se romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisq̄ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusq̄ pontifex illoꝝ vitā ⁊ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝓstare dicit. q̄libentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eisdē contulit. Quas maximis p̄uilegijs ⁊ gratijs cōmunies inter mōchos diui bñdicti annūerauit. ⁊ mīta mēsteria īcolēda ꝓcessit.

Ordo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. pfulante Innocētio septimo pōtifice nup̄ defuncto ex tercio ordīe seraphici francisci. a q̄dā Redo noie mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Et⁹ aūt coadiutoꝛ ꝫ in sctō opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ⁊ integritatis viri huiusce regularis obuātie ⁊ disciplīe fundatoꝛes ⁊ auctoꝛes fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq̄ exemplo mirūmmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregoꝛius. xij. iste priuilegijs approbās sb regula btissimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoꝛitate ꝓfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiq̄ religiosissimus ⁊ ipe eadē auctoꝛitate additis alijs priuilegijs mendicantium itez approbauit ⁊ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti geoꝛij de alga apud venetias hisdē tpib⁹ a religiosissimo viro postea pr̄iarcha laurentio iustiniano atq̄ alijs religiosis primum incredibili feruoꝛe ⁊ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgregationē Gregoꝛius p̄dictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sb prima bti petri regula ꝓfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quoꝝ de numero Antonius Coꝛarius Gregoꝛij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōasteriū a p̄ncipio p̄ria hereditate plimū āpliauit ⁊ exoꝛnauit. Fuere ⁊ alij ea i ꝯgregatōe successoꝛes vita ⁊ moꝛib⁹ p̄clarissimi. Qui religiōꝫ doctrina atq̄ optimis exēplis p virili sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ⁊ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea pr̄iarcha ⁊ alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno ḋnquage simo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem imo/ dum armis vexare cepit. cuius originem ꝛ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus est. qm̄ ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neqꝫ adhuc extincta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolaꝫ pragenseꝫ primo theutoneſ id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomitſ. Ex ḋ bus vir ḋdā genere nobil ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lr̄is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de rea/ libusvniuersalibus titulus inscribit magnope illis oblectabat exemplaria se- cum attulit. inter que de ciuili dño. de ecclesia. de diuersis questionibus contra clerum. pleraqꝫ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ipe wiclefistarū ve- neno ꝛ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui theutonicoꝝ odio tenebant. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa bus quod anser̄ significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ꝛ lingua diserta multūqꝫ dialeticis oble/ ctaret ꝛ peregrinas opiniones amaret aude admodum wiclefistaruꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutoni- cos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succede ret a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaret. Ea res magistratū scole theu tonib⁹ abstulit. Quam ob causam cōmoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circit tria milia secuti apud liptzk missne ciuitatē triū die rum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū ac confirmatum fuit. ꝛ ꝑ illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctſ au gmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. ąꝫ priceps habit⁹ est iohannes hus lingua potens ꝛ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in medīū attulit asserēs in eis omnem veritatē ꝓtineri. adjcienſqꝫ crebro inter p̄dicandū se postqꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que wicleffi anima quemisset. quem virū fuisse bonum celoqꝫ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiepō cantbuariensi ꝛ alijs ep̄is ꝛ doctis viris condē/ nati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebant tamen iohannem cleri ferme omnes ere ali eno grauati sceleribus insignes ꝛ ab eccia catholica recedentes ipam valdensiū sectā ꝛ insaniaꝫ amplexi sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis epi- scopis parem esse. Purgatoriuꝫ ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ꝛ auaricie sacerdo tales inuentuꝫ. Dei ac sanctos imagines delendas. Dēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sa cerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Suffice re sua quēqꝫ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūqꝫ loco sa crux xp̄i corpus ꝑficere. In canonicis horis frustra tpa teri. Jeiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse me/ riti. atqꝫ alios pleroſqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus dresensis. id est oppidū mis/ ne super albim situm. qui apud ecclesiaꝫ sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misnen. aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sb̄ vna tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaꝫ ꝛ apostolū xp̄i sub duplici specie pa nis ꝛ vini summi debere videat. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij p̄sertim ꝛ cy- priani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quo- quo pacto negligerent. Hunc hereticī consensere haud modica gestientes letitia quod articulum inueni/ sent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsqꝫ ad concilīū constantiense sine fructu Apud em̄ glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi situ a fundamentis dei/ unt. eaqꝫ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurrit in ecclesias monasteriaqꝫ passim no bilissima superis dicata templa. ferro atqꝫ igne vastant. Per idem ferme tempus surrexit ꝛ alius pseu- do sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ip̄ius monachus ꝛ in ome sce/ lus audax. cū neqꝫ bene sapere videret monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pa/ cto tueret crebris nunciis ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. ꝙ si mox exercitum pragam duxisset anteqꝫ vires he reticorum coaluissent nunqꝫ ea incendia germaniam exuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemi am amisit ꝛ hungariā non defendit. Eapropter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copi/ as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqꝫ deinde die noctuqꝫ quiqꝫ diebus seuissimis ausis. multi vtrīqꝫ cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Iohannes eius nomis vigesimustercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij diaconus cardinalis hoc anno ꝑdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. ꝙ ⁊ legatus bononiensis esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝑ stationē habuerat. vt si ꝑcario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi ꝑducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id ꝙus patribus displicuisset. vtcūqz est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamqz dignitatē semp aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iurīū peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atz ineptus. ⁊ rez gerendarū experientia magisqz vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ postmodum romā ꝑfectus est. fuerat em illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbez fuit. post hec apparatus facti. missecqz aduersus ladislaum copie. duces militie erant paulus vrsus ⁊ Sforcia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝑfectus est. ibidemqz ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Constantia igit germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝑficiscunt omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū supueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quoz causa mutato habitu familiaqz clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori traditur ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu dejectus. ad ludouicū igit bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandez eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea būlitate cōmotus. primus cardinalis efficit tusculan⁹. Hec annū integrū supstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Linea sūmoz pontificum
Johānes vigesimustercius

Martinus quintus

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali diacono in constantiensi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrocinijū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtrāqz partem altercationes haberent ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semp consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oia ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaqz sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tñ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vo non supflua neqz minima reperiret. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolanen. Mantuanoz ferrarien. rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tps in libertatē vendicarat. florentie vo biennū fere resedit ꝑopportuno loco ad rē ecclesie componendā. Hā ⁊ cū bractio ꝙ ecclese oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusqz post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiqz recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus puenit. vniuersa vrbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē haberevidebat. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosqz mores ita animū adiecit vt breui ꝙalescens meliorē faciē ꝑ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia moritur. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelitqz eius mandato in basilica constantiana ante capita apl'oz sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte qz si eccia dei si vrbs roma vnico atz optimo ꝑnte orbata fuisset. vacat tū sedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ Sigiſmundus

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. ꝺefuncto rupto romanoꝝ rege anno ſalutis ⅭⅭⅭⅭ. x. franckfordie ab electoribus ceſar electus eſt. vir quidem ſtrenuus ⁊ ad omnia ꝑagenda ꝓmptuoſiſſimus. princeps ſingulari ꝓudētia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberalitate inſignis. coꝛporis quoq; maieſtate ac ꝺecoꝛe illuſtris. Erat eñ p̄clara facie. inclitus ſpecioſo atq; robuſto coꝛpore magnitudineq; animi ſiue pace ſiue bello eximius ac in erogando ꝓfuſus. Is ſuſcepto reg̃ ſtat cū comitatu maxio vniuerſam ferme ciſalpinā gallia ſedādi belli cauſa percurrit. Et cū multa eius egregia facinoꝛa memoꝛie ꝓdita ſunt. Inter que illud p̄clariſſimū q; eccleſiam catholicā in tres partes diuiſam coacto apud conſtantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hiſpaniā angliam eius rei cauſa ꝑagrans vt erat xp̄ianiſſimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter ſciſmata lebefactatā conſpiceret omniū nationū conſenſu ꝓſtantie concilium indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregoꝛio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoq; martino quinto vniuerſam rempublicā xp̄ianam ſua induſtria ſuoq; maximo laboꝛe cōponere ſtuduit. Moꝛes etiā ſeculariū q; clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) ſuo hoꝛtatu ⁊ virtute in meliozem reduxit formā. Vitoldo lituanie ꝺuci vt ſe regem appellaret miſſa coꝛona indulſit. ꝓius tamen ille vita deceſſit q; ſolennia coꝛonationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat reſtitui ruſſit. wentzeſlaū bohemie regē germanū ſuū q; regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. q̃uis negligenter cuſtoditum magno reipublice malo quidā bohemie carceribus ſurripuerunt. Ceteruꝝ bello ꝓꝛſus infelix. quem no turchi dumtaxat ſed bohemi ſepe acie fuderunt. Uxoꝛ ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius cauſa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliq̃n rebellaſſent gladio percuſſit. Ob quā rem ⁊ paulo poſt regina fatis functa in vincula coniectus eſt. mulieriq; vidue cuius virū interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſupplicū decernerent ſed no ꝺefuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q; vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q; fundere. dimiſſus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu poſtea compatis auxilijs regnū vendicauit. ꝺe ꝓditoꝛibus ſupplicū ſumpſit. mulieris vidue filios ⁊ honoꝛibus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt. Alberto ꝺuci auſtrie generi ſuo moꝛauiam ne ꝺefenſoꝛe careret dona ꝺedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgenſem Friderico burggrauio nurmbergenſi dono ꝺedit. Varia aūt fortuna annos ſupꝛa quinquaginta regnauit. In ſenium demq; ꝓductus iterato in italiā venit. ad coꝛonā auguſtalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingreſſus. inde p̄ ethruriā ad ſeneſes trāſijt. a q̃b⁹ honoꝛificētiſſime excepꝰ apꝺ eos aliquod menſes exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā ſe conferens ab eo coꝛonā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde p̄ ferrarienſem agrū iter faciens mantuā puenit. vbi aliquot immoꝛatus dies Jo. franciſcū gonzagā mantue dñm marchionali ꝺignitate inſignuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtranſiuit ⁊ baſileā petijt. diſſidioq; patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus, ſedato. vlmam ſe contulerat. Hic audita thaboꝛitaꝝ oꝛphanoꝝq; cede legatos in bohemiā mittit. hoꝛtat regni quietez. Illi magno numero apud ratiſponā cū conueniunt regēq; ſuū ſalutant. Exinde poſcentibus hungaris naubus p̄ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum ſtatu vocatis ad ſe bohemoꝝ p̄ciꝑibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos diſtribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moꝛatus iglauiam venit. vbi conſilio cū bohemis habito legatoꝝ geſta comꝓbauit. His compoſitis Sigiſmundus imperatoꝛ. ix. kal. ſeptembꝛis anno. vi. ⁊. xxx. ſupꝛa milleſimū ⁊ quadringenteſimū ab oꝛtu ſaluatoꝛis pragam venit. qui paulo ante hoſtis cenſebaꝫ extremis honoꝛibus exceptus eſt. barones ac ciuitates iuruearunt. ⁊ magiſtratus quos ipe conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monaſteriorum abbates. Jamq; reges ei populiq; xp̄iani ꝺe recupato regno congratulabanꝫ. Eugenius quoq; pōtifex maximus aureā roſam indicē ſue letitie ad eū miſit. Egrotare interea Sigiſmundus cepit. exaugēte morbo ſenectutis incomodū. Barbara īperatrix ꝺe retinēdo imperio ſollicita nobiliꝰes ad ſe vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Moraniā ſe vebi iuſſit viſurū filiā anteq; vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū ſucceſſoꝛē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primoꝛes rogat vt ſupꝛemā ſuā voluntatē exequāꝫ. Regna quibus pꝛefuerat genero vltima voluntate reliquit ꝺicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supꝛemis oꝛdinatis inter amicoꝝ manus ꝺefecit. Coꝛpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat ſepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit prius⁊ amplius inuale sceret cardinalem vintoniensem natione anglicū regia stirpe natū in germaniā proficisci iussit. qui cō tra bohemicam labem in arma concurrerēt. Cui⁊ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scōm ex franconibus constitu tum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio pfuit otto treuerensis archiep̄s. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq⁊ ciuitates sueuoz imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. iuncti sil castrametati sunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciarēt nō visum hostē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̄cibus vt redirent in hostē hortat. quod cū frustra niteret vix siluā egressi supuenientes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē p̄ fusioz fuga. machinis quoq⁊ bellicis potiti sunt. Exin misniā populati. Cū fraconiā redirent ne brandebur gensem agrū nurmbergensemq⁊ vastarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigismundus his co gnitis nurmbergā ꝓfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq⁊ pontifex maximus Julianuz cardinalem sancti angeli lr̄is ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ aduenīente tpe in basilienſi ꝯcilio quod ꝓpe diē futurū erat noīe ap̄lico p̄sideat. Is germaniā in gressus mox nurmbergā ad Sigismundū se confert. quo in loco frequentes germanoz principes conuene rant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauū kal'. iulij. Dux belli fridericus marchio brandebur gensis declaratus. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes⁊ alber tus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolen. babenbergen. ⁊ eysteten. epi. ⁊ imperialiū ciuitatum magistratus. Treueren. ⁊ colonien. antistites auxilia miserant. ⁊ cū his ꝓuinciaz suaz primores supza. xl. milia equitū fuisse traduñt. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq⁊ he reticoz diripuit. Bohemi qui tāpridē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. in terea siue ꝓditio in exercitu fideliū fuit (qđ plurimi putauere) siue manus sua sponte metes hoīm pauor in uasit totis castris trepidatū ē. ⁊ primoq⁊ hostis vllus in ꝯspectu daret fedissima capta fuga. mirat iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aio hostē expectarēt. ꝫ frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt ra ptim signa ⁊ rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p̄da potit⁹ ē. Albert⁹ au strie dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ꝫ fuga cogni ta ꝑ moraniā que nō dū ei parebat infesta signa circuferens. ꝟoo. villas ferro⁊ igne deleuit. oppidaq⁊ cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq⁊ gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneret qđ basilien̄se concilīū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq⁊ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoz regularū ⁊ congregatio sancte Justine ⁊ Hieronimi

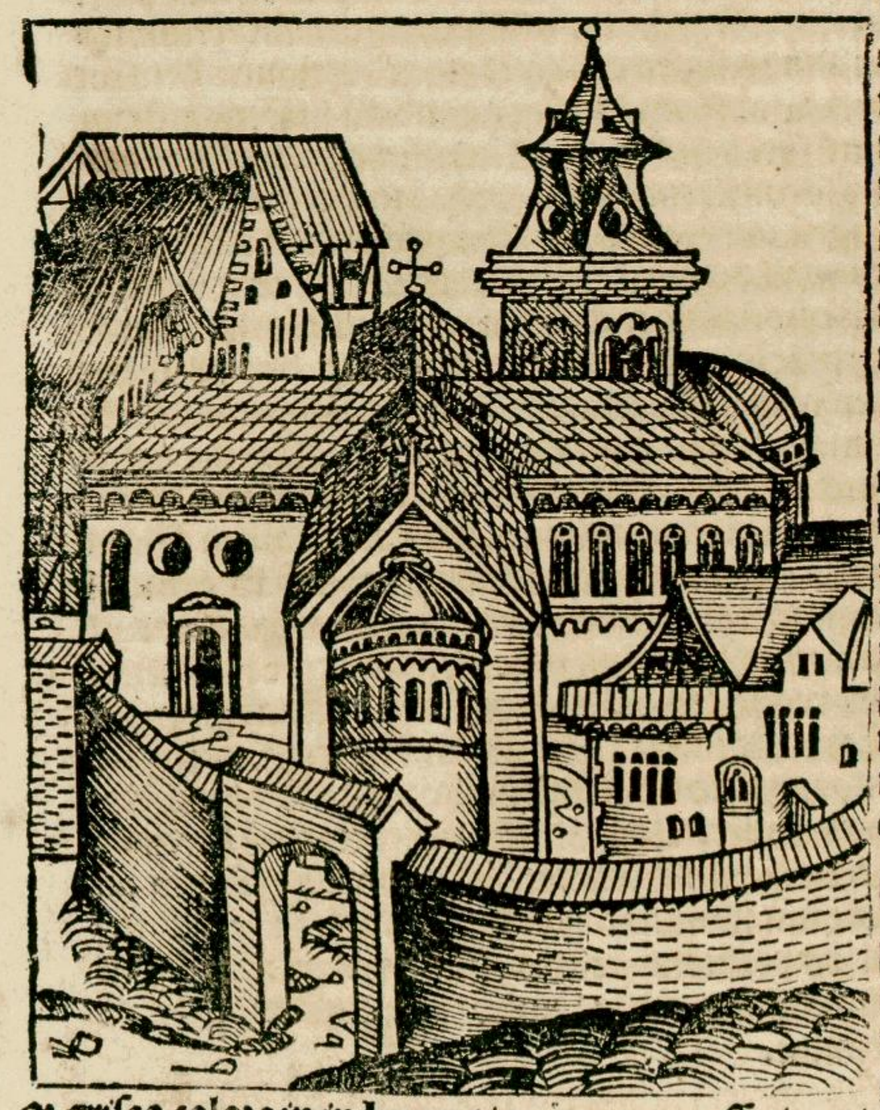

Ordo nouus canonicoz regularū apud etruriaz in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranē sis appellata est. ⁊ speciali priuilegio canonicis regula ribus bti augustini aggregauit. Hi a primo eoz aucto re clamidē nigrā cū nigro scapulari biretoq⁊ nigro sum psere. ⁊ albo scapulati deposito camiseā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la cami sia ꝯnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos om ni doctrina⁊ eloquentia⁊ sanctimonia celebres.

Congregatio etiā scī benedicti que sctē iustine nūcu pat hac tempestate in ꝓuincia tarusana apud pa tauinā vrbē in monasterio sctē iu stine primo ꝑ ludouicū barbū patriciū venetū initiū seu reformationē accepit ⁊ ad viā veritatis reduxit ⁊ ad regularē obseruantiā pdu xit. que congregatio viris p̄stantissimis⁊ locis bonisq⁊ tā tpalibus q̄ spūalibus excrescens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innu merabiles viri nō modo iurīū ac sacre theologie doctri na. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q̄ latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo ōniq⁊ monachoz̄ eremitaz diui Jheronimi ⁊ iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lu po hispalensi eius ordinis generali p̄posito nouis insti tutōnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit⁊ pontifex confirmauit. qui sub re gula beati Benedicti militant. ⁊ ip̄a ꝑ omnia viuit. nisi q⁊ griseo colore in indumentis⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū ias aduesperascer et. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū esset cesar. dū cogitat in quem nam vsum eam pecuniā conuertat. somnus eū destitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. consiliarios duceſqꝫ militū huc accersite Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeūt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta arcba inter eos qui adue nerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mibi somnū ad emerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Concilium generale apud constantiam sueuorum vrbē ad scisma tollendū quod nouē ⁊ triginta annis pdurauerat Sigismundi cesaris iussu ⁊ industria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinqꝫ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū suffragijs decernebat id ita ratū erat atqꝫ p pconem aut p notarium publicum p curia enunciabat si omniū consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoqꝫ pfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibusdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qđ etiā contigit. Proficiscens tñ cū viris quibusdam in omni genere doctrine pstantibus diu multumqꝫ germanos disputationibus incertos ⁊ ambiguos tenuit quod potissimū decernerent. Verū supueniente sigismundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Gregorius vo carolum malatestā legatū mittens sponte se abdicauit. Benedictus discussa aliqꝫdiu re pontificatu tandem priuat. reiectisqꝫ nationibus que cū eo sentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo puincia sanari possit. Condemnata est igit iohannis wicleff heresis ⁊ duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus ⁊ iheronimus eius discipulus tanqꝫ hereſiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos scismaticos ⁊ ad restituendam ecclesiam ac emendandos xpianoꝝ mores multi prelati principesqꝫ pstitissent. Tādem de eligendo nouo pontifice sermo habitus est. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros sex deligi pbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingressi deligerent. Anno igit millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris conclaue ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus ⁊ triginta. nationibusqꝫ omnibus pter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismūdus omnibus gratias egit. ante pontificem pstratus summa veneratione pedes exosculatus est. quē ptra pontifex amplexus non secus ac fratrē habuit gratias egit qꝫ sua opa pax tandē eccie dei reddita esset. His gestis cū per annū in concilio pstitisset ⁊ multa ad xpianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē anno xpi. 1418. concilīū pontificis iperatoriqꝫ iussu dissolutū fuit ⁊ in pace abiere.

Jo. gerson cancellarius parisiensis

Iohannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit ⁊ in concilio constantiēsi nōnulla pro rege francie ⁊ alijs absoluit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacraꝫ lraꝫ christianissimus doctor. qui scripta varia ⁊ libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno dñi. M.cccc.xxix. superos pecijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Caspar slick dominus inter principes denominat' matre italica ex comitibus alticollis agri taruisini patre theutonico natus ex familia lazana puincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia suaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem simul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuꝫ cesarum successiue regnantiū cancellarie pfuerit. Vnius ex ducibus slesie filiā sibi in matrimoniū tradere non recusauerit. Sigismundus egram illi ⁊ cubitū ⁊ alia ī frā conibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium ⁊ albam ecclesiam. Fridericus in austria gretziū. Versatile pfecto ingeniū ⁊ nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vsus eneas pius episcopatum tergestinū. vnde relique dignitates puenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia ⁊ apud carmelitas cū coniuge sepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ꝫ opulenta atq; formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipius vrbis porta ad germanos ptinet. Ultraq; pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaq; castella ⁊ vicos vndequaq; p ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac pspicuo. pisces fert varios quidē ⁊ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Triginti milia passuū in longitudine patet. Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus ēm curiensez pcurrens agrū dū fines constātiensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs sortiti nomia. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate ⁊ origine cues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aut sui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere videnť. Si tamen diligentius pscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lām continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncupareť. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Teneq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā pcipue religionis. ita mulierculē ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruꝫ christiane fidei nomina. Mores quoq; ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝫ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusq; animaduertendi potestatē hz. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agať. astant in scilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunť. ibi ⁊ accusatoribus ⁊ defensoribus dicendi contra reuz. ⁊ pro reo fa

cultas daſ. Auditis omnibus in ſententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magiſtratus ſupplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus cauſis cognoſcit apud hunc magiſtratũ & eius conſiliũ. quia liberã iudicãdi po teſtatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaq; ſi qui diſerti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus cauſis adducti. plurimũ & gratia & dignitate in ciuitate poſſunt. Vniuerſa hec ciuitas in duo genera diuiſa eſt. Alij eñ ſunt equeſtris generis. alij plebei. Plebei mercaturis & officinis intendunt. Equi tes veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equeſtrem dignitatẽ obſeruant. Si quis plebeꝰ di tior factus ad equeſtrem locũ peruenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓbana ri. aut pollui dignitatem ſuã arbitratur hoc eũ facere pmittit. Ita per longa tempora vteq; ordo in ſuis fi/ nibus conſiſtit. Cũ equites ad mercaturas & ſolidiora munera declinare in turpiſſimis ſit. Plebeio autẽ ad equeſtrem dignitatẽ ſe attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice com munis eſt plebeis & nobilibus. Ad ſeptem miliaria a conſtantia a tranſitu vero alpũ. xx. milia paſſuum oppidũ extat Velchurchiũ id eſt opulentũ atq; vrbanũ. Edificia habet ſpecioſa. vinetis & pometis plurimũ habundat. Flumen quoq; rheni orit in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia tranſitꝰ fit ex ſiniſtra ma/ nu. ſed mox ad dexteram vergens & ſuo gurgite & multoꝝ incrementis adiutum ingens & robuſtũ decurrit inter orientem & ſeptentrionẽ recto alueo conuerſum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam & viridẽ curſum rapidum. alueum arenoſum. ſolidum tamen. ita vt pedibus preſſus veſtigio non ſignetur.

Fuerunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuiſ/ ſe ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hiſpani & angli. quoꝝ ſuffragijs omnes concilij res geſte ſunt. Preſtantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. ſummus pontifex & Si/ giſmundus ceſar. Quinq; epi cardinales. xvi. pſbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Epiſcopi. 104. Abbates. lx. inſignes. Generales ꝗtuor ordinum. Duces. xxiij. Comites cxl. Cõmunitates quoq; vrbiũ tam ytalie q; germanie ſuperioris & inferioris. Poſt electionem vo Marti/ ni Sigiſmundus conclaue ingreſſus nullo habito dignitatis ſue reſpectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q; neceſſarium reipublice xpiane prope extincte elegiſſent.

CONSTANCIA

Johannes hus hereſi archa

Johānes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat, cognomētū mutuat⁹. Hic cū eſſet ingenio pacri ⁊ lingua diſerta multūq; dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Quide admodū wicleſiſtarū doctri nam arripuit. Jheronimū hominē eloquentē condiſcipulū prage habuit. Planam ſacuit ſigiſmundo impatore ſuadente patribus in Scilio Sſtantiēſi vt bohemia ſanari poſſit iohannē ⁊ iheronimū ad ſynodū euocari. qui cuz ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereſum principes habebant. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere q̄ ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in Sſeſſu patrū. Johānes etate tanctorita te maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. ſepe cū his colloquiuz habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarū inſania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in Sſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Stetere in Sposito ptinaces bohemoz animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xpi diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl'oz abiiſſe. que opes ⁊ delicias ſectarēt. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xpi pauperibus deberentur per laſciuiā luxūq; Sſumerent. Primores magne ſynodis vbi ptinatiam ⁊ immutabiles animos perditoz hoim animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe q̄ doctrinā eccleſie reſpuerēt. Patior iohannes igī Sbuſtus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratū quoduis ſupplicū adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri eruditiſſimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū ptinacius in erroribus pſeuerabat p conſilium hereſi damnatus ⁊ igni Sbuſtus iocunda fronte ad incendiū Sperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoz tam forti animo morte ptuliſſe phibet. Cineres exuſtorū ne raperent a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoz ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamq; veluti ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̄ in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoz ſequaceſq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defuncto

Jheronimus hereticus

Johannes rochezana rum conſecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos p longa tpa pfidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus fact⁹ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaq; ꝓmptus eſſet in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Poſtremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane eccleſie ſeſe ꝓteſtare ꝓfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ p legatos Scilij in eccleſiā introducti rochezane pfidie ſue non īmemor altare accedēs diuina re pacta vni quē tuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice dedit. q̄ius alter ex concilio legatus id ſibi nō licere aſſereret. in quo errore pſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū p̄bm ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac ꝓbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo q̄ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad Scilū Conſtantie ſumma integrita te fidē ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremū vite tp̄s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ ſcribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſiliū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā q̄z viroz illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis Sposuit. Trāſtulit q̄z libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoz ⁊ pollitico rū libros. hiſtoriā gothoz edidit. volumē etiā epl'az ac ſui tp̄is hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoz. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſq; ad mortē Sſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1443. cū eſſet etatis anoz. 74. Multa p̄terea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ip̄ius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētin⁹ oratoꝛ facūdiſſim⁹. Et lr̄aꝝ aplicarū ſcriptoꝛ diſertiſſimus. biſdē tpibus. Et ip̄e ob ſingularē doctrinā ꝛ dicēdi lepoꝛē. tū romę tūcꝫ ꝓſtantie vbi cōciliū habebaf atcꝫ alijs in locis maxīmo habitus in preciō Exīſcꝫ in cōcilio ḡntilianū oīno ꝛpditū reperit. in monaſterio ꝓpe cōſtantiam hūc florentini ꝓpter ingenij ꝛ eloḡntie ip̄ius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. ſcriptoꝛis officiū optime geſſiſſet. ad ſe vocatū ſummo honoꝛe exceperunt. ꝛ honoꝛarūt. Compoſuit aūt hic funebꝛes oīones ac alias plurimas. Et libꝝ facetiarū ꝛ epl̄arū. Et e greco dyonīſiū ſiculū ꝛ alios latios fecit. De ſitu indie librum edidit ꝛ alia multa.

GUaſparinus bergomēſis ex barzīza ruſculo natus. Grām̄aticus ꝙdem ꝛ ꝛbetoꝛ celeberrim⁹. Hūjs tpibus apud venetias ob ſingularē doctrinam in ꝑuo exīs. etiaꝝ lr̄as latinas ſemimoꝛtuas ꝙſi ab inferis reſuſcitauit. Venetijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcentes ꝓmoti ediſcēdi gr̄a ad eū cōfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanēſiū dux euꝝ mediolanēſib⁹ edocēdis padua ꝛ venetia euocauit. vbi ciceronis puetuſcꝫ codex interitū euaſit. In ꝙ tres libꝝ ciceronis de oratoꝛe ꝛpditi quos oblr̄atos multo laboꝛe ſuppleuit. defectus ꝙꝫ in ḡntiliani de inſtitutionib⁹ ꝛ Eyceꝛone de oratoꝛe emendauit. Ortographiā ī lingua latina cōpoſuit. Habētur ꝙꝫ ei⁹ epl̄e ꝛ oīones elegantes. Criſtoferus quocꝫ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiuſdem familie poſtea doctus ꝛ eloquens habebatur padue. qui poſt ſe ſcripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iur̄ doctoꝛ

ANtonius de Butrio p̄ꝛia bononiēſis petri de anchārano ꝙ fuit baldi peruſini auditoꝛ contemporaneus fuit. Vir certe doctiſſimus ac vite ſanctitate inſignis. qui p̄ ceteris decretales ꝛ clementinas optime explanauit. duocꝫ reptoꝛia ad ius ciuile canonicūue ptinentia cōpoſuit. ac etiā ꝑcilioꝝ op⁹ p⁹ ſe reliq̄t

FRanciſcus zabarella natione patauin⁹. ro. eccl̄ie cardīalis p̄sbyter. iuris pōtificij ꝓſultiſſimus. Vir p hoc tp̄us dignitatē ſuā vt p̄latos decet lr̄is ꝛ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctiſſim⁹ ꝛ eloq̄ntiſſimus haberet copioſe in decretalib⁹ ac clemētinis multa edidit. ꝛ alia q̄dā memoꝛatu digna ꝓpoſuit.

RAphael fulgoſius natione placētinus excellētiſſim⁹ iur̄ cōſultus. tēpeſta te hac mlta ad declaratiōē iur̄ ciuilis ptinētia. Sup digeſto ꝛ codice cōmentatus ē. ac ꝓſilioꝝ opa. Raphaelē ꝙꝫ Cumanū iur̄ ciuil ꝓſultiſſimū cōtemporaneū fuiſſe cōſtat. Qui in digeſto veteri mlta ꝛ ꝓſilioꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriuſcꝫ iur̄ doctoꝛ p ip̄m tp̄s apud bononiā inſignis ꝛ clarus habitus ſup primū ſecundū ꝛ terciū decretaliū accurate ſcrip ſit. Sextū ꝙꝫ ac clemētinas elegantiſſime cōmentatus eſt. ℔ ꝛ in infoꝛciato ac digeſto nouo ꝙdam cōpoſuit volumina. Obīt aūt hic vir toti ytalie noīatiſſimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctoꝛ

IAcobus forliuienſ egregi⁹ medicus. hac tēpeſtate floꝛuit. Quē dicūt cūctos qui p̄ſtiam ꝛ medicinā ꝓfeſſi fuerāt excelluiſſe. Et ꝓpterea ſup primū canonē Auicenne. Et ſup eiuſdē affoꝛiſmis ꝛ Tegni optime ꝛ egregie ſcripſit. Libellum ꝑterea de intēſione graduū formaꝝ. ꝛ eaꝝ remiſſione cōpoſuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum inſigni epitaphio.

HUgo senēſis vulgat⁹ medic⁹ poſt cū diuina q̄dam ingenij ꝛ medendi gr̄a. doēs ꝙ añ illū ī etbruria floꝛuerūt excelluiſſe credit. Qui ſup p̄mo Auicenne ꝛ aphoꝛiſmi hyppocratis ſcripſiſſe dr̄. Et conſilia vtiliſſima poſt ſe reliquit.

ABbas ſiculus. Et ip̄e hec tp̄a reddidit clariſſima. Cui ꝓpriū nome erat Nicolaus ex catbania vrbe oriūdus pōtificij iuris ꝛ p̄bie pitiſſim⁹. p̄cio apd ſenā etbrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clariſſimi p̄clariſſima monimenta in iure poſt ſe reliquit. Vnde ꝛ decretales oēs plurimis voluminibus ꝛ egregijs ſup oīes declarauit. Ei⁹ ꝙꝫ extāt repetitiones ac conſilia accuratiſſima.

Barbara conūx Sigiſmūdi

BArbara Sigiſmūdi īpator̄ cōiunx ex domo cilie ſi quāuis ſenectute cōfecta poſt obitū mariti nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ꝛ īpatoꝛis cadauer vnavehī miſerabile ſpectaculū ꝛ hūanaꝝ rer̄ ſingulare documētū. Occurrūt lugubꝛes hūgari. nec teneri lacrimas ī tāta rer̄ nouitate p̄nt hunc defuncti reg̃ coꝛp⁹ fletū elicit. Inde regie vincla cōmiſeratōez excitāt. Libera deinde ī bohemiā ſe recepit apud grecū regie. Ibiq̄ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōſenuit. nobil genē. infamis vita mulier. In tantāq̄ demētie cecitatē ꝓlapſa ē. vt ſctās vgies q̄ ꝓ fide ihu morte ſbiere ſtultas publice ꝓpellaret. q̄ voluptat̃ gaudia guſtare neſcierūt. Nihil deiñ homī ſuū eſſe dicebat. niſi voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et īterire aīas cū coꝛpe aſſerebat. Sz hāc tā ſceleſtē feminā ī domicilio hereticoꝝ ex peſte apud grecioz defunctā ſcelerati ꝛ abhomīabiles huſſitaꝝ ſacerdotes. pꝛagā duxere. atq̄ ītra ſua ſacra regū tumul⁹ ꝓdidē. Nō ſunt r̄gib⁹ ſcr̄te leges. nec q̄cq̄ī bohemia ñ pmiſſū. fuit īexhauſte libidīs mlier. ācillas ieiunātes ꝛ oꝛātes īcrepauit. qō coꝛp⁹ fruſtra macerarent. Fictūq̄ celi numen placere vbis crederent. Viuendū ſuauiter dū vita ſuppetit. fruendumq̄ voluptatibus.

Anno mundi. 6630. Anno xp̃i. 1431.

EUgenius quartus papa. p̃ia venetus. familia candelmeria ppl'ari q̃dez ß antiqua. p̃e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̃nto nonas marcij p̃otifex creat. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eũ secum romã recusantẽ duxit. ⁊ primo thesaurariũ fecit. ꝺeinceps epm senensem. post ĩ cardinalẽ retulit. ꝺemũ pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinã vitã mutauit. Principio aũt pontificatus sui malis cõsilijs ductus. diuina hũanaq; oĩa pturbauit. Nã ⁊ pplm romanũ ad arma excitat. Et cõcilio basiliẽsi vñ infinita mala orta sunt auctoritatẽ ꝺedit. approbatis eor p litteras aplicas decretis. Uex postea ad seipm rediens oĩa prudenter ac constantissime egit. Uir aspectu insignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusq; eloquens. modice litterature. multe cognitionis hystorie p̃sertim. liberalis ĩ oĩes. tũ vel maxime in litteratos. q̃ũ familiaritate ꝺelectatus ẽ. Nã leonardum aretinũ carolũ poggiũ. aurispã trapesuntiũ. blonduz viros doctissimos secretis suis admisit. ad iram nõ facile mouebat ob iniurias illatas. ⁊ maledicẽtiuz hoim. aut mimos ⁊ dicteria scribentiũ. gymnasia oĩa q̃z diligentissime fouit maxime vo romanũ. ad q̃ oĩne genus litterature adhibuit. religiosos mirũmmodũ dilexit. eosq; opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aũt ita amauit. q̃ mirũ in pontifice videri debet. Et ꝺelphinũ caroli regis francie filiũ cũ magno equitatu ĩ basilienses cõcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ẽ cõuentus ille. Constans pterea in pactis seruãdis ẽ habitus. nisi q̃d pollicitus fuisset q̃ reuocare q̃z pficere satius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaret. familiares hũit admodũ paucos. ß viros doctos. Et q̃z opa in graubus rebus vti posset. Imperator sigismũdus cuz sex mensib⁹ senis substitisset ad eugenũ cõuersus inito cũ eo fedele romã pfectus. Corona imperij donat. verũ mortuo sigismũdo imperatore a q̃ basiliense ꝯcilũ incrementũ habuerat. Creatoq; ab electoribus alberto austrie duce concilii ferrariense inchoauit. eo profectus imperator grecor ab eugenio susceptus ẽ. inde florẽtiã transtulit. Exornare deinde eccliam ꝺei edificijs ⁊ sacellis ẽ anmixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Mortuꝰ aũt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal' marcij. ãno. M. cccc xlvi. Uir ingenio ⁊ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̃ anno btũm Nicolaũ toletanũ in sanctos retulit confessores. Sepeliturq; in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cognobile cuius. Testant vite splendida facta sue. Iustus ante sacros se pbuit alter ab ortu. Alter ab occasu cesar vterq; pedes. Alter vt accipiat fidei documẽta latine. Alter vt aurato cingat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graior exempla secuti. Romanici agnorũt ethiopesq; fidem ⁊c.

Linea summor pontificũ
Eugenius quartus

Felix quintus

FElix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliẽsi ꝯcilio philippi ducis ꝓputatione ꝺepositio. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato cuestigio magne seditiones in eccia dei exorte sunt. cũ xp̃iana respub. trifariã diuisa. aut felicẽ aut eugenũ seq̃ret. Essentq; qui neutrales vocarẽtur. q̃ neutri obtemperarent. Hic itaq; felix primus sabaudie dux fuit. q̃ prius comites appellabant. Et sygismũdo cesare titulo ducatus obtento. cũ annis ferme. xl. post p̃is prouincie gubernacula tenuisset. Aucto p̃no imperio. parta vndiq; pace. ac demũ relictis principatus glorie fastib⁹. in beremũ se recepisset. cũ sex viris equestris ordinis etate etiã ꝓuectis. mũdo ⁊ pompis ei⁹ renũciasset. ad ripallie locũ tanq; paradisum delitiar sibi delegit. Cũq; eo in statu vitã celibem in terris ageret a basiliensi cõcilio pontifex electus fuit. barbã totondit q̃ ꝓmissum nutriuerat. Ducatũ primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios

egregia facie adolescentes tanq; rõne p̃sul eccie coronat⁹ ẽ. celebrauit sepe diuina bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate p̃stãtes assumpsit. Uerũ cũ pac⁊ ⁊ bũilitat⁊ amator existeret mortuo eugenio p̃otifice illico nullis pulsatus p̃cib⁹ nicolai ei⁹ successori bũanissime cessit. Relicto noie pape cardinalatus honorẽ retinuit. ĩ p̃ria sua legatũ ꝺe latẽ creauit. Beficiẽs ꝺemuz in senectute bona. fuit aũt clarissim⁹ p̃nceps preter gen⁹ ⁊ sue elegãtie formã. ac regiam dignitatẽ ⁊ ꝓmptã eloq̃ntiã morib⁹ ĩtegre. vita ⁊ religiõe sctũs. ĩ suborios clemẽs. ĩ bello magnanim⁹. ⁊ ĩ oẽs iustissimus. ac demũ nimiũ felix. si semũ suuz ecclesiasticis titulis non fedasset.

Scisma h̃. xxiij. ĩter eugenũ ⁊ felicẽ vsz ad nicolaũ. v. ob varias disceptatões an pontifex eẽt sup̃ ꝯcilii ꝓdurauit. ñ sine scãdalo reipub. xp̃iane.

Solis facta ẽ defectio ⁊ varia bella ⁊ diffidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominũ in leodio.

Albertus austrie dux. Et ꝑdicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impauit annis duob⁹. Vir q̄dē optim⁹. ⁊ in oī virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq; prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cū ꝟuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝟsensu ⁊ applausu ppli coronatus ē. Inde ꝑdie nonas Maij rex bohemie designat⁹. diademaq; suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝟuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuz in tussu baronū. ⁊ nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq; licebat. q̄bus haud ex vsu videbat⁹ suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismūdus romane rei ꝟsulturus. ytaliā germaniā ceteraſq; puincias ꝓgrassetur. hūgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atq; ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in tussu impiuz acceptaret. Vocati in ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq; ptem dicta. Victi ꝑcibus ꝑcipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuz dedere. imperū summa ꝟgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ preciosam regni suppellectilē in arce ꝟuauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit⁹. q̄ dum thesaurū regni cora baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq; custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ impator euicto castello ex cecatoq; dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito ferentis augusti caloꝛe vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuz igit⁹ dissinteria laboꝛaret sentiensq; periculū. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q̄ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter īgressus cū iam strigoniū preteriisset. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxoꝛe pregnante. obsignatoq; testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minoꝛa populi de sua ꝟtute cōceperant pulcerrime spei brevitas vite nō sinit. neq; em̄ biennio toto imperauerat. Statura eius ꝓcera fuit. nerꝟosum ⁊ validū coꝛp⁹. facies terrifica. moꝛe getis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. coꝛpus eius in alba reconditum est.

Linea imperatoꝝ

Albertus

hūgariā redijt aduersus

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tm̄ lente ⁊ ꝑua admodū freq̄ntia. auctoritateq; martini nutritum inde turba plurima cōuenit. epoꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicz placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereſis bohemoꝝ ⁊ reformatione ecclesie ob qđ ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq; premeret⁹. Et qđ Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannomeq; principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator alijq; principes ⁊ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtempauerunt. Verūetiam eum bis terq; monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ꝓtumacem. Eugenius em̄ dubius quid potissimū decerneret: missso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoq; equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Concilīū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝓpter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ꝟuentus illico dissipatus est.

BAsilea prouincie heluecie ciuitas ampla clariſſimaq3. in loco regio extructa. Inde Baſilea dicta. eñ ΒΑΣΙΛΙΚΟC· grece regalis ſonat. inde apud grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnum dicit. Uel ob frequentes terremotus quaſi ſine baſe appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuiſſe baſiliſcũ. Et poſt eiꝰ defectionem nomẽ vrbis reliquiſſe. Hec vrbs rheno abluit. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ ſimꝫ vrbis ptes vniũtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ ortꝰ. Qui varijs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ rupibꝰ coartat. terribili fremitu eluctuat. põcipue ꝓpe oppidũ Schaffhuſen. ingenti impetu ꝓpceps ruit. Et ib oppido lauffenberg artatus petris. ſpuma albiſſima p̃ fremitu ⁊ colliſione apparet. Tandeꝫ atrox ſpumans amplo turgite ad auguſtã rauricã. vſq3 et baſileã euoluitur. Et eã in duas ptes diſtũgit. Ciuitati q3 ac ponti ĩ occulto inſidiat. cũ terremotibꝰ ſepenumero quaſſata ſit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̃rẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aq̃s replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã auguſtã (cuiꝰ veſtigia ſupra baſileã cernũt) defeciſſe arbitrãt. Cuiꝰ nomẽ baſilea a deſcriptoribꝰ pꝰ ea ſortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hz. q3 ĩd mltã hz nauigatõem. vt cũ magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari poſſit Urſulã q3 diuã vginẽ cũ ſodalibꝰ a colõia nauigijs p rhenũ ad baſileã aſcẽdiſſe biſtorie tradũt. Rhenꝰ aũt ⁊ ſi accolis multa q̃q3 dãna ĩfert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ ꝫ vrbs etate nra latericijs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mõſterijs tẽpliſq3 magnificẽtiſſimis. hoſpitalibꝰ ãplis. aliiſq3 vrbiũ neceſſarijs cũ magꝫ ambitu ⁊ membꝰ. foſſiſq3 ꝓfundis exornat. hzq3 agrũ ãpliſſimũ inter mõtana ꝓſtitutũ. q ⁊ frumẽti vinicq3 boni feraciſſimꝰ ẽ. Eſtq3 vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃ ꝫ euenit ĩ hac. qõ ĩ ceteris ãtiq̃s vrbibꝰ (q̃ deſcriptio p̃ceſſit) euenire ſolet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta q̃dã veteriſſimoꝝ opeꝝ ꝓſpiciat. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̃ſſa ac vetuſtate ipa cõſumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vſuꝫ fabricata fuerint. quãuis diligẽtiſſimus ꝓſpector q̃at agnoſcẽ. Hec tñ mirũmmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ curſus iſtaurata. Nouiſſime nr̃is tpibꝰ bonaꝝ artiũ gymnaſio ornata fuit. Diꝰ eñ ſummꝰ pontifex eiꝰ noĩs ſcõs ob loci comoditatẽ poſt ſuſceptũ põtificatũ in ea vniuerſale gymnaſium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore conſilij baſilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt i alsacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro uīcia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxissēt ingentēq; metū basiliēsi/ bus intulissēt. ⁊ suitēses ex federe socij ciuitati q̄uor milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. Be ea pugna illico inferi⁹ mētio fiet. Hz hec inclita vrbs duas ptes vt p̄mis/ suz ē. Maior hz tres v̄tices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: epalis sedes auxilio diui hein rici īpator⁹ scōi ornatū. In alio canonici regl'ares ad. s. leōhardū degūt. In t cio eccia scī petri situata ē. Pri mū q̄z monasteriū cū abbacia ad sctm albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ⁊ p̄dicatores in eo loca sortiti sunt. Bom⁹ itē cruciferoz ⁊ dñoz theutonicoz spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctāz katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hz monasteriū carthusiensiū. ⁊ eccīaz theodori ⁊ scī nicolai ac alias basilicas. In hac q̄z vrbe multe sctōz reliq̄e sūt ac ornat⁹ varij q̄b⁹ dece

Friderico postea ro. īpatori amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basileā congregat⁹ eugenio (rata existit q̄rto a summo pōtificatu pōtificato posito in illi⁹ locū suffecerat felicēq; papā q̄ntū vt p̄mulsim⁹ vocaue rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma p̄stātē in mrimoniū obtulit. silēq; dot⁹ noīe auri nūmū du/ cēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar minimeq; sacro suo eccie sacra fedare voluit. atz ad suos q̄uersus. vēdere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Ni colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūa/ nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaz litteraz egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti/ cia gubernauit. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis scī dominici erexit ⁊ se post mortem ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frāciscī ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuz mire pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux ꝑdictus anteꝙ romanū susceptisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes i sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ singularē deum conuerti. multi metu baptismum susce-pere. Ex quibus vnū fridericus anteꝙ imperaret in cubiculū suū accepit. eūꝙ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra sua-det ne viam vite deserat. Cūꝙ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem in instruant. addit ꝓces addit lacrimas. promittit minas. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuue nem in iudicium requisitū tradidit. ille ad supplicū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt py ram ardentem vidit hebraī cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se ꝺiecit atꝙ ibi cant⁹ exust⁹ ē. Animaduertit religiosus quidem ꝑdicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermones suū vienne audiret somno grauatū esse atꝙ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cūꝙ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamꝙ rex excitatus attē-tissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāꝙ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriant nō ē desperata eoꝝ sal⁹.

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus phs ⁊ orator ac iuris cō sultus. nenō ⁊ lingua greca latinaꝙ vir eruditissimus Chrisolore bizantini phi auditor ⁊ carrarien̄sium principū olim familiarissimus ꝙ hoc tempus predi ctis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus habe ret inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrarien̄siū dnoꝝ edidit. de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui iheronimi laudē cultissimas orationes com posuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vul garis. martinicꝙ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui ali quot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ⁊ eisdem capellā atꝙ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir. ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habi tus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoꝙ iustinianus vir magni ingenij vtriusꝙ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̄ dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiuꝫ ge nuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineꝙ lingue vir eruditissimus atꝙ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedaꝫ e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ phs sui tp̄is p̄cipuus in patauino gym-nasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuracius sup octo libris phisicoꝝ ꝓmetat⁹ est. ⁊ sup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝓposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio p̄tifice cōtra basiliense celebrat. Mortuo em̄ sigismundo impatore a quo basiliense concilium in-crementum habuerat. creato alberto duce austrie cō cilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiscit ⁊ eugenius eo ꝙ ad uentare impatorē constantinopolitanū Jo. paleolo gum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores susci pi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre concilius placuit. ibi habito se pius conuentu discussaꝙ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contenti one tandē eo ventū est vt greci rationibus victi fate rent ⁊ spiritumsanctū a patre filioꝙ ꝓcedere. vtꝙ i azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i conse-crare. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vo vt fatereñ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriꝙ legittimū successorē primū in orbe locū tene re. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccia merito pare-ret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Ar meni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense concilū infirmaret. Eodē tē-pore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctori-tate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foz cornelij liuijq; forū cō-
tinebat. Quapropter suscipit aduersus eū a florētino pplo bellū. qđ vsq; ad obitū eiusdem ducis du
rauit. annis. s. xxv. Infida tū nonnūq; t insidiaz plena pace intercedente.

FRancia añ hec tpa diu in floze. nūc in meroze fuit. Cū illud regnū florētissimū supza modū per hen-
ricū regem anglie vastat. postq; aūt alios bello ꝛeturbauit. nō sine grandi iactura suoz infelicissime
vitam finiuit. Joannes quoq; dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui post occidit t malozum
multoz occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici
non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sum-
psissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempoza per regiones francie.

Duo amantes

DUo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Milesvnus curialus noīe Sy
gismūdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senēsi ethrurie vrbe.
ambo ꝛecozi. amboq; speciosissimi. Uez lucretia mira pulcritudine precellens.
Res acta sepis est dū sygismundus illic ꝛegeret. Hij nāq; ceco amoze adinuicez
solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot
temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit sepatio. Ex qua tātā
vterq; contraxit tristiciā. q̄ lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et
q̄ cor suū aberat inter brachia matris indignantez exalauit aīam. Eurialus vo
postq; obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllaz
admisit nisi postq; cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio
cōiūxit. Ex quoz exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui em
nūq; sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Isse nāq; per ꝛeoz medullas
non latet igneam faullam. horum histoziā pius pon. ante pontificatum pulcre
ꝛescripsit.

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilieñ.

VEnit per hos dies ludouicus delphinus vienēn. ac primogenitus regis francie. cuz magno exercitu
infra limites imperij. Oppidumq; obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio
comites ꝛe wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conue-
nit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi ꝛecreuerat
expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non ꝛecebat regis filium in campis ꝛegere absq;
tecto. Postq; aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq; aduentum suū publicauit. ꝑ non vno mo-
do apud omnes. Apud aliquos nāq; se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanq; in germania p co
mites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoz regem cōtra Swicenses. nōnullis
aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsq; ad rhenū protendi dicebat. Ex hac cau-
sa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat t ꝓpter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumoꝛes
vbiq; publicari studebat. Non q̄ ita esset. ꝑ q̄ fauorem ob eam causam sese putabat habituz. De delphi-
ni exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq;. t. xx. milia censent esse. Concordatū est inter del-
phinū t alsacien. quinq; t. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemez in oppidis alsacie recipi ꝛebere. ipe
q; delphinus t thuricen. t alijs obsessis ferre opem promittūt. Uenichant iam delphini gentes q̄ vulgo
vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swicen. ꝓpe basileam obsidebant. suicen. vt hec sen-
serunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq; armeniacoz turmas incidūt. stragem dāt. plu-
rimosq; neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sangui-
nis cupidi t auidi victorie dū gloziam querunt. ꝓpriam salutem amittunt. Uentuz est ad hospitale sancti
iacobi quod vix stadijs quatuoz a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoz in suicen. irruit. Non
nullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentq;. Cōmittitur atrox t miserabile p
lium. Cadūtq; ex vtraq; parte q̄plurimi. prelium a principio diei vsq; ad finem tractum est. Ad extremuz
non victi suicen. ꝑ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoz fuit. Campusq; liber eis māsit. nō vir
tute. ꝑ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q̄ ex suicen. Magna cedes
equorum fuit. plures theutoni dum suicen. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanoruz
oratores ad delphinū mittit. episcopum augusten. t ioannē ꝛe aych doctorem. nonnullosq; milites perscru
tatum. Quid cause sit quod imperiuz cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratoꝛes t cum his delphinus
suos ad regem ꝛestinat q̄nq; viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelaten.
t sancti calixti plureſq; alij doctoꝛes delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilieñ. ꝛeprecanturq; neue conci
lio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cuz hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concoꝛ-
die tractatus. Nam t oratoꝛes felicis pape ac ducis sabaudie totiusq; suicen. factōis illuc ꝙuenerāt. Ora
toꝛes qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suicen. venisse. Tandem cū deua-
stationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoz ad ꝓpria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

BRixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit q̄ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaz lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq; brixia cardinalis ḡz sancte crucis vltro citroq; sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā venett. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Insup ⁊ bergomū eiusq; agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq; bello lacesseret. Vnde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝓsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis suscipit q̄ ꝓ annos tres maximo cū vtriusq; ppli dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

COsmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dñi. 1432. in vrbē rouocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vñ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. oñiq; nō solum apud ytalos ꝑ forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonoꝝue artiū ⁊ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs superauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frāciscus sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq; ecclīastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regularū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē bti marci euāgeliste ordis sancti Bñici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt oñes stupent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis ꝑ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq; periti illā exornans. alia quoq; ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq; diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

NIcolaus euboicus sagūdinus cp̄s latine ⁊ grece lingue atq; elegantie p̄nceps laudatissimꝰ habef. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū ẏba atq; sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq; in vtraq; lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis generalis abbas theologus insignis latine greceq; lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenū Laercij de moribꝰ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq; opuscula docta cōposuit.

Iohannes Tortellius natione aretinus romani p̄tificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝓtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq; lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasij quoq; vitā ad eugenij papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

ANtonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili casum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq; ex visceribꝰ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legis gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antonij padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

BArtholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate physicos superauit. Qō pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq; his ⁊ cōsilia in medicinis de pticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsq; ad pedes. Silr de balneis. de mō ꝓponēdi medicinas. Et antidotarū i cōsiliꝭs. ⁊ alia multa.

HUgo quoq; Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuz tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. oñes qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarũ sancti Augustini pr̃. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. freq̃ntissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astãte pplo romano oñiq̃ cardinalũ cetu) sct̃oꝝ ꝓfessoꝝ nũero aggregatur. Uoluerat m̃ ioannes. xxij. pontifex q̃ de ei⁹ sanctitate p̃cipuã habuerat noticiam. hũc ei honorẽ imptiri. ꝫ multis belloꝝ scismatũq̃ turbinibus vexatus. ac etiã morte p̃uentus. id hãc ad vsq̃ diẽ dilatuz ẽ. Is sanct⁹ ex pyceno oppido qđ sancti angeli nũcupat sb firmana ciuitate mre amita. pre cõpagno mediocribus parẽtib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus t aiam dño ꝓsecrauit. In adolescẽtie p̃moꝝ diis mũdo renũciãs ordinẽ heremitaꝝ beati augustini complexus ẽ. inde mltis ieiuniis vigiliis vberibus corpusculũ afflixit. t cõtemplationi se totũ dedit. ois ei⁹ sermo aut rarus aut cũ opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝓtemptu. vl̃ de amore dei fuit t celesti patria. cilicio circuloq̃ ferreo subtrito vtebat. q̃bus carnẽ suã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ptulit. in eo q̃z ꝓphetie spũs fuit. ad eũ multi languẽtes. nõnulliq̃ maligno vexati spiritu⁹ ducti curati sunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu pmanẽs. nũq̃ carnes ova pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tpe reptus ẽ comedisse. Cũ q̃daz nocte diu in oꝛone pstitisset. in cella sua obdormies vidit i somnis sydus clarissimũ situ non altũ. e loco natiuitatis ꝓgredies qđ post oratoꝝ chori in tolleto terminũ habuit. cognoscẽs p hoc se emigrandũ. in eo loco sepulturã elegit ad insinuandũ claritatẽ sanctitatis ei⁹. Sicq̃z sanctissim⁹ vir celo receptus ẽ. hui⁹ aũt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurẽtius vallensis

LAurentius vallẽsis vt aũt canonicus. nõ min⁹ phus t theologus q̃z rhetor t grãmaticus. hoc tpe clarus extis. ad ioannẽ tortellũ amicissimũ suũ Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq̃z in dialeticã t in q̃ntilianũ cõmẽtarios dignissimos. Epl̃as q̃z pauli suo mõ in latinũ vtit. Homeꝝ insup t herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiã aduersus multos cõposuit.

MAtheus palmerius natione florẽtinus historicus t phus ac oratoꝛ diserti⁹. ipis q̃z tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio florẽtino annumeratus fuit. Chronicã eusebij de temporibus quã diligẽtissime emẽdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsq̃z ad annũ. 1448. ipe perfecit.

Blondus hystoricus

BLondus flauius foroliuiẽsis vir doctissim⁹. t dicẽdi gra gratissim⁹ eugenij pontificis secretari⁹ dignissim⁹. h ipo tpe eas ob res multo habit⁹ ẽ in pcio. Qui pter oꝛões t epl̃as innumerabiles a se editas. maximã gloriam ytalie cõtulit. q̃ p ceteris latentẽ sup mille annos historiã tanta attigit diligentia. vt duob⁹ t. xxx. libris. eandẽ diffuse ornateq̃z oñderit. Hã omnẽ ne dũ ytalie ꝫ totius olim romani imperij ꝓuincias regionũq̃z statũ ppulere descripsit. Indeq̃z de roma triũphante libros. x. Et de roma instaurata libros. iij. ac de ytalia illustrata libros quasi. xx. ac alia mlta. Quinq̃z hic post se reliquit filios bonarum litterarũ feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

GUarinus veronẽsis crisolare bizantini discipulus grãmaticus. t oratoꝛ ac phus eruditissimus. grece latine lingue facũdissimus. ferrariãq̃z legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene discipuloꝝ turbã ad se erudiendã traxisset. maximũ laudis preconiũ ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. t victoꝛinus mantue publico salario võti. mltos in vtraq̃z lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani t ferrariẽses p̃ncipes fuere. Hic guarin⁹ cũ eẽt ingenij excellentissimi grãmaticales regulas vtiliter i ordinẽ redegit. indeq̃z strabonis geographi europã. t vitã q̃ndam ex plutarcho greco latinas eloquẽtissime fecit. hñtur eĩ ipius cõplurime elegantissime oꝛões t epl̃e a se edite. Deficiens tandẽ in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decoꝛato epigrãmate sepelitur.

GEoꝛgiũ Trapezuntiũ virum doctissimũ t apostolicum secretariũ cum his floruisse constat. q̃ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. mltis annis hyspanos gallos germanosq̃z viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriã t poeticam docuit disciplinaz. Rhetoꝛicã conscripsit t alia.

GRegoꝛius tiphernas rhetoꝛ vtriusq̃z lingue eruditus strabonis asiam in latinũ conuertit. Joan Ones quoq̃ aurispa secretarius aplicus rhetoꝛ luculentus in precio fuit. t quedam cõposuit.

ANtonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempoꝛa suo ingenio suaq̃z insigni doctrina clariozem reddidit. Qui in medicinis composuit de febꝛibus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica t iũcturis. t calculi passione tractatus cõposuit. Ferũtur t ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste t aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi.6646. Anno xpi.1447.

NIcolaus q̄ntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucenſ agri. humili loco ⁊ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholomeo phiſico. pōtifex oīm cōſenſu creatur pridie nonas marcias. M. cccclvij. Vir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus. Laudaf em eius liberalitas qua in oīes vſus ē. maxime erga litteratos q̄s ⁊ officijs curialibus ⁊ bñficijs mirifice tuuit. Eos premijs ad cōponenduz ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sex centis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ⁊ lr̄atos viros p omnē europiā. quoz industria libri conqrerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroz rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq; anno ⁊ ep̄atum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatuz adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset pter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Jōo motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝓstituit. Ea cōcor// dia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge ꝑ corona accipienda romā cōcessit. Et ab ipo coronā ⁊ bñdictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ⁊ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingentez quibus coherceri hostes possent. ne edes pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent. Extant adhuc vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ bois munificentiā ostendūt. Libros ppulcros auro ⁊ argento redimi// tos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝑdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq; officiuz vendiderit neq; beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ conseruator. iubileū habuit. beatum quoq; bernardinū ordinis minoz in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabaf post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M. cccclv. morif. Sepelituq; in basilica petri. honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xpi.1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre franciſca. generoſ parentibus natus. alphonſus cognomento borria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam ꝛcrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij ⁊ vtriusq; iuris pacutus, doctor. Et alphonſi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex bijs antem facultatib⁹ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aq// legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoz vexauit. Jnsulas quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonſus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē p̄fitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes ꝛcreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu ꝛcus flecteretur. Jn meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea ꝛc causa officium transfigurationis dñi nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq; eo modo atq; cum bijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et ꝓterea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad regez Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti franciſci fratrez misit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu dominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq; ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū eadimūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas x̄p̄i pauperibus frequentes dabatur victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat⁹ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepelituq; in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie ꝛc febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

FRidericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in pśens. annis. xx. Is postqꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ceperitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter ꝙs plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerūt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerūt cū diuino cultui benet constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus ꝙ primū tutelā exiuit vt locū videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. pśentatus in templo. baptizatus ⁊ tēptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus crucifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceqꝫ reditum cū gloria habuit. Fuit em̄ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabant. corpore strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. aptꝰ ⁊ patiens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua denicqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quō neutralitatē eccie romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maiori sumptu atqꝫ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tm̄ ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatē tanti principis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̄ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda foret. ⁊ natio germanica que sibi obsequit. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cū ea regū ⁊ imperatoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstraut. Demū psona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Satis est tamen tacere ꝙ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia ꝓcurrere. Uereor em̄ ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguendus esse. quod vicio a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericus nemo adulatū dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaqꝫ supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminute magis ꝙ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quicqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericū tanqꝫ speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem no plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ pstringo que ad exēpla virtutū ac ꝓbitatis accomodari posse videant. Nunc igit ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaū quintū rome coronari restitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti puenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa pegit. Ad quem locū ⁊ ladislaum regē ꝓficisci iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie babenbergensis supra dranū situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari conuenerant. domi nobiles ꝙplurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnope optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidū ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ipe ꝙus Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̄missō alberto cum parte copiarum. ipe regem ladislaum secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoruꝫ patricios domi potentes obuios habuit. qui eū ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum peruenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescentes copiosasqꝫ comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem tertulani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Francōnia rhenicqꝫ partibus per vallem tridentinam Ueronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificentiam ostentabat. Omissa ferraria bononiā pgit. vbi bessarionē legatū aplicū occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardiales. Parumꝙ aūt florētie morat⁹ donec edes cosme de medicis ceteraqꝫ splēdi

ce vrbis structuras ⁊ populi magnificentiã spectaret. Senas ꝓfectus est. Cũ senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atq; illustribus oculis. ore paruo. genis ad gratiã rubescentibus cerulee facie cãdida
ex integro venusta. Imperatrix igit senas deducta est ieiunij scõa die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cũ legatis aplicꝭ extra duas vrbis portas spõ
se aduentũ expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Vbi hec gesta sunt Senenses marmoreũ lapidẽ
erexerunt. Cesar post iter suũ vrbẽ versus ꝓtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romã summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatꝭ in vrbe fuit
obuiã datũ est. Venit deinde cesar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ spectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbẽ visere datũ est. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle descensum est sacer senatus aplꝰ
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽsibus circũdata oĩm ĩ
se oculos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce/
saris militie ductor obequitans suũ cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Postq; vrbẽ cesar intrasset eius equũ manu regere marscalcꝰ
nudũ ensem ante cesarem tulit. Epũs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati san
ctor reliquias ferentes occurrerũt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculũ vocitant siue baldachinũ in-
troducere vsq; ad gradus basilice sancti petri pcedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedẽs eburnea põtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliũ circũstante verbis paternis ⁊ supra modũ benignis Frideri/
cũ suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̃z ladislaus ⁊ albertus ac demũ impe
ratrix pedes basiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardor regẽ co-
ronaret. Idibus igit marcijs apud sancti petri summũ altare Fridericũ in regẽ longobardor coronauit. et
Leonora ꝑ oratores desponsata inter missaꝝ solennia. denuo ei renuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Abso/
luta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oĩm summam
beati petri arã in sublimo throno ꝓsedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ
deputatũ. Fridericus postq; iusiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma põstitit q̃ ludouicũ caroli filiũ in-
raſſe decreta ꝓfirmant. alba indutus in canonicũ sancti petri receptus. Inde augustale paludamentũ acce
pit. in mediã basilice ꝓfectus trinã benedictionẽ suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu
lis atq; brachio dextro ꝑ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoa-
uit. Inter celebrandũ diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrũ quo regia potestas indi
cat. Inter celebrandũ diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Pomũ quod mundi dñm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo co
rona aurea insulata pciosisq; coopta gemmis cesareo capiti imposita. Imꝑatrix q̃z post cesarẽ coronam ex
manibus pontificis accepit. quã ꝓtugis Sigismundi fuisse ꝓstabat. Cesar q̃rus ornamẽta sibi pcio increꝺ
dibili cõparet. In hãc tm solẽnitatẽ palliũ. ensem. sceptrũ. pomũ coronãq; caroli magni ex archiuis nurm/
bergensiũ ad se deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuinisq; rebus est impositus modus leonora iu suas
edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredũ ascendit. eiq; ce
sar dextratoris officiũ ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscẽso vsq; ad ecclesiaꝫ sancte marie vna ꝑ
fecti sunt. Tũc papa in pallatiũ rediit. cesar in pontẽ adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq; duces et
comites ad militie ꝓmouerit honorẽ. ter quemq; gladio ꝑcutiens. Trecenti eo die ꝑcussi milites referunt. de/
inde cũ sol occideret ad lateranũ se cõtulerat. splendidũ ibi ꝓtiuiũ habuit. Imperator igit Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̃gesimoscõ anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim sese cũ imperatrice ꝓferret. statuit tanto regi morẽ
gerere. Ad regẽ igit amicũ ꝓfectus ⁊ post eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝓsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptẽ suã nunq̃z vidisset nuptã ⁊ in alto locatã ample-
xus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctã ebdomodã ⁊ octauã pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesauꝝ suũ quicq̃z
pciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud aũculum po-
stea mansit. deinde manfredoniã profecta est atq; illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam re/
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile pciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluẽta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificũ ⁊ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus fostari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq; ad littus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̃z turbidam aeris faciẽ mu
tatũq; celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe
tentem eñ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Relecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ t heinricus rosensis natione bohem⁹ cū ducētis eq̄tibus t mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furēti pplo friderie⁹. pupillūq; adhuc teneȝ dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses excepto⁹ est. Hic glorioſus impator inter liberos ex leonora ſuſceptos primo criſtofeȝ habuit quē immatura mors abſtulit. Et maximilianū ducē burgūdie poſtea regem romanoȝ. cū filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Auſtrales aūt t ſi fridericū ceſarē accerſitis bohemis in noua ciuitate t in viēna obſederūt. Eo demū redacti ſunt. vt victores ex victo pacē peterēt atq; in eā rem auri ſex milia nūmū quotannis pēderent. Nouiſſimis aūt diebus cū mathia bungarie rege bella varia geſſit. q̄ ei nōnulla incōmoda. t p̄cipue auſtralibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatez in auſtria abſtulit. Que poſt mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ p̄ri reddidit. In pleriſq; tñ locis. cū ei ſemp ingens cupiditas pacis t otij fuit. xp̄ianoȝ principū ꝓpter turcoȝ incurſiones cōuentū p̄cipue anno. 1471. Ratiſpone edixit. Et poſt aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis diſcederēt t pacē inirēt. Ratus veniſſe tp̄s. gladios in turcoȝ t infideliū nō in xp̄ianoȝ viſcera ꝓuerti debere. Quā obrē anno ſalutis. 1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝓſortē regni fecit. vt qđ p̄ ſenectute adimplere non poſſet. p filiū regē p̄ficeret. Cū itaq; ceſar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm t copia gentiū. etaſq; t prudentia t magnificētia ꝓueniāt (q̄ p̄cipue ſunt ad res arduas capeſcēdas) Speram⁹ vt ille aut filij⁹ eius det pacem eccleſie. Et cōponat nō mō p̄ncipat⁹. t omnē pplm xp̄ianū. ꝟ vniuerſum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā t ſanctā reducet eccīam. ad altiſſimi dei gloriā t honorē. ſblimationemq; throni ſui cū laude perpetua t eterna ſalute. Quod vt diebus noſtris conſpicere valeamus pietas diuina concedat.

BErnardin⁹ ſenenſ⁹ ordinis ſeraphici franciſci profeſſus. t inſtauratoȝ egregius ſua etate declamatoȝ. Is apud ſenam vrbē etrurie nobili loco nat⁹. qui poſtq; lr̄as didicit. ac p̄tificij iuris aliquā peritiā habuit. p̄rimonio qđ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās ſeculi pompas. ad religionē diui franciſci ſeſe recepit. Amatoreq; pauptatis eximius. cū ordinē illū labentē t inſtitutione primeua longe remotū offendiſſet. reducere fratres in viā. cū diu fruſtra conatus fuiſſet. Neq; eñ indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad ſe nōnullis quos ſanioris mētis inuenit. ſeorſum habitare inſtituit. hiſq; domos ab vrbibus remotas ex elemoſina ſtruxit. Jubēs oēs vt p̄ris franciſci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. veſtes laneas ſine lino habere. cibo vinoq; vti modico. plumas oēs effugere. i ſacco dormire. nihil de craſtino eſſe ſollicitos. ꝓpriꝫ nihil tenere. pecuniā vti venenū malāq; peſtē fugere. victū elemoſina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m t hūc crucifixū p̄dicare. que oīa primus ipe implebat. ſobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. t eo amplius annos vniuerſam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta t ampli⁹ cenobia p ytaliā ſui ordinis a fundamentis erexit. t fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum oſtendere. Cui⁹ rei nouitatē cū plericq; improbaret. a martino pontifice iuſſus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curaſſe morbos. t feciſſe miracula nō eſt ambiguuz. Tandem apud aquilam brutiorū vrbem terrene vite curſu pacto. ad celeſtem lucem migrauit. vbi corpus eius ſepultū. tercio t ſexageſimo vite ſue anno. miraculis coruſcat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno ſalutis. M.cccl. in iubileo admitēte ioanne de Capiſtrano ſanctoȝ ordini aſſcripſit ac in catbalogo beatoȝ patrum redegit.

S. Bernardinus

IUbileus hoc anno. M.cccl. rome freq̄ntiſſimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt quēadmodū ex lege veteri corp̄alis t animalis ſeruitus anno q̄nquageſimo extingueretur. Remittereturq; culpe. t onera peccatoȝ omnibus. qui lumina ſanctoȝ apoſtoloȝ ſincera mente p̄quirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oīi xp̄iano ſolo p hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragīta t amplius hominū milia diebus ſingulis p vrbem templa foraq; vaderent. diſſonicq; mores. deformes habit⁹ ac diuerſa linguaȝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum eſt. vt neq; victui neceſſaria defuerint. neq; tumultus interciderint. Unica tamen horrenda viſu t auditu ſtupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa veſpertinā horam baſilicam ſancti petri frequens ppli multitudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta eſt in ponte quem ſancti angeli vocitāt. Ingens euntiū t redeūtiū concurſatio. Cūq; hij atq; illi a ſupuenientibus vrgerent⁹ premereturq; turmis accidit alios ruere. alios ſup ruentes vadere. Cūq; nōnulli equis muliſq; veherent⁹ cum iumētis vna proſtrati calcatiq; ſunt. Inde maius diſcrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum ſpectaculū. alij vndis abſorpti. alij inter hominū brutorūq; pedes oppreſſi animas exularunt. quoȝ corpora diligenter queſita. Romanus pontifex accurate ſepeliuit. Exequiaſq; hijs ſolēnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulopoſt conſtruxit. diuturnū tante cladis memoriale.

ANno precedēti peſtilētia ingēs q̄z primo in aſia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāq; in ytaliā ſerpens. plures poſtmodū annos ad vltimos germanie t galliarum fines miſere. per oīes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie t q̄maxime mediolani deſeuit. Sequētibuſq; annis vbiq; peſte laboratum eſt. vt pauci de multis ſuperfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam ſuperior ſolis defectio t frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

ALphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterio/ris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu examinat⁹ fuit. āno. 1442. rena/to supato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardinia atqz hyspania annis multis. Rena/tus em̄ rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuoꝝ annis regnasz deſ/citur. qui massiliā vñ in mitio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi patervir sanctus cū defecisset quatuoꝝ post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maioꝝ natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex glorias pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et p̄fectum arcis maritime ad p̄ditionē pellexit. ⁊ castellū cepit. inde bellū nea/politanis intulit. Moꝝtua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā ve/bem longa ⁊ duriſſima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militi/bus intromissis vrbē cepit. ⁊ paulopost vniuersis regni p̄ceribus domitis vniuersum regnū in suam po/testatē redegit. Eoqz tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post ma gnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panoꝝmita poeta clariſſimus diſertiſſime p̄scripsit. q̄nto kal'. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cō cubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater suc/cessit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnqz vllus alius p̄decessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū p̄cipūqz omniū quos nostra etas tulerit. ⁊ sapientissim⁹ ⁊ fortiſſim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatoꝝes firmus inter vana pleraqz p̄n/cipum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

IUlianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amatoꝝ feruentissi/mus. Et oīnibus v̄tutibus tam diuinis q̄z humanis oꝛnatus. quez supioꝝib⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladiſlaum polo nie regem ⁊ vxorē alberti imp̄atoꝝis pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus inisset. Eo etiā regē ipm ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare vo/lentes p̄ficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a solis oꝛtu vsqz ad occasum cū hostibus pugnā/tes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex p̄moꝝibus eoꝝ p̄cipibus cecidere. ī qua tamē pugna ladiſlaus ipe polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interiit. Julian⁹ aūt ipse moꝝtuo rege ceteros in p̄lio exhoꝝtās. duz xp̄iani ex m̄ltitudie turcoꝝ terga v̄terēt. p xp̄i noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

FRanciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Vir certe indicen do acerrimus ⁊ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatoꝝes superauit cum in re militari victoꝝiosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in p̄mis contra bracium. contra florentinos venetosqz. contraqz eugeniū pontificem. contra me diolanenses ⁊ alios ytalos obtinuerit victoꝝias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratoꝝumqz scriptis ver/santur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbi/bus edificauit. Et in p̄mis castelluz iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cō/fecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud sanctaz mariam incoꝛonatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolen/tino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore ma sculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense moꝝtuus est. funeratus in genti pompa in maxīmo vrbis templo loco sublimi.

SOlis defectus anno. M. cccclviij. quarto kal'. septembꝛis hoꝛa sexta facta est. Quo anno maxima ⁊ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia em̄ ⁊ in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuer/sa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infini/ta prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem moꝝtuo amurate turcoꝝum p̄ncipe. multo maioꝛa illata sunt damna. ⁊ seuioꝛa bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqz fuit pestis vt de multis pau/ci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constantinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicũ grecie domiciliũ sapiẽtie hoc anno q̃rto kal'. iunias a mahumeto turchor̃ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit' ⁊ fedat' anno regni mahumeti tercio. q̃ coactis vndiq; copijs mirabili apparatu terra mariq; regiã vrbẽ aggressus. cuius descriptio in superiorib⁹ habita ẽ. Ad terciũ aũt diẽ captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasq; ex virgultis vimibusq; ꝓtextas q̃b⁹ pugnãtes tegerent' fossatis admouit. Erat aũt murus fortis. q̃ tñ machine cã horribili cedebat. Bombardaq; ingens turrĩ iuxta scti romani portã collidit. cui⁹ ruina aĩmuralis fossatũ replet equatq; vt via hostibus pateret. At cũ turch⁹ trib⁹ iã locis ꝓcussis lapidibus muros despera ret. Memoratu cuiusdã inuidi xp̃iani ex colle biremes intromittere curat. Est em̃ port⁹ ille in lõgũ angustũ q; ꝓtract⁹. cui⁹ orietalẽ plagã colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostib⁹ aditus impossibilis erat. quã ob rẽ vt coangustaret circũuallaretq; magn vrbẽ iussit in via eq̃re ex colle suppositis leuitis vasis lacer/ tor vt ad stadia septuagĩta trahi biremes. q̃ ascẽsu grau⁹ sublate post hac eo apice in decliuũ ad ripã leuissi me sin⁹ introrsum vehebãt. Inde põtẽ lõgitudĩs stadior̃ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoita q̃ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝓfixisq; lignis q̃ exercit⁹ decurreret ad murũ. Dyametralisq; cinctio ingressuz tran sitũue ꝓhibebat. Tandẽ dato signo vndiq; nõ solũ ꝓstãtinopolis orientis columen. ẽ ipa q̃z pera ne q̃d au xilij grec⁹ pstaret oppugnari cepta ẽ. Turchi rursus subruere murũ portasq; q̃tere innixi. Cernit' varia pere untiũ forma ⁊ plurima mort⁹ imago. Cũq; defensio remissior fieret turchi aĩaduertentes acri⁹ incũbũt. In ingressu demũ porte octigẽti circiter milites ex latinis grecisq; periere. ⁊ iã host⁹ supior̃ muz tenebat saxa ĩ cues deuoluens. Cũ subito capta vrbe cesis oĩb⁹ in rapinas itũ ẽ. In hui⁹ aũt vrbis populatiõe cõstãtin⁹ paleologus ⁊ ipe mĩre helena genit⁹ orietis impator capite trũcat⁹ regni sil' ⁊ vite finẽ fecit. datis q̃z edictis vt a sex annis supra oẽs vtriusq; sex⁹ ps̃one necarẽt'. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormẽtor̃ ge neri⁹ necati sunt. Reliquũ oẽ vulgus gladio datũ. tãta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbez currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinũ primũ cõdita in manus infidelũ venit. Ab eius ꝓditione M.c.xxx. vl' circa. Quibus gestis omnia in predã dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerũt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus felicissimus psarū ⁊ armenie rex. cui ꝓprīū nomen assimbe⁹ Anno. 1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit Hic ꝑmū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus psepe pauciorībus copīs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū in psarū regē coronare velle finxit ⁊ vsq; in thauris vrbē q̄ psaꝝ columen ē ꝑficiscit oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrūcans psico regno potit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat. qđ latine magnū virū significat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi subegit. Cū eo calixtus pōtifex amicitiā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ venetus nigropōte pdito quēdā oratorē misit q̄ auxilia ꝓtra othomannū turchum expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝓfestim copias suas recensuit ⁊ ꝑmo impetu si nau ciuitatē cepit. Inde trapezuntiā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝓfligere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati sunt. inde aliq̄t interiect⁹ dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē iniit ⁊ natos mutuo cōiugio copulauere

Sumcassian⁹ rex psaꝝ ⁊c

Johannes capistranus

Iohannes de capistrano ꝑ idē tps apprutio oppido nō longe ab aquila vrbe cōstituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius p̄dicator. Ex aplica iussione theutoniā ingressus est ac ꝑ carinthiaz ac stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquīs obuiauerūt Cūq; veluti aplice sedis legatum ⁊ dei nuncīū suscepērūt. Johanni occurrere oēs accole vestimentoꝝ eius fimbriā aude contigere. egrotes ⁊ male habentes aī pedes eius attulere. e quibus pleroscq; sanitati redditos rumor fuit. Hort⁹ est autē in germania dieb⁹ aliquot viam dñi p̄dicans. mortalesq; oēs ad penitentiā vocans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt vbi vndiq; populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri. virū lacrimas letitie deuotionisq; mittere. leuare in celū manus benedicere venīēti. laudare mittentē. tangere. osculari qui ꝓpe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisq; comitibus ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. matutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisq; pactis sermonē ad populū latine ꝓnunciare. post hec interpres que dicta sunt ab eo cītū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū sui ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientiā p̄bere. morve-sperās dicere. hisq; ꝓpletis ad egrotos reuerti atq; cū his vsq; ad noctē se exercere. Cūq; demuz ꝓpletorio et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata absq; sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq; ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute neruisq; ⁊ ossibus ꝓpactū. letū tū ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹ predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. multisq; sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes aurifiā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūq; audisset innumerabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congregato ꝓtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubiū oppidū tanto ardore xp̄icole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo demq; mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Frācisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū exvetusto Tolletini oppido natū eqtē quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄z latinaꝝ excellentissime doctum ad hec vsq; tempora cū magna fama pueniſſe constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam orationem semp exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is itaq; crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demuz mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasq; lr̄as plurimos docuit. ⁊ ibidem vsq; ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis et serijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄z latinarum Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passionibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt demq; bononie anno salutis nostre M.cccc.lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquiorū ⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuīū gratitudine claruit. ⁊ multos ꝑmones ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Turasse fridericū imperatorē nunqz comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome coronatus est. idqz iuramentū constantissime tenuit. Cū em iureiurando ꝓmisisset que bona possideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando qz concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis qz alienationis speciem habere. ꝑ sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. In eū quoqz fridericū cesarem terciū cū nonnulli dicta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagittas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas ferunt. humilia tecta preterunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ sigismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ip̄m ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝓsensu rex designat suisqz auspicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis apparatibus bohemiā petijt atz in praga summos honores consecut⁹ regni coronā accepit. mansit ibi nō quo tpe nec vnqz hereticoꝝ eccias intrauit. pri⁹ tn̄ qz rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbez inuisit sleſitaꝝ caput. Postea comes cilie a ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat. Offensus ea re regi⁹ animi⁹ dolorē tn̄ suppressit. Rex budā se ꝓtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. ꝑcussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austriam. In austria de ꝓiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝓtentio exorit. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione tn̄ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū impatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgies splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti germanie principes. ꝟ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igit. x. kal. decembris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito ꝟmone de curatione aie actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginē orationē dn̄icā orsus ꝓnunciato ꝟ libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postqz egrotare cepit extinctus est. Morte eius alij morbo. alij venerio imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaqz lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arboribꝰ plantisqz opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno dn̄i. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infaus dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝓfecto indicia.

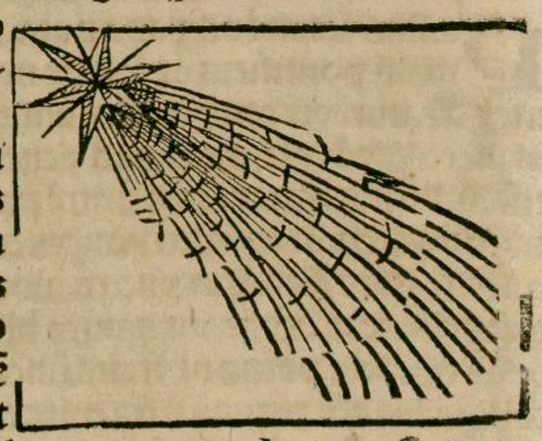

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant dn̄. cccc. lvij. anno iunio mense gradu. 20 piscū ꝑ mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaz dicunt ad confluentes sauū danubiūqz situ a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan⁹ cardinalis sancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito hostium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. yd⁹ augusti. ob idqz calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfigurationez dn̄i ꝓstituit

Terremotus pmaximus anno dn̄i. dn̄. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iteruz xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusqz legit tam vehemētes fuisse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̄cipue in regno apulie. In neapoli beneuentoꝝ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circustantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuz interitu magno hoīm pecorūqz corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceteriscz veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝓcepti inter p̄mū ⁊ scōm etiā postea ꝟ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Linea summor pontificū

Pius secundus

Paulus secundus

Anno mundi.6657. Anno xpi.1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas siluius poeta vocitatus hoc anno patrū omniū consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat. vir quidem oī laude dignus eloquentissimus copiosissimusq. prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū p etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vo decimū t octauū agens senas pficiscit vbi a necessariis t cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secuto basileā quenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. t post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secuto Iterū ad basileam pficiscens semp in honore apud omnes est habitus. Fuit eīm scriba in illa synodo t lrāy aplicay abbreuiator. In eo aūt quentu psepe orauit. Legationes plures pcliq causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos t pthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē principeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus eps tergestinus morif. in cuio locū eneas se quidē inscio a pontifice t imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinalū referf. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creaf. Accepta pōtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem q in cardinalē advincula petri aniaduertisset diris execrationibus pfecutus est. Maguntinū insup antistitē sede deiecit. Beneuentanum q3 archiepm sūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem t sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianor conuentū indixerat tuto pficisci liceret. media igit hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legator vis. actūq est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceref. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. t tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite t otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu senectutis veritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq morosus neq negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tñ longe pegrinationes t crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus t podagra quibus psepe cruciabaf. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchus cū innumerabilibus populis pficiscerenf. diuturna t lenta febri afflictat⁹ morif anno sexagesimoquarto supra quadringentos t mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur t in basilica sancti petri condif ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribendi genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q3 rey antiquay nō omisit cū pmentarioy libros scripsit t plura alia.

Anno dñi.6663. Anno xpi.1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci pbiter cardinalis hoc anno pridie kal'n. septembris pontifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auunculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lris (licet iam adultus esset) operam dedit. indevocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epatum cerue cōmendatione adeptus pthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū aloysio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creaf. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ß insidijs inchoata postea deseruit. Incolligendis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sp bnficia t epatus bis pmitteret q officiū aliqd venale haberēt vñ elici mun⁹ possz. bis aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebaf. nā t cardiales paupes maxie t epos t pricipes ac nobiles domo extorres. virgies. viduas. egrotos freqnf iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraq ad victū ptinētia vili⁹ q3 antea vēderēf. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

sanctum marcū. tum vo in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aūt georij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq; ac magnis p̄ cȳs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis biaspidibus vniombus ⁊ quicq̄d gemmarū in p̄cio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal'. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus ꝓsistoriū habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em̄ esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciū succide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Hā duos pepones. ⁊ quidē pregrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̄s ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessus pater. historiarū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ sacrorū dogmatū admodū doctus. hȳs tēpibus. ob lr̄aꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno q̄dem cōfecto labore. lōgisq; lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq; audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib⁹ p̄ necessaria. ℔ ⁊ multos historiarū libros ad erudiendos mortales ꝓposuit. Tandē āno domini. ℳ. cccclx. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo epāli. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuꝝ ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aūt grauissima. ⁊ semp regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt p̄missum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiss̄ filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē ⁊ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiū imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē ⁊ sygismūduꝝ relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūq; litterarū egregie doctus. ⁊ doctoꝝ virorū amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordini carthusiensiū a solo cōstruxit. denicq; anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hȳs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnuꝝ eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenseꝝ renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. q⁹ peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnū cōceptū. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vo mortuo. difficilimo bello yrbem hydrunt̄. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuū recepit.

Anno abhinc ferme sexto ⁊ ꝗdragesimo inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaū polonie regē de regni finib⁹ orta ꝗstione. Utraq; pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni siue nue ro militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p fecialē. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū ac ciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias littabāt. ꝙ audito feciale. nō inuitus inqt prelij signū recipio Consecratoq; gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos ꝙ auxilio venerāt ꝑmos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supuenientibus sternit cruentissimo ꝑlio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione ꝗdringenti cū ipo magno migro periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia pter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seqntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorn abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgen. annis effluxis belluz aduersus Nurēbergenses cruentissime gessit. Greuēburgū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēber ga. muro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisq; illata fuissent p ludouicuz baioarie ducē. ad hos tu multus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq tē pora inter ludouicū baioarie ducē ꝑdictū ac marchionē brandeburgen. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝓtendissent. post plures strages princi pes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. bis tpib⁹ pri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus prudentissimi animi vir. & ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝫ henri cū anglor regem. Et ioannē burgūdior ducem excitasset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puel lam deus miraculose restituisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus car dinalis sancte crucis ordinis carthusien. pacē cū duce burgūdie cōposuit. quez tñ postea p insidias interficere fecit. qō infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq; caro li primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto mul tos pri benuolos regno depulit. Inde cū libertatē ecclie in regno minuere co naretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aqta nie ⁊ normandie dux e medio p eū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qō cum regni pceres ⁊ burgūdie dux intellexissent id ex sua pcuratōe factitatū. vetusta odia renouarūt. ꝯspirātes ingētez exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ prius cōmigrauit. regiā saltē tutaturus. In normandia igit innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē niceū cardinalē in gallia mi sit. cū diu laborasset tantū ꝑfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xpiano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis pcerib⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ꝯstituta die qua no uus rex eligeret. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie comiq; apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res ne cati suspitōnem maxime auxit. Inde ex ptorio in edem beate marie vbi roche zana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Eum autē inclitum bohe mie regnū vt premissum est dudū in pernicioſam iacobelli ⁊ bussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraq; specie de necessitate forе eterne salutis. p fiteretur) prolapsum fuisset. Georgius ꝙ se catholicuz affirmauit. In manibus ian uen. ⁊ bacien. eporū tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis recipet insignia. Qz deinceps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obli gasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs oīmbus ꝫria ageret. ⁊ hereticorū sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislauien. ⁊ ceteri catholici homagiū prestare recusarūt. Deo pa pa pius. ⁊ post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus secūdus anno .M.cccclxvi. publico cōsistorio cū heresi dānat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū. vi. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo periit.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū deducto. peloponessum occu pat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. In de mitilenē expugnat. diripitq; anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsq; terrestribus in pe loponeso veterē murū fossamq; ab vtroq; mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis er gere adorsi. corinthum obsident. Turci vo laborātibus suis auxilio ꝓperantes. p interruptas munitiōes vi penetrant. ac xpianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestātissimis senatoꝝ triremi bus. 12. p equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo p cul visis papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

FRidericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ⁊ id aqua ꝓdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atq; imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni būgarie filius. Ladislao ꝑdicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus ꝓceribus occupat. Eius pater prouinciā v̄ga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinct⁹ ē. Comes cilie cui⁹ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāq; vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tñ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comit⁊ ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos cadez pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta eñ reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ℈ turcos defensor ⁊ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Maz multis vicibus ingenti plio turcis supatis. etiā ptem bosnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib⁹. cedibusq; inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝓposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia būgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. ⁊ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunat⁹. Cuz videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc xc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

OJcolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq; doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vicioꝝ oīm hostis acerrimus. ambitionis totus aduersar⁹. integritate animi immutabilis. honestoz laboz indecliui etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaz oīm vbertate fuit. vt q̄quid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censeret studuisse Cui supra opinionē eloquēs ⁊ latinus. historias oīs nō priscas mō. ℈ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctioz eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūq; didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ plaraq; alia. Js aūt dū ecclie sue brixinēsis iura acri⁹ tueret a sigismūdo austrie duce capt⁹. atq; honesto ꝺuat⁹ carcere. Pōtifex āt pius. cardīalis captiuitate grauiter cōmot⁹. facūda oīone i sigismūdū publice inuehit⁹. ⁊ eū ḡuioꝝb⁹ interdict⁊ deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardīal' grec⁹

BEssarion. S. R. E. ep̄s cardīalis sabinēs ⁊ ꝓstātinopolitan⁹ p̄riarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraz vbiq; celeberrim⁹ h tpe floruit. de q̄ sapientissimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summ⁹ ꝑdicabat) In rez oīm maximaz vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' pspicientia. vt nihil de summis vnq; rebus factū fuit si Niceni vni⁹ desijsset auctas. In studijs eñ maioꝝb⁹ ⁊ hūanis oīb⁹ ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibuscq; tempib⁹ clariusq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipe diuinitatis secretari⁹ possit suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem facit in itinere defecit.

Nicola⁹ de cusa cardīal'

ARs imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit litteraꝝ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorꝝ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in oēs fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posteritatibus infinitis volumībus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite fuut. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qđ si hec ars effluxis temꝑibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaq; ꝑclara opera malignitate temporꝝ amissa nō fuissent. Ideo in eius laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Desierat quasi totū qđ fundis in orbē. Oēs te summis igit nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraq; lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus sarxoferratensis ⁊ Sypontinꝰ epus egregius theologꝰ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē puenies. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad puerorꝝ eruditionē cōmode breuiterq; libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus ꝑcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

RObertus de licio ordinis minorꝝ ꝓfessor. Et aquile marsorꝝ seu abrutij vrbis epus in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ notīcie oīm ecclīasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm ꝑdicatorꝝ doctor. Hisdez temꝑibus ob eꝰ claritissimā ⁊ admirandā ꝑdicationis grām. ab oīnibus ytalis multo in ꝑcio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiq; Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em ad instructionē fideliū tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab oīnibus ꝑsertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

MAtheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorꝝ ac phorꝝ monarcha. oīmq; liberaliū artiū cūctarūq; scientiarꝝ. facile princeps. ꝓceptor meus eruditissimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor paꝛ tauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum ꝑhabita ꝑ eius oīone elegantissima. insignia doctoratꝰ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em sepius mecū animo cogito. q̄q maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rerꝝ expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em ignota fuit verborꝝ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorꝝ summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūq; poetarū dimisit intactus. In astronomia vo geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus pscrutatus fuit. Verum nec phīa atq; medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanq; mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit suos auditores auscultando docites. benuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nāq; maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue oīonis elegantiā cōmoditatemq; considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepultꝰ fuit.

Platina historicus

BAptista cognomēto platina. pria cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ pstātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. bisdē tpibus i pcio exīs. a paulo pōtifice maxīo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuaꝛ ⁊ i carcerē detrudiꝛ. Et ibi vsq; ad pauli mortē rebuaꝛ. Ex q̄ tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberatꝰ. ⁊ in statū pristinū restitutus. neq; ingenio suo abusurus. ꝓter libꝝ quē de natura rerꝝ ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorꝝ principūq; ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ epīas scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

DOminicus calderinꝰ pria veronēsis rhetor luculētissimꝰ. ⁊ tā greca q̄q latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ i studijs hūanitatꝭ eminētissimus. p hoc tps ipe diuini igenij fecit opuscula. i iuuenalē. marcialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interptationes edidit celebres. Saphos etiā epīas cū ꝑcio. et cyceronis epīas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et nisi imatura morte puētꝰ fuisset. ꝑ plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frācisci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatusq; poeta philosophie et artiū doctor. ꝑ hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissimꝰ esset funebres orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuersis metrorꝝ generibus edita. Richmos quoq; ⁊ cantilenas composuit. Demq; ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno ꝛ̄.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Supioꝛib⁹ ēm annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxie ꝓtentiones agebant. ꝙs cū leodiēsis ep̄s extīguere tēptasset a ꝓciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem ep̄m legatū eo misit. Js in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam ꝓsente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū laytza tū loci natura tū vo mentoꝝ altitudine munitissimū dēditione cepit. Jnter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dn̄i ꝛ̄.cccc.lxviij. in die cene dn̄i astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxia coronatus. Post hec mahumetē turchoꝝ imp̄atorē in expugnatione dicti castri laytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ ingloꝛi⁹ in turchiā rediit. Tandē post aliqua tp̄a castrū siue castellū turchoꝝ sabatz dēnoīatū ad lit⁹ flumīs zaue vel saui p̄ eosdē ex lignis terraq̄ multū curiose ꝓfecti ope p̄paratū (vt sequēs figura p̄ omnē diametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝓhendi. Suntq̄ triclinia ambitu ꝑlixiore distincta porticꝰ in oī decore dispositē. Area vo curtis ingēti ambitu cīcte vt amplitudo ip̄a regiā aulā ostentat. Būq̄ rex acrius p̄lio insisteret, turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput eiꝰ abscideruṅ cū flaueſcēte copiosaq̄ coma haste suffixuz ad terroꝛem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus dēditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno ꝛ̄.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad ꝓpria redierunt

Babatz

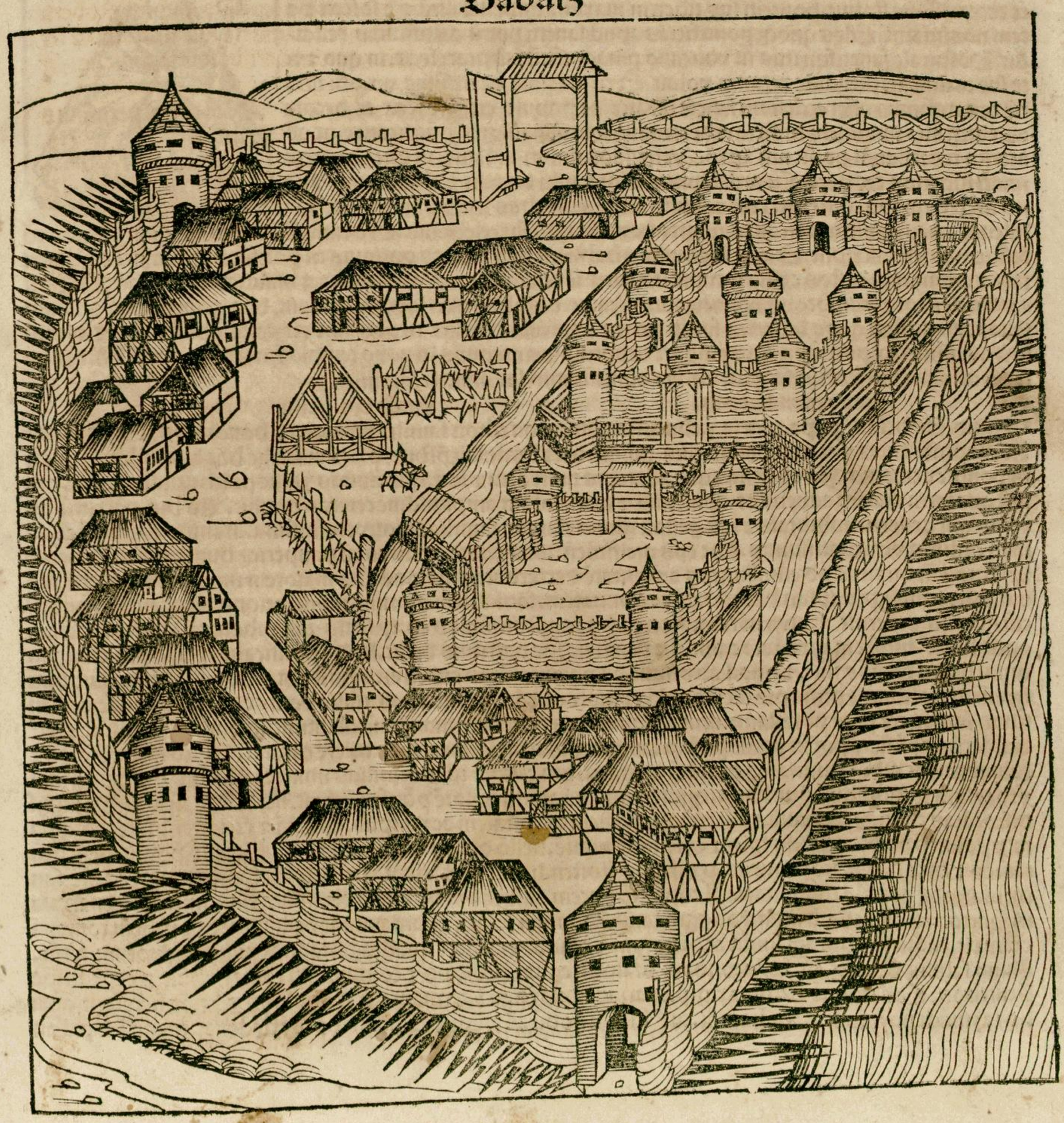

Anno mundi.6670. Anno xpi.1471.

SIxtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima natꝰ frācis cus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis ministeꝛ hoc anno paulopon. in diei crepusculo dū solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto ydꝰ augusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a pueritia diuinis misteriis a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ inici atus. Adolescentioꝛ factus patauinū venit, fama ciuitatis illectus ad sapientiā capescendā. in quo moꝛatus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo oꝛā do scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radiis illustrauit. ꝛ iō de potentia dei libꝛū scripsit. libꝛūqꝫ de sanguine xpi. libꝛū de futuris contingentibus ꝛ libꝛū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordie minoꝝ p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū puenerat. Fuit aūt ante pō tificatū ac etiā in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ꝛ vite continentissime. in pauperes religiosoſqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegiis amplissimis adiuuit. Inde in amicos ꝛ familiares iocundus. in delinquentes clemens. principes ac nobiles patria extoꝛres pīsertim paleologoꝝ filios. bosnieqꝫ reginam turcho pulsos pecuniis adiuuare nō destitit. ꝛ rhodioꝝ milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem romanā cenosaꝫ ꝛ vetustate in pleriſqꝫ collabentē instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem supꝛ tiberim maxima impensa fecit ꝛ a se sixti pōtem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddidit. Hospitale sanctispiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo ꝛ vite sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Marie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decoraauit atqꝫ alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in pōtificatu egit qō merito reprehendi possit nisi qꝺ ipe (vt fit) suos nimiū amauit. in quez errorem multi superioꝝ cecidere. Eū ordelaphos e foro iulij depulit ꝛ iheronimo Riario necessario suo concessit. cuiꝰ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Jubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctoꝝ cōfessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractoꝛes optimus tñ pōtifex fuit. summa eñ alacritate ꝛ animarum custos exstitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ꝛ malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempoꝛe sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ꝛ quatuoꝛ sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus ꝛ comis fuit qui ipius coꝛpus maxima pompa ꝛ deuotissimis exequiis in nouo templo seu sacello apud sanctuz petrum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi.6683. Anno xpi.1484.

Innocētiꝰ octauꝰ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honoꝛato natꝰ. iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali pbitero sancte cecilie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oꝛiundus. que ciuitas ytalie pulchꝛitudine ꝛ reꝝ omniū que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ꝛ edificioꝝ amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus oꝛtus qui generis nobilitate ꝛ reꝝ gestaꝝ gloꝛia clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranus pater eiꝰ equestris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic epꝰ melffiden. inter ceteros patres cū pauperioꝛ humaniorqꝫ haberet Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atqꝫ modestiā maioꝛem immodū eū dilexeꝛat. īdatariū asciuit ꝓpteꝛ ipius humilitatē ac comitatem. facilitatem moꝛum. moderationē ꝛ elegantiā pontificiū munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis pꝛudentissimus eo qꝺ senis ꝛ in vrbe legationis officiū cuz optīe functꝰ fuisset magnā sui regimis ꝛ prudētie spe patribus dedit. Huiꝰ pōtificatus pꝛincipiū ciuiuz suoꝝ bellis plenus fuit. ꝛ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū qꝫ eñ oratoꝛibus a pꝛincipio ad pstandā ex moꝛe obedientiā ne dū in ytalia verū ex germania ad se venientibus sumopere pacē postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis eiꝰ desideriis obsistere posset poulopost in languoꝛē maximū pontificē pducere curauit. ꝛ illico intervrsinos ꝛ columnenses vrbis pꝛimioꝛes dissidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immoꝛtale odiū. qui vniuersum vrbez suis factionibus pturbarūt. que res magnā animi doloꝛē pōtifici infixit. nō destitit tñ armis ꝛ minis discordias extinguere. multa eñ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ꝛ eccīaꝝ vtilitatem ordinare ꝓposuit ꝫ ob bꝛeuitatem tpis ꝛ eius infirmitatē. bellū quoqꝫ ꝛ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū tamen ꝛ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus se ostendit. nā post adeptā sanitatez coꝛporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie diu defunctū ob creboꝛa eius miracula enarrata in sanctoꝝ confessoꝝ numero aggregauit. Bomum solacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanā extruxit. cuius structuram simul ac picturam ꝛ reliqua excedere quadragintaq̄nqꝫ milia ducatorum ferūt. Anno salutis M.cccc.xc. conuentionez oratoꝝ. regum. pꝛincipū ꝛ cōmunitatū rome habuit ꝓ expeditiōe ℨ turchos. Collectionē pecuniaꝝ ꝓ plenarias īdulgētias ī germania ꝓ exeq̄nda expeditiōe fieri fecit. auxilio raymūdi payꝛaudi archidiaconi. cuiꝰ īdultū ne dū advtuos veꝝ ad īferos se extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tãdẽ oẽz curã mẽtẽqz ac diligẽtiã ad subditoꝝ comoda. ad tuẽdũ dignitatẽ eccie. ꝛ ecõtra ipas rebelliones ꝺelẽdas. ac religionẽ (habito iã maximis laboꝛibꝰ zizino sultano) ꝓpagãdã ꝟuerterat. Fuit itaqz ꝟstãtissime iusticie cultoꝛ. pacis studiosissimꝰ amatoꝛ ꝛ exuberantis annone vigilantissimus oꝛdinatoꝛ. Sedatis honoꝛificẽtissime ingruẽtibꝰ bellis peculiares eccie populos ꝛ romanos ĩ primis qz felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cũ ad maioꝛes dignitates viros extulit eruditos ꝛ pꝛobos. Fuit ꝑterea in pauperes miseꝛicoꝛs. afflictoꝝ nõ minus ꝟsolatoꝛ qz ꝓncipũ susceptoꝛ liberalis. ꝛ ꝺei ac sanctoꝝ eiꝰ pijssimꝰ veneratoꝛ. Pontificale pallatiũ miro sumptuoso opere exoꝛnauit amplificauitqz. Visitatꝰ a ꝺño pluribꝰ lõgisqz moꝛbis. quas patientissime tollerauit. Aduẽiente ꝺemũ ꝺiuine vocationis hoꝛa sumptis ex ritu xpiano ꝺeuotissimo animo salutaꝛibus sacramẽtis intrepide aꝺeo spm̃ reddidit creatoꝛi. vt securus ꝺe ĩmarcessibili gloꝛia videꝛet celestẽ vitã cũ moꝛte ꝟmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

FRidericus impatoꝛ anno. 1469. religionis gratia media hyeme romãveniens magnifice a pontifice susceptus donatusqz est. ac. cxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quũ rebellasset per ꝺuces subuertit diripitqz magna ciuium cede.

DAumethes turchoꝝ imperatoꝛ. 400. nauiũ classe. inter quas triremiũ. 200. erant ꝛ equitũ. 100. milia Euboiã adoꝛtus. chalcidẽ. 30. die expugnat subuertitqz magna suoꝝ cede. Veneti inde classem naium. 60. instructã ad infestãda turchoꝝ littoꝛa mittũt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerũt anno. 1470.

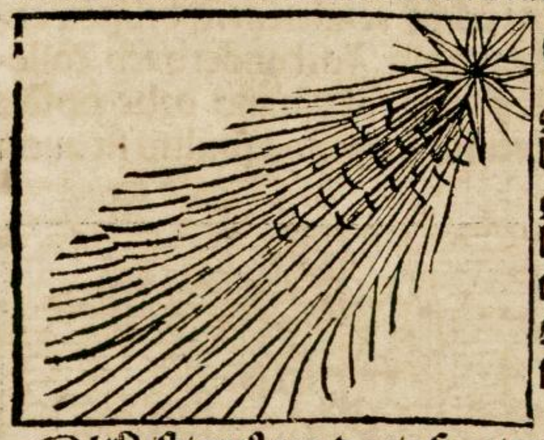

Cometa magnus ꝑ mensem ianuariũ in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa festũ sancte agnetis visus igneo coloꝛe rutilans. crinibꝰ longis nigrisqz quos in occidentalẽ ferebat plagã. Cuiꝰ quidẽ coꝛpus ꝓmũ circa libꝛe pricipiũ fuit. postea se tantũ in septentrionẽ flexit. vt extra zodiacũ migrasset ꝓculdubio iudicatũ sit. durauitqz ꝺiebꝰ. 80. Verũ nõ ꝺũ isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ꝛ caudã in oꝛientalẽ plagã poꝛrigebat. quẽ alij pertica. alij ascon dicũt mortales grauiter affecit. Sequenti em̃ anno siccitas incompabilis subsecuta est ꝛ pestilentie bellaqz cruentissima pluribus in locis euenere.

CRistiernꝰ rex ꝺacie ꝛ

OCristiernꝰ rex ꝺacie suecie noꝛuegie. gothoꝝ ꝺux holsatie stoꝛmarie in oldẽburg ꝛ ꝺelmenboꝛst comes vir quidẽ xpianissimꝰ ꝛ multis ꝟtutibus oꝛnatus. Anno M. cccc. lxxiij. romaz soluendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam thusciamqz transijt. ab omnibus potentatibꝰ honoꝛificẽtissime exceptus fuit. inde romã ingressus pꝛodeũte obuiã honoꝛato ꝙz cardinaliũ collegio a Sixto põ. max. celebꝛi honoꝛe exceptus est. ac pꝛo singulari munere ꝛosa aurea quã pontifices singulis annis in ꝺñica letare alicui ex pꝛincipibꝰ xpianis ꝺonare ꝟsueuerãt ꝛ ipe a Sixto pontifice ꝺonatꝰ est. Ibiꝺẽ sem̃ ꝺe vniuarsali italicoꝝ pꝛincipũ pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coꝛrent ꝫ res pfici nõ potuit. inde ꝺigressus ꝑ omnes ytalie vꝛbes transiens ꝑbenigne vbiqz habitus est. ꝺomũ deniqz reuersus aliquot annis cũ omni sanctitatis exemplo supꝛuixit.

Carolus burgũdionũ ꝺux nussiã colonĩẽsis agri oppidũ ad rheni ripas obsedit ꝫ cum fꝛidericus impeꝛatoꝛ obsessis auxilio veniisset inito fedeꝛe ꝺiscessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice pꝛius ꝑ vniuersum oꝛbẽ xpianũ institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. ꝺeclaꝛat. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis himbꝛibus romaz venit iubilei gratia vt pꝛe se ferebat. sed reuera vt initũ fedus solueret qꝺ effecit. nam postmodũ inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctoꝛe in quo rex pꝛimus ascꝛibitur.

Hercules ꝺux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ꝛ boꝛsij frater scꝺs ferrarie ꝺux his tempoꝛibus nõ sine magna ꝓtentione regnũ paternũ susciꝑs regnauit vsqz in pꝛesens cũ omni laude. vir bonus ingenioꝝsusqz ac rei militaꝛis scientia eruditus. ꝓterea septimo regni sui anno florentini veneti ꝛ mediolaneñ. tanqz virũ magnanimum contra alfonsum calabꝛie ꝺucem ꝛiheronimũ comitẽ ꝺucẽ exercitus constituerũt. qui pleraqz eoꝝ oppida cepit. Hic helionoꝛã ferdinandi regis filiam mulieꝛem coꝛdatam accepit vꝛoꝛẽ. ex qua sex susciꝑit filios. quatuoꝛ mares ꝛ duas feminas. Hic tandem soceꝛi sui consilijs cõmotus tergiuersatꝰ venetis ruptisqz eoꝝ fꝺeꝛibus ferdinando ꝛ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pꝛo qua ꝛe veneti illũ terra aquaqz oppugnare ceperũt ꝛ plurimas terras ei abstulerunt. ꝛ nisi alfonsus calabꝛoꝝ ꝺux ferdinandi regis filius vir in armis strẽnuissimus ꝛ pontifex execꝛationibus obstitissent ꝺe eo actum fuisz Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vꝛbem ferrariam multis edificijs clarioꝛem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miracul⁹ frequētiā btm̄ appellāt. die martſ. xij. kal'. aprilis
Anno ab incarnatione verbi septuagisimoqnto supra millesimū q̄ter cētū in hebdomoda sctā a iudeis
in tridētina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Judei em̄ ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cuz
xp̄ianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguine in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cu-
iusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ die pasce luce tercia vespere facto is añ fores
p̄is pueruli more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs p̄ditor thobias astitit blanda voce moratus
puez cui⁹ etas nō dū ter dece mēses viderat. fert illico samuel' ad edes. Cūqz nox ruit hic gemini saligmā
samuelqz thobias vitalis moyses ysrahel atz mayer añ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo p̄i
mū nevagire posset fudariolū apposuerūt t extensis brachijs p̄mo papulū forpicib⁹. mox genā dexterā p̄
cidentes. Inde q̄sqz forpice carnē puellit. Sudib⁹ deinde pacuſ pupugere. cū ille manus alter plantas cō
tinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoz more canētes. addūt minis vba. accipias suspēse ihesu. fe
cere sic olim maiores nr̄i. sic p̄fundant' celo terra mariqz xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit t vita li
bera ad superos fecit iter. inde ad cenas p̄perarūt azimas de sanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederūt. eoqz mox
tuo statim corpus in p̄pinquū domus eoz flumen p̄decerūt t pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deinde
de anxij parētes gnatū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vbis p̄tor scelus denūciarūt. Is
p̄tor iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ t p̄festim vbis iu-
dicem iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ t p̄festim vbis iu-
deos p̄hendit t eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astrictī eo ordine crimē retulerūtt. q̄ diligēti ex-
amination cognito iudeos p̄dignis supplicijs exterminauit. Presul eo tpe vbis Jo. hinderbach colle-
git extictū corp⁹ t sepulchro mādat. multis euestigio cepit florere miracul. Inde ex oī xp̄iano orbe pplor
cursus ad scī huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vbs ipa cū miraculis t opibus multis sit aucta
Corpori vo ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Qōsimile etiā scel⁹ apd motā oppidū qd ē i finib⁹ agri fori iulij p⁹ q̄nquēniū iudei pegerī. Nā etiā ali-
um puerū sili mō mactauerūt. p q̄ tres eoz captiui venetijs missi fuerī t atroci supplicio cremati sū.
Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Behinc magnā genuensium vbē ca-
phā quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa t mercatoribus
plurimū apta fuit hoc anno ciue genueosi eā prodente in turchoz man. deuenit in littore euxini maris sita.

Quelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit̄ que vnū tantū caput habēs ⁊ duos podices. duasq; vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ⁊ duo grossiora q̄ p volūtate mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc parentes p italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq; oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. q̄ nō secus p vias mortales nauigabāt ac p eor̄ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̄maxime tiber secuz traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit̄ diuersis populor̄ studijs. nā ferdinādus iohannis arroganie regis filius helisabetham heinrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuisērūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronimus

Iohānes de mōte regio alemanꝰ nō minor anaximādro. milesio aut syracusano archimede. vtraq; lingua greca ac latina eruditissimꝰ germanor̄ dec⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceteraſq; mathematicas disciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēsibusq; ppetuo donatꝰ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in pcio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ppulchrū ac q̄daz alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemerides q; a nostris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq; gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandaz pasthalem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accitꝰ dum pleraq; posteritati parat nō sine maxima studiosor̄ iactura morbo periit. Usus ē pceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cuiꝰ theorice scietissime impsse circūferēt̄.

Nicolaus estensis q̄ de imperio ciuitat̄ cū hercule diffidebat. ferrariā clā ingressus primo septēbr̄ primo īpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis electus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francor̄ orientalis francia appellat̄) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationesq; inciderūt. Timpanista quidā ā alius bruto⁹ pastor apud vicū Niclashausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pnicio sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pplor̄ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Isvo simulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite pponebat. edocens vitā cleri ignominiosaz fore. theoloniā ⁊ pedagia dñis nō esse psoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oibus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū semi nans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi v̄gine mariā enarrasse p̄dicabat. Undiq; igit̄ gētes votis occurrebant. Diebusq; festis maximo cursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̄ a Rudolfo epo herbipolen. missi exploratores inde sectatorē p̄cipalē ad herbipolī ducētes igni tradidert. post cuiꝰ mortē hec pegrinatio viror̄ ⁊ mulier̄ euanuit. Nurmbergēses q̄z sb mulcta ne q̄s de ciuib⁹ suis accedēt. phibuert

Galeacius maria mediolanen. dux.

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob ira erepti sibi fundi a iohanne andrea lamprognano nobili mediolanensi eo die qui .pthomartiri stephano celebris habet in ipius martiris templo ad aras incautus confodit. qui post patre franciscu Sforciade dux declaratus regnauit annis nouem t menses decem vir .pmptissimi ingenij t excelso t magno animo princeps. Cu multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ppulchre qz lapidibus sectis vbe vbiqz sternere fecit Et paternu erariu pecunijs exhaustu diuicijs repleuit. In celebratione tu diuinorum officior supremos cator maximo sumptu t impensa habere nitebat. Verum cum immoderata mulieru libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo t omnibus aulicis vulneribus (vt .pmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit t in maiori vbis tu plo eminentissimo loco iuxta pites suos sepult9 fuit. Relictis post se duobus filijs t filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johanes aut maria in festo epphie etatis sue anno nono patru decreto in duce sublimatus pulchritudine indolis t .pmptissimi ingenij adolescet astate pplo bircto t reliqs ducat9 ornamtis isignit9.

Carol9 burgudionu dux

Carolus burgundionu dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaqz francor familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim9 ac terribilis & iustus. liberalis. elemosinarius t diuinor obsequior feruentissim9 observator. Is cu vigesimu etatis attigisset annu. t gandauenses ciues a philippo patre quodda priuilegiu extorsissent no pauca militu collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vbis exuri fecit. principatu qz suscepto multas cu ludouico francor rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. t ciuitate obtenta post cede t direptione editam vbe complanare fecit. inde vbe desolata relicta .p eduardo sorore anglie rege e britania a comite douerich t heinrico portugalie rege pulso. exercitu multu congregauit t ptra eosdem t ludouicu rege bellu suscepit t breui illu in regnu remisit t arma in ludouicu regem couertit t multis incomodis attriuit. Per romanu pontifice paulu mox inter ipos res ppositi fuerunt. His gestis ad nussiam colonien sis agri oppidu quod est in ripis rheni duxit t illud acerrime obsedit Sed cu Fridericus cesar tercius eius auxilio veniisset in regnu discessit. Deniqz cu multas .puincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vbe puenit vt contra suenos (quos vsitatori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tu populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiut vt fusus ac .pfligatus tande obtruncatus morte obiit. Tria itaqz oppida sibi danosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cu pacez q italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi thero nimo fori cornelij (qua imola itali dicut) comite. raphaele diaconu cardinale diui georgij nepote. sixti quarti pontificis ex sorore comitis theronimi. simulqz franciscu saluiatu archiepm pisanu cu famulicio 300. hominu florentia misit. inqz diue liberate templo francisco saluiato eucharistia celebrante composita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisqz aduerse factionis iulianum medicen .pfoderut. Laruet9 vo fortiter vulnerat9 prudentia consilioqz precipuo impetus hostiles coercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisqz cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsqz dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno p italia vagate brixie agru deuastarut. cu in brixiano agro in maxima multitudine aduolarut. que brixianis t mantuanis maximum intulerunt damnum. quib9 nisi ludouici mantuani pricipis sollicitudo obstitisset. fata quecz in tota lombardia corrosissent.

Maximaqz lues hoc ipo anno p tota italia vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuz milia. t venetijs supra triginta hominu milia perierint. Eam em calamitatez solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atqz locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello ipliciti in macedonia t foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusqz reipub. italie aperto periculo. Cu longu in flectendo pontifice tempus contriuissent. t annos. 17. maximis t diutinis bellis p gretia. macedonia t foz iulij a turchis vexati imminente periculo cu mahumeto impatore fedus pcussere. Omnibus illi redditis que sue suorue ditionis fuissent ac tradita. Scodra qua obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cu imperatore contraxerant. Hoc pactoqz conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tm cōstantinopolis expugnationē grauia sense re bella. Eū ꝙtuor t viginti annoz curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus mahumet egre admodū tulit rhodiā vbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumtes igr impator ingenti classe maximaq bellatoz vi rhodum petens. Appulit itaq ea classis velox centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeq in terrā exposito pmū in vertice mōtis sancti stephani t circa eius mōtis colles castrametati sunt. t p tres ferme menses vbē bombardis alijsq missilibus indesinenter p duces suos laceraūt t oppugnauit. Uerū petrus dabuson magnus rhodioz militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina em̄ fauente clementia principis t suoz vtuti fauente turchi fundunt. ppulsant. cedunt. tātoq impetu terga vertunt vt sibijp̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē em̄ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo turchis terroi fuere maximo. Fatendū igr hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potētissimo tā muris potito restitit. Exact igr nouēt octagīta dieb⁹ īpator rhodioz littore classes soluēs phiscū nauigare ꝓperat. illic milites t suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cū clade t ignomīa reuertr. Petrus autem a pontifice sixto t ceteris omnibus europe xp̄icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit t celebriorez fecit.

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a fimb⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex solitarie vitā abstinentissimā hoc tpe habebat. q̄ p annos. xx. sine oī corpali cibo vixit. quē fratrē nicolaū appellabant. vir corpe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq t ossibus compactus. Et q̄q̄q̄ heremite diutius ieiunent. t illesi p pter ociū t vitā umbrosam sicut i carceratis ꝓtingit nō raro t sb terra ꝓrie. cū ꝓpter indigestionem plures in ipis aggregent supflui tates flegmatice crude. cū sint cōtinue in deū intuentes virtute aīa⁹ i. virt⁹ debilitat naturalis vt nocumentum nō videat pcipe a ieiunio. Estq consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Uerū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absq sorde. q̄uis nōnulli cū homine glorioſum dixerut suāq vitā ad iactanciā interptati sunt eoq mercedem accepisse pdicarunt. s sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretātur q̄q̄ que patent. Cur virū calumnient qui longā vitam in artissima pauptate t solitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema t humilitate p seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli inuius. parua sunt merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓpter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūq gremiū fraudat: Is sanctus t iustus homo. qui auaricia calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obtenit. qui nullū supbie fomitem ostendit. sola fiducia futuroz teneri arbitrat. retributionēq thesauri celestis expectare potius iudicat. Judicauit hoc ppetua hominis letitia. quem nemo mestum vidit s vultu semp eodem. Sciebat se mortali culpa libez. bonis operibus a ꝓtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nre. et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius semilem animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis ḡescit. q̄ t finitimis pplis nōnulla vaticinia pdixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoz principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vbi imminet castrametati sunt vallo t fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus advesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vbem turchi. archiep̄s obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoz dux captus t exarmatus medius ꝓfectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo t viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen t tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi posse vrbem tueri salutis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit t turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione etruscus vir vtiq; bonus ⁊ multa prudentia existimatus iurū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritissimus postq; multis annis patauij ius cū magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius rosellus de rosiellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de potestate pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellētissimi vir. virtuiq; lingue eruditissimus ⁊ multaꝝ scientiaꝝ locupletissimus. atq; inter platonicos docto facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis phi libros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus ꝓmēta riis explicare tēptauit. De valitudie q̄z l̄rator pscripsit ⁊ pleraq; vtilia.

Mahumeth turchorū imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ impator octauus ex clarissima othomannorū familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q̄z in asia ⁊ grecia. 32. annis regnasset dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficisceret anno etatis sue octauo ⁊ quinq̄gesimo in castris nō sine suspitione veneni morit ⁊ constantinopolim delatus sepelit. Is cū patri in regnū asie successisset quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus supare anxius ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē ictis paterni regni viri⁹ ingētes copias ex asia in europā p̄ hellespontū classe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Castello q̄z haud longe a bosphori littore ad euxinū tēdente ꝓdidit. Exin deficiente ob grecoꝝ auariciā p̄sidio constantinopolim vrbez cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confestim peloponesum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in seruitutē abduxit. Indeq; in achaiā mouēs ip̄az et achraiā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atq; bulgariā cū rascia ⁊ seruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. sauūq; amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore pterrita. bosniā postmodū ingressus cuncta vastauit. mitilenem insup nobilem genuensiū insulam cepit. Dehinc sinopem vrbē vetustissimā ⁊ trapezundam diripuit. carūq; incolas vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā insup venetoꝝ insulā inuasit. quā vna cū calcide eiusdez insule vrbe expugnauit. In asia itaq; minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset baisetū ⁊ zaliabū legittimos post se dereliq̄t pro quibus eo mortuo tumultus vrbē constātinopolitanā inuasit. baisetū tamen impatorē constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij impator ꝓstituit ⁊ vsq; in p̄sens impauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in asia ꝓ regno cōcitauit. bursiā cepit ⁊ se ibi regē ꝓstituit quē baisetus bello supauit ac asie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immersit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna cedesq; ptulit. Zaliab⁹ āt frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitani custodiebat. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsq; in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbaroꝝ seruitute.

Estis pmaxima ī tota ferme italiaꝝ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū desecuit. vt multa milia hominū absumpsit. Eaq; lues nurmberge a solsticio estiuali vsq; ad solsticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vo senatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hostes sub ⁊ p̄ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝓgregauit. cōmunitates quoq; ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtq; omnia bella indutias haberent concluserunt. Interea glorioius imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditissimū in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempestate inter sigismundū archiducē austrie ⁊ venetos sedata sunt. Nec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Deles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempestate in bethica ꝓuincia vlteriois hispanie plaga que granata nuncupat vsq; ad hec tpa regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentissimus p̄ bibet. eo q̄ quecūq; ad hūanū victū sunt necesaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurum et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus lusitanie ⁊ citeriois hispanie ⁊ tarraconie rex vna cū helisabetha vxore superioribus annis omnino eiecere sarracenos decreuerūt. Bellū igit malacen. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandez post longē obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri deducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝓclusa fuer. Postromo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorē in ecclesiam dedicari mandauerunt.

TEmpestas ingens ꝓtus inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēſ iulij. in regia vrbe ꝓstātinopolita na admodū deseuit. Supioꝝ eīm triū sydeꝝ ignes. q̄ decidut ad terras fulminū nomē hñt. cū ꝓtagiū nimij hūoris ex supioꝛe circulo atq; ardoris e sbiecto ꝑ hūc modū egerāt. Turbato itaq; aere cū collectus humoꝛ habūdantiā stimulabat. seu grauī sider' ptu. Et cuꝫ ī nube luctabaf flat⁹ aut vapoꝛ. primo ingētia tonitrua audita. Exīn fulmīa ardētia visa. ⁊ longioꝛe tractu fulgetra. Et quāq; a saturni sidere ꝓficisci ista ꝓsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum ē fulmīe. Jn ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Vbi antiq̄ colūna ymaginē ꝓstatini impatoꝛis hēbat. fulgur ⁊ horrid⁹ impet⁹ ne dū ptē ei⁹ dececit. Verū vt veridici narrarūt negociatoꝛes veneti ⁊ alij. octīgētos domos ignis rez edax ꝓsūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ rmānsit. Ea formavt circul⁹ deuastatōis īfra oñdit. īō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

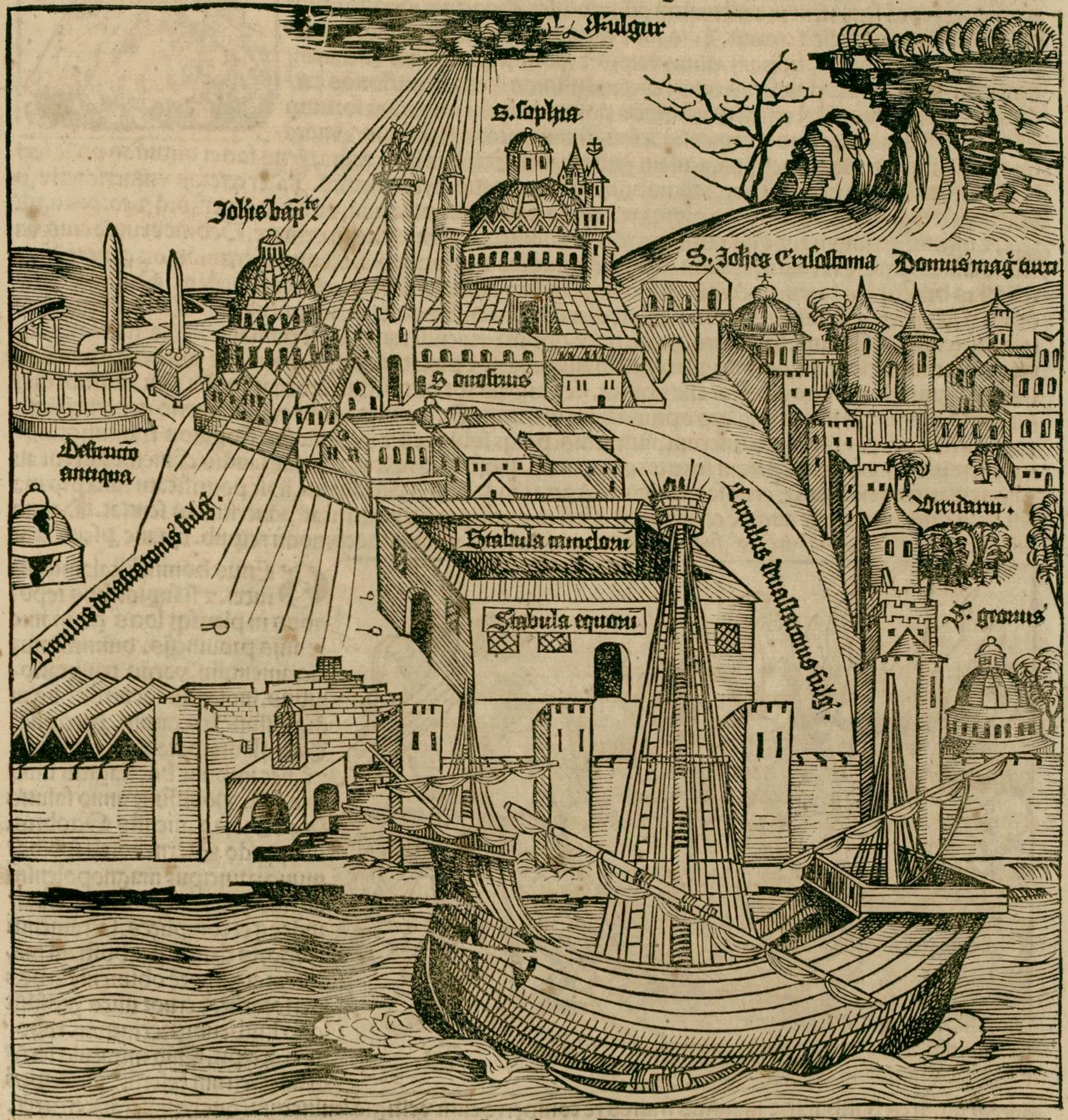

QUam varia rez miracla effluxis tpib⁹. vt oñdim⁹ eue-nerīt. Visa cī horrēda oñta coꝛona trabes tellur' hyat⁹ sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo visū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruoꝛē descēdē. visi ꝯcurrētes mōtes. Et lūa solq; triplex. cruce sign̄tus lapis excidit tpib⁹ fridrici scdi īpatoꝛ' (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie sb̄ friderico. iij. īpatoꝛe. ad agros ei⁹ ꝓpios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſq; triāgula fuit. missus ab obliq;. hūc sensērat Ensheim. Sūt gaudia q̄z sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ humū. in ptes distract⁹. pōd⁹ tn̄ gue adhuc hz. ⁊ ad oñtationē obbuatur. tanq; futuꝝ omen.

BElla p sb̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regez frācie. ob ducissam britānie. p multas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Anno mundi.6691 Anno xpi.1492.

Linea summoꝝ pontificū
Alexander sextus

ALexander sextus papa.natione hyspanus:ex valentia ciuitate rhodoricꝰ boria antea vocatus.epus portuensis.Vacante sede post obitū Innocē tij octaui.oim suffragijs hoc anno pontifex creatus.Et ad.s.ioannē lateranē sem.xxvi.die augusti.corona papali decoratꝰ.Vir magni animi.magneꝙ pru dentie.Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit.gymnasiūꝙ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit.Qui adeo virtutum gloria.ꝛ di sciplinaꝝ laude.ꝛ adeo singulaꝝ ac oim reꝝ ornamento dotatus.vt Calixtꝰ ter cius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus.cum nouem cardinales creasset.Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset.Duos quoꝙ ex sororibꝰ eius nepotes.cardinales creauit.L.ioannē cognomento mulanū ex sorore ne potem.ꝛ rhodoricū hūc boriam.cuius vtutis ꝛ glorie liquidissimū documen tum extitit.ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ꝛ excellentissimos car dinales constitutus.Vel etiam ꝙ nō multo postvicecancellarij locum sortitus ſdoꝝ oim scientia preditus ꝛ expientia refertissimus.vere dignādus ꝛ euocā dus fuit.Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret.Et si berilis ꝛ regia ipius faciei dignitas prese fer re videatur.Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis.Inter ceteras vniuerse terre ꝑ uincias aeris salubritate tempata.oimqꝫ reꝝ copia ꝛ bonitate precipua.viros ꝑgenerās.ꝙ ꝛ corpis agili tate.ꝛ ingenij acrimonia.ꝛ oim virtutum gloria summi clarissimiqꝫ semp extitere.Behinc eximia eius va lentia ciuitas.que ꝛ sui antiquitate ꝛ situs pulcritudine ꝛ viroꝝ copia.Et oim mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit.Hec non ꝛ illustris boriarū familia.que eum peperit.Qui vere nati onem patriamqꝫ ꝛ familiā illustrauit.Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semꝑ emu latoꝝ.litteralis discipline.scientiarūqꝫ peritia.ꝛ optima viuendi ratio.adest humanitas illa inclita cū au ctoritatis ratione seruata.optimū ꝛ salubre consiliū.adest ꝛ pietatis cultus.ꝛ oim reꝝ cognitio.que tā in inclite dignitati expedire aut vsui esse possint.Felix igitur tot virtutibus exornatus.In tam altissimi ma gistratus culmine collocatus.a deo optimo bene meritus.Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum.Et per rabidos itinerum amfractus.perqꝫ sublimes ꝛ periculosos scopulos transmigratu rum.semitam tandem affectatam feliciter occupaturꝫ.Postremo ne longioꝝ sue laudis cōmemorationi ali quos defatigari ꝓtingat.Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant.Hic pontificatu suscepto ma testatem cum auctoritate augere conatus est.Et si in principio sui pontificatꝰ aduersitates sentiat.Magna tū aīo ꝺcepit.Benignissimꝰ deꝰ sua gīa donet.vt singla ad vtilitatē ac cōmodū reipub.xpiane ꝑsequatur

GEnus hominū calamtosuꝫ iudei.ꝛ si supioribus tēporibus in plerisqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs.diuinissimuꝫ sacramentum.varijs temptationibus.molestijs.ac erroribus indignissime tractarunt.precipue i Vratislauia patauia ꝛ ratispona tē.nec impune hoc flagitiū inultum fuit.Nouissime anno salutis 1492.die.22.mensis Octobris.in oppido Sternebarch sub dominio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis.Eleazar iudeus et complices.sacramentū corporis christi.per hostiam maiorem et minorē obtinentes.bas perforarūt.ꝛ cruor illico prosiliſt quo lintheum precinctum rubo rem accepit.Quo miraculo terri ti ad Petrum deferūt.Principes autem illustres balthasar ꝛ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt.Accedat ergo omne infi delitatis ambiguū.Nec dubitet quisqꝫ primarias creaturas.nutu diuine potētie.presentia summe ma iestatis in dominici corporis transire posse naturas.Quid em̄ ei possit esse difficile.Cui facile fuit hoiem (vt premissum est) de limi natura figurare.Imaginem etiā sue diuinitatis induere.Cui promtuꝫ est eū rur sum reuocare de inferis.restituere de perditione.reparare de puluere.de terra in celum leuare.ꝛ figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare.Vt qui corpus nostre fragilitatis assumpserat.nos in corpus sue im mortalitatis assumat.Ad quam glorioſam resurrectionem pijs nos operibus prepare dignetur.Qui vi uit ꝛ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filiꝰ ipatoris friderici tercij. viuente adhuc pre anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declaraf. Hunc vsqꝫ vna cū pre ipauit annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtuteqꝫ nemi cedens. animo humanitate ⁊ libe ralitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atqꝫ in oībus fortissimus nec vlla victoꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in ar mis strennuus. Js tpe iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis ca roli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie duca tum sibi vendicauit. Et per aliqua tepora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat adc mit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicior oīi. q tanto duce celebrata fuit. Qui iu stus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū no men nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pplis potentibꝰ. Co mitē būc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobi lis hannonia. holandria atqꝫ zelandia cū summe colebant. Mechliniaqꝫ huma na ⁊ salina atqꝫ frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuꝝ ducē potente aduen tasse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Venisti tandē gra tissimus. Quo aūt tpe maria eius vxor vixit cū oīi pace ⁊ leticia regnū possedit Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulo post casu equi currentis delapsa. fractis cervicibus expirauit. Anno vo sexto ⁊ octuagesimo su pra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico impatore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto of ficio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p eos coronatus fuit. Elucebat em in eo inaudita principandi scientia. in deli berando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruoꝝ ⁊ zelus. modestia. item singularis beni gnitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia so boles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Uxoꝝ post vxoris (vt pmissum ē) casu eq̄ curren tis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. ꝫ ⁊ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Victoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xpianissimus inter principes xpianos cēsef. mēte reuoluens. q̄ mō xpiani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaꝫ dñi. ⁊ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas puincias pdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā no bilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime nre fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xpianū nomē auditū est. fons igit ⁊ origo nre salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti mr. ⁊ pstantinopolis columē grecie. Jd inclitꝰ rex aīaduertēs. p singulis recuperādis. nullū laborē cuitari debere arbitraf. Judei em cū federi archā amisissent. p recupatione. nul lū belli piculū vitauere. greci ob raptā belenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululuꝫ ampliādos cruētissima plia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis i pugnā exiere Bellū aduersus ifideles possessores necessariū fore decernēs sibi psuasuꝫ arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā pmū psulere. Et si pcedētes negligētes fuerint. honoreqꝫ suū pfecerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patief. Ac gliosum nomē deterſa supioꝝ infamia augere poptat. Quā obrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabaf. Conuentionē pncipū Nurēberge p maximā. anno salutis pmo ⁊ nonagesimo sup q̄dringētesimū millesimū pegit. p dies plēs. vt pacem ne dū germanie. ꝫ toti orbi orbi ordiaret. plātos pncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Būqꝫ p biennium pax vlis fuisset. restabāt adhuc reliqe exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis af fecti ptito agmie i diuersas vtriusqꝫ pannonie ptes eruperāt. duo milia ad cōfinia moravie ⁊ austrie ifesta acie pfederāt fortalicia qō ipi gētiliter tabernā vocāt se munientes. Ex q̄ excursionibꝰ suis oīa loca cedi bus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio mul tis ex his cesis. alijsqꝫ captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄ꝫ fines iuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Jtaqꝫ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. ptim excoriatos ptim ad rogū affatos. ptimqꝫ coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitq; deꝰ glorioſus huic aduersitati finē. vt eccliam. vt religi-
onem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incurſibꝰ defendere poſſit. Videmus em̄ vniuersam fere aſy
am a phenicibus ⁊ medis ad helleſpontū vſq; turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. ⁊ vniuer
ſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſq; dalmaciā omnia premere deterrima ſeruitute. Inſu
le pene om̄es a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ⁊ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos
⁊ hūgaros ſepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. no-
bilem galliā. fortem hyſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. hīs arma. hīs
equi. hīs pecunie abunde ſuppetūt. hīs vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In deo quoq; ſpe
randum erit. qui cauſe ſue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum
credimus. vinci ⁊ poſſunt. ⁊ ſepe victi fuerūt per ſuperiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infide
lium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maio-
rem ad eū concurſum inueniet deditiū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo
rioſum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id om̄i chriſtiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ip̄e
maximū ⁊ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex
hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaq; victoria. quo ad mūdanam ⁊ celeſtem gloriā. plu
rimoꝝ quoq; ⁊ ampliſſimoꝝ regnoꝝ. ⁊ ingentes opes ⁊ clariſſima imperia puentura. Deinū auxiliante
domino ihesu cum inſigni victoria ⁊ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex
Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xp̄ia-
nis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Immortales ſibi apud im mortalē deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget eccleſia. q̄ feſta
om̄is xp̄iana ſocietas agitabit? Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane
reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūcteq; p̄ſules eccleſiarum. ⁊ magiſtratus vrbis. longo extra
menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ⁊ oſtro
quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſq; roſas ⁊ lilia e tectis in eum ſpargent. Et
varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ip̄e curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i
foro. quocūq; in triuio ſubſtiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq; om̄is populus victori vitā
⁊ gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falſiq; Jouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri
baſilicam deducetur. Ibiq; maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deoſculatus ſanctiſſimuꝫ
patrem. ſecum in penitiorem palatij partem ſeceſſet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ yta
licis longos inter ſeſe ſermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis re
ſurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tan-
to rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per otiū Nurembergenſe adiiceremus. Vos valete ⁊
bon cōſullte ex Nuremberga. x. kalas Junias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xp̄i Milleſimo quadrin-
genteſimononageſimotercio.

FINIS

Artas aliquas ſine ſcriptura pro ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſterioꝝ. q̄ emē-
dare addere. atq; geſta principum ⁊ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non em̄ omnia
poſſumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum
alueis ſplendens profertur gloria. pactoluſq; ditior eſt ceno q̄ fluento. Varij quoq; mirabileſq; motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti-
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adiiciemus.

Berta etas mũdi

Sexta etas mundi

Sexta etas mundi

Hoc erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus eñ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis proiecti sum⁹. Estq; annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius inclyti regis maximiliani septimus. Hodierniq; sūmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nāq; munere p tot regum ac imperatorum gesta. summorūq; pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua q; plus maris. q; minus q; oportuerit exorbitatuz est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vo quicq; labore isto in pteritoz gestoz cognitionem ac figuraz oblectationem deduxerimus deo gratiaz largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tādem ppauca de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanaz rez in huius operis calce differēdū. ne priora oīa sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū btitudinis ppetue subseq̄tur

Vm in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lre ad scientiam veritatis nos eruditum. mundum demq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato eñ qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non potuit. qui celeste misteriū qđ nō nisi a prophetis ac deo discit ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. qñ quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliqñ. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret quēadmodum posset tanta rez magnitudo interire ⁊ hanc pscriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem dispergere. consumi extinguiq; videamus. que sunt vtiq; mundi partes. Intelligitur totuz esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̄d potest interire. Sed ⁊ omne quod sub visu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurus igit (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliqñ ⁊ aliqñ esse periturū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum rez statum cōmutari necesse est ⁊ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vsq; ad summū graduz creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia ⁊ ppe aurea possint iudicari. ita eñ iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniustis. Soli autez mali opulenti sint. boni vo in omnibus contumelijs atq; in egestate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quisq; habebit. nisi aut quesitū manu. audatia ⁊ vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita neq; securitas. neq; regimen neq; requies a malis vlla. Omnis eñ terrā tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pgrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanq; messem cuncta psternens. Postremo vo tam detestabile atq; abhominandū tempus existet q; nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni. verū etiā terremotibus assiduis ⁊ alluuie aquaz ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer eñ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra hominu dabit fructuz. nec seges quicq;. non arbor. non vitis feret cuz in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus arescent vt ne potus quidez suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoq; in celo. mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atq; imperia eos aperire oculos ⁊ aures reserare hec sequentia ⁊ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quātisq; fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. ⁊ ex preteritis gestis q; in lubrico positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasq; offensis daturos. Vos igit qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iusticia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Septima etas mũdi

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc rez nature mirabile opus. sicut ꝛ in archanis sacre scripture cōtinetur. sex diez spacio consūmauit. Beniqz septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numer⁹ legitimus ac plenus est. Nam ꝛ dies septē sunt. ꝛ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quoz dispares cursus ꝛ inequales motus rez ac temporz varietates efficere credūtur. Be scriptis itaqz sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicat. Ab ascensione domini aperta ianua q̄ etis. initiū habuisse ferunt. vsqz in presens cū sexta decurrit. ꝛ vsqz in finem mūdi cum illa protendet. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruz interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vespe ram non habere edocet. Be aduentu igitur antixpi. ꝛ morte fine rez. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. ꝛ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ꝛ secularū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum ꝛ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ꝛ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

Imminente iam temporz conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habem⁹. fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutionēqz antixpi. quā psecutionē triū semis annoz futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa venies oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ꝛ Heliam maximos ꝓphetas ꝛ doctoꝛes. ante huius exoꝛtum venturos ī mūdū aiūt. Qui israhelitica plebem ad fidei conuertant gratiam. atqz ad pressuram tanti turbinis partem electoz insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annoz predicauerint. Et sicut de vno eoz Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint coꝛda patrū in filios. id est antiquoz fidem. dilectōnemqz sanctoz meoz. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi glorioſissimos vel damnatos apostatas faciet Antixpus aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersoꝛ ac proditoꝛ generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ꝛ mendacioz propheta. ꝛ seipm constituet ꝛ vocabit. deū se colividebit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atqz prodigia. Quibus visis irrbeciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oībus maioza patraret. indiuiduus comes attulit. Jubebit ignē descendere de celo. ꝛ solem a suis cursibus stare ꝛ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaz sapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ꝛ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ꝛ contritio qualis nūqz fuit a principio mūdi. Quicūqz crederint atqz accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqz ita cremabit. Et dabitur ei desolare oꝛbez terre mensib⁹. xlij. Id erit tempus. quo iusticia proiicietur ꝛ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut oꝛdo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisqz reuerebitur. nō officiū pietatis agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ꝛ miscebūtur contra fas. contra iura naturę. Ita quasi vno cōicqz latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuz hec ita erūt tūc iusti ꝛ sectatoꝛes veritatis segregabūt se a malis. ꝛ fugient in solitudines. Cūqz venerit hierosolimam antixps se circūcidet. iudeis se christū foꝛe ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auaricia subiugabit. Mittet quoqz per oꝛbem legatos Helyam ꝛ Enoch. qui per hec tēpoꝛa in paradisoꝛi xerunt eo tempoꝛe (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixpus ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluatoꝛ ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ipo dño. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ꝛ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cōsūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. merito sancti omnes diligunt. ꝛ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hoꝛa nemo scit neqz angeli celoꝛum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqz saluatoꝛ in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixpi. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctoꝛum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

PArens hoīm omniū Adam.ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. necvite termi
nū (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione
autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnātem. legi mentis sue. In
sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super
ueniēt. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito bru
eū venerint. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito bru
torum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia exposa nocere. nec
minus noceri posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corrue
rit. per intrementa viuendi ad mortē festinauerit. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas sol
licitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimū denicq; terribilū mortem alli
gamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid em̄ cos
apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bel
lum assiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In
de in puericiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiaz. In qua
cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendi
mus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinib⁹. et varijs demum
anxietatib⁹ ꝓsumimur. Ex illa i senectā descēdim⁹. ß q̄ ꝓtinus ⁊ q̄nt⁹ nr̄a senect⁹ plena malis. ex senecta in
decrepitā decidim⁹. in q̄ cōtinu⁹ horror instāt⁹ mort⁹ nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciam⁹ te nudū informē iter va
gū⁹ ⁊ lacrimas nascētez. Exiguo lacte solādū tremulū atz reptātē opis īdiguū aliene q̄ muta pascunt ⁊ ve
scūt caduci corpis ai incęti morb⁹ obsessuz varijs sbiectū passiōib⁹ inuēris. Cōsilij inopem. alterna leti
cia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. q̄ quantumue sibi expediat.
Quis cibi potusq; modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib⁹ in aperto posita. mul
to labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa
mes contrahit. sitis arefacit. auidum timidūq; fastiditatem. possessa deplorātem ⁊ presentibus simul ⁊ p̄
teritis ⁊ futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi conscīū vilissimis vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto
q̄ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur.
Et quocūq; a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. p
Per singula momenta tempoz cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infi
mis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnē vite cursum angustiarum laborum erūnarum. insidiaruz
plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutū fidei sumpserimus si ad alterius vite p̄parationez
actiones nostras instituerimus. quantacūq; ea sint que occurrūt superabimus. Mors quoq; oīm doloruz
solutio est. vltra quā mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteq̄ nasceremur.
iacuimus reponit. Mors quidem bene pureq̄ morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vi
xerint) ⁊ esse cum x̄po. vt bene acte vite premiū ꝓsequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neq̄
doloribus. neq̄ metu. neq̄ inuidie. neq̄ erūnis vllius subiecta est. Neq̄ ipsi quoq; morti quicq̄ obnoxia
Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Adā
contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuiscceret. ⁊ in peccato persisteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ipa cō
miserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam mori
mur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud vo tātūmodo nostro
reliquit arbitrio. vt bene rectеq̄ viuendo bonū nanciscceremur finem. Hoc itaq; q̄ vnū nostrū est. id est vt
in x̄po domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane morīūtur. ß
transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trā
quillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarūt. mortē non mō malū non esse. sed bonoruz omniū
maximū. Nec enīuero quoniā neq̄ euocationis diem. neq̄ horam nobis scire datum est. Per q̄ salutare
fuerit. prepatos nos esse. cū deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutū est. ß in
sipienter factū potius existimare. Pleroscq; em̄ vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vsq; ad medicoz desperationem reda
ctos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis reliquū videt. Nisi vt cum
deo bñ sentientes eius p̄ceptis vt p̄misimus tū in omi vita. tū in vite termio maxime obediam⁹. Credim⁹
firme oēs. q̄ deus hoiem fecit ad ymaginē sui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum
corp⁹ vicioz sarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignat⁹ ē ad sīlitudinē sui facere. Quo spūs diui
no ipi⁹ spū replet⁹ diuinitat⁹ ꝓceps. ⁊ felicitat⁹ ei⁹ agat euū ꝓpetuo inter āgelos ⁊ sanctoz choros.

Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil penis iniqua
Opima mors hoim. reqes eterna laborũ
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorũqz graues adimis ceruice cathenas
Exiliumqz leuas. t carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona ptibus equans
Atqz immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

Septima etas mũdi

QUam fragilis sit vita hominũ. q̃ plena malorũ
Quam breuis. ⁊ misera. volute mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq; senesq;
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie? quid opes? quid gloria mũdi
Profuerint? nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq; auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq; regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomia nostra
Horrebat famam imperiumq; meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq; meumq;
Dilacerant corpus ossaq; lecta iacent
Quãuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit prisci equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq; priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omnisq; priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq; simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisq; senesq;
Matres atq; viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq; legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq; te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo

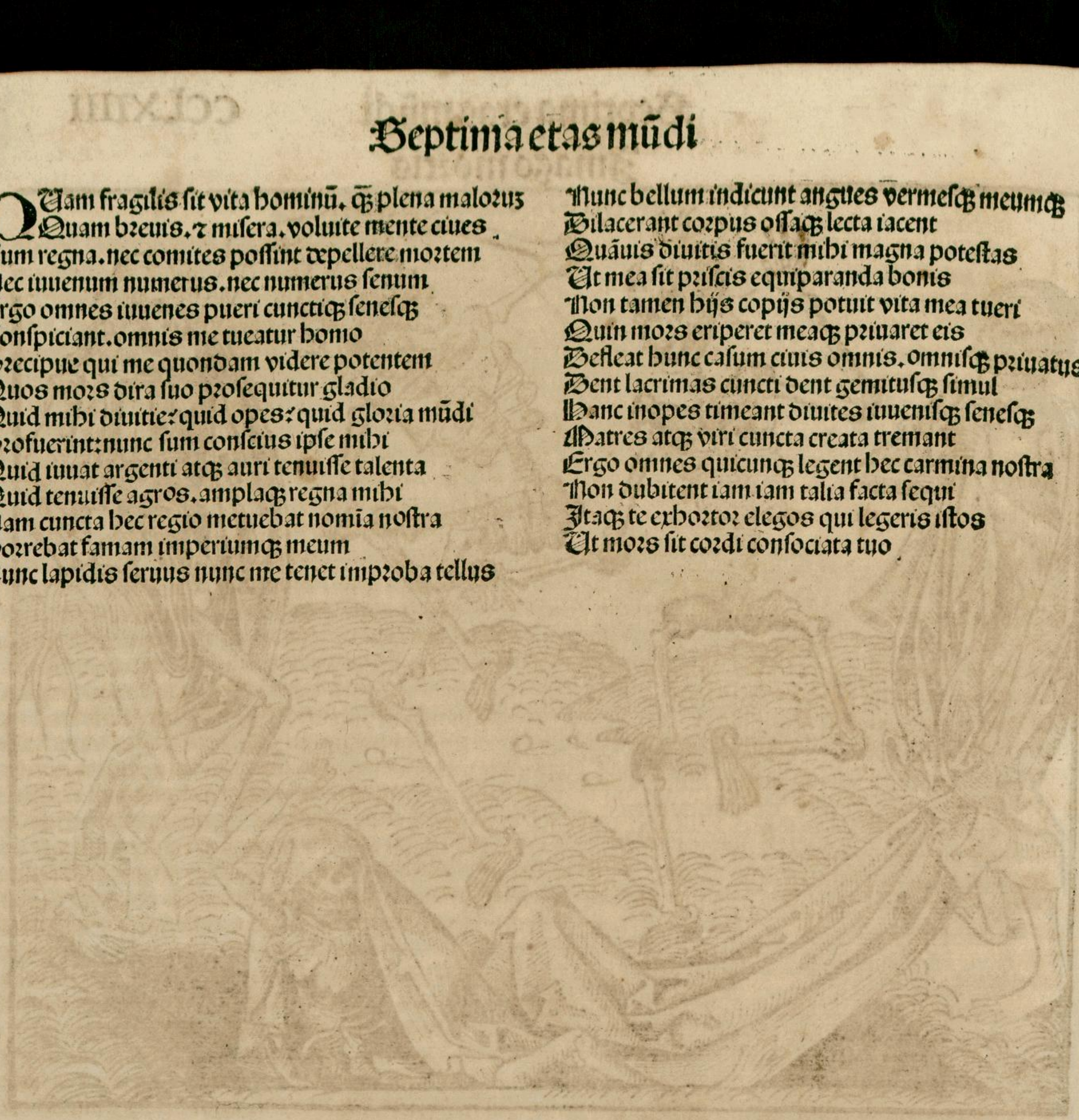

De extremo iudicio ac fine mundi

DIſpoſitione ſummi dei ſic ordinatū eſt. vt inuſtū hoc ſeculū. decurſo tēpoꝝ ſpacio terminum ſumat. Extinctaq; protinus oīi malicia. ⁊ prioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumq; pacificū. aureū deniq; vt poete vocant ſeculū. deo ipō regnante floreſcat. Impletis igit tēporibus q̄ de mōrti ſtatuit. terminabit ipſa mors. Et qr tēpalem vitam. tēpalis mors ſequitur. Conſequens ē. vt re ſurgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tēpalis accipit. Rurſus ſicut vita animi ſempiterna eſt. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis ſue fructus capit. Ita mors eius perpetua ſit neceſſe ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino ſeculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuerſis gentibus intelligat Biuus quoq; Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ ſigna. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo contiꝫ nui ſint vl interpollati. non expreſſit. Prima die eriget ſe mare cubitis. 40. ſuper altitudinē montiū. ſtās in loco ſuo quaſi murus. Secūdo tantū deſcendet vt vix poſſit videri. Tercio marine belue apparētes ſup mare dabūt rugitus vſq; ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem ſanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremoꝫ tus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt muꝫ tuo loqui. Undecimo ſurgent oſſa mortuoꝝ. ⁊ ſtabūt ſuper ſepulcra. Duodecimo cadent ſtelle. Terciodeꝫ cimo moꝛientur viuentes. vt cum mortuis reſurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodeciꝫ mo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ reſurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ reſurgent mortui. de quiꝫ bus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iſte finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortaꝫ lis dei venerint. Veniet igitur ſummi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere ſupra locum vnde aſcendit. Inſtrumenta quoq; mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Uꝫ debuntur quoq; eius cicatrices quinq; vulneꝝ. Ac in valle ioſaphat oīis homo iudicabitur. Sed cū mūꝫ di ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios ſimul ⁊ impios. Tūc demū impios quiꝫ dem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent ſpiritu dei dante bonoꝝ ſimul ⁊ vitā. Quod non modo ꝓphete futuruꝫ eſſe ex dei ſpiritu: verūetiam vates ⁊ philoſophi vt hidaſpes ex inꝫ ſtinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri poſſit. Nec cīm diuinoꝝ opeꝝ poteſt reddiꝫ tio. Sed ſi a principio deus hominē neſcio quo inenarrabili modo inſtituit. Credamus ab eo reſtituiveꝫ terem poſſe qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo poteſt caro putrefacta cū diſſoluiꝫ tur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo ſorbetur. fluctibuſq; diſpergitur colligi rurꝫ ſum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos reſponſionem ex ſermoꝫ nibus Pauli faciamus dicentis. Inſipiens tu quod ſeminas non viuificatur. niſi prius moriatur. ⁊ qđ ſeꝫ minas futuꝝ eſt. Seminas ſed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ ſeminū. Deus aūt dat ei corpus. pꝫ ut vult. Quod autem in ſeminibus que in terram iacis per annos ſingulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei ſeminatur in terra futurum eſſe non credis. Cur queſo tam anguſtus ⁊ inualidus diuine potentie eſtimator es. vt diſperſum vniuſcuiuſq; carnis puluerem in ſuam rationem colligi et reperari poſſe nō creꝫ das. An non cenſeas cum videas q̄ etiam mortale ingeniū demerſas in profundum terre metallorum veꝫ nas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri eſſe ꝓpriam venāꝫ ⁊ argenti aliā. Eriſq; longe diſparē. ferri atq; plūbi diuerſam Intra ſpeciem terre latere mortale deprehēꝫ dat ingeniū. diuina virtus inuenire poſſe ac diſcernere non putabitur vniuſcuiuſq; carnis ꝓprium ſenſum etiam ſi videatur diſperſus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnibꝰ adiuuare. Si quis ſemina diuerſa in manu ſua permiſceat. et hec indiſcrete ſeminat. vel paſſim ſpargat in terram. nonne vniuſcuiuſq; ſeminis granum. quocūq; loci iactum fuerit competenti tēpore ſm nature ſue ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiq; corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſq; carnis ſubſtāꝫ ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiq; corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſq; carnis ſubſtāꝫ tia. q̄uis varie diuerſeq; diſperſa ſit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiq; carni eſt immortalis. quia immorꝫ talis anime caro eſt. ex eo tempore quo ſeminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū terꝫ re attractumq; ſubſtantie ſenſum reddit ac reparat in illam ſpeciem. quā mors aliquando diſſoluerat. Et ita fit vnicuiq; anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum corpus. ſed ad ſuum quod habuerat reparet. Eōꝫ ſequenter poteſt pro agonibus preſentis vite. cum anima ſua caro vel pudica coronari. vel impudica puꝫ niri. Nō autē renaſcent. ſed reſurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūq; oīm memoresꝫ erūt. Et ī bonis celeſtibꝰ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. pīti deo gras agēt. q̄ malū oēꝫ deleuerit. q̄q; eos in regnū vitāq; ꝑpetuā ſuſcitarit. Hec ſunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quoꝝ teſtimoꝫ nia ponere non opus eſt. Cum tantam rerum multitudinē menſura libri non caperet. Qui hec diligentiꝰ voluerit ſcire. Ex ipſo fonte hauriat. ⁊ plura q̄ nos in hīs libris complexi ſumus admirabilia requirat. Poſtq; tandē fuit terre mortaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in ſolio iudicare oīes animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū reſurrectio. Eritq; corpus quod reſurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non ſolum iuſtorum. ſed etiam peccatoꝝ. Juſtorum quidem vt ſemp poſſint permanere cum xpo. peccatoꝝ vo vt abſq; interitione ſua debitas luant penas. Poſtremo iuſtus iudex pꝫ poꝛa permanebūt ineternū. vt ſufficere poſſint cruciatibus ⁊ igni ſempiterno. Cuius natura diuerſa ē ab hoc noſtro. quo ad vite neceſſaria vtimur. Qui niſi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diꝫ uinus perſeipſum ſemper vivit ⁊ viget ſine vllis alimentis. ac ſibi ipſe eternum pabulum miniſtrabit. ac

Wltima etās mundi

ſenſum doloꝛis afficiet. Quāta aūt felicitas exiſtimanda eſt. iuſtis ac pijs ſubtractis hijs labibus terre. p ficiſci ad illum equiſſimū iudicem parentemq; indulgentiſſimū. qui pro laboꝛibus requiem. pro moꝛte vi/ tam. pro tenebꝛis claꝛitatem. pro terꝛenis ac bꝛeuibus bonis. eterna ⁊ celeſtia largiatur. Uniuerſos igitur opoꝛtet operā dare vt ſe vel q̄z primū ad rectam viam diꝛigāt. vel ſuſceptis operatiſq; virtutibus. hui⁹ vi/ te laboꝛibus patienter exactis. conſolatoꝛem deum habere mereantur. Pater en̄ noſter ac dominus q̄ con didit firmauitq; celum. qui ſolem cum ceteris ſyderibus illuxit. Qui libꝛatam magnitudine ſua terrā val/ lauit montibus. mare circūdedit. amnibuſq; diſtinxit. Et quicquid eſt in hoc opere mundi conflauit ac pfe cit e nihilo. perſpectis eꝛꝛoꝛibus hominū. ducem miſit. qui nobis iuſticie viam panderet. Hūc ſequamur oēs. hunc audiamus. huic deuotiſſime pareamus. Congrediamur cum hoſte quem nouimus. foꝛtiter vt victoꝛes. ac deuicto aduerſario. triūphātes premiū virtutis quod ipſe promiſit a deo conſequamur. Et in altiſſimū celum relicto ſtellato per illam immenſam poꝛtam inſtar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatoꝛū ciuiū atq; dei. mater noſtra hieruſalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt vba Joannis i apo/ calipſi ſonāt. in ſe dei ⁊ lumen eius ſimile lapidi precioſo habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens poꝛtas duodecim ⁊ nomina ſcripta. xij. tribuū filioꝛ iſrahel. quaternis lateribus pꝛout ſunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata eſt habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apoſtoloꝛum. fundamē/ ta muri ciuitatis oī lapide precioſo oꝛnata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve ram remigrabimus. Ex qua oꝛiūdi immo in qua oꝛti ſumus. ex melioꝛe multoq; preſtantioꝛi noſtri parte. Quātope poſt longū eruꝛoſum periculoſum exiliū eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ⁊ ad/ uentu noſtro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ oīmbus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā ſuſcepimus cuſtodita. curſu conſummato. expectare iuſticie repoſitā coꝛonā Et inueniri inter eos. qui reſurgūt in vitam eternam. Liberari vo a confuſione ⁊ ſupplicio eterno. p xp̄m dominū noſtrū. per quem eſt deo patri omnipotenti. cum ſpūſctō gloꝛia ⁊ impiū in ſecula ſeculoꝛ Amen.

COmpleto in famoſiſſima Nurembergenſi vrbe Operi de hyſtoꝛijs etatum mundi. ac deſcriptione vrbium. fe/ lix imponitur finis. Collectum bꝛeui tempoꝛe Auxilio docto ris bartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Milleſimo quadringenteſimo nonageſimotercio. die quarto menſis Junij.

Deo igitur optimo. ſint laudes infinite.

De Barmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Uoniam de Boleflao (qui tercius Sarmacie rex exiſtit) paulo poſt mētio fiet. quare ꝛ de terra ſarma
cie. et quo pacto illa regium ſceptrum meruerit breuiter abſoluere propoſui. Eſt igitur Sarmatia nimis amplaꝛ vaſta regio ꝫ incultaꝛ in ſolitudie poſita. ꝛ ſub rigidiſſimo ethere iacet. Hec ex ortu moſthoſ et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonas. Ab occidente bohemos. moꝛauos ſchleſitasꝛ theu tones. A ſeptentrione mare germanicum ꝛ ſinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiē poloni am vocant. hec duo nomīa ſortiē. Nam ea pars terre vbi Cracouia ſituata eſt minoꝛem Poloniam vocant. At vbi Poſnania ꝛ Gneſna ſurgit maioꝛem nuncupant. A Craco aūt primo duce vſq; ad etatē primi boleſ lai nō niſi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis ceſaris boleſlauſ clariſſimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Staniſlai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho huiꝰ Boleſlai filio natus fuerat. Iſte igiē Boleſlaꝰ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infeſtabat. Tandē ob Otto nis ceſaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ꝓtraxit. Otto aūt ceſar videns tanti prin cipis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ ſarmacie notā fecerat ſe cū Boleſlao duce in ſarmaciaꝫ ꝓtulit

vt ⁊ imperium ⁊ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit Mā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius sericas lanas muriceasq; vestes auro argentoq; decoratas p viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuicūq; licitum fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis splendidissimisq; puluijs ac theatris ceterisq; cerimonijs cesarem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quoz fundi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instaurabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Jamq; videns cesar tanti principis liberalitatez ⁊ mentis sublimitatē. diuiciarūq; abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignuz fore. eū itaq; regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebrauit. Me aūt Boleslaus tā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt p munere cesari obtulit. Jamq; aucto regni imperio vsq; ad annos salutis nostre M. cccc. aut paulo antea rex polonie dū absq; prole discessisset. Tandē dux quī lituanis ac russie presidebat in regē electus fuit. ⁊ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū sceptrum deferebaf ⁊ xp̄ianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Jtaq; lituanos ac russitas ad regnū sarmacie sic adiunxit. vt non nisi absq; certa ꝺditione dissolui possint. Js ergo illustrissim⁹ princeps prutenos maritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Vbi insignes vrbes extant Dantiscum ⁊ thuronia. Est ⁊ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur. multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicoz tutus sit ad arcē accessus. Amplius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ⁊ turchoz pfidissima gente magnū toti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta ⁊ in solitudine posita ē. vt ⁊ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis fertilissima sit itavt gramina in altitudine vnius celsi viri excrescant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant. sub arboribus nanq; aut virgultis ⁊ siluis fauos sic educunt. Hercinū aūt celebratissimū nemus quo in tota europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā saltus suos extendit. p quos iturus potest vnusquisq; vsq; in lituaniā ⁊ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagaf feraz maximas educēs greges. In ea vero silue parte qua septentrionalioz est bissontes fertq; ferox ac immanis bellua est humanum genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conuenies. Formā aūt gerit citrini coloris. Frōtem latā ⁊ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsq; laboribus. Metallū vero nullum q̄ plumbū sarmacia fert nō alia q̄ saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtunf. quod maximū p̄stat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ip̄i maioz in toto regno gaza extat. Mā sub terra excidunf ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur Est et sarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad pascendū humanū corpus expetit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Uladislai. de quo antea dixim⁹. Js tres (vt quidam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoz vnus natu maioz Uladislaus vocabaf. alter casimirus. Uladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaq; hungarie ⁊ bohemie ⁊ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xp̄ianaz religionē ampliabat. Nam regi turchoz tantū terraz depopulatus fuerat vt ⁊ ante constantinopolim castram etaretur vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Casimir⁹ vero dux lituanis ⁊ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Casimirus per sarmatas in regē declaraf. q filiā ducis austrie sororē ladislai. q regno bohemie ⁊ hūgarie p̄sidebat in vxorē duxit. Ex ea sex suscepit filios ⁊ q̄nq; filias. Primogenitus vero Uladislaus vocaf. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie discessisset ⁊ regnū pannonie adeptus est. Huic erat primus frater. cui Casimirus nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Johānesalbertus tā futurum toti orbi spectaculū. Js plurima illustria gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi faciente illi ꝓspera fortuna regnū virtute sua ⁊ optimoz doctissimorūq; viroz consilijs gubernat. Inclit⁹ vero dux Alexander quartus natus regius est. cui fortitudine ⁊ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ⁊ maximū toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequif Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequif vestigia. Js multis egregijs gestis clareret si illi aliq̄ felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ princeps vltimū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inquietam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad archiepiscopatuz Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq;. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Diuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus ⁊ signifer. Natus anno salutis nostre M. cc. xxxj. in rure quod Sczeppanowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino seruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Js dū in iuuentutem deuenisset patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝝ studijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt maiorum dignitatū honorē adipiscerē. sed vt si quando locus statusue aut cōditio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupillone iusticiam administraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antistite celestis nominis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo presule repetere conabant. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo sanctus orationib⁹ ac ieunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obtestabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceteriqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte demostrauit. Jamqꝫ seuus Bolesla⁹ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes pfidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregioſqꝫ ciues nefandis diriſqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt pōsullem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū ministri regij deuenissent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postqꝫ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deijcit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id seruabant quousqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deduct⁹ in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̄tū Rhenus ⁊ Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Jstule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ⁊ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū menibus cingit. ꝓpugnaculis ⁊ celsis turribus. post paruo muro ⁊ ob vetustatem ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis couterunt et emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. Jn ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monasteria. vbi multus deuotorum religioſorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. Jn ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Jstule quod ad sanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. q̄ius nō dū in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philosophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Uladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqꝫ in etatem in arce regia ꝛc qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ stipē dijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate insignes. humanitatē ꝛ hospitalitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quoscꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidioꝝ cꝫ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētioꝝ est. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumit profecto nihil nature humane ꝛ ad corpus ipm alendū conuenientius quicqꝫ reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ꝛ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardiuꝫ vocant. nihil dignū scriptu in ea cꝫ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis Quā diuus Uladislaus ꝛc quo ante meminibus canonicatu ceteriscꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celū sustentare videant. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boream tendit vbi imminet. ꝛ ex alio latere nuosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variasqꝫ lignoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac bonerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū deducit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuz in

decus diui wenzeslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimoꝝ virorꝝ monumenta ac sepulture extant. multis opibus variisq; artibus extructe marmoreo allabastroq; lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt ꝛ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ꝛ sancti Georgii Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieq; templa venerant. Post primū ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm ē insigne hospitale ꝛ sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ꝛ templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ꝛ clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sz breuitatem imitati finē his imposuisse dignum statuimus

LUbeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersonesoꝫ quondam edificata in eo loco quem venedes qui ꝛ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccoutam dixere. Aucta p seuissimū principeꝫ qui kitto dicebaſ. quē ꝛ trutonē appellabant Anno xpi M.c.uij. Ea porcio terre littoralis ē inter magnopolensiū holstadensiūqꝫ ducatus duobus fluminibus baguisoꝛ trauo irrigua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagnis ꝛ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marc mannoꝝ ꝛ martinopolensiū ortū habuit potens ac grauissimus xpianoꝝ pſecutoꝛ. qui dños de vagerī qui de Stargardia seu de oldenburg vocabanſ in fernerī ꝛ peldte interfecit. Unꝰ ex his ingenuus euadens in daniam ſeceſſit heinricus nomine Holstalci comitis filius. Is pꝰ aliqua tempoꝛa rediens kittoni caput securi abscidit inde suā ducens vxorē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuaſtate erant fideſqꝫ xpiana sopita. Urbs quoqꝫ lubicēſis trina vice ob principū bella ꝑ papue ducis heinrici de leone deuaſtata fuit ꝛ comitis alfeſis de holchstein. qui pꝰ ſedatā diſcoꝛdiā vrbem duci heinrico permiſit in eo loco vbi nunc ſita ē. Cū eius ſitus prius ꝑ ſwartau. poſtea ꝑ herneboꝛg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ꝛ baſſa ꝛ ex variis regionibus mirū in modū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qđ Stagnū vocant in noꝛuegiam Sueciam Liuoniam. in Ruſſiā Littuaniā Pꝛuſſiā Poloniā ꝛ Pomeraniā. in ducatū magnopolēſiū. in daniam Angliā Flandriā Scociā ꝛ regnū francie omnes mercaturas ꝑ ſtagnū ꝑ terrā in Saxoniā weſtualiam et marchiā frequentant. Peritiſſimi aſtronomi ſcribunt hanc nobile vrbē initiū ſuū habuiſſe ſub ſigno libre ꝛ fundatā in ſingulari dei gratia. Cū incole vrbis p ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt Sētit tñ dulcē nucleū in amara teſta. Deinde anno primo ꝛ triceſimo ſupra vndecies centenū domini inferioris vandalie lubecā deuaſtarūt qꝫ comes Alff de holchstein iterato inſtaurauit cū arce vbi nunc predicatoꝛes habitant. In ſeptentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenſes memoꝛes damni illati copias in pruniā rugen educētes cladeꝫ p effuſionē ſanguis pncipi ꝛ potētatui eoꝝ intulerūt. Epiſcopatū lubicēſiū anno ſalutis M.c.lxi. antiſtes duodecimus de oldenburg ſeu Stargardia in vagerī Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas p oīa neceſſaria in decimis villis ac poſſeſſionibus dotauit. Creuit igit lubecū in potētiſſimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt friderico huius noīs primo hanc vrbē ingenti exercitu obſediſſet heinrico lubicēſis eps pacē a ceſare impetrauit ea ꝺditione vt fauore ducis heinrici ceſari obedientiā p̄ſtarēt. Is antiſtes ſummā eccliaꝫ dicauit. ꝛ monaſterū ad ſanctū iohannē in vrbe extruxit vbi nunc ſacroſancte virgines inhabitāt. qꝫuis monachi ordis diui benedicti hūc locū primo poſſe

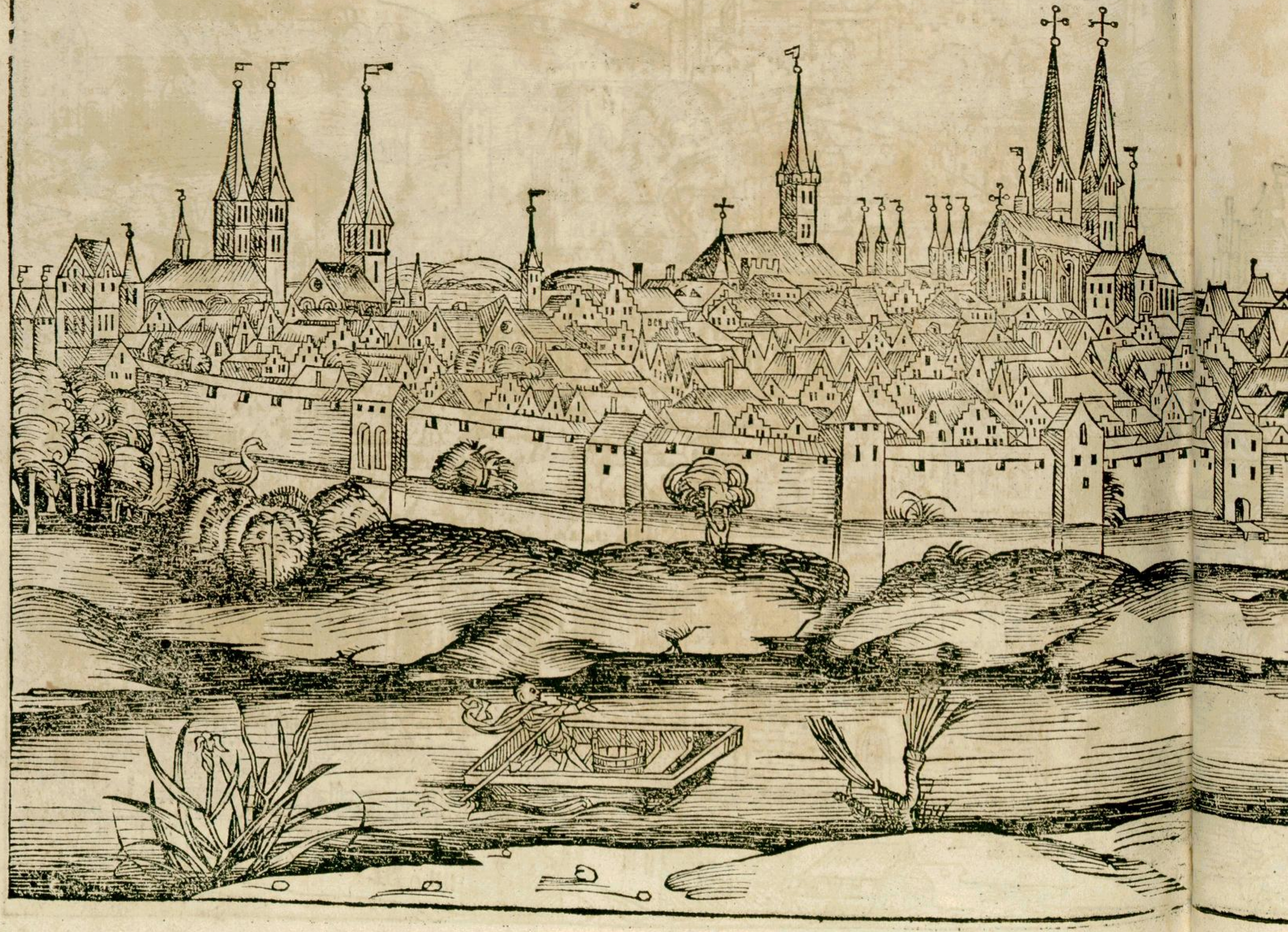

derũt. qui nũc apud cismer ꝓuicie de holstein ꝓpe mare morã faciũt. His tẽporib⁹ lubecũ augustal' ac libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatibus donata vt caput oim vrbiũ Stagnaliũ deinceps foret ⁊ invariis priuilegiis etiã apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In norwegia ĩ ducatu magni ducis moscbauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicã ⁊ curiã xp̃iano more habent). Ac ĩ pleriſq; locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atq; dotata. In flandria q̃q; ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idẽ cesar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝑhabita eis confirmans p bullã aureã vltro donauit vt ꝓsules viginti quatuor habere possent (q̃uis numerus iste p raro complet⁹ sit) Eosq; nobiles effecit vt aurũ more equitũ deauratorũ (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraq; parte declini posita vt aque ⁊ immundicies libere descedant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quã summã vocãt in meridie ac fine ciuitatis sita admodũ longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs ꝑter istã quatuor prochianis basilicis que septẽ turres celsas ꝑacutas ac pulcherrimas habent cupro ac plũbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cũ armis cesaris ⁊ vrbis insignita ẽ. Omni quoq; decore edes sacre ornate extant. Inter has q̃nq; eccias basilica glorioſissime virginis marie eminentiã obtinet Habet quoq; duo monasteria vnũ ordinis ꝑdicatorũ. alterũ sancti franciſci. ac hospitale ad sanctũ spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodũ munita ẽ. Platee due longe ⁊ ample p vrbẽ posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forũ indies onustum piscib⁹ ⁊ carnibus videtur ac aliis necessariis. Bilabiturq; primo fluuius Baguſo a septentrione in meridiẽ inde in occidentẽ. Ante ciuitatẽ flumen trauſ contrarie ex meridie in septentrionẽ fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecũ accedunt vsq; ad murũ cũ maiores naues (onera plaustrorũ. cc. l. ducẽtes) in littore maris pstant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nõ possunt. Nouiſſime anno M.cccc.xcii. epiſcopus Theodricus natus de hamburg cũ rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſimusquintus lubicenſium eps diuina gratia nunc glorioſe ꝑsidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ⁊ varietatem ſilentio pretereunda fore dignum duxi.

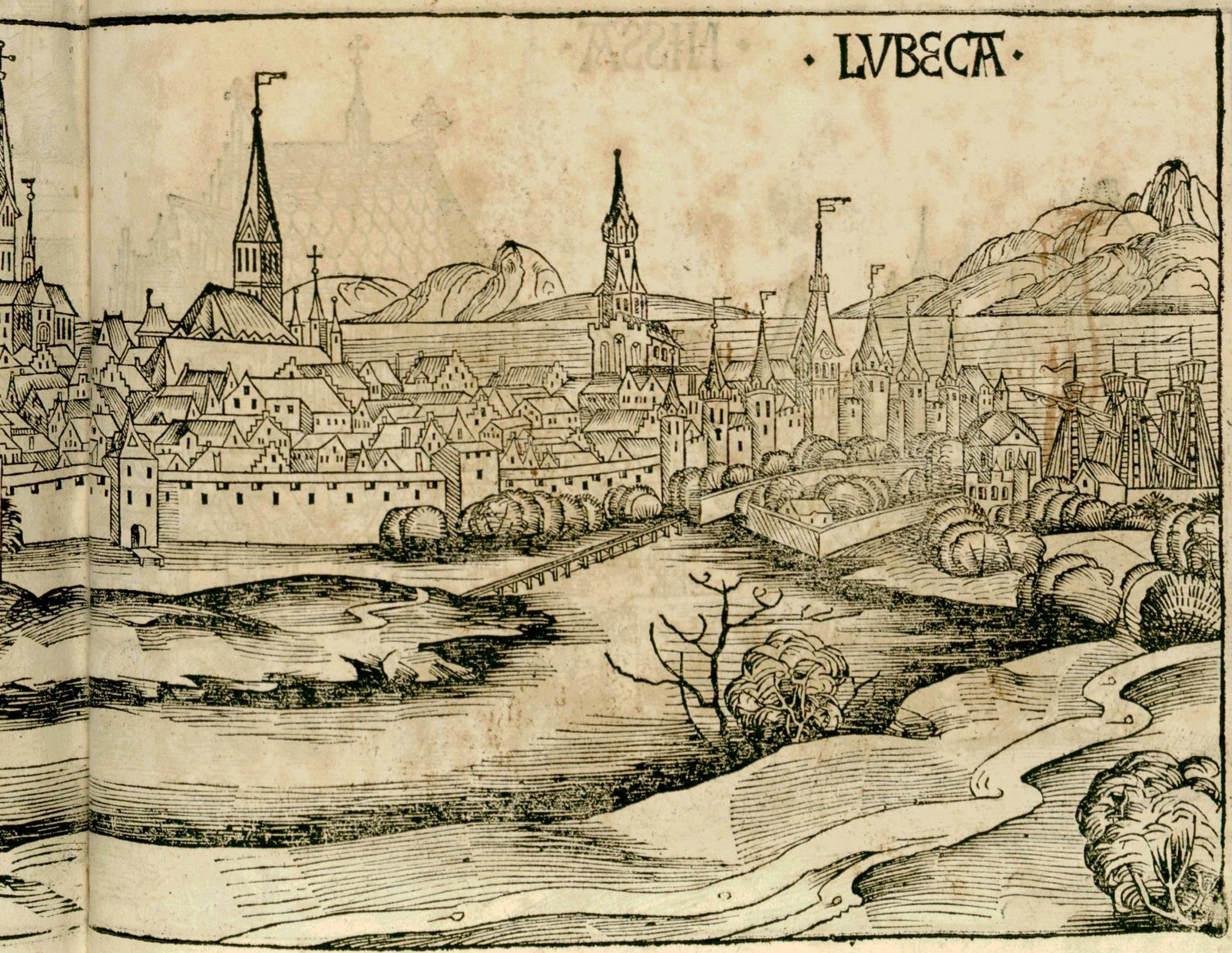

NIssa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Vbi aūt fidē xp̄ianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluui⁹ celebratissimus per medium totam perlabit. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Lattoz riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exonerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem diez itinere a limitibus hungarie vsq; in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogroue wartenbergen. distrinctus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregen. epalis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacen. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem epalem Vratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄misimus) omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄z populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eiz statuz breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundāt

Preter Vratislauiaz insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Testhen Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura insignis structure Prouicia ip̄a regi bohemie subiecta quā ab impio i feudū recognoscit. multi antea duces et p̄ncipes hereditarij ip̄az nō tā possiderī q̄z vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt q⁹ p̄pter cēsuū exiguitatē ducalem statum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco dediti. Hunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurim⁹.

Tēplaq totius orbis sacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ secularū ⁊ religiosoꝝ vtriusq; sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Mobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemanicus melius exercent ⁊ vrbanus domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄z finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē q⁹ censuuz dñi ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecunia⁹ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Gētī potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̄z q̄z nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Sleſiā suis ex mercibus deportatur. Mimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicenſis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresq; populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus. Digne igit⁹ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat⁹ eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi
mo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Actor ⁊ princeps operose mundi
Quiqz ꝛceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqz
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus fontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens outium panorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqz
Precipis ponto tumeat. tumetqz
Imperas lune lateat. latetqz
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi ꝛederis romano
Audias voces. iuuenū senūqz
Audias grates hominū. precesqz
Iusta petentum.
Inde non cesses melios patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqz
Adde triumphos.
O ꝛeus serues ꝛecus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqz sic patrē foueas auumqz
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt ꝛediſti
Protegant semper ciciusqz vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqz gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Vt queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqz motus
Austrie stirpis. faueasqz felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bene legi dederint subactū
Roboꝛe mundū.
Hec rogat nostꝛ chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqz natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Eteres rer̄ scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ia/
ceret ⁊ somniantes qdammodo res germanicas attigerūt. nanq; si legamus vetusta tē
pora inuenie⁹ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi
tm̄ ⁊ agror̄ culture dedisse operaz. feroces quidē boies ⁊ belli appetentes. sed argenti
prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Jp̄aq; germania intra mare ⁊ da-
nubiū. rursusq; intra rhenū ⁊ albim ꝓtinebaf. nūc vo q̄tū transgressi sunt suos limites
nō ignoraf. nā plus fere est qđ nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atq; in ipsa
scithia seu sarmatia q̄ qđ intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobilissimas vrbes splē
didissimasq;. ditissima templa. opulentissimos pncipes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā esse que ꝓpu
tatis omnibus germaniā sup̄et. q̄ si resurgeret aliquis illor̄ theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā p/
agraret vt arioiust⁹ ꝓfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretq; suā esse patriā. cū vineaz ⁊ ar
borz fructiferaz cōsitōes vstitus hoim. vrbanitatē ciuiū. splendorez vrbiū. tantāq; nitidā polotiā apud ger
manos cōtueref. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa
nis omnē barbariē expulit atq; ita expoliuit vt iā greci ip̄i barbari. Germani aūt recte latini appellari mere
anf. Siue igif noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes natio
nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūie sunt. ⁊ vbi tot cla
rissimi pncipes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot aur̄. tot ar/
genti tot ferri munere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū robor̄. Cū deinde ger
manie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me-
ridie danubi⁹. a septentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod pruteniciū vocare possumus. nunc q̄tum extra
hos terminos possideant ip̄i videmus. Germani em̄ angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaz beluitōrūq;
fines electis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaserunt ⁊ vsq; in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄z bul
migeros qui nūc pruteni vocanf ex manib⁹ infidelitū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi
sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico impio parere se aiūt. regēq; habent principali-
orē ex regni electorib⁹. Magni igif bellicosi ac fortissimi deoq; accepti germani sunt. quib⁹ adeo fines ex
tendisse licuit. ⁊ sup̄ omes mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraz ille calcator oim ⁊ orb
domitor iulius cesar q̄uis subactis gallis sepe rhenū trāsuerit resq; maximas in germania gesserit. bellico/
sam tm̄ ⁊ asperā sueuor̄ gentē dimisit indomitā. Augustus octauian⁹ cui ⁊ parthorū ⁊ indorū reges mune/
ra miserunt. q̄ vn⁹ oim romanorū fortunatissim⁹ credit⁹ est. Jlle inquā felicissim⁹ imperator nullubi vnq; nisi
apud germanos succubuit. nā lolliānā ⁊ varrianā cladē in germania ꝓpessus est. Lolliānā matoris infamie
q; detrimenti. varrianā pene exticalē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oib⁹ cesis longū esset re-
censere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanorū fortūe aliq̄n cesserunt. postea tm̄ ⁊
ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deq; alijs diuersis gentibus sepenumero triūpharunt.
Nec romani cū rerū potirenf res magnas sine germanis auxiliantib⁹ pegerūt. quorū tanta in bello virtus
tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos cohors ex germanis potissime legeref. Scimus q̄z Gotfri
dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun-
gariā ꝓcusisse. greciā penetrasse. hellospontū trāsisse. asiā ꝓmeasse. iherosolimā ex potestate infideliū vendi
care. victis ac ꝓstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. q̄us ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resi-
stere conarenf. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuisse tradūf. atq; multo maiores copias sola Ger
mania cogere potest. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ionos excitaret ꝓ tu-
tela terre sancte quā sarraceni euertere conabanf. Pruteni cū ceteris vlteriorib⁹ ydola colebāt ac crebris
excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonib⁹ aut
ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ip̄e cū rhenensibus. sueuis. franconi/
bus. bauaris iherosolimā penetrauit. Postremo q̄longa ⁊ lata sit germanica natio. q̄religiosa. q̄verax.
q̄iusta q̄promissi tenax q̄populosa q̄diues. q̄ta illic nobilitas. q̄fortis ⁊ experta militia. q̄tus eccl̄iarus
ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus splendor vrbiū. que celi facies. q̄ terre vber-
tas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe sit cōmune magis admirari q̄ recensere valemus. Cū igif hoc op⁹
historiaz ex officina nurmberge prodeat que vrbs incluta in medio ferme germanie sita est ꝓpauca de germa
nia in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scōi romani pontificis rerum vbiq; gestaz in euro
pa sub friderico tercio romanoz imperatore. Js em̄ etsi natione senensis sit se tm̄ germanū fatef cū de se scribat
Sed cū nos iā annis supra. xxiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ existimare debere. Cumq;
imperatori ip̄iq; nationi longo tpe summa fide magnis laborib⁹ seruierim⁹ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea
q̄ itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa sub obscurā ambiguitatē p̄beant scribētib⁹ ⁊ tempor̄ descriptio
nis haud facilis cognitu. q̄nq; detrabit legentib⁹ fidē. Multa q̄z de his inter veteres discordia. quā inde nosci
arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noia ꝓseuerant. ⁊ ꝓuinciaz regnorūq; termini multam
varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsq; ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tpa antoni
pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tps est ⁊ tm̄ tanta noim variatio intercessit vt pauciss̄imos po
pulos ex his noiari videam⁹ apud vnū quos noiauerit alter. Jdeo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis disci
pulos ex his noiari videam⁹ apud vnū quos noiauerit alter. Jdeo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis disci
pul⁹ a suo tpe narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas prisca illa minime at-
tigerunt qui tm̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua mot⁹ re eloquentissim⁹ Eneas
omissis prioz gestis in quib⁹ scriptores nōnūq; dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in
germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceter̄ regionib⁹ europe in isto opere vario ⁊ egregio
dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Bum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Friderico tercio romanorum imperatori

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoq3 fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolomnibus cardinalis S. Sabine de his que ſub ceſare Fridrico tercio impatore p Germaniam t Europam geſta ſunt cū locoꝝ deſcriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdenſem inciptunt feliciter.

Ntonio ſacro ſancte romane eccleſie pꝛeſbitero cardi

nali hilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdeꝫ meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podꝛagantem me nuper t artheti cis doloꝛibus (vt ſoleo) laborantem Libꝛarius quidam theutonicus adiit libellū affe rens in quo romanoꝝ ceſarū non tam geſta ꝙ nomina t pauca de moꝛibus continebā tur vſq; ad wenceſlaū Caroli quarti filiū. Cūq; illi opuſculo q̄uoꝛ impatoꝛes deeſſe viderent. Mā Beneuenuſtus himolenſis eius operis auctoꝛ ſub wenceſlao deceſſe-
rat. Rogauit me libꝛarius vt adiꝛcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem no ſtram impatoꝛum numerū breuitatem illius qui pꝛeceſſerat imitatus. At cum ſubiꝛet mentem multa t ma gna inter chꝛiſtianos geſta eſſe ab eo tempoꝛe quo Fridericus imperium accepit vſq; in hanc diem opuſcu lum ſeoꝛſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius tempoꝛis ſub compendio ad poſteritatis memo-
riam tranſmitterem digna memoꝛatu. Edidi igitur breuem hiſtoꝛiam tuoq; nomini dedicaui. qui cum pa-
ri moꝛbo mecū labores facile inter podragandū ſcripta mea t leges t iudicabis. Fuiſſet fateoꝛ operepꝛeci um ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſq; reꝝ geſtarum hiſtoꝛiam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis t p̄ſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucu-
bꝛatio. Amat edes noſtras ip̄a podagra nec tam recedit q̄; reuerti ꝭ libens foꝛtaſſe t huic intētioni aliquā-
do ſubſeruiet. Tu vale t ſi quid acerbius in quem q̄; ſcriptum offenderis non tam mee nature q̄; ſtimulis podagꝛeꝝgētis adſcribere. t quicdq; inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Exꝛbe Roma quarto klendas apꝛilis Anno dñi M.cccc.lviij.

Finis pꝛobemij — Sequitur hiſtoꝛia

Que ſub Fridꝛico tꝛercio ei⁹ nomis impeꝛatoꝛe apud Europeos et

qui nomine chꝛiſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunt memoꝛatu digna mihiq; cognita tradere poſteris q̄; bꝛeuiſſime libet. Cōmiſcebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodū locoꝝ reꝝq; ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cotermia ē ⁊ in oriente vergit principiū narratiōis pstabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt tāq; būgari pānonioꝝ loco succesſerīt. verū neq; būgaria pānonie termios implet. neq; illa tā lata olī fuit q; nostra etate. Būgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q ad italiā ⁊ adriaticū respiciūt mare. Pānonia ptinebaf ab occasu noricū enūq; amnē. ab oꝛtu mysos ac triballos ⁊ flumē sauū ptinges. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonib⁹ īcolit. Stiria quoq; ysdē terminis cōtinet, valeria quondā appellata. Būgaria vo q̄uis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsq; sauum cōplexa ē. danubiū tn transgressa ad polonos vsq; protendit. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciq; possident. Impiū gētis būgarie multo latius ē q; ipa būgaria. nā⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnēses ⁊ triballi seu mysi quos tū seruios tū rascianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transsiluanos noiant būgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoꝝ armis eicti defecerūt hanc prouiciam quaten⁹ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pannonioꝝ rege subactoꝛ ⁊ amātinis inter sauū ⁊ dranum fluuios prostratis. Baciam vero trāsdanubiū que nunc bungarie porcio est Traianus impatoꝛ edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aureliānuꝝ recupata est. Post romanos aliq̄n buni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo humgaroꝝ natio ex vltimis scathaꝝ finib⁹ inūdauit q̄ vsq; ī hāc diē regno potit ⁊ vltra citraq; istrū late dñat. Extat adhuc nō lōge ab oꝛtu thanays altera būgaria nre hui⁹ de q̄ sermo ē mater ligua ⁊ moꝛib⁹ pene simil q̄uis nostra ciuli oꝛ ē xpi cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in būgaria quā danubius interlabit tepestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an nos supra ꝯquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corpis ꝙz maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prorsus infelix. quē nō turchi dūtaxat. sed bohemi ꝙz sepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios ꝙ aliqñ rebellassent gladio pcussit. ob quā rem ⁊ ipe paulo post (regina fatis functa) in vincula piectꝰ est. mulieriqꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in custodiam traditus donec regni pceres supplicū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus prudentia. qui vt erat facundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare ꝙz fundere. dimissus ab ea barbaram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi/toribus supplicū sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumulauit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa buiꝰ Sigismūdi egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud pclarissimū qꝺ eccīam catholicā in tris partes diuisaz cogacto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispaniā Angliā eius rei cā peragrans. Witoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uenceslaū bohemie regem germanū suū qꝺ regno inutilis esset cōiecit in vincula. ꝙus negligenter custoditū magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiā brandenburgensez friderico burggrafio nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit. illicqꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus pfuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū pompe coronatus bohemie ꝙz diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes imperū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat/ ur regem theutonibus impare. atqꝫ ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo in iussu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victicqꝫ pcibus pbuere consensum. ille imperium nactus in hungariā rediit aduersus turchos qui tunc rasciā inuaserant arma moturus. sed dum bude morā facit (ea est regū sedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demersit. id hūgari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitat/ que estigio tumultus. hungari arma capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiūt/ negociatoꝝ domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēsibus Jacobus marchianꝰ ordinis minoꝝ professor doctrina fraꝝ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoqꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma depo nāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neqꝫ em tempus ferebat interpretem bñ sibi futurū autumant qui xpm suis ceptis ducem habeant. sublimēqꝫ iacobū simulqꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac bachati p vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquato minora spolia. ⁊ a cedibus tpatuꝫ est ob presentiam iacobi qui mō pcibus modo lachrimis furorē incense plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis eccie pontifex morit. apud quem pciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. ꝙz sacram appellant fideliqꝫ anui tradita archas claudit atqꝫ obsignat. Albertus paulopost ad dranam vsqꝫ fluuium pficiscitur ibicqꝫ castrametatꝰ maiores copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbē rascie obsidentes. priꝰ tñ expugnatū est oppidū ꝙz auxilia venirent. ipe Budā reuersus cū dissintheria laboraret Uiennā repetere statuit siue moriturus inter suos. siue qō aerem in quo fuerat nutritus pferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoqꝫ testamento in villa que longa dicit/ur vi. kalñ. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaqꝫ pstaret. Fuit ꝙz in bellis audax ⁊ manu promptus Moravos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū suū cohercuit. Magna de se xpiane rei publice promittere videbat. nec minora populi de sua virtute concepe/rant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occidit que breui ad summū potentia creauerat

nam cōmēdauit. Legati q̄uis ꝓhibente regina Uladislaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ impoſito diademate regē ſalutauere. quo cū diu Ladiſlai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuiſis vlricus comes cilie dū conſobrine ſtudet latiſlaoq̄ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ eſt. Dionyſius archiep̄s ſtrigonienſis qui poſtea cardinalatus ho
nore donatus eſt genere ac moribus illuſtris vtriq̄ regi diadema impoſuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus em̄ ad polonū q̄uis publica fide accepta budam petiuiſſet nō ꝓius libertati ſue redditus ē q̄ Uladi
ſlaum in alba coronauit. ip̄e q̄ꝓmū potuit domū reuerſus polonoꝝ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus
eſt. Julianus cardinalis ſancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam miſſus vir ſummo inge-
nio. ſingulari facundia. excellenti doctrina q̄uis inducias belli inter Uladiſlaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
compoſuit pacem tm̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe
cere. ſolus Ziſzkra bohemus rei bellice peritiſſimus ⁊ manu ꝑmpt⁹ latiſlai partes in hungaria tutatus eſt.
qui ſepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ poloniq̄ copias vicit. fudit. deleuit biſq̄ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū caſtris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus ſed ingenio dextro ⁊ animo ſublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis ſecunda p̄lia fecit. ⁊ hoſtium
ſpoliis hungarica templa ditauit. primuſq̄ oim apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci poſſe mon
ſtrauit. quibus ex rebus excitatus Uladiſlaus ⁊ ip̄e p̄lium cum amurate turchoꝝ imperatore cōmittere nō du
bitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fedus inter Fridericū imperatorem ⁊ vladiſlaum qui ſe regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege compoſuit vt liceret imperatori hungaros cohercere ſi qō in au
ſtria ſtiriaue damnū inferrent. idem permiſſum vladiſlao eſt in friderici ſubditos hungariam infeſtātes. Gū
tiū oppidum in hungaria ē ſtirie atq̄ auſtrie proximū bot latrones occupauere ⁊ plerūq̄ circumiecta caſtel
la ex quibus in auſtriam profecti magnam vim pecoꝝ atq̄ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca ſuſpendit. Cui
cecidiſſet in bello Uladiſlaus cōuentus hungaroꝝ apud Peſtam habitus. locus hic tranſdanubium. bude
opponit neq̄ muris cinct⁹ neq̄ magnificis domibus exedificat⁹. ville ſpeciem gerit. hic Ladiſlaus alberti fi
lius cōmuni procerū conſenſu rex deſignat ſuiſq̄ deinceps auſpicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius p̄lia q̄z poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator aſſumptus abſente rege prouin
cias vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratis apud albā tur
chis quemadmodū in rebus raſcie referemus breui tempore ſupueniens morbo extinctus eſt. Ferunt cum
cum egrotaret noluiſſe ad ſe dñicū corpus deferri. indignum eſſe aientē ſeruī domū intrare regē. iuſſiſſe ſeſe
q̄uis deficientibus viribus in templum vehi ibiq̄ de more xp̄iano confeſſum diuinam euchariſtiam ſuſce-
piſſe atq̄ inter ſacerdotum manus deo animā reddidiſſe. Felix ſp̄us qui tante rei q̄nta geſta eſt apud albā nū
cius atq̄ auctor migrauit in celū. Ladiſlaus qui ex tutela iam pridem imperatoris emiſſus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in auſtriā ſe contulerat. audita turchoꝝ ſtrage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ip̄o comite qui veluti ſublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rurſus in hungariam rediit. ſed dum apud albam ſpolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hoſtiuꝫ ca
dauera inſpicit comes ip̄e cuius caput erat a rege ſecundum. ⁊ qui iam ſolus tanq̄z regis auuncul⁹ leges hū
garis preſcribebat. Uladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat inde necem conſecut⁹ vnde ſperauit
imperium. Offenſus ea re mirū in modum regius animus dolorem tamen ſuppreſſit nec dubitauit auuncu
lum iure cęſum fateri. Cadauer defuncti in cilium miſſum eſt. rex budam ſe contulit vbi ſecutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iuſſit. pcuſſorēq̄ comitis ladiſlaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuus
duxit in auſtriam. ⁊ profectus in bohemiam pceres eū ſequi mandauit. ip̄e paucos dies prage morat⁹. ſiue
morbo peſtifero vt pleriq̄ tradidere. ſeu veneno vt alij affirmant die obijt. nobiliſſim⁹ ſanguis paterna ori
gine ac materna ex imperatoribus ortus. Mathias qua die rex clauſit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in cuſtodiam ſuā recepit. Corpus ladiſlai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
imperatorem in arce pragenſi atq̄ in ede ſancti viti reconditum eſt. Defuncto ladiſlao rege hungari ad ele-
gendum ſucceſſorem ad kalñ. ianuarias diem conſtituunt. Proceres apud budam frequenter conuenīt in-
ter quos michael zylagi magna militū ſtipatus caterua p̄ſto adeſt. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
ſecuta ferunt. quibus ſtatiua in peſta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladiſlai nepotis cū pleriſq̄ regni baronibus acerrime ſimultates erant his potentia eius haud
paruū ingeſſit terrorem. nec iam pculſa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat. Michael
vo conuentū adiens non ſero circa armatos adduxiſſe ait. nō vt vim congregatis inferat ſed vt eos deterre-
at. ſi qui ſint qui libertatem principum ac populariū in aſſumendo rege pturbare conent. Illud tm̄ ſeveluit
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. claraſq̄ gentis victorias peperit indigna ſuis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occiſum. alterum in bohemia captum ſeruare poſſe. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq̄ in eius regni faſtigio collocare. Quod pater ſua virtute ſuaſ

ſet neq; ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferat parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincie vtiliorem eſſe arbitrent nihil obſtare quo minus melior eligatur. fuit res aliq; diu anceps cū baronum ſibi quiſq; timeret. Poſtremo reconciliatiõe inter proceres facta cuius auctorẽ iohannẽ ſancti Angeli cardinalem virũ doctrina & moribus excellentem. qui cū legatũ agebat apoſtolicũ tradidere. Mathias octo & decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorũ qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiẽtes magni ſecreti electionis exitus expectabant rex acclamatus. Hunc quiſquis hec legis & futura pdicito ſingulare prorſus humane inconſtantie documentum Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſq; pene paribus. alter ex regio ſolio dū noue nupte thalamũ exornat defert ad tumulum. alter dum capitale iudiciũ trepidus manet ex carcere vocat ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atq; pactionibus empta refert. Mirabile quod matrem repentina letitia nõ examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatũ audiuerit q; vincul' exemptum in parte hungarie que tranſdanubium in ſeptentrionem porrigit & nunc Sepuſium vocant olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus huſſita; peſtifera labe infect' milites predandi cupidos vndecũq; ad ſe venientes benigne collegit eoſq; fratres appellauit. & vniuerſam regionem illã tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partẽ diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſq; menſis viritim diuiſit. ex quibus nõ plus accepit qui totũ menſem q; qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſibi ex euãgelio ꝓceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus & qui prima hora & qui vndecima venerant equã mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cū longe lateq; rapinas ageret & iam q;q; milia pugnatorũ in armis haberet indieſq; creſceret non aliter diſſipari potuit q; duce ipo Axamite ad ſtipendia ladiſlai regis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiũ ſita quã daci quondam incoluere feroces populi. & multis romanor; cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi & balachi. Theutones e ſaxonia originem habent viri fortes & bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenſes patrio ſermone appellati. Siculi hũgaror; veruſtiſſimi creduntꝰ primi omniũ qui ex hungaria veteri in hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q;uis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pecor; paſcũ t. nobiles tñ appellãtꝰ. & occurrẽtes iuicẽ alter alterũ generoſun dñm ſalutãt. nec tributa pendũt. niſi quo anno rex hungarie coronatꝰ. tũc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi traduut. quor; numerum ſupra. lx. milũ eſſe ferunt. Juſſi vo in bellũ exire niſi pareant capitali pena plectuuꝰ. bona fiſco applicantꝰ Valachi genus italicũ ſunt quemadmodũ paulopoſt referemus. paucos tñ apud tranſſiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue neſcios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtriciũ vocauere regie corone ſubiectum. Id ladiſlaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre opidani diuq; reſtitere. coacti tñ impata fecerunt. Et mortuo Johanne eiuſq; filio ladiſlao bude occiſo Michaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnũ petebat turpiter receſſerunt. Ille indignatus q; primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidũ expugnauit. rebellium ciuium alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidũ incẽdio deleuit. Ingreſſe ſunt paulopoſt tranſſiluanã turcor; circiter tria milia pdamq; magnam abegerunt. pecor; atq; hominũ quos inſecuti ſibinienſes & ipi theutones ad internitionẽ vſq; deleuerunt. victores pda recuperata domum redire Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducẽs copias affuit ciuitati exiciũ parãs que biſtricenſib' aduerſus ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimã vrbẽ ſe continerẽt fruſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. Apud hũgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arriani⁹ qui Alexandri magni geſta greco ſermone ꝓſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hortatu Sigiſmũdi ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas & barbaras amicicias compauit aduerſus Malateſtas. qui maronis ſtatuam in foro mantuano deiici iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hũgaris qui ſtudia hũanitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem epm varadienſem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſorore nepotez. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litteras didicit. nec minus verſu q; ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Scientiam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Inter quos Bioniſius excellnit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſez ſortitus eſt eccleſiam. honorem quoq; cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus wayda tranſiluanus. Michael vſatius. & qui caliſium inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex alicua ruina magnus. Johannes huniades cuius nomẽ ceteros obnubilat nõ tam hungaris q; valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Ualachia per quā lata regio ē a transſiluanis incipiens vſq; in Euxinuz protenſa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaz indigua. cuius meridiē biſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a etas rutheuos appellat ⁊ verſus fluuiū thiram nomades ſcithaz genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ⁊ darīū biſtaſpis filiū turpi fuga repulerūt ⁊ tracīā pluribus cladibus affecerī. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ⁊ colonia romanoz que dacos coherceret eo deducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ p̄o flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus eſt cuius magna ex parte mutat⁹ ⁊ hoī mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempeſtate nr̄a due factiones fuere. altera danoz. altera dragulaz. ſed hī cū danis impares eſſent atq; ab illis multifariā oppr̄imerent turchos in auxiliū vocauere. q̄z armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis vo iohānes huniades hungaroz impio fretus opē ferēs nō tā illos reſtituit q̄z ſibi ip̄i claritetē ⁊ opes acq̄ſiuit. Quippe q̄ danoz agros ex p̄tate turchoru ereptos ⁊ ſibi ⁊ poſteris perpetua poſſeſſiōe retinēdo occupauit. Ualachi ⁊ īſulas biſtri accolūt. inter q̄s peucen inſulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̄z ſedes habent. valachorū pars turchoz̄u imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam eſſe prouinciarū deſcriptionem q̄n ⁊ autores ip̄i quos imitari oportet non ſolū varij verū etiam inter ſe ōrij ac magnope diſſentiētes. inueniunt ⁊ ip̄arū ꝓuinciarū limites pro dñantiū auctate ac potētia ſepe nūero ꝓmutāt. nā q̄ ꝓuīcia latiſſima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

tincta est aut ꝑ modica. ℑ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāq; videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora vīa tpa Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓsus ignorāt. macedoniā sub emathione rege a q̄ emathia cognomiata ꝓgusti clauserāt termini. Ꝗrt⁹ postea regū ꝛ gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Bēt igit̄ venīā equū cēseo si q̄ mea scripta legētes nō eos locoꝝ termios offenderīt q̄s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. cuius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliq̄ historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic em̄ elucidior reddit̄.

Tracia

Post valachos igit̄ ꝛ hūgaros de q⁹ sermo habit⁹ tracienſiū res geste sese offerūt. Tracia, vo vt pleriq; autores tradūt ipiq; pstātiores amplissima prouicia ē lōge lateq; patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ꝛ strimon fluui⁹. silq; macedonic⁹ ager. septētrionem hister claudit. occidētis ora tū peonij mōtes tū pannonia ꝛ sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia ꝛ plinīū veronēsem fuisse video. ꝛ Strabonē ipz q̄ fuga mōtis hemi tracia diuidere media affirmat. ideq; dardanos. tribalos mysos incolere tracia nō ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes habent nemo negabit q̄ scripta vetez pīti rez statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq; exinū protendūt inter histrū ꝛ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsq; romania ē natio greca q̄ius olī barbara fuerit. Et iterū nostro tpe ītele to grecoꝝ imperio dñantib⁹ turchis in barbariā redit. Huius prouicie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agros pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̄b⁹ apollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit. calcedonis cōditores. q̄ qm̄ prius in traciam nauigassent. situmq; vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

rissēt. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vō impatorem cognoie magnū cū statuissēt imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili⁹ parthoꝝ excursiones cō pescēret tradūt eccliastici autores in troadē pfectū ibi regie vrbis fundamēta eiecisse vbi quōdā agamenō ceteriq; grecoꝝ prīcipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xpō saluatore locū aliū designāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māsere vestigia infectū reliquisse atq; in tracia nauigante Bizātiū petiuisse eūq; sibi locū diuinit⁹ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornasse. tūcq; illi decoris adiecisse vt altera roma ñ im merito dici possēt. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ poti⁹ in terris habitaculū q̄z im patorū putauere. Nomē vrbi nouā romā ipator ididit. ꝟ vicit obstinatio vulgi vt a ꝺditore poti⁹ ꝺstātinopo lis vocaret. In hac vrbe multa sub impatorib⁹ epoꝝ ꝺcilia celebrata. multe suppīsse in xpiana religiōe sur gentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diuti⁹ māsit q̄ de ꝓcessione sctīspūs. q̄uis in plurib⁹ agitata ac reiecta ꝺcilijs ad nostrā etatē vsq; pueniēs. demiq; sub Eugenio quarto pon. maxio in florētina synodo. quēadmodū suo loco dicet. nō solū a latinis ꝟ ab ipis t grecis dānata explosaq; ē. Dein q̄zq; Jo seph patriarcha t Jobes impator gentis eiusce cū latina eccia cōcordib⁹ animis fidei symbolū decātauerit Constātinopolitana tīn eccia credere qō romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝺsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātin⁹ q̄ ei successit siue decept⁹ siue spon te sua insanies haud q̄q; vnioni ꝺsentiēs videbat. t iā Gregoriū patriarchā priori suffectū qō ad verita tem fidei ambularet domo pepulerat ecciastica bona inuadēs. miserat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ ysidoruz epm sabinensem vniuersalis eccie cardinalē virū industriū t q̄ rutenoꝝ eccīam iādudū rexerat ꝓcontatū q̄ nā rōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiusq; sena tū in recta viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce t auctore moamethe veluti repentina tempestas in constan tinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet. Video cōplures etatis nre nō auctores aut poetas dūtaxat verū t historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noie turchi appellēt. credo eos idcirco motos. q̄m turchi troyā possidēt quā teucri coluere. ꝟ illoꝝ origo ex creta atq; italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica t barba ra est de cuius origie atq; ꝓgressu q̄uis ꝓpostū egredi videar dicere haud alienū existimo. q̄n sub euo nro intātū hoc gen⁹ hoim auctū ē vt asiā greciāq; tenēs latinū xpianūq; nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄z tractacēses aptet de q̄bus institut⁹ est sermo.

De turchis

Curchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝓtra Babilonis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vulturꝝ carnes. nec abortiuis hoim abstinuit. die festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis q̄ sensit. q̄uis octauiano augusto in auro littoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiq; regiões annua illi tributa reddere aīaduertisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec gens teste ¦othone historico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis egressa cū auarib⁹ q̄s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna miltis vtrobiq; desiderat⁹ oflixit. Exinde pōtū capadociāq; transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdestinis quibusdam excussionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris oportunis vnde ꝓ occasiões facile irruptiones fieri possent vsq; adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersus finitimos de agri possessione certare ⁊ deniq; procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāq; frigiā. cylices. cares ⁊ cā asiā que minor vocat ad oras vsq; ionye ⁊ littora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi ꝓfactiões secuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ siguntin⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otoman⁹ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex collecticio milite nō parua manu per seditionē oflata crassari passim ac non solū reliq̄as x̄pianas vexare. verū ⁊ hoies sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ ꝓncipes seditio facilem cursum ꝓbuit. nā illi dū sese inuicē laniant assciscis vndiq; oīb⁹ q̄ ꝓ ingenio prede rapinarū q̄ percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vi partī deditione in ptātē accepit. Ottomāno filius successit Orcanes q̄ rē inchoatā a pr̄e comode prosecut⁹ ad modū ꝓpagauit. cuꝫ amurates fili⁹ subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio disceptātib⁹ ab altero q̄ supari timeret ¦in auxiliū accersitus turchoꝝ prim⁹ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postq̄ ambos eneruatis cōsumptisq; viríb⁹ fractos ⁊ defessos aīaduertit versis vt aiūt prioris arma in eos sine vllo discrimīe per occasionez cōuertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune incheroneso ad helleſpōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāq; sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāq; thracie partem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salmanū et bazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad bazeitē deducta est qui prosperos fortune adept⁹ afflat⁹ vsq; adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thessaliaz. macedoniā. phocidē. boeciā. attbicam maiori ex parte occupauerit. Mysos q̄s illirios tribalos crebris excursionib⁹ infirmauerit. Cōstantinopolim vo tū omni agro suburbanisq; ac delicijs spoliauit. tuz longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissētq; procul dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ ꝓpotens rex instar torrētis ipo incursu atq; impetu cūcta prosternēdo ac vastando bazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno ꝓlio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētiū in cui⁹ exercitu duodecies centena milia hominū fuisse traduntꝫ xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. hoies tanq̄ pecora trucidauit nō etati nō sexui pepcit. Damascū nobilissimā syrie vrbem diripuit atq; incendit. bazeitē cathena vinctū prādens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equū eo tanq̄ scabello vsus est. post cladē bazeite filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm̄ ꝓculū euasuri in thraciā trajicere ꝓtenderent Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie collatis signis plūs inieus tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta Johannes dux burgundie in eo plio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan ei⁹ filio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato maoemetē fratrē reliquit beredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transdanubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in asia turchoꝝ regulos armis regnisq; penitus spoliauit. x̄pianos sub impio suo degentes q̄durissime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moreret. audita patris morte in traciā trajicere conāte ipator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāq; reliquū ex bazeite filijs vt reꝝ potiret emisit ⁊ summa ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cōsecutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tū veneti possidebāt vi captā expugnātq; penitus dirupuit eaq; victoria auct⁹ epirū atq; echoliā nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros vastauit. oppida multa vi cepit dirupuit atq; incendit. vxoribus more gentis q̄pluribus iunctus est. Inter quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus Georgius impar generi potentie furentemq; veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Smedram tueret. cum coniuge ceterisq; liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in bungariā profugit. Expugnata est tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis clādibus Turchos affecit. eorumq; duces acie conflixit. verū q̄uis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cũcta restituit multa sibĩ ꝑ retinuit multa dedit amicis neq; iniuria cũ t ipe sua virtute repu
lisset hostes t georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefellisset
ī his vo que religiois essent neq; romane eccie auscultaret neq; maomethes legẽ sequeret. Libet qm̃ hucvẽ
tum est hui⁹ opa ad finẽ prosequi qm̃ male pugnatũ esset in ꝑlio varinensi. de quo paulop⁹ dicem⁹. fugiens
huniades in seruiã se recepit. Sensit aduentũ georgius atq; obuiã factus veniẽte intercepit t quasi hostẽ
cõfecit in vincula. nec pri⁹ dimisit q; oppida sue ditionis ab eo prideẽ occupata recepit. Nec multo postea cũ
iohannes versus sophiaz copias duceret videret qz nõ parua thurcis illatur⁹ damna amurati oia bũgaro-
rum cõsilia patefecit. vnde ille admonit⁹ maximã xpianis intulit cladẽ. quẽadmodũ suo loco referet. Cũ vo
turchi cõstantinopolim erucissent atz in seruiã ducere exercitũ minaret. Scõo auxiliũ petens ad hungaros
transit t in austriã vsq; profect⁹ Ladislaũ adijt regẽ. grandeu⁹ iã senex dign⁹ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermois auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hũc iohannes capistrane⁹ ordinis mi⁹
norũ professor vite mundicia t inter ꝓdicatores euãgelij nr̃o tpe insignis quesiuit an audire se vellet annuẽ
ti qõ romana eccia credit t docet exposuit diu secũ p interptẽ de sacris eloquijs disputauit t errorẽ sue gen
tis relinqueret magnope cohortat⁹ est. Ille hoc deniq; respõsum dedit. Annis. xc. vitã ꝓduxi nec aliã religi
onẽ q; suscepi a patrib⁹ noui. sapientẽ me ciues mei q;uis infelicẽ hacten⁹ putauer e. tu nunc qõ sepe agitãt
senes delirũ efficere cupis laqueo vitã finire malim q; patrũ traditiones relinquere. atq; his dictis e conspe
ctu abijt tã piculosũ est religionẽ imbuisse damnatã. Reuersus domũ quom accepisset michaelẽ zilagi q tuz
albe cũ psidio perat fratrẽq; eius latislaũ q̃drigis vectos vrbẽ exisse milites misit qui eos vel ꝑhenderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aiaduertit curru desiliẽs equũ q pene ducebat ascendẽs veloci fu⁹
ga saluatus est. Ladislaus in q̃driga reptus multis vulneribus cõfossus ac discerptus interijt. sed nõ impu
ne id georgio cessit. Cognouit t michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggres-
susq; cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ se gladio defenderet. Redẽ
ptus est georgi⁹ magno auri pondere nõ tñ diu supuixit cũ trunce man⁹ fluor sisti nõ posset. atz hic pfidi bo
mis exitus fuit. Lazar⁹ fili⁹ post eũ gubernationẽ suscepit excluso frẽ gregorio quẽ quõdã am urates exceca
uerat. Is cũ sorore quã nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis ꝓfugiẽs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deinõ lazarus de cui⁹ hereditate nõ parua cõtentio exorta e. Gregori⁹ turchoꝝ auxilio paternũ
regnum nitit vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec katbecuzinavlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionẽ hereditatis desperat. Johãnes cardinalis sancti angeli ab hungar]
inuitat⁹ eo ꝓfect⁹ vt arces rastianas q̃ turchis in hungariã aditũ ꝑcludunt. aut aplice sedis noie recipiat aut
hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nõ sine graui piculo vix em̃ man⁹ turchoꝝ euasit Budã redijt. Hos amu-
ratis opa q̃ medio cursu reliquim⁹ ꝓsequmur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliq; tã suis amat⁹ q; hostis odiosus
cũ centũ milib⁹ pugnatoꝝ intrauit hungariã late populat⁹ ꝓuinciã. sterilis ann⁹ impedimẽto fuit ne regno
potiret cõmeat⁹ penuria ꝓpulsus redijt. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad-
uersus eũ missus bũgaroꝝ extulit aios t arma sumere psuasit. exercit⁹ xpian⁹ vsq; sophiã ad arcũ magnũ ꝓ
fect⁹ ẽ. Sepe cũ turchis prospere dimicatũ nõ sine Johãnis huniadis ingẽti laude. qui cũ copias duceret
eius nomẽ apud hostes adeo terrificũ fuit vt plorãtibus pueris matresfamilias taciturnitatẽ nõ aliter impa-
rẽt q; iohãnis psentiã minitates. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi qm̃ xpianis ꝓfligere nõ dubitarũt
sed nõ tã felix eius pugna q; fortis anim⁹ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hũgari
qui bello interfuere cupiditate glie res suas ampliãtes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiũ cesa captaq; multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dũtaxat hostiũ in eo ꝑlio cecidisse suis lr̃is affirmauit. Signa militaria nouẽ capta iohãnẽ huniadẽ non
ducis tm̃ sed militis q̃z singulari virtute vsum eiq; fides habita turchis ea xpianoruz victoria plus pauoris
q; damni attulit. nõ hũgaricas tm̃ vires sed germanicas q̃z in se ꝓmotas arbitrãtib⁹. Cõsternati ergo ac p
culsi metu pinde ac tot⁹ occidẽs cõturasset. pacẽ petiere hungari q̃ suasvires nõ ignorarẽt. nec tã potẽtic sue
q; casui victoriã imputarẽt piculosum existimantes sepi⁹ tentare fortunã oblatos vltro ꝓditiões pacis nõ
recusarũt inducie belli in decẽ annos iusiurãdũ p sua sacra ambe date ptes pstitere. Despoto Seruie q̃ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbat. Eugenio q̃z roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura insedit q̃z xpiane fidei ꝓpagande.
Scripsit igit cardinali nullum valere fed⁹ quod se inconsulto cum hostib⁹ religiõis pcussum esset. Uladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti q̃eta dissolueret imperauit. iuramenta remisit.
nouũ instaurari bellũ tum ꝑcibus tũ minis extorsit. Ex xpianis principib⁹ auxilia petijt preter ꝑhilippus
tñ Burgundie ducẽ neminem xpiane religiõis zelus cõmouit. hic solus classem instruxit que vsq; in belle-
spõtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cũ pleriscq; triremib⁹ eo missus classi pfuit. Uladislao qui alienum regnuz inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialib⁹ nõ deesse. Accersitis igit ex polonia z bobemia ceteriscq; vici-
nis gẽtib⁹ auxilijs coactis ex bũgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Johãni huniadi castroꝝ cura
cõmissa q̃dragita circiter eqtũ milia fuisse tradũt. pleriq; dimidio minorẽ numerũ prodidere. Reguli hũga-
rie põtificesq; ꝯplurimi interfuere. Julian⁹ scti angeli cardialis milites cruce signatos nõ paucos secũ du-

xit iter p valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt p plana ⁊ cāpestria loca in romaniā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō satis confideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū trajciendi freti non mediocris cura. q̄ classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēses quidā curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias pmiserunt. Locus est vbi nō amplius q̄z stadia quinq̄z latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europaz asiamq̄z disterminat. Bosphoz Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus p capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse ferunt. Jaz xp̄iani locum attigerant cui varna est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias nunciatū est. Cedēdū vlatislao cardinali q̄z videbat. ⁊ ne circūueniri ab hoste possent munitū montanumq̄z locū petendū. at huniades aduersari ac resistere turchoz ie nosse vires dicere famam semp vero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tm̄ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro atq̄z ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis p̄graue intentū quo dux nō modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchoz mores inspiciant feminas magis existimare debere q̄z viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissimi ꝓceres militant nunq̄z deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis sententia expectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem p̄buere q̄z fama ip̄a vulgauerat siue q̄ metuentibus omnia vero maiora vident. siue q̄ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄z defuerat. Territus hunIades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. Ille serū consiliuz arguens pniciosam magis fugam q̄z pugnam dixit. Commisso p̄lio sperari victoriā posse. sepe minoriꝫ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄z audaciā ⁊ ordines p̄stare victoriam. deū quoq̄z respicere meliorē causam p̄stantioremq̄z se paucis si modo audeant exhibere. Fugiētes victoriā hosti tradere ferendaq̄z terga ⁊ multam suoz cedē. Magnifica quoq̄z verba iohannis p̄ die dicta plenus irarū exprobrauit. Jussisq̄z omnibus arma capescere p̄liū expectauit. Amurates in ꝓximo colle consederat. ex quo suos pariter atq̄z hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que vento agitate instar alarum p̄ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoz frena multoz visa ⁊ multi galeaz argenti atq̄z gemmaz nitor. ip̄as quoq̄z gladioz vaginas p̄grandes vniones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est verocib⁹ in pugnam animis. supior acies nostra turchos in fugam vertit. q̄z plurimis primo impetu ꝓstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugisseq̄z ꝓtinus pdito exercitu nisi circūstantes satrape comp̄henso eius equi freno ignauiaz eius increpassent fugientiq̄z cōminati sunt necem. pstitit ergo inuitus iussisq̄z fortissimis arma sumere prelium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem victoria sese prebentem. cadebant hinc atq̄z inde q̄z plurimi. plures ex turchis quoz corpa paz tecta facile sagitte ensesq̄z penetrabant. Postremo quom nou⁹ in horas hostis incederet ⁊ saucioz loca integri occupa/rent non tam virtute q̄z numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo suorum quos erga semon minus fortes q̄z fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cristianisq̄z animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dirim⁹ circūiectosq̄z vndiq̄z currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniect⁹ amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus aderat. quod si hunIadi par anim⁹ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea dies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ip̄e vt primū cedere xp̄iana signa cōspexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq̄z insalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa ⁊ saluare aliquos q̄z perire omnes maluit. Poloni acceptā eo p̄lio cladem hunIadis vecordie atq̄z ignauie tradiderunt. ip̄e sua cōsilia spreta conquestus est. Vladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūmenta hostium pugnat equo deiectus obtruncatus est. caput eius hasta infixum p greciam atq̄z asiam in signum victorie populis ostentatū. Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones curruū tuebant necati. Epi ⁊ ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppressi. Julianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā iam hostes euasisset hungaroz p̄fidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertuz latrunculi quidaz nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer feris ⁊ volucribus dimisere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis p̄sentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ip̄am ferre suaserit. HunIadem vt ante diximus fugientem dispotus ferute cepit. Poloni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaz eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neq̄z fretū vti par fuerat custodiuit neq̄z trāsuectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero ceseoz minime cōstat illud exploratū est longe plures ex turchoz acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiaz longe maiꝰ damnū christianis illatum. Victor amurates neq̄z fugientes hostes insecutus est. neq̄z gloriabundꝰ inter suos magnifica verba iactauit. neq̄z vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristioz esset ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Mollem inquit hoc modo septus vincere. iubensq̄z vasa colligi. copias que superfuerāt domū remisit. ip̄e adrianopolī reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota p̄soluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incõstantiã q̃z fortune veritus que nulli ppe tuo bona est. Accersitis prouincie maioribus Moametbem ex liberis suis natu maiorem pro se regẽ cõstituit. ipe priuatam diligẽs vitam in asiam profectus cũ paucis ociꝰ sui comitibus religioni cuidam soli tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opib⁹ ꝛ auctoritate maior maometbi qui nõdũ p etatẽ aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarẽt more gentis necati sunt. felicius apud turchos priuatis q̃z regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nõ parnũ tempus in q̃ bungari turchos nec turchi bungaros armis lacescere p̃sumpserunt. Sua quẽq̃z calamitas domi attonitu tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq̃z partis eliserat. nec turchis neq̃z bungaris rex bello idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noie gebernauit ferocior huniades reiq̃z militaris pitissimus. oz ignominiam varne acceptã oblituisci nõ poterat ꝛ abolere infamiam. resartire damna quonã pacto valeret dies nocteq̃z meditabat spem bene gerende rei turchoꝝ quies p̃buit qui iã pridem nullũ belli apparatum ostenderant vires illis atq̃z animos defuisse ratus tempus idoneũ existimauit. in quo pristinam recuperare gloriã posset turchosq̃z pessundaret. quibus si adfuit exercitus imperatorem tñ p istis prsus defutu rũ arbitrabat. nec magis existimandũ exercitum sine duce q̃z ducem exercitu carentem. Coactis itaq̃z repẽte copijs ex bungaria accersitis bobemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̃z militũ nõ parua manu coacta ducere iturchos statuit quos prius aggredi ac cõficere credidit q̃z mouisse ex bungaria nũciaret. Eam rebus gerẽdis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliũ eius Georgius despotus serue vt ante diximus turchorũ ducibus patefecit. Magnũ genti periculũ imminens manus ostendit. pculsi eo nuncio turchi quid agerent non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate minor tantam belli molem ferre posse nõ credebat. Calibasse defuturã obedientiam putabant qua nibil ẽ in bello magis necessariũ. Trepidare igit ac estuare modo huc modo illuc mẽtem quertere nullũ consilium satis placere. berentibus in deliberatione nunc satrapis nibil tandem salubrius visum q̃z reuocare ab ocio amuratẽ. neq̃z em veterani militaturi sub alio credebãt nec fortunã belli sub alio tẽptãdã arbitrabãt q̃z sub eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maometbis animũ vehementer offendit cupientis in ea expeditione sese virũ ostendere. verentisq̃z ne imperiũ amitteret si pater iterũ regnum assumeret vt sunt hominũ mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝓpato more exercitu in hostem pfectus nõ aliter q̃z si ad p̃dam pgerent alacres milites duxit. Jam huniades cũ copijs sophiam transierat pstratisq̃z qui occurrerant locoꝝ p̃fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant nõ expectauit baniades puocari prior ipe pugnam iniit. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi hostes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ꝛ amurates in cornu suo victor bungaros fudit. Postremo quoniã victor victorem incurreret nõ tulerunt xp̃iani turchoꝝ impetum qui q̃zq̃z virtute prestarent numero tñ supati nõ tam victi q̃z fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̃z suos neq̃z minis neq̃z p̃cibus sistere potest cũ paucis ex bello pfugit. Multi bungarie proceres ꝛ nonnulli ecclesiarũ epi in eo p̃lio cecidere. Gregorius miles ad intermissionẽ cesus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destinauerat mortem obijt. Corpus eius more maiorũ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ꝛ asiatici regni caput. Paulo anteq̃z obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satrapis ex qua natum filium nomine Chialpinũ sextum agentem mensem calibasse moriens cõmendauit. ille moamethis gratiam initurus ꝛ matrem ꝛ puerũ ei p̃didit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis que puer recognoscerent postq̃z certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiuz reddidit funusq̃z regio more fraternũ duxit. Auspicia regni paricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienũ puerum chialapini noie suppositisse ferunt illumq̃z p filio amuratis necatum. chialapinũ vo ad constantinopolim clam educatum. post capturam vo vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ꝛ hunc esse quem Calixtus põtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos remittimus q̃uis multa in bisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ꝛ sepe tonsoris filios regio defungi bonore viderimus. Moamethes igit defũcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta maiorũ pro ingenio correxit. leges ipe suas domi foriscq̃z tulit erarium locupletauit. nouavectigalia excogitauit. copias auxit. in proceres ꝛ aulicos seuire ꝓtumeliarue cepit. Hic est ille moamethes qui constantinopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Uoluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neq; ad sua gloriã ptinere arbitrabat vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoq; maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝑ genitores sui idem conati turpib⁹ accepti detristissent. Cũ paucis igit̃ participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac munuit. bellum deinde vbi nõ modo induxit sed contra inita federa contra iusiurandũ intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animũ greci diffidentesq; suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudor nostroꝝ pricipũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̃iane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis quẽq; aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magi crediderim. Maomethes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq; regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo, turribus ligneis eousq; erecti vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorũq; multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq; summis vtrimq; viribus. non paucis diebus ad extremum vocẽ ꝑconis totis castris inclamatũ est. Quĩto kalendꝫ. maij milites omnes ieiunũ sanctificent sequenti die armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die ieiunũ ad noctem vsq; seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes quiuis passim habita ⁊ quisq; amicũ ꝓpinquũ notũq; habuit cũ eo bilaris epulat⁹ est. atq; vbi satis ẽ bibitũ tãq; se deinceps nũq; visuri eẽnt amplexati exosculatiq; simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiuniis atq; orōibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis & altitudine & crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē & grecoꝝ incuriā pīnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros & añmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qō reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia & añ muralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit
fossa. Ceptū ē plūs paululū añ lucē cū miles turc⁹ piculi q̄z more patientior esset ac vulnera & sanguinem
pdaꝝ dulcedie pensaret pugnatū est in tenebr̄s maiore turchoꝝ pricie in q̄s tela supna librabant. At postq̄z
dies illuxit dato signo vndiq̄z nō solū cōstātinopolis ꝟ etiā ipa q̄z pera ne q̄d auxilij grecis pstaret. oppu-
gnari cepta est sua cuiq̄z legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atq; ignauos di-
stingueret & ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō & nauales socij attri-
tā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēq̄z testudi-
nē lanceis contisq̄z pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues laceroq̄z ꝓsternūt. fit strages & tā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ꝟ adest maomethes fortissimū quēq̄z noīatim vocitās vtq̄z in plūs
redeant adhortat. hos pmiis allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus sb
ruere murū portasq̄z quatere innixi humeris & sup iteratā testudinē scādentes phensare hostiū tela brachi
aq̄z nitunt. itez integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma & plu
rima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligirū metropolī nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aīaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ꝟ impator vt abesse Justinianū cognouit quo ierit p
cōtat inuentūq̄z rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qō turchi aduertētes acri⁹ incum
bunt. Et qm̄ ps muri tā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecoq̄z loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfusionē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ꝟ fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calca
tusq̄z obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus & iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosq̄z obtrucassent. demiq̄z nō tazvicti q̄z vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju
stinianus ī perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq̄z seuulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
ri⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizantij menibus aīam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisq̄z periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. & tā hostis superiorē mu
rū tenebat saxaq̄z in ciues deuoluēs ingredientibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cessis oībus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
nihō dignitas nō etas nō sexus quēq̄z ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta eta
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset ī ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pricie agebat. dū pecuniā vel grauia tēploꝝ
dona sibi quisq̄z traheret maiore alioꝝ vi trucabat. Cūq; in exercitu mario & dissono ex ciuibus socijs atq;
exteri⁹ cōflato diuerse linguarū mores atq; cupidines essent & aliud cuiq̄z fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum & cui cōparari alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pciosissima can-
bus obiecta & suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-
fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā & patrie libertatē seruassent. ꝟ auaro in aurū nulla ptās. captui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xpianoꝝ dedecus. dicā tn̄ & posteritati tradere nō verebor qn̄ psuasum
mihi est futuꝝ aliqn̄ & fortasse anteq̄z moriar qui tātā saluatori nro illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū
crucifixi quē colimus & vez deū esse fatemur tubis ac tympanis pēūtibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoq; fedāt & ad nostre religionis irrisionē itez cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona yndiq̄z facta. hic est inquiūt xpianoꝝ deus. Tū lapides lutūq̄z iactātes mi
ris deonestāt modis. ꝟ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btitudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atq; cōfundūt p ignauiā atq; desidiā. dū veri dei cultū periri sinim⁹ & ī hoc
seculo bonū nomē & in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito
adbibisset vt sāguinē mero adderet prīcipes optimatesq̄z ciuitat̄ captos crudel & sanguinari⁹ carnifex fede
miserecq̄z iugulari iussit. Kiriluc⁹ q̄ apō ipatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi pcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
nis. Multi & veneti & ianuenses & latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic an
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xpiano populo fedus ac lugubris q̄z turchoꝝ genti faustus le
tusq̄z. qui ab ortu saluatoris xpi secūdus & ḡnquagesimus supra millesimū q̄drigentesimūq̄z cucurrerit an
nū. Pereses vetus colonia genuēsiū qui & galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priusq̄z rogarent mao.

omethi dditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝓtra fedē direpta. femīe pueriqꝫ ludibrio habiti Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqꝫ cōstantino impatori turchoꝝ consilia ꝑdidisset per miseros cruciat⁹ vita erepta ingētes qs cumul au erat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod amuratez dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maomethes tāto reꝝ suc cessu tumens in būgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennū circiter instructa accersitis ex oī regno ꝓcerib⁹ penetratis tracie mōtib⁹ cū maximis atz infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen puenit. c.l. milia hoīm in ei⁹ exercitu fuisse tradunt pleriqꝫ terciā ptē huic numero subtraxere. Calist⁹ terci⁹ q̄ p idē tps romanā cathedrā sortit⁹ erat iohānē cardīalē sancti angeli cui⁹ supra meminim⁹ pstāte vtute viꝝ q̄ germanos in arma ꝓscīret turchorūqꝫ ꝓpescēret impetū ad eas ptes legatū misit. Is pmissa pctoꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ turchos militare vellēt adiuuāte iohāne capistrano q̄ p idē tps būgaris euāgelizabat. cruce signatorū haud puū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ꝫ inopis atz incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuin⁹ sermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti pnti reꝝ statu potētes futurū xpi regnū nō nisi mo rientes inq̄rūt. credula pauptas facile ꝑdicatoꝝ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta magꝫ fide q̄ ferro acies. Huniades q̄s nō puas copias in armis habuit. appropīquabat spe plen⁹ ⁊ incredibili supbia tumēs maomethes nec tā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gllari inter suos būgariā tā pe ne victā asserere. latinoꝝ impatorē ī ꝑpīquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ istare finē turchis oīa paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoꝝ armis iactare. ꝫ q̄ gllosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atz infamis recessus fuit. albam ad ꝓfluētes danubij sauiqꝫ sitā p uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ potuit. pfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹ acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil la maomethes relictis impedimētis p noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne serīē in historia bohemica ꝓphē dim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardīalis cui⁹ auspi cio res gesta ē. Huniades ⁊ capistran⁹ q̄ plio interfuere. verum neqꝫ capistran⁹ huniadis neqꝫ capistranj huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scrip sere p suū q̄sqꝫ mīsterū deū dedisse xpianis victoriā affirmauit. Quarissima honoris būana mēs facilius re gnū ⁊ opes q̄ gllam ptif. Potuit capistran⁹ pīmoniū cōtenere. vluptates calcare. libidinē subigere gllaz vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ꝫ dei qui p paupes ⁊ inermes rē xpianā saluare voluerit. credim⁹ huic assertioni q̄uis huniadis ministerū se victorie nō auctorē dixerit Ferūt maomethē ab eo tpe nūqꝫ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quas sansqꝫ caput ei dieī maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

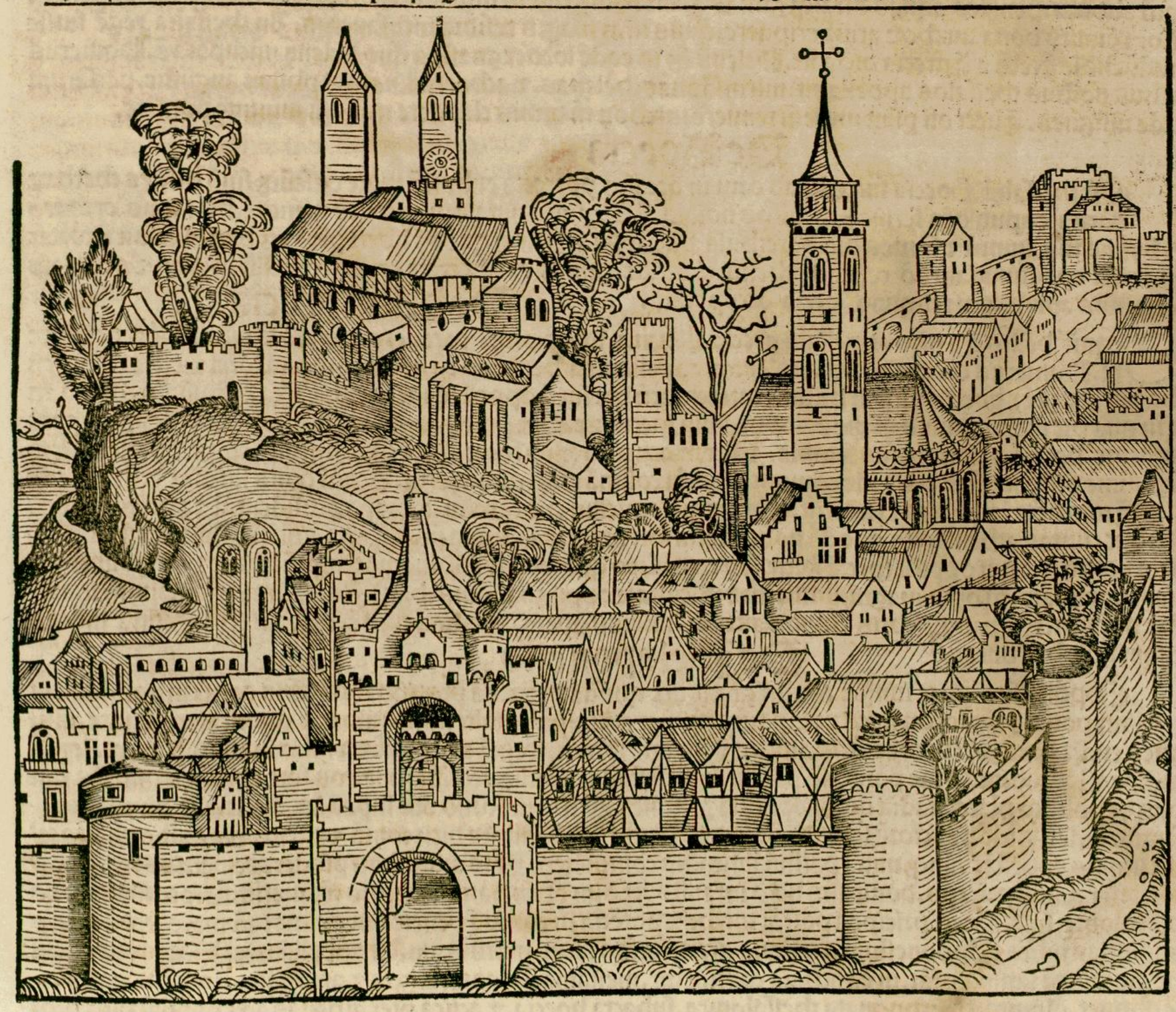

Proxima thratie ad occidẽtẽ ⁊ meridiẽ ꝓtẽgit macedonia terraꝝ imp̃io quõdã potita q̃ inter duo mã
ria ꝓtendit egeũ ⁊ adriaticũ. latꝰ eiꝰ meridionale theſſalie atꝫ magneſie terga ꝓtegũt. ptẽ ſeptentri
onalẽ peonia ⁊ paſſagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonũ poſtea iura cõceſſerut macedonie addite.
Epyrus q̃z macedoniã attingit ⁊ illirica terra. altera meridiẽ. altera ſeptentrionẽ excipiẽs. in adriatico lit/
tore dirachiũ vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneſo vbi ſita ẽ nacta vocabulũ epidanꝰ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝓbita. nec ꝓcul infra terrã appollonia fuit optis inſtituta legibꝰ. ⁊ auguſti cẽſaris qui grecas ibi litte
ras didicit ſtudio memorabilis. In altero littore theſſalonica eſt potẽs quõdã ciuitas. Quã tũ epl̃e pauli
apl̃i tũ magni theodoſij ꝓceps atꝫ implacabilis ira famoſam reddidere. indignatꝰ eñ ob ceſos in ea iudi-
ces aliq̃n clementiſſimꝰ impator vniuerſum vrbis populũ trucidari mãdauit. xi. milia virorꝫ ceſa tradunt
ſed tulit Ambroſius mediolanẽſiũ põtifex tã immane facin̄ incorreptũ. impatorẽ ab ingreſſu eccie ꝓhi-
bitũ ſubire penitentiã ꝓpulit. nec maxim̄ ꝓceps paſtoris ſubire iudiciũ recuſauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝓ morte hon̄ ſentẽtia añ dies triginta nõ exequat. Hanc vbẽ libere ꝺditionis fuiſſe plinius tradidit
Strabo cõditorẽ eiꝰ philippũ alexãdri patrẽ affirmat. ambo eã attribuũt macedonie. Andronicꝰ emanue
lis impatoris cõſtãtinopolitani filiꝰ hãc in ptẽ hereditatis accepit. Demũ iohãnis fratris ſui odio qui pa
tri ſucceſſit in imp̃io venetis tradidit. Venetis amurates (turchorꝫ vt añ dixim̄ impator) eripuit. Hic reli-
quã macedoniã vſq̃z ad mõtes peonie ⁊ quã modo albaniã vocant imp̃io ſuo ſubiecit. Mira reꝝ mutatio
et fiuxa hũani imp̃ij glia. hec ẽ macedonia q̃ duobꝰ inclita regibus vt philippo ⁊ alexãdro. grecia tracia-
ſubacta ip̃iũ protẽdit in aſiã. armeniã. hiberiã. albaniã. capadociã. ſyriã. egyptũ. thaurũ. caucaſum ſubiu
gauit. hec in bactris. medijs. pſis dñata. toto oriente poſſeſſo. indies quoq̃z victrix e veſtigio liberi patr̃
atq̃z herculis ſigna circũtulit. Hec eadem noſtra etate ſpurciſſime turchorꝫ genti ſubiecta tributuz pendere
⁊ iugum ferre miſerrimum cogitur.

De magneſia et theſſalia

Magneſiã q̃z ⁊ theſſaliã nr̃o tpe turchorꝫ arma inuaſerũt. nobiliſſimi mõtes olimpiꝰ. pieris. oſſa. pyn/
dus. inſup ⁊ othris. laphitarꝫ q̃dã ſedes turchorꝫ imp̃io parẽt. penes q̃s q̃nq̃z ⁊. lxx. vrbes fuiſſe oli
plinius affirmat. Totũ peneũ turchi poſſidẽt. Inter flumia theſſalia clariſſimũ iuſteagoniphos. hic fluuius
oritꝫ inter oſſam ⁊ olimpũ nemoroſa ualle dẽfluẽs. l. ferme ſtadia ꝓcurrit dimidio eiꝰ ſpacij nauigabilis. i
eo curſu tempe vocant. q̃nq̃z milia paſſuũ longitudine vltra viſuz hoĩs ſe dextra leuaq̃z leniter ꝓnexis attol
lentibus iugis intus ſua luce viridant. hac labit̃ peneus viridi calculo. circa ripas gramie amenꝰ canorꝰ
anũ cõcentu. arripit amnẽ orchon nec recipit. ꝙ olei mõ ſupnatantẽ vt dictũ ẽ ab homero breui ſpacio por
tatũ abdicat. penates aquas diraſq̃z guttas genitas argenteis ſuis miſcere recuſans. hec plinius de peneo.
Tot xp̃ianis bona turchorꝫ arma eripuere. Quis nr̃az magis deſidiã incuſauerim. In theſſalia regẽ fuiſſe
tradũt noie grecũ a q̃ grecia dicta ſit. Helenũ q̃z in eodẽ loco regnaſſe a quo helena nũcupata ẽ. Homerus
tribus noibus theſſalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic ſunt philarꝫ anguſtie. perſarum
cede inſignes. q̃ licet oli pſarꝫ impetũ tenuere turchorꝫ tñ armis claudere tranſitũ minime potuere.

De Boecia

Oſt theſſaliã Boecia ſuccedit ab ortu in occaſuz porrecta euboicũ mare criſeũq̃z ſinũ ꝓtigẽs therbarꝫ
claritate apud oẽs ferme hiſtoricos noiata. Hic muſis natale in elicõis nemore. hic ſaltus cytharõ
et hyſmenus amnis ⁊ fontes dirce arethuſa ⁊ agãppe. q̃ patria quõdã liberi pr̃is atꝫ herculis fuit q̃ fortez
produxi epaminũdam nõ cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̃a etate exiguũ caſtellũ thebarꝫ ⁊ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit̃ bellis q̃ a nr̃is appellata grecia. Acten. i. littus priſci vocauere. mutato deinde noie actica dixe
re. Homerus cũctos actica incolentes appellauit athenienſes cũ nõdũ edificata foret megra. Proten
dit aũt actica ex boecia vſq̃z in iſtmũ corinthiacũ pte ſui q̃ appellat̃ megaris. Circa iſtmũ vo colũna fu
it aũt actica ex boecia vſq̃z in iſtmũ corinthiacũ pte ſui q̃ appellat̃ megaris. Circa iſtmũ vo colũna fu
it in qua hic inerat titulus in pte peloponeſum ſpectante. Hec poloponẽſus at non ionia. in pteo megara
intuente. hec nõ peloponeſus ſ ionia. Idẽ eñ attici ⁊ iones fuere. Qui cũ de finibus cũ peloponeſiaticis
ſepiſſime diſceptaſſent hãc tãdẽ cõmuni cõſenſu colũnã erigi obtinuerũt. Atticã q̃uis ſaxoſaz ⁊ ſterilẽ. ple
riq̃z tñ mirificis laudibus extulerũt. deorumq̃z domiciliũ eſſe dixerũt. loca ip̃a poſſidentiũ ⁊ parẽtũ heroũ.
In hac ciuitas athenienſis quõdã nobiliſſima fuit nullius indigua p̃conij tãta eius ſupfluit claritas. Ea-
dem noſtro tpe pui oppidi ſpeciẽ gerit. In eo tñ ſaxo quo vetuſtũ Minerue templũ fuit. arx eſt p omnẽ gre
ciam nominata. tũ opis magnitudine. tũ difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinorꝫ auxilijs nullius opem inuenret rura ei ob eam rem tradita inquis
enum ignobile ducat.

De Peloponeſſo

Eloponeſſus actice iungit̃ totius grecie arx quõdã dicta. nã pter inhabitãtiũ in ea gẽtiũ nobilitatem
atꝫ potẽtiã ipe locorꝫ ſitus principatũ dẽſignat atꝫ imp̃iũ. multi ſinus inſunt ⁊ promotoria multa. inſi/
gnes etiã ⁊ pmagni cheroneſſi. ip̃a locorꝫ varietate tocũdi. formã eius platani folio ſimilimã dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parẽ. Ab occaſu in ortũ ſtadiorꝫ mille. cccc. perimetros ſiue ambitus omiſſis ſini
bus vt polibio placet ſtadia quatuor milia continet. Arthemidorus aũt ſupaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
ſentire videt yſidorꝫ auctorẽ ſecutus. Idẽ duo maria terrã ambire dicit ionũ ⁊ egeuz. Anguſtie vñ proce/
dit iſtmos appellãt. q̃nq̃z milia paſſuũ latitudis continẽtes. Has anguſtias pfodere demetrius rex. dicta/
tor. ceſar gaius princeps. domicius nero infauſto (vt oĩm exitu patuit) incepto tẽtauerũt. Hic corinthus no
bil̃ colonia fuit. Greci principes poſtq̃z turchorꝫ potẽtia in europã penetrauit ex mari ad mare producto p
anguſtias muro peloponeſſum a reliqua grecia diſtinxerũt. murũ examiliũ appellauere. Hãc prouinciam
hodie moreã latini vocãt. in ea achaia continetur. meſſania. laconia. argos ⁊ archadia. q̃ mediũ parinſu-
le obtinet. Amurates expugnata theſſalonica. ſubacta boecia. ⁊ actica ꝑter athenas ad examiliũ vſq̃z pro/

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqz annuū (dedētibus se peloponēsibus) iperauit. At cū būgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduers⁹ turchos arma sumpsissent. confectisqz nonnullis feliciter plus amplius instarent ꝛgerētqz hostes Constātinus qui postea apd constātinopolim imperauit ibiqz necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ꝛ negare turchis tributū ꝛ examinū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ꝛ examinū denuo destructū cū victor amurates apd varuā būgaros deleuisset deuicta cōstātinopoli albani q cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū ꝛ thomā cōstātini frēs regno deiicere annixi sunt. nobilē quēdā greculū ad regni fastigiū assumētes vtraqz ps auxiliū maomethis imploraūt. Illi nobilior ps visa iustior auxilia aduersus alnos demetrio fratriqz tradita. albā subacti priorib⁹ dñis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas cuius hereditario iure impatorē se dicere posset cui⁹ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixt⁹ pon. max. xpianos prīcipes in sui pōtificat⁹ initio aduers⁹ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū ꝓculdubio ruituꝝ maomethiqz tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta cz verba esse aīaduertit ꝓsoluto tributo ꝛ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q ꝓ hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi ꝓrsus subiect⁹ ē. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Ingredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ꝛ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaz eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqz ad summum promontoꝝ ium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd achaeol⁹ amnis irrūpit in corinthico sinu. Qd

si ita est acticã. boetiã. phocidẽ. thessaliã. magnesiã. etoliã ⁊ acarnaniã achaia ipa cõplectit. Idẽ tñ ptho
lome⁹ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerãs elicẽ. burã. belenã. pherediã in achaia eẽ di
cit. ⁊ ꝓpriã eẽ achaiã intra peloponessum affirmat. nobis q̃ ꝓ nr̃i opis instituto res peloponesiacas ⁊ acti
cas breuiter absoluim⁹ ⁊ ad occidentẽ festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirũ boetiãq; protensam
cui etholia vel cõiũcta vel ꝑmixta esse videt. hec hodie ducat⁹ appellat. Johannes vintimili⁹ natiõe sicu-
lus filiã suã disposto acarnanie in matrimoniũ dedit. Exinde vexantib⁹ acarnaniã turchis ac genery obsidẽ
tibus cũ paruo eẽtatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragẽq; memoratu dignã edidit. nam parua manu
ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit. q̃ tñ paulopostea ꝓ insidias capt⁹ a turchis regnũ amisit.
epirũ tñ eius adhuc nomĩe teneri ferũt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit q; versus oriẽtẽ vsq; ad ambrachi
cum sinũ ꝓ stadia mille trecẽta septẽtrionalẽ ei⁹ ptẽ ptholome⁹ macedonie ꝓiũgi tradit. orientale acha
ie vsq; ad ostia fluminis acheloi. occidentale lat⁹ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniũ hoc idẽ ma/
re appellauit. in epyro. xxiiij. fuisse gẽtes theopõp⁹ tradidit. celebratissime chaones ⁊ molosi regnũ q̃q;
tenuere pri⁹ q̃dẽ chaones posteri⁹ molosi q̃ ꝓ regũ cognationẽ ex eacida⁹ sanguine progeniti mirũmmo-
dũ amplificati fuerũt. Penes q̃s dodone vet⁹ oraculũ ⁊ nobile viguit. Orã hui⁹ terre maritimã felicẽ atq;
vberẽ tradidere. multeq; olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. ꝟ ꝓpter populoꝝ rebelliones q̃
bus cũ romanis ꝓtenderũt prouicia vastata ẽ. lxx. eñ epyrotaꝝ vrbes a paulo emilio impatore funditus
euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ ꝑse rege supato. Ex q̃b⁹ maximũ numerũ viris mo
losoꝝ extitisse ⁊ mortaliũ centũ ⁊ q̃nq̃ginta milia in seruitutẽ redacta. Plini⁹ veronensis hãc cladẽ macedo
nibus attribuit. duasq; vrbes ruine adiecit. credo qr macedones epyrotarũ imperiũ obtinebãt. vtrãq; gen
tem vno noĩe plinĩũ ꝓhendisse. Apud epyrũ actica pugna late memorabilis ꝓmissa est. in q̃ cesar august⁹
marcũ anthoniũ nauali ꝓlio vicit ⁊ sil egypti reginã cleopatrã. nã ⁊ ipa huic certamini pñs fuit. Ob quaꝫ
rez victor august⁹ in ambrachio sinu vrbẽ ꝓdidit eiq; vocabulũ indidit nicopolim. i. victorie ciuitatẽ. am
brachij sinus hostiũ paulo q̃ stadia q̃tuor mai⁹ est. circuit⁹ stadia. ccc. amplectit. optia oĩ ei⁹ ex pte statio.
Ingredientib⁹ occurrebãt oli a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tẽplũ quondã in tu/
mulo ad hostiũ eminẽs cui cãpus subiacuit lucũq; habens in naualia. in q̃bus cesar vnum viginti naues de
cimaꝝ noĩe reposuit. ab vno remoꝝ ordie vsq; ad decremes adiũgens. Sinistra vo nicopolis est ⁊ epyro/
taꝝ colonia. Cassope nra etas epyrũ artõ appellat. Circa littus eius paucis añ annis profect⁹ regie classis
noĩe wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetoꝝ insecut⁹ ꝓhẽdit atq; incẽdit ĩ eodẽ littore apõ acroceraunios mõ
tes finiri hadrie nauigationẽ ionius incipe pelagus Straboni visum est. apud quẽ mare ausonium idẽ io
quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nũc albania dicit oli macedonie porcio fuit ad occidentẽ versa in q̃ dirathiũ ⁊ appoloniã fuisse ꝑ/
didimus nõ incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gẽti neq; grecis neq; illiricis not⁹. Credim⁹
hoc gen⁹ hoim ex albania quodã venisse q̃ vicina colchidi in asiatica scithia memorat vt sepe barbaraꝝ in
undatio nationũ grecie atq; italie ꝓuincias occupauit. In hac terra potẽs camusa fuit q̃ xp̃ianis pntib⁹ ort⁹
paꝝ tenax catholice fidie ad maomethis ĩsaniã declinauit. Sꝫ q̃leuiter xp̃m deseruit tãfacile maomethis sa
cra cõtempsit. redijt eñ ad paternã legẽ. ⁊ q̃uis vtrãq; religionẽ ꝓtempserit neutri fid⁹ xp̃ian⁹ tñ mori q̃
turch⁹ maluit. Paulo post cõstantinopolitanaꝫ cladẽ morbo extinct⁹ Georgi⁹ scãderbech⁹ ei⁹ hereditatẽ
accepit nobili loco nat⁹ q̃ etatẽ pene omnẽ in armis ꝑ xp̃i noĩe pugnando ꝓsumpsit. mltas ⁊ magnas tur
choꝝ turmas bello vicit ⁊ delevit. soluſq; quodammõ regionẽ illam in euangelio xp̃i cõtinuit. q̃uis ho-
die hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat. Rex alfonsus sepe milites in albaniaꝫ misit ⁊ croyã vrbẽ
in ptatez acceptam a turchis defendit. Nepos scãderbechi ex fratre cũ turchoꝝ parti fauẽs insidias patruo
moliret ab eo captus est ⁊ ad Alfonciũ missus in carcerẽ conjectus est. Calistus q̃z roman⁹ pontifex auxi/
lia pecuniaria scãderbechio nõ pauca misit. Velona in albania nõ magna ciuitas est in portu maris sita q̃
breuissimus est in italia traiectus. hãc pazatetes primus ex turchis occupauit. rebellãtem amurates recu/
perauit. nescio quod malũ minat ytalie.

De illiria

Post albaniã illirice sequũt gẽtes ad occidentẽ septentrionẽq; verse. hoc gen⁹ hoim nostra etas scla
uos appellat. ⁊ alij bosnẽses. alij dalmate. alij croaci histri carniq; nũcupãt. Bosnẽses itroꝝ⁹ ad pã
noniã vergũt septẽtrioni expositi. relicq; adriacẽtes mari ad timaui vsq; fontes ꝓtendunt. hinc ausoniũ illic
pannoniam intuentes. Timauus aũt in intimũ adriatici maris sinũ excurrit. cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit. In bosna rex gẽtis steffanus noĩe (sic eñ reges suos appellare ꝓsueuere) q̃uis
xp̃i religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno superiore vocato ad se Johãne car
dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis
turchis q̃bus cũ fedele iunctus erat bellũ indixit. nunc paululũ nutare affirmatur. In hac regione q̃pluri
mum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimũ genus hominũ. qui duo principia rerũ ꝓdunt al/
terũ bonoꝝ alterum maloꝝ. nec primatũ romane eccie tenent. nec xp̃m equalem cõsubstantialemq; patri es
se fatentur. hoꝝ cenobia in abditis ⁊ montiũ conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone ser
uientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. redditę sanitati permittentibus viris vota
persoluunt. promiscue inter monachos ꝑfecto tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nul
la xp̃ianoꝝ arma delere potuerunt. Sinit ad nostrã exercitationẽ regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

In dalmacia ragusēos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manichēox veneno infect⁹ q̄ ⁊ si xp̄ianos p̄ insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tū oratores romā ⁊ auxilia sedis aplice petere nō erubuit. ei⁹ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. mox p̄stātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchox interuētu capta ⁊ apd eos miserim⁹ quā p̄measse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū p̄uncialium matie dixit ⁊ tragurīū marmore natū. in ea eē salonā q̄z colonīā que ab iadera. c. ⁊. xij. milib⁹ passuū abfuit. Jadera vo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnox loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat p̄iscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburnīā dalmatīā atz illiridē sil cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannonīā occurrere dixit. ab oztu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ptē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol' quā caput histrie vocāt inconuenienter. italie tū iugit' adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat' a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā p̄risci albaniā vocauere. Plini⁹ histriā adherere liburnie dixit. Ex q̄ palā fit croatinos liburnox loco succedere. Histriā ab histro amne dictaz ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponi⁹ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ ēī ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaz eos fabula decipit q̄s p histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie p̄ditū ē. ꝫ ꝓstat eos ex histro in sauū aduerso flumīe nauigasse. deinde nauportū quē hodie labacū appellari putauerim. cui⁹ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo p mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū p̄uenit. Histri hodie sclaui sunt q̄ruis maritime vrbes italico ꝫmōe vtāt' vtriusq̄ lingue peritiā habētes. ps p̄uncie melioz ea q̄ maritima venetox impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū sitū ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidan⁹ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepim⁹. q̄ruis australes ⁊ venetos magna de finib⁹ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄ partis subditi armis p̄tēderit. ad q̄s lites ꝓponēdas nos aliq̄n ab impatore missi q̄ruis inducias belli fecim⁹ et nouos termios ꝓstituim⁹ vniuersaz tū litē amputare nequim⁹.

De Carnia nūc germanie p̄uncia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tū q̄z sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄z indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymauū vsq̄ p̄ferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū hz ⁊ nauport⁹ q̄ labac⁹ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouincia dū frideric⁹ impator corona regni theutonici apd aquēsez ciuitatē peteret vlric⁹ cilie comes ⁊ albert⁹ īpatoris frater cōiūctis viribus labacū insigne oppidū ex flumīe cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs generis oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diutē suppellectilē p̄didere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſq; feraces tritici. multi lac⁹. mlti amnes quo rū pcipu⁹ drau⁹ q̄ p stirią ac pannoniā in danubiū fert haud inferior sauo. Imperiū puincie australes obti nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nou⁹ prīceps reipublice gubernationē init solennita tem nusq; alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spacioſa vetuste ciuitatis reliquie vi/ sunt cui⁹ nomē tpis aboleuit antiquitas. Juxta in pratis late patētib⁹ marmore⁹ lapis erectus ē. hūc rusti/ cus ascendit cui p successionē stirpis id officiū heriditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū popul⁹ ⁊ ois rustica turma. tū prīceps ex aduersa pra/ torum pte pcedit purpurati ei⁹ pceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ insignia principat⁹ comes gorcye q̄ palla cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla pcurrit. relicq magistrat⁹ sequūt. nemo in eo comitatu nō dign⁹ bono re videt nisi prīceps p se ipe rustici speciē ferēs. agrestj et vestis. agrestj pile⁹. calceusq; ⁊ baccul⁹ in manu ge status pastorē oñdit. quē postq; rustic⁹ ex lapide veniente cōspicatus est sermone sclauico (sunt em ipi corin thiani sclaui) quis hic ē inclamat cui⁹ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen tare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dign⁹ honore. est ne xp̄iane cultor fidei ⁊ defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At gorcie comes. lx. dena rijs abs te hic loc⁹ emit. iumēta hec tua erūt bouē atq; equā ostendēs. vestimēta quoq; pricipis q̄ pauloañ exuit accipies eritq; dom⁹ tua libera ⁊ absq; tributo. Quib⁹ dictis rustic⁹ leui alapa principi data bonū iu/ dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq; secū adducēs loco cedit. Prīceps vo cōscēso lapide nudū gladiū manu vi re tanq; vim vsum dānet. Deinde ad eccīam solienſem pgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu/ lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq; induit. cōuiuatusq; splēdide cū procerib⁹ in prata reuertit ibiq; pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊ feuda cōfert. Fama est anno .d.cc. nonagesimo post xp̄i saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis Jguonē noie ingens cōuiuiū prouincialib⁹ pparasse. ⁊ aggrestib⁹ quidē ad cōspectū suū intromissis invasis aureis atq; argēteis. nobilib⁹ vo ⁊ magnatib⁹ procul ab oculis collocatis fictilib⁹ ministrare iussisse. Inter rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̄q; qui agros ⁊ hūiles casas co/ leret. Rusticis qui xp̄i euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aias. nobi les ac potētes qui spurcicias ydoloꝝ sequerent sordidas ac nigerrimas. se vo pro aiaꝝ q̄litatib⁹ instruxisse cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruati sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio et arnone iuuantensib⁹ epis vniuersos xp̄i fidē accepisse. Hinc bonos inuescīēdi pricipis rusticitati duct⁹. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oim deferebant. vocat⁹ in iudicio corā impa/ tore querelātib⁹ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebat. Multa hui⁹ prouicie fuisse ornamenta come morat. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ impatorē lodouicū ei⁹ terre ducatū filio suo arnolfo primoge nit⁹ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurciuꝫ appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sum/ pto supplitio p⁹ triduū de suspitiōe iudicat. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq; funus e publico faciunt ⁊ aie gra tas exequias. Jn hac prouincia comes gorcie ylric⁹ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit increpitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastorib⁹ ⁊ bubulcis sepi⁹ q̄q; cū nobilibus con/ uersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuꝫ ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliq̄n ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio rez pulchriorem q; videris aliq̄n effare. mihi cū satis principem comitēq; considerassem feda rusticitas visa est que dominatū assecuta egregium seruitio pmeret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia plusq; virili vincula induit. mox ylrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi ta functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̄q; sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenim⁹ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit. lat⁹ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄z prouicia mōtana ē q̄uis in orie tē porrecta planicies nō puas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone rat. ille in danubiū. Urbiū populi plerūq; teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Jmperium australis familie est in eo oppidū vetus qō ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunt ⁊ romanoꝝ noia principū sepulcra lia marmora referūt. Jn eo pfuit etate nostro frideric⁹ comes. q̄ cū eēt in libidinē pnissim⁹ ⁊ oli veronice cō cubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vo pater eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in pfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū gre/ ges in pallaciū rapuit. puiciales p mancipijs habuit. eccīarum bona diripuit. monetarum falsatores. vene ficos. ariolos. nigromantes vndiq; ad se consciuit. Et cuius anno iubilei iam nonagenarius indulgentia/ rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Jnterrogatus quid sibi Roma profuis set in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redijt. Huic vita fūctus Udalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq; bella cōci

nerat moriens q̄z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censu erunt ea lege vt cōpetitoribus scōm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderēt. Relicta vlrici armis de/fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta ce saris pecunia a ꝓiuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ in expiabile facinus tāq̄z sce lus scelere redempturus impatorē iā sibi secuꝝ ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggres/sus est. Corruptis nanq̄z opidanoꝝ pleriscq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re-manserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vngnadius cūctis stiriensibus opulentior cū Be orgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. q̄uis esset epūs ⁊ ad eccīam confugisset parsuꝝ est vsq̄z adeo apud hoies nostri seculi diuīa ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locu pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄z celebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti uisse aduersus eā temtationē. Consiliū datū ꝓuū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄z in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proxi-mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacrī interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄z circa meridiē profectū agresti cuidaz in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄z omnē abiisse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xp̄i non vidisset. agrestem consolari cepis se vēditurꝝ si vellet nobilis emere p̄miū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄z nobilis petiuisse pre cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄z orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̄z vexatū fuisse In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. q̄uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

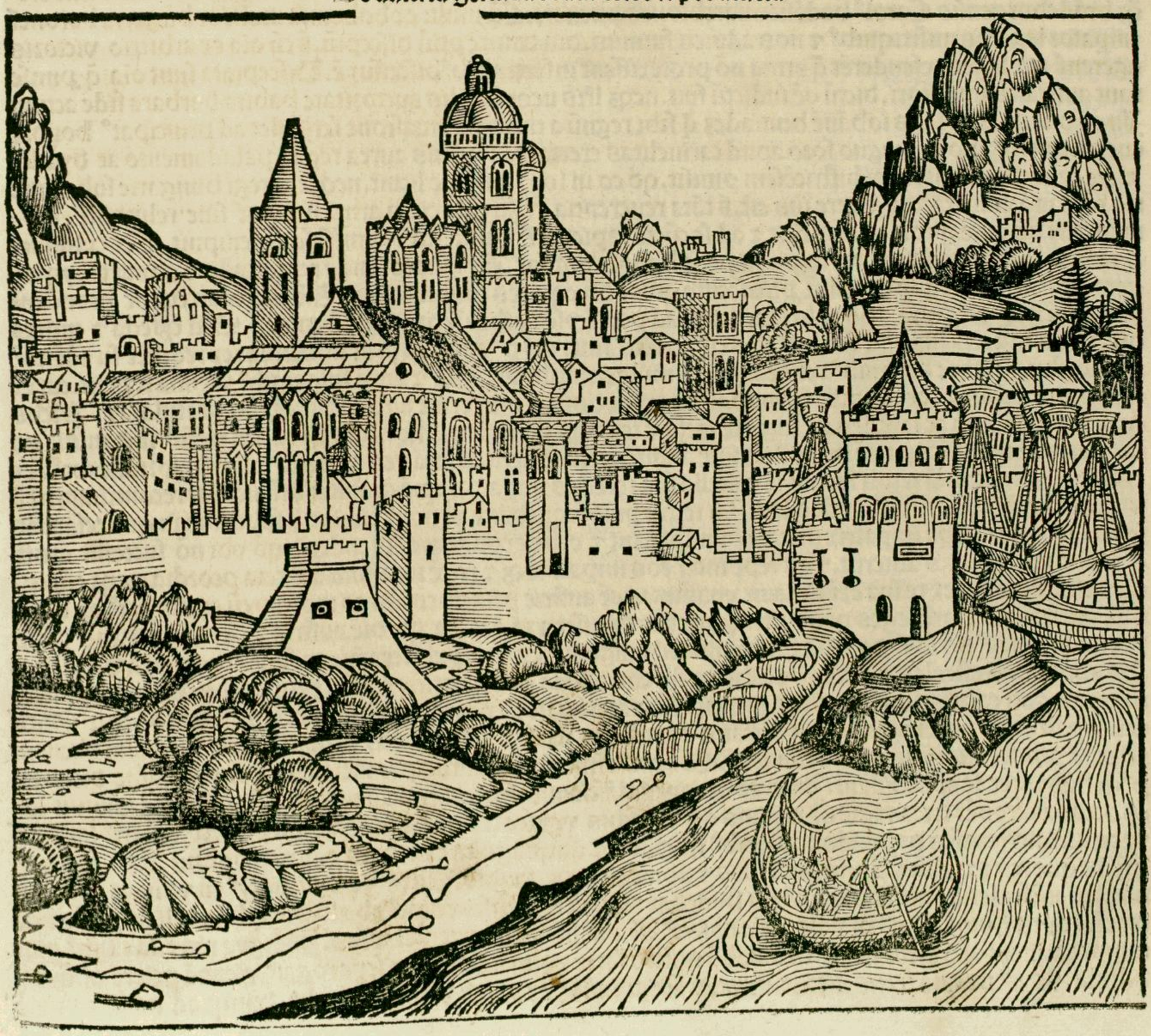

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua priam historiam edidimus. brevibus tñ situs eius absolue. hoc em tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pānonia superior dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. septentrionē eius bohemia t moravia terminant ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuant. Latitudo eius triū aut paulomin⁹ dietay. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōsita. ligni copiosa. agro feraci. piscibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis moravis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde q̄ q̄maximas opes colligit. Danubi⁹ eā mediā secat fluuius omniū europe maxim⁹. Inter pcipuas eius ciuitates est Vienna panonioy maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu muroy duuz miliū passuū cingit fossatis pugnaculis turribusq̄ t maximis suburbijs decorata. principū austrie pcipua t dignissima sedes. In ea puinciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pregnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dñs. Mato vt p̄dictū ē ladislao tutelā eius Frideric⁹ accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt cū stipendio se fraudatos dicerēt prouinciā latrocinijs ac incendijs vastauere. Eor vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemis t hungaris excursionibus in austriā facientib⁹. Ex sororib⁹ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johānes huniades cū regni hungarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriā omnē agruz inter Viennam t stirie mōtes diripuit atz incendit. Petentē ytaliā cesarē rogauerūt australes vti ladislaū q̄ iā pe modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. relecta petitiōe auctoribus duob⁹ vlrico altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. quib⁹ t heinricus rosensis natiōe bohem⁹ cū ducētis eq̄tib⁹ t mille peditibus se adiunxit. Et q̄uis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelā cesaris impedirent. Cōtemptis aplice sedis mandatis t tāte maiestatis auctoritate derisa sceleratū ꝓpositū tenuere. Docta eo tpe Viennēsis scola indoctā sententiā protulit. que p aplos ad futuz cōciliū interponēdū suspendi posse romani pōtifis mādata rescripsit. Ciuitas viennēsis t oīs austria ex eo tpe in armis fuit sp temeritate religionis penas pendēs. Cessit furenti populo frideric⁹ pusillūq̄z adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt quocat⁹ advr bē viennā ꝙsanguineis vtriusq̄z ptis t amic] de tutela. de oppidis. deq̄ ceter] ptētionib⁹ principū. q̄ vocati quemisset arbitriū diffinirēt. Ladislaus summa populoy alacritate apud viennēses excep⁹ cūcta ex voluntate comitis administrauit. Ad cōstitutū ꝓcilij diē Lodouic⁹ bauarie t wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹ q̄z brādeburgensis Carol⁹ badēsis marchiones quenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria baronef impator legatos misit. quib⁹ t nos adiūcti fuimus. diu de iure ptiū disceptū. ꝑ cū oīa ex arbitrio victoris agerent nec leges defenderēt q̄ arma nō protexissent infectis reb⁹ discessuz ē. Disceptata sunt oīa q̄ ꝓmiserant australes impatori. dictū oē indictū fuit. neq̄z lr̄is neq̄z sigillis auctoritate habita barbara fide actum In eo quētu ladislaus iohānē hunIadez q̄ sibi regnū a turchoy inuasione seruasset ad principat⁹ honorē euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyademate ornatus comitatū ei bistricēsem ꝓmisit. qō eo in loco minime licuit. neq̄z em regi hungarie sub imperio romano maiestatem gerere ius est. ꝑ tāta reuerentia regū q̄ta eis p arma siue dat siue relinquit. Comes cilie dū regē quōlibet impellit t ad se cūcta rapiens Eyzingerū viennēsesq̄ ꝓtempnit. Concubinam quā viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandē regio cadit t annuēte eytzingero e curia pellit. quē in exiliū ꝓficiscentē q̄tuor tm equites comitati sunt. Alberto marchione brandenburgensi ne p ꝓtemptū a populo lapidaret ad portā vsq̄z vrbis securitatē ꝓbente. Sed q̄feda t miserabilis eius fuga. tā supb⁹ t fauorabilis ei⁹ reddit⁹ fuit. Mā p⁹ annū cū tā ex bohemia rex rediisset su adētib⁹ primoribus austrie baronib⁹ reuocatus. cū mille equitib⁹ argento t auro fulgentib⁹ viennā repetit. cui extra portas vrbis t rex ad mille ferme passus exijt obuiā. t oīs ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs q̄z q̄ pauloañ lutū ac lapides in fugiētē iactare tentauit sternere viā floribus q̄ redeūti trāsit⁹ fuit minīe dubitauit. vt ē in vtrāq̄z partē in modica siue annuerit siue oderit. Mira rex mutatio t ludēti fortune loc⁹. eytzinger⁹ extra gratiā regis factus in castella sua recedēs impatori quē grauiter offenderat reconciliatus est Nec diu postea adeo supbierāt q̄ ladislai regis ptes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare absente iacebat puerpa impatrix intrare p̄sumpserint t vrbē expugnare cōtenderīt. qō vbi nō succesit exust] que obtinuerāt locis abierūt. Fuit sepe inter eos impatorēq̄z t regē incassum tractata ꝓcordia. neq̄z em comes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimes eē austrie principes At eo mortuo cū eytzinger⁹ ex bohemia missus ad cesarē leges pacis vtriq̄z gratas dixisset t iā q̄etura ꝑpe diē austria videret interitus regis subito nunciat⁹ nō solū ꝓcordiā pturbauit sed magnaz rex t reipublice xp̄iane salutarē exorientē spē prorsus abrupit. Australes t a cesare t alberto frē de tradēda gubernatiōe req̄siti prouincialiū quentū habuere in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouinciā dixere. Albertus suo t Sigismūdi patruelis noīe regie ptē hereditatis exposcens suasq̄z calamitates t inopias tāto sanguini alienam referēs ꝓmiserationē inducere conat⁹ ē. Cōuent⁹ rñsio fuit facturos prouinciales qō ius eq̄tasue dictaret. p⁹ q̄z frēs inter se cōuenissent. Interea latrones trāsdanubiū in austriā ad moravie flumis ripā munitū locū occupauere oēz circa regionē rapinis atz incēdijs vexare ceperūt. aduersus q̄s profect⁹ albert⁹ latrones vi cepit. interfectisq̄z pugnādo cōplurib⁹ q̄ngētos t q̄nquaginta ca ptiuos aduxit. ex q̄bus .lxxx. furca suspēdit que res magnū ei apud australes t nomē pepit t fauorē. Ulric⁹ vo eytzinger⁹ cū visitato apud nouā ciuitatē friderico impatore cui⁹ pti studebat viennā repetisset vocat⁹ ab alberto nihil mali suspicās fidē ter eū adūt a q̄ mox capt⁹ in vincucula cōiect⁹ est t in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuib⁹ murmurare. dānare oēs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. Impator sepe rogat⁹ viennā petere aliq̄diu distulit. verit⁹ ne qua fraus inesset. interim Sigismūd⁹ ex athesi viennā descēdit. demiq̄z ad nouā ciuitatē

profect⁹ principatus insignia ab impatore accipiens ꝑ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus impatorem cōspirātes austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens impator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni nois principe eo se contulit impatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismūd⁹ nobili comitatu extra vrbē impatorē salutauere. habebat albert⁹ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo impatori se ostēdarūt magnū q̄ metū veniēti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝑfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat. Ferūt ei⁹ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atq; austrie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū impatorē eiusq; comites intercipiā. innue tm. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoīes fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumq; respō disse poterā ignoscere si qđ ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possum. postq; introgressi vrbē sūt albert⁹ ⁊ sigismūd⁹ in domo q̄ pragēsis appellat simul habitauere. impator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouincialiū noīe custodiebat. Cōspirauere sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe armataq; militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sensere ciues moxq; arma sumētes p̄sidiū in arce mat⁹ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝑ arce nec dubiū videbat q̄n magno suo malo principes cōmissuri p̄liū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducib⁹ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbat. infecta re domū reuerti atvim inferre plenū piculi erat. Postremo ꝙuētū ē vt ingressi principes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq; ita deluſa magis q̄ ipleta religio est. Postridie arx ꝙsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā impator. Delectiq; prouinciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa illi ptās data. ē graue iudiciū ꝙ potētes ē. Nobilitas ⁊ eccīax p̄ncipes impatori fauētiores sunt. plebei albertū p̄ferūt magno se iudice q̄sq; tuet. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corp⁹ egregiū ⁊ spēs impatore digna. anim⁹ sedat⁹ ac trāquill⁹. ingeniū pspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zel⁹. ingēs cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāq; pmio ducit. edificat splēdide. ortos tm ⁊ gēmas plus equo admirat ⁊ amat. ⁊ in reb⁹ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauēre et ad rē min⁹ attentū. id fecere proxi ancessores sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ cesares. q̄x prodigalitati cuiusuis ꝙpta liberalitas videri auaricia pt. Ceterū fridericus nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tēperās Albert⁹ frater ei⁹ longe dissimilis. celer in aggrediēdis reb⁹ belli ⁊ glie appetēs. piculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atq; ingenio prompt⁹. pecunias inter amicos partit ac profundit. inter opes paup. in pauptate diues. nulli⁹ rei magis q̄ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti p austriā in aq̄lonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinax auida inter būgaros bohemosq; transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus impator alberto genero suo. qui postea impauit dono dedit. Rebellātē ⁊ impata facere recusantē albert⁹ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝙbussit. mortales multos neci dedit. pec⁹ oē pene abegit. iugūq; ferre pfidā gentē coegit. In hac puincia ciuitates ⁊ opida romane eccie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme bussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistran⁹ ⁊ in errores bussitax vehementi⁹ veberet baronis nō parui nois quē Ezernahorā vocāt secuta ꝙuersio. qui relicta priore pfidia cuz duob⁹ milib⁹ subditoꝝ veritatem romane sedis amplex⁹ est. Prothasius fili⁹ ei⁹ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu postea Olomucēsis eccie pōtificatū obtinuit. Ea ēvnica ciuitas morauoꝝ epalis. Regnū aliqñ inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qđ vsq; ad filiū Snatocupi durauit. cuius fortunā in bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄tūvo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse vident.

De Blesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit haud ignobilis prouincia quā fluui⁹ odera plabit inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius būgarie mōtib⁹ que Slesie ad orientē iungūt mare baltheū cursuz terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripaz odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui⁹ epatū maiores nri aureū vocauere. Hussita rū bella luteū reddidere. In hac vbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ pmaptās ē p fenestras ex ptorio in forū p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū p̄buere. cuius rei auctores sigismundus impator paucis post annis securi pcussit. Duces Slesie multi nūero in ter quos paterna hereditas p capita diuidit hinc scissa multas in ptes prouicia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē apoliēsem appellāt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatib⁹ deditus vsq; adeo insanuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. aiasq; cū corpib⁹ sil̄ p̄sus interire putaret. Eccias vel nūq; vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ianis prorsus abstinuit nisi q̄ abusus mrimonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā supduxit. q̄ ne pellex appellari possit nō nisi p solennia mrimonij cōiūgi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūc tm impata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se ptinere affirmat ꝑpter ꝙiugē q̄ latislai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Gladius ei⁹ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori expte theutonic⁹. q̄uis trāsoderā polonica lingua pualet Ob quā rem nō immerito quidam boc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̄uis idem fluui⁹ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

Libet in hac parte germanie linqre fines ⁊ ad orientē ac ſeptētrionē ſarmaticas inuiſere gētes. Polonia vaſta regio ē q̄ Sleſie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac pruteris cōtermia. Hic cracouia ē pcipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū ſcola floret. Sbigneꝰ huic vbi pfuit eps lrāꝝ doctrina ⁊ morum ſuauitate inſignis. a quo plurimas accepimꝰ epl̄as multo ſale ⁊ romana elegātia ꝓditas. cui ob ſingulares virtutes romana eccia inſignē cardīalatꝰ bonoris rubentē pileū miſit. Ciuitates polonie pter cracouiā pauꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt pleraſq̄ luto linū t. plana regio ⁊ nemoroſa eſt. populus gēti cereuſia ē ex tritico atq̄ humulo facta. vini rariſſimꝰ vſus. nec vinee cultura cognita. ager cereris fertilis

Lituania ⁊ ipa late pates regio polonis ad orietē ꝓnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoroſa. witold⁹ hu-
ic pfuit vlatiſlai frater. q relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xpi ſacramentū accepit. Magnū witol/
di nomē ſua tepeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerī vt iuſſi laqo ſe ſuſpendere parere poti⁹ q̄z pncipis indi-
gnationem incidere voluerī. Detractātes impiū inſutos vſina pelle. viuētib⁹ vſis q̄s eā ob cāz nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelib⁹ q̄z alijs affecit ſupplicijs. Eq̄tās arcū ſp tēſum geſtauit. ſi quē ꝓſpicatus ē
aliter incedere q̄z voluit cōfeſti ſagitta ꝓfodit. multoſq̄ p ludū interemit ſanguinari⁹ carnifex. Ut eſſet inter
pplares ⁊ ipm pncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oīb⁹ impauit. id vbi ſucceſſit. facili⁹ em̄ cernitis q̄z
barbe iacturā feratis. tōſus ipe mentuz ⁊ caput ꝑdit capitale intermiat⁹ ſuppliciuz. Si q̄s ꝓuincialiuz pilos
faciei capitiſue ꝺeponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellat⁹ pri⁹ obijt q̄z legati diadema ferētes
ſe ꝓuenirent. Succeſſoꝝ Sindzigal vſaz nutriuit q̄ ſueta ex manib⁹ ei⁹ panē accipe ſepe in ſiluas vagebaf.
redeunti vſq̄z ad thalamuz pncipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedib⁹ oſtiuz cuz fames af
fuit cōſueuit. cui pnceps aperiens cibuz pbuit. Cōſpizauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus pncipem
atz vſe moduz ſecute ſumpt armis cubiculi pncipalis ianuā cōfricauere. credidit Sidzigal vſam adee oſti
umq̄z apperuit ibiq̄z mox ab inſidiātib⁹ cōfoſſus interijt. Prouicie deinde gubernatio ad caſimiruz puenit
Ad lituanos eſtuo tpe difficilis trāſitus eſt. paluſtrib⁹ aq̄s cuncta ferme obſidentib⁹. hyems pbet aditum
aſtrictis gelu lacunis. mercatoꝛes ſup glacie ac nue iter faciunt. plurium diez cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meat⁹ (ſicuti in mari ſidez) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neq̄z frequentes ville
Opes apd eos pcipue aialiuz pelles q̄b⁹ etas nra zobellinos armelinoſq̄z noia indidit. vſus pecunie ignot⁹
locuz eius pelles obtinēt. viliozes cupri atz argēti vices implent ꝑ auro ſignato pcioſoꝛes accipiunt. Ma
trōe nobiles publice ꝓcubinos habēt pmittentibz vir quos mrimonij adiutoꝛes vocāt. Uir turpe ē ad le/
gittimā cōiugē pellice adijcere. ſoluunt tn facile mrimonia mutuo cōſenſu ⁊ itez atq̄z itez nubunt. multum
his cere ac mellis eſt. qd ſiluestres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrim⁹. Armēta
victuz pbent multo lacte vtentib⁹. Sermo gent ſclauonic⁹ eſt. latiſſima em̄ eſt hec līgua ⁊ in varias diuiſa
ſectas. Ex ſclauis em̄ alij romanā eccīaz ſequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ ſequun
tur errozes vt bulgari. ruthēi ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝑprias hereſes inuenere. vt bohemi. morauī. boſnē/
ſes. quoꝝ magna ps manicheoꝝ imitat inſaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ps euo nro ad xpm cōuerſa poſtq̄z vladiſla⁹ in ea gente polonie regnuz
accepit. Noui ego iheronimuz pragenſez ſacris lītis apprime eruditu⁹ vite munditia ⁊ facundia ſingulari
claꝝ q annis ſupza vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco pñiaz egit. hic orīete apd bohemos
huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtifez vir⁹ in poloniā trāſiuit. vbi accept lītis a vlatiſlao rege cōmendaticijs pdi
catur⁹ euāgeliuz xpi ad witolduz pncipez in lituaniā penetrauit multoſq̄z pplos witoldi fauoꝛe fec⁹ ad ſa
lutiferā dei nri fidez cōuertit. venitq̄z tandē ad ſinodū baſilienſem vocat⁹ a iuliano ſcti angeli cardiale. cuz
de reb⁹ bohemicis ageref narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbanf. Audiebam ego ex
alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoiem atz ab ei⁹ ore relata cognoſcere. comites mei fue
runt nicola⁹ caſtellan⁹ qui tunc iuliani cardialis domuz regebat. bartholome⁹ luceman⁹ archiepi mediola/
nenſis ſcriba ⁊ petr⁹ noxetan⁹ cardialis firmani ſecretari⁹ viri graues ⁊ docti hoiem in cella tranſrhenum
apd carthuſienſes cōuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. pteſta/
mētias ſuuz quiſq̄z in angulo ſerpentez habuit cui cibuz dedit ac ſacrificiuz fecit in feno iacenti. hos iheroni
m⁹ iuſſit oēs interfici ⁊ in foꝛo adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maioꝛ ceteris quē
ſepe admotuz igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos gentez repit q̄ ſacruz colebat ignez eumq̄z ppetu
um appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuz amici cōſulebāt
Illi noctu ad ignez accedebāt. mane vo ꝓſulētib⁹ rnſa dātes vmbrā egroti ſe apd ignē ſacrū vidiſſe aiebāt.
q̄ cuz ſe calefaceret ſigna vel mort vel vite oñdiſſe. victuruz egrotuz facies oñſa igni. ꝺ ſi doꝛſuz oſtentaſſet
moꝛituꝝ ꝓtendit. teſtari igr ⁊ reb⁹ ſuis ꝓſulere ſuadebāt. Deluſionez hāc eſſe iheronim⁹ oñdit ⁊ pſuaſo po
pulo deleto tēplo ignem diſſipauit xpianoſq̄z moꝛes induxit. Profect⁹ introꝛſus aliā gentē repit q̄ ſolē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis ſingl'ari cultu venerabaf. Interrogati ſacerdotes qd ea ſibi veneratio
vellet. rnderūt oli plurib⁹ mēſib⁹ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſim⁹ captū ꝓcluſiſſet in carcere mu
nitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄z malleo pfregiſſe turri ſolēq̄z liberatū hoīb⁹ reſtituiſſe
dignū itaq̄z veneratu inſtrmentū eē q̄ moꝛtales lucē recepiſſent. Riſit eoꝝ ſimplicitatē iheronim⁹ manēq̄z fa
bulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oñdit. q̄b⁹ maxim⁹ de⁹ oꝛnauit celos ⁊ advtilitatez
hoīm ppetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pplos adijt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arboꝛ ꝑcrioꝛ fuit eo
cultu dignioꝛē putauere. Predicauit huic gēti plurib⁹ dieb⁹ fidei nre aperiēs ſacramēta. demiq̄z vt ſiluā ſuc/
cideret impauit. vbi ppls cū ſecurib⁹ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ꝓtingere auderet. prioꝛ itaq̄z ibero
nim⁹ aſſumpta bippēni excellētē quōdā arboꝛē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij
dolabz alij ſecurib⁹ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoꝛis ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ añ oēs arbo
res religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝓcutere aliq̄ꝺiu null⁹ pſumpſit. poſtremo vt ē alter al-
tero audatioꝛ intrepidās q̄dā ſocios q lignū inſenſatū ꝓcutere formidaret eleuata bippenni magno ictu cuz
arboꝛē cedi arbitraref tibiā ſuā ꝓcuſſit atz ī t rā ſemianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝙri. iheronimū
accuſare q ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄z iā quiſq̄z erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronim⁹ illuſi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis oculos faſcinaret. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū dixim⁹ impe
rauit ⁊ nulla in pte leſum oñdit. ⁊ moꝛ ad arboꝛē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs on⁹ cū mag̃ fra-
goꝛe ꝓſtrauit totūq̄z nem⁹ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronim⁹
amputādas pgit mulier ingēs numer⁹ ploꝛās atq̄z eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſucciſum querif ⁊ domū
amputādas pgit mulier ingēs numer⁹ ploꝛās atq̄z eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſucciſum querif ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minoꝛes lucos in quis dij rndere ſolebāt eos q̄z delere iheronimū vel
le. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū moꝛē extirpet. rogare igif atz obteſtari ne maioꝝ religionem
aufferri ſinat. ſequūf ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re poti⁹ terrā ⁊ patrios la-
res q̄z religionē a maioꝛib⁹ acceptā dicūt. Mot⁹ ea re vitold⁹ verituſq̄z ppl'oꝝ tumultū xpo poti⁹ q̄z ſibi deꝛe-

se plebē voluit reuocatisq; lris ēs pfidib⁹ ꝓuinciaꝫ dederat. iubēs parere Jheronimo hoiez ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝓstāti vultu nihil hesitās ac p iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ ꝙ uitas sermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri piculuz nō assu mimus. pfuasi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo recessimus.

De Russia

Ruthenī quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermī sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccliaz obtinuit ysidor⁹ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. Jn hac gente ci uitatē pn aximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore pueniūt. magnas ibi opes fama est. ⁊ multū argenti pelles q̄ pciosas vendētes atz ementes. pōderato argento nō signatovtū tur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq; electus fuerit pncipatū vrbis assequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit sepeq; vna die plures ascendisse ferunt ⁊ psepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoz vltia prouinciaz ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ⁊ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qō plerīq; veteruz occeanuz esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecꝰ atz italis fuit. xp̄iana re ligio hāc orbis ptē nro generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū oñdit. bal theus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apd alīq; videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qō germanicū appellari pt. nā ⁊ germanie magna ptē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronesso cimbrica quā dacīā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ norwegi occupāt. ad septentrionē semiferos boies esse tradūt. cū qb⁹ nullū lingue ꝓmerciū nauigātes habēt signis tñ ⁊ nutib⁹ ꝓmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ⁊ prutenis tradi tur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ⁊ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝫ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xp̄iana. polonoz imperio parēs. atz hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ⁊ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā p littus baltici maris.

Prussia nunc germanie prouincia

POst massagetas pruteni se obiciũt q̃ ripas vtrasq̃ vistule amnis accolũt. Is ẽ sarmacie atq̃ germanie termin⁹. Qui exoriẽs in mõtib⁹ q̃ poloniã bũgariãq̃ dirimunt. ptẽ polonie irrigat. prussiaq̃ vero q̃z lõga ẽ pcurrit. ab oppido torni vsq̃ dantiscũ q̃ in loco baltheũ influit. Hũc fluuiũ alij vistulã vt diximus q̃ bus etatis nr̃e sermo ꝓgruit. Alij iustulã. q̃dã instulã vocauere. qõ vltra fluuiũ ẽ sarmatici iuris fuit. qõ citra germanici. ad oriẽtẽ ac meridiẽ masonite poloniq̃ rura coluit. occidẽtẽ saxones occupãt. aq̃lonem baltici maris excipit littus. frumẽti ferax regio ẽ. aq̃s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicõsa oppida. multi maris simiosi reflex⁹ amenã efficiũt. pecoꝝ ingẽs vis. multa venatio. piscatio diues. Ulmerico olĩ hanc terrã incoluisse iordan⁹ tradidit. q̃ tpe gothi ab insula scandia incõtinẽtez discẽdere. q̃ p instulã (vt ille ait) wlmerigoꝝ terras inuaserũt. Ptolome⁹ aũt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulã fluui um habitare affirmat. Barbara hec gẽs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsq̃ ad fridericũ impatorem ei⁹ nr̃is scõm fuit. Sub ei⁹ vo impio cũ amississent xp̃iani tholomaidẽ sirie ciuitatẽ frẽs theutones q̃s sctẽ Marie dixim⁹ appellari inde fugati in germaniã rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̃ ne p ociũ marcerent fridericum accedẽtes prussiã germanie cõterminã xp̃i cultũ spernere dixerũt. Sepe illi⁹ gẽtis hoies in saxones ceterosq̃ vicinos excurrere. ingẽtẽ vim pecoꝝ atq̃ hoim abigere. eẽ in aio sibi ꝓpescere barbarã gẽtem. annuat tm̃ impatoꝝ ꝓuinciã q̃ fribus ppetuo iure possidendã tradat si eã armis acq̃rãt. tã em̃ masonite duces qui se eius terre ⁊ dños affirmabãt ius suũ frib⁹ cesserãt. Grata oblatio friderico fuit q̃ collaudato ꝓposito q̃s voluere frẽs sub aurea bulla lr̃as ꝓcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̃cq̃d prutenici iuris citra vistula fuit occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ⁊ late patulam quercuz in castelli modũ erectis ꝓpugnaculis iuxta ripã munierũt. vbi collato p̃sidio vlteriores pruthenos vexare ceperũt. pugnatũ ẽ sepe ꝓ quercu ⁊ ingẽtes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sũt. bellũ plurimis annis ꝓductũ ẽ. ad extremũ fortuna fratrũ ipio arridens oẽm eis prussiã subiecit. victe barbare nationes iugũ subire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta ẽ ⁊ cult⁹ xp̃i gẽtib⁹ impat⁹. Eccie q̃z põtificales erecte trãs vistelã pomesaniẽsis. culmẽsis. sambiensis warmiensis. ad quã defuncto Frãcisco epo puitatẽ nr̃az postulauere canonici Calixt⁹ s. ponti. max. annuente senatu aplico comẽdauit. Que vna ẽ illis in ptib⁹ suo vtẽs iure. nec subiecta frib⁹. reliq̃s epõs religionis habitũ gestare optet. Quo in loco munitã quercũ fuisse dixim⁹. nobile oppidũ exedificatũ ẽ qõ marieburgũ vocãt. ⁊ arx nobilis atq̃ amplissima. Hic sedes magni mgr̃i q̃ cũctis frib⁹ p̃est prussiã incolẽtibus. Sũt ⁊ alij duo in eadẽ religiõe mgr̃i. alter liuoniã regit. alter cõuẽtus alemanie gubernat. Theutones hui⁹ religionis inuẽtores fuere ac ꝓpterea nemo ad eã recipit nisi theutonic⁹ nobilibus ort⁹ parẽtib⁹ ⁊ cui ꝓpositũ sit p tuẽdo xp̃i euãgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis drepugnare. Ob eã rẽ vestimentis albis vtunt nigra cruce insuta. barbã oẽs nutriũt exceptis q̃ in sacris altarib⁹ seruiũt. p canonicis horis dñicã orõnẽ vsurpãt ueq̃ lr̃as discũt. magne his opes nec minor potẽtia q̃z regib⁹. Sepe cũ polonis de regni militib⁹ receptis atq̃ illatis gladijs cõtendere nec totis viribus belli fortunã experiri recusarũt. Cũ vlatislao casimiri q̃ mõ regnat. patre cõtraxerãt ambe ptes validissimas atq̃ ingẽtas copias polonis lituani ⁊ tartari ducti erãt q̃s duxerat vitoldus. Theutonici frẽs ex tota germania vires conscuerãt. postq̃ ꝓpe ad. xx. ferme stadia vterq̃ cõsedit. exercit⁹ spe plen⁹ ⁊ impatiẽs more prutenoꝝ magr̃ caduceatorẽ q̃ belluz regi denũciaret ⁊ duos enses in q̃s staret victoria misit facta ptãte vt quẽ vellet hostis eligeret. alterũ sibi remitti iussit. Accepit vlatisla⁹ alacriter nunciũ donatoq̃ caduceatore ⁊ vuo retẽto gladio remisit alterum mox iussi sunt milites arma induere belliq̃ signũ datũ. xl. milia eq̃tũ in ambob⁹ castris fuisse ꝓditũ inuenio. Ulatisla⁹ tartaros ⁊ lituanos primũ inire certamẽ iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordis sui militiã in exercit⁹ frõte collocauit. comisso p̃lio inermes q̃dã tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vrgebat tũ multitudo nec terga dare polonus metuẽs audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat. nec tã vulnerat pruten⁹ alacer q̃z excipe vuln⁹ tartar⁹ videbat. Protractũ ẽ diu certamẽ. pacta ingẽs occisio lituani tartariq̃ velut pecudes mactabant. ac cũ nou⁹ sp hostis emergeret defessi tãta cede pacta theutones versare ferrũ vix poterãt ⁊ tã remissius pugnabãt. qõ vbi vlatisla⁹ aduertit tũ primũ polonoꝝ aciẽ validã ac ferro rigẽtẽ immittit. fit subita irruptio instauraq̃ p̃liũ. nõ tulere theutones recẽtis agmis impetũ. impar pugna recẽtis ac fatigati militis fuit. ortur mox fuga ex pte fratrũ. ferit terga polon⁹. Mgr̃ ordis vbi suos cedere videt. nec tã vllã in auxilijs spez esse aduertit collecta militũ manu hosti sese obiectauit. occidit. fit fedior fuga. nec pri⁹ theutonic⁹ fugere q̃z polon⁹ pseq̃ desistit. Perierũt in eo bello ex pte fratrũ multa hoim milia. inter q̃s viri primarij q̃s vocãt ꝓmẽtatores equestri dignitate insignes cũ ipo mgr̃o circiter sex cẽtos. nec polonis incruẽta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellũ hoc anno decio ⁊. cccc. supra mille gestũ ẽ p⁹ xp̃i saluatoris ortũ. Prussia fortunã regis secuta ois excepto burgomarie ad victorẽ defecit. Sz interuenẽte Sigismundo cesare pax inter frẽs ⁊ polonũ ꝓstituta ẽ. pcussũq̃ fed⁹ pecunia polono data prussia reddita fratrib⁹. nec de inde vsq̃ ad friderici tpa q̃ nũc impat in possessione agri sui turbata religio ẽ. Sub ei⁹ vo impo cũ popula res graue sibi iugũ fratrũ existimarẽt fed⁹ inter se inire in hũc ferme modũ vt. xvi. viri singulis annis certis locis conuenirẽt q̃ ꝓuincialiũ q̃relas ad vsus fratrũ audirẽt nec sinerẽt quẽpiã indigne vexari. Ex his q̃tuor ex religione viros assumi voluere. q̃tuor ex plat̃is eccias. pariq̃ numero ex nobilib⁹ ac ciuitatib⁹ hiq̃ parere oẽ voluere. Per idẽ tps diuisa inter se religio fuit. alij magnũ magistrũ seq̃bant. alij q̃sdã cõmendatores q̃ mgr̃i regimen improbabãt. Mgr̃ vt populares sibi alliceret fed⁹ ipm incõsulto fratrũ ꝓuẽtu approbauit. Frideric⁹ q̃z impator eidẽ federi robur adiecit cautiõe tñ inserta ne p suas lr̃as ius religiõis ledere. moriuo deinde magistro q̃ fed⁹ accepat ⁊ altero in ei⁹ locũ suffecto nicola⁹ pon. max. legatũ misit q̃ prefect. mort

expti fuissent. ille cū exercitu ꝓuincia ingressus ꝺedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū q̄ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝓgressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud canicū oppidū hābit⁹ ē. xviij. milia polonor obsidionē in eo loco tenebāt. ī q̄s etiā rex ipe casimir⁹ fuit. oppūgnabaf oppidū dies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph⁹ pr̄iceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ laturus obsessis opē cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē plūm in ꝓspectu oppidanor summa vtriq̄ ꝓtentiōe atq̄ ardore. cesis hinc atq̄ inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit in crepās ignauiā fugientiū intermiatusq̄ necē aciē sistit. ⁊ ꝓgressus in mediū cū receti pugnator manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝓfodit. fit subita rer mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̄ casimir⁹ retinet suos pugne seipm miscet ⁊ tanq̄ ex integro ptinaci ꝓtentiōe certaf. occidit in pugna rudolphus. rex vo eq̄ deiciť. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē ꝺesperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teuthonib⁹ q̄s nō pauci pire. Post eā cladē res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinātib⁹ pplis q̄ belli fortuna cōuertit. stat tn adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ marti iudiciū morat. Fert inter hos frēs oli mortuo mgro cū de successore ageref vnū fuisse q̄ rogat⁹ eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatiōs suas. alior corda ignorare. si magistrat⁹ sibi cōmittaf nō dubitare q̄n reipublice bene consultū eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Baxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latissima cui ab occidēte wesera apō ātiq̄s vistergu⁹ fluui⁹ t minū faē plerisq̄ vsq̄ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati st. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi siti st. orietalē plagam slesite sil ⁊ prutenī obtinēt. In his termīs icluſi st thurīgi. lusacij. pomeranicq̄ q̄s oēs saxonici iuris ee volūt. prioresq̄ tn thurīgos in ea t ra ꝓsedisse q̄ saxones aiūt. hos em̄ grecā sobolē ee affirmāt. xe macedonie classib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qō mihi nō fit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄r noiat q̄ germanicas gētes enymerāt. In

aduentu primo francoꝝ ꝙ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos notari repio. Ob quaꝫ rē male ꝙdrat historia veritati ꝙ thuringos priores saxonib⁹ in germania fuisse ꝓtēdit. Fateboꝛ tñ saxonie limites aliqñ minores fuisse aliqñ maiores nā sicut imperia ita ꝛ prouinciaꝝ limites ex pte variant. Carolus magn⁹ ipator mlta cū saxonib⁹ bella gessit priusq̄ xpi cultū acciperēt eosq̄ magnis afflixit cladib⁹. Postq̄ vo deficiēte apd francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones orientales rediit. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. singulari prudētia ꝛ reꝝ gestaꝝ magnitudie clari. maxime vo tres ottones ꝙ sibimuicē succedere de romana eccia optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos ꝙ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noie Vlsmaria et Sundis Grisuoldia Stetinū ꝛ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū baud ꝓtēnēda. ꝛ hec ꝙdē mari ꝓxima multis ac diuitib⁹ negotiatoꝛib⁹ habitatū ē. Tlin mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius diocesis latissima est. nec minoꝛ magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat pōsuli subest. Brādeburgēses in duas marchias diuidūt ꝙꝝ altera vet⁹ altera noua vocat. veterē marchiā plabit albis fluui⁹. in cuius littoꝛe Stendalū ē oppidū ꝛ gadelenū ꝛ soltuedelū ꝛ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera baud mlto inferioꝛ albi. In cui⁹ rippa francfoꝛdia ē diues emporiū ꝛ lucensis ciuitas. Spꝛedo quoq̄ fluui⁹ eādē ꝓuinciā irrigat equād⁹. nberi. berlinū in ei⁹ littoꝛe iacet. Est ꝛ aliꝺ flumē hoꝛtellū nūcupatū qꝺ Brādeburgū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi epalis sedes ē ꝛ marchionuꝫ tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Quelburgiū quoq̄ situ ē pontificalis ciuitas. ꝛ circū nobile territoꝛium. cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ꝛ marciali pplo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vndē nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝛ in ea cathedralis eccia. In hac quoq̄ ꝓuincia multa sunt oppida marciali pplo plena. ꝛ martinopolis in honoꝛē martis a veterib⁹ ꝓdita merseburgiū hodie vocāt. Siꝛ lipzig vbs diues mercatoꝝ emporiū pclaroq̄ studio insignitū. In thuringia nobile oppidū ꝛ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studijs liberaliū arciū insignis. Nuburgensis quoq̄ ciuitas duci saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt ꝛ lingua isdē moꝛib⁹ freti. Ceterū veri saxones madeburgēses nullo dubitāte habent. Bremēses quoq̄. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses hamburgēses. luneburgēses ꝛ lubicēses. In madeburga archiepal sedes habet. ꝛ in honoꝛē scti mauricij ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝛ in eo scti Floꝛēti coꝛp⁹. Credūt quoq̄ vnam e sex ydriis ibi cē in qb⁹ vinū ex aq̄ factū a dño saluatoꝛe euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebib⁹ ostendūt materia marmoꝛea ē ac plucida vini capax q̄tū equ⁹ ferre possit. Alterā ac minoꝛē apud hildenēses eē affirmāt. Vexillū quoq̄ sancti mauricij hic quotānis ostendit. magistrat⁹ vbis ius ciuile romanoꝝ abbꝛeuiatū ꝛ saxonica lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qꝺ magni Caroli auctoꝛitate firmatū tradūt. eoq̄ in decisiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ꝛ venerabilis eaꝝ legū auctoꝛitas habet. Bremēses gliaz suā ducūt danoꝝ gentē ad xpm eē ꝓuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia plabit fluui⁹. In medio vero tumul⁹ assurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ ferme stadioꝝ cōtinēs lōgitudinē. in cui⁹ extremis angul duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In medio late patet foꝝ magnificis canonicoꝝ edib⁹ vndiq̄ cinctū. vbs hec vocat quod sub tumulo iacet sub urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccie fundatoꝛ habet. cuius festiuitas quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. pbende. Archidiacon at⁹ supra. xx. esse ferūtur. In hac eccia singulis annis vn⁹ ex pplo deligitur quē peccatis grauioꝛib⁹ inq̄natū putāt hūc veste lugubꝛi induūt ꝛ obuoluto capite prima ieiunij die ad eccīam ducūt indeq̄ pactis diuinis officijs eijciūt. Is singulis q̄drageſime diеb⁹ nudis pedibus pambulat vbes ꝛ eccias circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitat⁹ a canonicis p vices qꝺ apponit comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis pmittit. Die iouis sctā post consecratiōnē olei rursus ad eccīam introducit ꝛ oꝛōne facta a peccatis absoluit. pecuniasq̄ populus ei offert ꝙ tñ eccie dimittunt. hunc adā vocant ꝛ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optim⁹ ferax tritici. matureſcētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo insidentē boiem ferunt excedere. Brunsuica oppidū tota germania memoꝛabile magnū ꝛ populosum. munitū menib⁹ ac fossatis. turres q̄ꝫ ꝛ ꝓpugnacula excellūt. magnifice dom⁹. ppolite platee. ampla ꝛ ornatissima templa. q̄nq̄ hic foꝛa. q̄nq̄ ptoria ꝛ totidem cōsolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ꝛ tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xij. viri reipublice psunt quos cōsules appellāt. quoꝝ ꝓpetua ptās ē. ꝛ i eqstri dignitate ꝓstituti st. popularib⁹ nisi vocēt nulla de regimie vrbis cōsulēdi facultas. nec tñ fuire plebs videt sua cuiq̄ substātia tuta ē ꝛ libertas salutis legib⁹ vt velit viuere. equū iudicium cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat. Saxonie nra etate duces habēt. frideric⁹ ꝛ wilhelmus frēs quoꝝ alter electoꝛē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulim⁹. Fuit cū brūsuicēsib⁹ de electoratu dissensio. sigismūd⁹ impator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētioꝛi alluſit. Alter bocēsib⁹ de electoratu dissensio. sigismūd⁹ impator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētioꝛi alluſit. Alter horū fratrū natu senioꝛ robustissim⁹ venatoꝛ fuit. iunioꝛ alter belli appetēs ꝛ in armis exercitat⁹. Crudelia inter eos diu bella exercuerūt hereditatis pene cā. ꝛ cuius de pace sepe mētio fieret ipedientib⁹ tñ appollonio quē vice dñm appellāt ꝛ alijs pleriscq̄ potētib⁹ ꝙb⁹ ea discoꝛdia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abijt. Is

cū salutem in eo loco desperaret nullo auxilio fret⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe dētē habuere saxones q̄uis bohemi castella q̄dā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsq; diē arma ptiū tenuere. nūc maior lis oritura videf qn̄ wilhelm⁹ regie sororis marit⁹ ad bohemie regnū aspirare ferf q̄uis terze ꝓceres altū regē sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati homīs inserere facin⁹. Cōrad⁹ de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei pit⁹. manu ꝓmpt⁹ ⁊ aio im perterrit⁹ cū se patria pulsum ⁊ pēna hereditate priuatū p iniuriā friderici ducis existimaret scel⁹ ⁊ incredibili nr̄a etate ppetrauit. Arx ē in misna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiq; ruptib⁹ sita altenburgiū ꝓuīcialles vocāt. ad radices mōtis opp̄idū egregiū munitū ⁊ pplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus ⁊ Albert⁹ educabanf. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itinerib⁹ cū paucis comitib⁹ ꝓtendit. et admotis scalis ꝓdente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili ꝓphendit intermīa tusq; morte si voce emitterēt funib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ qn̄ ꝓductos in bohemiā magno pcio venderet. suasq; cōtumelias eo pacto magnifice vlt⁹ videref. iā siluā hircinīā q̄ bohemiam a saxonia diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunior captiuoꝝ labore ac fame deficiēs ⁊ q̄tā sit⁊ cibū poposcit. cui⁹ pcib⁹ cōmot⁹ pdo ad carbonariū q̄ndā diuertit afferrīq; panē ⁊ cerusiā iussit. Interea apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamor exorif attoniti oppidani raptim arma capescūt ⁊ pcio sam vēdicaturi pdā pcipiti cursu pdonis vestigia insectanf. siluā ingressis fortuna blandif. q̄ inter multos tramites eū teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōrad⁹ dū puero cibū ministrat ex improuiso capitur ⁊ oblat⁹ prīcipi audacissimi sceler] capite penas soluit. Frideric⁹ eodē pene nūcio q̄ captos atq; abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducib⁹ parua ve saxonie portio paret

Sūt em̄ in ea ꝓuincia multi alī principes. multe ciuitates q̄ vocanf imp̄iales. multi epi ꝓpriū territorii hñtes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie plerīq; oppida his ducib⁹ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex quo q̄dā pricipatu cōpetere asserūt inter misnā silesiāq; iacēte. cui⁹ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. In saxonia argēti mineras apud Goslariā otto prim⁹ impator inuenit q̄ magni fuerūt reddit⁹. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hz ⁊ fōtes amaliros saxonia ex q̄b⁹ sal coquit albū qō ad vicinas gētes defert. Saline vberrime atq; ditissime apud luneburgiū habenf ex q̄b⁹ multi monasteriorū abbates ⁊ multi eccīarū plati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim quest⁹ salis vberrim⁹ has salinas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolat⁹ qui ei⁹ rei auctor habebaf auctoritate aplica electus ē. Sz fauore Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redijt. ⁊ q̄ nouiter cōsulatum adierant in carcerē cōiciunf. ciuitati rebelli ⁊ eccīasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis eccīastice contemptus

Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā bauelburg vocant. in eius dyocesis loco aspero ⁊ deserto paruū oppidū ē noīe welsnach. hic tres hostie habenf ex quis cruorē sua sponte manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concursus est ⁊ nautaꝝ vota hic soluunf. Vulgo locuz ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noiatim cōmemorantes. id fecim⁹ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanq; extra orbem ea natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit⁊ mihi venia fortasse ⁊ aliquis gracia habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subiciam⁹ paulo plixiores fuerim⁹ propositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco q̄m saxonie dania iūgif. Prīusq; germanie reliq̄s ptes absoluo de ipo danie regno vicinisq; regionib⁹ in aqlonē versis aliq̄ referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septētrionē vergētia regna sibimuicē coherentia. danoꝝ qō hodie dacia appellāt. suecioꝝ ⁊ norwegioꝝ. Dania siue dacia discere volum⁹ ꝓsuetudini seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs formā. hāc quōdā cimbri habuere vñ illa inundatio barbaroꝝ emersit quā mari⁹ arpimas italiā petentē ac res romanas euertere minantes ad internitionē deleuit. Possidoni⁹ (vt Strabo refert) ꝓiectura facit. qō cymbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsq; meothym militiā agitarīt. ab eis em̄ cymeriū vocari bosphoꝝ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Buecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoq; populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoꝝ turbine ac procella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demū in hispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Norwegia q̄ de ipo septentrione sortita est nomen cōtinenti p ruthenos iungif ⁊ in arcton protensa incognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriq; fabulanf cōtermina est. ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluif. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Baciā theutones hodie danoꝝ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex norwegia venisse putant qui cimbroꝝ occupauerint loca. In hac terra patrū nostroꝝ memoria voldimari⁹ regnauit in suecia. magnus aq̄nus i norwegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atq; obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ paternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in suetia hoiez exuēte albert⁹ dux naupolensis vocatu ppli dyadema suscepit. Qui dñatū vicine femine cōtemnēs bello baciā norwegiamq; lacessere cepit. occurrit ei magaretha coactis copijs i campis late patētib⁹ pugnatū ē tanq; ipa viri femie animū induisset. vict⁹ albertus captusq; ⁊ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame senū in pr̄na domo finiuit. margaretha clarissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice ⁊ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tm̄ p se ferre neq̄ret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuor ⁊ decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. 2 philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Js cū cōiuge sine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. Tamq; q̄nq; z q̄nquagita regnasset annos. ad extremū sub impio friderico ppl̄ari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locuz suffectus q̄ auūculū suuz. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xp̄ofero aūt ex būanis abeunte. dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci vo in electione regis discordantes alū carolum equestri dignitate insignē. alū canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie qō hodie scockbalm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet. Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū z pugna diu anceps. occisis vtrumq; plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum deferē. Canut⁹ p̄uatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumidus atz insolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ip̄i viuentē e gothia ppulsauit. qui etiam hodie in būanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) quo contentus vitā agere ferē. q̄z sint incerta mortalia z q̄z inuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄ decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xp̄i eccias p̄sequit. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obserua re p̄hibet. iura diuina z humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato z impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ppe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui z gothia paret. gothoz quondā sedes z patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia ēm intra limites germanie inclusa tota aquilonib⁹ exposita ē habēs ad orientē moꝛauos ⁊ sleſitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ⁊ misnēses. ad occidētē agrū noꝛicū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cicta. Latitudo lōgitudoqꝫ ei⁹ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero pclarioꝛ eius ando lōgitudoqꝫ ei⁹ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero pclarioꝛ eius amnis eā mediā irrigat. alioſqꝫ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tānis eā mediā irrigat. alioſqꝫ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tādē p ꝙualles ⁊ abrupta mōtiū nemoꝛoſoſqꝫ salt⁹ hercinie silue pceps labit p misnenſez ꝓuiciā fluēs prope
hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absoꝛbet. Oppida regni memoꝛabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cuttanū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio
pꝛsus frigida. armētis tm̄ feris ⁊ piscib⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēti ⁊ oꝛdei feracissim⁹. multa apud
eos etate nr̄a memoꝛatu digna emerserūt. multa plia gesta sunt. mult⁹ sanguis effusus. ꝺelete fūditus ciuita
tes. spꝛeta ⁊ ꝙculcata religio [illegible]oꝛta ē bussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. ꝺebachati sunt thabo
ritarum ⁊ oꝛphanoꝝ exercit⁹. Ꝺo fulmia belli zyska ⁊ ꝓcop⁹ ꝓuiciā ex arbitrio suo diripuē. iobes ⁊ iheronim⁹ qui pplm ꝺecepere in ꝓstātiēsi mag̃ sinodo ꝺemū ꝙbusti. Jacobell⁹ cōrad⁹ rokazana ⁊ petr⁹ angli
cus euāgelij coꝛruptoꝛes tāqꝫ mgr̄i veritatis hīti. q̄tuoꝛ reges extirpare pestiferū vir⁹ nō potuere. vēcesla⁹
sigismūd⁹ albert⁹ ⁊ latisla⁹ qui apō eos veneno extinct⁹ creditꝰ ē. Postremo geoꝛgi⁹ rex creat⁹ ē qui bussita
rū labe infect⁹ putat magn⁹ vir. alioquin ⁊ in reb⁹ bellicis clar⁹. ꝫ oīa hec in historia que ꝺe bohemicis hijs
reb⁹ edidim⁹ ꝙscripta sunt. ibiqꝫ ꝺe situ regiōis ⁊ gētis moꝛib⁹ ꝓ captu nr̄o mētionē fecim⁹. inde igit̄ assu
mēdū erit ꝺequid huic opi ꝺe reb⁹ bohemicis ꝺeē videbit̄. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie pro
uincias. ꝺeinde ad supioꝛes reuertemur ptes.

De phrisia ꝓuincia germanie

Phrisones ad occeanū siti ab oꝛiēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre
itūgūt̄ q̄qꝫ ⁊ ipos traiectēses pleriqꝫ phrisones ē volūt. Inter ꝙs ottonē inuemo phrisingensis eccie
pīsulē q̄ res germanicas haud impie scripsit. Albert⁹ epūs magutin⁹ qui fuldense mōasteriū erexit. cū religi
onē xp̄i psuadere phrisis niteret̄ ab eis interfect⁹ ⁊ martirio coꝛonat⁹ ē. Hēs eadez feroꝛ. armis exercitata.
robusti ⁊ ꝓceri corpor⁹. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl̄iat̄. q̄ius philipp⁹ burgūdie pr̄iceps ei⁹ se
terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moꝛib⁹. exter⁹ nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud
inuit⁹ phriso pro libertate moꝛtē appetit. dignitas ī hac gēte militar⁹ inusa. Sublimē virū q̄ se ceter⁹ effert
nō ferūt. migrat⁹ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seueri⁹ punīūt. Sacerdo
tes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix ēm cōtinere hoīez posse ⁊ sup naturā arbitrāt̄
In pecoꝛib⁹ oīs eoꝝ suba est. ager plan⁹ ac palustris est̄ multo gramie fecūd⁹. ligno caret bitumīoso cespite
⁊ sicco stercoꝛe boū ignes fouent. Ex hac gente tradit coꝛneli⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā ve
nisse veritū ⁊ maloꝛogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatoꝛes sedere ⁊ ī
tellexissent id bonor⁹ eaꝝ gentiū legat⁹ dari q̄ vtute ⁊ amicicia romana pcellerent nullos moꝛtaliū aut armis
aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter pres ꝙsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuicia germanie ad septentrionē occeano alluit̄ mari. qō reliquū ē rheni fluminis bra
chia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. plurib⁹ stagnis ac mar⁹ interfusa finib⁹. nec ꝺesit
qui traiectū nobile vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̄. Aliqn̄ frisei traiectenſ. aliqn̄
holādie traditos esse vt sepe regionū termios dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holan
die dant̄. Pr̄icipat⁹ eccie traiectensis impatoꝛi tm̄ subijcit̄ latāqꝫ possidet terrā diuersis meatib⁹ rheni ītercluſaz. cui ab oꝛiente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. ꝺe quo suo loco dicem⁹ rheno flumie distīguitur. Impiissime vo ne dicaz fasissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixer̄t. Cū ꝺe pōtific⁹ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienſes. cliuenſesqꝫ cōstat esse germanos
Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanic⁹ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. eps vbis. xl.
milia pūgnatoꝝ si qn̄ necessitas ingruit educit ad bellū. Forma vir⁹ ac mulierib⁹ egregia. ab exteroꝝ incursu
et aq̄ inundatiōe ⁊ ꝓpria vtute ꝺefendūtur. Pot⁹ genti ceruisia. vinū mercatoꝛes afferunt. In hac ciuitate
memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū epūs vni pti acceptū altera recusaret. Besiderius aliqꝺiu epatū quietem tenuit. ꝺeiñ a ciuib⁹ electus romani pōtific⁹ ⁊ vicinoꝝ pr̄icipū aduersus rebelles subditos auxilia īplorauit. illi ꝺefoldiū quendā ꝺ ius phasqꝫ sibi pīsulē assumpsere. Martin⁹ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ꝓtēpsere eccias obstinati hoīes. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ duc⁹ vicinorūqꝫ pr̄icipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victoꝛ cōtumax pplus. vij. annis eccie mādata ꝓtēpsit. ꝺeiderī⁹ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltramū moꝛsenſez archiepi colonienſis germanū succeſſoꝛē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien. cā. cōfirmata electio. itez dānata in cōcilio traiectenſiū rebellio. itez frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iobes cesarienſis eps qui postea ad cardīalatus honoꝛē vocatus moꝛinenſis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse ꝺefoldio ignosci eiqꝫ gentis pīsulatum cōmitti excluſo waltramio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulleviq⁹ leges fauent sacroſqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traiecten. qui moꝛtuo ꝺefoldo ēm ab eo datū recipe recusarūt. ꝫ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis conatibus infeliciter nisi furoꝛe ꝺeposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares pplī rheni ostijs obiecti. Inter quos pcipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supioꝛe incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuū id euenisse constat. q̄qꝫ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cō
probantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatoꝛes nauibus applicant. Mō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco ꝺe his quoqꝫ ꝺicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidẽti claudit. visurgo ab oriẽte quã veserã hodie vocant. a septentrione phrisiã hz t traiectẽsiũ terrã. meridiẽ hassie mõtes excipiũt qs anobos pholome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amasis fluui⁹ orit q̃ Padeburnã t monasteriũ nõ ignobiles ciuitates alluẽs. mediã ferme ꝓuinciã intersecat t p phrisiã defluẽs ferꝫ in mare. Salas qz fluui⁹ westualiã irrigat. inter quẽ t rhenũ cũ drusus germãic⁹ belligeraret domit⁹ hostib⁹ victor appetiit. Quo aũt cultores hui⁹ terre vocauit antiqtas difficile dictu ẽ discordantib⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q̃ duce melone cũ romanis bella gessere. victiqz datis obsidib⁹ pacẽ obtinuere. quis calcata fide t ꝓdit⁹ obsidib⁹ rebellarũt. Pholome⁹ qz a pte septẽtrionali germanie circa rhenũ fluuiũ Busiatores habitare tradit quos appellatos siccãbros. oquenos t lõgobardos inuenio apud Strabonẽ circa amasim fluuiũ bructeros habitasse qs drusus nauali bello supauit. Bructeros aũt bello victos ab austro in aquilonẽ t occeanũ dilapsos. Ob quã rẽ cõiecturã cape possum⁹ hos ee q̃ hodie prutени appellant aqlonares ppli de qb⁹ supra dixim⁹. facile nãqz bructeros in prutenos sermo ꝓuertit. Carol⁹ magnus multa cũ westualis gessit plia eosqz magnis afflixit cladib⁹ coegitqz xpi religionẽ amplecti relicto ydolor cultu. quã cũ sepi⁹ abnegasset nec tusiurãdũ aduerterẽt vt metu pene rebelligionẽ cõpescerẽt occultos ꝓstituit iudices qb⁹ ptãte deditvt qz primũ deieraſſe aliquẽ cõperissent aut fregisse fidẽ aut aliqd aliud flagiciũ cõmisisse mox illũ supplicio affi cerent vbi primũ coprehẽdi posset nulla citatione ꝓuia aut defensione pmissa. elegit eñ viros graues t recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demũ in fide contineuit. cum sepe in nemoribus t proceres t mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusationi pri us audita. Querentibus tamen causam cõstabat fregisse fidem. aut magnũ aliquod scelus cõmisisse qui ne cati reperiebantur. Jd iudicium ad nostram vsqz durat etatem vocaturqz vetitum. qui ei presunt scabini appellantur. quorũ ea presumptio est vt per totam Germaniã iurisditionẽ extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quib⁹ malefactores iudicāt ea nōdū quisq; reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit
Jp̄or q̄z scabinor mag̃ps occulta ē q̄ p prouincias discurrētes crimīosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt
probantq; vt eis mos ē. damnatiq; describ̄t in libro ⁊ minoribus scabinis p̄mittit executio. reus igna-
rus sue dānationis vbicūq; reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles alique
psone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalib⁹ p̄missa ptās. Jn hac pro-
uincia nr̄o tpe susatenses ab eccia colonien̄si destituere. nec diuti no vexati bello multisq; cladibus affecti ⁊
obsessione ptinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cui⁹ rei causa ⁊ theodric⁹ colonien̄sis antistes. q̄
westualor p̄ceps habet. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad cl̄i
uēsium opes cōfugissent colonien̄ses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemor manū in auxiliū accepisset. Apud
monasteriū q̄z eiusdē prouincie ciuitatē p̄pter eccias quā walram⁹ theodrici frater sibi debitas existimabat
acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vn⁹ ex principib⁹ brunsuicēsib⁹ q̄ dux copiar fuit inter
ceptus ⁊ in ptātes colonien̄sis antistitis fact⁹. Est aūt westualia regio admodū frigida neq; frumēti habun-
dans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinū q̄ rheno vehit magno emit p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunt idq;
raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de q̄ puerbiū esse dicūt vicios⁹ ⁊ fallaces westualia facil⁹ q̄z stul
tos gignere. Hic q̄z theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri
seculi nemo locū negauerit. Origo ei⁹ ex familia morsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit.
Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gu
bernauit. Johānes monasteriēsem ecciam multis annis vsq; ad extrēū vite sue summa cū laude adminis̄tra
uit. Ualranus ⁊ ad traiacēsem eccias ⁊ ad monasterien̄sem defūcto frē nequaq; aspirauit. q̄uis ad traiectā
cōcilij basilien̄sis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai p̄tificis institutione vteret. Theodric⁹ ip̄e cū bono-
nie iuri p̄tificio operā daret a Johāne. xxiij. summo pon. colonien̄sem eccias obtinuit. cui iā sex ⁊. l. annos
nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ si plurima p defensione eccie sue vario euentu bella
gessit in quis mō strennui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq; tm̄ domi aut sacerdotalia nu
mia aut ciuilē administrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ supra p̄munē staturā eminenti. aio magno ⁊ pli-
berali. cui⁹ pallaciū illustrib⁹ sp patuit hospitib⁹. Hassia germanie p̄uincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio q̄ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iū
git. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad impiū vocat⁹. imparē se esse dixit q̄ tante rei molē sustine-
re posset. maluitq; paruo impio parentib⁹ sibi relicto vtiliter p̄esse. q̄z magnū accipiēs dissipare. id quoq;
sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. qr̄ lr̄as ignorar et. Fuit tm̄ legū cultor. q̄s sibi patrio sermone expo
ni iussit. Quotiēs coram eo cā ventilata ē nec vnq; comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformatur⁹
monasteriū q̄dā sue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sum-
psisse creditus est. nam ⁊ ip̄e ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ⁊ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Fran ci q̄dē troiani ab origie fuerūt. q̄ ꝺeleto Ilio duce Priami magni p̄ami ex sorore nepote p pontū eux nū ⁊ meotbidas paludes in scithiā ꝓuenerunt. ibiq; ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ p⁹ euictā incēsamq; troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugis se. ⁊ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quib⁹ albani ꝓdierūt. ⁊ ꝺeinde romā qui orbis impio potiti sūt. Alij sub Anthenore p medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sin⁹ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriati cū pelagus accessere vrbēq; cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enecū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti ąrū est hodie ingens ptās terra mariq;. Tercij vt diximus in scithiā penitrāt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq; scithārū multi romano impio subiecti essent ⁊ ipi quoq; tribu ta penderūt. māserūt fectigales vsq; ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt. impator vo proposito edicto libertatē in ꝺecennū eis ꝓmisit qui alanorū ferocitatē cōpescerēt. allecto eo ꝓmio Sycābri arma susceperūt alanosq; bello victos ꝺeleuere. Ob quā rē libertati in ꝺecennū ab impato re donati sunt ⁊ mutato noīe franci appellati. qō actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto ꝺecennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipaz libertatē effrenes fa cti parere recusarūt. Principes eo tpe francis fuere priam⁹ ⁊ anthenor antiqui noīs ac vtut] quibus copias ductātibus plū cū romanis cōsertū est. in quo priam⁹ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfue rūt ex scithia digressi sunt ⁊ ī germaniā profecti in ptib⁹ thuringie cōsederūt cū principib⁹ suis priami ⁊ an thenoris filijs marcomede scz ⁊ simone. Symo sine liberis ꝺecessit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ quē si bi frāciꝫ regē creauere. ⁊ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. p idez tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes tnuaserūt. Burgundiones quoq; iuxta rhodanuz habitabāt. qui ⁊ ipi paulopl⁹ reges hīc ceperunt. Fran

ci vo trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatiq̄ aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip/
pinā hodie coloniā ſup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū inaſere. itayt ab aq̄tania
vſq̄ ad bauariā imptū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo merone⁹ ſucceſſit fili⁹ a q̄ frāci meroingi dicti ſūt.
Poſt meroneū hilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in ei⁹ locū ſuffe
cto Hilderic⁹ regno puat⁹ ad Biſinus thurigie regē pfugit. cui⁹ pniugē p adulteriū pollut. p⁹ octo aūt an-
nos reuocat⁹ aggrippinā inuadēs electis inde ronanis magni regni ſui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
fili⁹ eius Siagri⁹ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hildericū regnū recupaſſe re-
licto viro ad eū pfugit a q̄ recepta ⁊ p pniuge habita Clodoueū ei pepit q̄ poſtea regnū adept⁹ pm⁹ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a bto remigio baptizat⁹. Illō aūt vitate caret qō pleriq̄ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā puſq̄ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re pdita ⁊ ab ei⁹ cōiuge agrippina nūcupata. Fuēr inter clodoueū ⁊ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo vict⁹ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ non⁹ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagri⁹ atz
obtēt⁹ occidit. Romani q̄z reliq̄ p gallia habitātes exterminā. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̄z ⁊ aq̄tanis bellū indixit eoſq̄ ſupauit. occiſo alarico rege. ferē cū ad bellū pgrederet ſi victor euaderet e-
quū bto martino vouiſſe. q̄. xij. ⁊ centū annos añ id tps vita exceſſerat. victoria potit⁹ equū tradidiſſe eūq̄
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec pciū duplicarē. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē caru. Hic clodoue⁹ vxorē duxit Glodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſq̄ pcibus virū rogabat vt baptizarē. natoſq̄ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē ferē. qz cū pugnaret ꝯ ſueuos ⁊ pene vict⁹ eſſet votuz vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex p̄lijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor fact⁹. ſubacti ſueuis xp̄iane re/
ligioni ſe tradidit. cui⁹ poſteri in francia vſq̄ ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo hilde
rico ſcdo p ignauiā regnū adept⁹ ē. Betōſo em̄ eo ⁊ in monaſterio retruſo pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi ſeptigēteſimo mortuo Bagoberto minore frācoꝝ rege
fili⁹ ei⁹ puul⁹ i tutela pipini groſſi quē alij auſtrigi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ p iſidias periit. Tūc griwald⁹ fi
li⁹ legittim⁹ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Bagoberti reg⁹ defuncti capt⁹ i cuſtodia obiit. Per
idem tps galli q̄ inter ſeq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ⁊ vſq̄ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū renuu
ens ducatū accepit galloſq̄ bello repſſit. Prouiciā vo inter ligerim ⁊ ſeq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qō poſtea apō teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini groſſi fili⁹ fuit inclit⁹ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frācoꝝ
rū gen⁹ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiq̄ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ⁊ terrā ipam pmo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cuz creſceret imptuz ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ps a mōtibus pirrheneis vſq̄ ad pānonie termios francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ⁊ in duas ptes diuiſa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di/
cebat orientalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. naz q̄cquid eſt ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orientalē ptinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū imptū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē aplicā cōſolat⁹ ē. Carol⁹ em̄ q̄uis gallice potiret impio german⁹ tñ fuit. i
germania nat⁹ alituſq̄. Cui⁹ ſedes plerūq̄ i aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū ei⁹ ⁊ caput oñ
dit. Eius poſteri imptū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea imptū ad
germanos id ē ad frācas orientales redijt. inter q̄s p̄mus habit⁹ ē otto. Eſt aūt imptū apō germanos nō eo
mōvt nemo ipare poſſit niſi german⁹ ß qm̄ eligēdi ipatorē auctaſ germais tradita ē. Plerūq̄z german⁹ eligi
tur. Cā ob cauſaz cū vacaſſet imptū p obitū lodouici boſonis filij germani q̄z ea ptās germanū elegerunt ⁊
francū ex orientali frācia. Hec p̄miſiſſe volum⁹ qm̄ de frāconia ſermo incidit. ſunt etenī multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſi⁹ habitāt ⁊ ill⁹ datuz imptuz eē volūt q̄s recti⁹ frāci genas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ⁊ baiorarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. ſeptētrionē idē thurigi haſſiq̄ excipiūt. Prouiciā plabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Pbolome⁹ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſupiores germanos ab inferiorib⁹ eūdē diuidere affir
mat. neq̄ ali⁹ fluui⁹ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄z mogan⁹ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ/
ad magūtiā pcedūt. abinde ſupiores vocāt. Mogan⁹ vo ex mōtib⁹ bohemie ort⁹ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederēt. Perlabit idē flu
ui⁹ nō paucas ciuitates. q̄z illuſtriores ſunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobil epi ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ ſe hz. In frāconia nobile emporiū ē i q̄
ſnpi cū inferis germani q̄uenūt bis ſingulis annis. Ibi q̄z impator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quaz
rē palā ē imptū datū eē germanis q̄n inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ ſic demū ad culmē glie. rome q̄z diadema
ſuſcipit. Et i franconia nobilis eccia bābergēſis ad amnē regnicum ſita. quam fundauit heinric⁹ ſcōs
impator. quē accole religioſe colūt ⁊ ſctm̄ habēt. ibi q̄z Berēgari⁹ ſepult⁹ ē q̄ regnū italie vſurpauit ⁊ ab ot
tone p̄mo capt⁹ in germaniā duct⁹ illic exulās obiit. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū epo loci prādiū fecim⁹. Albert⁹ nobiliſſim⁹ francoꝝ comes ⁊ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe fili⁹ dicebat in hāc ſe arcē ptulit ⁊ aliquā/
diu regis obſidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto epūs
magūtin⁹ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ pfect⁹ ad albertū lit⁹ arbitrū ſe dixit rogauitq̄ albertū ad impatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſtrurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud impatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba ꝑsulis ⁊ in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad impatorem cum eo prexit vbi mox captus est ⁊ capitali sententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfeciſſe qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmisisset. infelix albert⁹ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hannibale romam missis vinctū remisere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit ꝑiurū non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqꝫ arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in mltos partita est dominos. ꝙuis Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina eccia ⁊ bābergensis plura obtinent loca. Palentinus ąꝫ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanqꝫ burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe p̄terea ciuitates impiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. norici aūt baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in prochia bambergensi est que ad francones ptinet. Ipi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt ꝫ tertiū quoddā sepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro sterili ⁊ arenosa condita atqꝫ ob eam rem industrioso pplo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptissima impatoꝝ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentissimus fuit impatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat. ꝫ iudiciū patris fridericum ptulit qui scdo genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqꝫ q̄ moreret hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum electorem istituit. neqꝫ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe ꝓuincie pacate sunt. Justi quoqꝫ atqꝫ honesti tenax habet. Qui cum posset regnū polonie ꝓsequi ꝑ electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaꝫ faceret. Albertus vo germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. noue ꝓlia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neqꝫ de pace queuit nisi postq̄ exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqꝫ pax ex alberti sentētia magis dicta. Hic albertus ab ipa puericia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit plijs q̄qꝫ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior iniit. victor e plio excessit. vltimus in expugnatione oppidoꝝ. sepe murꝫ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄ detrectauit. neqꝫ vnq̄ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus basta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunq̄ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes dereciit. Ex torneamentis nunq̄ nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedaꝫ species in ꝓuocatores piter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄ dāno affectus. cum aduersarios ipe nūq̄ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes ⁊ impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ꝫ nobilitas quoqꝫ generis. procerta sqꝫ corporis. ac venustas ⁊ virtū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ptē frāconie ꝓximat. ea quoq; plata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē alpes italie iūgūt. sueui ad occidentē eī solē recipiūt. Australes ac bohemi orietē. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter austriā ⁊ bauariā alij yſarā alij enū terminū posuere. Sueuos a bauarijs lyc⁹ disterminat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cui⁹ adhuc portio media inter ratisponā ⁊ nurmbergā trās danubiū sita (vt añ dixim⁹) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trabor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuisse gentē Huic opinioni strabo ḡnto ꝓmētatorio vires adhibet ita inq; ens. Prisci igit vt dixi tpib⁹ plurime gallor gētes fluuiū incolebāt dē pado loquit. e quib⁹ amplissimi fuerant boi insubres. ⁊ q̄ olī cū gesatis senones romana p impetū potuti sunt vrbe. hos romani posterioribus annis fundit⁹ dēletos pdiderūt. boios vo e finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes histro locos cum thauriscis habitarūt. bellū assidue ꝓtra dacos agētes. Cōstat igit boios in pannoniā ꝓsediſſe. quo ex loco facile successu tpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄z Strabo locū q̄ mō ꝓstātinēsis vocat dēsignās paululū ab eo distare rbetos ait. ampli⁹ heluecios vindelicos. p⁹ vindelicos aūt desertā boiorū regionē esse affirmat vsq; pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarior terrā a bois cultā fuisse. Idem Strabo germaniā dēscribēs boios pri⁹ hircinā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eor inuasisse locū atq; a bois rejectos fuisse. Itaq; satis psuasum esse p̄t boioaricū nomē ex bois dēscēdere. Ager em̄ eor trans danubiū hircinā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutonico. neq; dēserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atq; ambitiosas ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quor splendorē nescimus tota europa que vincere possint. Pontificales vrbes in ea q̄nq; sunt. q̄r vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres iuuaniā vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ⁊ struma dēformis. Impia cōtra patrē bella suscepit. venerandū q̄z senē ⁊ auctoritate insignē. q quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obsedit. ⁊ supis vltionē tāti sceleris petētib⁹ pri⁹ febre pcussus occubuit. q̄z pris animū in suā traberet se ntentiā

Ille in ptāte heinrici eiusdē familie duc⁹ postea fact⁹ breui tpe vitā finiuit. nec heinric⁹ diu supuixit. Qui cū phibuisset sbditos in anno iubileo romā petere venit⁹ ne puincia pecuniā exhauriret eodē anno ad pres suos addit⁹ ē. Successit ei lodouic⁹ fili⁹ ex sorore alberti cesaris nat⁹ magni animi adolescēs. glie cupid⁹ t pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice posit⁹ edictis e suis dominijs extermiauit. Uxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. cuius sepe multū conat⁹ reconciliari cesari ladislaū regē nequeuit. Albert⁹ eiusdē terre ac familie prīceps postꝙ pr̄ ei⁹ arnestus puellā balnei custodē a b eo pdite amatā t in spē matrimonij susceptā apud strauburgā d anubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore pegisset. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūsuicen. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. t venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedez obtinere dixim⁹ tres archiepi fuere quoꝝ vltim⁹ sigismūdus noie dū scismatis pcella deseuit. cū adhuc esset p̄posit⁹ romanā eccl̄iaꝝ magnifice iuuit. ē archiep̄s a nicolao pon. creatus lr̄as aplicas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabat in eccl̄ia sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue q̄ anathemate suspenso pacez meli⁹ inueniri putauit. ad quā cōponēdam t ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superiozis populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe visit inter theodzicū magūtinen. eccl̄ie p̄sulē t lodouicū comitez palatinū rheni crebre dissensiones fuere t sep⁹ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atz incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacob⁹ treuiren. antistes t nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater ei⁹ cōsentiētib⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. gubernationē pluincie tanq̄ dñs accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse impetiū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogat⁹ nicola. pon. q̄ntus id gen⁹ adoptionis cōfirmauit. Recusauit fridric⁹ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgen. litigando p sniaz obtinuit. In marchionatu badēsi prīceps Jacob⁹ insticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lr̄aꝝ periciā deesse augeret. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit edisscere lr̄as opulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singlaris industrie iuueni impatoris friderici sorore matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Thirolēses q̄ valles eni flumis t athesis incolūt. cū sigismūdū prīcipē suū in tutela Friderici cesaris existentē iā gratia diuscul̄ū ad se remitti frustra petiuissent sumpti armis p̄fectos prouicie q̄s cesar instituerat deiecerūt. t cū tridentini iussu epi cuius erant subditi in fide cesaris pseuerarēt cū exercitu eo ꝓuenere ciuitatēq̄ metu pculsam proditione ceperunt t arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōibus cum cesare conuenientes minoꝝ q̄ crediderant felicitate suū dñm obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani t feroces ppli. cū thuricēses ex federe q̄ cū eis pepigerāt destituissent. cōpato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ ad interniti one cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū invictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulantes congestis necatoꝝ corporibus t mensalia t sedilia ex illis apparauerint t aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias beluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā beluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouic⁹ delphinus viennēs in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̄ metū basilien sib⁹ incussisset. Suiten. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū lectissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphin⁹ appropi quare aīaduertisset mediū inter basileā t Suiten. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedib⁹ pugnaturi. xxx. miliū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ vicendo fessi Suiten. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naz paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rar⁹ tñ ex Suitēsib⁹ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi victam accepti vulneris expetiere.

De Babaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄m⁹ eius gētis cū annis ferme. xl. p⁹ p̄ris obitū p̄uicie gubernacula tenuisset t admirādus aucto paterno imperio. porta vndiq̄ pace formidāduscq̄ cumulat⁹ opib⁹ sapia vicinis pplis ac p̄ncipib⁹ videret. ac demū relictis p̄ncipat⁹ glie fascib⁹ in beremū se recepisset t sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā puectis mōdo t pōpis ei⁹ renūciasset. Ad extremū sūmi pōtificatus honorē ex basilien. ꝓgregatiōe sibi delatū in eccl̄ie diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā p̄missam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. eccl̄iasticas cerimonias t orādi morem repete didicit. stipatusq̄ magna nobiliū caterua t illustri comitatu circūdatus basileā prexit. vbi ab his q̄ generale ꝓciliū facere arbitrabant in maxia ppli multitudie q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei ꝓfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaz comitē solennib⁹ pro more seruatis tāq̄ romane p̄sul eccl̄ie coronat⁹ ē. Celebrauit sepe diuina. bñdixit plebibus. officia curie ordīauit. cardinales doctrina t auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arogo-

num(qui tm hostis Eugenij ppe fuit)cū pbilippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oēs incassum abiere. Fuit ꝛ frideric⁹ impator apd eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt. reuerentiā ei tanq̄ vicario ihesu xpi subditi et⁹ tantū ꝛ suitēses populi ꝛ basilienses ꝛ argentinēses ꝛ qui alberto parebant bauarie duci pbuerunt. Fuit eīm magna spes obtinēde germanie cū sex pncipes electores in eaz sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis coꝛ annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Sz cū illoꝛ consilia frideric⁹ puertisset ꝛ qui sb noīe sinodi basilee regebāt abire iussisset desperato meliori succesu interueniēte p legatos suos carolo frācie rege eccie pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliat⁹ relicto noīe pape cardīalat⁹ honorē retinuit. i q̄ paulo postea ñ sine boni viri optimōe decessit. Felix pnceps ꝛ nimiū felix si senū suū eccīastic⁹ titulis ñ fedasset. Bo lomeri⁹ qui eius quōdā ꝛ prim⁹ ꝛ dilectissim⁹ cōsiliop pnceps fuerat. ingēteq̄ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ꝛ in lacū lemanū circa gebennā pcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cui⁹ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ ꝛ doctrina illustris. q̄ cū summos theologie pceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardīalatus eminentiā accepat ꝛ deinde vnioni consentiens a nicolao pon. max. cardīalatus demisso titulo cesariensis eccie pfectus fuerat. in altissimis reconditus montibus quo monasteriolo ptentus. Vocatis ex hispania legis arabice mgris librū quē vocant alcboranū ꝛ in quo maometis pseudo prophete. nō tā misteria q̄ deliramenta continent in nostrā linguā de nouo conuertit. ꝛ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ꝛ argumentis explosit. In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis sctē cecilie eius vrbi epo quē basilee in consensu patrū psidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ꝛ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus Johannes comes armeniac incesto sororis amore pculsus nuptias eius temptare conatus baud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis ejiceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucē ponere res europeas. Cūq̄ dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere nitit ipius germanie superioris ꝛ inferioris florē omisit. Nihil eīm de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo tulliusq̄ cesar in suis pmētarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalib⁹ celebratissimisq̄ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos. fontesq̄ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̄ pplo exuberans. Omisit itē vtraq̄ rippas rheni a fontib⁹ suis vsq̄ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ oī ex parte vtrimq̄ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̄ ꝛ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ꝛ multoꝝ fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta peue interanea. germania etiā inferioꝝ ꝛ totus pene occidentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini q̄nti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis supbe. pplus būanissim⁹ ptim sua vberi terra. ptim negociationibus. Nobilitas vo venationib⁹ intenta. in delitijs ꝛ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt vo eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuz turicensem influunt. in rhenūq̄ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castellisq̄ fortissimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitoꝝ pcipuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem bodie ligam suitensium vocant. que terroꝝ est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ suū impiū mirum immodū dilatauit. Omisit item flandriā. bannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ celebritate pspicuas. In quib⁹ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ppter vicinū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferioriscq̄ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ que animum suum oblectant legenda cōmitto.

In regno ipo francie qđ etate nra Joāna vgo lotharingien. diuinit⁹ vt creditꝫ admonita viril⁹ idumēt⁹ t armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manib⁹ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnas eripuit. Cū tā philipp⁹ burgūdie dux pene nec iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingētes inter carolū regē t filiū ei⁹ lodouicū delphinū viennensem cōtentiones atz inimicitie succreuerūt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auūcul⁹ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoqz princeps t frater eius spurius andagouensem gubernatione egris ais intuerent. delphino vt a pe discederet suaserūt. sic em fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reiiceret regnūqz qđ in ei⁹ manib⁹ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quib⁹ pmot⁹ delphin⁹ insalutato pre ad nuternēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuz duxit. t expugnatis nō magno negocio pleriscz munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ciuitates minernie delphinū aduersus pris imperiū tueri nō auderent eūvt a se abiret rogauerunt. ille in borbonū se recepit. nec diu post metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post tpe capt⁹ in ꝓfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q ex eo ꝓiugio inducias belli sibi ac regī suo salutares cū anglicq plurimū annoꝝ obtinuit. Quib⁹ cōclusis secur⁹ iā domi rex vt francią militarib⁹ spoliis atz incendiis diu agitatā tātisp sineret q̄escere. Delphinū cū magī pte copiaꝝ in beluecios. i. suitēses t basilienses qđ supra ē relatū dimisit. ipe cū reliq exercitu in lotharingios ꝓfect⁹ metēsez tullēsemqz agrū vexauit. oppidūqz nō pui momēti quod spinale vocant dedentib⁹ oppidanis ab eccia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝝ frācie atz anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroqz legationib⁹ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati latērent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atz in medio pōtis portecz arcis subsistere. ipecz insidijs cū cohortib⁹ signū expectauit. q̄ recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidat] custodib⁹ tādiu locū tenuere donec Flothet⁹ ad uolās z pōtē z arcē in ptātē recepit. cui⁹ rei pcepto nūcio z rex ipe p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit et ex alia pte Frāciscus brittānie pnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouiciā pro rege anglie cū impio tenebat. q̄ postcz tāti belli molē in se verti ꝓgnouit. Talbote copiaz ducē fama claz in reb⁹ gestis insignem rothomagi apō se eē iussit sperās ei⁹ cōsilio z armis ciuitatē ei⁹ nutare. aīos aduerterat in fidē ꝓtinere. ꝫ fru stra ei⁹ consiliū fuit. nā rothomagēses postcz regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu naz sniaz pacti salutē exercitū intra vrbē recipet impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis z dom̄ū cū p̄sidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbot⁹ cū duce suiscz oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbot⁹ cū suis liberi essent. ꝫ cū pfecti oppidoz nō parerēt dux somersetī dimissis in arce talboto z duob⁹ p̄signis su is clā recessit in anglīā. arx postea dedita ē z p̄signi ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbot⁹ vo cū esset clara apō oēs fama quā nō malis actib⁹ ꝫ robore corpis z ingenij dexteritate in apto marte q̄siuisset. data fidē qō aduersus frācos dēinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄situr⁹. ei⁹ promissi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō ꝓstat talbotū cū in anglīā rediisset iācz rex francie eiecta oī normānia burdegalem q̄z armis subegisset a rege suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum z burdegalē recuperasse z alia pleracz castella q̄ ab i perio anglicano dēstituerāt ptim vi expugnasse ptim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restituisset euestigio duos exercit⁹ īstruxit q̄z altez (cui⁹ pfect⁹ erat gener su⁹ comes clarimōtis ac duc] Borbonij fili⁹) cū. xv. milib⁹ pugnatoz in q̄s toti⁹ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al terū quē ipe ductauit ex purpurat] suis conscripsit. quib⁹ z comes de scampis annumerat⁹ ē. quē electi iu uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seq̄bant. iussit z hūc exercitū retento apud se comite rex p̄ire. q̄ cū septem (vt aiūt) leucis a burdegala cōstituissent puū qōdā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā z ca castellū ipm occupata ac sagittarioz p̄sidio munita. Talbot⁹ vo postcz sibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū eē intellexit. eū pus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cuz robore sui exercitus iā vesp̄i ad turrī quā dixim⁹ occupatā puenit. q̄ pmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝓfect⁹ cū accepiss regiū exercitū fugā pare. verit⁹ tācz sibi e ma nibus p̄da elaberet iussis alijs secq̄ cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. sagittarijs ꝓpere in hostes aduolās tumultuarū plūm inijt. Cōsultauerāt alicqdiu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝫ pudore ꝓpin qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circier tormēta enea q̄ currib⁹ aduexerāt ea pte p quā talbot⁹ vētur⁹ erat oppositurūt. multas p̄terea machinas hinc atz inde collocauerūt q̄b⁹ ignari hostes cōfi ci posset. vt ergo fures talboti miles itinere qō vnū patebat in castra hostiū nescius machinaz ꝓcurrit. dato tormētis igne p̄mo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbot⁹ aīaduertit fili um q̄ se seq̄bat vt abiret z ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū fili⁹ diceret nō eē sibi ex eo plio fu giendū in q̄ p̄ plīatur⁹ eēt. Ego inq̄t fili multis reb⁹ clarissime gestis nec mori sine glia nec fugere sine dede core possuz. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors clam faciet. sed cū filiū pl⁹ pietas cz eū cōmo nitio p̄na moueret cohortatis socijs vt forti aio pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoz facta in hostes. q̄ nūcz munitiones castroz exire p̄sumpserāt audacib⁹ inuect⁹ aīs haud pua illoz stragē edidit. sed cū hostes pti lo co. pti tormētis ac numero militū superiores essent z iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis ex maiori pte suis. z ipe tandē cū duob⁹ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato z vno genero pcūbens cecidit. Hic p⁹ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potissimū con stātia z audacia prostrauit. Burdegala itez in ptāte regis facta ē britānie ducē ei⁹ germanū q̄ nūc rex potiꝰ cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. altez mioz. altez p̄dica toz religioni cōsecratuz. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi nat⁹ ē frāciscū appellauit. scōm dominicū. Nat⁹ ē ei et terci⁹ fili⁹ quē in anglīā nutriēdū misit. Is eū mortuo p̄re in brittāniā frāciscō regnāte redisse ab eo capt⁹ z in carcere necat⁹ ē fame. z cū neci tradereꝰ impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū sibi debitū oc cupasse sed aīam q̄z sibi nephandus auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rūsuz infra annū ci tasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tps frāciscⁿ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa galloz natio correctū cū di uina cēsura vulto creditū ē. Dominic⁹ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoz mili tie p̄cipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia cz armis grauem. Carolus dux aurelianē sis q̄ magno quōdā plio ab anglicis capt⁹ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me diolanēsi ducat⁹ tā cz ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudauen. aduersus philippum burgūdie ducē rebellātē plurib⁹ plijs victi. Ad extremū supra. xx. milib⁹ ciuiū vna pugna amissis. confessi errorē philippo man⁹ dedere legesqz victoris acceperūt. Idē philipp⁹ z oppidū luceburgen. maximū ac mu nitissimū. qō in saxonū ptātē dotis noie venerat nō sine indignatioe latislai regis armis accepit. Delphin⁹ wienēsis cū muliere quādā noie agneta forma p̄stante ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in currit. Cūcz nuscz alibi se tutū arbitrareꝰ ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōueīt miserere mei cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris. nā q̄ mihi prouicie parēt eedē tue sunt. nec tibi min⁹ cz mihi obediant. Volo post hec z brabancie oppida florētissima z ambitiosas flandrie ciuitates oñdit dñm eū z principē in conspectu suo appellari iubēs. Ue tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in anglīā traiectus. necz em̄ plus cz. xxx. milibus passuū id mare latū ē quod flandriā z anglīā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit cz breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū brītānīā veteres vocauere. Rex heīric⁹ solitudīs ac ocīj cupidus alieno magis q̄z suo iudicio regnū gubernauit. potēs apō eū in prīmis audit⁹ dux soffulti fuit. q̄ leges ꝑ suo arbitratu et ppīis ꝫ prīcipīb⁹ dixit. ß cū res anglica apud frācos minui cepisset ꝫ tā impiū gallicū in prīstinā gli am emergeret. dux eboracēsis coact⁹ nō puis copijs nec pauc⁹ stipat⁹ baronīb⁹ lundonias venit reg⁹ ꝑsiliuz mutatur⁹ atz vt ipe dicebat reg⁹ ꝫ regni saluti cōsultās. nō expectauit ei⁹ aduētū soffulti ß nauigio rapti correpto ꝑ themisiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. ß festinatā q̄s mortē fugiat. missi q̄ eū cōprehēderēt ꝑ cōpēdia itinez cursuz ei⁹ pūenire. ipmq̄z mox interemptū in proza nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux q̄z somersetī q̄ pdita normānia in angliā remeauerat potēsq̄z apō regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri q̄plures necati. nec sacerdotio pdit⁹ parsuz ē. Inter q̄s ꝫ amic⁹ nr̄ adā molynes secreti reg⁹ signaculi custos ꝫ lr̄az cultor amisso capite trūcat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū rediisset somersetī princeps e carcere missus pmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supme sibi cladis cā fuit. Irritat⁹ em̄ ob eā cāz prīceps eboracēsis cū maiorīb⁹ copijs q̄z pri⁹ lūdonias ꝓperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somersetī exiuisset putās illū aut vbor lenocinio placare aut regie maiestat⁹ auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocē sis ecz cū esset lōge potētior tuisso rege vt in partē se reciperet in somersetī ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumq̄z mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ insule in quo ē anglia supma portio ē in aq̄lonē vsa. flumīb⁹ haud magnis ꝫ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos brumali tpe fuim⁹ cū sol pauloampli⁹ q̄z tris horis terrā illūiaret. Jacob⁹ eo tpe regnabat q̄drat⁹ ꝫ multo abdomine grauis. q̄ cū olī in anglia capt⁹. xi. annis in custodia fuisꝫ. ac dimissus tādē suscepta exāglic⁹ cōiuge domū reuersus plures regulos gladio pcussisꝫ. ꝫ ipe tādē a suis domestiicis interfect⁹ ē. Inter q̄s vltiōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū suscepit. Audiueram⁹ nos olī arborē eē in scocia q̄ supra ripā flumīs enata fruct⁹ ꝑduceret anetaz formā bītes ꝫ eos q̄dē cū maturitati proxīmi esset sponte sua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ꝫ in terra delectos putrescere. in aquā vo dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s ꝫ in aera plumis pēnisq̄z euestigio euolare. De q̄ re cū auidi⁹ iuestigarem⁹ didicim⁹ miracula sp remoti⁹ fugere famosamq̄z arborē nō in scocia ß apō olchades insulas inueniri. Illō tñ nobis in scocia miraculū ꝓsentatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept⁹ lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijsse conspeximus. Jd genus lapidis siue sulpburea siue alia pinguis materia pditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que quo a brittannia disiuncta freto. partiz libera. scotorum amicitia societatecz gaudet. partim anglicano paret imperio. Sz qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

maniamca

Hiſpania

Hiſpania regio latiſſima terra optis ꝓpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in q̄nq; reges diuiſa ē. pr̄i mū ac maxim̄ caſtelle regē appellāt. ꝑrim̄ ei aragonū. Tercio loco portuſgalleſes. Quarto nauerre Quito regū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē & ritu machometi. Ultim̄ ponūt in caſtella p̄nobili ac la te dn̄anti regno. cui⁹ reges gothoꝝ ſanguine creti nūq; gen⁹ variāt. Aluari⁹ & luna natione aragoneñ. no bili genere q̄uis extra mr̄imoniū nat⁹ cū oli iohānī regi adeo inſinuaſſet vt vn⁹ oīm regni regiſq; potēs vi deret. iohānēq; nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie ſcti Jacobi potētia ſua oppr̄imere ac regnū guberna re conat⁹ armis & turbaſſet. ꝓſtea tū aduerſante ſibi regina redeūtib⁹ illis ⁊ regē in ptātē ſuā recipiētib⁹ e curia pulſus. in poſſeſſionib⁹ ſuis aliq̄diu priuat⁹ vixit. Felix ſi ꝓceſſo frui ocio nouiſſet. ꝙ nulla ē regno & lectis q̄es. Bū ergo ſublimē locū (& q̄ rurſus maiori cū rnina p̄cipitaret) vēdicare conat regi clā ſuadet vti p ſpeciē venationis in ſalt⁹ ſibi ꝑincipes egrediat ſe cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni op/ timates libertatē regi afferant. no fuit difficilis ꝑſuaſio. rex cū paucis egreſſus pax cuſtodit⁹. nā aluari iam pene nomē extictū erit vbi ad inſidias ꝓuenit locū mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans milites libey regē ſaluare dixit eūq; ſecū abduxit. Quare vulgata ꝓeſtim mira innouatio regni facta ē ⁊ itey ad al uay regni gubernatio & uoluta. Nec diu p⁹ cū eiſdē iohāne atq; heinrico atroꝝ plū ꝓmiſſum ē in quo pluresꝫ vtriq; cecidere. victoria penes aluay fuit. Heinric⁹ nō multis ꝑ⁹ dieb⁹ ex vulnere man⁹ qđ in ea pugna ac/ cepat morte obijt. Ogr̄atū ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̄diu poſtea reg| p̄ ⁊ regni moderatoꝝ ē habit⁹. ad ex- tremū tū potētū inuidia ſuccubuit. nā cū nobile quēpiā iuſſu regis ingrata ſibi q̄dā renunciāte e feneſtra ſue dom⁹ p̄cipitari iuſſiſſet mox capt⁹ ⁊ in medio foro capitali ſnīa dānat⁹ nō tū ignau⁹ occubuit. ꝙ numeratis ſuis in regē regnūq; meritis. nō lacrimās aut eiulās ꝙ alacri vultu ⁊ q̄ſi ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio p̄ buit. vir alti ſpūs nō min⁹ domi q̄z belli clar⁹ ⁊ cui ſp mag̃ in mēte ſederunt. Johānes & reū aliquot annos p ſe regnū admiſtrauit. quo vita functo fili⁹ ei⁹ heinr ic⁹ regnū accepit. adoleſcēs aio plen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q̄ re licta p̄rioꝝ ꝓiuge alterā ex portugalia duxit impatricis ſororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝑfect⁹ magnā hoſtilis terre ptē diripuit atq; ptriuit. Johānes cardīalis hoſtiēſis ſumma vir integritate ⁊ ſcīa iuris eminēs cui iuuenis in dictādis eplis ſeruiui ſenio ꝓfect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aiam & reddidit. In regno nauarie ⁊ fili⁹ in patrē ⁊ p̄ in filiū arma ſuſcepit. filiuſq; tādē regno pulſus ad alfonſuz patruū aragonū ſi- cilieq; regē (pagrat⁹ pri⁹ gallia) ꝓfugit. Hūc lodouic⁹ mōteſie mgr̄ ⁊ iohānes diſcretanus viri p̄ſtabiles ab Alfonſo miſſi recōciliari p̄ filiū ſtudēt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cōiūx abſente viro multis ānis ara/ gonū ⁊ valētie regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobiliſſimis p̄cipib⁹ iura dixit caſta ⁊ ſctā mulier ⁊ digna que ꝓlē pepiſſet alfonſo. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. i 4 9 i. totū regnū betice qđ hodie granata vocitat vict| barbaris regeq; eoꝝ capto. ciuitateq; granata populoſiſſima armis fameq; duriſſimaq; obſeſſiōe ob tenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie poſſidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic em filij regis anteq̄ regnant appellant. magni nominis pri/ ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto rio nomie aliq̄diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ⁊ gene ro suo restitisset. tandē subrotis vtrimq; dissensionibus cum odio crescente ad plium ventum esset sagitta in incertū missa transfixus interijt. vir magnor operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia, singulari p̄ditus neq; eū vnq; regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/ te tenuit. cui cū obijsset dilectissima ꝓiunx. eademq; sor or patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ⁊ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua propter inuitatis regni proceribus susceptо publice crucis signo classem in turchos ⁊ expeditionem ꝓmisit Annis vo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines pauis limitib⁹ contineri cupiēs re gnū ap̄liare occeanū hispanicū sūmis viribꝰ igredit suasu ⁊ doctrina cosmogr aphor sit⁹ terre ⁊ mar noscē cū. inuētisq; multis ⁊ varijs insulis ab hoib⁹ nūq; habitat. Inter ceteras p̄clarā insulā nō sine suor letitia adnauigat. nō tamen hominib⁹ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē/ dis homīb⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā imisit. Inter tñ ceteros fruct⁹ aptissima ē ad pcre andū zuccar. qō tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro pl⁹ solito habūdet. nomē insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Jnuenit ⁊ alias insulas q̄plures q̄s habitari baptizariq; noībus fecit vt insulā scti Georij fayal de pico q̄rūvnā hoībus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē trictici. Annis vo posterioribus vt anno dñi. 1483. iohānes scōs portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victū necessarijs instruxit easq; vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ⁊ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga superioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoiem inq; in cognoscendo situ terre peritissimū mariscq; pacientissimū. Quicq; pholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē ex perimēto. lōgeuaq; nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sultantes a littore nō longe euagantes supato circulo eq̄noctiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebat. Aperuere igit sua industria aliū orbem hactenꝰ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̄ inuentibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Jnsignū aūt portauere pip grana paduisi. multaq; alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriā versus vehit. ⁊ licet nō sit adeo rugosum vt orietale tñ acumen formā ⁊ oīa vtverū pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄tū ꝓpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidens admiraf. Ea est genua ligurū dña ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nra impiū maris amisit. Jn ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulopost sublata libertate exactis Suardus Smardeꝰ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ipe olim añ philippi dominū ducali honore functꝰ fuerat. Cū hō grādeꝰ ad gubernationē inutil videret

vix septem diebus permissus ē thoma ei⁹ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germanus eius baptista ad .xvj. circiter horas regno expulit. Mā thomas resumptis viribꝫ ꝑfestim fratrem palatio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fliſco itez ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratu/ ros qui thomā frigosum in carcerē ꝓiecerūt. cū iam ter p̄rie sue ducē gessisset. Horz p̄ceps fuere iohānes anthonius quē prenominauim⁹ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adorninus iuris interpres. ꝙ hec quoq; paucorū mensiū libertas fuit cū raphaele. nō tam capitanei q; ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac spinularū primorib⁹ in suā sentētiā tractis. collegas suos mgratu abdicauit. ducalesq; fasces assumpsit. q̄/ bus paulo supra duos ānos ēvsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiectus. Barnaba vo nō/ dum mense toto principatu potitū. Janus frigosi⁹ iohāne anthonia fliſco ⁊ aurianis fauētibus regno pe/ pulit. Qui paulopost anthonio ꝑ suscepto bñficio necem pauit interposito Johāne philippo ei⁹ gentili q̄ eū percuteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano vo cum rexisset annis pauloamplius duob⁹ in magistratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est. Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme nobilitati odio habit⁹. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis morib⁹ preditū. ⁊ philosophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū pīs pcussorib⁹ interemit. Hunc cū regnasset annis q̄tuor. tam sue q; alia nobiliū familiarū ꝓnceps . vrbe deiecerūt ludouico patruele suo quē ipē antea deposuerat in ei⁹ locū suffecto. qui cū se pax gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem petrū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducatu amo/ nit. ⁊ oīes aduersarios vrbe pepulit. Quoz p̄cipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duob⁹ annis terra mariq; genuam oppressērūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū signo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiq; pugnaref. Ingressi sunt aroganenses ducesq; milites. ad magnā vrbis ptem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita strage vrbem iam pene raptā recupauit. actum tm̄ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne recludi supne potuisset. ⁊ aditū sequentib⁹ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̄si ex integro ad bellū se parant. Quis fama est. petrū animo fractum. gallorz opes implorare eorū regi p̄rie sue principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurz. Apud insubres vrbēq; toto famosaz orbe mediolanū philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā sūbegerat. amedei subaudie ducis filiā mr̄imonio sibi ꝓiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duob⁹ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compestelano mgro. multisq; regulis. nauali prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū tunc p̄fecto oblatum ⁊ ad se vsq; deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati dimiserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ꝓtēpserat bononiā forliuiū ymolā e manib⁹ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat. De florentinis ac venetis per suos duces septus triūphauerat totamq; quōdaz ytaliā tremefecerat iam recedente fortuna perdita genua nicolao piccinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale maius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostib⁹ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄tum peditūq; capta. eo deduct⁹ erat. vt nō mō venetis. ꝙ oībus per circuitū pplis ac principib⁹ cōtemptui esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terroz incussere. vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq; hostibus insultātem oīes honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oīnibus tanq; odio dignus relictus ē. vnus tm̄ oīm alphonsus accepti bñficij memor ad opem ferendā sese accinxit Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore morte obijt. ipo alphonso berede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissim⁹ deformi facie ac terribili. instabilib⁹ ac pegrādibus oculis. ingenio pacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in pcendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdiciarū oīsq; lenocinij negligens. venādi cupidus eq̄oruz studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq; imperitandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atq; dissimulandi egregius artifex in milites q; in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatorib⁹ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt sepe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestib⁹ egre de seuenire permisit. Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūmmodū expauit. tabifica lue pcussos ex vrbibus migrare in agros iussit eorūq; domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum multis annis intactū quodāmō ab ea peste ꝓtauit. Hinc cū vita decessisset. funus nec tanto principe dignū nec suis maiorib⁹ ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓclamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie captum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄ coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine liberis legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelianēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus pforcias vicecomes coniugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in senatu mediolensi. quoz aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati ꝫ venetos auxiliꝫ

insinuare se ppło. atq; ide paulatim vendicare dnium satagebāt. Sz ciuitati q̄ iam libertate gaudebat. ⁊ iperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ꝺduxisſz. nulla ꝺditio placuit. q̄ iugū q̄is pacto i capita ci ⁊ iperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ꝺduxisſz. nulla ꝺditio placuit. q̄ iugū q̄is pacto i capita ci unum videret inferre. Obtulit tñ impatori censuz q̄tannis aureū poculuz. si libera suis legibus dimittere tur. Vilanabat in terra vndiq; philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ milta p̄- terea mīora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valētiā ⁊ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem ca roluz defecere. qui suscept⁹ a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoz agros vexare ceperunt. Papien/ ses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimuz se tugerēt. Monariēses comant. ale xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiuz sbiere parmenses i societatē quodāmō recepti sunt. Fran cisci Sforcia p idē tps in piceno agebat. q̄uis maiorē ꝓuincie eius ptem iam amisisſz cū philippus nō multo añ q̄z moreret sibi p cōes amicos recociliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro- gato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noie nūeraret. quo facto iā pactis atz instructis copijs iti- neri se accinxerat. cuz mors philippi enūciata. eū qui longo tpe. ad mediolanēses opes inbyasset. magis ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū igressus est mediolanēses incerti. quo mens ei⁹ in- clinaret. ne vl p ipm vl ꝓiunctus veneti suis cepti obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non quis stipen- dijs cōduxere moxq; duce sui exercitus factus vt placētiā oibus copijs obdsideret impauerūt ipe dicto pa rens dū ad placentiā i obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanq; fastidiosum ⁊ insolēs detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aios haud mediocriter ꝓturbauit. qui p ꝓuen/ tiones ibibituz frācisco dicebāt nullaz ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frācisco vo nō se occupasse. ſ dedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vere rent dissimulandū potius statuere. Ille ꝓtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare adorsus vrbem. q̄uis magna ⁊ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ⁊ diripuit. Mediolanense regimen p id tps penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝓsiliū direxere. ita res prospere sa- pientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua gallo⁊ manus nā circiter tria milia equituz delecti roboris q̄ alpes transierat apud alexandriā ꝑfligata deletaq; fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio supati. oēs pe ne copias amiserāt ⁊ lauda ab eoz imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor cia ad ifestanduz brixienses missus. siue qđ pncipatū mediolanenseꝫ. cuius opioem iā pridē finxerat. alio mō ꝓsequi nō posse sperabat. siue q⁹ mediolanēses cū venet amicicia societatēq; clam se q̄rētes. ne solus vtriusq; ppli p̄da relinq̄ret. ꝓuenientibus cēsuit. prior cuz venet fedus iniit. i quo cuz milta hic atz inde pro missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeꝫ mediolani ditionēsq; eius obtinendā francisco cū copijs ꝑficiscenti senatus venetus in pecuniijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanēsem duxit. Militabant eo tpe apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouico de werme. ac nōnullas alias francisci copias apud modoeciā fudissent. tandē relict mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaz suaz Iaco bo picenino vxorē despōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo añ a mediolanen sibus deficiens ad frācisci venerat. postq; debitos eosdeꝫ mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aiaduer tit. itez ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene gigantbea. viribus vo q̄ magnitudini rīderent dicendi copia clarus lris greci ac latinis instructus ſ aio inconstanti. ⁊ ingenio ad oīne facinus siue honestū siue nepharū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dniuz vrbis arripe. ſ fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienseſq; ab eis defici/ tes franciscī p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā i eis spem sitā esse ꝓtuerent wilhelmi mōtisferrati p̄nci- pis fratris impio se ꝓmiserūt. Respublica medio tpe ex nobilitate in plebeꝫ defluxerāt. lectiq; viri. xij. qui vrbi de more p̄essent. ex fece pplari ignobiles atz ignaui mgratū gerebāt. bij cū nobilitatē (quā mult modis offenderant) suspectā hrent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaz ad p̄ncipatū vrbis ar/ ripiendū cōmodissimā existimauit. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim inter- ceptos p noctez obtrūcauere ac deide in foro plebi spectandū obiecerūt. iter quos iacobinus bassius ⁊ gre gorius adolescens placidis moribus ⁊ lris eruditus. ⁊ nob amicicia ꝓiūctus. prius inocens supinus trū catusq; iacuit. Me diu post iohannez caynū venerandū senez ⁊ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō alio crimīe irreticos. nisi qđ blance marie francisci cōiūgi sanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹ necauere. Exin gregori⁹ lamprinarius iur interpres. sb spe legatōis tanq; ad ipatorē mitteret i modoecia captus atz iterfetus est magnus libtat assertor. Et qui testm oli philippi ppłari fauens regimini laniasset. Hec theodoro bossio admodū i citate grancoso potenti pepcert. quā cū diu i vincł tenuissent. tandē itere merūt. Galeotus quoq; tuscanus ⁊ ipe natu nobił atz opulentus ciuis itercisus occubuit. Quibus ex re- bus cū iam nulla libtat forma relicta esset. ⁊. xij. viri ausu tyrānico vrbeꝫ cedibus ac rapinis fedarent. suc cessoruq; comicia phibentes. iuuto ppło sibiipis iperiū ꝓgarent. Cōmota denicq; atz icensa citas correp- tis armis. nouo mgratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica electos i carcerem ꝓiecit. at cum neq; ſ mō respirare ppłs posset. Maz pdit oibus. excepta citate comensi ac parmensi. q̄ in officō ad vltim⁹ psiste/ bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Itez plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran- nos dempt vinclis taq; libtat amatores. ⁊ optie de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cuz satellites magno nūero assumpsissent mltaq; suadente carolo spolia perpetrarēt. nobiliatemq; prsus opprimerent nō tñ ei viaz ad iuadenduz pncipatuz pmisere. Qđ cuz ipe aiaduertisſz. ⁊ iam sibi periculosaz apud mediolanenses moraz itellexisſz. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac ma gnis allect pmijs laudam illi pdidit. Tercōq; iam fidez fallens. nō sine magno mediolanēsiuz damno ac pleb ꝓsternatōne ad euz trāsiuit. nō tñ defuit tyrannis aim⁹ q̄n postulat vndiq; sbsidijs francisci iuguz iā ꝑne ceruicibus imminens excutere conarent. Sz cuz alios frustra rogassent. venetos tādez ne se derelinq̄ rent peruicerunt. Nam neq; ill ex vsu videbat franciscuz etate florentem rei bellice pritissimuz. cuius iaz vi/ res atz arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ipio quo suo portanduz videret. Percusserūt igit veneti fedus cuz mediolanensibus. legesq; q̄s tō citerioꝛ gallia seq̄ deberet scripserūt. mandantes Sforce

vt certis cōtent⁹ vrbib⁹ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui pitur vbi venetis paruisset. imperiū eor ꝓtēpsit. Et q̄uis debitus oibus videret. nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce opam ferebāt. In obsidione tñ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater ei⁹ iacob⁹ cū brachianis ad venetos trāsierat. Jam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus auxilia ⁊ comeat⁹. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝑ die affore pollicebat. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ciuitate summa oīm rer indigentia. Jta vt dubiū videri posset. an obsidēs frācisc⁹. an obsessus dici deberet. Vix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝑ cibis sese armis exuerūt. Neq̄ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sz inter spem metūq̄ dubi⁹. obsidionē de die in die vba pro factis ostentans ꝓducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceetraq̄ id genꝰ aialia māderēt. nec ferre amplius famē multitudo posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝰ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūq̄ leonharduz venetoꝝ legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitib⁹ aggrediūt. quo sine resistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝓiecerūt. Exiñ missis ad frācisc⁹ legatꝰ principatum ei ciuitatꝰ obtulerūt. q̄ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis dieb⁹. cū liberꝰ ⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triūphantꝰ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaz comū parmāq̄ in deditōem accepisset wilhelmoq̄ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū venetis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeret neq̄ em tante potētie par esse poterat. Renatum regē fortissimis eq̄tū coh⁹tib⁹ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectuz. i auxiliū accersiunt. q̄ cū supatis mōtib⁹ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amicitiam ac necessitudinē cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācisci castris ꝓiūgens. i hostilē agrū descendisset expugnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oīes i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox terror venetos inuasit vt iā castra castris ꝓferre amplꝰ nullo pacto ꝓsumerēt. nec iam retinere posse Brixiā ⁊ pgamū agris amissis ꝓfiderēt. Cūq̄ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infestaret repēte ꝓter oīm opinionē pax q̄ diu in senatu aplico fuerat agitata. deniq̄ apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. ē ꝓbate ⁊ integre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frācisc⁹ clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vtilis ⁊ venetꝰ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanietis ppli furore dirutā frācisc⁹ breui restaurauit mira fortune siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū op⁹ hisdē manib⁹ sbito refectū ē. q̄b⁹ fuerat paulo añ reiectū. Franciscus philelph⁹ nobil satyraꝝ scriptor ꝑ idē ips ad heroicū carmen ꝓuersus res Sforcie scribere cepit. Leodrisi⁹ trebell⁹ soluta oīone ac metro clar⁹ hīi cepit. Apō venetos terra mariq̄ potētissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq̄ claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti q̄ppiā i rempublicā machinat⁹ eet in exiliū act⁹. deinde reuocat⁹ ⁊ iterū i suspitōem crimis adduct⁹ ⁊ crudelissime tort⁹. cū nihil mali ꝓfiteret relegat⁹ i peloponessuz miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducꝰ andreas donat⁹ dum Cretā insulā ꝑ veneto iperio gubnabat dux isule appellt⁹. reuocat⁹ domū honore puatur. ⁊ magna mulctat⁹ pecunia i exiliū mittit. Armulaus iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs duz ex consilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. cuius filio dueis id crimini dederint. Francisc⁹ barbarus studijs humanitatꝰ excellēs. editꝰ nō paucꝰ neq̄ illaudatis opusculis. senio ꝓfect⁹ nō sine celebri noie vita decessit. Jmpator frideric⁹ cū romā rediens eo se cū ꝓiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoq̄ comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilib⁹ honoribus tumulat⁹ est. Frācisc⁹ dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo mediolanēsium duci brixiā bergamūq̄ ademerat. copias ei⁹ plūbus locꝰ fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem copiaꝝ de ꝓditōne suspectuz securi pcusserat. Marsiliū carrariū cui⁹ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem tenuissent. duz pēnam hereditatē vendicare conat⁹ interceptuz necauerat. pacē cuz thurcꝰ nō tam honestā q̄ necessariā fecerāt. Jmpiūq̄ venetuz terra mariq̄ lōge ampliauerat. gubnatōi tandē cedere cōpulsus est tanq̄ p̄ senio reipublice videret inutil. Ille hmoi ꝓtumelia affectus ingrate pie aspectuz nō ferēs. eamq̄ vitā recusans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuz principatuz suis ciuibus reddidisset. egrā q̄z ꝓfestim aiam nature restituit. Cui⁹ casum tanq̄ puidisset baptista piasius cremonēsis astronim⁹ pluribus antea mēsib⁹ pdixerat. Erat autē frācisc⁹ cum moreret nō lōge ab anno sue vite nona gesimo. venerabilis senex pcipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senat⁹ optime nosset. Ei⁹ p̄ in egipto negociat⁹. cuz ꝓbam regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rñsum ab illo accepit. filiuz sibi eē. q̄ aliq̄n sue ciuitatꝰ p̄ncipatuz asseq̄ret. Frācisco suffect⁹ pascal vir singulari prudē tia ⁊ mozib⁹ humanissim⁹. cui⁹ ducatuz nulla putāt bella susceptuz. nisi vl necessaria vl ad moduz gliosa.

Ludouicus marchio mantuan⁹ iter principes nri seculi. fame nō mediocris. līis erudit⁹. ⁊ reb⁹ militaribus exercitat⁹. In eo bello qō veneti cuz frācisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captuz gessere. partes illi⁹ secut⁹. magnuz mometuz reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q̄ fidē frācisco fefellerat i vincula conie/ctus. sb ei⁹ fideiussione dimissus. cuz neq̄ sic ꝓmissioni sue satisfaceret oīb⁹ q̄ i mātuano agro tenebat oppidis priuat⁹ ē. Sz cuz stipēdia venetis faceret. nō puas eoruz copias i mātuanā duxit. vbi vastatis late atq̄ incensis agris cuz fortuna pncipiuz ei⁹ belli secunduz fecisset. ⁊ iā mātuani metu pculsi. reb⁹ suis diffidere viderent. Ludouic⁹ accersit ex mediolano auxilijs. milites suos i aciē ꝓducēs. fratri copiā pugnē fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atroꝝ pliū i q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris piti. ābo corpis atz aī virib⁹ pstantes. de glia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Beniq̄ victor Ludouic⁹ fuso fugatoq̄z carolo. oēs eius copiarū duces. ac pmores eq̄tū ceb. plūb⁹ intercepti ille deide pria extoris atz egenus morbo ꝓfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense pncipe. oīm nri seculi

fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ⁊ ī ea ⁊ ī filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dñatū suscepit. princeps pacific⁹. lr̄arū pitus. ⁊ musice cultor. q̄ decedēte borsi⁹ frater ei⁹. ⁊ ip̄i nicolao fi-
lius ex cōcubina pholomea senēsi ad p̄cipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ ī armis cū laude ꝓsatus.
dicēdi ⁊ agendi pitus. q̄ cū cesarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuersus magnificentissime accepisset. sup
mutinā ⁊ regiū ducatus honorē accepit. primusq̄ oīm ī estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo senēsis q̄ p idē tps medicorum p̄ceps hit⁹ est. oēs q̄ ex greci stu-
dioſi pbie eo ꝙuenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cū oppiparе magnificeq̄ pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq̄ remotis eos ī disputationē pedetētim placideq̄ pellexit. cūq̄ iam marchio adesset ni
colaus. ⁊ milti ī synodo excellētes pbi aduētassent. cūctos ī medīū pbie locos adduxit. de q̄b⁹ inter se ꝓpo
sito ⁊ aresto. ī suis opibus ꝙtēdere ac magnope dissentire vident. edicens eā se ptē defensurū quā greci op-
pugnandū ducerēt. siue platonē illi siue aresto. seq̄ndū arbitrarent. Cū greci certamē minime recusassent
ptractata ē ad multas horas disputatio postremo cū ⁊ ex quiuis sinia hugo grecorū pbos. alter ꝙ post alter
argumēti ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpulisset. palā factū ē. latinos hoies q̄ tam p̄idē bellici artib⁹ ⁊ ar-
mor gl̄ia greciā supauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oīm doctrinar̄ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estens⁹ viri sp
doctri amica. nr̄a etate nō solū hugonē de quo p̄fati sum⁹ magnis ad se p̄miis traxit. sed multos ī iure ciuili.
plures ī ceteri facultatib⁹ honorauit. Jn studijs eloq̄ntie iohānē aurispā siculū grecis ac latinis edoctus. q̄
versu. psaq̄ claruit inter familiares bītum ditem btūmq̄ fecit. Guarin⁹ aūt veronens⁹ oīm ferme p̄ ac mḡr
q̄ a nr̄a etate grecas lr̄as didicere. admirabilis ⁊ oīm honore dign⁹ senex. q̄ oēm etatē suā legēdo. docēdo
scribēdoq̄. pcurrisset. vnicū senectuti sue refugiū ⁊ illō q̄dē honestū dignūq̄ suis exercitijs acȳtutib⁹ iue-
nit. Jn agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex miorib⁹ formicis past⁹ cā cōplures ascēderāt supuenere maio
res nō parno nūero q̄ illas prim occiderūt prim defecerūt. Post duas ferme horas tanta mioꝝ formicarum
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie videret accessere. Stipare oēs. ⁊ arboris vndiq̄ stipitē cir-
cūdantes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aīaduerterūt cōglobare se supne
pugnā expectauerūt. postq̄ sit acies ꝙuenere cōmisso p̄lio. maiores morsu rabido. mō illas mō istas e mi
noribus interimere totiq̄ breui spacio cōfecerūt. vt cadentiū morientiūq̄ tumult⁹ ad pirī radices nō parua
in terra succreuerit. Sz cū ptinati⁹ instarēt miores spq̄ acies acie p̄meret vigiliq̄ aut pdes vnaꝝ ex hostib⁹
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄z latera ꝓfoderēt. victe tādē maiuscule ⁊ ad vnū oēs neca
te. Jllati p̄us temere p̄lij penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ rōne copijs eccie. cū. s. petri cathedrā eu-
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob q̄ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ aūcte retulit. Nicolaus pistoriēs vtroq̄ iure cō
sultus. q̄ tū in castris aplicis nerij senens⁹ epi vices agebat. Sile ꝫ illi est qđ in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ꝓstāti fama gestū ferūt nidū siue ī arbore siue ī rupe falco sibi pauerat. ouaq̄ foues pullos aui
dus expectabat. hūc corui supueniētes loco deturbauere. ouis ei⁹ effracti ac vorati spectauere id e primo
bubulci fugiētēq̄ trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones corui q̄. q̄si septētrionalez
illi meridionalē ptē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̄ rōis capaces essent. alijs q̄ cornua obꝺuarēt. alijs q̄
media ducerēt agmia disposit. atrox ⁊ ferocissimū p̄liū i aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. ce-
derent. ⁊ iterq̄ resumpti viribus certamē instaurarēt. tot⁹ vndiq̄ sꝺiectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadauerib⁹ obtec-
tus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. ꝫ etiā vnguib⁹ acerrime decertantes. co-
nuos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tpe interiecto cū duo de leodiēsi eccia contendentes. alter a
gregorio. xiij. alter a bñdicto. xiij. in ep̄m elect⁹. Erat em̄ inter illos de rōno pōtificio disceptatio. ambo cū
copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Johānes dux burgūdie alterq̄ armis imuit. alterq̄ leodiēs ꝓplus seq̄
bat. Pugnatū ē collatis signis. summa vtriq̄ cōtētōe. horrendū cruētūq̄ p̄liū factū. Jn quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei fanū ꝓditū ē. qđ nos illac postea trāseuntes cesoꝝ ossibus
plenū vidim⁹. Sz de bello falconū ac coruoꝝ suā cuiq̄ opioem relinq̄m⁹ veri piculo penes famaz dimisso.

Bononia q̄ nō tā studioꝝ mr̄ q̄z seditiōnū alitrix appellari pt soror ⁊ ip̄a genue. ac soli⁹ incōstātie ꝓstās
cū factōe Jambecariā. nō sine cede milites ciues domo pepulisset. cōi canetulorum ac bentiuolioꝝ ꝓcallo. re
gi cepit. p̄ceps factionū baptista canetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo sanguinarij. ābo patrati cedib⁹
insignes q̄ lz sit ꝓparato sacro iūcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fon
te baptiste filio vsurus puerperā cōp̄rem seq̄t. eiq̄ manu p̄ēsa ꝓ nouo natu cōgratulat. ab irruētibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrūcat. vt manifeste apparuerit baptismi sacrm nō tā federis retinēdi q̄z ce
dis patrate cā a baptista q̄situ fuisse. Sz nō milta mors hanibal fuit nā q̄ ptes ei⁹ seq̄bāt. sumpti paulop⁹
armis fugati aduersarijs plateā obtinuere. Baptista inditio tandē puerili ī specu quodā sꝺterraneo cū ple
risq̄ cōplicib⁹ suis latitās rept⁹. ⁊ fumo cōpulsus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝓfossus ē. cadauer ei⁹ ī foꝝ
tractū ⁊ diu ludibrio hītū cū pleriq̄ more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniassent. cruorēq̄ bibere nō horruissent.
tandē exustū ē. Apud florētiā p̄ id tps xanth⁹ latebat berculis bētiuoli quē quōdā eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iusserat siue p̄miserat fili⁹ extra mirimoniū nat⁹. paupem vitā lanificō ducēs. nec sati gnarus
quo p̄re genit⁹ eēt. Huc bononiēses cuestigio vocāt recusante quodāmō inuitū ī p̄riam ducūt. Eqtē ex la-
nifice faciūt. tutorē hanibal filio reipublice p̄ncipē tradūt. cui⁹ ea ī reb⁹ aduers⁹ fortitudo. ea ī secūdis mo-
deratio hacten⁹ oīsa ē. vt berculis filiū oēs norint. Qui cū exules p̄ pditōem nocte q̄dā vrbez intrassent.
ac excitato rumore q̄si victores insultassent. haud q̄q̄z destitut⁹ aīo. excitati amici. correpti armis. in eos p̄si-
lijt. nec mora victos ceꝺ captisq̄ ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Bessarion eo tpe cardīalis nicen⁹ natōe gre-
cus. prudētia singlari. ⁊ nr̄a suaq̄ lingua pitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vsq̄
ad ip̄i⁹ pōtifici obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiq̄ iuxta car⁹ fuit. cuius eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq; impare ꝙrant. qđ plane nūc experiť. ludouicus ſctōꝝ ꝙtuoꝝ coꝛonatoꝝ cardinalis le/
gatꝰ. ꝗ ꝙuis ingenio valet. ⁊ ea pđitꝰ ē auc̄te. ꝗ ſummi ſacerdoti nepoti ꝺeberet nō plus tñ i vrbe ꝓt ꝙ ſe-
natu placet ⁊ tanto bononiēſi viro. Floꝛētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝓditam puſci
hoies fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicibꝰ vicinas p circuitum ciuitates excellere. miriſq;
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. floꝛetiā longe melioꝰ ꝙ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius ꝙrtus id ꝓcliuū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝓſūmauit. Erāt ꝓles inter grecos ac latinos ſu
per archanis orthodoxe fidei ꝓtentiōes. ꝙrū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci
paclitū ex ꝑre dūtaxat. nīſi ex ꝑre filioq; ꝓcedentē aſſereret. poſt mltas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanq; interpꝛes Nicolaus ſagūtinus vtraq; lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaq; iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccia invnū fidei ſymbolū ꝓſenſere. Ciuitas impatoꝛē greꝯ ⁊ patriar
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteq; pauit pīarcha hic ſenio ꝓfectꝰ ꝺeceſſit. ⁊ apō
đicatoꝛes intra eccīam humatꝰ ē. cui maffeus poeta laudenꝫ nō ignobilis epithauiū ꝟſibus impaꝛibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulibꝰ floꝛētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū ꝗ
a floꝛētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſimꝫ ⁊
floꝛentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno ꝑlio victuꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archiep̄s floꝛentinus
apl̄icis tūc copijs ꝑerat. ꝗ ea victoꝛia nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ em̄ tumi
one greꝯ facta. ⁊ piciniꝰ metu ꝺepoſito. mēte atq; aio auctꝰ. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut ꝟtute ꝑſtātes. aut vite ſctitate cōſpicuos. inter ꝙs duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chiep̄s ruteноꝝ ⁊ beſſarion niceноꝝ pontifex. ꝙꝝ ſup̄ memim̄ꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus veneтoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus i
galliā iter ingreſſus. Sꝫ añ philippꝰ obijt ꝙ ipſe tybuꝛi quo iam appullerat digrederet. audita ꝟo amici
moꝛte. ⁊ ꝙ ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝓſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta vīa in floꝛētinū duxit. eo vt aiebat animo vt floꝛētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atq; ita p tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſib̄ ferendā ꝙs veneti bello ꝑmebāt ꝓfi
ciſceret. noluerūt floꝛētini ab alfonſo rogati veneтoꝝ ſocietatē ꝺeſerere. Quapꝛopter alfonſus i agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere auſi eoipo ꝗ venerat die copijs circū/
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū i eodē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratij cla
de cōfeſtim abſq; certamine i ꝺeditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum
natura ⁊ ope munitū obſedit. quo tpe ea imbꝛiū magnitudo atꝫ vis veneтoꝝ exoꝛta ē. vt neq; extra tentoꝛia
ꝺeſcere milites poſſent. mltis eoꝝ diſcept⁊. mltis ꝑmane raptatis ꝙbꝰ ex reb̄ ⁊ qđ annone inopia labora
bat. Moueſ inde alfonſus cāpliā duxit. Sꝫ floꝛetini id opidum p̄eſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima i gerarduſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a ꝙbꝰ floꝛenti
ni p̄us ademerāt. erat in comitatu reg⁊ ſymonetꝰ mille ducēs eq̄tes. ꝗ finito floꝛētinoꝝ ſtipēdio ad eū trā/
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta que rex anteq; tuſciā ingrederet. cū eq̄tibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝓduxe
rat. cū ab eo indies expectaret. ad floꝛētinos trāſiuit. Fꝛidericꝰ quoq; vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus i
armis floꝛētinoꝝ ſtipēdia faciebat. ꝗ cū eſſent eq̄tatu peditatuq; nō inferioꝛes rege. oēmq; illi expugnādo
rū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliuꝫ i obſidiōe campilij pſeuerare ⁊ p̄ꝑtim in mōtib̄ cōmea-
tus penuria p̄mebat. Diuertit igiť ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebꝛē. nūc dirutā vr
bem ꝓſedit. quo i loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica toꝛmēta nauib̄ afferri poterāt
Abeſt inde trib̄ ferme milib̄ paſſuū plūbinū nobile oppidū i cui⁹ obſidione de ꝙ poſtea dicemus labora
ti regi caſtulionū. ⁊ ipm nō parui momēti oppidū. pdēte floꝛētinoꝝ p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt dieb̄ p deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legat⁊ mediolanēſib̄ aditꝰ ē ꝗ opē eiꝰ implоꝛātes. i eo loco ꝺecerni bellū aduerſus veneтoꝝ ſenatuꝫ
obtinere. Jam ei frāciſcꝰ Sfoꝛcia mediolanēſi ppl̄o indignatꝰ veneтoꝝ auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatib̄ nitebat. ꝙꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
floꝛētini legatos ad eū miſere pacē petētes. ꝙbꝰ accepta fiđ i caſtra pfect⁊ poſtq; mādata expoſuerūt. bellū/
q; recuſarūt antoniꝰ cardinalis bilerden. noīati. inter p̄mos theologi opa. ꝗ id negocij pōtificis volūtate
ſuſceрat. pauc⁊ poſt dieb̄ ea lege pax floꝛētino ppl̄o reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulij ꝗ ipius bello floꝛē
tinis erepta fuerat in ptāte reg⁊ remaneret. Sꝫ cū frāciſcꝰ Sfoꝛcia mediolano potitꝰ eēt. oēſq; pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq; mediolanēſis agri a venet⁊ repeteret. alfonſus ꝗ cum frāciſco eēt infeſtus e re
ſua ē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. p leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq; facta floꝛētinis ꝗ frāciſci foꝛtunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun
do bellū indicit ferdinandūq; filiū i expeditōem ꝺ eos mittēdū duxit. Erat is eo tpe admodū adoleſcens
ingeni⁊ exim⁊. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ pato. liberalib̄ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo/
rū ſcia ꝺoctꝰ. glie cupidꝰ. inedie ac laboꝛis patiēſ. cui p̄ ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝓmiſit. Fuerť ⁊ i
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſiuꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fꝛidericꝰ quoq; vrbinas. ꝗ
ſupioꝛi bello floꝛētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. i eiꝰ exercitu militauit. Floꝛētini ꝟo poſtq; imminere belli ſibi tēpe
ſtatē⁊ ſenſerť Eſtoꝛē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq; alexādrū ſfoꝛ
ciā ꝓduxere. ꝗ ſil⁊ūcti. ſup̄ ꝺecē milia eq̄tū. peditū ꝟo magnū nūeꝝ i caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tñ p agruꝫ
coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄bꝰ nō magni noīs vi capt⁊ atꝫ dirept⁊. Follianuꝫ non
parui momēti oppidū. cū oppugnare cepiſſet. nec hoſtes auxilū ferret. pꝰ dies. vij. p deditōeꝫ accepit. Eq̄-
tatū eſtoꝛis apō mōtē policianū plibꝰ capt⁊. nōnull⁊ occiſ fudit ac fugauit. Reuciniū i agro floꝛētino ex-
pugnauit. Caſtellinū ꝟo cū obſediſſet hyberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ i maritima loca ⁊ aquā viuam
pꝛis exmplo ſeſe recepit. Quo tpe ⁊ antoniꝰ Olzinavadā i littoꝛe maris ſitā nauib̄ occupauit. ⁊ amplioꝛi

fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq; interea florētinor duces ad foliānū castra mouissent. velletq; fordinādus auxiliū obsessis ferre. Jamq; itineri se cōmissis. tāta in castris lues cōsecuta ē. vt p languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. ſvix admouēda castra sat⁹ eēt. Ob quā rē foliānū summa vi expugnatū. nec mior vtute defensum. tandē ab oppidanis clam psidio traditū ē ſtris amissis diu regē mendicādo secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a pre ferdinād⁹ in regnū ꝓcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius pedestriū copiar haud ignobil⁹ ductor manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florētinor stipēdia meruisset ī palatiū tandē accersit⁹. dū mgr̄atui ꝓtumacit rūdet. capt⁹ ex altissimis fenestris ī foꝛ pcipitat. cui q̄uis magno casu tā expirasset. securi tñ ceruix absci/ sa ē. Jnter florētinos oēs q̄ nr̄a florueruīt etate cosmas cognoie medicus ⁊ prudētia ⁊ aucte eminuit. is pnceps vrb̄ hītus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plimos ditauit. mr̄i/ monia ex argēto suo dotib⁹ mlta cōtulit. Illas magnificētissime exedificauit. Jn eccl̄as ditissima dona cōtulit. monasteriū scti marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt⁹ erexit parochie sue tēplū cū par placeret ꝓr rus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere/ xisset. ampli⁹ tñ meditat⁹. op⁹ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ ī insigni vrbis loco. adeo pulcrū adeo amplū cōstruxit. vt ei alter eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult⁹ in rebus florētinor pui/ dentia. tū maxime qđ ī legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq; ciuitates ꝑ oratoriā spectāt ⁊ q̄vocant hūanitatis studia. Ilorūt em̄ rectā scribēdiq; dicēdiq; artē nō bartholū aut innocētiū. ꝑ tullīū q̄ntilianūq; tradidere. Ilos tres ī ea vrbe cognitum⁹ ¦grec⁹ ⁊ latinis lr̄is ⁊ cōditor opa. fama illustres. q̄ cancellariā ali⁹ post aliū tenuere. leonbardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretari⁹ aplicus. trib⁹ q̄ndam romāis pōtificib⁹ dictaret epl̄as illos pcesserat colucius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeati⁹ medio lanensiū princeps. q̄ patrū meor memoria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam sibi mille florētinor eq̄tes q̄ colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio/ nes. q̄ tenuiores ciues mag⁹ q̄ opulētos vrgebāt. Ilis dieb⁹ cōsentiēte cosmo noua rō fortunar. cuiusq; ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq; ppli fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq; trāsijt. Lucē ses qui nr̄a memoria bis florētinor obsidionē expti. bis philippi mediolanēsiū duc⁹ auxilio suā libtatē defendere. ad extremū cū vicinis virib⁹ pares eē nō possent. nec facile inueniret. q̄ q̄tiēs bostis pmeret. to/ tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis pcussere. eas leges sbeuntes q̄s dixere potētiores. Jn/ ter florētiā ⁊ senā apud oppidū qđ sctm cassianū appellat⁹ anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti (vt ferūt) cubitis a terra sblimes iuter se mirabili ventor impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel lere. ⁊ mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atq; incredibili spūs violētia. domor tecta p in/ ane iactari muros dirui. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima querculū robora radicit⁹ cōuelli. atq; cōstringi. boues ⁊ iumēta nō puis spacijs p celuz ferri atq; raptari. hec nob⁹ q̄ se vidisse aiebāt retulere. ꝑ mag⁹ nos (vt crederem⁹) epl̄e a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dū apud eū age rem⁹ scripte. ⁊ in pūtia nr̄a lecte cōmouerit. Urbs sena vñ mihi origo ē. scōm hodie locū in etruria obti/ net. amenissimo sita loco. Et si mihi fides hūda ē. ppl̄o neq; rudi neq; iurbano. Hui⁹ rectores q̄ nobilitate postposita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil⁹ ⁊ pte ppli quā duodecim appellāt prorsus cōculca/ ta. mltis annis ī pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ put sue rei conducere arbitrate sunt. ita se vl̄ pplis vl̄ ytalie pncipib⁹ cōiūxere. Cū vo rex alfonsus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduce/ ret exercitū. factōes ipe manifesti⁹ patefacte. Altera regiū bellū ꝫ florētinos iuuādū eē ꝓsuluit. altera cum florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt pmo reg⁹ amici ⁊ ei⁹ castra ꝓme/ atū misere. Sz cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓxim⁹ castrametat⁹ eēt. dissemiantib⁹ in plebe q̄ florētinis stu/ debāt alfonsum nō tñ florētie q̄ senar dñium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi haud aliter alfonsi milites q̄ libtate sue insidiātes obruauere. Cōminuit aliquātisp eā ppli suspitōem frā/ ciscus martorellus pstanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret. legat⁹ ad eos missus. ꝑ cum nō tam regis amore aut odio. q̄ priuat⁹ ciuiū ꝓtētionib⁹ reipublice ꝓsilia turbaret. adeo tenuiter ānona ī castra reg⁹ de/ portari pmissa ē. ⁊ vt florētinis sil⁹ ⁊ regi videret lesi. Jdē factū ferdinādus reg⁹ fili⁹ alio postea tpe ī eos/ dem florētinos duxisset neq; em̄ pncipio ei⁹ aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. Sz veneti cū senensib⁹ ac regi fe dere iūcti eēnt vsq; adeo senēses legatōrib⁹ agitarūt. Et vt ipi societatē tandez reg⁹ inierūt. bellūq; florētis indicerēt public̄e. qđ breui sopitū ē venet⁹ apud laudā incōsulto rege pacez recipiētib⁹. Post hec senēsib⁹ aliud euestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitilianī comitē in quo ducib⁹ vsi sunt sigismūdo ma/ latesta ⁊ eubberto corrigēsi quor potētia nō tā bostib⁹ q̄ ipis senēsib⁹ formidāda fuit. Suborta aūt iter sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aīaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. eub/ bert⁹ cū senēsib⁹ pseuerauit. Jnterea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō sine laude rer gestar cop copias duxerat cū pace vbiq; porta stipendio careret in etruriā ꝓperās senenses iure pēne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qđ cuz frustra fuisset. acies in eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq; oppida ptim vi ptim ꝓditōe recepta diripit. Calixt⁹ ter/ cius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi pplo auxilio mittit idē frācisc⁹ Sforcia idē florenti/ ni faciūt veneti quoq; p fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue pbent. Cōmittit ex ipromisso pliuz. ex quo sine magno damno ptiū discessum ē. Jacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē castilionū sese recipe. qđ oppiduz eē dixim⁹ a florētinis prior bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret. expugnari tñ nō valuit. Jnter hec Eubbert⁹

in suſpitionē actus tanq̄ cū pycinino ſentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocat⁹ ad vrbē in ſenatu ſenēſi trucidat⁹ ē. ⁊ p feneſtrā in foꝛ ꝓiect⁹ ē. ꝑycinin⁹ paulopoſtvrbetellū natura loci mūitiſſimū oppidū p ꝓditionē obtinuit. vna em̄ tantūmō via. iſtaq̄ artiſſima. ⁊ arcis oppoſitōne defen ſa ꝑt adiri. reliquas ptes ſtagnū claudit quis dumtaxat lembis cymbiſue nauigabile. ¶Hic cū frumēti viniq̄ copiā pycinin⁹ repiſſet. tamdiu ſe ꝓtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata i regnū ſeſe recepit. Sꝫ ea pax externo bello ſenēſes ſoluit interno magis ac magꝭ iplicauit. nā regꝭ amici. ⁊ tanq̄ belloꝝ cā fuiſſent pycinin̄q̄ ſtudio fauiſſent. partim ſecuri pcuſſi ſunt. ptim relegati. multi cū ſibi piculum in pꝛia imminere cernerent. ſpōte i exiliū abiere. adeoq̄ i eos q̄ ſuſpecti ſunt bīti. ſeueritas exercita ē. vt etiaꝫ floꝛētinis videaꝫ eē ſeuitū nec dū maloꝝ finis qñ in ciuitate paꝛ pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt aut inueniūtur ⁊ ſanguis ciuilis in foꝛū diſpgit. hoc foꝛtaſſe malū equul⁹ ille pnūciauit. q̄ āno iubileo añ portā ei⁹ vrbis q̄ romā pgit. pꝛegnās freq̄nter aſtāte pplo. dū pareret expirauit. Erat em̄ hermofredit⁹. cuius feminei ſex⁹ nullū i eo veſtigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas exiſtimauit duo fuere ab ipa puericia ſocij. ⁊ ſtudioꝛū cōione cōiūcti. quoꝝ alter iuris ciuilis ſciam ꝓfiteret. alter poeticā. Gregoꝛi⁹ lollius. ⁊ frāciſcus patricius cui⁹ pla extāt poemata. q̄ doctiſſimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credūtur. Adrian⁹ ſoꝛimus p idē tps ſcia turꝭ nō ſolū apud ſenēſes. ꝫ tota ytalia late clar⁹ ē bīt⁹. ꝑlūbinū nobile oppidū ex populione ruinis edificatū exiſtimaſ. nōnulli populinū appellādū putāt id ē i littoꝛe tuſcie maris ſitū. Jlue inſule oppoſitū. q̄ ferri venis inexhauſta magnū quotannis vectigal plūbini dño pꝛebet ¶Huic oppido ꝑfuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobiliſſima femīa martini q̄nti romani pōtificꝭ ſoꝛoꝛe nat⁹. pacificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virile ſobolē nō ſuſcipet. extra mr̄imoniū beredē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cui⁹ cū venter intumuiſſet. ⁊ iā tps partēdi ꝓpe adeſſet. incredibili gaudio geſciens floꝛētinis ac ſenen̄. legatos vti ad ſe mitteret ac partū de ſacro fonte leuaret. futuros cōpatres magnis pcib⁹ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obſtetricū man⁹ diu laborans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt riſum pplo cbachinnūq̄ excitauit. Jta ⁊ cōp̄mitates ⁊ leticiā principis interrupit tybicē tñ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ moꝛ vbi detectū flagitiū intellexit ſaluti ſue fuga cōſuluit. ¶Moꝛtuo Jacobo Reynaldus vrſin⁹ pacri vir ingenio ⁊ rei militaꝛi pitus in ei⁹ locū ſuffect⁹ ē nō ſuo iure ꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuiſſet. ¶Hūc alfonſus cū in tuſcia floꝛētinoꝝ bello deſtinarēt. fauentē hoſtib⁹ repit q̄ꝓpter caſtris plūbino admotis. eū intra menia clauſuꝫ terra marīq̄ ſummis viribus oppugnauit. ꝫ nō miꝛi vtute ipe ab interioꝛi pte ciues ſuos defendit quā regis miles ab exterioꝛi muros iuaſit. ꝑpugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt mlti vtrinq̄ ceciderint. cōplures vulnerati in hoſtiū man⁹ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio m̄toꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter cadola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare foꝛtiter aīaduerſi ſunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatin⁹ Baldaſin⁹ natione ſiculus q̄ ter muri faſtigio appbenſo q̄ pꝛius tormēta diſiecerāt conat⁹ eſt oppidū irrumpere. ceteꝝ ferientis aq̄ viueq̄ calcis. q̄ inter arma ingeſta vbi ad coꝛpus penetrauerat purebat artus vi deterritus. grauiſq̄ ſaxi ictu cū reuulſa aggeris pte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius ſtatura q̄ mediocrē excederet robuſtis ac ceretib⁹ membꝛis. coꝛpis magnitudini vires nd̄ebant luctatione iactu ſaltuq̄ nulli bominū ceſſit. membꝛoꝝ roboꝛi par anim⁹ erat. eq̄ ac pede iuxta bellatoꝛ acerrim⁹. armatura grauī armatus galeatuſq̄ humeꝛās. ſiniſtra ſellā. dextra haſtaꝫ equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu grādi ſtatura equū inſilebat. ſingulari certamīe q̄ter p̄latus. bis i ytalia. bis in gallia trāſalpina toti⁹ victoꝛ euaſit. a trib⁹ hoſtiū equitib⁹. eoſp̄o floꝛētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo ſeminecē eq̄ excuſſit. aliū citato equo medium amplexus e ſella extractū humi ſtrauit. Tertiū cubito grauiter pcuſſum i fugā vtit tāta poꝛro modeſtia vt nūq̄ ipe de ſe vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝛūq̄ elegātia. oībus p̄terea grat⁹ dilectuſq̄. ꝑſtitit aūt pl̄ibus dieb⁹ ad plūbinū alfonſus. ꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videret neq̄ iā cōmeatus in caſtris eſſet. ⁊ equi cōſumptis arboꝝ foliis fame perirēt. diſſoluta obſidione receſſit. nec diu poſtea Reynaldus morbo interijt vxoꝛ eius katherina verita. ne rex i ſe viri delictū puniret. miſſis ad eū oꝛatoꝛibus. tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmiſit. Ea moꝛtua ſollicitis oppidanis. quem ſibi potiſſimū dñm legerēt vicini vo potētatus cū varijs artib⁹ ad ſe trahere conarent. renūciatū ē manuelē appianū adhuc ex p̄ncipū ſuoꝝ ꝓſapia ſupeſſe. cui ſe cōmittere poſſent. ¶Hic m̄tos annos in militia verſatus nec tñ aut opes cōgeſſerat. aut egregio aliquo facinoꝛe nomē q̄ſierat. Ob quā reꝫ dimiſſis iā armis vxoꝛē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹ q̄ꝫ dñandi ſollicit⁹ cū a plūbinenſibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti ſomniū viſum ē. Exiñ foꝛtune luduꝫ libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuiſſet. Jn alterū virū mutatus. cuius ſenex p̄cipatū ſuſcepit. ¶Rexitq̄ poſtea pleriſq̄ annis ciuibus ſuis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonſo vo qui ei fautoꝛ ⁊ fuiſſet ⁊ ſtipendiū fecit ⁊ cēſum dedit. Deceſſit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū ſibi natis minoꝛe quē cū ciuitas ſenioꝛi preferret herede inſtituto. Jn viterbio vo nō parui motus fuere Sedente nāq̄ nicolao quinto p̄ncipalles gattris eius vrbis p̄nceps. dū roma redit. apud lacū vicenſem ab inimicis inuaſus obtrūcatus eſt. Exiñ ſedente Caliſto tercio welhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē ciuitas ī vltionē ſollicita. dū malefactoꝛes inq̄rūt. dū iſti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝓpeſſa ē. Urbis rome iā tandē nobis ſeſe res offerūt. q̄bus ſuā narrationē petētibus ꝯuato breuitatis inſtituto. ſatisfacere pergim⁹. ¶Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus p̄rimonij bti petri gubernatoꝝ ⁊ ductoꝝ apl̄ici exercit⁹. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem antbonium piſanum. qui plures alios eccl̄ie inſultatoꝛes bello victos neci dederat. Buꝫ pontem tyberis. quem ſancti angeli vocant tranſire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani cuſtodiebant. repente inuaſus vulneratus captuſq̄ in arceꝫ rapit⁹. vbi pauc⁹ poſt dieb⁹ ſiue bauſto veneno ſiue ex vulnere

vitã finiuit. Pronunciã deinde suã. sortit⁹ ẽ ludouic⁹ ⁊ ipe cardinalis aglegiens priarcha. iã reb⁹ gestis ⁊ amicicia põtific⁹ late cognit⁹. q̃ pacat⁹ rebus ī vrbe eugenio reditũ ppauit. Cõprehẽderãt rõni eugenii ac libertatẽ asserẽtes. apud sctãm mariã in trãstyberina regione custodiebãt eũq̃ cũ exceptis custodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierãt. fremebat em̃ ppl's. cũ extern⁹ miles infestis armis ro manos vastaret agros. boies atz armẽta surripiẽs. Sz cũ plimis ãnis eugenius abfuisset intellexerant ⁊ opulẽti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nõ tam vrbẽ q̃ vastã ac exhtam spelunca3 viderẽt. q̃bus ex reb⁹ missis ad eũ legat⁹ vt in vrbẽ suã rediret. magnis p̃cib⁹ rogauere. Rediit ille nono post q̃ ef⁹ fugeret ãno. nec tã ignominiose pulsus fuerat. q̃ except⁹ ẽ gl'iose. Fuit cuz frãcisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̃ postea dicem⁹ ⁊ ī alijs loc⁹ piculosum bellũ. qđ p ludouicũ cardinalẽ ⁊ nicolaũ pycininũ iã sibi recõciliatũ pfecit alfonso rege opẽ ferẽte. Cogitauerat frãcisc⁹ Sforcia tudertinã vrbẽ sibi amicã. nã ei⁹ aliq̃n potiꝰ tus clemẽti ciues impio rexerat. deinde rõni cũ exercitu parere. Erãt em̃ inter cardinales nõnulli q̃ ludouici potentiã indignãtes frãciscũ nõ q̃si aduersus eugeniũ. ꝫ ꝺ ei⁹ cõsiliũ inuitabãt. inter q̃s nicolaũ capuen sem ī vrbẽ grosum ac potentẽ fuisse ꝺmẽorant. nã eugeni⁹ p id tps eũ de ipa re suspectũ roma amouedum curauit. Sz cũ auxilia eccie ppe aduenissent frãciscus irrito ꝓposito retrocessit. Eugeni⁹ vo q̃ cũ quõdaz ve netis ac florẽtinis studiosissim⁹ fuisset. Cũ illi hostẽ suũ franciscũ aduersus eccĩam armis pecunijsq̃ iuua⁹ rẽt ⁊ ipe ad ipoz hostes declinauit. Alfonsum regẽ ac mediolanẽsiũ p̃cipẽ. ⁊ rex q̃dẽ ei⁹ suasu vsq̃ ad ty⁻ burẽ venerat philippo cui⁹ opes iã pene collapse videbãt laturus opẽ. aut ī tuscia ꝺ florẽtinos aut in gal liã ꝺ venetos ꝓfectur⁹. ꝫ eugeni⁹ cũ q̃tuor cardinales creasset. ex q̃b⁹ successorẽ suũ assumẽdũ esse p̃dixerat in lectulo egritudinis iacẽs. pauc⁹ post dieb⁹ migrauit ad pres. ⁊ ī basilica. b. petri apud eugeniũ tercium sepult⁹. Pri⁹ tñ q̃z obiret germani q̃ postq̃ duos de summo põtificõ cõtendere aiaduerterant. neut⁹ alita⁻ te q̃dã vtẽtes. vtriq̃ recusauerãt obedire. destinat⁹ romã legat⁹. inter quos ⁊ ego vn⁹ erã a friderico impa tore missus ob obediẽtiã ei iãiã morituro restituer. Ipe vo theodericũ colonien̄sem ⁊ iacobum treuerẽsem archiepos. quos põtificali dignitate p̃uauerat. mutata sñia ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝓ fecto ⁊ clarus põtifex fuit eugeni⁹ cõtempsit pecunias vtutez apprime dilexit. neq̃ scõis rebus intumuit. neq̃ succubuit aduersis. neq̃ spes ei gaudiũ. neq̃ met⁹ tristiciã auxit. sedat⁹ aim⁹ eũdẽ sp ei⁹ vultũ ostẽ⁻ dit. hmone breui eoq̃ grauissimo vsus est. durus ⁊ asp in hostes. ꝑpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas corpis. oris decor. ⁊ venerãda ī sene maiestas q̃bus fidẽ adhibuit. pl⁹ aliq̃nto credidit ⁊ maius imp̃iuz q̃z par fuerat ꝺmisit. hui⁹ p̃ cũ in egipto negociaret cũ p̃re frãcisci fuscari de quo iã mentio facta ẽ. ab heremi ta. quẽ pariter adijt. nõ min⁹ letũ vaticiniũ quã ille accepit. ille em̃ filiũ quẽ hẽbat futuz p̃rie p̃cipẽ. hic suũ inter sacerdotes ad summũ euasuz didicerat. Eugenio vo gabrieli nomẽ inditũ fuit. Qui cum adole⁻ uisset defunct⁹ parẽtib⁹ euãgelij nõ surd⁹ auditor p̃monitũ qđ ab illis nõ tenue accepat. inter xpi pauꝑes erogauit. Extñ antonio cozario comite eiusdẽ feruoris adolescẽte religionẽ intrauit. in q̃ summa cuz laude vsatus tamdiu cũ illo vixit. donec angelus cozario gregori⁹ terciusdecimus appellatus sedẽ petri sortit⁹ cũ alter ab altero separi nõ posset. ambos aduocãs senẽsi eũ bononiẽsi anthonitũ p̃fecit eccie nec diu mora tus vtrũq̃ cardinalatus honore dignatus ẽ. in quo ambo claruerũt. ꝫ hic summũ põtificatũ adept⁹ mag⁹ enituit q̃ ⁊ si orientẽ scismate in p̃cipio sui pontificatus vsq̃ ad obitũ cũ basiliẽsibus cõtenderit. Coronato tñ sigismũdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatib⁹ eccie q̃s amiserat recup⁹ tyrãnis p cri⁻ cuitũ deletis. ꝓtumacia rõnoꝝ edomita. victor inclit⁹ hoiem exuit. Hic me q̃uis aliq̃n aduersus eũ exisṫi⁻ mans. deo sacrificiũ facẽ cũ basilien̄sibus sensissem. Nã in eo tpe tota nutabat eccĩa. venientẽ ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl'icis sbdiaconatus honore donauit. Eccĩaz quoq̃ tergestinã pau⁻ cis dieb⁹ anq̃z morer ex falso rumore vacantẽ audisset. mult⁹ illã petẽtib⁹. nisi vni p̃ oĩb⁹ destinauit. quod postea successor ipl exit. Nicolaus q̃nt⁹ natõe tuscus. ex oppido sarezana. p̃re medico theologica doctrina illustris. ⁊ oñi ferme sciaꝝ genere insignis. post eugeniũ ī petri cathedra suffect⁹. Qui pauc⁹ añ mẽsibus cardinalatũ ab eo cũ felicẽ apud germanos legatõem obisset. Nec diu p̃us epatũ bononiẽsem acceperat. Hic vrbẽ mult⁹ ⁊ maximis edificijs exornauit. cui⁹ opa si cõpleri potuissent nulli vetez impatoꝝ magnifi centia cessura videbãt. Sz iacẽt adhuc edificia interrupta. ruineq̃ muroꝝ ingẽtes. Scisma qđ apud subau diẽses aduc ī eccĩa vigebat. exposit amedeũ papatui renũciãtẽ in gr̃am recepit cardinalat⁹ honorẽ ⁊ in p̃r no dñio legatõem reliq̃t. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat⁹ dignitatẽ dimisit. romanos lõga pace ditauit. iu⁻ bileũ feliciter gessit nisi qđ ī põte scti angeli ī ꝓcessiõe pplꝝ inprouide facta. ducẽtos circiter homies. aut ꝓculcatos aut ī fluie electos p̃sse ꝓstat. Bernhardinũ senẽsez ordis minoꝝ ꝓfessorẽ. q̃ paulo añ obierat. in nũeꝝ sctoꝝ retulit. Fridericũ tercũ ip̃atorẽ ⁊ leonorã augustã mriomnio iunxit. ac de more iũctos coronau⁻ uit. familias babũde ⁊ cũ mlta letitia pascẽs. Bis cardiales creauit. ⁊ p̃mo q̃dẽ te vnũ antonitũ natõe ma ioricen̄. ad titulũ scti crisogoni. quẽ sibi pbie studijs ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitõem ex oĩb⁹ parez elegerat. Scdo sex creauit. aut doctrina pcelebres. aut gener⁹ claritate isignes iter quos ⁊ germanũ suum philippũ sctẽ sussanne cardialẽ assumpsit. placidis morib⁹ ⁊ icorrupte fidei virũ. Libros ex tõ grecia exq̃ sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinã cõuerti linguã curauit. magna premia trãslatorib⁹ prebẽs. ⁊ acceptissi⁻ mi ei fuerũt in trãsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decẽber ⁊ Gregorius castellanus itemq̃ demetrius natione grecus. qui soluta oratõe vtens. cũ põtificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vo poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuent⁹ est. q̃ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. Oratⁿ roman⁹ q̃ scribatũ aplicuz ea de re cõsequut⁹ magnisq̃ pollicitatiõi b⁹ illect⁹. Iliadez aggressus. nõnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̃s nra miraret⁹ prisca ñ iprobasq̃ etas. Nicola⁹ q̃z perot⁹ polibio e grec⁹ comode atz ornate ad nos traducto. Iohes tortelli⁹ aretin⁹ libro ꝺ orthographia pitissime cõscripto. Albtus florẽtinus ꝺditis de architectura egregijs voluminibus alijsq̃

pene innūerabilib⁹ noua cudētes opa ei⁹ pontific⁹ grām meruere. Adeo em̄ ingenia excitauit foueq3 Nicolaus vt vix eū inueniri possit. in quo mag⁹ hūanitat⁹ ⁊ eloq̄ntie. ceteraq3 bonaq3 artiū studia q̄ suo tpe floruerīt. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis vir⁹ inscripta eē volumīa. quot neq3 suoq3 p̄decess soq3. neq3 īpatoq3 cuiuspiā noī dictata ꝓperim⁹. Unū tm̄ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū foroliuēsez q̄ res a declinatōe rōni īpiū vsq3 ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digessit decades romā describēdo īstaurauit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis vetustatē aperuit. ꝫ ita ferunt hoīm mores. praro quēq3 extollit pōtifex. quē p̄cessor amauit. Ceteq3 Nicolaus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaz bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tria milia librorū voluīa cōdidit. Sacrariū apl̄icū vab aureis ⁊ argēteis. sacerdotalib⁹ indumēt⁹ mirifice decorauit. Altaris ornamenta aulea q̄q3 ex auro cōtexta mirādi opis coemit. Suppellectilē toto palatio necessariā magnificētissime ꝓpatā duplicauit triplicauitq3. Legatoīb⁹ q̄s publice audiuit ita rn̄ditvt dubiū eēt. sapiam ei⁹ an eloquentiā an mag⁹ admere Si q̄s eē ī vrbe pegrinos exīstimatōe dignos accepit ꝓfestim eos. missis xenīs bonorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. paupib⁹ xp̄i largas elymas dedit. religiob⁹ mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ī eccīas vrbis plūma dona ꝓtulit in p̄monio bti petri plūmas ac mūitissimas arces oportunis loc⁹ erexit. hui⁹ tm̄ tā admirabil⁹ tam expetēdi pōtific⁹ vite ī defuerūt insidiatores. Stephan⁹ em̄ rōnus familiā porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ī vrbe molitus. ac ꝓterea bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itinerib⁹ romam redīt. Conuocatisq3 mox amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. eā vrbē q̄ totā sibi sbiecerit orbem. Hūc sacerdotū impio sbiacere. quos recti⁹ femīas q̄q3 viros. q̄sq3 appellauerit. venisse se patū p̄tie tugū excutē rē factu facilē si vi ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die ī ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōprehendi posse. pplm libertat⁹ amore. q̄q3 ꝓclamari cū audierit mox opē audētib⁹ daturū ad colligandū autē p̄sulē catbenā aureā secū attulit. a se iā prīdē patā. quā cōgregat⁹ oīdit neq3 em̄ mox occidēduz p̄sulem ex vsu eē dicebat. Sz obſuandū donec arcē sancti āgeli p eū recuparēt atz vt erat hō facīd⁹ facile ī suā sn̄iam cōgregatos traxit. atz eo facilius q⁹ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝓpetrata scelera iudiciū formidātes ad se vocauerat q̄bus nihil erat ī pace sperādū. Sz p̄sensit insidias nicolaus missisq3 militibus cōp̄hendi hoiem tussit illi eū iā aio fractū. ⁊ apud sororē in arcba latētē inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q̄ cōuenerāt expugnati captiq3 sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista scicirra manu ꝑmpt⁹ ⁊ aio intrepido. p medias pontific⁹ cohortes inani gladio sibi apperiēs effugit. stephan⁹ ī arce scti āgeli alīj ī capitolio suspēsi vitā finire atq3 ita pontifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē imp̄iū suauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio beatissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝓstantinopolim expugnassent xp̄ianoq3 desidie atq3 ignauie metuendū. Accessit ⁊ aliud q̄d nō paruz eius gl̄iam īminuit. Illā cū pac⁹ ytalie q̄ cū vehemēter ferno morabile ꝓpetuū. Acceſſit ⁊ aliud q̄d nō paruz eius gl̄iam īminuit. Illā cū pac⁹ ytalie q̄ cū vehemēter ferno vastabat ⁊ igne. Ip̄e reparator ⁊ arbiter cōcordi partiū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberationē duc̄it suspectus eē frācisco Sforcie iā mediolanēsiū principi ac venet⁹ cepit tanq3 eā sn̄iam ꝑmere nollet. que alīj pacē eccīe alīj bellū allatura videret. Ob quā rē intercēdēte symoneto monacho ordinis heremitaz sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. ꝫ vite integritate ꝓbato veneti cum franciſco duce conuenientes inter se cōcordie leges dixere. p̄stituta die intra quā bello soci⁹ pacē ratā haberēt inviſum ē id oīm⁹ monstri sīle humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacasse. ꝫ recusante alfonso pacez. q̄ ingrato dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de se hīta fuerāt suspitōem oīdit. misso ad alfonsum legato. dīco sancte crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo. qui cum caietā. deinde neapolim pueniſſet interuenientibus venetoq3 ⁊ aliaq3 partiū legatis differētiisq3 oīmbus tanq3 ex integro discussis alfonso regi nonsolū pacem suasit. ꝫ fedus in annos q̄nq3 ⁊ viginti inter oēs ytalie potentatus p̄cussit. cuius rogatu manus pontifex ⁊ cōfuator ⁊ iudex dictus est. Sed cū doloribus arthēticis p oēm ferme pontificatū suū Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opp̄imeret. nec iā ampli⁹ mortalē pollutūq3 commutatū candidior anima dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ in pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonsolū cōfirmata sunt. ꝫ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq3 primū eccl̄ia. deinde seneñ. ꝓmissa

Calistus tercius post eū beati petri catbedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oīm q̄ suo tpe sciam iuris ꝑfiteret eminētissim⁹. ⁊ q̄ cōsiliū regi alfonsi in q̄ multis ānis p̄sederat. Illiusq3 artes ac cautiones p̄ se ferret. Is vt primū pōtificatus apicē adept⁹ ē mox aīm ad delendam turcoq3 ⁊ legē ⁊ gentē cōuertit votūq3 vouit. ad eā rem solennes misit in gallia. in garmaniaz. in būgariā. in orientē legatos primarios sancte ro. eccīe cardinales. e quib⁹ nullus aduc redīt. Alanū tm̄ cardīalē sctē brixedis magno ingenio virū ⁊ aio securo ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuersuq3 putāt. Naualia q̄d antea iauditū fuerat rome cōstituit triremes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos misit comitē iacobū pyaminū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso milite suo repīfit. Regi alfonso querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ip̄e regat nisi summus apl̄ic⁹ gubernatōem relinquat. veras coq3 multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasq3 credidit. qui fidem dedere cōtentioni alīj calistum alīj alfonsuz alīj vtrūq3 accusauere. Quoq3 alter regē sub quo natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq3 vicario dei parēdum est ferre nō posset. Bis cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoq3 ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄q3 tanta dignitas videretur exposcere. doctrina tm̄ ⁊ circūspectio ⁊ moq3 suauitas id honoris haud inuria consecuta censet. Tercⁱ⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semīe nat⁹. ī q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenīj. id studium l̄arum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā dignitatē ascēderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo tm̄ iudicio. nulli dign⁹ id honoris obuenit. q̄q3 iobānī epo zamorēsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p oia ferme officia castus innoxiusq̄ trāsierat cancellariaz
vo q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq̄ indole iuuenē. eccliastice militie ducē pfecit. Exin pfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardi
li sanctoz q̄tuor coronatoz. t ipe q̄z nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Vincētiū natione hyspanū
t osmūdum anglicū miraculoz fama illustres inter sctōs redegit. Legatos i Scithiā t pside i ethiopiā mi
sit. q̄ xp̄ianos p orientē in fide cōtinerēt. t aduersus religionis hostes armarēt. Schanderbechio in alba-
nia multisq̄ alijs p greciam turcoz bello laborātib⁹ pecuniaria sōsidia largitus ē. Trāsfigurationis dn̄ice
festū instituit. t celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq̄ pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis
pdixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam i būgaria sustinuere añq̄ fieret vaticinat⁹ ē. Huc quoq̄ de futu
ris multa t magna ꝓmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e ꝓsa-
pia vrsinoz fuit. cum masculā ei sololes nulla esset vrsini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti
euerso auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice ꝓsper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissi-
mi t felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ t lrārū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos. t euersum vsq̄ hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ sanctoz iohānis t pauli cardi
nalis illustris vrsinoz familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scīa t aīo. q̄ alta curet. parua despici-
at insignis ex vrbe ꝓfectus. ad oppida sua recessit. tanq̄ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis in
sidias veritus. siue pontificis indignatione ꝓmotus. nec reuocat⁹. in hāc vsq̄ diē reuerti voluit. Calisto i-
ter oēs cardinales duo ad hoc vsq̄ tps imprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagen⁹
ameno ingenio. t sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. t industria potens. siue qđ eoz cōsilijs multū inesse crederet. siue qđ altez francie regnū
altez venetoz rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū pbie studijs t arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frem eius iacobū epm feretranū q̄z virtute prestātem sua potissimū ꝓsideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatoriq̄ hoim cauꝰ anteceſſoz suoz facilitatē longe su-
perauit. Epl̄as t regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs t hilaris tēpus
absumpsit. De iure interrogatus pcupide rn̄dit. leges canonesq̄ tam ei fuerunt in promptu. q̄z si heri aut
nudiustercius scolā iuris primū extuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qđ retinēdū existimauit. cetez nul
la facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ ipe ita excelluit vt suoz pdecessoz. q̄ sibi possit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat. Hic postq̄ ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̄z eccīam ad mare baltheuz
in sarmathas situ postulātibus canonicis ꝓmēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
t atrocissimis bellū nōdū assecq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates
intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nti sertoriꝰ quōdā p̄ria guelfarū ptiū insidijs sepi⁹ agitata vix tan-
dē respirare potuit. Maruia quā sulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi
bellinoz factione depssa guelforū ꝓsilio ducta q̄uit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō orta
nis nō ipis denicq̄ spoletanis sue calamitates defuerūt. Sz assisina ciuitas olim miserior iueta est. q̄ dūmō
brachianāmo Sforciana factōz amittit. t nē ptē q̄ superior. nūc alterā q̄ inferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. z nulli potiꝰ vrbe tā pene deserta dici p̄nt. Pyceninū regio-
nē. quā nra etas marchiā vocat. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
silien sib⁹ occupato. t nō solū philippi marie z alfonsi quoq̄ regis inimicicijs implicato vna quodāmō ex
cursione ademit. nōnullisq̄ post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in-
ter vgines cōiugi sue ducebat. t sibi mltaz molestiarū. t illi necis cā fuit. ꝓpetua ea vocata ē. apud nouari
enses honestis parētibus orta. forma egregia. t ingenuis morib⁹. nisi potētis dn̄i decepta blandicijs. vir
ginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eaz
duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. tussa vlterius pge-
re in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro videndē spōse copia fuit. Qđ cum blāca frāciſci ꝓnūx cordatissima
mulier cognouisset. nūq̄ deinde q̄uit. donec dimissis percussorib⁹ puellā q̄uis diligenter custoditā interfe-
cit. frāciſc⁹ q̄uis ea re valde ꝓmot⁹. vxoris tn̄ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā phi-
lippo regiq̄ ꝓciliat⁹ nicolaū piceninū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq̄ vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq̄ militū hīto cū florētissimis eq̄tū peditūq̄ copijs in picenū puenit.
Jūctisq̄ apd bisiū cū piccinino castris eoq̄ toti⁹ exercit⁹ duce ꝓstituto ꝓterritos oppidanos i deditoz eccie
ꝓpulit. q̄z exēplo t scti seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frāciſc⁹ accepissz copijs suis p
munitiora ,puincie oppida distributis ,ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunor⁹ vnus e
copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceratēses vo ac foletinates deditionē eccie fe-
cissent. Cōsentientib⁹ venet] ac florētinis redire se in gr̄am philippi ducis mediolani vt reg] impetū euade-
ret amic] iterposit] simulauit. Credidit philipp⁹ lrisq̄ ac nūcijs vti copias i regnū reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem ifectā relinq̄. pseuerauit igit atz acri⁹ instās cingu-
lū oppidū in deditōem eccie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet] ac florētinis fecisset. Sz aesim cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem. cui franciscus maxime fidebat. Mā t multos annos in eq̄tatu suo primos ordies duxerat t sororē ei⁹
in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rochanicōtratam cum de-
fendente ruberto franciſci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsuz tybicen quiazd a francisco ī castra veīt īpetrataqz a rege p̄ sui ordis more. liber⁹ loq̄ndi venia. mlta nepharia ī nicolaum p̄item francisci noīe p̄bra ꝯgessit. p̄ditorē ac p̄fiduz appellans regemqz admonēs ne illi se credat. cui fallere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū ꝓuocauit. Jn q̄ duces ipi eorumqz copie de gl̄ia de dignitate certarēt. apariturū q̄dē vno prelio ducū sil'atz eq̄tū vtutē sil'a rege petijt vt equus spectator pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝓmot⁹. haud leniorib⁹ ꝓuicijs ī frācisci absentem cōiecti fidē suā mlti exemplis cōprobās egre sibi eē rndit. Corp⁹ suū vulnere ī ceruice recepto debilitatum fuisse oñsuz se singulari certaīe vter eoz p̄ditōis ifamia cēsend⁹ eēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstulisſz oblatā tñ pugnandi cū exercitib⁹ cōditōez. leto se aīo. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs suis sb ipam vrbē fauū patenti campo futuz. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aīaduerteret vtriusqz pti securitati sese ꝓsultuz recepit. Sz cū dicta die nicolaus ī campū cū suis p̄cessisset. atqz insultās vrbis menib⁹ vsqz ad portas cucurrisset. Rex vo p̄cul ide ad mille passus cū exercitu ꝓsedisset. Libez vtri qz pti pstaturus campū frācisci sine regi parū fidēs. sine gl̄iam suā de q̄ p id tps haud dubie iactabat ī discrimē adducere verit⁹. intra vrbē suos ꝓtinuit. Mag̃ inter franciscū t Nicolaū. nō emulatio mōviguit ob rei militaris gl̄iam. cui⁹ primas ptes sibi vterqz arrogabat. verū t simultas ingēs ob veteres inimicicias q̄ olim iter Brachiū t Sforciā fuerāt. q̄z alter frācisco p̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atz idcirco nō tñ hostes s vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sb vno eodēqz p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus ex corpis breuitate pycinini nomē q̄d ytalica līgua puū sonat accepit. Sz q̄nto mediocritate statura ei⁹ iferiox. tanto aī magnitudo superior. Pauca ei vba fuert atz pauz compta. Sz q̄ mltaz ac magnaz rez siniam cōprehenderēt. in milites suos īdulgēs. ī amicos liberal'. in hostes dur⁹ t asper. dimicandi cupid⁹. q̄et impatiens. gl̄ie auidus. t ī p̄icul'obeundis ꝓmpt⁹ ac secur⁹. plū ex occasione p̄tin⁹ sumpsit. hostē celeritate pterit. euenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̄te magisqz pedite vtebat. fortes atz asperos milites amauit. hostiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plimos t ī gallia cysalpina t ī reliq̄ ytalia triūphos ex hoste duxisset haud dubie rez gestaz magnitudie t gl̄ia mgr̄o suo Brachio maior euasit. Francisc⁹ aūt honesto corpe fuit. t qd mediocritatē non pauz excederet. amplo pectore. robustis mēbris t apte dispositi. facie grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio pacri. aīo rez magnaz cupido. solers ī mistrandis reb⁹. ī laborib⁹ pferēdis infatigabilis. in occasionib⁹ p̄spiciēdis acut⁹. t sagax ī hostib⁹ fallēdis. vsut⁹ t vafer ī psagiēdis euitandisqz dolis. ac hostiū ꝓsilijs puertēdis caut⁹ atz p̄uid⁹. Raro nisi extrema. vsus t vafer ī psagiēdis euitandisqz dolis. ac hostiū ꝓsilijs puertēdis caut⁹ atz p̄uid⁹. Raro nisi extrema destinato cōflixit hostē. sep⁹ obsidēdo q̄z decertādo cōfregit. peditatū ī mag̃ precio hūit argento atqz auro cultos esse milites voluit. in exeq̄ndis cōsilijs celer ac pseuerās ī oī renouāda p̄ntia aī labor tollerātia. vsu exercitatione cōsilio mirifice instruct⁹. q̄b⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaz ducib⁹ inuētus sit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare posset. Nā cū scia rei militaris atz aucte patres videret. diu dubiū fuit. vter alteri añponendus esset. Sz hāc litē fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. t in gens victoriaz francisci cursus t mediolanen̄. fortuna ī eū pleno cornu trāslata p̄rsus diremit. Ceteruz fami expugnatōz cū rex difficillimā itelligeret. nō frācisci solū magni t pitissimi duc̄ p̄ntia defensi. verūetiā qvrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaqz potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in eoz signis hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta t antemurali quod prevallo stabatvi capto. Bende inde ad turrim palmaz composito agmine. pueuienti francisci epla reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac petro Bruntauro inscripta. inter cetera ea vba continebat. ne amplⁱ⁹ differētes. iam tandē cogitata maturem cū exercitu ꝓficisci. ne cōsilia ꝓdantur. Quib⁹ lectis. Troilus ac Petrus Bruntaurus ad regem ꝓfugiunt. Rex ꝓtinus ad Firmanū ꝓficiscitur. Firmani ꝓ tuitione libertatis arma cap

copie mox auxiliū pbuere. Sed cum arx etiscemodi esset. vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par-
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimlius vti ꝓstituerat. in hiberna ꝓcessit. Seqnti āno alfonsus remū-
dū bullum ꝛ cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄tiarchā in pycenū misit. q̄ vbi cū iacobo caynano ī
eccie castra puenit. mox ytalianus forlanis mandāte philippo maria ꝓphensus ē. at post triduo iussu pa-
triarche apud Roccācontratā securi pcussus. montē fabrū deinde cepere. ꝛ aliq̄t castella friderico vrbina
cīū p̄ncipi eripuerunt. ꝫ cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis missa. franciſci exercitum auxissent.
Philippus vo exercitu suo ad casale mar̄ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ꝛ quingenti
eq̄tes ex castris eccie iubēte pontifice trāsierunt. Franciſcus iam bello supior mōtē aureū ꝛ altex ei p̄rim
castellū sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. ꝛ etiusdē oppidū
gradrariū obsedit. Itex rex alia p̄tiarche auxilia misit. cuius quib⁹ ī pycenū reuersus iacobus caynanus. p-
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianus forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignū ab eo gestū. donec frāciſcus philippo recōciliat⁹ illius stipēdia facturus
ꝛ iā dux ꝯ venetos designat⁹ ex pyceno recessit. nā postea nō soluz arx firmana ꝫ ois ferme ꝓuincia ī ei⁹ po-
testatē facta ē. Jn asculo iosias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admoduz adolescens iohānē franciſci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ꝛ qui eā vrbē p oīme belli tp̄s egregie defendisset. ꝓspiratione cum paucis inita in-
cautus obtruncauit. Sz cuz ꝛ ipe tirānus ī p̄tia gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde sb eccīa quieuit. Ex-
uis anno abbinc supiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ꝛ vrbi ꝓpinquā. cuius pleriscꝫ latronib⁹
occupās ñ puas curas illi pplo igesserat. q̄ res ei pax ꝓspē cessit. nā roderic⁹. s. nicolai cardīal⁹ ei⁹ ꝓuicie
legat⁹. obsidionē loco admouēs. postꝫ arce potit⁹ ē. captū ipm vinctūꝫ romā misit. Jn vrbino dux gē
tis oddo mīe colmnensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debachare. nec mo-
dum licentie faceret ppl̄ari tumultu interfectus est. Micentor nequicie ꝛ adolescentie sue corruptor protho
notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. ꝫ ingenio pessim⁹. qui nuptis ac vginibus ꝯplurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū vicior peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis
penas dedit cadauer eius in fox delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
usꝫ ꝓugē ex colmunēsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im-
perū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātez assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̄clari copiax
ducis filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutritricꝫ iussit friderici noie indito. ꝫ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimuz sustulisset cōuersa in eum cura fridericū aduc puex militie tradidit. in qua ille etatē vsꝫ
ad virilē pseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pplo vrbinatū princeps factus est. Clarus vir ꝛ
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admīstrandis rebus bellicis ꝓsilū. nec in capescen-
dis periculis anim⁹ nuꝫ defuit. nec vere factis qm̄ fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforciā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ꝓstātissime iuuit ac fouit. Jndignus
profecto q̄ militari ludo dextrū pdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ꝛ in tuscia cōtra re
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Jā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmunē pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
picininū ꝛ fridericum vrbinatū p̄ncipem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusꝫ agrum ferro ꝛ igne vastarūt ipe cum auxilia vndiqꝫ frustra imploraſſet. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ꝓstituit. cui⁹ nondū p̄ces exaudite sunt. quāuis
spem ꝓcordie regis clementia nō paruā effecit. Jn fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur p̄ncipatum frater eius hestor arripuit. ꝛ ipe in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne ꝯ sygismūdus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni
uersalem pacē factus ē. Fabrianen̄. q̄ dudū tyrannidē oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ p̄nci-
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccie impiuz redierāt. Multisꝫ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. Jn aquila marsox vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Biuus bernbardinus senen-
sis postꝫ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando pagrasset. mortalis vite cursum pegit. eoꝫ in loco sepultus cla
rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernbardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eox. q̄ pa-
triam illi massam fuisse tradunt. cuius puericie sui ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum essz mater ei⁹ massa
na cetex pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ꝛ ipe natus. ꝛ maiori ex p-
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. ꝫ cum sepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ꝛ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui franciſci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obꝛuauit. declinansꝫ maiores conuen-
tus. eox ductor ac mḡr effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximus autē ei studium in edocen-
dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ꝛ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. ꝛ
quasi alter paulus eēt vas electionis in admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres eus ppli sibi pontificē
elegerī. vrbinas ferrariēses senēses. ꝫ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possz ytalie ꝓsulere vnā ītra vrbem cō
cludere Regnū iā neopolitanū igressi ad felices alfonsi mirabilesꝫ rex cursus stilū ꝓuertim⁹. Post bellū
nauale qd ipe cuz genuensibus infeliciter gessit. tanꝫ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto p̄ncipi molesta

fuiſſet.nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit fecūdiſſima facta eſt. nā phi lippus mediolanenſiū princeps vbi captiuū regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorē longe minorē victo aīaduer tit mox ex hoſte factus amicus leberū eſſe regem iuſſit ſocietatecq; ſecū equis conditionib⁹ facta eū magnis muneribus donatū a ſe dimiſit. Iſabella interea ꝓiunx rhenati lotharingie ducis .qui cū alfonſo de regno contendebat ⁊ p id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat cū duobus puis filijs caie tam venerat eaq; p̄ſidio firmata neapolim ſe ꝓtulerat. Hz petrus arrogo frater alfonſi qui ex bello nauali cū paucis triremibus euaſerat.repata in ſicilia claſſe p̄ter ſpem mutatus ab altera factione caietanoz nocte .pfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulſo hoſtiū p̄ſidio ſuū impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex portu venerij aducherent. Appulit paulopoſt caietā in eiſdē nauibus. alfonſus deinde capuā petijt. que li cet medio tpe ab yſabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuiſſet. virtute tñ iohannis vintimilij ei⁹ loci p̄fecti in fide pſtiterant. Ibi reimūdus nolan⁹ regulus alfonſo recōciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatū in inſu/ la ſarni ſitū caſtrūq; maris in deditionē acceptū. Iſabella vbi ſe viribus alfonſi imparē ſe eſſe cognouit ab eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliſcū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac pari numero peditū ad eā miſit. .pfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot caſtella vi cepit. obſediſſetq; ca- puā niſi iohānes vintimilius .dccc. equites quos regina ad eū tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ ſet cepiſſetq;. Aggreſſus eſt tñ idē patriarcha iohānē anthonīū principē tarentinū ad montē fuſculū ac eoz expugnatū in caſtris captiuū abduxit. eaq; demū lege dimiſit vt frater eius quingentis equitibus ſtipēdia pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝓſilio ⁊ amicis animis ꝓ regina belluz ſ interuenientibus ſimulatibus copias ſeparūt. interea duoz menſiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonſum facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus p̄ius opp̄imere alfon ſum ſtatuit q; recōciliationis ad eū noticia ꝓueniret. Erat alfonſus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab auerſa ſecutus in caſtr] .cū ſibi nunciatū ē hoſtes rupto inducia; fedē aduētare ſibiq; minime tutū expecta/ re impetū. ob quā rē ſublatis ſignis moz capuā ſe recepit. nō tamē abſq; dāno ſuoz qui poſtremū agmen duxere. Exin cū patriarcha auerſaz ſibi ad inhabitandū tradi ab Iſabella peteret iacob⁹ impediret rurſus inimicicie inter eos ſuborte ſunt. ſ cū tranenſes excepta arce alfonſum dñm appellaſſent ⁊ arx oppugnari cepiſſet. patriarcha cū exercitu eo .pfectus obſidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Iſabella rogatus et iohannes anthonius vrſinus ⁊ multi alij ſe ꝓiunxerunt firmata obſidione cū iohannes anthoni⁹ haud ex animo bellū gerere crederet ⁊ naues regis aduentare tranenſibus auxilio narraret. verit⁹ patriarcha ne intercluderet cū paruo nauigio ingreſſus mare tanq; pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga/ uit. deinde ſe romā contulit. milites eius ſine duce relicti ad candolā ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de dita eſt ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cū decē triremibus neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex eius ꝓſilio ſcaphatū petens in deditionē accepit. deinde in ſulmunenſem .pfectus cū fruſtra vrbē obſediſſet agrū vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſ albano ac celano agro ſubacto ad caſtrū vetus ꝓuenerat in valle ſubletia ſitū cui rhenatus oblata ꝓ militā ri more cyrotheca p̄liū indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cū to- to exercitu dimicandū eſſet ſe ad vtruq; paratū eſſe. Cuiq; rhenatus reſpondiſſet vniuerſi certaminis cū to/ to exercitu fortunā ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidē. ſed qm̄ veteri more ei⁹ fuit qui ꝓ uocet diez ac locū p̄lij dicere. ſe cū exercitu inter acerras ac nolā .pficiſci. qui campus lata planicie vtriſq; idoneus et. ibiq; eū ad diē octauū p̄eſtolaturū. Hinc orta diſſenſione cū rhenatus locū in quo alfonſus eſ ſet ꝯſtituendū diceret p̄liū impeditū eſt. Alfonſus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonſi fue- rant caſtra duxit exercitū. atq; ita ſuo ſatis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs caſtrū vetus ſubegit. Alfonſus in vallem cardinā .pfectus arpanidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuz boffam vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulū in fidez recepit. In lucaniā ducens oppidū anglū obſidione fa tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū caſtris eius erant. quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis caſtris vrbem obſedit. decem triremi bus in portu collocatis. oppugnat vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipos negligunt. Sed dum petrus paululū a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagat e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro- bore excellens. ad ſubeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu conſternato exer- citu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani facere truncū cadauer inſpexit Ad hec inquit ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes q̄ mihi tuo ſanguīe tuaq; nece regnū parares. recondiq; loculo corpuſ iuſſit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret. Sequentibus vo diebus cū oppugnatio repeteret tanta vis imbrū cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ ceſſum ⁊ res in religionē ſit verſa. Exin caynarum opp'dum tradente quodaz milite multis oppidanis oc ciſis ab alfonſo receptū eſt. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex peliginis reuerſus neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optime in mari ſitā ad tutelam regie arcis vi ex/ pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorſus deerat in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus cet in lucanos tra- ijciens ſalernitanos totamq; ferme prouinciā ⁊ brutioz multos in dedicionem accepit. Iacobus aūt can- dola preſtanti vir ingenio ⁊ a lrāz ſtudijs non abhorrens atq; imprimis rei militaris peritus. qui ſb bra- chio ſtipendia fecerat. dum caſtellum quoddam iacobi lagunisſe oppugnare nitit catarri ꝓ fluuio corrept⁹ occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi q̄ta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Iohannes vintimilius ⁊ ipe p idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in poteſtatē recepit. Auerſam q̄z a rhenato deficientes alfonſum intro
miſere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄ſidio defenſam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingenti
bus excluſit ⁊ oppugnari quotidie iuſſit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni/
hil ꝓterea ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret p̄ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonſo
qui occurrerat impeditus p̄ tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen ob-
ſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. cū alfonſus in caſtris illic potentior videret. Sed reuerſus nea-
polim anthonium candolam de proditione ſuſpectum ꝓprehendi ⁊ in carcerem retrudi iuſſit. que res mag̃
ei detrimento fuit. nam cum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemq̄z ſuū repoſcerent anthoni⁹ dimiſ
ſus eſt. qui ꝓtumeliam ſibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonſum tranſiuit ⁊ arcem auerſanaz
ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. p̄ſuaſo p̄ epl̄am xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſq̄z
ibi p̄ſidij erat: deſciuit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus eſt cū arce p̄ditione traditā. Ciues quoq̄z conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tpe et
ſar cum eſſet alfonſo infeſtus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga
in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa
dolam ac ricciū ⁊ ioſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccium ac
ioſiam preceps fuga ſaluauit. Reimundus interceptus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū ſcō
ab alfonſo alienauit. Venit ⁊ iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopoſt capreas oppidū in inſula eiuſdez nomi
nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delitias ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſimil'
q̄z puteolos obſedit. qui aliq̄diu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoq̄z quā vocant occanij recepta eſt. vrgebant interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec ſpem aliam habebant q̄z vel genuenſes mari vel franciſcum Sforciam cū authonio candola auxilū ter
reſtri itinere allaturos eſſe. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonſum ꝓfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deligūt
viri fortes ducenti qui cum auello eiuſdem fratre p̄ oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā puenium in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ſpō
te conticuit ⁊ iam ſol exortus erat. nec amplius q̄z viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q̄
nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti
mauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exire non auſos. ꝓfectuſq̄z ꝓpius vrbem ab ea p̄-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hoſteſq̄z procul amouit. ingens vo pauor ⁊ ꝓſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ ſtrepitu ꝓderent. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit ni
hil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra rediit. Rhenatus tanq̄z periculū depulſſet relictis cuſto-
dibus ⁊ ipe in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atq̄z in vo
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit ad menia ſuccurrit inſtaurat q̄z prelij vt erumpendi anim⁹
latentibus aquaſ. Interea filius eius quē nominauimus incole a ſtatione ſua domū veniens pulſatis fo
ribus aperiri ſibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia
vt reſeratis paululū foribus manus ei inijciant eiq̄z ꝓhenſum tacere iubeant. ꝑ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hoſteſq̄z intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. quequeviderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓſiliunt primoq̄z impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimq̄z occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im-
petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri imp̄at. ſed oppidani eā muri p̄tez
facile tuebant. ⁊ qui p̄ ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxonū deiectu obſiſtebant. dum pugnat
acriter obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe animaduertit. eoq̄z celeriter ſcalas admoue/
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim
precipites e muro ſe dederant. Eratq̄z rhenatus eaz turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamo
re hoſtes iniecti terrorem intuliſſent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonſi militibus qui per
menia vrbem ingreſſus conſcenſo equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus opinionem p̄buit p/
xime porte capte atq̄z infracte. Mō tamen rhenato defuit animus ꝑ cohortatus qui aderant in hoſtes forti/
ter irruens eoꝝ impetum paululum repreſſit. mox vo creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos animaduertit
ſenſim referre pedem capit atq̄z p̄ diui ianuarij portam hoſtiū compluribus in arce regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq̄z ad p̄das diſcurſuz ē. a
cedibus tamen tp̄atum. Mox vo ingreſſo rege ⁊ prede quoq̄z finis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille p̄ beliſarium e gothoꝝ manibuſ
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumq̄z omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pseuerabant. capuana. mōtana. regia. sed capuana pactis pau cor dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia alicqto postea t montana tardius recepte sunt. Rhenatus ad eugeniū florentie morantem sese contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonsus muni ta neapoli aduersus anthoniū candolam ducens ad carpenonū castra posuit. vbi cū facta pugnandi ab an thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani mum addere consueui. iam psentia mea terrorē adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. morcq gale am induit signumcq pugne dedit. certatum est alicqdiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an thonius ipe captus est. cui erroris veniā postulanti non modo ignouit alfonsus verū etiā oppida q a patre accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis phumaniter habit. nec quicq ex anthonij sup pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosq subegit. Man fredoniam t subinde arcem in potestatem recepit. omnesq belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi cq regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum t eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegiensis t sua virtute t pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modū dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanū decernat appelletcq. Ferdinando regis filio cui rex post mortem regnū destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamcq regno adijciat. Alfonsus con tra eugenij auctoritati se subijciat atcq opitulet ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum. Si qñ pontifex aduersus turchos aut afros bellum susciat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorū suor sub concilij ptextu basileam pfectos reuocet. nec patiat tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub/ diensi creati fuerant reuertentes p cardinalibus susciri haberiue. matricem ciuitatem ducalem atcq acu mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonsus t que supra relata sūt felici cursu prexit. Exinde domum rediēs cū genuensibus duce raphaele aduerno ea lege pacem fecit vt bel lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuesiuz recipet illos. nec comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent. ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia p matrem vintimilius. qui multa in a pulis egregia facinora alfonsi gracia affeciisset ad fontē populi nō pcul a theano quo iussi erant regni prin cipes conuenire cū equitibus tricentis pfectus tancq vnus ex purpuratis auctoritate maiorū interficere cō stituisset. apud regem accusatus clā fugiens catāganū ditioni sue oppidū repetijt. extinctasq regni lites ex citare conatus nō solū vicinos proceres ꝫ venetos t alios italie potentatus vt in regē arma susciperent t lit teris t nuncijs inuitauit. ꝫ frustra illi cuncta succedere. nā cum copijs rex aduersus eū profectus t crotanaz vrbem t omnē ei reliquū agrū ademit ipmcq in catātiano recluſum ad deditionem nulla conditione interue niente compulit. Johānem vo nuceū qñ ptumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutuz regno excedere iussit. Secuta est paulopost pfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatū est. vnde reuersus non multo tempore interiecto Fridericū impatorem t leonorā impatricem ex sorore sua neptem ad se venientes tanto honore excepit cūtuz referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosq magnifice ambos a se remisit. Exinde cuius pacem vt pdictū est florentinis petentibus dedisset. cuz tū capta mediolanensi vrbe a francisco Sfortia leonelli marchionis esten. interuentu cū venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum tamē in tuscia bellū gessit misso in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo satis inter res ethruscas cōme moratū est. Soluta est t pax cū genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe remus. Ob quā rem cōmota republica genuen. Johannes philippus fliſca gente pgnatus cū quatuorde cim altissimis nauibus in portū vsq neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasq naues in/ cenderet. ꝫ repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montē cyrceū sex genuensiū naues insecuta cū homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus cūcq de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamē t regē concordia fieri non potuit. Sed cuz genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticū vexans litus. etiaz vrbem ipam vt relatum est oppugnare nō dubitauit t nunc maioribus viribus idem bellum repetit. Fuit autem alfonsus cū Fridericus imperator ad euz venit annis circiter octo t qnquaginta natus. corpore gracili vul/ tu pallido. ꝫ aspectu leto. naso aquilino t illustrib⁹ oculis. crine nigro t iam albicanti ad aures vsq pro/ tenso. statura mediocri. cibi potusq temperans. nec vino vsus nisi aqua multa pdomito. litteris p omnem etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus cuius latine praro loqueretur. bistorias omnes coluit. nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditū in philosophia. archana theologie pscrutās. omnia de pscientia dei. de libero hois arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al taris. de trinitate. de difficilimis questōnibus pcontāti t psto t sapienter occurrit. in responsionibus dan dis cuius breuis t circūfusus. nuncq tamē diminutus. Sermone blandus tersusq. Summa ei cura ne qs/ piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit cq negare. Fuit religioni. rem diuinam diligēter cu rauit. Sacerdotalia indumenta t altaris ornamenta ea parauit quibus ppari alia nulla queant. Sacram ac domesticam suppellectilem auream t argenteā admirabilē t incredibicē composuit. margaritas vnio/ nes. adamantes ceteroscq lapides pciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit t aula rum quas incoluit parietes diuitibus atcq aureis pannis ornauit. Vestiuit seipm nitide magis cq pciose. serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnā vite sue partē consecrauit. In bello seuerus t asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanū sanguinem in uitus fudit. scelera tū odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnū quod multis antea seculis spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumcq reddidit vt quacuncq iter habeas nullus pdonuz met⁹

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppiparе prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓcul inspiciat sublimes esse arces ꝓ mare vadentes arbitret. Edificauit plurib⁹ in locis. ß in neapoli supra q̄ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis erectā iterū erexit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq̄ tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex lapide quadrato. mirifica structura atq̄ artificio muriq̄ crassitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex marmore candidissimo excitat. Reformauit ⁊ arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius inexpugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓ fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ dedit. Magnus ꝓfecto princeps ⁊ in vtranq̄ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera sibi aduersancia etiam ter remotum anno ab hinc scdo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostroꝝ memoria visuꝫ auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanq̄ scisſmate perijsset. Cara ciuitas absq̄ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta periisse ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes discisse discrepteq̄ sē. nec tēplū ī ea vrbe lesionē nō sensit. ß hodie iam ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum nostrū veluti sidus q̄dā ꝓfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit q̄ brevissime velut in epilogo ꝑclara facinora percurrere q̄us temporis a nobis recepti pleraq̄ modū excedant. ex quibus illustriora huiuscemodi sūt. Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hispania regna suscepit cū aliq̄diu sapiēter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina dissuadentibus amicis expeditionem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam punuit q̄ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexandrie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim q̄us rhenatus ⁊ magnus inesset popul⁹ expugnauit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem ꝓuincie ciuitatem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cōtinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Boforiū prouincie regem cū copijs aduentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdē barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciscum Sforziam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in oriente p̄ suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit Bis florentinos ob res gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stupoꝝq̄ dign⁹ quod prelio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus ⁊ in philippi mediolanensium ducis captiuitatem adductus mox liberatus potentissimo regno potitus est ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga phillippum gratus inuentus vt ab illo sup̄ma voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothoꝝ soboles ex quibus deriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaq̄ ambigunt. Illis ⁊ prelio vincere ⁊ regna sibi subijcere proprium fuit. quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filiuꝫ genuit. q̄ndo ⁊ ipe aragoniaꝫ Catbaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. ⁊ magister ytalice pacis fact⁹ hispanicarum quoq̄ rerum moderatoꝝ et arbiter esse videtur.

DEclaratur9 sitū ymaginēcꝫ germanie in seqnti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. colorecꝫ flauo. In reliquis rebus ꝛ forma ꝛ mō fres eloqui voluerūt. legitimi em fres romano ymone germani dicūtur. Est aūt germania a vetustis reruꝫ scriptoribus multū neglecta. qꝫ tunc interna ꝛ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib9 inuia. barbarico ꝛ pastorali ritu. nec nisi ad claroꝫ animū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloꝫ cultu. religiō ꝛ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ꝛ sinū balti cū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen9 danubi9 albis aliꝫcꝫ innūerabiles ꝛ memorandi. Rhen9 incꝫ fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēsem narbonensemcꝫ alluens. Sili ter padus ytaliaꝫ rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Athesis q̄ per agrū tridentinū veronēsemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerat. Beflunt autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ꝛ abrupta montiū. Curiēsemqꝫ percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus ꝓclaros efficit. venetū ꝛ acromū hodie lacū bodme ꝛ cellensez vocatos Relinquēs in medio constantiā vrbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littoꝫ amfractu. vaꝛijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisqꝫ recessibus alueū suū excauat. Iteꝫ per augustam rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosqꝫ sibi nouos magno accolaꝫ damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Mecaro. Limago. Mosella. Masa aliisqꝫ. In oceanū germanicū multis hostijs effunditur. factis insulis. quarum alique a frisijs. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. Occurrit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee silue. in villa vulgo Boneschingen latine danubij loco. fluit autez ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Ulmā vsqꝫ celebre sueuoꝫ oppidū. Ibiqꝫ auctus biauio hylaro aliisqꝫ fluminib9 statim nauigabilis efficitur. per innumeraſqꝫ lapsus gentes. nobilissimasqꝫ ciuitates alluēs immenso aq̄rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vastis sex ostijs euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiaꝫ a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per scopolosos recessus silue bohemice penetrans Missenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. Sunt item alij amnes clarissimi. quoꝫ fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ꝛ fontes danubij inquilini siluam nigram nominant. scōm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupās maioꝫ ꝛ notioꝫ alijs. Sortitur aūt alia ꝛ alia nomia prout germanos accedit ꝛ diuidit. habet ꝛ multos ramos ꝛ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em ortus sui vsqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen silue nigre obseruat. a ripis vo Necari vsqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vo vsqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidenscꝫ franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ꝛ in modum circuli vt in sinū recipit bohemiā pestea in montibus Morauie percurrit per medū pannoniꝫ a dextris. ꝛ polonoꝫ a sinistris. vsqꝫ ad dacos ꝛ getas. aliud atqꝫ aliud nomen sibi vendicans. Est autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateqꝫ romanoꝫ. tū sacra religione ad eaz humanitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūcꝫ romanū populuz religione ꝛ iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝫ vicinarūqꝫ sparsa congregauit imperia. ritus molliuit tot populoꝫ discordes ꝛ feras liguas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ eis dedit. Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ꝛ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxij nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. ammū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationibus. cōmercioqꝫ potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neqꝫ ingenijs. artibus. viris. precipue i rebellica alicui nationi cedens. Metallorum item olim fertilitate nullis cedit terris. Uniuersa em ytalia. gallia. hyspania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneas nationibus facile resistere possit. Plura ꝛ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

IBERNIA
VSLANT
NORWEGA
NACHT
SCOCIA
ANGLIA
DACIA
OCEANVS GERMANICVS
Hamburg
Lubick
LVNDEA
HOLAND
Rostock
Grispalt
Trajectum
Monstri
FRISIA
Albis ft
Rhenus ft
Vthurgus ft
Stetin
OCCIDENT
Calis
FLANDRIA
Tibulla ft
Leodij
Antwerp
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
MACHA
Aquisgranu
NOR
MANDIA
PICARDIA
BRABANCIA
Masa fluuius
MARCHA
SAXONIA
GERMANIA
MAGNA
Lutzelburg
Trier
BRITANIA
Paris
FRANCIA
Marburg
Braunschweick
Palatina
Mosella ft
Erfort
Mentz
Francfurt
FRANCONIA
Orliens
Sequana ft
Meus ft
Heidelberg
Spier
Erabipolis
Sala ft
MIXIA
Leiptzig
Bamberg
Neccarus ft
Nuremberg
Tors
Sona ft
Argentina
Treten
BVRGVNDIA
Basilea
Noring
Salin
SWEVIA
Vlma
Danubius ft
Lion
Rodanus ft
Vesontz
Lucern
Zurich
SVEVIA
Ratispona
BAVARIA
Bern
Limag ft
Constantia
Basiau
Salzburg
Steyer
Genf
Renus ft
SVEITZER
Isara ft
Auinio
Druentius ft
Iller ft
Augusta Licus ft
Isara ft
Monchen
Enos ft
Mur ft
Achesis ft
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Verona
Vincentia
Venetia
Badua
Triest
Ianua

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
Nogradum
Plesgo
FINLAND
SWEDEN
GOTLAND
Riga
RVSSIA
MARE GERMANICVM
Silandia
Femern
LIVONIA
Melbing
Dantzg
POMERIN
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Vistula fl.
LITTAV
Francfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warse
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
SLESIA
Bosem
LVSACIA
Gorlitz
Cracouia
POLONIA
Lemberg
WALACHIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
Wardein
Sibenburg
Wienna
AVSTRIA
Noua ciuitas
VNGARIA
Vesprin
Ofen
Belgrad
TVRCHIA
Andranopolis
Constantinopel
MITAG
Ragus
ALBANIA
Zeng

Best nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis & breuiarij compilati opus qdem preclarum. & a doctissimo quoq; comparandum. Continet eñ gesta. quecūq; digniora sunt notatu ab initio mūdi ad hanc vsq; tēporis nostri calamitatem. Castigatūq; a viris doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad intuitū autem & preces prouidorū ciuū Sebaldi Schreyer & Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Anthonius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamē viris mathematicis pingendiq; arte peritissimis. Michaele wolgemut et wilhelmo ꝓleydenwurff. quarū solerti acuratissimaq; animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt. Consummatū autem duodecima mensis Julij. Anno salutis nre. 1493. H.M.D.L.V.